

BAYBURTLU
AĞLAR İRŞÂDÎ BABA
YUSUF İLE ZELİHÂ
İNCELEME-METİN

Dr. Necdet TOZLU

BAKÜTAM
Bakırköy Tıp ve Sağlık Bilimleri Akademisi
Bakırköy, İstanbul

BAYBURTLU AĞLAR İRŞÂDÎ BABA

Yusuf ile Zeliha

Dr. NECDET TOZLU

Bayburt Üniversitesi Yayınları No: 6

Eser Adı:

Bayburtlu Ağlar İrşâdî Baba

YUSUF LE ZEL HA

nceleme - Metin

Yazar: Dr. Necdet TOZLU

Kapak Tasarımı: Nurettin Ouzhan AKO UZ

Sayfa Düzenleme: Melek Koç

1. Baskı 2013

2. Baskı 2014

ISBN: 978-605-61893-6-4

Dizgi: M. Abdullah ARSLAN

Baskı:

Zafer Ofset

Yenikapı Caddesi No:1 25100

Yakutiye/Erzurum Tel: 0442 234 22 85 Yayıncı

Sertifika:

Bu eserin tüm yayın hakları Bayburt Üniversitesi'ne aittir. Yayıncının yazılı izni olmadan kısmen veya tamamen basılamaz, çoaltılamaz ve elektronik ortamda tınamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. bu kitapta yer alan yazıların dil, bilim ve hukuk açısından sorumluluğu yazarına aittir.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	15
G R	19
1. Çalı manın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi	19
2. Yusuf ile Zeliha Hikâyesinin Kayna ı	20
2.1. Tevrat'ta Yusuf Kıssası Tekvin (Yaratılı)	21
2.2. ncil'de Yusuf Kıssası Resullerin leri (Elçilerin leri)	50
2.3. Kur'an-ı Kerim'de Yusuf Kıssası	52
3. Türk Edebiyatında Yusuf ile Zeliha Hikâyesine Genel Bir Bakı	62
3.1. Klasik Edebiyatta Yusuf ile Zeliha	62
3.2. Halk Edebiyatında Yusuf ile Zeliha	63
3.3. Modern Edebiyatta Yusuf ile Zeliha	64

B R NC BÖLÜM

1. A LAR R ÂDÎ BABA'NIN HAYATI, EDEBÎ K L , ESERLER	71
1.1. Hayatı	71
1.2. Edebî Ki ili i	73
1.3. Eserleri	76
1.3.1. A lar Baba Divanı	76
1.3.2. Kısas-ı Enbiya	77
1.3.3. Tefsir-i nnaenzelnâ ve amun Gazi Mesnevisi	78
1.3.4. Tasavvuf Mesnevisi	81

K NC BÖLÜM

2. A LAR R ÂDÎ BABA'NIN YUSUF LE ZEL HA H KÂYES N N NCELENMES	85
2.1. Yusuf le Zeliha Hikâyesinin Dı Yapı Özellikleri	85
2.1.1. Nazım Biçimi	85
2.1.2. Vezin ve Kafiye	93
2.1.3. Dil ve Anlatım	96
2.2. Yusuf le Zeliha Hikâyesinin ç Yapı Özellikleri	106
2.2.1. Olayın Özeti	106
2.2.2. Mekân	120
2.2.3. Zaman	121
2.2.4. Ki iler/Kahramanlar	122

Ç İ N D E K İ L E R

2.2.4.1. Birinci	derecedeki	kahramanlar
.....	123	
2.2.4.1.1. Yusuf		123
2.2.4.1.2. Zeliha		127
2.2.4.1.3. Yakup		130
2.2.4.2. kinci	derecedeki	
kahramanlar.....	133	
2.2.4.2.1. ys.....	133	
2.2.4.2.2. Aziz		133
2.2.4.2.3. Karde ler		134
2.2.4.2.3.1. Yehuza		134
2.2.4.2.3.2. em'un		135
2.2.4.2.3.3. Rubil		135
2.2.4.2.3.4. Lâvî		135
2.2.4.2.3.5. Hubbaz		136
2.2.4.2.3.6. Ramil		136
2.2.4.2.3.7. Mebâzâ		136
2.2.4.2.3.8. Be ir		136
2.2.4.2.3.9. bn-i Yamin (Bünyamin)		137
2.2.4.3. Di er Ki iler		138
2.2.4.3.1. Yakup'un	annesi	
.....	139	
2.2.4.3.2. Yakup'un	kız karde i (Yusuf 'un Halası)	
.....	139	
2.2.4.3.3. Rumi	lyas (Yakup'un Dayısı)	
.....	139	
2.2.4.3.4. Rahile	(Yusuf 'un Annesi)	
.....	139	
2.2.4.3.5. Yakup'un	kızları	
.....	140	
2.2.4.3.6. Zeliha'nın	annesi	
.....	140	
2.2.4.3.7. Ma rîp Padi ahı		141
2.2.4.3.8. Zeliha'nın	dayesi	
.....	141	
2.2.4.3.9. Malik bn-i Digar		144
2.2.4.3.10. Bü ra		144

Ç NDEK LER

2.2.4.3.11. Mısır Sultanı Malik-i Reyryan	144
2.2.4.3.12. Kocakarı	147
2.2.4.3.13. Zindanda iki genç (Ça enger ve Saki)	148
2.2.4.3.14. Kasid/elçi	149
2.2.4.3.15. Bir hatun/avrat	149
2.2.4.3.16. Dile gelen çocuk	150
2.2.4.3.17. Zindandaki mahkûmlar	151
2.2.4.3.18. Saray çevresi hanımları	152
2.2.4.3.19. Münecçimler	152
2.2.4.3.20. Kurt	153
2.2.4.3.21. mam Fahrî Râzî	153

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. A LAR R ÂDÎ BABA'NIN YUSUF LE ZEL HA H KÂYES NDE GEÇEN D NÎ UNSURLAR VE LENEN TEMALAR	157
3.1. Dinî Unsurlar	157
3.1.1. Allah'ın Ad ve Sıfatları	157
3.1.2. Peygamberler	161
3.1.2.1. Hz. Âdem	161
3.1.2.2. Hz. brahim	162
3.1.2.3. Hz. smail	163
3.1.2.4. Hz. shak	164
3.1.2.5. Hz. Yakup	165
3.1.2.6. Hz. Yusuf	166
3.1.2.7. Hz. Yunus	166
3.1.2.8. Hz. dris	166
3.1.2.9. Hz. Musa	166
3.1.2.10. Hz. Muhammed (S.A.V.)	167
3.1.3. Halifeler	167

Ç NDEK LER

3.1.3.1. Hz. Ömer	168
3.1.4. Melekler	168
3.1.4.1. Cebrail	169
3.1.4.2. Di er	170
3.1.4.3. eytan	171
3.2. Temalar	171
3.2.1. Rüya	171
3.2.2. Aldatma, Hile	175
3.2.3. Güzellik	177
3.2.4. Kıskançlık/Çekememezlik	180
3.2.5. Ayrılık	181
3.2.6. Sabır	181
3.2.7. A k	183
3.2.8. Üzüntü	185
3.2.9. Tutsaklık	186
3.2.10. mtihan	186
3.2.11. Pi manlık	187
3.2.12. Kader	189
3.2.13. Kavu ma	191
3.2.14. Ölüm	191

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. A LAR R ÂDÎ BABA'NIN YUSUF LE ZEL HA H KÂYES NDE SOSYAL HAYATA A T Ö ELER VE TAB AT UNSURLARI	197
4.1. Yönetim	197
4.2. Askerlik	198
4.3. Hukuk	199
4. 4. Ticaret.....	200
4.5. Evlilik	201
4.6. Ziyafetler	203
4.7. Giysiler/takılar	204
4.8. Oyunlar	205
4.9. nançlar	206
4.10. Mimari	209
4.11. Tabiat unsurları	211

BE NC BÖLÜM

5. A LAR R ÂDÎ BABA'NIN YUSUF LE ZEL HA H KÂYES NDE

MOT FLER	217
5.1. Ana	Motifler
.....	217
5.1.1. Rüya	
.....	217
5.1.2. Kuyu	
.....	220
5.1.3. Gömlek	
.....	221
5.1.4. Zindan	
.....	223
5.2. Ola anüstülükle ilgili	Motifler
.....	223
5.2.1. Gaipten gelen	ses
.....	223
5.2.2. Beikteki çocu un dile	gelmesi
.....	224
5.2.3. Ola anüstü	güç
.....	224
5.2.4. Ola anüstü	güzellik
.....	225
5.2.5. Kamçının	tutu ması
.....	225
5.2.6. Gençle me	
.....	26
5.2.7. Fırtına	
.....	226
5.2.8. Bıçak.....	
.....	226

ÇİNDEKİLER

5.2.9.	Yusuf'un	kokusu	227	
.....				
5.2.10.	Cin		227	
.....				
5.2.11.	Dev		227	
.....				
5.3.	Sosyal	Hayatla	İlgili	Motifler
.....227				
5.3.1.	Mektup/name			227
.....				
5.3.2.	Altın			tas
.....				
				230
5.3.3.	Altın	taht,	altın	sini
.....230				
5.2.4.	Kurban			231
5.2.5.	Ku ak			231
5.2.6.	Esir, köle ve köle satı ı			232
5.3.7.	Dü ün/ Gerdek			234
5.3.8.	Hile			234
5.3.9.	mtihan			235
5.3.10.	Sava			236
5.3.11.	And içme			237
5.3.12.	Ziyafet			237
5.3.13.	Çocuksuzluk			237
5.3.14.	Evlilik/ mutlu son			238
5.4.	Hayvanlarla	ilgili		motifler
.....238				
5.4.1.	Kurt			
.....				
				238
5.4.2.	Ku			
.....				
				239

Ç NDEK LER

5.5.	Formülistik	Sayılar
.....	239	Üç sayısı
.....	239	
Yedi sayısı		240
Kırk sayısı		240
On sayısı		240
On iki sayısı		240
On sekiz sayısı		241
Yirmi altı sayısı		241
Otuz iki sayısı		241
SONUÇ		243
SÖZLÜK		247
KAYNAKÇA		264
ELEKTRON K KAYNAKLAR		265
A LAR R ÂDÎ BABA'NIN YUSUF LE ZEL HA H KÂYES ÇEV R YAZI		267
A LAR R ÂDÎ BABA'NIN YUSUF LE ZEL HA H KÂYES TIPKIBASIM		397

*Budur cihanda benim en beğendiğim meslek
Sözüm odun gibi olsun hakikat olsun tek*
M. Âkif ERSOY

*Aile büyüğümüz,
Değerli Ağabeyim;
Prof. Dr. Necmettin
TOZLU'ya ithaf olunur.*

TAKDİM

slam Kültürü bir yandan sözlü gelenek ile nesilden nesile aktarılırken, di er yandan âlimler, mutasavvıflar ve airler tarafından kaleme alınmı eserler vasıtasıyla yazılı olarak günümüze kadar ula mı tır. Bu ba lamda Türk slam Kültürü’nün kav ak noktalarından biri olan; ilim, kültür ve marifet ehri Bayburt da üzerine dü eni yapmı , birçok âlimin yeti ti i bir belde olmu tur.

Bayburt yazılı kültürüne “Kıssa-ı Enbiya” gibi önemli bir eser bırakmı olan r adi Baba (1806-1877) ve onun A lar Baba (1880-1958) olarak bilinen torunu Küçük r adi de bu beldede ya amı ve bu kültürle yeti mi önemli mutasavvıflardandır. Ailesi tarafından muhafaza edilerek günümüze kadar ula tırılan bu eserde Kur’an-ı Kerim’de yer alan birçok peygamber kıssası manzum ekilde yazılmı tır. Büyük r adi Baba tarafından Yusuf Peygamber (as) kıssasına kadar yazılan eserin bundan sonraki bölümlerini torunu A lar Baba tamamlamı tır.

Kıssa-ı Enbiya adlı eser içerisinde yer alan ve mesnevi türünde yazılmı olan “Yusuf ile Zeliha Kıssası” Dr. Necdet TOZLU tarafından ilk defa edebi yönleriyle ele alınarak metin incelemesi kapsamında kitapla tırılmı tır. Yapılan çalı malar sonucunda bu eserin devrin ilmî ve edebî seviyesini yansıtır nitelikte oldu u görülmü tür.

Dr. Necdet TOZLU’nun hazırlamı oldu u “Yusuf ile Zeliha” eserinin Bayburt Üniversitesi Bayburt Tarihi ve Kültürü Uygulama ve Ara tırma Merkezi (BAKÜTAM) tarafından yayına hazırlanması ve ilgililerin hizmetine sunulması hem Üniversitemiz hem de bu merkezimiz açısından mutluluk vericidir. “Kıssa-ı Enbiya” eserinin muhafaza edilerek günümüze kadar ulaşmasını sa layan r adi Baba ve A lar Baba’nın torunları BATTAL ailesine, bu titiz çalı masından dolayı Dr. Necdet TOZLU ’ya, BAKÜTAM’ ın akademik ve idari personeline Bayburt Üniversitesi adına ükranlarımı sunar, eserin ilim âlemine hayırlı olmasını dilerim

Prof. Dr.

Selçuk CO KUN

Bayburt Üniversitesi Rektörü

ÖN SÖZ

Yusuf ile Zeliha hikâyesi, bilindi i üzere bir a k hikâyesidir. Bu hikâye, evrensel kültürün çe itli sanat dallarında i lenen konusuyla, zengin bir kaynak konumunda olmu ve insanlık için ortak mesajlar sunmu tur. Dünya edebiyatında da i lenen bu konu, özellikle Orta Do u halkları tarafından yaygın bir anlatıma ula mı tır. Yusuf ile Zeliha hikâyesi, kutsal kitaplardan Tevrat ve ncil’de anlatıldı ı gibi Kur’an’da da yer almı tır. Hikâye, dînî ve be erî yönleriyle özellikle Müslüman toplumları derinden etkilemi , ba ta Arap edebiyatı olmak üzere Fars ve Türk edebiyatında defalarca i lenmi tir.

Çalı mamızda ele aldı ımız A lar ı âdî Baba’nın Yusuf ile Zeliha adlı eseri, yirminci yüzyıl ba larında yazılmı bir mesnevidir. El yazması ve tek nüsha olan bu metin, ba ımsız bir kitap olarak tasarlanmamı , iki ciltten olu an ve henüz günümüz alfabesine çevrilmemi bulunan Kısas-ı Enbiya içinde “Yakup Aleyhisselam ve Karında ı ys Hikâyetidür” ve “Yusuf Aleyhisselam Hikâyetidür” ba lıklarıyla yer almı tır.

Yusuf ile Zeliha hikâyesinin; biri Yakup ve O ulları, di eri Yusuf ile Zeliha hikâyesi olmak üzere, iç içe girmi iki hikâyeden olu tu u bilinmektedir. Kısas-ı Enbiya’da da hikâye iki ba lık halinde ayrı ayrı anlatılmı tır. Ancak, hikâyede bütünlü ü sa lamak için bu iki bölüm birlikte alınmı ve çalı mamıza temel te kil eden ana metin elde edilmi tir. Bu ana metnin beyitleri önce numaralandırılmı , sonra 9 dörtlük, 2226 beyitten olu an mesnevi metni günümüz alfabesine çevrilmi tir. Okumada metne müdahale edilmemeye özen gösterilmi tir. Zorunlu hallerde çok az düzeltme yapılmı , yapılan bu düzeltmeler de [] ile gösterilmi tir.

Mesnevi, be bölümünden olu an bir edebî incelemeye tabi tutulmu tur. ncelemenin ba ına Yusuf ile Zeliha hikâyelerinin kayna ı, Kutsal kitaplarda Yusuf hikâyesi, Türk edebiyatında (Klasik edebiyat, Halk edebiyatı ve Modern edebiyatta) Yusuf ile Zeliha hikâyeleri hakkında genel bilgi veren bir “Giri ” bölümü konulmu tur.

BAYBURTLU A LAR R ÂDÎ BABA

Birinci bölümde; A lar r âdî Baba ’nın hayatı, edebî ki ili i ve eserleri hakkında bilgi verilmi tir. airin, edebî ki ili i verilirken di er eserleri de göz önünde bulundurulmu tur.

kinci bölümde eser, “dı yapı özellikleri” ve “iç yapı özellikleri” ekinde iki ba lık altında incelenmi tir. Birinci ba lıkta, mesnevinin ekil özellikleri ele alınmı ; nazım biçimi, vezin ve kafiyesi incelenmi tir. Ardından metnin dil ve anlatımı üzerinde durularak airin Türkçeyi kullanmadaki ba arısı, söz varlı ı ve anlatım imkânları belirtilmeye çalı ılmış tır. kinci ba lıkta ise; hikâyenin içerik özellikleri üzerinde durularak; olayın özeti, mekân, zaman ve ki iler üzerinde durulmu tur. Ki iler: “I. Derecedeki Ki iler (Ba kahramanlar)”, “II. Derecedeki Ki iler” ve “Di er Ki iler” ba lıkları altında bütün ayrıntılarıyla tanıtılmaya çalı ılmış tır.

Üçüncü bölümde; mesnevideki dînî unsurlar belirtildikten sonra, hikâyenin akı ına göre bir sıra takip edilerek di er temalar tespit edilmi ve bunların temel konu ile ili kileri üzerinde durulmu tur.

Dördüncü bölümde, hikâyede geçen sosyal hayat irdelenerek; yönetim, hukuk, ticaret, evlilik, ziyafetler, giyim, askerlik ve oyunlar gibi toplum ya ayı ıyla ilgili konular hakkında de erlendirmeler yapılmı , devamında tabiat unsurlarına yer verilmi tir.

Be inci bölümde, hikâyenin motifleri çıkarılarak açıklanmı tır.

Metin içinde geçen ayetlerin sure ve ayet numaraları dipnotta verilerek anlamları belirtilmi tir.

Esere ili kin incelemenin neticesinde elde edilen bulgular “Sonuç” bölümünde özetlenmi tir. Sözlük bölümünde okurların anlamakta güçlük

çekece i tahmin edilen bazı kelimeler verilmi, yararlanılan eserler ise “Kaynakça” ba lı ı altında toplanmı tır.

Bu çalı mayla, bugüne kadar Yusuf ile Zeliha hikâyeleri üzerine çalı anların dahi haberdar olmadı ı, henüz hiçbir çalı mada adının zikredilmedi i A lar ır âdî Baba’nın Yusuf ile Zeliha mesnevisinin, kültür ve edebiyat dünyamıza kazandırılması amaçlanmı tır. Mesnevinin çeviriyazısı ve tıpkıbasım örne i de çalı manın eki olarak verilmi tir.

- 16 -

YUSUF LE ZEL HA

Eserin yayıma hazırlanma sürecinde te vik ve yardımlarını gördü üm birçok ki iye müte ekkirim. Özellikle, bizi eserden haberdar eden A lar Baba’nın torunu Prof. Dr. Peyami BATTAL’a; eserin fotokopisini temin etmemizi sa layan A lar Baba’nın torunu emekli ö retmen Hülvani BATTAL’a; çeviriyazıda her türlü deste ini gördü üm de erli meslekta ım Sait YILTER’e ve metnin kontrolünde titizlik gösteren Doç. Dr. Orhan AKTEPE ve Prof. Dr. Turgut KARABEY ile Yard. Doç. Dr. M. Abdullah ARSLAN’a te ekkür ederim.

Eserin basımını gerçekle tiren, kadim ehir Bayburt’un yeti tirdi i de erlerin tanıtımını önceleyen Bayburt Üniversitesinin kadir inas rektörü Prof. Dr. Selçuk CO KUN’a ve ahsında eme i geçen tüm üniversite çalı anlarına da te ekkür ederim.

Bu eseri yayına hazırlarken itina ile çalı mamıza ra men, bazı kusurlarımızın olması muhtemeldir. Bunların ho görülece i ve ba ı lanaca ını ümit eder, tashih ve tenkitleri ükranla kar ı larız.

Erzincan, 2013

Dr. Necdet TOZLU

KISAL TMALAR

age. : Adı geçen eser

agm. : Adı geçen

makale bk. : Bakınız B.

: Beyit

D. : Divan

H.z. : Hazreti

Ü. : stanbul Üniversitesi

MÖ : Milattan önce ö.

: Ölümü

s. : Sayfa S. : Sayı

T. : Tarih

Ünv. : Üniversite vb. : Ve benzeri

vd. : Ve di erleri (1a) :

Tıpkıbasım sayfa numarası

GİRİŞ

1. Çalışmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

H.z. Yusuf'un hikâyesi, mesnevi nazım ekliyle Türk edebiyatında 13. yüzyıldan beri pek çok kalem erbabı tarafından i lenmi tir. Konu, ran, Arap air ve yazarlarınca da defalarca anlatıldı ı gibi Batı dünyasında da sanatın çe itli dallarında ele alınmı tır.

Bayburt'un Oruçbeyli (Siptoros) köyünde ya amı mutasavvıf bir air olan A lar r âdî Baba (1879-1958)'da bu konuya ilgi duymu , gelenek içinde dinlediklerini, ö rendiklerini yeniden biçimlendirip üreterek nazma çekmi tir. Bu çalı ma, A lar r âdî Baba'nın Yusuf ile Zeliha mesnevisini kültür ve edebiyat dünyasına kazandırmayı amaçlamaktadır.

Çalı manın kapsamı, el yazması ve tek nüsha olan bu eserin edebî incelemesidir. Eserin incelenmesinde yöntem olarak iki cephe gözetilmi tir: Birincisi; manzum olması sebebiyle, nazım ekli, kafiyesi, vezni vb. yönlerinin irdelenmesi, ikincisi; eserin bir hikâye olması sebebiyle klasik hikâye inceleme yöntemiyle ele alınmasıdır. air; hayatı, edebî ki ili i ve eserleriyle tanıtıldıktan sonra, hikâye; olay örgüsü, ki iler, zaman, mekân, tema ve motif açısından incelenme e çalı ılmı tır. Bu çalı malar yapılırken, Yusuf ile Zeliha'ya ili kin di er çalı malar göz önünde bulundurulmu , yer yer bazı kar ıla tırmalar yapılmı tır.

Metnin okunmasında herhangi bir müdahale yapılmamı yazmaya sadık kalınmı tır. Çok az yerde yapılan düzeltmeler [] ile gösterilmi tir. Eserin ait oldu u Bayburt yöresi a ız özellikleri de korunmu tur.

2. Yusuf ile Zeliha¹ Hikâyesinin Kaynağı

Yusuf ile Zeliha hikâyesinin, ilk olarak bazı unsurlarıyla MÖ 14. yüzyılda eski bir Mısır hikâyesinde yer aldığı ibaresi pek çok ara tırmacı tarafından kullanılmıştır. Ancak tarihsel açıdan bunun pek mümkün olamayacağı, Yusuf kıssasının herhangi bir masala, efsaneye dayandırılmayacağı gibi, ilk kaynağının da Tevrat² kaydı olduğu kanaatinin daha doğru bir yaklaşım olduğu söylenebilir. Hikâye, her üç kutsal kitapta da yer almıştır. Tevrat'ın ilk kitabı "Tekvin-bab 37-50"de geniş biçimde; ncil'de ise "Resullerin leri bab 7" de kısaca bulunmaktadır. Kur'an-ı Kerim'in 12. suresi de "Yusuf Suresi" olup bu hikâyeyi anlatmaktadır.

¹ "Zeliha" adı, bazı eserlerde "Züleyha" eklindedir. Bu eser harekeli ekilde yazılmış ve "Zeliha" adı tercih edilmiştir.

² Bk. Özkan Da demir, Yusuf ile Züleyha, Fenomen Yayınları, Erzurum 2012, s. 6. Geni bilgi için bk. Halide Dolu, Men cinden Beri Yusuf Hikâyesi ve Türk Edebiyatındaki Versiyonları, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ü, stanbul 1953.

2.1. Tevrat'ta Yusuf Kısası³

Tekvin (Yaratılış)

- BAP 37 -

1. *Yakup babasının yabancı olarak kalmı oldu u Kenan ülkesinde ya adı.*
2. **Yakup soyunun öyküsü:** *Yusuf on yedi ya ında bir gençti. Babasının karıları Bilha ve Zilpa'dan olan üvey karde leriyle birlikte sürü güdüyordu. Karde lerinin yaptı ı kötülükleri babasına ula tırırdı.*
3. *srail Yusuf'u öbür o ulların hepsinden çok severdi. Çünkü Yusuf onun ya lılı ında do mu tu. Yusuf'a uzun, renkli bir giysi yaptırmı tı.*
4. *Yusuf'un karde leri babalarının onu kendilerinden çok sevdi ini görünce, ondan nefret ettiler. Yusuf'a tatlı söz söylemez oldular.*
5. *Yusuf bir dü gördü. Bunu karde lerine anlatınca, ondan daha çok nefret ettiler.*
6. *Yusuf, "Lütfen gördü üm dü ü dinleyin!" dedi.*
7. *"Tarlada demet ba lıyorduk. Ansızın benim demetim kalkıp dikildi. Sizinkilerse, çevresine toplanıp önünde e ildiler."*
8. *Karde leri, "Ba ımıza kral mı olacaksın? Bizi sen mi yöneteceksin?" dediler. Dü lerinden, söylediklerinden ötürü ondan büsbütün nefret ettiler.*
9. *Yusuf bir dü daha görüp karde lerine anlattı. "Dinleyin bir dü daha gördüm" dedi. "Güne , ay ve on bir yıldız önümde e ildiler."*

³ Kitabı Mukaddes irketi ve Yeni Ya am Yayınları: <http://incil.infoadresinden> alınmı tır.

10. Yusuf babası ile karde lerine bu dü ü anlatınca, babası onu azarladı: “Ne biçim dü bu? ” dedi, “Ben, annen, karde lerin gelip önünde yere mi e ilece iz yani?”
11. Karde leri Yusuf’u kıskanıyordu, ama bu olay babasının aklına takıldı.
12. Bir gün Yusuf’un karde leri babasının sürüsünü gütmek için ekem’e gittiler.
13. srail Yusuf’a, “Karde lerin ekem’de sürü güdüyorlar” dedi, “Gel seni de onların yanına göndereyim.” Yusuf, “Hazırım” diye yanıtladı.
14. Babası, “Git karde lerine ve sürüye bak” dedi, “Her ey yolunda mı, de il mi, bana haber getir.” Böylece onun Hevron Vadisi’nden gönderdi. Yusuf ekem’e vardı.
15. Kırdı dola ırken bir adam onu görüp, “Ne arıyorsun?” diye sordu.
16. Yusuf, “Karde lerimi arıyorum” diye yanıtladı. “Burada sürü güdüyorlar. Nerede olduklarını biliyor musun?”
17. Adam, “Buradan ayrıldılar” dedi, “Dotan’a gidelim” dediklerini duydum. Böylece Yusuf karde lerinin pe inden gitti ve Dotan’da onları buldu.
18. Karde leri onu uzaktan gördüler. Yusuf yanlarına varmadan, onu öldürmek için düzen kurdular.
19. Birbirlerine, “ te dü hastası geliyor” dediler.
20. “Hadi onu öldürüp kuyulardan birine atalım. Yabanıl bir hayvan yedi deriz. Bakalım o zaman dü leri ne olacak!”
21. Ruben bunu duyunca onu kurtarmaya çalı tı: “Canına kıymayın” dedi,
22. “Kan dökmeyin. Onu u ıssız yerdeki kuyuya atın, ama kendisine dokunmayın.” Amacı Yusuf’u kurtarıp babasına geri götürmekti.
23. Yusuf yanlarına varınca, karde leri sırtındaki renkli uzun giysiyi çekip çıkardılar
24. Ve onu susuz, bo bir kuyuya attılar.

25. *Yemek yemek için oturduklarında, Gilat yönünden bir smaili kervanının geldi ini gördüler. Develeri kitre, pelesenk, laden yüklüydü. Mısır'a gidiyorlardı.*
26. *Yahuda karde lerine, "Karde lerimizi öldürür, suçumuzu gizlersek ne kazanırız?" dedi,*
27. *"Gelin onu smaililer'e satalım. Böylece canına dokunmamı oluruz. Çünkü o karde imizdir, aynı kanı ta ıyoruz." Karde leri kabul etti.*
28. *Midyanlı tüccarlar oradan geçerken, karde leri Yusuf'u kuyudan çekip çıkardılar, yirmi gümü e smaililere sattılar. smaililer Yusuf 'u Mısır'a götürdüler.*

29. Kuyuya geri dönen Ruben Yusuf'u orada göremeyince üzüntüden giysilerini yırttı.
30. Karde lerinin yanına gidip, "Çocuk orada yok" dedi, "Ne yapaca ım imdi ben?"
31. Bunun üzerine bir teke keserek Yusuf'un renkli uzun giysisini kanına buladılar.
32. Giysiyi babalarına götürerek, "Bunu bulduk" dediler, "Bak, bakalım, o lunun mu, de il mi?"
33. Yakup giysiyi tanıdı, "Evet, bu o lumun giysisi" dedi, "Onu yabanıl bir hayvan yemi olmalı. Yusuf u parçalamı olsa gerek."
34. Yakup üzüntüden giysilerini yırttı, beline çul sardı, o lu için uzun süre yas tuttu.
35. Bütün o ulları, kızları onu avutmaya çalı tılsa da o avunmak istemedi. "O lumun yanına, ölüler diyarına yas tutarak gidece im" diyerek o lu için a lamaya devam etti.
36. Bu arada Midyanlılar da Yusuf'u Mısır'da Firavun'un bir görevlisine, muhafız birli i komutanı Potifar'a sattılar.

- BAP 38 -

1. O sıralarda Yahuda karde lerinden ayrılarak Adullamlı Hira adında bir adamın yanına gitti.
2. Orada Kenanlı bir kızla kar ıla tı. Kızın babasının adı ua'ydı. Yahuda kızla evlendi.
3. Kadın hamile kaldı ve bir erkek çocuk do urdu. Yahuda ona Er adını verdi.
4. Kadın yine hamile kaldı, bir erkek çocuk daha do urdu, adını Onan koydu.
5. Yine bir erkek çocuk do urdu, adını ela koydu. ela do du u zaman Yahuda Keziv'deydi.
6. Yahuda ilk o lu Er için bir kadın aldı. Kadının adı Tamar'dı.

7. Yahuda'nın ilk o lu Er, RAB'bin gözünd e kötüydü. Bu yüzden RAB onu öldürdü.
8. Yahuda Onan'a, "Karde inin karısıyla evlen" dedi, "Kayınbiraderlik görevini yap.
Karde inin soyunu sürdür."Ama Onan do acak çocukların kendisine ait olmayaca ını biliyordu. Bu yüzden ne zaman karde inin karısıyla yatsa, karde ine soy yeti tirmemek için menisini yere bo altıyordu.
10. Bu yaptı ı RAB'bin gözünd e kötüydü. Bu yüzden RAB onu da öldürdü.
11. Bunun üzerine Yahuda, gelini Tamar'a, "Babanın evine dön" dedi, "O lum ela büyüünceye kadar orada dul ya a." Yahuda, "ela'da karde leri gibi ölebilir" diye dü ünüyordu. Böylece Tamar babasının evine döndü.
12. Uzun süre sonra ua'nın kızı olan Yahuda'nın karısı öldü. Yahuda yası bittikten sonra arkada ı Adullamlı Hira'yla birlikte Timna'ya, sürüsünü kırkanların yanına gitti.
13. Tamar'a "Kayınbaban sürüsünü kırmak için Timna'ya gidiyor" diye haber verdiler.
14. Tamar üzerindeki dul giysileri çıkardı. Peçesini örttü, sarınıp Timna yolu üzerindeki Enayim Kapısının'da oturdu. Çünkü ela büyüdü ü halde onunla evlenmesine izin verilmedi i görülmü tü.
15. Yahuda onu görünce fahi e sandı. Çünkü yüzü örtülüydü.
16. Yolun kenarına, ona do ru se irterek, kendi gelini oldu unu bilmeden, "Hadi gel, seninle yatmak istiyorum" dedi. Tamar, "Seninle yatarsam, bana ne vereceksin?" diye sordu.
17. Yahuda, "Sürümden sana bir o lak göndereyim" dedi. Tamar, "O la ı gönderinceye kadar rehin olarak bana bir ey verebilir misin?" dedi.
18. Yahuda, "Ne vereyim?" diye sordu. Tamar, "Mührünü, kaytanını ve elindeki de ne i" diye yanıtladı. Yahuda bunları verip onunla yattı. Tamar hamile kaldı.

19. *Gidip peçesini çıkarttı, yine dul giysilerini girdi.*
20. *Bu arada Yahuda rehin bıraktı ı e yaları geri almak için Adullamlı arkada ıyla kadına bir o lak gönderdi. Ne var ki arkada ı kadını bulamadı.*
21. *O çevrede ya ayanlara, “Enayim’de, yol kenarında bir fahi e vardı, nerede o?” diye sordu. “Burada öyle bir kadın yok” diye kar ılık verdiler.*
22. *Bunun üzerine Yahuda’nın yanına dönerek, “Kadını bulamadım” dedi, “O çevrede ya ayanlar da ‘Burada fahi e yok’ dediler.”*
23. *Yahuda, “Varsın e yalar onun olsun” dedi, “Kimseyi kendimize güldürmeyelim. Ben o la ı gönderdim, ama sen kadını bulamadın.”*
24. *Yakla ık üç ay sonra Yahuda’ya, “Gelinin Tamar zina etmi, u anda hamile” diye haber verdiler. Yahuda, “Onu dı arıya çıkarıp yakın” dedi.*
25. *Tamar dı arı çıkarılınca, kayınbabasına, “Ben bu e yaların sahibinden hamile kaldım” diye haber gönderdi, “Lütfen unlara bak. Bu mühür, kaytan, de nek kime ait?”*
26. *Yahuda e yaları tanıdı. “O benden daha do ru bir ki i” dedi, “Çünkü onu o lum ela’ya almadım.” Bir daha onunla yatmadı.*
27. *Do um vakti gelince Tamar’ın rahminde ikiz oldu u anla ıldı.*
28. *Do um yaparken ikizlerden biri elini dı arıya çıkardı. Ebe çocu un elini yakalayıp bile ine kırmızı bir iplik ba ladı, “Bu önce do du” dedi.*
29. *Ne var ki çocuk elini içeri çekti, o sırada da karde i do du. Ebe, “Kendine böyle mi gedik açtın?” dedi. Bu yüzden çocu a Peres adı kondu.*
30. *Sonra bile ine kırmızı iplik ba lı karde i do du. Ona da Zerah adını verildi.*

- BAP 39 -

1. *smaililer Yusuf’u Mısır’a götürmü tü. Firavun’un görevlisi, muhafız birli i komutanı Mısırlı Potifar onu smaililer’den satın almı tı.*
2. *RAB Yusuf’la birlikteydi ve onu ba arılı kılıyordu. Yusuf Mısırlı efendisinin evinde kalıyordu.*

3. Efendisi RAB'bin Yusuf'la birlikte oldu unu, yaptı ı her i te onu ba arılı kıldı ını gördü.
4. Yusuf'tan ho nut kalarak onu özel hizmetine aldı. Evinin ve sahip oldu u her eyin sorumlulu unu ona verdi.
5. Yusuf'u evinin ve sahip oldu u her eyin sorumlusu atadı ı andan itibaren RAB Yusuf sayesinde Potifar'ın evini kutsadı. Evini, tarlasını, kendisine ait her eyi bereketli kıldı.
6. Potifar sahip oldu u her eyin sorumlulu unu Yusuf'a verdi; yedi i yemek dı ında hiçbir eyle ilgilenmedi. Yusuf güzel yapılı, yak ıklıydı.
7. Bir süre sonra efendisinin karısı ona göz koyarak, "Benimle yat" dedi.
8. Ama Yusuf reddetti. "Ben burada oldu um için efendim evdeki hiçbir eyle ilgilenme gere ini duymuyor" dedi, "Sahip oldu u her eyin yönetimini bana verdi.
9. Bu evde ben de onun kadar ben de yetkiliyim. Senin dı ında hiçbir eyi benden esirgemedi. Sen onun karısısın. Nasıl böyle bir kötülük yapar, Tanrı'ya kar ı günah i lerim?"
10. Potifar'ın karısı her gün kendisiyle yatması ya da birlikte olması için direttiyse de, Yusuf onun iste ini kabul etmedi.
11. Bir gün Yusuf ola an i lerini yapmak üzere eve gitti. çerde ev halkından kimse yoktu.
12. Potifar'ın karısı Yusuf'un giysisini tutarak "Benimle yat" dedi. Ama Yusuf giysisini onun elinde bırakıp evden dı arı kaçtı.
13. Kadın Yusuf'un giysisini bırakıp kaçtı ını görünce,
14. U aklarını ça ırdı. "Bakın una!" dedi, "Kocamın getirdi i bu brani bizi rezil etti. Yanıma geldi, benimle yatmak istedi. Ben de ba ırdım.
15. Ba ırdı ımı duyunca giysisini yanımda bırakıp dı arı kaçtı."
16. Efendisi eve gelinceye kadar Yusuf'un giysisini yanında alıkoydu.
17. Ona da aynı eyi anlattı: "Buraya getirdi in brani köle yanıma gelip beni a ılamak istedi.

18. *Ama ben ba ırınca giysisini yanımda bırakıp kaçtı.”*
19. *Karısının, “Kölen bana böyle yaptı” diyerek anlattıklarını duyunca, Yusuf’un efendisinin öfkesi tepesine çıktı.*
20. *Yusuf’u yakalayıp zindana, kralın tutsaklarının ba lı oldu u yere attı. Ama Yusuf zindandayken*
21. *RAB onunla birlikteydi. Ona iyilik etti. Zindancıba ı Yusuf’tan ho nut kaldı.*
22. *Bütün tutsakların yönetimini ona verdi. Zindanda olup biten her eyden Yusuf sorumluydu.*
23. *Zindancıba ı Yusuf’un sorumlu oldu u i lerle hiç ilgilenmezdi. Çünkü RAB Yusuf’la birlikteydi ve yaptı ı her i te onu ba arılı kılıyordu.*

- BAP 40 -

1. *Bir süre sonra Mısır Kralı ’nın sakisiyle fırıncısı efendilerini gücendirdiler.*
2. *Firavun bu iki görevlisine, ba sakiyle fırıncıba ına öfkeleni.*
3. *Onları muhafız birli i komutanının evinde, Yusuf’un tutsak oldu u zindanda gözaltına aldı.*
4. *Muhafız birli i komutanı Yusuf’u onların hizmetine atadı. Bir süre zindanda kaldılar.*
5. *Firavun’un sakisiyle fırıncısı tutsak oldukları zindanda aynı gece birer dü gördüler. Dü leri farklı anlamlar ta ıyordu.*
6. *Sabah Yusuf yanlarına gitti inde, onları tedirgin gördü.*
7. *Efendisinin evinde, kendisiyle birlikte zindanda kalan Firavun’un görevlilerine, “Niçin suratınız asık bugün?” diye sordu.*
8. *“Dü gördük ama yorumlayacak kimse yok” dediler. Yusuf, “Yorum Tanrı ’ya özgü de il mi?” dedi “Lütfen dü ünüzü bana anlatın.”*
9. *Ba saki dü ünü Yusuf’a anlattı: “Dü ümde önümde bir asma gördüm.*
10. *Üç çubu u vardı. Tomurcuklar açar açmaz çiçeklendi, salkım salkım üzüm verdi.*

11. *Firavun'un kâsesi elimdeydi. Üzümleri alıp Firavun'un kâsesine sıktım sonra kâseyi ona verdim."*
12. *Yusuf, "Bu u anlama gelir" dedi, "Üç çubuk üç gün demektir.*
13. *Üç gün içinde Firavun seni zindandan çıkaracak, yine eski görevine döneceksin. Geçmi te oldu u gibi yine ona sakilik yapacaksın.*
14. *Ama her ey yolunda giderse, lütfen beni anımsa. Bir iyilik yap, Firavun'a benden söz et. Çıkar beni bu zindandan.*
15. *Çünkü ben brani ülkesinden zorla kaçırıldım. Burada da zindana atılacak bir ey yapmadım."*
16. *Fırıncıba ı bu iyi yorumu duyunca, Yusuf'a "Ben de bir dü gördüm" dedi, "Ba ımın üstünde üç sepet beyaz ekmek vardı.*
17. *En üstteki sepette Firavun için pi irilmi çe itli pastalar vardı. Ku lar ba ımın üstündeki sepetteki pastaları yiyorlardı."*
18. *Yusuf, "Bu u anlama gelir." dedi, "Üç sepet üç gün demektir.*
19. *Üç gün içinde Firavun seni zindandan çıkarıp a aca asacak. Ku lar etini yiyecek-ler."*
20. *Üç gün sonra, Firavun do um gününde bütün görevlilere bir ölen verdi. Görevlilerin önünde ba sakisiyle fırıncı ba ını zindandan çıkardı.*
21. *Yusuf'un yaptı ı yoruma uygun olarak ba sakisini eski görevine atadı.*
22. *Ba saki Firavun'a arap sunmaya ba ladı. Ama Firavun fırıncıba ını astırdı.*
23. *Gelgelelim, ba saki Yusuf'u anımsamadı, unuttu gitti.*

- BAP 41 -

1. *Tam iki yıl sonra Firavun bir dü gördü: Nil ırma ının kıyısında duruyordu.*
2. *İrmaktan güzel ve semiz yedi inek çıktı. Sazlar arasında otlamaya ba ladılar.*

3. *Sonra yedi çirkin ve cılız inek çıktı. Irma ın kıyısında öbür ineklerin yanına durdular.*
4. *Çirkin ve cılız inekler güzel ve semiz yedi ine i yiyince, Firavun uyandı.*
5. *Yine uykuya daldı, bu kez daha ba ka bir dü gördü: Bir sapta yedi güzel ve doldun ba ak bitti.*
6. *Sonra, cılız ve do u rüzgârıyla kavrulmu yedi ba ak daha bitti.*
7. *Cılız ba aklar, yedi güzel ve dolgun ba a ı yuttular. Firavun uyandı, dü gördü ünü anladı.*
8. *Sabah uyandı ında kaygılıydı. Bütün Mısırlı büyücüler, bilgeleri çağırttı. Onlara gördü ü dü leri anlattı. Ama hiçbir i Firavun'un dü lerini yorumlayamadı.*
9. *Bu arada ba saki Firavun'a "Bugün suçumu itiraf etmeliyim" dedi.*
10. *"Kullarına -bana ve fırıncıba ına- öfkelenince bizi zindana, muhafız birli i komutanının evine kapattın.*
11. *Bir gece ikimiz de dü gördük. Dü lerimiz farklı anlamlar ta ıyordu.*
12. *Orada bizimle birlikte muhafız biri i komutanın kölesi brani bir genç vardı. Gördü ümüz dü leri ona anlattık. Bize bir bir yorumladı.*
13. *Her ey yorumladı ı gibi çıktı: Ben görevime döndüm, fırıncıba ıysa asıldı."*
14. *Firavun Yusuf'u ça ırttı. Hemen onu zindandan çıkardılar. Yusuf tıra olup giysilerini de i tirdikten sonra Firavun'un huzuruna çıktı.*
15. *Firavun Yusuf'a, "Bir dü gördüm" dedi, "Ama kimse yorumlayamadı. Duydu un her dü ü yorumlayabildi ini i ittim."*
16. *Yusuf, "Ben yorumlayamam" dedi, "Firavun'a en uygun yorumu Tanrı yapacaktır."*
17. *Firavun Yusuf'a anlatmaya ba ladı: "Dü ümde bir ırmak kıyısında duruyordum.*

18. Irmaktan semiz ve güzel yedi inek çıktı. Sazlar arasında otlamaya ba ladılar.
19. Sonra arık, çirkin, cılız yedi daha inek daha çıktı. Mısır'da onlar kadar çirkin inek görmedim.
20. Cılız ve çirkin yedi inekler ilk çıkan yedi semiz ine i yedi.
21. Ancak kötü görünüşleri de i medi. Sanki bir ey yememi gibi görünüyorlardı. Sonra uyandım.
22. “Bir de dü ümde bir sapta dolgun ve güzel yedi ba ak bitti ini gördüm.
23. Sonra solgun, cılız, do u rüzgârının kavurdu u yedi ba ak daha bitti.
24. Cılız ba aklar yedi güzel ba a ı yuttlar. Büyücülere bunu anlattım ama hiçbiri yorumlayamadı.
25. Yusuf, “Efendim, iki dü te aynı anlamı ta ıyor” dedi, Tanrı ne yapaca ını sana bildirmi .
26. Yedi güzel inek yedi yıl demektir. Yedi güzel ba ak da yedi yıldır. Aynı anlama geliyor.
27. Daha sonra çıkan yedi cılız, çirkin inek ve do u rüzgârının kavurdu u yedi solgun ba aksa yedi yıl kıtlık anlamına gelir.
28. “Söyledi im gibi Tanrı dana ne yapaca ını sana göstermi .
29. Mısır'da yedi yıl bolluk olacak.
30. Sonra yedi yıl öyle bir kıtlık olacak ki, bolluk yılları hiç anımsanmayacak. Çünkü kıtlık ülkeyi kasıp kavuracak.
31. Ardından gelen kıtlık bollu u unutturacak, çünkü çok iddetli olacak.
32. Bu konuda iki kez dü görmenin anlamı, Tanrı 'nın kesin kararını verdi ini ve en kısa zamanda uygulayaca ını gösteriyor.
33. “imdi Firavun'un akıllı, bilgili bir adam bulup onu Mısır'ın ba ına getirmesi gerekir.

34. Ülke çapında adamlar görevlendirilmeli, bunlar yedi bolluk yılı boyunca ürünlerin be te birini toplamalı.
35. Gelecek verimli yılların bütün yiyece ini toplasınlar, Firavun'un yönetimi altında kentlerde depolayıp korusunlar.
36. Bu yiyecek, gelecek yedi kıtlık yılı boyunca Mısır'da ihtiyat olarak kullanılacak, ülke kıtlıktan kınılmayacak.”
37. Bu öneri Firavun'la görevlilere iyi göründü.
38. Firavun görevlilerine, “Bu adam gibi Tanrı Ruhu'na sahip birini bulabilir mi- yiz?” diye sordu.
39. Sonra Yusuf'a, “Madem Tanrı bütün bunları açıkladı, senden daha akıllısı bilgi- lisi yoktur” yoktur dedi,
40. “Sarayımın yönetimini sana verece im. Bütün halkım buruklarına uyacak. Taht- tan ba ka senden üstünlü üm olmayacak.
41. Seni bütün Mısır'a yönetici atıyorum.”
42. Sonra mührünü parma ından çıkarıp Yusuf'un parma ına taktı. Ona ince ke- tenden giysi giydirdi. Boynuna altın zincir taktı.
43. Onu kendi yardımcısının arabasına bindirdi. Yusuf'un önünde, “Yol açın!” diye ba ırdılar. Böylece Firavun ona bütün Mısır'ın yönetimini verdi.
44. Firavun Yusuf'a “Firavun benim” dedi. “Ama Mısır'da senden habersiz kimse eli- ni aya ını oynatmayacak.”

45. Yusuf'un adını Safenat-Paneah koydu. On Kenti'nin kâhini Potifera'nın kızı Asenat'ı da ona karı olarak verdi. Yusuf ülkeyi boydan boya dola tı.
46. Yusuf Firavun'un hizmetine girdi inde otuz ya ındaydı. Firavun'un huzurun-
dan ayrıldıktan sonrada bütün Mısır'ı dola tı.
47. Yedi bolluk yılı boyunca toprak çok ürün verdi.
48. Yusuf Mısır'da yedi yıl içinde yeti en bütün ürünleri toplayıp kentlerde depoladı. Her kente o kentin çevresindeki tarlalarda yeti en ürünleri koydu.
49. Denizin kumu daha çok bu day depoladı; öyle ki ölçmekten vazgeçti. Çünkü bu day ölçülemeyecek kadar çoktu.
50. Kıtık yılları ba lamadan, On Kenti'nin kâhini Potifera'nın kızı Asenat Yusuf'a iki erkek çocu u do urdu.
51. Yusuf ilk o lunun adını Mana e koydu. "Tanrı bana bütün acılarımı ve babamın ailesini unutturdu" dedi.
52. "Tanrı sıkıntı çekti im ülkede beni verimli kıldı" diyerek ikinci o lunun adını Efrayim koydu.
53. Mısır'da yedi bolluk yılı sona erdi.
54. Yusuf'un söylemi oldu u gibi yedi kıtlık yılı ba gösterdi. Bütün ülkelerde kıtlık vardı, ama Mısır'ın her yanında yiyecek bulunuyordu.
55. Mısırlılar aç kalınca, yiyecek için Firavun'a yakardılar. Firavun, "Yusuf'a gidin" dedi, "O size ne derse öyle yapın."
56. Kıtık bütün ülkeyi sarınca, Yusuf depoları açıp Mısırlılar'a bu day satmaya ba ladı. Çünkü kıtlık Mısır'ı boydan boya kavuruyordu.
57. Bütün ülkelerden insanlar da bu day satın almak için Mısır'a, Yusuf'a geliyordu. Çünkü kıtlık bütün dünyayı sarmı tı ve iddetliydi.

- BAP 42 -

1. *Yakup Mısır’da bu day oldu unu ö renince, o ullarına, “Neden birbirinize bakıp duruyorsunuz?” dedi.*
2. *“Mısır’da bu day oldu unu duydum. Gidin, satın alın ki, ya ayalım, yoksa ölece iz.”*
3. *Böylece Yusuf’un on karde i bu day almak için Mısır’a gittiler.*
4. *Ancak Yakup Yusuf’un karde i Benyamin’i onlarla birlikte göndermedi, çünkü o lunun ba ına bir ey gelmesinden korkuyordu.*
5. *Bu day satın almaya gelenler arasında srail’in o ulları da vardı. Çünkü Kenan ülkesinde de kıtlık hüküm sürüyordu.*
6. *Yusuf ülkenin yöneticisiydi, herkese o bu day satıyordu. Karde leri gelip onun önünde yere kapandılar.*
7. *Yusuf karde lerini görünce tanıdı. Ama onlara yabancı gibi davranarak sert konu tu: “Nereden geliyorsunuz?” “Kenan ülkesinden” diye yanıtladılar, “Yiyecek satın almaya geldik.”*
8. *Yusuf karde lerini tanıdıysa da karde leri onu tanımadılar.*
9. *Yusuf onlarla ilgili dü lerini anımsayarak, “Siz casussunuz” dedi, “Ülkenin zayıf noktalarını ö renmeye geldiniz.”*
10. *“Aman efendim” diye kar ılık verdiler, “Biz kulların yalnızca yiyecek satın almaya geldik.*
11. *Hepimiz aynı babanın çocuklarıyız. Biz kulların dürüst insanlarız, casus de iliz.”*
12. *Yusuf, “Hayır!” dedi, “Siz ülkenin zayıf yönlerini ö renmeye geldiniz.”*
14. *Karde leri, “Biz kulların on iki karde iz” dediler, “Hepimiz Kenan ülkesinde ya ayan aynı babanın çocuklarıyız. En küçü ümüz babamızın yanında kaldı, biri de kayboldu.”*
14. *Yusuf “Söyledi im gibi” dedi, “Casussunuz siz.*
15. *Sizi sınavaca ım. Firavun’un ba ına ant içerim. Küçük karde iniz de gelmedikçe buradan ayrılamazsınız.*

16. Aranızdan birini gönderin, karde inizi getirsin. Geri kalanınız gözaltına alınacak. Anlattıklarınız do ru mu, de il mi, sizi sınavaya ız. De ilse Firavun'un ba ına ant içerim ki casussunuz.”
17. Üç gün onları gözaltında tuttu.
18. Üçüncü gün, “Bir ko ulla canınızı ba ı larım” dedi, “Ben Tanrı'dan korkarım.
19. Dürüst oldu unuzu kanıtlamak için, içinizden biri gözaltında tutuldu unuz evde kalsın, ötekiler gidip aç kalan ailenize bu day götürsün.
20. Sonra küçük karde inizi bana getirin. Böylece anlattıklarınızın do ru olup olmadı ı ortaya çıkar, ölümden kurtulursunuz.” Kabul ettiler.
21. Birbirlerine “Besbelli karde imize yaptı ımızın cezasını çekiyoruz” dediler, “Bize yalvardı ında nasıl sıkıntı çekti ini gördük, ama dinlemedik. Bu sıkıntı onun için ba ımıza geldi.”
22. Ruben, “Çocu a zarar vermeyin diye sizi uyarmadım mı?” dedi, “Ama dinlemediniz. te imdi kanının hesabı soruluyor.”
23. Yusuf'un konu tuklarını anladı ını fark etmediler, çünkü onunla çevirmen aracılı ıyla konu uyorlardı.
24. Yusuf karde lerinden ayrılıp a lamaya ba ladı. Sonra dönüp onlarla konu tu. Aralarından imon'u alarak ötekilerin gözleri önünde ba ladı.
25. Sonra torbalarına bu day doldurulmasını, paralarının torbalarına geri konulmasını, yol için kendilerine azık verilmesini buyurdu. Bunlar yapıldıktan sonra 26. bu dayları e eklerine yükleyip oradan ayrıldılar.
27. Konakladıkları yerde içlerinden biri e e ine yem vermek için torbasını açınca parasını gördü. Para torbanın a zına konmu tu.
28. Karde lerine, “Paramı geri vermi ler” diye seslendi, “ te torbamda!” yürekleri yerinden oynadı. Titreyerek birbirlerine, “Tanrı'nın bize bu yaptı ı nedir?” dediler.
29. Kenan ülkesine, babaları Yakup'un yanına varınca, ba larına gelenleri ona anlattılar:

30. “Mısır’ın yöneticisi bizimle sert konu tu. Bize casusmu uz gibi davrandı.
31. Ona, ‘Biz dürüst insanlarız’ dedik ‘Casus’ de iliz.
32. Hepimiz aynı babanın çocuklarıyız. On iki karde iz; biri kayboldu, biri de Kenan ülkesinde, babamızın yanında.’
33. “Ülkenin yöneticisi, ‘Dürüst oldu unuzu öyle anlayabilirim’ dedi, “Karde lerinizden birini yanımda bırakın. Bu dayı alıp aç kalan ailenize götürün.
34. Küçük karde inizi de bana getirin. O zaman casus olmadı ınızı, dürüst insanlar oldu unuzu anlar, karde inizi size geri veririm. Ülkede ticaret yapabilirsiniz.”
35. Torbalarını bo altınca hepsi para kesesini torbalarında buldu. Para keselerini görünce hem kendileri hem babaları korkuya kapıldı.
36. Yakup, “Beni çocuklarımdan yoksun bırakıyorsunuz” dedi, “Yusuf yok. imon yok. imdi de Benyamin’i götürmek istiyorsunuz. Sıkıntıyı çeken hep benim.”
37. Ruben babasına, “Benyamin’i geri getirmezssem, iki o lumu öldür” dedi, “Onu bana teslim et, ben sana geri getirece im.”
38. Ama Yakup, “O lumu sizinle göndermeyece im” dedi, “Çünkü karde i öldü, yalnız o kaldı. Yolda ona bir zarar gelirse, bu acıyla aksakallı ba ımı ölüler diyarına götürürsünüz.”

- BAP 43 -

1. Kenan ülkesinde kıtlık iddetlenmi ti.
2. Mısır’dan getirilen bu day tükenince Yakup, o ullarına, “Yine gidin bize biraz yiyecek alın” dedi.
3. Yahuda, “Adam bizi sıkı sıkı uyardı” diye kar ılık verdi, “Karde iniz sizinle birlikte gelmezse, yüzümü göremezsiziz’ dedi.
4. Karde imizi bizimle gönderirsen gider sana yiyecek alınız.
5. Göndermezsen gitmeyiz. Çünkü o adam, ‘Karde inizi birlikte gelmezseniz, yüzümü göremezsiziz’ dedi.”

6. *srail, “Niçin adama bir karde iniz daha oldu unu söyleyerek bana bu kötülü ü yaptınız?” dedi.*
7. *öyle yanıtladılar: “Adam, ‘Babanız hala ya ıyor mu? Ba ka karde iniz var mı?’ diye sordu. Bizimle ve akrabalarımızla ilgili öyle sorular sordu ki, yanıt vermek zorunda kaldık. Karde inizi getirin diyece ini nerden bilebilirdik?”*
8. *Yahuda, babası srail’e “Çocu u benimle gönder, gidelim” dedi, “Sen de biz de yavrularımız da ölmez, ya arız.*
9. *Ona ben kefil oluyorum. Beni sorumlu say. E er onu geri getirmez, önüne çıkaramazsam, ömrümce sana kar ı suçlu sayılayım.*
10. *Çünkü gecikmeseydik imdiye kadar iki kez gidip gelmi olurduk.”*
11. *Bunun üzerine srail, “Öyleyse gidin” dedi, “Yalnız torbalarınıza bu ülkenin en iyi ürünlerinden biraz pelesenk, biraz bal, kitre, laden, fıstık, badem koyun, Mısır’ın yöneticisine arma an olarak götürün.*
12. *Yanınıza iki kat para alın. Torbalarınızın a zına konan parayı geri götürün. Belki bir yanlı lık olmu tur.*
13. *Karde inizi alıp gidin, o adamın yanına dönün.*
14. *Her eye Gücü Yeten Tanrı, adamın yüre ine size kar ı merhamet koysun da, adam öbür karde lerinizle Benyamin’i size geri versin. Bana gelince, çocuklarımdan yoksun kalırsam kalayım.”*
15. *Böylece karde ler yanlarına arma anlar, iki kat para ve Benyamin’i alarak hemen Mısır’a gidip Yusuf’un huzuruna çıktılar.*
16. *Yusuf Benyamin’i yanlarında görünce, kâhyasına, “Bu adamları eve götür” dedi,*
“Bir hayvan kesip hazırla. Çünkü ö len benimle birlikte yemek yiyecekler.”
17. *Kâhya Yusuf’un buyurdu u gibi onları Yusuf’un evine götürdü.*
18. *Ne var ki karde leri Yusuf’un evine götürüldükleri için korktular. “İk geli imizde torbalarımıza konan para yüzünden götürülüyoruz galiba!” dediler, “Bize saldırıp egemen olmak, bizi köle edip e eklerimizi almak istiyor.”*

19. *Yusuf'un kâhyasına yakla ıp evin kapısında onunla konu tular:*
20. *"Aman, efendim!" dediler, "Buraya ilk kez yiyecek satın almaya gelmi tik.*
21. *Konakladı ımız yerde torbalarımızı açınca, bir de baktık ki paramız eksiksiz olarak torbalarımızın a zına konmu . Onu size geri getirdik.*
22. *Ayrıca yeniden yiyecek almak için yanımıza ba ka para da aldık. Paraları torbalarımıza kimin koydu unu bilmiyoruz."*
23. *Kâhya, "Merak etmeyin" dedi. "Korkmanıza gerek yok. Parayı Tanrınız, babanızın Tanrısı torbanıza koydurmu . Ben paranızı aldım." Sonra imon'u onlara getirdi.*
24. *Kâhya onları Yusuf'un evine götürüp ayaklarını yıkamaları için su getirdi, e eklerine yem verdi.*
25. *Karde ler ö lene, Yusuf'un gelece i saate kadar arma anlarını hazırladılar. Çünkü orada yemek yiyeceklerini duymu lardı.*
26. *Yusuf eve gelince getirdikleri arma anları kendisine sunup önünde yere kapandılar.*
27. *Yusuf hatırlarını sorduktan sonra, "Bana sözünü etti iniz ya lı babanız iyi mi?" dedi "Hâlâ ya ıyor mu?"*
28. *Karde leri "Babamız kulun iyi" diye yanıtladılar, "Hâlâ ya ıyor." Sonra saygıyla e ilip yere kapandılar.*
29. *Yusuf göz gezdirirken kendisiyle aynı anneden olan karde i Benyamin'i gördü. "Bana sözünü etti iniz küçük karde iniz bu mu?" dedi, "Tanrı sana lütfetsin, o lum."*
30. *Sonra hemen odadan ayrıldı, çünkü karde ini görünce yüre i sızlanmı tı. A layacak bir yer aradı. Odasına gidip orada a ladı.*
31. *Yüzünü yıkadıktan sonra dı arı çıktı. Kendisini toparlayarak, "Yeme i getirin" dedi.*
32. *Yusuf'a ayrı, karde lerine ayrı, Yusuf'la yemek yiyen Mısırlılara ayrı hizmet edildi. Çünkü Mısırlılar braniler'le birlikte yemek yemez, bunu i renç sayarlardı.*

33. Karde leri Yusuf'un önünde büyükten küçü e do ru ya sırasına göre oturdular. a kın a kın birbirlerine baktılar.
34. Yusuf'un masasından onlara yemek da ıtıldı. Benyamin'in payı ötekilerden be kat fazlaydı. çtiler, birlikte ho vakit geçirdiler.

- BAP 44 -

1. Yusuf kâhyasına, "Bu adamların torbalarına ta ıyabilecekleri kadar yiyecek doldur" diye buyurdu, "Her birinin parasını torbasının a zına koy.
2. En küçü ünün torbasına benim gümü kâsemi ve bu dayın parasını koy." Kâhya Yusuf'un buyru unu yerine getirdi.
3. Sabah erkenden adamlar e ekleriyle yolcu edildi.
4. Onlar kentten pek uzakla mamı tı ki Yusuf kâhyasına, "Hemen o adamların pe ine dü " dedi, "Onlara yeti ince, 'niçin iyili e kar ı kötülük yaptınız?' de,
5. 'Efendimin arap içmek, fala bakmak için kullandı ı kâse de il mi bu? Bunu yapmakla kötülük ettiniz."
6. Kâhya onlara yeti ip bu sözleri yineledi.
7. Adamlar, "Efendim; neden böyle konu uyorsun?" dediler, "Bizden uzak olsun, biz kulların böyle ey yapmayız.
8. Torbalarımızın a zında buldu unuz paraları Kenan ülkesinden sana geri getirdik. Nasıl efendinin evinden altın ya da gümü çalarız?
9. Kullarından birinde çıkarsa öldürürsün, geri kalanlar efendimin kölesi olsun."
10. Kâhya, "Peki, dedi iniz gibi olsun" dedi, "Kimde çıkarsa kölem olacak, geri kalanlar suçsuz sayılacak."
11. Hemen torbalarını indirip açtılar.
12. Kâhya büyükten küçü e do ru hepsinin torbasını aradı. Kâse Benyamin'in torbasında çıktı.

13. *Karde leri üzüntüden giysilerini yırttılar. Sonra torbalarını e eklerine yükleyip kente geri döndüler.*
14. *Yahuda ile karde leri Yusuf'un evine geldi inde, Yusuf daha evdeydi, önünde yere kapandılar.*
15. *Yusuf, "Nedir bu yaptı ınız?" dedi, "Benim gibi birinin fala bakabilece i aklınıza gelmedi mi?"*
16. *Yahuda, "Ne diyelim, efendim?" diye kar ılık verdi, "Nasıl anlatalım? Kendimizi nasıl temize çıkaralım? Tanrı suçumuzu ortaya çıkardı. Hepimiz köleniz artık, efendim; hem biz hem de kendisinde kâse bulunan karde imiz."*
17. *Yusuf, "Benden uzak olsun!" dedi, "Yalnız kendisinde kâse bulunan kölem olacak. Siz esenlikle babanızın yanına dönün."*
18. *Yahuda yakla ıp , "Efendim, lütfen izin ver konu ayım" dedi, "Kuluna öfkelenme. Sen Firavun'la aynı yetkiye sahipsin.*
19. *Efendim, biz kullarına sormu tun: 'Babanız ya da ba ka karde iniz var mı?' diye.*
20. *Biz de, 'Ya lı bir babamız ve onun ya lılı ında do an küçük bir karde imiz var' demi tik. 'O çocu un karde i öldü, kendisi annesinin tek o lu. Babamız onu çok sever.'*
21. *"Sen de biz kullarına, 'O çocu u bana getirin, gözümle göreyim' demi tin.*
22. *Biz de, 'Çocuk babasından ayrılamaz, ayrılırsa babası ölür' diye kar ılık vermi tik.*
23. *Sen de biz kullarına, 'E er küçük karde iniz sizinle gelmezse, yüzümü bir daha göremezsiniz' demi tin.*
24. *"Kulun babamızın yanına döndü ümüzde, söylediklerini ona anlattık.*
25. *Babamız, 'Yine gidin, bize biraz yiyecek alın' dedi.*
26. *Ama biz, 'Gidemeyiz' dedik, 'Ancak küçük karde imiz bizimle gelirse gideriz. Küçük karde imiz bizimle olmazsa o adamın yüzünü göremeyiz.'*
27. *"Babam, biz kullarına, 'Biliyorsunuz, karım bana iki erkek çocuk do urdu' dedi,*

28. ‘Biri yanımdan ayrıldı. Besbelli bir hayvan parçaladı, bir daha göremedim onu.
29. Bunu da götürürseniz ve ona bir zarar gelirse, bu acıyla ak saçlı bamyı ölümler diyarına götürürsünüz.’
30. “Efendim, imdi babam kulunun yanına döndü ümde çocuk yanımızda olmazsa, babam onu göremeyince ölür.
31. Çünkü onu ya ama balyan bu çocuktur. Biz kulların da acı içinde babamızın ak saçlı bamyı ölümler diyarına indiririz.
32. Ben kulun bu çocuğa kefil oldum. Babama, ‘Onu sana geri getirmezsem, ömrümce kendimi sana karı suçlu sayarım’ dedim.
33. “Lütfen imdi çocuğun yerine beni kölen kabul et. Çocuk kardeyle birlikte geri, dönsün.
34. O yanımda olmadan babamın yanına nasıl dönerim? Babamın bamyı gelecek kötülüğe dayanmam.”

- BAP 45 -

1. Yusuf adamlarının önünde kendini tutamayıp , “Herkesi çıkarın buradan!” diye bamyı ırdı. Kendini karde lerine tanıttı ında yanında kimse olmasın istiyordu.
2. O kadar yüksek sesle aladı ki, Mısırlılar alay ını hissetti. Bu haber Firavun’un ev halkına da ula tı.
3. Yusuf karde lerine, “Ben Yusuf ’um!” dedi, “Babam ya ıyor mu?” Karde leri donup kaldı, yanıt veremediler.
4. Yusuf, “Lütfen bana yakla ın” dedi. Onlar yakla ınca Yusuf öyle devam etti:
“Mısır’a sattı ınız karde iniz Yusuf benim.
5. Beni buraya sattı ınız için üzölmeyin. Kendinizi suçlamayın. Tanrı insanlı ı korumak için beni önden gönderdi.
6. Çünkü iki yıldır ölkede kıtlık var, be yıl daha sürecek kimse çift süremeyecek, ekin biçemeyecek.

7. Tanrı yeryüzünde soyunuzu korumak ve harika biçimde canınızı kurtarmak için beni önünüzden gönderdi.
8. Beni buraya gönderen siz de ilsiniz, Tanrı'dır. Beni Firavun'un ba danı manı, sarayının efendisi, bütün Mısır ülkesinin yöneticisi yaptı.
9. Hemen babamın yanına gidin, ona o lun Yusuf öyle diyor deyin: 'Tanrı beni Mısır ülkesine yönetici yaptı. Durma, yanıma gel.
10. Go en bölgesine yerle irsin; çocukların, torunların, davarların, sı ırların ve sahip oldu un her eyle birlikte yakınımnda olursun.
11. Orada sana bakarım, çünkü kıtlık be yıl daha sürecek. Yoksa sende ailen ve sana ba lı olan herkes de peri an olursunuz.'
12. "Hepiniz gözlerinizle görüyorsunuz, karde im Benyamin, sende görüyorsun konu anın gerçekten ben oldu umu.
13. Mısır'da ne denli güçlü oldu umu ve bütün gördüklerinizi babama anlatın. Babamı hemen buraya getirin."
14. Sonra karde i Benyamin'in boynuna sarılıp a ladı. Benyamin'de a layarak ona sarıldı.
15. Yusuf a layarak bütün karde lerini öptü. Sonra karde leri onunla konu maya ba ladı.
16. Yusuf'un karde lerinin geldi i haberi Firavun'un sarayına ula ınca, Firavun'la görevlileri ho nut oldu.
17. Firavun Yusuf'a öyle dedi: "Karde lerine de ki, 'Hayvanlarınızı yükleyip Kenan ülkesine gidin.
18. Babanızı ve ailelerinizi buraya getirin. Size Mısır'ın en iyi topraklarını verece im. Ülkenin kayma ını yiyeceksiniz.'
19. Onlara ayrıca öyle demenide buyuruyorum: 'Çocuklarınızla karılarınız için Mısır'dan arabalar alın, babanızla birlikte buraya gelin.
20. Gözünüz arkada kalmasın, çünkü Mısır'da en iyi ne varsa sizin olacak."
21. srail'in o ulları söyleneni yaptı. Firavun'un buyru u üzerine Yusuf onlara araba ve yol için azık verdi.

22. Hepsine birer kat yedek giysi, Benyamin'e ise üç yüz parça gümüşle be kat yedek giysi verdi.
23. Böylece babasına Mısır'da en iyi ne varsa hepsiyle yüklü on ek, yolculuk için bu day, ekmek ve azık yüklü on di ek gönderdi.
24. Kardeşlerini yolcu ederken onlara, "Yolda kavga etmeyin" dedi.
25. Yusuf'un kardeşleri Mısır'dan ayrılıp Kenan ülkesine, babaları Yakup'un yanına döndüler.
26. Ona, "Yusuf ya ıyor!" dediler, "Üstelik Mısır'ın yöneticisi olmu." Babaları donup kaldı, onlara inanmadı.
27. Yusuf'un kendilerine bütün söylediklerini anlattılar. Kendisini Mısır'a götürmek için Yusuf'un gönderdi arabaları görünce, Yakup'un keyfi yerine geldi. 28. "Tamam!" dedi, "Olum Yusuf ya ıyor. Ölmeden önce gidip onu görece im."

- BAP 46 -

1. srail sahip oldu u her eyle birlikte yola çıktı. Beer-eva'ya varınca, orada babası shak'ın Tanrısı'na kurbanlar kesti.
2. O gece Tanrı bir görünümde srail'e, "Yakup, Yakup!" diye seslendi. Yakup "Buradayım" diye yanıtladı.
3. Tanrı, "Ben Tanrı'yım, babanın Tanrısı" dedi, "Mısır'a gitmekten çekinme. Soyunu orada büyük bir ulus yapacağım.
4. Seninle birlikte Mısır'a gelecek, soyunu bu ülkeye geri getirece im senin gözlerinle Yusuf'un elleri kapayacak."
5. Yakup Beer-eva'dan ayrıldı. O ulları Yakup'u -sraili- götürmek üzere Firavun'un gönderdi arabalara onu, kendi çocuklarıyla karılarını bindirdiler.
6. Yakup, bütün ailesini -o ullarını, kızlarını, torunlarını- hayvanlarını ve Kenan ülkesinde kazandı malları yanına alarak Mısır'a gitti.
7. srail'in Mısır'a giden o ullarının -Yakup'la o ullarının- adları unlardır:

8. *Yakup'un ilk o lu Ruben.*
9. *Ruben'in o ulları: Hanok, Pallu, Hesron, Karmi.*
10. *imon'un o ulları: Yemuel, Yamin, Ohat, Yakın, Sohar ve Kenanlı bir kadının o lu aul.*
11. *Levin'in o ulları: Ger on, Kehat, Merari.*
12. *Yahuda'nın o ulları: Er, Onan, ela, Peres, Zerah. Ancak Er'le Onan Kenan ülkesinde ölmü tü. Peres'in o ulları: Hesron, Hamul.*
13. *ssakar'ın o ulları: Tola, Puvva, Yov, imron.*
14. *Zevulun'un o ulları: Seret, Elon, Yahleel.*
15. *Bunlar Lea'nın Yakup'a do urdu u o ullardır. Lea onları ve kızı Dina'yı Paddan-Aram'da do urmu tu. Yakup'un bu o ullarıyla kızları toplam otuz üç ki iydi.*
16. *Gad'ın o ulları: Sifyon, Hagi, uni, Espon, Eri, Arodi, Areli.*
17. *A er'in çocukları: Yimna, Yi va, Yi vi, Beria; kızkarde leri Serah. Beria'nın o ulları: Hever, Malkiel.*
18. *Bunlar Lavan'ın kızı Lea'ya verdi i Zilpa'nın Yakup'a do urdu u çocuklardır. Toplam on altı ki iydiler.*
19. *Yakup'un karısı Rahel'in o ulları: Yusuf, Benyamin.*
20. *Yusuf'un Mısır'da On kenti kâhini Potifera'nın kızı Asenat'tan Mana e ve Efrayim adında iki o lu oldu.*
21. *Benyamin'in o ulları: Bala, Beker, A bel, Gera, Naaman, Ehi, Ro , Muppim, Huppim, Ard.*
22. *Bunlar Rahel'in Yakup'a do urdu u çocuklardır. Toplam on dört ki iydiler.*
23. *Dan'ın o lu: Hu im.*
24. *Naftali'nin o ulları: Yahseel, Guni, Yeser, illem.*
25. *Bunlar Lavan'ın, kızı Rahel'e verdi i Bilhan'ın Yakup'a do urdu u çocuklardır. Toplam yedi ki iydiler.*

26. O ullahı'nın karıları dı ında Yakup'un soyundan gelen ve onunla birlikte Mısır'a gidenler toplam altmı altı ki iydi. Bunların hepsi Yakup'tan olmu tu.
27. Yusuf'un Mısır'da do an iki o luyla birlikte Mısır'a göçen Yakup ailesi toplam yetmi ki iydi.
28. Yakup Go an yolunu göstermesi için Yahuda'yı önden Yusuf'a gönderdi. Onlar Go en'e varınca,
29. Yusuf arabasını hazırlayıp babası srail'i kar ılamak üzere Go en'e gitti. Babasını görür görmez boynuna sarılıp uzun uzun a ladı.
30. srail Yusuf'a, "Yüzünü gördüm ya, artık ölsem de gam yemem" dedi, "Ya ıyorsun!" 31. Yusuf karde leriyle babasının ev halkına öle dedi: "Gidip Firavun'a haber vereyim, 'Kenan ülkesinde ya ayan karde lerimle babamın ev halkı yanıma geldi' diyeyim.
32. Çoban oldu unuzu, hayvancılık yaptı ınızı, bu yüzden davarlarınızla sı ırlarınızı ve her eyinizi birlikte getirdi inizi anlatayım.
33. Firavun sizi ça ırıp da, 'Ne i yaparsınız?' diye sorarsa,
34. 'Atalarımız gibi bizde çocukluktan beri hayvancılıktan yapıyoruz' dersiniz. Öyle deyin ki, sizi Go en bölgesine yerle tirsin. Çünkü Mısırlılar çobanlardan i renir."

- BAP 47 -

1. Yusuf gidip Firavun'a, "Babamla karde lerim davarları, sı ırları ve bütün e yalarıyla Kenan ülkesinden geldiler" diye haber verdi, "u anda Go en bölgesindeler."
2. Sonra karde lerinden be ini seçerek Firavun'un huzuruna çıkardı.
3. Firavun Yusuf'un karde lerine "Ne i yapıyorsunuz?" diye sordu. "Biz kulların atalarımız gibi çobanız" diye yanıtladılar.
4. Bu ülkeye geçici bir süre için geldik. Çünkü Kenan ülkesinde iddetli bir kıtlık var. Davarlarımız için otlak bulamıyoruz. zin ver, Go en bölgesine yerle elim."

5. *Firavun Yusuf 'a, "Babanla karde lerin yanına geldiler" dedi,*
6. *"Mısır ülkesi senin sayılır. Onları en iyi yerine yerle tir Go en bölgesine yerle sinler. Sence aralarında becerikli olanlar varsa davarlarıma bakmakla görevlendir."*
7. *Yusuf babası Yakup'u getirip Firavun'un huzuruna çıkardı. Yakup Firavun'u kutsadı.*
8. *Firavun, Yakup'a, "Kaç ya ındasın?" diye sordu.*
9. *Yakup, "Gurbet yıllarım yüz otuz yılı buldu" diye yanıtladı, "Ama yıllar çabuk ve zorlu geçti. Atalarımın gurbet yılları kadar uzun sürmedi."*
10. *Sonra Firavun'u kutsayıp huzurundan ayrıldı.*
11. *Yusuf babasıyla karde lerini Mısır'a yerle tirdi; Firavun'un buyru u uyarınca onlara ülkenin en iyi yerinde, Ramses bölgesinde mülk verdi.*
12. *Ayrıca babasıyla karde lerine ve babasının ev halkına, sahip oldukları çocukların sayısına göre yiyecek sa ladı.*
13. *Kıtlık öle iddetlendi ki hiçbir ülke de bulunmaz oldu. Mısır ve Kenan ülkeleri kıtlıktan kırılıyordu.*
14. *Yusuf sattı ı bu daya kar ılık Mısır ve Kenan'daki bütün paraları toplayıp Firavun'un sarayına götürdü.*
15. *Mısır ve Kenan'da para tükenince Mısırlılar Yusuf'a giderek "bize yiyecek ver." dediler. "Gözünün önünde ölelim mi? Paramız bitti."*
16. *Yusuf, "Paramız bittiye davarlarınızı getirin." dedi. "Onlara kar ılık size yiyecek vereyim."*
17. *Böylece davarlarını Yusuf'a getirdiler. Yusuf atlara, davar ve sı ır sürülerine, e eklere kar ılık onlara yiyecek verdi. Bir yıl boyunca hayvanlarına kar ılık olarak onlara yiyecek sa ladı.*
18. *O yıl geçince, ikinci yıl yine geldiler. Yusuf'a, "Efendim, gerçe i senden saklayacak de iliz." dediler, "Paramız tükendi, davarlarımızı da sana verdik. Canımızdan ve topra ımızdan ba ka vercek bir eyimiz kalmadı.*

19. Gözünün önünde ölelim mi? Topra ımız çöle mi dönsün? Canımıza ve topra ımıza kar ılık bize sat topra ımızla birlikte Firavun'un kölesi olalım. Bize tohum ver ki ölmeyelim, ya ayalım; toprak da çöle dönmesin.”
20. Böylece Yusuf Mısır'daki bütün toprakları Firavun için satın aldı. Mısırlıların hepsi tarlalarına sattılar. Çünkü kıtlık onları buna zorluyorlardı. Toprakların tümü Firavunların oldu.
21. Yusuf Mısır'ın bir ucundan öbür ucuna kadar bütün halkı kölele tirdi.
22. Yalnız kâhinlerin topra ını satın almadı. Çünkü onlar Firavunlulardan aylık alıyor Firavun'un ba ladı ı aylıkla geçiniyorlardı. Bu yüzden topraklarını satmadılar.
23. Yusuf halka, “Sizi de topra ınızı da Firavun için satın aldım” dedi, “ te size tohum topra ı ekin.
24. Ürün dev irdi inizde be te birini Firavun'a vereceksiniz. Be te dördünü ise tohumluk olarak kullanacak ve ailelerinizle, çocuklarınızla yiyeceksiniz.”
25. “Canımızı kurtardın.” diye kar ılık verdiler, “Efendimizin gözünde lütuf bulalım. Firavun'un kölesi oluruz.”
26. Yusuf ürünün be te birini Firavun'a verilmesini Mısırdan toprak yasası yaptı. Bu yasa bugünde yürürlükte dir. Yalnız kâhinlerin topra ı Firavun'a verilmedi.
27. srail Mısır da Go en bölgesine yerle ti. Orada mülk sahibi oldular, ço alıp arttılar.
28. Yakup Mısır da onyed i yıl ya adı ömrü toplam yüz kırk yedi yıl sürdü.
28. Ölümü yakla ınca o lu Yusuf'u ça ırıp, “E er benden ho nut kaldınsa, lütfen elini uy lu umun altına koy” dedi, “Bana sevgi ve sadakat gösterece ine söz ver. Lütfen beni Mısır'da gömme.
30. Atalar ıma kavu tu um zaman beni Mısır'dan çıkarıp onların yanına göm.” Yusuf, “Dedi in gibi yapaca ım.” diye kar ılık verdi.

31. *srail, “Ant iç” dedi. Yusuf ant içti. srail yata ının ba ı ucunda e ilip RAB’be tapındı.*

- BAP 48 -

1. *Bir süre sonra, “Baban hasta” diye Yusuf’a haber geldi. Yusuf iki o lu Mana e’yle Efrayim’i yanına alıp yola çıktı.*
2. *Yakup’a, “O lun Yusuf geliyor” diye haber verdiler. srail kendini toparlayıp yata ına oturdu.*
3. *Yusuf’a “Her eye Gücü Yeten Tanrı Kenan ülkesinde, Luz’da bana görünerek beni kutsadı” dedi,*
4. *“Bana, ‘Seni verimli kılacak, ço altaca ım’ dedi, ‘Soyundan birçok ulus do uraca ım. Senden sonra bu ülkeyi sonsuza dek mülk olarak senin soyuna verece im.’*
5. *“Ben Mısır’a gelmeden önce burada do an iki o lun benim sayılır. Efrayim’le Mana e benim için Ruben’le imon gibidir.*
6. *Onlardan sonra do acak çocuklar senin olsun. Efrayim’le Mana e’den onlara miras geçecek.*
7. *Ben Paddan’dan dönerken Rahel Kenan ülkesinde, Efrat’a varmadan yolda öldü. Çok üzıldüm. Onu orada Efrat’a-Beytlehem’e giden yolun kenarına gömdüm.”*
8. *srail, Yusuf’un o ullarını görünce, “Bunlar kim?” diye sordu.*
9. *Yusuf, “O ullarım” diye yanıtladı, “Tanrı onları bana Mısır’da verdi.” srail, “Lütfen onları yanıma getir, kutsayayım” dedi.*
10. *srail’in gözleri ya lılıktan zayıflamı tı, göremiyordu. Yusuf o ullarını onun yanına götürdü. Babası onları öpüp kucakladı.*
11. *Sonra Yusuf’a, “Senin yüzünü görece imi hiç sanmıyordum” dedi, “Ama i te Tanrı bana soyunu bile gösterdi.”*
12. *Yusuf o ullarını babasının kuca ından alıp onun önünde yere kapandı.*

13. *Sonra Efrayim'i sa ına alarak srail'in sol eline, Mana e'yi soluna alarak srail'in sa eline yakla tırdı.*
14. *srail ellerine çapraz olarak uzattı, sa elini küçük olan Efrayim'in, sol elini Mana e'nin ba ına koydu. Oysa ilkin Mana e do mu tu.*
15. *Sonra Yusuf'u kutsayarak öyle dedi: "Atalarım brahim'in shak'ın hizmet etti i, bugüne dek ya amım boyunca bana çobanlık eden Tanrı,*
16. *Beni bütün kötülüklerden kurtaran melek bu gençleri kutsasın! Adım ve atalarım brahim'le shak'ın adları bu gençlerle ya asın! Yeryüzünde ço aldıkça ço alsınlar."*
17. *Yusuf, babasının sa elini Efrayim'in ba ına koydu unu görünce, bundan ho lanmadı. Babasının elini Efrayim'in ba ından kaldırıp Mana e'nin ba ına koymak istedi.*
18. *"Baba, öyle de il" dedi, "İkin Mana e do du. Sa elini onun ba ına koy."*
19. *Ancak babası bunu istemedi. "Biliyorum o lum, biliyorum" dedi, "Mana e de büyük bir halk olacak. Ama küçük karde i daha büyük bir halk olacak, soyundan birçok ulus do acak."*
20. *O gün onları kutsayarak öyle dedi: "srailliler, 'Tanrı seni Efrayim ve Mana e gibi yapsın' Diyerek sizin adınızla kutsayacaklar." Böylece Yakup Efrayim'i Mana e'nin önüne geçirdi.*
21. *srail, Yusuf'a "Ben ölmek üzereyim" dedi, "Tanrı sizinle olacak. Sizi atalarınızın topra ına geri götürecektir."*
22. *Sana karde lerinden bir pay fazla veriyorum; onu Amurlular'dan kılıcımla, yayımla aldım.*

- BAP 49 -

1. *Yakup o ullarını ça ırarak, "Yanıma toplanın" dedi, "Gelecekte size neler olaca ını anlatacım."*
2. *"Yakup o ulları, toplanın ve dinleyin, Babanız srail'e kulak verin."*
3. *"Ruben, sen benim ilk o lum, gücüksün. Kudretimin ilk ürünüsün. Saygı ve güç bakımından en üstünüsün."*

4. Ama su gibi oynaksın, üstün olmayacaksın artık. Çünkü babanın yata ına girip onu kirlettin. Dö e imi rezil ettin.
5. “ imon 'la Levi karde tir, Kılıçları iddet kusar.
6. Gizli tasarılarına ortak olmam, toplantılarına katılmam. Çünkü öfkelenince adam öldürürler. Canları istedikçe sı ırları sakatladılar.
7. Lanet olsun öfkelerine, Çünkü iddetlidir. Lanet olsun gazaplarına, Çünkü zalimcedir. Onları Yakup'ta bölecek Ve srail'de da ıtaca ım.
8. “Yahuda, karde lerin seni övecek, dü manların ensesinde olacak elin. Karde lerin önünde e ilecek.
9. Yahuda bir aslan yavrusudur. O lum benim! Avından dönüp yere çömelir, aslan gibi, di i bir aslan gibi yatarsın. Kim onu uyandırmaya cesaret edebilir?
10. Sahibi gelene kadar krallık asası Yahuda'nın elinden çıkmayacak, yönetim hep onun soyunda kalacak, uluslar onun sözünü dinleyecek.
11. E e ini bir asmaya, sıpasını seçme bir da a ba layacak; giysilerini arapta, Kaftanını üzümün kızıl kanında yıkayacak.
12. Gözleri araptan kızıl, di leri süttten beyaz olacak.
13. “Zevulun deniz kıyısında ya ayacak, liman olarak gemilere, sınırı Sayda'ya dek uzanacak.
14. “ ssakar semerler arasında yatan güçlü e ek gibidir;
15. Ne zaman dinlenecek iyi bir yer, ho una giden bir ülke görse, Yüklenmek için sırtını e er, angaryaya katlanır.
16. “Dan kendi halkın yönetecek bir srail oyma ı gibi.
17. Yol kenarında bir yılan, toprak yolda bir engerek olacak; atın topuklarını ısırtıp atlıyı sırt üstü dü üren bir engerek.
18. “Ben senin kurtarı ını bekliyorum, ya RAB.
19. “Gad akıncıların saldırısına u rayacak, ama onların topuklarına saldıracak.
20. “Zengin yemekler olacak A er'de, krallara yara ır lezzetli yiyecekler yeti tirecek A er.

21. “Naftali salıvermi geyi e benzer, Sevimli yavrular do urur.
22. “Yusuf meyveli bir dal gibidir, kaynak kıyısında verimli bir dal gibi, filizleri duvarların üzerinden a ar.
23. Okçuları acımadan saldırırdı ona. Dü manca savurdular oklarını üzerine.
24. Ama onun yayı sa lam, kolları esnek çıktı; Yakup’un güçlü Tanrısı, srail’in kayası, çobanı olan Tanrı sayesinde.
25. Sana yardım eden babanın tanrısıdır, her eye gücü yeten Tanrı’dır seni kutsayan. Yukarıdaki göklerin ve a ı ıdaki denizlerin bereketiyle, memelerin, rahimlerin bereketiyle O’dur seni kutsayan.
26. Babanın kutsamaları ebedi da ların nimetlerinden, ebedi tepelerin bollu undan daha yücedir; Yusuf ’un ba ı üzerinde, karde leri arasında önder olanın üstünde olacak.
27. “Benyamin aç kurda benzer; sabah avını yer, ak am ganimetini payla ır.”
28. srail’in on iki oyma ı bunlardır. Babaları onları kutsarken bunları söyledi. Her birini uygun biçimde kutsadı.
29. 29-30. Sonra Yakup o ulla rına u buyrukları verdi: “Ben ölmek, halkıma kavu mak üzereyim. Beni Kenan ülkesinde atalarımın yanına, Mamre yakınlarında Hititli Efron’un tarlasındaki ma araya, Makpela Tarlası’ndaki ma araya gömün. brahim o ma aray ı mezar yapmak üzere Hititli Efron’dan tarlasıyla birlikte satın alm ı tı.
30. brahim’le karısı Sara, shak’la karısı Rebeka oraya gömüldüler. Lea’yı da ben oraya gömdüm.
31. Tarla ile içindeki ma ara Hititlerden satın alındı.”
32. Yakup o ulla rına verdi i buyrukları bitirince, ayaklarını yata ın içine çekti, son solu unu vererek halkına kavu tu.

- BAP 50 -

1. Yusuf kendini babasının üzerine attı, a layarak onu öptü.
2. Babasının cesedini mumyalamaları için özel hekimlerine buyruk verdi. Hekimler srail’i mumyaladılar.

3. *Bu i kırk gün sürdü. Mumyalama için bu süre gerekliydi. Mısırlılar srail için yetmi gün yas tuttu.*
4. *Yas günleri geçince, Yusuf Firavun'un ev halkına, "E er benden ho nut kaldınızsa, lütfen Firavun'la konu un" dedi,*
5. *"Babam bana ant içirdi: 'Ölmek üzereyim. Beni Kenan ülkesinde kendim için kazdırdı ım mezara gömeceksin' dedi. imdi lütfen Firavun'a bildirin, izin versin gideyim, babamı gömüp geleyim."*
6. *Firavun "Git, babanı göm, andını yerine getir" dedi.*
7. *Böylece Yusuf babasını gömmeye gitti. Firavun'un bütün görevlileri, sarayın ve Mısır'ın ileri gelenleri ona e lik etti.*
8. *Yusuf'un bütün ailesi, karde leri, babasının ev halkı da onunla birlikteydi. Yalnız çocukları, davarlarla sı ırları Go en'de bıraktılar.*
9. *Arabalarla atlılar da onları izledi. Büyük bir alay olu turdular.*
10. *eria ırma ının do usunda Atat Harmanına varınca, yüksek sesle, acı acı a it yaktılar. Yusuf babası için yedi gün yas tuttu.*
11. *O bölgede ya ayan Kenanlılar, Atat Harmanı'ndaki yası görünce, "Mısırlılar ne kadar hüznülü yas tutuyor!" dediler. Bu yüzden, eria Irma ı'nın do usundaki bu yere Avel-misrayim adı verildi.*
12. *Yakup'un o ulları, babalarının vermi oldu u buyru u tam tamına yerine getirdiler.*
13. *Onu Kenan ülkesine götürüp Mamre yakınlarında Makpela Tarlasındaki ma araya gömdüler. O ma araya mezar yapmak üzere tarlayla birlikte Hititli Efron'dan brahim satın almı tı.*
14. *Yusuf babasını gömdükten sonra, kendisi, karde leri ve onunla birlikte babasını gömmeye gelenlerin hepsi Mısır'a döndüler.*
15. *Babalarının ölümünden sonra Yusuf'un karde leri, "Belki Yusuf bize kin besliyordur" dediler, "Ya ona yaptı ımız kötülü e kar ılık bizden öğ almaya kalkarsa?"*

16. 16-17. Böylece Yusuf'a haber gönderdiler: "Babamız ölmeden önce Yusuf'a öyle deyin
17. diye buyurmu tu: "Karde lerin sana kötülük yaptılar, lütfen onların suçunu, günahını ba ı la' Ne olur imdi günahımızı ba ı la. Biz babanın Tanrısı'nın kullarıyız." Yusuf bu haberi alınca a ladı.
18. Bunun üzerine karde leri önünde yere kapanarak, "Senin köleniz" dediler.
19. Yusuf "Korkmayın" dedi "Ben Tanrı mıyım?"
20. Siz bana kötülük dü ündünüz, ama Tanrı bugün oldu u gibi birçok halkın ya amını korumak için o kötülü ü iyili e çevirdi.
21. Korkmanıza gerek yok, size de çocuklarınıza da bakaca ım. Yüreklerine dokunacak güzel sözlerle onlara güven verdi
22. Yusuf'la babasının ev halkı Mısır'a yerle tiler. Yusuf yüz on yıl ya adı.
23. Efrayim'in üç göbek çocuklarını gördü. Mana e'nin o lu Makir'in çocukları onun elinde do du.
24. Yusuf yakınlarına, "Ben ölmek üzereyim" dedi. "Ama Tanrı kesinlikle size yardım edecek; sizi brahim'e shak'a Yakup'a ant içerek söz verdi i topraklara götürecekt."
25. Sonra onlara ant içirerek, "Tanrı kesinlikle size yardım edecek" dedi, "O zaman kemiklerimi buradan götürürsünüz."
26. Yusuf yüz on ya ında öldü. Onu mumyalayıp Mısır'da bir tabuta koydular.

2.2. İncil'de Yusuf Kıssası⁴

Resullerin İşleri (Elçilerin İşleri)

- BAP 7 -

1. *Ba kâhin, “Bu iddialar do ru mu” diye sordu.*
2. *stefanos öyle kar ılık verdi: «Karde ler ve babalar, beni dinleyin. Atamız brahim daha Mezopotamya'dayken, Harran'a yerle meden önceydi.*
3. *Orada, yüce Tanrı ona görünüp öyle dedi: “Ülkeni, akrabalarını bırak, sana gösterece im ülkeye git.”*
4. *Bunun üzerine brahim Kildaniler'in ülkesini bırakıp Harran'a yerle ti. Babasının ölümünden sonra da Tanrı onu oradan alıp imdi aizin ya adı ınız bu ülkeye getirdi.*
5. *Burada ona herhangi bir miras, bir karı toprak bile vermemi ti. Ama brahim'in o sırada hiç çocu u olmadı ı halde, Tanrı bu ülkeyi mülk olarak ona ve ondan sonra gelecek torunlarına verece ini vaat etti.*
6. *Tanrı öyle dedi: “Senin soyun yabancı bir ülkede, gurbette ya ayacak. Dört yüz yıl köle olarak çalı tırılacak, baskı görecek.*
7. *Ama ben kölelik edecekleri ulusu cezalandıraca ım. Bundan sonra oradan çıkacak ve bana bu yerde tapınacaklar.”*
8. *Sonra Tanrı onunla, sünnete dayalı antla mayı yaptı. Böylelikle brahim, shak'ın babası oldu ve onu sekiz günlükken sünnet etti. Ve shak, Yakup'un, Yakup da on iki büyük atamızın babası oldu.*
9. *9-10. Yusuf'u kıskanan atalarımız, onu köle olarak Mısır'a sattılar. Ama Tanrı onunlaydı ve onu bütün sıkıntılardan kurtardı. Ona bilgelik vererek*

⁴ Kitabı Mukaddes irketi ve Yeni Ya am Yayınları: <http://incil.infoadresinden> alınmı tır.

Mısır Firavun'unun gözüne girmesini sağladı. Firavun da onu Mısır ve bütün saray halkı üzerine yönetici atadı.

10. *"Sonra bütün Mısır ve Kenan ülkesini kıtlık vurdu, büyük sıkıntılar başladı. Atalarımız yiyecek bulamadılar.*
11. *Mısır'da tahıl bulunduğunu duyan Yakup, atalarımızı oraya ilk yolculuklarına gönderdi.*
12. *Mısır'a ikinci geliplerinde Yusuf kardeşlerine kimliğini açıkladı. Firavun böylece Yusuf'un ailesini tanıdı oldu.*
13. *Yusuf haber yollayıp babası Yakup'u ve bütün akrabalarını, toplam yetmiş beş kişiyle çağırttı.*
14. *Böylece Yakup Mısır'a gitti. Kendisi de atalarımız da orada öldüler.*
15. *Kemikleri sonra ekem'e getirilerek brahim'in ekem'de Tamor oğullarından bir miktar gümüş karşılığında satın alındı u mezara konuldu,*
16. *"Tanrı'nın brahim'e verdiği sözün gerçekleştiği zaman yaklaştığında, Mısır'daki halkımızın nüfusu bir hayli çoaldı tı.*
17. *Sonunda Yusuf hakkında bilgisi olmayan yeni bir kral Mısır'da tahta çıktı.*
18. *Bu adam, halkımıza karşı haince davrandı, atalarımıza kötülük etti. Onları, yeni doğan çocuklarını açıkta bırakıp ölüme terk etmeye zorladı.*

2.3. Kur'an-ı Kerim'de Yusuf Kıssası⁵

Kur'an-ı Kerim Elmalılı Hamdi Yazır Meali: Mekke'de inmi tir. 111 ayet, 1706 kelime, 7166 harftir.

Bismillahirrahmanirrahim

1. *Elif, Lâm, Râ. te bunlar, apaçık kitabın ayetleridir.*
2. *Biz onu, anlayabilesiniz diye, Arapça bir Kur'an olarak indirdik.*
3. *Biz sana bu Kur'an'ı vahyederek, sana kıssaların en güzelini anlatıyoruz. Do rusu sen, bundan evvel habersizdin.*
4. *Bir zaman Yusuf, babasına: "Ey babacı ım, ben rüyamda on bir yıldızla, güne i ve ayı gördüm. Onları gördüm ki, bana secde ediyorlardı!" dedi.*
5. *Babası, "Ey yavrum, rüyanı karde lerine anlatma, sonra sana bir tuzak kurarlar. Çünkü eytan, insan için apaçık bir dü mandır."*
6. *" te böyle, Rabbin seni seçecek ve sana olayların yorumu ile ilgili bilgiler ö retecek, ayrıca daha evvel ataların brahim ve shak'a tamamladı ı gibi hem sana, hem de Yakup'un soyuna nimetini tamamlayacaktır. ü phesiz ki senin Rabbin, her eyi bilendir, hikmet sahibidir." dedi.*
7. *Andolsun ki, Yusuf ve karde lerinin olayında, soranlara ibret olacak deliller vardı.*
8. *Çünkü karde leri dediler ki: «Herhalde Yusuf ve karde i, babamıza bizden daha sevgili; biz ise birbirine ba lı kuvvetli bir grubuz. Do rusu babamız, belli ki yanılıyor."*
9. *Yusuf 'u öldürün veya onu bir yere atın ki, babanızın yüzü size kalsın; ondan sonra iyi bir topluluk olursunuz!" dediler.*

⁵ Elmalılı Hamdi Yazır, Kur'ân-ı Kerîm ve Yüce Meâlî, Haz. Kasım Yayla, Merve yay. stanbul, 2002.s.236-249.

10. çlerinden birisi söz alıp: “Yusuf ’u öldürmeyin, ama bir kuyunun dibinde bırakın; kervanın biri onu kaybolmu olarak alsın. E er yapacaksanız, bunu böyle yapın!» dedi.
11. Babalarına varıp dediler ki: “Ey bizim babamız, sen bize Yusuf hakkında niye inanmıyorsun? Gerçekten biz, onun iyili ini istiyoruz.”
12. Yarın onu bizimle beraber gönder, gezsın, oynasın. Biz onu mutlaka gözetiriz.”
13. Babası: “Onu götürmeniz, muhakkak beni üzer ve korkarım ki onu kurt yer de sizin haberiniz olmaz!” dedi.
14. Karde leri: “Allah’a yemin olsun ki, biz güçlü ve birbirine ba lı bir grup iken onu kurt yerse, o zaman biz gerçekten hüsrana u rarız!” dediler.
15. Nihayet onu götürdüler ve bir kuyunun dibine koymaya karar verdiler. Biz de ona: “Yemin olsun ki sen, onlara bu yaptıklarını hiç farkında de illerken haber vereceksin!” diye vahyettik.
16. Bıraktılar ve yatsı vaktinde a layarak babalarına geldiler.
17. Dediler ki: “Ey babamız, biz gittik yarı yapıyorduk, Yusuf ’u da e yamızın yanında bırakmı tık. Bir de baktık ki, onu kurt yemi ! Ama biz do ru söylesek bile sen bize inanmazsın!”
18. Bir de gömle inin üzerine sürülmü yalan bir kan ile geldiler. Babaları, “Hayır, nefisleriniz sizi aldatıp bu i e sevk etmi ; artık bana dü en güzel bir sabırdır. Sizin bu saydıklarınıza kar ı, yardımına sı ınılacak ancak Allah’tır” dedi.
19. Öteden bir kafil e gelmi ve sucularını göndermi lerd i. Kuyuya varıp kovanı saldı: “Aaa, bu bir erkek çocuk!” dedi. Tuttular onu satmak için gizlediler. Allah ise, ne yapacaklarını çok iyi biliyordu.
20. Kıymetsiz bir fiyat ile onu birkaç dirheme sattılar. Onun hakkında istekli de illerd i.
21. Mısır’da onu satın alan kimse, hanımına: “Buna güzel bak; belki bize bir faydası olur veya evlat ediniz” dedi. Böylelikle biz onu oraya yerle tirdik

ki, ona rüyaların tabiri ile ilgili ilimler ö retelim. Öyle ya, Allah yaptı ı i te galiptir fakat insanların çokları bilmezler.

22. Olgunluk ça ına geldi inde, biz ona ilim ve hüküm bah ettik. te biz, iyilik yapanlara böyle kar ılık veririz.
23. Evinde bulundu u hanım, bunun nefsinden zevk almak istedi ve kapıları kilitleyip; “Haydi gel, seninim!” dedi. O da, “Allah’a s ı ınırım, do rusu benim efendim bana çok güzel baktı. Gerçek u ki, zalimler asla kurtulu bulamaz” dedi.
24. Gerçekten hanım, ona niyeti kurmu tu. E er Rabbinin açık i aretini görmese idi, o da ona kurup gitmi ti! Evet, ondan kötülü ü ve fuh u defedelim diye böyle oldu. Gerçekten o, bizim samimiyet ihsan edilmi has kullarımızdan idi.
25. kisi bir kapıya ko tular, hanım onun gömle inin arkasından yırttı. Kapının yanında hanımın beyine rast geldiler. Hanım: “Senin ailene kötülük yapmak isteyenin cezası zindana atılmaktan veya acıklı bir cezadan ba ka ne olabilir?» dedi.
26. Yusuf: “O, kendisi benimle beraber olmak istedi” dedi. Hanımın akrabasından bir ahit de öyle ahitlik yaptı: “E er gömle i önden yırtılmı ise hanım do ru söylemi tir, bu ise yalancılardandır.”
27. “Yok, e er gömle i arkadan yırtılmı ise, hanım yalan söylemi , bu ise do rulardan-
dır.”
28. Hanımın beyi gömle inin arkadan yırtıldı ını görünce: “Anla ıldı, bu siz kadınların tuzaklarınızdan biri. Gerçekten sizin tuza ınız çok büyüktür!”
29. “Ey Yusuf, sakın bundan bahsetme! Sen de ey kadın, günahının ba ı lanmasını dile. Gerçekten sen, büyük günahkârlardan oldun” dedi.
30. ehirde bir kısım kadınlar da: “Vezirin karısı, delikanlısının nefsinden zevk almak istiyormu , ona a kından yüre inin zarı çatlamı , kadın besbelli çıldır mı !» dediler.
31. Vezirin karısı, bunların gizliden gizliye yaptıkları dedikoduyu i itince, onlara davetçi gönderdi ve onlara dayalı dö eli bir sofr a hazırladı. Her birine bir bıçak verdi ve di er taraftan da-Yusuf’a- “Çık kar ılarına” dedi. Hepside onu görür görmez gözlerinde çok büyüttüler ve kendi ellerini

do radılar, “Hâ â, Allah için bu insan de il, olsa olsa ancak üstün bir melektir!” dediler.

32. Kadın, “ te bu gördü ünüz, hakkında beni kınadı ınız delikanlıdır. Yemin ediyorum ki ben, bununla birlikte olmak istedim, ama o iffetini koruyarak bana yana madı! Yine yemin ediyorum ki e er emrimi yerine getirmese mutlaka zindana atılacak ve muhakkak rezillerden olacaktır.” dedi.
33. Yusuf, “Ey Rabbim, zindan bana, bunların davet ettikleri fiilden daha sevimli. E er sen, benden bu kadınların tuzaklarını defetmezsen, ben onların sevdasına dü erim ve cahillerden olurum!” dedi.
34. Bunun üzerine Rabbi duasını kabul buyurdu ve ondan onların tuzaklarını defetti. Gerçekten O, her eyi i itendir, her eyi bilendir.
35. Sonra onlara, bu kadar delilleri gördükleri halde derhal onu bir süre zindana atma fikri uygun geldi.
36. Onunla birlikte zindana iki delikanlı daha girdi. Birisi: “Ben rüyamda kendimi arap sıkarken görüyorum” dedi. Di eri de: “Ben de rüyada kendimi, ba ımın üstünde bir ekmek ta ırken görüyorum; ondan ku lar yiyor. Bize bunu yorumla. Çünkü biz seni iyi biri olarak görüyoruz” dedi.
37. Dedi ki: “Size rızıklanaca ınız bir yemek gelecek ya, o gelmeden önce ben size bunun yorumunu mutlaka haber vermi olurum. Bu, bana Rabbimin ö rettiklerindendir. Çünkü ben, Allah’a inanmayan ve ahireti inkâr edenlerden meydana gelmi bir toplulu un dinini bıraktım.”
38. “Atalarım brahim, shak ve Yakup’un dinine uydum. Bizim Allah’a hiçbir eyi ortak ko mamız olamaz. Bu, bize ve insanlara Allah’ın bir lütfudur, fakat insanların ço u ükretmezler.”
39. “Ey zindan arkada larım! Ayrı ayrı ilahlar mı daha iyidir, yoksa hepsini galip ve kahredici olan bir Allah mı?”
40. “Sizin O’nun dı ında taptıklarınız, sizin ve atalarınızın taktı ı bir takım bo isimlerden ibarettir. Yoksa Allah, onlara öyle bir saltanat indirmemi tir. Hüküm ancak Allah’a aittir. O size, kendisinden ba kasına tapmamanızı emretti. te gerçek ve sa lam din budur; fakat insanların ço u bilmezler.”

41. “Ey benim zindan arkada larım! Gelelim rüyanıza; biriniz efendisine yine arap sunacak, di eri ise asılacak da ku lar ba ından yiyecektir! te fetvasını istedi iniz i halledildi.”
42. Yusuf, bunlardan kurtulaca ını sandı ı ki iye: “Efendinin yanından benden bahset” dedi. eytan ona, efendisine bahsetmeyi unutturdu da senelerce zindanda kaldı!
43. Bir gün hükümdar: “Ben rüyamda, yedi semiz ine in, yedi zayıf inek tarafından yendi ini ve yedi ye il ba akla, di er yedi kuru ba a ı görüyorum. Ey efendiler, e er siz rüya yorumluyor iseniz, bana rüyamı halledin!” dedi.
44. Dediler ki: “Rüya dedi in demet demet hayallerdir; biz ise hayallerin yorumunu bilmiyoruz.”
45. O iki delikanlıdan kurtulmu olanı, uzun bir süre sonra hatırladı ve dedi ki: “Ben size onun yorumunu haber veririm, hemen beni gönderin.”
46. Dedi ki: “Ey Yusuf, ey do ru ki i! Bize unu yorumla; yedi semiz ine i yedi zayıf inek yiyor ve yedi ye il ba ak ile di er yedi kuru ba ak. Umuyorum ki o insanlara bir cevap ile dönerim, belki kıymetini bilirler!”
47. Yusuf dedi ki: “Yedi sene âdetiniz üzere ekeceksiniz. Biçtiklerinizi, bir miktar yiyece iniz kadar ayırıp, ba a ında bırakın.”
48. “Sonra onun arkasından yedi kurak sene gelecektir. Saklayaca ınız bir miktar dı ında, daha önce biriktirdiklerinizi yiyip götürecektir.”
49. “Sonra onun arkasından bir yıl gelecek ki, insanlar o sene sıkıntıdan kurtulacak, sıkıp sa acaklar.”
50. Bunu duyan hükümdar: “Getirin bana onu” dedi. Bunun üzerine, ona gönderilen adam gelince: “Haydi efendine dön de, ona sor: O ellerini do rayan kadınların maksatları neymi? üphesiz ki, benim Rabbim, onların hilelerini çok iyi bilir!” dedi.
51. Hükümdar o kadınlara: “Yusuf ’un nefsinden murat almaya kalkı tı ınız zaman derdiniz neydi?” dedi. Dediler ki: “Ha a, Allah için biz onun aleyhinde bir kötülük bilmiyoruz” dediler. Vezirin karısı da dedi ki: “ te imdi gerçek ortaya çıktı. Onun nefsinden ben zevk almak istedim. O ise, eksiz üphesiz do rulardandır.”

52. Yusuf, “Ben bunu, vezirin gıyabında gerçekten kendisine ihanet etmedi imi bilmesi için yaptım ve do rusu Allah, hainlerin hilesini ba arıya ula tırmaz” dedi.
53. “Ben nefsimi temize de çıkarmıyorum. Çünkü nefis, gerçekten kötülü ü emreder. Ancak Rabbimin rahmetiyle ba ı ladı ı hariç. üphesiz ki Rabbim, çünkü çok ba ı layıcıdır, çok acıyıcıdır.”
54. Hükümdar dedi ki: “Onu bana getirin; kendime özel danı man yapayım!” Bunun üzerine onunla konu tu u zaman: “Bugün sen, yanımızda gerçekten bir makam sahibisin, güvenilir bir ki isin” dedi.
55. Yusuf: “Beni ülkenin hazinelerinin ba ına görevlendir. Çünkü ben, gayet bilgiliyim ve çok iyi korurum” dedi.
56. te bu ekilde Yusuf’u o ülkeye yerle tirdik; istedi i yerde makam tutuyordu. Biz rahmetimizi diledi imize nasip ederiz ve iyilik yapanların mükafatını da asla zayi etmeyiz!
57. man edip de takva yolunu tutanlar için ahiretin mükâfatı elbette daha hayırlıdır.
58. Yusuf’un karde leri çıkıp geldiler ve onun huzuruna girdiler. Yusuf onları derhal tanıdı; hâlbuki onlar onu tanımıyorlardı!
59. Onların bütün yüklerini hazırlatınca dedi ki: “Bana, baba bir öz karde inizi getirin; görüyorsunuz ya, ben ölçe i tam ölçüyorum ve ben misafîrperverlerin en iyisiyim!”
60. “E er onu bana getirmezseniz, artık benim yanımda size bir ölçek bile erzak yok ve bana da yakla mayın.”
61. Dediler ki: “Herhalde onun için babasından izin almaya çalı ırız ve mutlaka bunu yaparız.”
62. Yusuf, emrindeki delikanlılara dedi ki: “Verdikleri sermayelerini yüklerinin içine koyuverin. Belki âilelerine döndükleri zaman anlarlar, olur ki yine gelirler.”
63. Böylece babalarının yanına döndüklerinde: “Ey babamız, erzak almak bize yasaklandı. Bu sefer karde imizi bizimle beraber gönder ki ölçüp alalım. Kesinlikle biz onu koruruz” dediler.

64. Babaları: “Hiç ben onu size emanet eder miyim? Bundan evvel size karde ini emanet etti im gibi olursa! En iyi koruyucu Allah’tır ve O, merhamet edenlerin en merhametlisidir” dedi.
65. Yüklerini açtıkları zaman sermayelerini kendilerine iade edilmî buldular. Dediler ki: “Ey babamız, daha ne istiyoruz, i te sermayemiz de bize iade edilmî ! Yine âilemize erzak getiririz, karde imizi de koruruz hem de bir deve yükü fazla alırız; bu zaten çok az!”
66. Babaları: “Mümkün de il, onu sizinle göndermem. Ancak bana, hepiniz ku atılmadıkça onu bana mutlaka getirece inize dair Allah adına söz vererseniz o ba ka... Onlar da sözlerini verince, dedi ki: “Allah, söylediklerinize ahittir.”
67. Babaları: “Ey yavrularım, aynı kapıdan girmeyin; ayrı ayrı kapılardan girin. Bununla beraber ne yaparsam yapayım, Allah’tan gelecek bir takdiri sizden uzakla tıramam! Hüküm ancak Allah’ındır; ben ona tevekkül ettim ve bütün tevekkül edenlerde O’na tevekkül etsinler” dedi.
68. Babalarının emretti i yerden girdiklerinde o, Allah’ın takdirinden hiçbir eyi onlardan uzakla tırmıyordu; ancak Yakup’un içindeki bir istek yerine gelmi oluyordu. üphesiz ki o, bizim kendisine ö rettiklerimizle bir ilim sahibi idi, ama insanların birço u bilmezler.
69. Yusuf’un huzuruna girdikleri zaman, karde ini yanına çekti ve: “Haberin olsun ki ben senin karde inim; sakın yaptıklarına üzülme!” dedi.
70. Onların yüklerini hazırlıkları yaptı ı zaman, su kabını karde inin yükü içine koydu. Sonra bir tellâl öyle ba ırdı: “Ey kafil, siz gerçekten hırsızlık yapmı sınız!”
71. Onlara döndüler, “Ne kaybettiniz?” dediler.
72. Dediler ki: “Hükümdarın su kabını arıyoruz. Onu getirene bir deve yükü bah i var ve ben ona kefilim!”
73. Onlar, “Allah’a yemin ederiz, sizde kesin olarak bilirsiniz ki, biz bu yere bozgunculuk çıkarmak için gelmedik; hırsız da de iliz” dediler.
74. Dediler ki: “ imdi yalancı çıkarsanız, cezası ne?”

75. Onlar da, “Cezası; kimin yükünde çıkarsa cezasının ona ait olmasıdır. Biz zalimlere böyle ceza veririz” dediler.
76. Bunun üzerine Yusuf, karde inin kabından önce, onların kaplarında aramaya ba ladı; Sonra onu karde inin kabından çıkardı. te Yusuf için böyle bir tedbir aldık. Hükümdarın kanununda, Allah’ın dilemesi hariç, karde ini alıkoymasına çare yoktu. Biz, diledi imizi derecelerle yükseltiriz ve her ilim sahibinin üstünde daha iyi bilen biri vardır.
77. Dediler ki: “E er o çalmı ise, bundan önce bir karde i daha çalmı tı.” O zaman Yusuf bunu içine attı ve onlara belli etmeyip: “Siz, çok kötü bir durumdasınız, Allah ise ne isnat etti inizi çok iyi biliyor” dedi.
78. Karde ler: “Ey anlı vezir, emin ol ki bunun çok ya lı bir ihtiyar babası var; onun için yerine bizden birisini al. Çünkü biz seni, iyilerden görüyoruz” dediler.
79. Yusuf, “Allah saklasın, e yamızı yanında buldu umuz kimseden ba kasını tutmamızdan Allah’a sı ınırız. Çünkü biz o zaman haksızlık etmi oluruz” dedi.
80. Ondan ümit kesince, fısılda arak geri çekildiler. Büyükleri dedi ki: “Babanızın, aleyhinizde Allah adına sizden söz aldı ını, daha evvel de Yusuf hakkında yaptı ınız hatayı bilmiyor musunuz? Artık ben, babam bana izin verinceye kadar veya Allah hakkımda karar verinceye kadar buradan ayrılmam! O, hâkimlerin en hayırlısıdır.”
81. “Siz de babanıza döñün ve deyin ki: nan ki o lun hırsızlık yaptı. Biz sadece bildi imiz eye ahitlik ediyoruz, yoksa gaybın muhafızları de iliz.”
82. “stersen hem bulundu umuz ehre sor, hem de içinde geldi imiz kervana sor. Emin ol ki biz, gerçekten do ru söylüyoruz.”
83. Babaları: “Hayır, nefsiniz sizi aldatıp bu i i yaptırmı . Artık bana dü en güzel bir sabırdır. Yakındır ki Allah, bana hepsini getirir. Gerçekten Allah, bilendir, her i inde hikmet sahibidir” dedi.
84. Ve onlardan yüz çevirip: “Vah Yusuf ’a çok yazık oldu!” dedi ve üzüntüden gözlerine ak dü tü; artık yutkunup duruyordu!

85. Dediler ki: “Hala Yusuf ’u anıp duruyorsun; Allah’a yemin olsun ki sonunda üzüntüden eriyeceksin veya helak olanlara karı acaksın!”
86. Babaları, “Ben dolgunlu umu, üzüntümü sadece Allah’a ikâyet ediyorum ve Allah’tan gelen ilimle, sizin bilemeyeceğiniz eyleri bilirim” dedi.
87. Ey o ullarım, haydi gidin Yusuf ile karde i hakkında bir ara tırma yapın ve Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyiniz; çünkü Allah’ın rahmetinden ümidini kesen, ancak kâfirler güruhudur!”
88. Bunun üzerine Yusuf’un huzuruna girdiler ve dediler ki: “Ey anlı vezir bize ve ailemize geçim sıkıntısı vurdu, kıymetsiz bir sermaye ile de geldik. Yine bize tam ölçek erzak verve bize sadaka ikram et. Çünkü Allah, sadaka verenlere mükâfatını verir.”
89. Yusuf, “Siz, cahilliinizde Yusuf ve karde ine ne yaptığınız biliyor musunuz?” dedi.
90. “Aaa! Sen, yoksa sen Yusuf musun?” dediler. O da: “Ben Yusuf ’um, bu da karde im! Allah bize lütfüyle ikramda bulundu. Do rusu her kim Allah’tan korkar ve sabrederse, üphesiz ki Allah iyilik yapanların mükâfatını ziyan etmez!” dedi.
91. Dediler ki: “Yemin olsun ki Allah seni bize üstün kıldı. Gerçekten biz, büyük suç i lemi tik!”
92. Yusuf dedi ki: “Bu gün size kınama yok. Allah sizi affıyla ba ı lar; O, merhametlilerin en merhametlisidir!”
93. “İmdi siz benim u gömle imi götürüp babamın yüzüne bırakın; gözü açılır. Bütün âilenizle toplanıp bana gelin.”
94. Kervan oradan ayrıldı ında, öte taraftan babaları: “Do rusu ben, e er bana bunaklık isnadında bulunmazsanız, gerçekten Yusuf ’un korkusunu duyuyorum” dedi.
95. Dediler ki: “Allah’a yemin ederiz ki sen, gerçekten a kınlı ını hâlâ sürdürüyorsun!”
96. Müjdeci gelip gömle i yüzüne bıraktı ve hemen gözü açılıverdi. Dedi ki: “Ben size Allah’tan gelen ilimle sizin bilmediklerinizi de bilirim demedim mi?”

97. O ulları, “Ey bizim efkatli babamız, bizim için günahlarımızın ba ı lanmasını dile; gerçekten biz, büyük günah i lemi tik” dediler.
98. O da, “Sizin için daha sonra Rabbimden ba ı lamasını dileyece im. Gerçekten O, çok ba ı layıcıdır, çok merhamet edicidir” dedi.
99. Yusuf’un huzuruna vardıkları vakit, anne ve babasını kucakladı, yanına aldı ve “Buyurun, Allah’ın izniyle Mısır’a güven içinde girin” dedi.
100. Anne ve babasını taht üzerine çıkardı. Hepsi O’nun için secdeye kapandılar. Yusuf: “Ey babacı ım, daha evvel ki rüyamın yorumu i te bu! Do rusu Rabbim onu gerçek yaptı, gerçekten bana lütufta bulundu. Çünkü beni zindandan çıkardı ve eytan, benimle karde lerimin arasını bozduktan sonra, sizi çölden çıkarıp buraya getirdi! Gerçekten Rabbim, diledi ine kar ı çok yumu aktır; do rusu O, her eyi iyi bilendir, hikmet sahibidir.”
101. “Ey Rabbim, Do rusu sen bana bir miktar saltanat verdin ve bana rüyaların yorumlarıyla ilgili bir ilim ö rettin. Ey gökleri ve yeri yaratan Rabbim, dünya ve ahirette benim sahibim sensin; beni müslüman olarak öldür ve beni iyilerin arasına ilhak eyle!”
102. te bu, sana vahiy ile bildirdi imiz gayb haberlerindendir. Yoksa sen, yapacakları i ler için karar alıp hile kurarlarken onların yanında de ildin!
103. Sen ne kadar iddetle arzu etsen de insanların birço u mü’min de illerdir!
104. Buna kar ı sen, onlardan bir ücret istemiyorsun. O Kur’an ancak bütün âlemler için ilâhî bir uyarıdır.
105. Bununla beraber göklerde ve yerde nice deliller var ki, yanlarına u rarlar da, onlardan yüz çevirip geçerler!
106. Onların birço u, Allah’a ortak ko madan iman etmezler.
107. Yoksa Allah’ın azabı olarak hepsini saracak bir bela gelmesinden veya farkında olmadan ansızın kendilerine kıyametin gelmesinden emin midirler?
108. De ki: “ te benim yolum bu! Ben ve bana uyanları; basiretle Allah’a ça ırıyorum. Allah’ı noksan sıfatlardan tenzih ederek tesbih ederim ve ben Allah’a ortak ko anlardan de ilim.”

109. Senden önce gönderdi imiz peygamberler de sadece ehir halkından kendilerine vahyetti imiz birtakım erkeklerden ba ka birileri de il idi. imdi o yerde dola mıyorlar mı; baksalar ya, kendilerinden önce geçenlerin akıbetleri nasıl olmu? Ahiret yurdu korunanlar için elbette daha hayırlıdır; hâlâ akıllanmayacak mısınız?
110. Sonunda peygamberler dahi ümitlerini kesecek hale geldikleri ve kendilerinin yalancı çıkarıldıklarını sandıkları zaman, onlara yardımımız geldi ve diledi imiz kurtulu a erdirildi. Suçlular güruhundan bizim azabımız geri döndürülmez!
121. Gerçekten onların kıssalarında akıl sahipleri için bir ibret vardır. Bu, uydurulabilecek bir söz de il; ama kendinkinden evvelkilerinin do rulanması her eyin ayrıntılı açıklanmasıdır, bir de iman edecek bir topluluk için bir hidayettir, bir rahmettir.

3. Türk Edebiyatında Yusuf ile Zeliha Hikâyesine Genel Bir Bakış

3.1. Klasik Edebiyatta Yusuf ile Zeliha

Kur'an'da 12. sureye konu olan ve "Ahsenü'l-Kasas" (Kıssaların en güzeli) diye adlandırılan "Yusuf Peygamber Kıssası" Türk edebiyatında en çok yazılıp okunan hikâyelerdendir. air, eyh, dervi, tarihçi, tefsirci olarak bu konuyu ileyenlerin sayısı hayli kabarıktır. Agâh Sırrı Levend, manzum ve mensur ço u mesnevi nazım biçimiyle yazılmış yüz civarında "Yusuf ve Züleyha hikâyesi" oldu unu bildirir.⁶

Türk edebiyatının en eski Yusuf ile Züleyha hikâyesi, Kul Ali adında bir airin hece vezni ve dörtlük birimiyle 13. yüzyılda yazdı ı Yusuf Kıssası'dır. Edebî de er ta ıması yönüyle öne çıkan ilk eserin de Ak emsettino lu Hamdullah Hamdi'nin (1491-92) mesnevisi oldu u üzerinde ar tırmacılar a a ı yukarı hemfikirler. Bunların dı ında Yusuf ile Züleyha konusunu ileyen air ve yazarları Nurullah Çetin u ekilde sıralamı tır:

Halilo lu Ali (1235), eyyad Hamza (13.yy), Süle Fakih (14.yy), Ahmed (14yy), Rabguzi (1311) Hamzavî (14.yy), Erzurumlu Darir (1366), Kırımlı Abdulmecit (14.yy), Ahmedî (ö.1412), eyho lu Mustafa (15.yy), Dûr Big (15.yy Ça atayca), Hataî (15.yy) Çakerî Sinan Çelebi (15.yy), Behi ti Ahmed Sinan (15. yy.), Kemalpa azade (16.yy.) Hamidî (1516 Ça atayca), Celilî (16.yy), Likai (16. yy.) Nimetullah (16.yy), Ta lıcalı Yahya (ö.1582), Halife (ö.1572) Kami Mehmed (ö.1545), Ziyaî Yusuf Çelebi (ö.1543), ikârî (ö.1584), Manastırlı Kadı Sinan (16. yy), Abdurrahman Gubarî (ö.1566), Havaî Mustafa (ö.1608),

⁶ Agâh Sırrı Levend.; Hamdi'nin Yusuf u Züleyha'sı, Türk Edebiyatı Tarihi, C.1. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu TTK yay. 3. Bsk. Ankara 1988, s.188 vd.

Zihni Abdü'd-Delil (ö.1622), Rif'atî Abdülhayy (ö.1669), Havaî Abdurrahman (ö.1710), Köprülüzade Esad Pa a (ö.1726), Ahmed Mür idî (ö.1760), Molla Hasan (1761), Süleyman Tevfik Bey (19.yy), Mehmed zzet Pa a (ö.1911).⁷

Mensur Yusuf ile Züleyha hikâyelerini ise Hasan Kavruk, öyle sıralamı tır:

Celal-zâde Müellif Koca Ni ancı Mustafa Çelebi (ö.H.975), Cevâhirü'l Ahbâr Fi-Hasâili'l-ahyâr adlı eserini Arapça Ahsenü'l-Kasas adlı hikâyeden tercüme etmi tir.

Galatalı Mehmed bin brahim, Sultan III. Murad'ın Silahtar a ası Halil A a için Ahsenü'l-Kasas-ı erife'yi telif etmi tir.

Mehmed bin Mehmed Altıparmak (ö.1033/1623), Yusuf-nâme adlı eserini 1031/1621 tarihinde Ebubekir Ahmed Tarsûsî'nin Arapça eserinden Sultan I.

Mustafa adına tercüme etmi tir.⁸

Bunlara günümüz yazarlarından akademisyen Nazan Bekiro lu'nun Yusuf ile Züleyha'sını da ilave etmek gerekir.⁹

Yusuf ile Züleyha konusunu i leyen yazar ve eserler hakkında Melike Gökcan Türkdö an¹⁰ tarafından da bir tespit yapılmı tır. Yine bu alana ili kin çalı maları ayrıntılı bir ekilde; Doktora tezleri, Yüksek lisans tezleri, Bitirme tezleri, kitaplar, makaleler ve bildiriler ba lıklarıyla Özkan Da demir¹¹ kaydetmi tir.

⁷ Nurullah Çetin,; "Yeni Türk airlerinin "Yusuf ve Züleyha Hikâyesi" Duyarlı ı." Hece Yay. 2004, s.113.

⁸ Hasan Kavruk,; Türk Edebiyatında Mensur Hikâyeler, M.E. B. 1998. s.64.

⁹ Nazan Bekiro lu,; Yusuf ile Züleyha, Tima yay. stanbul, 2005

¹⁰ Geni bilgi için bk. Melike Gökcan Türkdö an: Klasik Türk Edebiyatında Yusuf u Züleyha Mesnevileri Üzerine Mukayeseli Bir Çalı ma, s.39-69, Kültür ve Turizm Bakanlı ı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlü ü, 3287, Kültür eserleri, 4802011. www. Kulturturizm.gov.tr 11 Da demir, age., s.44-55.

Yaklaşık onuncu yüzyıldan bugüne kadar Türk edebiyatında birçok air/yazar, Kur'an'a gönderme yaparak ibret alınmasını istedikleri ve önemsedikleri bu konuyu işlemişlerdir.

3.2. Halk Edebiyatında Yusuf ile Zeliha

Yusuf kıssası, Türk destanlarında, halk hikâyelerinde, masallarda, efsanelerde, rivayetlerde ve halk iirinde de anılmış, telmih yoluyla göndermeler yapmak suretiyle Halk edebiyatında işlemiştir. Özellikle Yusuf'un güzelli, tarihi kişiliği, Yakup'un sabrı ve kederine ilişkin telmihler kullanılmıştır. Destan örneklerinde; Battalname'de, Saltuk Gazi Destanı'nda, Ebâ Müslim-nâme'de bu göndermeler görülebilir. Halk hikâyelerinde bazı anlatıcılar kişiyi anlatımlarla hikâyeye kahramanlarını tanıtırken, güzellikte Yusuf ve Zeliha benzetmelerini kullanırlar. Tekke iirinde, Divan-ı Hikmet, Makalat, Risaletü'n Nushiyye ve İbrahim Hakkı Divanı'nda hikâyeye çeşitli yönleriyle telmihler vardır. Âık edebiyatında, başta Yusuf'un güzelli olmak üzere, Zeliha'nın güzelliği, ikilinin aşkı, kuyuya atılma, pazarda satılma, zindana atılma ve rüya tabir etme yönleriyle telmihlerde bulunulmuştur. Karacaoğlan, Gevherî, Ruhsâtî, Dertli, Seyrânî, Tokatlı Nûrî, Bayburtlu Zihnî, Âık Ömer, Hicrânî, Erzurumlu Emrah gibi airlerin Yusuf'un güzelliğine telmihler yaptıkları görülür. Zeliha güzelliğine; Posoflu Âık Zülâlî ve Ruhsâtî'nin iirlerinde de inmeler görülürken, Yusuf ile Zeliha'nın aşkına Âık Zülâlî, Âık Mincânî, Ruhsâtî, Âık Reyhânî gibi airler telmihler yapmışlardır. Yusuf'un kuyuya atılması da pek çok halk airi tarafından anılmıştır. Ali Şîret Özkan, Âık Sümmânî, Çıldırî Âık enlik bunlardan bazılarıdır. Zindana düşmeye, Ercişli Emrah, Âık Sıtkı Pervâne, Ruhsâtî, Bardızlı Âık Nihânî de inmelerde bulunurken, rüya tabiri yönüyle; Ruhsâtî, Ali Şîret Özkan, Seyrânî, Âık emî, Celâlî Baba, Mevlüt hsânî gibi airler telmihler yapmışlardır.¹¹

¹¹ Geni bilgi için bk, Da demir, age, s.63-99.

3.3. Modern Edebiyatta Yusuf ile Zeliha

Yusuf ile Zeliha hikâyesinin modern edebiyatta da bazı air ve yazarlar tarafından ya do rudan kurgulanarak i lendi i ya da telmih yoluyla hikâyeye göndermeler yapılarak anıldı ı görölmektedir. Nazan Bekiro lu'nun "Kalbin Üzerinde Titreyen Hüzün" Yusuf u Züleyha'sı ¹² , hikâyenin yeniden kurgulanarak modern biçimde yazılmı lirik romanıdır. Eser, mensur olarak ama iirsel bir dille yazılmı ve hikâyeyi günümüze ta ı mı tır. Bir ba ka önemli yanı da, bu hikâyenin bir kadın yazar tarafından, kadın gözü ve kadın duyarlı ı ile ele alınmasındaki bir ilk olu udur. Necmettin ahinler'in "Üç Gömlek Hikâyesi"¹³, mensur bir ba ka anlatıdır. Sezai

¹² Geni bilgi için bk.Bekiro lu, age.

¹³ Necmettin ahinler, Üç Gömlek Hikâyesi, nsan Yayınları, stanbul, 2008.

15 Karakoç'un, Ma ara ve I ık-Hz. Yusuf'un Dü ü Ruhun Dirili i;
 16 Re at Nuri'nin Eski Hastalık; Rasim Özdenören'in Kuyu; Elif afak'ın ehrin
 17 Aynaları adlı eserleri hikâyeye göndermelerde bulunan günümüz eserleridir.
 18 Necmettin Türinay'ın Bir Yusuf Bin Züleyha; Mehmet Paksu'nun
 19 Mahremiyet Okulu 1 hikâyeye ça rı ım yoluyla göndermelerde bulunan,
 20 gençlere iffet konusunda mesaj veren di er günümüz kitaplarıdır¹⁵.

21 Yeni Türk iiri açısından da hikâyeye de inmeler, göndermeler ve
 22 ça rı ım yoluyla hatırlatmalar yapılmı tır. Tefik Fikret (1867-1915), bir iirinde
 23 kıssadan hareketle, özellikle Mısır'dan Yusuf'un gömle inin babasına ula ması
 24 ve onu gözüne sürer sürmez gözlerinin açılı na yer verir. air oldukça dramatik
 25 ve duygusal bir üslupla nazmetti i bu kısımla, hayattan hiçbir zaman ümit
 26 kesilmemesi, insanı canlı ve dinamik tutan temel unsurun ümit oldu u,
 27 sarsılmaz bir inançla umuduna ba lanan ki inin-dolayısıyla toplumun- bir gün
 28 emeline kavu aca ı mesajını vermek istemektedir. Faruk Nafiz Çamlıbel
 29 (1898-1973), "Yusuflar" dörtlü ünde haksız yere mahpus yatan ki ileri Yusuf'la
 30 özde le tirir¹⁶. Arif Ay (1953- ?), "Hücre" adlı iirinde dü ünçe ve ideallerinden
 31 dolayı hapse dü mü birinin ruh halini ve hapisane ortamını Yusuf'un kuyu ve
 32 hapis hayatıyla aynile tirmeye çalı ır¹⁷. smet Özel'in "Bir Yusuf Masalı"¹⁸
 33 temadan hareketle olu an 128 sayfalık bir iir anlatısıdır. Siyâsî sebeplerle 1980
 34 sonrası hapse dü en "ölkücüler" hapisaneyi Yusufiye, kendilerini de
 35 "Yusufiyeliler" diye imgelendirerek bu isim etrafında sivil toplum örgütleri
 36 kurmu lardır. Kendilerini Yusuf'la aynile tirdikleri için kurdukları derneklere
 37 "Yusufiye Derne i"¹⁹ diyen ölkücüler, bu isim ve temadan hareketle Hüseyin
 38 Türkmen'in "Kara Gün" örne inde oldu u gibi hapisane ya antılarının
 39 anlatıldı ı pek çok kitap, dergi, yazı ve iir ortaya koymu lardır.²⁰

40 Modern iirde Ercüment Uçarı'nın "Kuyuda Yusuf " kitabı; Mehmet
 41 Kurto -
 42 lu'nun "Ben Yusuf Sen Züleyha"²¹; Melek Özlem Sezer'in "Yusuf ile Zeliha"²²
 43 isimli iir kitapları hikâyenin ça rı ımlarıdır.

44
 45 Da demir, age, s.110.
 46 Nurullah Çetin, agm., s. 115.

- 47 *Nurullah Çetin, agm., s. 118.*
48 *smet Özel, Bir Yusuf Masalı, ıle yay. stanbul, 2012.*
49 *www.yusufiye derne ği. org/; https: tr. Facebook.com Yusufiye Derne ği Genel Merkezi.*
50 *Hüseyin Türkmen, Kara Gün, Has Basın, Kayseri, 2012.*
51 *Mehmet Kurto lu, Ben Yusuf Sen Züleyha, stanbul Yay. 2009.*
52 *Melek Özlem Sezer, Yusuf ile Zeliha, Kanguru Yay. Ankara, 2011.*

Türk edebiyatında kaleme alınan Yusuf u Züleyha mesnevileri do rudan ya da dolaylı olarak büyük ölçüde Fars edebiyatından ve özellikle Câmi'nin eserinden etkilenmi tir.¹⁴ Hikâyelerin tamamı Kur'an, tefsir, hadis ve biraz da Tevrat kaynaklıdır.

A lar r âdî Baba'nın bu mesnevisinde, temel olarak "Yusuf Suresi"nin tefsiri izlenmi tir. air, metnin aralarına ilgili surenin ayetlerini serpi tirmi , yer yer de mısra içlerinde kullanımı tır. Ancak, Tevrat kayna ıyla örtü en motiflerin çoklu u da dikkat çekicidir. Kur'an'ın çok özlü olarak bizlere anlattı ı kıssalar, tefsir gelene imizde isrâiliyât diye isimlendirilen Yahudi, Hristiyan ve yabancı kültürlerle ait menkıbelere dayanılarak daha sonraları geni letilmi ve bizlere kadar aktarılmı tır.¹⁵ Bu aktarımın izlerini A lar r âdî Baba'nın mesnevisinde de görmekteyiz. Örnek olarak;

Tevrat anlatısında, shak'ın ikiz o ullarının do ması, shak'ın, nübüvveti Esav (ys)'a verecekken, annenin ve Yakup'un hilesi ile shak tarafından peygamberlik duasının Yakup'a edilmesi, shak'ın gözlerinin görmemesi motifleri, bu mesnevide de i lenmi tir. Hâlbuki Kur'an'a göre, peygamberlik sadece Allah tarafından verilir.¹⁶ Ayrıca peygamberlerin hile ile bir ba kasının hakkını alması söz konusu olamaz.¹⁷ Yusuf'un karde lerinin adları, Yakup'un e leri, Yusuf'un annesinin adı büyük ölçüde Tevrat anlatısıyla benzerlik gösterir. Yakup'un, 147 ya ında ölmesi ortak yanlardan bir di eridir. Tevrat anlatısında Yusuf'un gömle i teke kanına batırılır, Yusuf, Medyanlı tüccara yirmi gümü e satılır. Bu mesnevide ise, gömle in koyun kanına bulanması ve Yusuf'un on sekiz mangır kar ılı ı Mısırlı tüccara satılması, küçük farklılıklardır.

Kur'an'da, karde lerin adı geçmez, Yakup'un e lerinin adı geçmez, Yakup'un ya ı konusunda bilgi yoktur. Kur'an'da, Yusuf, ucuz bir fiyatla birkaç

¹⁴ Recep Demir, "Hatâyî- Tebrizî ve Mollâ Câmi'nin Yusuf u Züleyha Mesnevileri Üzerinde Kar ıla tırmalı Bir nceleme", Yayınlanmamı Doktora Tezi, Van, 2004 s. 28.

¹⁵ smail Cerraho lu,; Tefsir Tarihi, Ankara 1996, c.1, s.109; Abdullah Aydemir,; Tefsirde srâiliyât, Ankara, 1979, s.6-7.

¹⁶ Bakara, 2/90; Zuhruf, 43/32.

¹⁷ Âlu mrân, 3/161.

dirheme satılmı , ama kime, nasıl satıldı ı konusunda açıklama yapılmamı tır. Kur'an'da, Yusuf'un gömle inin kanına batırıldı ı hayvanın adı geçmeden "gömle e 'yalancı kan' sürülmü tür." diye bahsolunmaktadır.

air, di er mesnevi yazarlarında da görüldü ü gibi, hikâyenin anlatımında öncelikle Kur'an'a gönderme yaparak, bireysel ve toplumsal duyarlılıklarda emir ve yasakları az çok okuyucuya telkin etmeyi amaçlamı tır. Bu hikâyenin özünde evrensel de erlerin (ıffet, do ruluk, sadakat, teslimiyet, sabır vb.) baskın olması, hikâyeye ilgiyi artırmı ve her ça da okunur kılmı tır. air, hikâyesini düzerken bu özün üzerine, kendi hayal dünyasını, ya adı ı zamanın, yöresinin birikim ve imkânlarını da katarak hikâyenin anlatımını zenginle tirmi tir.

Yusuf ile Zeliha/Züleyha hikâyelerinin bir kısmı, sanat endi esi ta ımayan, dînî ve ahlâkî e itim kazandırmayı hedefleyen tarzlarıyla öne çıkarlar. Elimizdeki mesnevinin de içinde bulundu u halk tipi söylemlerin a ır bastı ı böyle mesneviler, dînî-tasavvufî bir anlayı ın benimsetilmeye çalı ıldı ı anlatılardır. Bunlar halk meclislerinde avazla okunur, can kula ıyla dinlenirler. Bu anlatılar, bir yandan e lence ihtiyacına cevap verip ho vakit geçirme i levi görürken, öte yandan da halkın e itiminde bir fonksiyonu yerine getirirler.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. AĞLAR İRŞÂDÎ BABA'NIN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ, ESERLERİ¹⁸

1.1. Hayatı

Mutasavvıf bir aileden gelen A lar r âdî Baba 1879-1958 yılları arasında Bayburt'un Oruçbeyli (Siptoros) köyünde ya amı tır. Babası Ahmet Kü âdî, annesi mmi Gülsüm'dür. Ailenin ilk çocu u olarak dünyaya gelir ve ona dedesi r âdî'nin (1803-1877) adı konulur.

İlk tahsilini mahalle mektebinde yapan r âdî, düzenli bir e itim görememi tir. Bir yandan çiftçilik ve hayvancılıkla u ra ırken di er yandan da köyün bilgili kimselerinden dersler alır. Köy odalarında dinledi i Ahmedîye, Muhammediye, Cenk-nâme ve bazı tasavvuf airlerinin beyitleriyle iir zevkini tadar. Sûfî gelenek içinde "sohbet" yoluyla da kültürünü geli tirir. Sekiz-on yıl kadar süren bir zaman diliminde de, her kı mevsiminde Bayburt'a giderek muhtemelen alanında uzman (molla tipi) kimselerden Arapça ö renir, hadis, fıkıh vb. dersler alır.

r âdî, on üç/on dört ya larında iken bir gün aniden a lamaya ba lar. Sebebi anla ılamayan bu a lama on be gün kadar sürer. Ba ta annesi olmak üzere aile tela lanır, bu durum sa a sola sorulur, sonuç olarak korkulacak bir ey olmadı ı kanaatine varılır. r âdî, yirmili ya larda evlenir çoluk çocu a karı ır. Otuz iki ya larında iken a lama hali tekrar zuhur eder. O, yemeden içmeden kesilir, çok

¹⁸ Geni bilgi için bk. Necdet Tozlu, A lar Baba Divanı nceleme-Metin, (Yayımlanmamı Doktora Tezi) Çanakkale Onsekiz Mart Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale, 2002.

az uyur, uykusunda dahi yüksek sesle a lar. Bu hal on üç yıl kadar sürer. Nihayet bir gece r âdî, ola anüstü bir rüya görür. Bu rüyada, mânevî bir âlemde, ba ta Peygamber ve yanında halka ekinde sıralanmış veliler bulunmaktadır. Peygamber'in emriyle r âdî ortaya alınır ba tan aya a bütün vücuduna beyitler yazılır. Sonra dönüp kendisine: “Oku ya Bâkî¹⁹!” denilir.

Bir gece firâştâ fehvâya vardım
Mânen bir âlemde kendimi buldum
Vücûdumu orda yazılı gördüm
Seyrettim yazının satrını tek tek (D 32/3)²⁰

Yer döndü onlar gördüler
Baştan kıça hep yazdılar
“Oku ya Bâkî” dediler
Allah 'ım Hû Mevla 'm Hû (D 158/3)

Gördü ü bu rüyadan sonra uyanan r âdî, iir söylemeye ba lar. Bu halden sonra kendisine “A lar Baba” adı verilir. Gün geçtikçe a lama hâli de azalır ve günde birkaç saate kadar dü er.

A lar Baba, Posta oturur ve dedesinden süregelen ir ad faaliyetini sürdürmeye ba lar. Bir yandan eserlerini yazarken bir yandan da sohbet yoluyla halkın ir adına çalış ır. Otuz yıl köyünün cami imamlı ını yapar ve buna mukabil hiçbir ücret almaz. Geçimini çiftçilik ve hayvancılıkla sa lar. O, bir tarım i çisi olarak bizzat çalış ır, çalış mayı çok önemser ve te vik eder.

A lar Baba, 1958 baharında hastalanır. Yaklaş ık üç ay süren bu hastalık dönemi onu çok yıpratır. Görme duyusu zayıflar ve çok ıstırap çeker. Ölümünden on be gün önce bayram namazı için camiye gider. 30 yıl imamlı ını yaptı ı cemaate, sosyal içerikli, hak-hukuk a ırlıklı son vaazını verir.

¹⁹ “Bâkî” burada “a layan” anlamında kullanılmış tır. A lar Baba, iirlerinin bir kısmında “Bâkî” mahlasını kullanmış tır.

²⁰ Parantez içindeki “D” A lar Baba Divanı 'nı, “32” iir numarasını, “3” hane numarasını vermektedir.

Bunun son bayram namazı oldu unu belirterek kom ularından helallik diler, kendi haklarını da herkese helal etti ini söyler.

Alar Baba, ölümünden sekiz gün önce üç o lunu yanına ça ırarak üç maddede özetlenebilecek u vasiyette bulunur;

- 1. Kom u hakkını gözetin, kom ularınızla iyi geçinin ve onları asla incitmeyin, 2. Çocuklarınızı mutlaka okutun, e itim son derece önemlidir,*
- 3. Devletin emrine riâyet edin.*

Alar Baba, 18 Temmuz 1958’de, saat dokuz sularında do du u ve ömrünü geçirdi i Oruçbeyli köyünde hakka yürür. Aileden aldı ımız bilgiye göre; bu esnada çisil çisil bir ya mur ya maya ba lar. Temmuz sıca ında erha erha çatlamı topra a dü en ya mur damlalarıyla ıslanan yerden nefis bir koku yükselerek etrafı kaplar.

Alar Baba, Oruçbeyli köy mezarlı ında dedesi Büyük r âdî Baba ve babası Ahmet Kü âdî’nin yanına defnedilir. Kendisinin: “Bizimki de di erleri gibi olsun.” vasiyetine uyularak türbe yapılmamı tır.

1.2. Edebî Kişiliği

Alar r âdî Baba, divan sahibi mutasavvıf bir airdir. Küçük ya tan itibaren dinî ve tasavvufî yo unlu u olan bir aile içinde yeti mi , bu atmosferin de erleri ile yo rulmu ve dünya görü ünü buna göre temellendirmi tir. Eserlerinin hemen tamamını manzum olarak vücuda getirmesi airtli ini ön plana çıkarmakta ve ki ili inin belirgin bir özelli ini olu turmaktadır. Ayrıca mutasavvıf yanı bütün iirlerinin muhtevasına sinmi ve ahsiyetinin ikinci belirgin özelli ini olu turmu tur. Alar Baba, “Divanı” ba ta olmak üzere, “nnaenzelnâ tefsiri ve amun Gazi Mesnevisi”, “Tasavvuf Mesnevisi” ve “Kıyas-ı Enbiya” (zeyl) adında dört manzum eserle dinî-tasavvufî Türk edebiyatının önemli bir temsilcisidir.

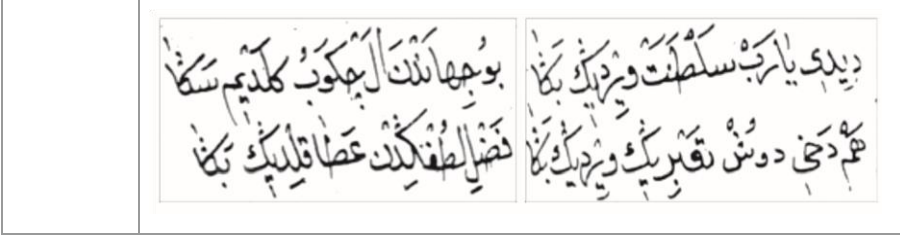
Divan edebiyatının önemini yitirmeye yüz tuttu u devirde yeti mi olması ortam ve artların da tesiriyle onu, eskileri taklit eden bir air konumuna koymu tur. Ba ta Yunus olmak üzere brahim Hakkı, Vehbi Hayyat, Sümmânî, Celâlî ve dedesi Büyük r âdî gibi sûfî airlerden etkilendi ini söylemek mümkündür. Bütün iirleri göz önüne alındı ında A lar Baba'nın da bu sûfî gelene in bir devamı oldu u söylenebilir. Ancak onun iirine, derin bir samimiyet ve didaktizm hâkimdir.

Onu bu sahada de erli kılan yönün daha ziyade bu samimiyet ve didaktizm oldu u belirtilebilir. iirlerini, a a ıdaki dörtlükten de anla ılaca ı gibi ilham sonucu yazmı tır. Kalbine do anların pek ço unu nazmetmi , ancak bunlardan bazılarını da saklamı , söylememi tir.

*Ağlar Baba bu ebyâtı kasir et
Kalbe gelenleri nazmında fikret
Bazısın söyleme Allah'ı zikret
Allah tarafından haber mi aldın (D 15/8)*

iirlerinde, tasavvuf airlerinin kullandı ı nazım ekilerini; ölçüde de, hece ve aruz ölçülerini kullanmı tır.

airin kullandı ı dile bakıldı ında, Eski Türkçenin yanında, yöresel a ız özelliklerinin de çok kullanıldı ı görülür. Eserlerin yazıldı ı dönemde henüz imla birli i sa lanamadı ına göre, bunun makul kar ılanması gerekir. Örne in, salvi (selvi), gözlir (gözlüyor), bilürem (biliyorum) gibi. Ancak, iirlerini matbu el yazısıyla ve harekeli olarak yazmı olması; el yazısı karakterlerini kullanmamı olması didaktizme yorumlanabilir. Çünkü Osmanlı Türkçesini yeni okumaya ba lamı herkes onun iirlerini gayet açık bir ekilde okuyabilir. airin bu üslubu iirlerini daha çok okuyucu kitlesine ula tırmada önem arz etmektedir.

iirlerinin hemen tamamında sanattan ziyade, hâkim fikir din ve tasavvuftur. Allah a kî, Peygamber a kî, din uluları, tarikat, mür itler, ibadet, eytan, nefis, dünyanın fanili i en çok üzerinde durdu u konular olarak ön plana çıkmaktadır. iirlerinde dedesi ve mür idi râdî Baba'dan etkilendi i söylenebilir. O, ilâhî a kın cezbisine kapılarak, tasavvufî derinlikler ta ıyan iirler söylemi tir. Ancak asıl etkilendi i, dînî-tasavvufî iir gelene inin kendisidir.

Afvolundu bize ey Vehbi Baba
Azîm Kur'an gibi bir mürşîdim var
Allah imdat etti bu
kemter kula Vehbi
Hayyât gibi bir mürşîdim
var

Bir arz-ı hâl verdim 'azim Sultân'a
Hevale olundu ilm ü irfâna
Emri gönderdiler Kale-Hasan'a
İbrahim Hakkı gibi bir üstâdım var

Pirlerim çift oldu sen bunu
anla Mecnûn olmuş deyu
beni kınama
Halifem hem çifttir ey Vehbi Baba
Aslâ zâil olmaz bir mihrâbım var (D 49/ 1-3-4)

Bu iir, A lar Baba'nın ilham kaynaklarını ortaya koymaktadır. air, kendisini Nak î olarak tanımlamakta ve en büyük mür idinin Kur'an oldu unu söylemektedir. Ayrıca, Vehbi Hayyat, brahim Hakkı, Büyük r âdî, gibi Kur'an yolunda kimselerin kılavuzlu unda gitti ini ve bundan dolayı da Allah'a hamd etti ini ifade ediyor.

*Nakşi erkânında terakki bilmiş
Ölmeden hem evvel rütbesi gelmiş
Mürşîdi hay gibi ol emri almış
Ol ceddim baba İrşâdî Baba (D-43/6)*

*Tarik-i nakşiye dersi
okuram Sağ tarafta ol
pirimi buluram
Vasf edemem nice sırlar bilürem
Ceddim Baba gibi bir mürşîdim var (D-49/2)*

A lar Baba, eriatı da tarikatı da insana hizmet olarak görmü tür. yi insan, kötü insan ayrımı yapmamı ve sevgi haleleriyle insanları kötülü ün pençesinden, iyili in ulviyetine yükseltmek istemi tir. Onun iirleri Kur'an ayetlerinin izah ve tefsiri mahiyetindedir. nsan sevgisi, uyum, müsamaha en belirgin özellikleridir. Dini gerçekten iyi bilen, korkutmak yerine sevdiren bir anlayı a sahiptir.

iirlerinde ikna edici bir üslupla tasavvufî dü ünceleri ve duyguları mısralara dökmü tür. Dili, iir yazdı ı döneme göre a ır gözükmekle birlikte, kavramlar ve terminoloji dinî-tasavvufî içerikte oldu u için bu yolun yolcularına anlamakta bir külfet olu turmamaktadır.

1.3. Eserleri

Kaynak sayılabilecek eserlerde A lar Baba'dan ve eserlerinden pek bahsedilmemektedir. Akademik çalı ma olarak kendisi ve eserleri ile ilgili

tarafımızdan yapılan bir doktora tezi ve bunun dışında, yaptırılmış iki lisans tezi vardır. Bunların dışında bugüne kadar A lar Baba'ya ilişkin akademik bir çalışma yapılmamış; antolojilere, edebiyat tarihlerine, ansiklopedilere yeterince girmemiştir.

A lar Baba'nın dinî-tasavvufî konularda manzum olarak kaleme aldığı dört eseri vardır. Eserleri kendi el yazması olup, birer nüshadan ibarettir. Adı, biçimi ve içerik özellikleri bakımından ele alınarak tanıtılacak olan bu eserler şunlardır:

A lar Baba Divanı

Kıyas-ı Enbiya

Tefsir-i nnaenzelnâ ve amun Gazi Mesnevisi

Tasavvuf Mesnevisi

1.3.1. Ağlar Baba Divanı

Tarafımızdan doktora tezi olarak çalışılmış olan A lar Baba Divanı, el yazması olup tek nüshadan ibarettir. Mutasavvıf bir âir olan A lar Baba'nın divanı da benzer âirlerin divanları gibi mürettep bir divan değildir. Kendi ifadesiyle de “Ebyat-ı A lar Baba”/A lar Baba Beyitleri'dir.

Beyit, Bayburt yöresinde “iir” karılıklı kullanılır. Özellikle mutasavvıf âirlerin iirlerine ötelere gelen bir ses, mânevî iklimin sesi olarak bakılır, onda mistik bir kimlik, fizik ötesi bir boyut aranır ve “beyit” diye tabir edilir. iir söyleme, yerine beyit söyleme sözü yaygın kullanımdır.

A lar Baba, Divan'ında dörtlük ve beyitlerini sadece kafiye esasına göre oluşturmuştur. Divan toplamında 312 iir mevcuttur. Divan dışında kalmış iirlerini de dâhil ederek bu sayıyı 344'e çıkardık. Bu iirlerin dağılımı şöyledir: Ko ma tarzında dörtlüklerle kurulu olanlar 280 iir, bir destan, ko ma kafiye örgüsüne uygun dörtlüklerle kurulu 28 Dîvânî, 33 gazel, bir mesnevî, bir de nazm olmak üzere toplamı 344 iirdir.

1.3.2. Kısas-ı Enbiya

Peygamber kıssaları, peygamberlerin hayat, menkıbe ve kutsal ilişkilerini anlatan kitaplardır. Bu kitaplar, halka dönük tarih ve esatir bilgisi verir. Anlatımları daha çok ö ü t verici olaylar üzerinde yo unla ır.

A lar Baba'nın aynı adı ta ıyan bu eseri, bir ortak yapımdır. Aileden aldı ımız bilgiye ve Kısas-ı Enbiya'daki el yazısı farklılı ına göre; Büyük r âdî Baba, bu esere ba lamı ve Yusuf Aleyhisselam'ın hikâyesine kadar yazmı tır. Bundan sonrasını yazmamı veya yazamamı “Bizden bu kadar, kitabı torunum tamamlayacak.” demi tir. Anılan hikâyeden sonrasını A lar Baba tamamlamı tır.

Ağlar Baba çok ziyade ağladı
Kırdas üzre bir kitaba başladı
Bir de İrşâdî kitabın aşladı
Bu dert ile gidiyorum Allah'a (D-20/7)

Bu dörtlükte geçen “Bir de r âdî kitabın a ladı” mısrasındaki özellikle “a ladı” kelimesi Kısas-ı Enbiya'yı tamamladı ının i aretidir.²¹

Kısas-ı Enbiya, manzum mesnevî tarzında yazılmış 982 sayfadan olu an bir eserdir. Sebeb-i telif, Hz. Âdem, Hz. Nûh, Hz. brâhim, Hz. Lût, Hz. smâil, Hz. Mûsâ, Hz. Hûd, Tâlût ile Câlût, Hz. Dâvûd, Hz. Süleymân, Hz. Yakup ve 'ys, Hz.

Yusuf, Hz. Eyüp, Hz. Zekeriya, Hz. sa, Hz. Yahya, Ashâb-ı Keyf, Hz. Yunus, Hz. Muhammed, Hz. Halime Hatun, Miracu'n-Nebi, Cebrâil, Beni- srail gibi bölümlerden olu maktadır.

Kısas-ı Enbiya'nın ba ı;

Lazım kamudan yek Hudâ'dır

²¹ Kısas-ı Enbiya kitabının el yazması ve tek nüsha oldu unu ailesinden ö rendik, ama orijinale ula amadık. Orijinalden çekilmi fotokopisini A lar Baba'nın torunu Bursa'da mukîm emekli ö retmen Hülvanî Battal'dan elde edebildik ve çalı mamızı bunun üzerine yaptık. Eser, henüz Lâtin harflerine aktarılmamı tır.

Harik hep kapusunda gedadır

mısralarıyla ba lamakta ve sonu;

*Âşk ile muhabbet edüp
Sey’etinden bir haber alup
Dedi Ağlar Baba
yazup Kitabını terk
eyledi,*

dörtlü üyle bitmektedir. Sayfanın sonunda da okunamayan bir mühür vardır.

1.3.3. Tefsir-i İnnaenzelnâ ve Şamun Gazi Mesnevisi

Dinî edebiyatımıza ili kin önemli bir metin olan bu eser, A lar Baba’nın bilinen ikinci mesnevisidir. Klasik mesnevi tarzında –fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilün- vezninde kaleme alınmı olup 934 beyitten müte ekkildir. 6 dörtlükten olu an bir iirden sonra, mesnevi:

*Murg-ı dilsin rûz u şeb durma eman
Lâ-civâr mülkün²de eylegıl figân*

beytiyle ba lar,

*Gözün açıp anları
rû’yat eder Bes gözün
yumup âhir ile gider*

beytiyle biter.

Bu eser, iki bölümden olu maktadır. Birinci bölümde “Kadir Suresi” tefsir edilmi ; ikinci bölümde, amun Gazi’nin küffarla bin yıl süren sava ları ve kahramanlıkları anlatılmı tır.

Birinci bölümde, münacâtı müteakiben nefsi emmare sahibi gönül gözü âmâ olan ki inin durumunu tasvir ederek, i lerinin daima “butlan” ve “münkir” i i oldu una i aret etmektedir.

Daha sonra gönül gözü (dil gözü) açık olup feyze eren ki inin, kalpte ula tı ı manayı izah eder. Ardından müminleri feyze ula anlar ve ula mayanlar diye iki grupta de erlendirerek, feyze erenlerin ulviyetini, kalp gözünün açıklı ını anlatır.

Kelâmın (slâm teolojisi) temel tartı ma alanlarından biri olan Ru'yetullah (Allah'ın görünmesi) hakkında, âkîlerin fiillerini yapan ve feyze eremeyen ki ilerin Ru'yete ula amayaca ını söyler. Zira onlar "Dünyada ibret nazarıyla gezmezler." der. Gafil insanla, kalp gözü açılmayan insanı kastederek, bunların do ru neticelere ula amayaca ına i aret eder.

Salih bir kulun; daima Allah'ı zikreden, malayaniden uzakla an, dört kitabın sözünden anlayan, nakille akli birle tirerek Tevhid'e ula an ki i oldu unu ileri sürer. Bu, kalp sahibi bir ki i dir. Gerçek kalp, kendi hikmetini anlayandır. Keza bu insan yine can sahibidir. Gerçek can, canı canda bulandır, der. airin Vahdet-i Vücut dü üncesinden etkilendi ini açıkça ortaya koyan bu kısımda gerçek canın "hay" olup Allah ile halvette olmasına vurgu yaptı ı görülür.

Tevhid bölümünde insanın be duyusuna ait organlarına atıfta bulunarak, Vahdet-i Vücutçu bir anlayı içerisinde Allah'ın birli i ilkesini izah eder.

air, içinden geldi i sûfî gelene e ba lı olarak eserini telif ve tanzim ederken do rudan do ruya aldı ı feyiz ve içine do an ilâhî ilhamlarla i ini yaptı ını söyler. Bunu yaparken de, yine gelenekteki sadaka-yı cârîye dü üncesini gözetmektedir. Ölümlü olan air geride bir "yâdigâr" bırakmak niyetindedir. Bunun için de Allah'a yalvarmaktadır.

Sebeb-i telif kısmı olarak de erlendirilmesi mümkün olan beyitlerde air bu mesneviyi kendi özünden söylemedi ini, ona söyletenin söyledi ini ifade eder.

Sanmayın kendi özümnden söyledim

Söyleten söyledi ben de söyledim

*Nur kâlem çün arşa yazmış
ta ezel Bizi söyletir Hûda-i
Lemyezel*

Sebeb-i telifin arkasından semâvî kitaplar ve bunları insanlara sunmakla görevli peygamber kronolojik esasa matuf olarak zikrederek, âlemlere rahmet olarak gönderilen Hz. Peygamberin faziletleri, Kur'an'ın inzal ekli ile birlikte icazına dair de erlendirmeler yapmaktadır. Kur'an'ın Kadir gecesinde inmesi dolayısıyla, Kadir gecesinin faziletlerine atıfta bulunur. Böylece eserin yazılmasına asıl vesile olan Kadir suresinin tefsirini yapar. Mesnevinin ana konusunu da bu tefsir olu turur.

airin Kadir suresine yakla ımının temelinde içinden geldi i tasavvufi dü ünçe bulunmaktadır. Buna göre; Levh-i Mahfûz'da özel bir mücevherden halk eylenen bir kalem, Kur'an-ı Kerim'i hat eyledi (yazdı). Ancak bu kalem sadece Kadir suresini yazmadı. Bunun üzerine bu surenin niçin yazılmadı ına dair u de erlendirmeyi yapmaktadır:

bn-i Abbas'tan rivayettir. Allah Cebrâîl'i peygambere göndererek, amun Gazi adlı veli bir kulunun srail ülkesinde küffar ile bin ay süren sava larını, kahramanlıklarını dinlemesini ve bunu ashabına anlatmasını emreder.

kinci bölüm ise, mesnevi tarzında yazılmış 447 beyitten ibarettir. Bu bölüm bir cenk-nâme olup Dedekorkut Hikâyelerini andıran bir anlatımı vardır. amun, devenin çene kemi ini (lehye) silâh olarak kullanan ola anüstü bir hikâye kahramanıdır.

Konunun asıl önemli tarafı bn-i Abbas'tan rivayet edilen bir hadise dayanarak amun Gazi'nin ahsında mânevî de erleri önceleyen bir epik kahramanın öyküsünü anlatmasıdır. Bu öykü din yolunda gösterilen say ü gayretin önemine i aret eder.

Sonuç olarak amun Gazi'nin ahsında olu turulan epik kahramanın ya adı ı sürece ve eri ti i feyze, müminlerin Kadir gecesinde eda edecekleri 2 rekât namaz ve 70 isti farla eri eceklerini söyler.

1.3.4. Tasavvuf Mesnevisi

A lar Baba'nın önemli bir eseri de Tasavvuf Mesnevisi'dir. Bu eser de el yazması ve tek nüshadır.

*Söyle ey dil geldi geçti çok
zaman Yalvar[ı] Hakk'a bul
emn ü emân*

beytiyle ba lamı ve aruzun Fa'ilâtün / Fa'ilâtün / Fa'ilün kalıbıyla yazılmış tır. Vezin mükemmel olmayıp yer yer problemlidir.

Mesnevinin tamamı 1647 beyit ve 103 dörtlükle bir kısım düz yazıdan oluşmaktadır. Mürettep bir mesnevide bulunması gereken bölümler (besmele, tevhid, münâcât, na't, miraç, mu'cizat, medh-i çehar-yar, padi ah için övgü, devlet büyüüne övgü, sebep-i telif) bu mesnevide sırasıyla bulunmamaktadır.

Giri ten itibaren "Allah'ın esmâlarına gönlünüzü açın, dünyaya fazla de er vermeyin" diye nasihate ba lar.

*Aç dilimi ya ilâhî girdigâr
Nakş edeyim bir tövhe kalsın yadigâr*

diyen air, hatıra olarak tövbeye götüren, Allah'a yakla tıran bir kitap bırakmak istedi ini ve bu hususta Allah'tan dilini çözmesini, kitabının yarım kalmamasını niyaz eder. air, daha sonra; eriat, tarikat, hakikat, marifet kapılarını anlatmaya ba lar, bu arada kendi kendini de uyararak;

*Temreyi ham armud ile
aşlama Bilmediğin söze asla
başlama*

diyerek hem kendine kar ı bir uyarıda bulunur hem de kendi yetkinli ini ortaya koyar. Ardından yirmi adap diye sıraladı ı; abdest, namaz, zikir, kıble, isti far,

Fatiha, hlâs, rabîta vb. konularda bilgiler vererek, tasavvufun inceliklerini hatırlatır ve açıklar.

O: “Bu yolda mesafe almak için nefisle, eytanla, dünya sevgisiyle ve suizanla sava mak gerekir.” der. Bunları da insanın dört dümanı eklinde açıklar. Ayrıca araya sıkı tırdı 14 dörtlükle mürîde ba lanmayı, rabîta etmeyi, zikir etmeyi ve Allah’tan feyiz almayı tavsiye eder.

İKİNCİ BÖLÜM

2. AĞLAR İRŞÂDÎ BABA'NIN YUSUF İLE ZELİHA HİKÂYESİNİN İNCELENMESİ

2.1. Yusuf İle Zeliha Hikâyesinin Dış Yapı Özellikleri

Hikâye dışı yapı özellikleri bakımından; nazım biçimi, vezin, kâfiye, dil ve anlatım yönünden incelenecektir.

2.1.1. Nazım Biçimi

Yusuf ile Zeliha, mesnevi biçiminde yazılmış bir aşk hikâyesidir. Mesnevi, edebiyatımıza İran edebiyatından geçmiş bir nazım biçimidir. Her beytinin mısraları kendi aralarında kafiyeli, genellikle aruzun kısa kalıplarıyla yazılan bir biçimdir. Kafiye kolaylığı için destan, hikâye, dinî-tasavvufî ve öretici metinler genellikle bu nazım ekliyle yazılmıştır. Mesnevî, XIX. yüzyılın başlarından itibaren yazın türlerindeki yenilik ve değişimlerle yerini Batı'dan alınan romana bırakmıştır. Tam bir mesnevî; tevhid, münacât, naat, miraç, övgü, söze övgü, eserin yazılı sebebi gibi bölümlerden oluşur.

Yusuf ile Zeliha'nın ilk dokuz beyti (1-9) tevhid bölümüdür. (238-253 ve 327340) arasındaki beyitler sebep-i telif, (1354-1365 ve 1963-1980) arasındaki beyitler münacât, (189-198) arasındaki beyitler medhiye, (2211-2218) arasındaki beyitler dua, (2219-2226) arasındaki beyitler hatimedir. (866-883) arasında 8'li hece ölçüsü ile yazılmış 9 dörtlük bulunmaktadır. Mesnevînin tamamı 9 dörtlük, 2226 beyittir.

1 *Hak Te'âlâ eylese tevfiğ bize*
 Bir kasas var söyleyem anı size

- 2 *Cân kulakın aç benim iki gözüüm Nâdân ehline benim
yokdur sözüüm*
- 3 *Ehl-i 'ışka nâfeden 'anber sözüñ Eveli yâkût üstüne incü
düzüñ*
- 4 *'İşk ile irdi irenler devlete
'İşk ile irdi irenler vuslata*
- 5 *Her kemâlât 'ışk ile olur inan
'İşk ile Hak İdris'e virdî cinân*
- 6 *'İşk ile İbrâhîm atıldı oda
'İşk ile Yûnus Nebî [y]üzdi suda*
- 7 *'İşk ile hem virdi Mûsâya 'asâ Bahr içinde gark olup
ehl-i 'usâ*
- 8 *'İşk ile nûş itdi Hızr Âb-ı Hayât
Tâ ilâ yevmi 'l-kıyâm görmez memât*
- 9 *İbtidâ biz bir salâvât virelim
Söze andan başlayuban girelim*

Sebeb-i telif sayılacak bölümün ilki u beyitlerle ba lar:

- 238 *Hemân bu kıssa'ı gûş itdi fî 'l-hâl Resûla'llâh katına
geldi der-hâl*
- 239 *Görüp çün yüzini sultân-ı kevneyn Şefâ 'at ma 'deni
da 'câtü 'l- 'ayneyn*

- 240 *Tebessüm eyleyüp buyurdi ey yâr Seniñ kalbin
zamîrinde melâl var*
- 241 *Didi Teverâtı Hak Mûsâya virdi
Yûsuf kıssasınıñ künhine irdi*
- 242 *Bize bir sûre indüremez mi Allâh Resûlisin saña
virmez mi Allâh*
- 243 *‘Ömer bu kıssa’ı çünkim tuyurdi
Cevâbına Resûla’llâh buyurdi*
- 244 *Gamın dilden gider şâ[d] eyle cânıñ
Feleklerde yazılmış adı sanın*
- 245 *Bu kevneyn iki harfden Kur’ân-ı Hak Semâvâtı
direksiz tutduran Hak*
- 246 *Bizi ol kıssadan gâfil mi eyler Ki Teverât ehline
sâ’il mi eyler*
- 247 *‘Ömer kalbindeki yâs zâ’il oldı
İnüp Cibrîl semâdan nâzil oldı*
- 248 *Hemân nahnü nakussu²² geldi âyât Müfessirler idüp
anı rivâyât*
- 249 *Didi Cibrîl karındaşım Muhammed Seniñ şer’in Hudâ
kıldı mü’ebbed*

²² “Biz sana vahyettik...” (Yusuf Suresi 3. ayetten)

250 Saña itdi Te ‘âlâ’llâh selâmı
İder sâbıkları zâhir kelâmı

251 Bu sergüzeşt-i medh itdi Te ‘âlâ Bu Kur’ândan
kılup kalbin tesellâ

252 Bu sûreniñ yüz on bir âyeti var
Letâfettü içinde gâyeti var

253 Çünkü bildiñ sûreniñ inzâlini
Bir yañadan diñle Yûsuf hâlini

Yine sebab-i telif sayaca ımız u beyitlerle devam eder.

327 Eger sâ’il su’âl itse ‘aceb ne
Bu kıssanıñ nüzûline sebab ne

328 İmâm-ı Fahri Râzî’den rivâyet
‘Ömer katına gelmiş bir cemâ’at

329 Berâber gelmiş idi Ka’bu’l-ahbâr Bilüp Tevrâtı çok itmişdi
tekrâr

330 ‘Ömer fi’l-hâl saçup akı karadan
Biri açdı bu kıssa’ı verâdan

331 Didi Tevrât içinden Hak buyurdı Bu sergüzeşti Mûsâya tuyurdi

332 Letâfettü garâ’ib bir hikâye N’içün bildürmedi sâhib-livâya

333 'Ömer destûr virüben söylediler 'Ale'l-icmâl anı nakl eylediler

334 Kanı gün görmeyen Yûsuf dil-ârâ Kanı ön görmeyen zülfî mutarrâ

335 Kanı il görmeyen ol kaddi Tûbâ İdüp kardaşları katline şûrâ

336 Bakup kardaşlarının yüzlerine Ta 'accüb eyledi ol sözlerine

337 Kimi sağdan giderdi kimi soldan
Hudâ ayırmayın insânı yoldan

338 Kısâ'-ı âsumân indi havâdan Nezâket bülbüli uçdı yuvadan

339 Otakından çıkup vâz geldi âhû
Firâkı bağırını delmez mi yâ hû

340 Bu sözlerden gerek bağırın deline Olup gâfil girüp seyyâd eline
Dua bölümü:

2211 Geçdi Yûsuf bu cihândan oldı vâz
Ellerini kaldurup itdi niyâz

2212 Hâlini Mevlâsına 'arz eyledi
Nâlîş idüp bu kelâmı söyledi

2213 Didi yâ Rab saltanat viridiñ baña
Bu cihândan el çeküp geldim saña

2214 Hem dahi düş ta 'biriñ virdiñ baña Fazl [u] lutfiñdan 'atâ
kıldıñ baña

2215 Var idüpsin gökleri hem yirleri Tâc [ü] tahtı terk idüp
döndüm beri

2216 Eyle İslâm yolu ile mât beni
Zümre-i sâlihlere sen kat beni

2217 Tâc [ü] tahtı terk idüp bildi 'abes
Ahret menzîline kıldı heves

2218 Ol dahi gitdi cihândan turmadı
'Âkil olan bunda mesken kurmadı Hatime:

2219 Tamâm oldu bu kıssa çün burada Biraz sözler velî kaldı
arada

2220 'Akıl sâhiblerine oldu 'ibret
Olup tecrîd cihândan ide nefret

2221 Cihân handur gelenler oldu mihmân Pîre gence âmân
virmez olur fân

2222 Neler gitdi neler geçdi bu ilden Ki her kişi halâs olmaz
bu yilden

2223 Aña yelken direk aslâ tayanmaz
Niçün kul hâb-ı gafletten uyanmaz

2224 Cihân fânî saña mülk ola sanma
‘İbâdet lezzetinden hiç usanma

2225 Ki nâdân ehline virme selâmı
Otur sâlihler ile kıl kelâmı

2226 Seriñ virme sakın nâdân eline
Olup nâdim düşersin nâs diline

Yusuf ile Zeliha mesnevisinde kahramanların konu maları bazen gazel eklinde verilmi tir. Örne in, (470-481) arasındaki beyitler bir gazeldir. Bu gazelde Yusuf, kendisini kuyuya atan karde lerine sitemini anlatmaktadır. Konuda ve ahenkte tekdüzeli i gidermek, anlatımı güçlü kılmak için bu yolun seçildi i dü ünülebilir.

470 Bize kutlu gelmedi seyrânımız
Bağrıñızı yakmadı nîrânımız

471 ‘Andelîbler bâğıma girmez iken Dirdi hoyrâd lâle’i
reyhânımız

472 Keştimize bir muhâlif bâd esüp Çûşa geldi tali’lü
‘ummânımız

473 On sekiz mankıra virdiñiz beni
Yas tutup kan ağladı Ken’ânımız

474 Hürr iken ben kul diyü çalındı hat Bir gün elbet fâş olur
‘ibrânımız

475 Âşiyânımdan beni uçurdiñiz
Gâfil olup tuymadı bâğbânımız

- 476 *Câh içinde turdum üç gün gâlibâ Rng [ü] bûyım almadı*
sultânımız
- 477 *Tâvûs-ı ‘Adnî gibi yaşlar töker*
Ağlamakdan dîde-i giryânımız
- 478 *Kalkdı kısmet giderüz Mısır iline*
Ya soyumuz çekdi ya hod nâmınız
- 479 *Sergüzeştım tâ ilâ-yevmi ’l-kıyâm*
Dile düşüp söylene destânımız
- 480 *Sizde suç yok böyle emr itmiş bize Biñ bir adlu ol Ganî*
Yezdânımız
- 481 *Dest-i mâlın yüzine aldı felek*
‘Arş [ü] ferşi ağladur efgânımız

Yusuf ile Zeliha hikâyesinin konusu onuncu beyitten itibaren ba lar.

2.1.2. Vezin ve Kafiye

Vezin: Bir manzum eserin sanat de eri açısından hükmünü vermek için, vezin ve kafiye yönüyle de de erlendirilmesi gerekir. Be enilen bir eserde, vezin kusursuz, kafiye zengin kullanılabilmi se müzikalite artmı ve ahenk sa lanmı demektir. Aktarımı büyük ölçüde dinlemeye dönük eserlerde, ahengin öneminin biraz daha öne çıktı ı dü ünülürse, bu ahengi sa layan vezin ve kafiye nin önemi de anla ılmı olur.

A lar r âdî Baba’nın Yusuf ile Zeliha adlı bu eserinde vezin ba langıçta remel bahrinin (fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilün) kalıbıdır. Ancak 130. beyitte (mefâ’ilün / mefâ’ilün / fe’ülün), 172. beyitte; (fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilün), 189. beyitten itibaren tekrar ((mefâ’ilün / mefâ’ilün / fe’ülün) kalıbına dönüldü ü

görülür. Bu her iki kalıp döne döne kullanılarak eser tamamlanmıştır. Kalıp de i meleri konu de i meleriyle ilgilidir denebilir. Bu kalıplar, hece vezninin 4+4+3=11' duraklı biçiminin ahengini vermekte ve Türkçeye uygun gelmektedir. 865. beyitten sonra 4+4=8'li hece ölçüsüyle yazılmış, Zeliha tarafından kınamalara karşı söylenmiş 9 dörtlülük görmekteyiz. Ayrıca 470. beyitle ba layan ve 481. beyitte biten (mefâ'îlün / mefâ'îlün / fe'ûlün) kalıbında 12 beyitlik bir gazele yer verilmiştir. Bu gazelde Yusuf, satıldı ı andaki içli duygularını dile getirmekte ve karde lerine sitem etmektedir.

Yusuf ile Zeliha'nın tümü dikkate alındı ında, veznin ba arıyla kullanıldı ını söyleyebiliriz. En çok gördü ümüz kusur imaledir. Hemen her beyitte 1-2 imaleye rastlanabilmektedir. Ancak, eserin sade bir Türkçe ile yazıldı ı göz önünde bulundurulursa bu kusur normal kar ılanmalıdır.

Kafiye: Yusuf ile Zeliha'nın kafiye açısından az kusurlu bir yapıya sahip oldu u söylenebilir. 2226 beyitlik bu mesnevide her türlü kafiyeyle rastlanabilmektedir. Mesnevîde, bir ünsüz uyumuna dayanan yarım kafiyeler çoktur. Bunların ço unlu u Türkçe kelimelerde ve çekimli fiillerde yapılmıştır. Kafiye yapıları turan kelimelerin köken da ılımı da u ekildedir:

Türkçe adlarla yapılmış kafiyeler

635 Yûsufa nisbet aña bakdı gözi
Kirpi dükkânına beñzerdi yüzi
347 Yûsuf çünkü tamâm itdi bu sözi
Yehûdâ bağına toldurdu közi

598 Nice şâhlar gelüp geçdi bu çölden Budur 'âdet
budur kânûn bu élden

Türkçe fiillerle yapılmış kafiyeler

1346 Çün Zelîhâ işbu sözi söyledi

Birkaç eyyâm meks idüp sabr eyledi

1364 *Bunca yıldur ol seni bilmez idi Hîç 'ibâdet*
'aklına almaz idi

Türkçe ve Farsça kelimelerle yapılmı kafiyele

415 *'Akl anı hîç eylemezdi cüst [ü] cû*
Asdı bir delve aña toldura su

416 *Girdi Cebra'il kuyudan içerü Oldı Yûsuf anuñ ile*
rû-be-rû

Türkçe ve Arapça kelimelerle yapılmı kafiyele

704 *Benim sensin hemân cânı 'azîzim Sahrâda*
açılan gülden temizim

338 *Kaza '-ı âsumân indi havâdan*
Nezâket bülbüli uçdı yuvadan

Arapça kelimelerle yapılmı kafiyele

312 *Sanasın kim güneş*
çaldı cihâna Çu gördiler
kuşak çıkdı 'ayâna

324 *Sözi az söylemekde var*
halâvet Muhammed Mustafaya vir
salâvat

Farsça kelimelerle yapılmı kafiyele

318 Hem iki yıl esîr gidüp bu şeh-zâd
Dilersin al dilersin eyle âzâd

381 Sen kulak virdiñ mi İrşâdi gedâ
Bin bir adlu Zü'l-kemâl Bârî Hudâ

Arapça ve Farsça kelimelerle yapılmı kafiyele

371 Anı mahzûn ider mi hîç Hudâsı
Gayibden Yûsufa geldi nidâsı

334 Kanı gün görmeyen
Yûsuf dil-ârâ Kanı ön
görmeyen zülfi mutarrâ

Yarım, tam ve zengin kafiyelelerin kullanımı yanında tunç kafiyelelere de yer verilmi tir.

Tunç kafiyele

599 Fakîre merhamet it gözle acı
'Arab 'Arba saña olsun du'âcı
1745 Gidelim şâh katına yalvaralım
Bir uğurdan hep sarâya varalım

Cinashlı kafiyele rastlanmamı , bir beyitte de kafiye olmadı ı görülmü tür.

169 Egilüp Ya 'kûbîñ kaddi
olup dâl Kevâkibler içine
girdi bedr ay

2.1.3. Dil ve Anlatım

Eserin dili, ses ve ekil özellikleri bakımından günümüz Türkçesiyle kıyaslandığında; bazı noktalarda farklılıklar göstermekte, bazı noktalarda da Eski Türkçeyle yakınlık kurmaktadır. Eserin ya da Bayburt çevresinin yöresel dil özelliklerini ve yöresel bazı kelimelerini de taşıyan bu eserde Arapça ve Farsça kökenli kelimelerin oranı da önemli bir yer tutmaktadır.

Eserin dil özelliklerini ses, ekil ve kelime bakımından şu maddeler altında toplamak mümkündür:

1) Eserdeki kelimeler kalınlık-incelik uyumuna uymaktadır, ancak eserde düzlük-yuvarlaklık uyumunun bozulduğu görülür.

Örnekler:

okını (B.26) / idüp (B.44) / getürdi (B.39) / varup (B.32) / bildür (B.80) / virür (B.86) / kar usına (B.577)...

2) Türkiye Türkçesinde gördü ümüz ünsüz benze mesi olayı, bu eserdeki kelimelerde görülmez.

Örnekler:

itdiler 'ettiler' (B.825)

yıkdılar 'yıkttılar' (B.77) 3)

Türkiye Türkçesinde -ıp / -ip / -up / -üp ekleriyle kullanılan zarf-fiil eki, bu eserde -uban / -üben biçiminde geçmektedir.

Örnekler:

a layuban ‘a layıp’ (B.187) doluban
‘dolup’ (B. 1119) tebessüm eyleyüben
‘tebessüm eyleyip’ (B. 1853) pir oluban ‘pir olup’
(B.1890)

4) Bugün dilimizde “bütün, hepsi, tamamı” vb. anlamlarının karılıklı olan “kamu” kelimesi eserde geçmektedir.

Örnekler: kamu, ‘hepsi’ (B.1153), kamusun
‘hepsini’ (B.1154)

5) Bugün Türkiye Türkçesinde **d-** ünsüzü ile ba layan kelimeler Eski Türkçede **t-** ile ba lamaktaydı. Birçok kelimenin eserde de eski eklini koruyarak **t-** ile ba ladı ı görülmektedir.

Örnekler:

tokunmadı	‘dokunmadı’	(B.50)
tuydı	‘duydu’	(B.56)
tökdi	döktü	(B.518)
töker	döker	(B.531)
taye	daye	(B.578)
tuyurdu	‘duyurdu’	(B.579)
to dı	‘do du’	(B. 1170)

6) Eski Türkçe döneminde ve bugün ise Anadolu a ızlarında görülen nazal ñ sesine eserde de rastlanmaktadır.

Örnekler:

baña ‘bana’ (B. 25)

anıñ ‘onun’ (B. 23)

biñ ‘bin rakamı’ (B.159)

7) Eski Türkçe döneminde kullanılan teklik 2. ahıs emir eki “-gıl, -gil” eserdeki bazı kelimelerde geçmektedir.

Örnekler:

añlagıl ‘anla’ (B. 66)

emir kılğıl ‘emir kıl’ (B.1233)

8) Eserde çe itli ikilemelerin kullanıldığı görülür. **Önekler:**

gice-gündüz ‘gece-gündüz’ (B. 165)

sa -sol ‘sa -sol’ (B. 180)

ķıl u ķıl ‘dedikodu’ (B.1116)

nâmûsı-ar ‘ar-namus’ (B.1179)

9) Eski Türkçe döneminde kullanılan bazı kelimeler, hiçbir ses de i imine u ramadan bu eserde aynı ekilde kullanılmaktadır.

Örnekler:

kanda ‘nerede’ (B. 50) kankı

‘hangi’ (B.1713) 10) Eserde geçen

birle ik fiillerden bazıları gerçek

anlamda kullanılmı ken, bazıları ise

deyimle mi tir.

Gerçek anlamda kullanılanlar:

katl iderüz ‘katlederiz’ (B:223)

fıkr eyledi ‘fikreyledi’ (B:222)

zıkr eylemi ‘zikreylemi’ (B:221)

Deyimle mi olanlar:

kanlar töker	‘kan dökmek’	(B. 531)
gözinden ırak olma	‘gözden ırak olmak’	(B. 1150)
yüre in ta ladın	‘yürek da lamak’	(B. 1838)
kanlu ya lar tökdiler	‘kanlı ya lar dökmek’	(B. 2020)
dikti gözini	“göz dikmek”	(B. 1284)

11) Eserde geçen bazı yöresel kelimeler;

Kod: Zahirede ölçü birimi, bir tenekeye tekabül eder. (B.1577)

Te ti: Yün e irmekte kullanılan ah ap alet. (B. 547)

Kirman: Yünün e rilmeye hazır hale getirilmesi için

kullanılan bir ba ka alet. (B.546)

Egirmek: Yünü ip haline getirmek. (B.546)

Pu a : Gerdan, çene altı (B.878)

Segürtmek: Ko mak (B.346)

Yusuf ile Zeliha hikâyesi akıcı bir dille yazılmıştır. air, tam bir söz ustasıdır ve olayları kendi sesiyle anlatır. Metni, son derece lirik bir anlatımla olu turmu tur. Anlatımda özellikle tasvirler çok güçlüdür. Örne in, Yusuf’un tasviri, e ine az rastlanılacak güzellikte yapılmı tır.

526 Kondı Mâlik yüklerini yıkdılar

Hûb-cemâline anıñ çok baktılar

527 Kim görürse cânına düşdü firâk İstemezdi ola kurbından ırak

528 Didiler insân mıdur yohsa perî

Misli yokdur devr-i Âdemden beri

529 Mısr içine böyle mahbûb gelmedi Kim anı satdıysa kadrin bilmedi

530 Kaddi 'ar'ar pes kalem parmakları
Şu 'lelü yıldız gibi tırnakları

531 Kirpiginiñ gamzesi kanlar töker La'liniñ tiryâki hep Mısırı deger

532 Kaşı mihrâb gözleri tan yıldızı 'Işk odına yakdı yandurdı bizi

533 Hâlleri tâ Kistrâdan ister harâc
Lebleri iksîr gibi derde 'ilâc

534 Gerçi ol hûblar içinde bir idi
Yâ doğ aya yâ toğarım dir idi

535 Döndi Mâlik çekdi bir yirde hemân
Girdi anıñ içine kaşı kemân

536 Seyr iden kul bir kızıl vire aña
Sen bu remzi añlayup kalma taña
u portre tasviri de dikkate ayandır:

426 Çeşmi âhû kaşları 'ayn-ı hilâl
Leblerinden akıyor âb-ı zülâl

427 Zîrâ bu insân degil belki melek
Yir yüzine indürüp anı felek

Keza tabiat tasvirleri de aynı güçtedir:

494 Pes cihân rûşen iken bozdı havâ

Yûsufîñ Hak derdine kıldı devâ

495 *Bir katı yil esdi şimşek oynadı
Zann idersin bahr [u] ‘ummân kaynadı*

496 *Gâh tolu yağdırdı Hak gâh karladı
Gürledi gök yıldırımlar oynadı*

497 *Bir karanlık çökdi halkın üstüne
Merhamet kılmadı dostı dostuna*

498 *Akdı sêller yazılar oldu deñiz Sandılar
kim kopdı ol gün rustahîz*

499 *Bir depe üstünde nâ-çâr oldılar At
deve hayvân kamusı kaldılar*

Anlatımda az da olsa problem sayılabilecek durumlar vardır. Örne in; konudan konuya geçi llerde bazen atlamalar, kopukluklar görölmektedir. Kıssanın yazılı sebebi anlatılırken, 238. beyitte konuya ba lanmı , 253. beyitte bırakılmı , sonra 327-340 arası beyitlerde tekrar aynı konuya dönerek tamamlanmı tır. Aradaki beyitlerde ba ka bir konu i lenmi tir. Bu durum olay akı ındaki takibi güçle tirmektedir. Aynı durum Yusuf’un karde lerince götürölmesinde de söz konusudur.

Eserde, Türkçenin söz varlı ı ve anlatım imkânları çok iyi kullanılmı tır. Kelimelerin gerçek ve mecazlı anlatımları cinaslı söyleyi leri ve ikilemeleri kullanı biçimiyle güçlü ve zengin bir anlatım yaratmı tır. kilemelerin kullanımında hem anlamı peki tirmi hem de ses ve ahengi artırmı tır.

“Ge t idüp ta u ta yazı yaban”, “zad zahire”, “cübbe cev en”, “gice gündüz” gibi.

Metnin karılıklı konuma bölümlerinde genellikle mısra başlarında olmak üzere “didi” (B:453), “didiler” (B:459), “didi kim”, “didiler kim” (B:455), “dir idi” gibi sözlerin sıkça kullanılmasına rastlanmaktadır.

Anlatımda; en çok di’li geçmiş zamanın hikâyesi, “turdılar/kurdılar” (B:661), “a ladılar/ta ladılar” (B:627), geni zamanın hikâyesi, “bakar/yakar” (B:1087), “artar/dartar” (B:691) mi’li geçmiş zaman, “virmi/girmi” (B:829) “söylemi/eylemi” (B:931) kullanılmı tır. Az miktarda da istek kipinin “aldukise/kaldukise” (B:1730) üçüncü tekil ve ço’ul ahıs çekimleri kullanılmı tır.

air; hikâyeyi anlatırken arada bir döner okuyucuya seslenir. Böylece onların ilgisini çekerek diriliklerini ve konuya bağlı kalmalarını sağlar. Yer yer de okuyucuya ihtar ederek olay akışı içinde ki ileri (Yusuf’un karde leri gibi) kınamamalarını söyler. Çünkü kulun neyin ne olacağını bilemeyeceğini, in bütününi anlayamayacağını, onu ancak Allah’ın bileceğini belirtir ve okura/dinleyiciye nasihat verir.

Hikâyenin anlatımında sık sık okuyucuya/dinleyiciye seslenilmekte, yer yer konu kesilerek bazen olay içinde olay anlatılmakta (278-294) muhatap düünmeye davet edilmekte ve bazen de açık açık muhataba nasihat edilmektedir. Bu seslenilerde;

253 Çünkü bildiñ sûreniñ inzâlini

Bu yañeden diñle Yûsuf hâlîni

278 Didi çünkü emr-i Hudâdur ben n’idem

Nusret Hakdan gerekürse sabr idem

283 Çekdi fi’l-hâl ol bıçakı kesmedi

Rûzigârı üzerine esmedi

284 Pes bıçakın bakmadı ağazına

Çaldı üç kerre anıñ boğazına

285 Urdı taş a iki pâre oldu taş

Ol mübârek gözlerinden akdı yaş

286 *Ol bıçak hîç gelmedi acı aña Hak Te'âlâ gönderüp koçı aña*

287 *Geldi Cebrâ'il aña oldu delîl
Ellerini açdı İbrâhîm Halîl*

288 *Çün lütuf kıldı aña Perverdigâr Ol kuşak béline oldu yâdigâr*

289 *Pes cihândan gitdi İbrâhîm Nebî Ol kuşak İshâka kaldı ey ebî*

290 *Gitdi İshâk oğlu Ya'kûba kalup
Yalvarup kız kardaşı andan alup*

291 *Sandukında rûz [u] şeb saklar idi
Ceddi ol İbrâhîmi ağlar idi*

292 *Biz yine mâ nahnü fî'ye girelim Hatunıñ havâlini seyr idelim*

2006 *Sen 'aceb aldıñ mı bundan 'ibreti
Kullarına Hak virüpdür nusreti 275 Geçdi ahşam çün vakti
oldı gice Sen kulak vir bu kasas oldu nece*

“Sen kulak vir macera noldu nece” gibi geçi cümleleri kullanılmı tır.

293 *Kaldı Ya'kûb söygenüp yattı gece
Sen kulak ver mâ-cerâ n'oldu nece*

Konu geçi lerinde bazen de salâvat beyitlerinin kullanıldı ı görülür:

323 *Kaziyye gavrına irdi burada
Biraz sözler ki kalsınlar arada*

324 Sözi az söylemekde var halâvet
Muhammed Mustafaya vir salâvat

air, anlatımda konudan konuya geçerken halk hikâyesi anlatımında
görülen geleneksel uyarı hitabıyla okuyucuya seslenir:

1820 Kaldılar zindânda üç gün
üç gice Sen kulak vir bu kasas
oldı nice

Bu sesleni te yer yer airin kendisine döndü ü de görülür:

381 Sen kulak virdiñ mi İrşâdî gedâ
Bin bir adlu Zü'l-kemâl Bârî Hudâ

Bu anlatım ekli; geleneksel masal, hikâye anlatımında gördü ümüz
meddah figürünü hatırlatmaktadır. Ayrıca hikâyenin air tarafından zaman
zaman bir dinleyici kitlesine özellikle balılarına, ihvanına anlattı ını da
göstermektedir.

213 Tut bu pendim söyleyem birkaç
kelâm Diñleyen ihvânıma
olsun selâm

air, yer yer didaktik bir yol tutarak okuyucuyu/dinleyiciyi
bilgilendirmektedir. O, muhataplarının adeta “Hikmetinden sual olunmaz”
felsefesiyle davranmalarını, kimseyi kınamamasını ve ibret alarak olaylardan
ders çıkarmasını ö ütlemeaktadır.

214 ‘Aklın idrâk itmedigin söyleme
Ya ‘kûbıñ oğulların ta’ñ eyleme

215 *Dime kemdür Yûsufiñ kardaşları*
Ana ayru ata bir sırdaşları

*airin anlatımda nasihat yolunu seçerek dinleyicisine bilge bir konumdan
seslendi i de görülür.*

217 *Zîrâ Yûsuf gördi ise bu düşü*
Kardaş olan hîç ider mi bu işi

218 *Ağladup feryâdına bakmadılar* *Hîç birisi*
merhamet kılmadılar

219 *Hîle idüp atâsın aldadılar*
Hicr odına bağrını tağladılar

220 *Kimse bilmez Sâni 'in ol sun 'ını*
Kul ne bilsin vech-i hikmet künhini

230 *Bâtına virdi cevâbı ehl-i hâl*
Çün bu resme eylediler
vasf-ı hâl

231 *Ehl-i hâlin vasf idem*
ahlâkını Hîç unutmaz halk
idüp Hallâkını

232 *Nâs içinde nefsini ednâ*
bilen

Hak katında 'izz-i devlet bulan
233 *Koymaz Allâhı dilinden bir*
nefes Andan özge
kimseye itmez heves

234 *Hak Te'âlâ anlara hâl keşf
ider
Aslanı bir kıl ile alup yider*

235 *Gâh olur bir zerreden
bilmez haber
Kalbine hiç asla ol olmaz hazer*

236 *Gâh olur kim ba'zı hîn
hüccâc olur Gâh olur
kim bir pûla muhtâc olur*

237 *Gâh olur kim bu'dını görür
velî Gâh olur
kim kurbuna irmez eli*

2.2. Yusuf İle Zeliha Hikâyesinin İç Yapı Özellikleri

Hikâye iç yapı özellikleri bakımından; olay, mekan, zaman ve kahramanlar yönü ile incelenecektir.

2.2.1. Olayın Özeti

İshak ve Oğulları

brahim peygamberden sonra Kenan (Filistin) iline peygamber olan shak'ın ikiz o lu dünyaya gelir. shak, o ullarına ys ve Yakup adını verir. ys, avcılıkla u ra ır; Yakup, çobanlık eder ve derken yirmi ya larına ula ırlar.

shak, artık ya lanmı ve gözleri görmemektedir. Bir gün shak'ın canı et çeker ve o lu ys'ten; bir geyik avlamasını, büryan edip getirmesini ister. ys'e;

yalnızca bir defalık ve ancak bir ki i için kullanabilece i yetkisini kullanarak kendisinden sonra peygamber olması için dua edece ini söyler. ys, silahlarını takınır, hazırlanır ve ava çıkar. shak'ın karısı, baba-o ul arasında geçen bu konu mayı duyar. Hemen Yakup'u ça ırır, bir koyun kestirir, büryan eder ve babasına götürmesini sa lar. shak, büryanı yer, o özel duayı Yakup'a eder. Böylece annenin yardımıyla yapılan bu hile, ileride Yakup'a peygamberlik getirecektir. ys, avdan döner, durumu ö renir, çok kızar ve Yakup'u vuru maya davet eder. Yakup, ys'ten korkar, kaçır ve tam üç yıl saklanır. Sonra annesinin iste i üzerine Kenan'dan ayrılarak am'daki dayısının yanına sı ınır.

Yakup'un Rüyası

Yakup, dayısının çobanlı ını yapmaya ba lar. Kar ılı ında onun iki kızıyla evlenir ve on o lu olur. Bir gece Yakup'un rüyasına giren bir melek, ailesiyle birlikte Kenan'a dönmesini, peygamberlik vaktinin geldi ini, ys'ten korkmamasını söyler. Bunun üzerine dayısından izin alır, yanında yetmi kuluyla Kenan'a dönmek üzere yola koyulur. Yolda mola verdikleri sırada Kenan'dan gelen birisinden babasının öldü ünü, ys'in yönetimi ele aldı ını ö renir. Bu sırada ys de ava çıkmı tır. ki karde kar ıla ır, kucakla ırlar. Yakup, Kenan'a yerle tikten altı ay sonra e i Rahile Yusuf'a hamile kalır. Yusuf'tan sonra aynı anadan Yamin do ar, böylece Yakup'un, on iki o lu olur.

Zaman ilerler, Yakup'a peygamberlik gelir, Kenan halkı ona itaat eder ve ys'ten yüz çevirir. Bunun üzerine ys, Yakup'tan izin alır, ailesiyle Kenan'ı terk ederek Rum'a göçer. Böylece Yakup Kenan ilinin tek hâkimi olur.

Yusuf, Halasında

Yakup'un çocu u olmayan bir kız karde i vardır. O, a layıp inleyerek Yakup'a gelir ve ye enlerinden birini kendisine evlatlık vermesini ister. Yakup, kız karde inin üzüntüsüne dayanamaz ve "Birini al." der. Halası Yusuf'u seçer. Yakup, çok sevdi i bu o lunu iki aylı ına halasına verir. Süre dolar halası, iki

hafta daha ister. Bu süre de dolup Yakup, Yusuf'u almaya gelince onu vermek istemeyen halası bir hileye başvurur. Karde ine: "Bu gece kal, misafirim ol, dinlen yarın gidersiniz." der. Herkes istirahatata çekilince sandı ında sakladı ı arma an kemeri çıkarır uykudaki Yusuf'un beline ba lar. Bu kemer, ataları brahim'den shak'a, ondan Yakup'a intikal etmi aile yâdigârı de erli bir kemerdir. Sabah olur Yakup, Yusuf'la evden ayrılırken kız karde i feryadı basar, arma an kemerin çalındı ını söyler. Kemerin bulunması için herkes aranır ve kemer Yusuf'tan çıkar. eriat gere i hırsız, iki yıl sahibine hizmet edecektir. Böylece halası Yusuf'u iki yıl daha yanında alıkor. ki yıl sonra halası ölür, Yusuf evine döner ve Yakup'a kavu ur.

Yusuf'un Rüyası

Yakup, o ulları içinde en çok Yusuf'u sevmektedir. O, yaratılı tan güzellik sembolü bir çocuktur. Yusuf, bir gece acayip bir rüya görür. Ertesi gün babasına gelir ve gördü ü bu rüyayı anlatır. Rüyasında; gökten on bir yıldızın, ayın ve güne in yere inerek kendisine secde ettiklerini gördü ünü söyler. Babası, Yusuf'a bu rüyasını hiçbir ferde özellikle de karde lerine anlatmamasını tembih eder. On bir yıldızın karde leri oldu unu ve bir gün aç kalacaklarını belirttiikten sonra, Yusuf'un da bir gün sultan olaca ını haber verir.

Kuyu ve Kanlı Gömlek

Yakup'un Yusuf'a a ırı dü künlü ü, di er karde lerin kıskançlı ına yol açar. Bu kıskançlık giderek artar ve öyle bir hal alır ki, karde ler Yusuf'un katline karar verirler. Büyük karde leri Yehuza, bu karara itiraz eder ve "Öldürme olmaz, ama ba ka bir diyara sürelim." der. Karde ler, babamız Yusuf'u yanından ayırmaz, bize vermez deryince; Yehuza, öldürmemeye söz vererseniz ben babama yalvarıp Yusuf'u alırım der. Dokuz karde inden de öldürmeme konusunda kesin söz alınca, Yehuza babasını razı eder ve Yusuf'u alır,

yanlarında götürürler. Mısır yolunda bir kuyunun ba ına geldiklerinde dururlar, bu seyrangâhta oyunlar oynayalım derler. Ardından Yusuf'u katletmeyi yüksek sesle konu maya ba larlar. Yusuf, Yehuza'nın kuca ına atılır ve yardım ister. Yehuza, Yusuf'un katline kar ı çıkınca, karde ler onu da öldürmekle tehdit ederler. Yehuza, eytana uyarak Kâbil gibi katil olmayalım, Hakk'a asi olmak yerine onu kuyuya atalım der. Bu fikir dokuz karde in aklına yatar. Bunun üzerine Yusuf'u soyarlar. Yehuza ku a ını açar, di erleri gömle ini çıkarır, çırılçıplak ettikten sonra onu kuyuya atarlar. Yehuza, bu duruma çok üzülür ve gözlerinden kanlı ya lar döker. Yusuf, kuyuda önce suya dalar, sonra ayakları bir ta ın üstünde kalır. Gaipten gelen bir nida: "Korkma, Rabb'in seni bu sudan korur. Karde lerin de bir gün bu yaptıklarına pi man olurlar ve kapına gelirler. Seni büyük bir ehre sultan ederim, karde lerini de sana muhtaç ederim." der.

376 'Azîm şehre seni sultân iderim
Saña kardaşların muhtâc iderim

Yusuf'un karde leri, bir koyun bo azlayıp Yusuf'un gömle ini de onun kanına batırdıktan sonra a layarak babalarına gider, Yusuf'u kurt yedi derler. Yakup, gömlekte di izi olmadı ını görür ve söylenenlere inanmaz. Yusuf'u getirin yoksa size beddua ederim der, ama bunu da yapamaz.

Yusuf'un Mâlik'e Satılması

Yusuf kuyuda üç gün kalır. Mâlik bni Digar adındaki bir kuma tüccarı, hiç aklında yokken kulunu da yanına alarak bu kuyunun ba ına gelir. Mâlik, su almak için kovasını kuyuya saldı ında, Cebrâil de kuyuya iner ve Yusuf'a "Tut bu ipten dı arı çık, anın her tarafa yayılsın." der. Mâlik, kovayla Yusuf'u kuyudan çıkarır ve Yusuf'un güzelli i kar ısında a kınlı a dü er. Mâlik, önce ona bir kuma giydirir, sonra da kim oldu unu sorar. Yusuf, srâil neslinden bir pirin o lu oldu unu, karde leri tarafından kuyuya atıldı ını anlatır. Mâlik, alelacele oradan ayrılmaya çalı ırken Yusuf'un karde leri çıkagelirler. Önce Yusuf'u, Mâlik'e kötüler, hırsız, arsız oldu unu söylerler. Ardından da Yusuf'u 18

mangıra Malîk'e satar ve parayı bölü türler. Mâlik, bu satı ı bir belgeye ba lar ve hepsine teker teker imzalatır.

Mâlik, Yusuf'u bir devenin üstüne ba lar ve Mısır'a do ru yola koyulur. Yusuf, üzülüp a lamaya ba layınca, ani bir fırtına kopar ve sular sellere karı ır. Mâlik, hata etti ini anlar ve derhal Yusuf'u çözer, bunun üzerine fırtına da son bulur.

Zeliha ve Rüyası

Zeliha, ma rip diyarı sultanının güzelli i dillere destan kızıdır. Ona beyler, prensler talip olmu ama o hiç birine evet dememi tir. Bir gece rüyasında bir o lanın kendisine bir kâse bade sunarak: "Ben Mısır aziziyim. Benim a kıma dü üp yedi yıl çile çekesin, Malik'i yoluma ya ma edesin, sonra muradına eresin. Beni görmek için Mısır ehri pazarını sor." dedi ini götür. Zeliha, bu rüyadan sonra a k ate iyle yanıp tutu maya ve günden güne erimeye ba lar. Onun iyile mesi için yapılan bütün çabalar sonuçsuz kalır. Nihayet Zeliha, anasına sırrını açar, rüyasını anlatır. Akıl sahipleri toplanır ve Mısır Azizine bir mektup yazılmasına karar verirler. Ma rip padi ahı, Mısır ahına bu durumu anlatarak vezirini göndermesini ve Zeliha'yı almasını teklif eden bir mektup yazar. Ulak, mektubu Azize verir. Aziz, mektubu okur, Reyyan'dan izin alarak bir cevap yazar; be bin atlı ile sayısız katır, deve yükü mal ve hediyeler göndererek Zeliha'yı babasından ister. Ma rip hükümdarı gelen elçileri üç gün misafir ettikten sonra, Hicaz'ı satın alacak miktarda çeyizle Zeliha'yı Mısır'a göndererek Aziz'le evlenmesini sa lar. Ancak, gerdek gecesi Aziz'i ilk defa gören Zeliha, bunun rüyada gördü ü ki i olmadı ını anlar ve onunla birlikte olmaz.

632 Çün 'azîz girdi kapudan içerü
rû-be-rû

Ol Zelîhâ ile oldı

633 Çün Zelîhâ bakdı anıñ yüzine

Hey'eti çirkin göründi gözine

634 *Bakdı düşde gördigi hûrşid degil Hak yolunu 'arz*
iden mürşid degil

635 *Yûsufa nisbet aña bakdı gözi*
Kirpi dükkânına beñzerdi yüzi

636 *Didi eyvâh 'ömrimiz gitdi hiçe*
Ben aña olmam yakın gündüz gice

Hak tarafından gönderilen bir dev, Aziz ile Zeliha'nın arasına girerek
Zeliha'yı korur ve evlilik süresince çiftler arasında ili ki gerçeikle mez.

643 *Tut kulakın añağıl ey dil-figâr*
Gönderüp bir dîv aña Perverdigâr

644 *Birbiriyle olmadı emniyyeti Oldı dîv*
ile anıñ cem 'îyyeti

645 *İkisiniñ arasına girdi ol Hak anı*
kıldı musahhar turdı ol

646 *Gonceniñ ter şebnemi üzülmedi*
Oldı hâ'il bikri hiç bozulmadı

Ağırlığınca Altın

Malik, Mısır'a götürdü ü Yusuf'u mezata çıkarır ve de erine üç hazine ister. Bir hatun ki i, Yusuf'u bir kelep ipli e kar ılık almak ister, bu divaneli e mezatta bulunanlar gülü ürler. Aynı mezatta Zeliha, Yusuf'u görünce; rüyasında

gördü ü ki iyi buldu unu anlar. Yusuf'u a ırlı ınca altın vererek satın alan Zeliha onu sarayında yanına yerle tirir.

Aradan yedi yıl geçer, Yusuf kemale erer. Zeliha, Yusuf'u kendisiyle birlikte olmaya ikna etmek ister; ancak Yusuf güzelli in geçicili ine dair nasihat vererek Zeliha'yı reddeder.

Yırtılan Gömlek

Bir gün dayesi, Zeliha'nın ziyaretine gelir. Zeliha'nın perian halini görünce sebebini sorar ve sırrına vakıf olur. Ona yardım etmeye karar verir. Daye, kayna ı Zeliha'dan alarak kökün yanına benzersiz bir saray yaptırır ve bu sarayı tefri eder.

Sarayın giri kısmına Yusuf ile Zeliha'nın birbirine sarılmı resmini asar. Salona taht üstünde oturtulmu bir ekilde Zeliha'nın putunu koyar. Zeliha, Yusuf'un elinden tutarak birlikte bu saraya girerler. Emeline ula mak için her yolu mubah sayan Zeliha, Yusuf'a: “stersen Aziz'i zehirleyeyim.” dedi inde Yusuf buna kar ı çıkar. Zeliha, Yusuf'un altından girer üstünden çıkar ve onu büyüleyerek zinaya davet eder. Yusuf zaaf anındadır. Tam bu sırada Yusuf'un gözüne görünen Yakup: “Seni peygamberler defterinden silerler, sakın yapma.” diye onu uyarır. Ardından Cebrail Yusuf'a yana ır ve kapıya kaçmasını söyler. Yusuf, yataktan fırlar ve kapıya kaçmaya çalı ırken Zeliha gömle inden yakalar ve çeki tirme anında gömlek yırtılır.

805 Katı çekdi Yûsuf
dönmedi hergîz Çeküp
gömleki yırtup Zelihâ tîz

Bu sırada Aziz saraya girer, Zeliha, bana sarkıntılık etti diye Yusuf'u ikâyet eder. Aziz, Yusuf'a seni evlat bildik bunu nasıl yaparsın deyince Yusuf; asla ihanet etmedi ini, isterse be ikteki çocu un gerçe i söyleyebilece ini belirtir. Bunun üzerine çocuk dile gelir ve gömlek önden yırtıksa Yusuf suçlu, arkasından yırtıksa Zeliha'nın suçlu oldu unu söyler. Gömlek arkasından yırtılmı tır. Gerçek ortaya çıkınca Aziz, konuyu kapatmak ister. Her ikisini de tembihleyerek bu konudan kimseye söz etmemelerini söyler.

Bana ta'n eyleyen gafil

Seni görgeç utanmaz mı – Fuzûlî

Ellerin Doğranması

Zeliha, öfkeliidir. Durumu hazmedemez ve olayı önüne gelen herkese duyurur. Mısır bu dedikoduyla adeta çalkalanır, Zeliha kınanır. Bunun üzerine Zeliha, e raf hanımlarını saraya davet eder ve bir ziyafet verir. Yemeklerden sonra, hanımların eline birer turunç ve bıçak verir. Hanımlar turunçları soymaya ba ladıkları anda Yusuf'u huzura ça ırır. Yusuf ortaya çıkar ve emir üzerine yüzündeki örtüyü açar.

Onun güzelli ini gören hanımlar öylesine kendilerinden geçerler ki ellerini do radıklarını bile fark edemezler. Bunu gören Zeliha hanımlara seslenerek; beni ayıplar, beni kınardınız, u halinize bakar mısınız der.

908 Beni destân ider mi
dilleriñiz Olup hayrân
kesildi elleriniz

Rüyamda bana bade verip beni kendisine â ık eden budur. Yedi yıldır sevda çekiyorum. Gece gündüz yalvarıyorum, beni kabul etmiyor. ste imi yerine getirmemekte direnmeye devam ederse onu zindana attıraca ım der. Zeliha, Aziz'i ikna eder ve Yusuf'u zindana attırır.

Sultan Reyryan'a Suikast Girişimi

Rum ilinde bir padişah, Mısır'ı ele geçirmek ister. Bunun için bir elçi gönderir. Elçi, bir kocakarı arcılığıyla Reyryan'ın aşıbaşı ve sakisine ulaşır. Bol miktarda altın vermeyi vaat ederek Reyryan'ı zehirlemelerine ikna eder ve bir tane zehri onlara teslim eder. Saki ve aşıbaşı saraya dönüp planlarını uygulamaya koyacakları anda, kocakarı Reyryan'ın huzuruna çıkar ve olanları anlatır. Reyryan derhal durumu tetkik eder, suçüstü yaptığı saki ve aşıbaşı zindana atar.

Saki ve Aşıbaşının Rüyası

Bu ikili, zindanda uydurdukları bir rüyayı Yusuf'a anlatarak yorumlamasını isterler. Saki, rüyamda arap süzerek kase kase doldurup dölüyordum der. Aşıbaşı da; ben de bafının üstüne taam dolu bir sini aldım, kullar geldi o taamı yediler ve yerlerine gittiler der. Yusuf, rüyaları tabir etmek istemez ama ikilinin ısrarı üzerine; sakiye, sen zindandan çıkıp eski ine döneceksin, aşıbaşıya ise, seni asacaklar der. Bunun üzerine ikili; biz böyle bir rüya görmemi tik, seni sınamak istedik derler. Yusuf, geri dönüş yok, her insanın dili aynı zamanda bafının belasıdır der ve sözü bafılar. Ertesi gün aşıbaşı asılır, saki serbest bırakılarak eski görevinin bafına döner. Yusuf yedi yıl zindanda kalır.

Reyryan'ın Rüyası ve Yusuf'u Keşfi

Bu kez Reyryan bir rüya görür. Bu rüyada yedi semiz öküz denizden çıkar, yedi zayıf öküz de veradan gelir, zayıflar semizleri yerler. Ayrıca güne in kavurdu u yedi kurumu bu day ile veradan gelen sümbülleri açılmı yedi ye ilba bu day görür. Uyandı ında danı manlarını toplar rüyasını yorumlamalarını ister, ancak bu rüyayı kimse yorumlayamaz. Saki, Yusuf'u hatırlar ve Reyryan'a rüyasını tabir edebileceğini söyler. Yusuf'un yedi yıl bolluk, yedi yıl kıtlık olacağı tabiri üzerine, çare nedir sorusu ortaya çıkar. Yusuf, bolluk yıllarında her yerin arpa bu day ekilmesini, çürümemesi için de ekinlerin saplarıyla beraber saklanmasını, kıtlık yıllarında da bunların iyi kullanılması

gerekti ini önerir. Reyyan, bu akıllı adam bana vezir olmalı diye dü ünür. Derhal Aziz'i ça ırır, Yusuf'u zindandan çıkarıp getirmesini söyler. Aziz, Yusuf'un suçunu belirtse de Reyyan Yusuf'u görmek ister. Yusuf, saki aracılı ıyla olanı biteni ah'a anlatır. ah, saray kadınlarını dinler, davette parmakların kesilmesi olayını, Yusuf'un suçsuzlu unu, Zeliha'nın kinini ö renir. Sonra Zeliha'yı dinler. Zeliha gördü ü rüyadan itibaren olanları bir bir anlatır ve gerçe i söyler. Bunun üzerine çok mahcup olan Aziz Zeliha'yı bo ar. in aslını ö renen ah, sakiyi zindana gönderir ve Yusuf'u huzuruna getirttirir. Saray halkı Yusuf'un e siz güzelli i kar ısında âdeta büyülenir.

Yusuf Yönetimde

ah'ın rüyası bir kez daha yorumlanır ve Yusuf, alınacak tedbirleri anlatır. ah, Yusuf'a dile benden ne dilersen der. Yusuf, Mısır kethüdal ını ister. Söz arasında Yusuf'un otuz iki dil bilmesi ah'ı çok etkiler. Yusuf, göreve ba ladı ında ilk yedi yıllık dönem için her tarafa bu day ektirir ve onları stoklar. Birlikte çalı tı ı Aziz'in ölümü üzerine de bütün idare Yusuf'a kalır.

1257 Şer'-i İbrâhîmi kurdı ol temîz
Bir iki gün hastelendi çün 'azîz

1258 Fânî dünyâ kaddini kıldı kemân
Yumdı göziñ gitdi uhrâya hemân

1259 Adı sanı oldı dünyâdan nihân
Memleket Yusuf'a kaldı ol zamân

Bu arada ah da iyice ya lanmı ve yönetimi tamamen Yusuf'a bırakmı tır,

1263 Ben kocaldım kaddim oldı
nâtiivân Saltanat tahtı seniñ olsun
hemân

kinici yedi yıllık dönem gelir çatar ve kıtlık ba lar. Yusuf, Mısır nüfusunu, fakir-fukara, dul-yetim dökümünü hesaplayıp bir deftere yazmı tır. Kimseyi aç bırakmadan herkese ekmek ba layan Yusuf'un ünü her tarafa yayılır.

Zeliha ile Yusuf'un Karşılaşması

Zeliha, ayrılık ate iyle yanmakta, malını mülkünü bu u urda da ıtmaktadır. Yusuf'u gördüm diyene on altın, onunla konu tum diyene seksen-yüz altın, Yusuf seni alacak diyene ne verdi ini bilmez durumdadır. Bir gün Yusuf gezmeye çıkar. Bunu duyan Zeliha, Yusuf'un geçece i yolun üstüne gelir, oturur. Yusuf, gençli inden eser kalmamı Zeliha'ya, hani o gençlik, güzellik, hâlâ bana meylin var mıdır, diye sorar. Zeliha, niçin rüyama geldin ve bana bade sundun dedikten sonra, a kının her dem tazeli ini korudu unu, canının gıdası oldu unu, vücudun ya landı ını ama a kının asla azalmadı ını, her geçen gün daha da yüceldi ini belirtir.

1323 Seniñ 'ışkın benim cânım gıdâsı
Velî bilmem ne vakt olur devâsı

1324 Vücûdım nâtüvân olup kocaldı
Velâkin ser çeküp 'ışkım yüceldi

1325 Kerem kıl sen beni nârîña yakma
Adûlar sözine yâr olup akma

1326 Benim 'ışkım kemâline yitişdi Visâliñe
yanup bağrım tutuşdı

Zeliha Yusuf'a, kamçısını eline uzatmasını söyler. Yusuf'un uzattı ı kamçı Zeliha'nın eline de er de mez yanma a ba lar. Yusuf kamçıyı bırakır ve oradan uzakla ır.

Put Kırılır-Zeliha İman Eder

Çaresizlik içinde kıvranan Zeliha, emeline ulaşmak için bu kez putuna yalvarır; Yusuf'un gönlüne ilham salmasını ve kendisine kavu turmasını, aksi halde putu parçalayacağını söyler. Bütün yakarlarına rağmen putun konu madığını, bir çare bulmadığını gören Zeliha, putu parçalar ve Hakk'a yönelerek iman eder. Hakk, bir nida ile derdinin درمانını vereceğini bildirir. Cibril, Yusuf'a ulaşır ve Zeliha'yı almasını söyler. Yusuf, Zeliha'ya gelir, Hak'tan emir geldiğini kendisine dua edeceğini söyler. Zeliha, önce gençliğini geri ister, Yusuf'un duasıyla bu da gerçekleşir.

1381 *Bir du'â kıl sen baña
kim genc olam Ben seniñle
kavuşup vuslat bulam*

1382 *El getirüp bir du'â
kıldı hemân Gözi fettân
kaşları oldu kemân*

Bu gelimeyi Reyryan da duyar. Yusuf, düün ister, bu kez Zeliha, Yusuf'un teklifini reddeder ve Yusuf'un sevgisinin yerini Allah'a kının doldurduğunu söyler. Yusuf, mahzun olur, Reyryan'a gelir ve macerayı anlatır. Reyryan, Zeliha'ya elçi gönderir ama Zeliha onları da geri çevirir. Yusuf, tekrar Zeliha'ya gider, Allah adına Zeliha'ya yalvararak: "Senin kırk yılda çektiğini ben on sekiz günde çektim, beni reddetme." der. Bunun üzerine Zeliha teklifi kabul eder ve ah'a söyle düün hazırlıkları başlasın der.

1420 *Ben izin virdim saña
eyle düğün Tîz öritür
şâha var söyle bugün*

Zeliha'nın Yusuf'a Kavuşması

Yusuf ile Zeliha'nın dü ününe herkes katılır. Gece gündüz on gün süren dü ününde yeme-içme ve e lence yapılır. Yusuf ile Zeliha gerde e girerler. Böylece evlenip murada ererler. Bir gün Yusuf Zeliha'nın gömle ini tutar, Zeliha, kendisini aniden geri çekince gömlek yırtılır. Bunun üzerine Zeliha, “imdi e itlendik.” der ve geçmi teki olayı hatırlamı olurlar. Yusuf ile Zeliha'nın evlili inden be o lan, iki kız dünyaya gelir.

Kıtlık ve Yusuf'un Kardeşleri ile Karşılaşması

Kıtlık her yanı vurmı, Yusuf'un karde leri de Kenan'da yokluk içindedirler. Mısır'dan gelen biri, adil bir yöneticiden ve bolluktan bahseder. Hatta Mısır'dan günde bin yük bu day çıktı ını, altın bir tas ölçekle akçe kar ılı ı bu day verildi ini anlatır. Yakup, on o lunu kar ısına alır, olayı anlatır. Mısır'da birinin brahim eriatını kurdu unu, zulüm olmadı ını, bol zahire da ıtıldı ını söyler. Mısır ahına hitaben bir mektup yazan Yakup, on o luna iki er deve vererek Mısır'a gönderir. Yusuf da, Mısır'da bu day oldu unu duyar gelirler diye karde lerini beklemektedir. Kenan yolunda on atlı görününce Yusuf bunların karde leri oldu unu anlar ve yanına gelmelerini bekler. emun, babasının mektubunu Yusuf'a verir. O gece dinlenir, ertesi gün Yusuf'un huzuruna çıkarlar. Yusuf, karde lerine altın sinide yemek ikram eder, onlarla sohbe koyulur. “Siz on karde misiniz.” diye sorar. Onlar da: “Bir karde imiz babamızın yanında kaldı, bir karde imizi de yirmi altı yıl önce sahrada kurt yedi.” derler. Babamızın en sevgili o luydu ve adı da Yusuf'tu deyince; Yusuf: “Babanız neden onu çok severdi, neydi hüneri?” diye sorar. Onlar da “Yusuf çok güzeldi.” derler.

Yusuf, görevliyi ça ırarak karde lerine birer yük bu day vermesini söyler. emun, bunun yetmeyece ini hiç de ilse iki er yük vermesini söylerse de Yusuf, “Kanun böyle, babanıza selam götürün, bana dua etsin. Ayrıca, di er geli inizde

öbür karde inizi de getirin, yoksa zahire vermem.” der. Yusuf, zahire verdi i karde lerini paralarını da yüklerine koydurarak yolcular.

Yolda Yehuza, bu Yusuf olmaya mı diye üphesini dile getirir. Evlerine ula ır, yüklerini çözerler. Paralarını yük içinde bulunca durumu babalarına anlatırlar. kinci gidi imizde küçük karde imizi de istedi, aksi halde bu day vermeyece ini söyledi, derler. Yakup, “Size inanmam, Yusuf ’umu da böyle götürdünüz ve yalancı kan getirdiniz, onu kurt yemedi.” diye hatırlatmada bulunur.

O ullahına Hz. Muhammed’in gelece ini haber veren Yakup, onun üzerine yemin ettirerek Yamin’i göndermeyi kabul eder. Hediye olarak da atalarından intikal bir “destar”ı (tac) Yamin’e vererek Yusuf’a gönderir. Bu sefer on bir karde yola çıkar ve Mısır’a ula ırlar. Huzura çıktıklarında Yamin emaneti Yusuf’a verir. Yusuf, bunun peygamberlik tacı oldu unu anlar. Karde lerine yemek hazırlatır ve altı sini kurdurur. Karde ler iki erli oturunca Yamin, tek kalır ve a lamaya ba lar. Yusuf, a lama sebebini sorar. Yamin, “Anadan ve babadan öz oldu um karde imi kurt yedi, o sa olsaydı ben imdi sinide yalnız kalır mıydım.” der. Yusuf: “Gel beraber yiyelim.” der, kar ılıklı otururlar. Yusuf yüzünü açınca Yamin bayılır. Ayıldı ında Yusuf bayılma sebebini sorar. Yamin: “Seni kurdun yedi i karde ime benzettim.” deyince Yusuf: “Ben senin karde inim.” der ve koyu bir sohbe ba larlar.

Yusuf’un Hilesi

Yusuf, Yamin’e kendisini hırsızlık suçlayıp yanında tutaca ını söyler. Karde lerini üç gün misafir ettikten sonra gerekli bu dayı verir, Yamin’in yüküne de altın tası koydurur ve onları u urlar. On bir karde , iki saat yol aldıktan sonra dört yüz atlı yollarını keser, altın tasın çalınd ını, yüklerinin aranaca ını söylerler. Karde ler hırsızlık suçlamasını kabul etmezler. Soylarından asla bir hırsızın çıkmadı ını, tasın her hangi birinde bulunması halinde kendi eriatlarınca o ki inin iki yıl padi aha köle olması gerekti ini söylerler. Arama yapılır, altın tas Yamin’in yükünde bulunur ve iki yıl kölelik

cezasıyla tutuklanıp getirilir. Karde ler aralarında tartı ır bir çare dü ünürler. Yusuf'tan sonra bir de Yamin'in yoklu unu babalarına nasıl anlatabilirler ki? Yüklerini indirir, geri gelir, Yusuf'un huzuruna çıkar ve Yamin'in affı için yalvarırlar. Yusuf: "Bu ceza sizin ıriatınızın gere idir, kaldı ki Mısır kanunları da çalınana e de erde bedel ister. Yani ya bir altın tas vereceksiniz, ya da Yamin iki yıl kulluk edecek." der.

Karde ler bu kez Yamin'i almak için sava maya karar verirler ve on bin çerilik Mısır kuvvetiyle çarpı maya girerler. Her biri ola anüstü kahramanlıklar gösterir ve a ır zaiyat verdirirler. Reyyan, olanları duyunca olay yerine gelir ve hayretler içinde kalır. Bu sefer Yusuf silahlarını ku anır ve karde leriyle cenge tutu ur. Hepsini yener ve ba layarak zindana atar. Üç gün sonra karde lerini huzuruna alan Yusuf: "Padi ah katlinizi istedi ama ben sizin gibi yi it insanları katledemem." diyerek onları Mısır'dan çıkarır.

Yehuza ve emun Mısır'da kalır, di erleri babalarının yanına gider ve olayı anlatırlar. Yakup, Yusuf'un rüyasının gerçekte ece ini, bunun içine do du unu söyler. Yehuza ve emun, Yusuf'a giderek tekrar yalvarır, pır babalarının hatırı için kendilerinden birini tutup Yamin'i salıvermesini isterler, ama Yusuf kabul etmez. Yakup, Rubil'e bir mektup yazdırarak ah'a gönderir. Bu mektupta peygamber soyundan geldiklerini, hırsız olamayacaklarını, bunun bir iftira oldu unu, Yamin'i serbest bırakmazsa beddua edece ini söyler. Yusuf, karde lerinin getirdi i mektubu okur ve gözya larına bo ulur. O da babasına bir cevap yazar gönderir. Yakup, mektubu alır, okur. Reyyanların böyle bir mektup yazamayaca ını, bunun kayıp o lu Yusuf tarafından yazılmı olabilece ini söyler.

Yusuf Kendini Tanıtır

Yusuf'un karde leri kıtlıktan iyice bunalımı tır. Yusuf'un huzuruna çıkar ve yardım isterler. Yusuf, karde lerine; kuyuyu, gömle i, satılması olayını hatırlatır. Altında imzaları bulunan branice yazılmı ve Mâlik'e verilmi satı

sözle mesini gösterdikten sonra kendisini tanıtır. Karde leri Yusuf'tan özür diler, affedilmelerini isterler. Yusuf, onları affeder ve kucakla ırlar.

Yusuf, gömle ini Yehuza'ya verir ve babasına götürmesini söyler. Yolda gömle i yele tutmasını, böylece kokusunun babasına ula aca ını belirtir. Gömlek babasının gözlerine sürülürse, Yakup'un gözlerinin açılaca ını anlatır. Yusuf'un gömle ini küçük karde Be ir babasına ula tırır ve söylenilenler bir bir gerçekleşir.

Yakup Yusuf'una Kavuşur

Yakup, kavmi ile birlikte Mısır'a geçer. Yusuf, onu kar ılar ve baba o ul kavu urlar. Yedi yıl birlikte ya arlar. Yakup 147 ya ında ölür. Vasiyeti üzerine Kenan'da babası shak'ın yanına defnedilir. Bir müddet sonra da Yusuf vefat eder.

2.2.2. Mekân

Hikâyelerin temel unsurlarından biri mekândır. A lar Baba'nın Yusuf ile Zeliha adlı bu mesnevisinde hayali ve gerçek mekânlar bir arada kullanılmı tır. Eserde ya anan olayların geçti i co rafi yerler; Mısır, Kenan, am, Hicaz gibi gerçek yerler ise de bu yerlerin özelliklerinden hiç söz edilmemi adeta masal mekânları gibi görülmektedirler. Bu co rafyayı hatırlatacak somut isimlerden bir tek Nil nehrine rastlıyoruz. Bu sahnede; Yusuf'un Nil'de yıkandı ı, rahatladı ı, Malik'in onu yakından takip etti i, balıklardan bile korumak istedi i anlatılır.

517 Döndi Yûsuf çıkdı çadırdan hemân
Gördi Nîl ırmakını âb-ı revân

518 Kalmadı hîç kalbiniñ içinde pâs
Taldı Nîle soyunup tökdi libâs

519 *Mâlik anı talğadan gözler idi Öñi soñra kumları düzler
idi*

520 *Girdi Nîl'in içine virdi ziyâ
Şu'lesinden kıldı balıklar hayâ*

521 *Korkdı Mâlik Yûsuf'ı mâhî yudar Sağlığına bir deve
kurbân adar*

*Bunlardan ba ka; muhayyel bir mekân olan Rum ülkesinden bahsedilir ki,
o ülkenin padi ahı Mısır'ı almak arzusundadır.*

941 *Rûm ilinde var idi
bir pâdişâh Diler idi Mısır
iline ola şâh*

*Zeliha'nın babasının sultan oldu u Ma rip ülkesi bir ba ka muhayyel
ülkedir. Mesnevide bahsedilen bu gibi bilinmeyen ülkeler, tam birer masal
mekânlarıdır. Yine birtakım illerden, kırlardan, otlaklardan, sahralardan
bahsedilir ki, bunlar da hayali yerler olup bilinen gerçek yerlerle ilgili de illerdir.*

*Olayın Kenan'da ba layıp ve a ırlıkta Mısır'da geçmesi temel co rafi
mekân olarak buraları i aret etmektedir. Kenan'dan Mısır'a do ru ba layan
yolculu un ilk mekânı kuyudur. Yusuf'un ilâhî bir güç tarafından korundu u yer
de bu kuyudur. "Korkma, Rabb'in seni bu sudan korur. Karde lerin de bir gün
pi man olurlar ve kapına gelirler. Seni büyük bir ehre Sultan ederim,
karde lerini de sana muhtaç ederim" diye gaipten gelen bir sesle Yusuf'un
uyarılıp gelece e dair güvence verildi i yer, bu kuyudur. Malik'in kuyuya saldı ı
kovaya Cibril'in iste iyle tutunan Yusuf, saltanat sürece i mekânlara do ru yol
almak üzere kuyudan çıkacaktır.*

*Mesnevide, iç mekân olarak; ba ta shak peygamberin evi olmak üzere,
Yakup'un dayısının evi, Yakup'un çadırı, Yakup'un kız karde inin evi,
Zeliha'nın babasının sarayı, Aziz'in sarayı, Reyyan'ın sarayı, zindan, Zeliha'ya*

dayesinin yaptırdı ı saray ve bunların sayısız odaları sayılabilir. Ayrıca, Mısır çar ıları, Pazar yerleri, ehir meydanları di er mekânlar olarak söylenebilir.

2.2.3. Zaman

Hikâyelerin bir ba ka temel unsuru da zamandır. Bu mesneviye zaman açısından bakıldı ında gerçek zaman kavramının olmadığı görülr. Olayın geçti i tarih belli de ildir. Ancak; Yakup, ys ve Yusuf'un ya adı ı zamana denk dü en bir anlatım sergilenmi tir. Zaman su gibi akmakta ve günler geçip gitmektedir.

A lar Baba'nın Yusuf ile Zeliha mesnevisinde, olayın ba lama ve biti noktası üzerinden söylemek gerekirse, bu yaklaşık 160 yıllık bir sürece denk dü er. Zira olay, Yakup ve ys'in do umundan ba layıp Yusuf'un ölümüne kadar sürecektir. Yakup, 147 ya ında ölmü ve vasiyeti üzerine atalarının yanına gömülmü tür.

2204 Yûsuf ile kaldı Ya 'kûb
yiddi yıl Sürdi yüz kırk
yiddi yaşı anı bil

Yusuf'un babasından sonra bir müddet daha ya adı ı ifade edildi ine göre, olay süresinin yaklaşık 160 yıllık bir süreyi kapsadığını söyleyebiliriz. Mesnevinin bitimi de dâhil Yusuf'un ölümünü anlatan herhangi bir ifade yoktur.

Belli ba lı söz edilen zaman dilimlerinden bazıları öyledir; Yakup, on yıl dayısının yanında kalır. Yusuf yedi yıl zindanda yatar. Yedi yıl bolluk, yedi yıl kıtlık olur. Zeliha, yedi yıl Yusuf'un a kını çeker,

564 Yidi yıl sen benim 'ışkım
çekesin Oluban nâtüvân kaddin
bükesin

Zeliha tam on sekiz yıl Yusuf'tan ayrı kalır,

1397 *On sekiz yıl nevha kıldın*
sen tamâm Ben anı kırk
günde çekdim ve's-selâm

Yakup, yirmi altı yıl Yusuf'tan ayrı kalmı tır. Bu süre kronolojik olarak; be yıl Zeliha'nın yanında kölelik, yedi yıl zindan, yedi yıl bolluk ve yedi yıl kıtlık dönemi olmak üzere toplam yirmi altı yıl olup, sözü edilen süreyle örtü mektedir.

1517 *Uş yigirmi altı yıl oldu tamâm*
Söyler anı rûz [u] şeb ağlar müdâm

Ayrıca; altı aylık mesafe (uzaklı ın, yürümek suretiyle zaman bakımından ifadesi), kırk günlük eziyet, on gün yeme-içme gibi kısa sürelerin anlatımı da kullanılmış tır.

2.2.4. Kişiler/Kahramanlar

Hikâyelerde temel unsurlardan bir di eri ki iler kadrosudur. Ki iler, eserdeki olay seyri içinde kendi karakterlerine göre davranı lar sergilerler. Olayın merkezinde olanlar, birinci derecedeki kahramanlardır. Bu esas kahramanların gerek kendileriyle, gerek eylemleriyle u veya bu ekilde ili kili olanlar, ikinci derecedeki kahramanlardır. Bir de olayın içinde bir ekilde yer almı , figüran diyebilece imiz yardımcı ki iler/kahramanlar (halk, müneccimler, kadınlar; koyun, kurt, dev...) var ki; bunlara da yardımcı kahramanlar denilir.

Yusuf ile Zeliha hikâyesinde iç içe i lenmi iki hikâye vardır. Bunlardan ilki Yakup, o ulları ve Yusuf'un hikâyesi, ikincisi de Zeliha ve Yusuf'un hikâyesidir.

2.2.4.1. Birinci derecedeki kahramanlar

Yusuf ile Zeliha Mesnevisi bir a k hikâyesi oldu u için öncelikle olayın ba kahramanları, Yusuf ve Zeliha'dır. Ancak burada, iç içe geçmi iki hikâye olması sebebiyle Yusuf, her iki hikâyede de ortak ba kahraman iken, birinci hikâyede Yakup, ikinci hikâyede yanında Zeliha görülmektedir. Yusuf ile Zeliha'nın yanında Yakup da, hikâyenin ba ından sonuna kadar etkin rolüyle birinci derecede kahraman konumundadır.

2.2.4.1.1. Yusuf

Yusuf, olayın erkek kahramanıdır. Yakup peygamberin o ludur ve kendisi de bir peygamberdir. Kenan'da Rahile'den do mu tur. Hikâyede do umundan itibaren ortaya çıkar ve ölümüne kadar en aktif kahramandır. O, güzelli in sembolüdür. Bu güzellik yüzünden ba ına gelmeyen kalmamı tır. ftiraya u ramı , hırsızlıkla suçlanmı , canına kastedilme e çalı ılmı , zindana atılmı tır. Ancak, bütün bu olanlara sabretmi , isyankâr olmamı tır. Dürüstlü ü ve adil olu u bir ba ka önemli özelli idir. Bu yönüyle hazinenin ba ına getirilmi ve kusursuz bir yönetim sergilemi tir. leri görü lü, aldı ı tedbirlerle tam isabet kaydeden bir yöneticidir. Bu kabiliyeti sayesinde Mısır'ı yönetir konuma gelmi tir.

Hikâyede Yusuf'un e itiminden hiç söz edilmez. Ama babasına yazdı ı mektuptan okuryazarlı ı ve bilge ki ili i anla ılmaktadır. Bir ba ka önemli özelli i 32 dil bilmesidir.

1221 Otuz iki dili Yûsuf söyledi

Pâdişâh anı ta'accüb eyledi

1222 Şâh didi kim ey güneş yüzli perî

söylediñ ey dîn eri

Bu ne dildür

1223 Didi 'İbrî dilidür ey şehriyâr

Kimse bilmez idem anı âşikâr

Yusuf'un rüya yorumculu u da bir ba ka özelli idir. Zindandaki iki tutuklunun rüyasını yorumlaması, ahı Reyyan'ın rüyasını yorumlaması bunun örnekleridir.

Bütün bu özellikleri yanında üphesiz onun en belirgin yanı e siz benzersiz güzelli idir. Malik'in kuyudan çıkardı ı Yusuf'un güzelli i öyle anlatılır:

421 Gördiler câhın içinde bir ziyâ
Gün tokunsa yüzine eyler hayâ

422 Nûr yüzinde berk urup cevân ider
Âfîtabîñ tîgına meydân ider

423 Kendi şem'e pes kuyı olmuş fenâr
Su içinde sandılar kandîl yanar

425 Didiler biz böyle bir hûb
görmedük
Hiç 'Arabda böyle mahbûb görmedük

426 Çeşmi âhû kaşları 'ayn-ı
hilâl Leblerinden akıyor âb-ı
zülâl

427 Zîrâ bu insân degil belki
melek Yir yüzine indürüp
anı felek

Yusuf, Mısır'da mezata çıkarıldı ında; parmaklarından-tırnaklarına, kirpi inden-gamzesine kadar en ince ayrıntısıyla güzelli ini tasvir eden u mısralarda verilmi tir:

530 *Kaddi 'ar'ar pes kalem parmakları
Şu 'lelü yıldız gibi tirnakları*

531 *Kirpiginiñ gamzesi kanlar töker La 'liniñ tiryâki
hep Mısırı deger*

532 *Kaşı mihrâb gözleri tan yıldızı 'Işk odına yakdı
yandurdı bizi*

533 *Hâlleri tâ Kısırâdan ister harâc
Lebleri iksr gibi derde 'ilâc*

534 *Gerçi ol hûblar içinde bir idi
Yâ doğ aya yâ toğarım dir idi*

530 *Kaddi 'ar'ar pes kalem parmakları
Şu 'lelü yıldız gibi tirnakları*

531 *Kirpiginiñ gamzesi kanlar töker La 'liniñ tiryâki
hep Mısırı deger*

532 *Kaşı mihrâb gözleri tan yıldızı
'Işk odına yakdı yandurdı bizi*

533 *Hâlleri tâ Kısırâdan ister harâc
Lebleri iksir gibi derde 'ilâc*

534 Gerçi ol hûblar içinde bir idi Yâ doğ aya yâ toğarım
dir idi

*Zeliha'nın saray kadınlarını sınadı ı ve turunç soyarken bıçaklarıyla
ellerini do radıkları ortamda, Yusuf'un güzelli inin anlatıldı ı mısralar da
öyledir:*

879 Üşütmüş mâhınıñ bedr ayıdur
bu Semâlarda melekler
şâhidur bu

880 Degildür yir yüzinde böyle
insân
Perî cinde bulunmaz böyle bir cân

881 Bunı gören kişi hîç kul sanur
mı? Cemâline bakan
göz usanur mı?

882 Olalım biz buña hem taye
râğıb
Bu gibi var mıdur dîlîri mergûb

883 Benî Âdem olur mı böyle
mahbûb Cihâna
gelmemişdür böyle bir hûb

884 Zelîhâyı n'îçün ta'n eyledik
biz 'Abes ise aña söz
söyledik biz

885 Yûsuf çün girmedî emrine anî
Hezârân âferîn sabrına anî

886 Bizim kullarımız böyle olaydı
Yakup hicrân atâşına salaydı

Bu e siz güzellik, Yusuf'un karde leri tarafından kıskanılmasına ve Yusuf'un bir kuyuya atılarak öldürölmek istenmesine sebep olur. Yusuf, bir kervan reisi tarafından (Malik bni Degar) üç gün kaldı ı kuyudan çıkarılarak kurtarılır. Dokuz karde , bu kez Yusuf'u 18 mangır kar ılı ında reise satar, parayı iki er mangır bölü ürler. Yusuf Mısır'a götürölür, mezatta satı a çıkarılır, a ırlı ınca altın ödenerek Aziz (Zeliha) tarafından satın alınır.

Yusuf, halasının hilesiyle hırsız damgası yemi, köle olarak iki defa satılmı , iftira edilerek zindana atılmı , sonra da bütün Mısır'ın malının ve yönetiminin emanet edildi i, herkesin her yönüyle güven duydu u bir ki ili e dönü mü tür. O, temiz kalpli ve yüce gönüllüdür. Kendisine kötölük eden herkesi, ba ta karde leri olmak üzere ba ı lamı tır.

Bunca zıtlı ı bir arada ya ayan Yusuf, sonunda Allah'ın yardımıyla Zeliha ile evlenir, be erkek, iki kız olmak üzere yedi çocuk sahibi olur. Babasına ve karde lerine kavu ur. ahı Malik'in ölümü üzerine de Mısır Sultanı olur.

2.2.4.1.2. Zeliha

Olayın kadın kahramanıdır. Ma rip sultanının biricik kızıdır. Hikâyede evlilik ça ına gelmi bir genç kız olarak ortaya çıkar. Güzelli i dillere destan olan Zeliha'nın prenslerden, beylerden pek çok talibi vardır. Bunların hiçbirini kabul etmeyen Zeliha, bir gece rüyasında kendisine bir tas bade sunan Mısır Azizi'ne kara sevdalı â ık olur.

558 Yazup vasf idelim anî
sözini Kalup tenhâ
alup uyku gözini

- 559 Anı tapşıralım biz
ârzûsına Bir oğlan
geldi anıñ karşusına
- 560 Kızarmış gül yañakı
nâra beñzer Kaşı kara
gözi hun-hâra beñzer
- 561 Cemâlinden akar nûrı
hüveydâ Yakup 'ışkı
aña virdi rüveydâ
- 562 Kemâlince Zelîhâ anı
gördi Sunup oğlan
aña bir kâse virdi
- 563 Didi nûş it şîfâhdur bu
kâse Seni bed-nâm
ider 'ışkım o nâse
- 564 Yidi yıl sen benim 'ışkım
çekesin Oluban
nâtüivân kaddin bükesin
- 565 Murâdıñı bulasın soñra
ammâ İdesin Mâlikî
yolumda yağmâ
- 566 Bu sözi söyledi ol mâh-ı
lîkâ Alup destine
nûş itdi Zelîhâ

Sevdasıyla günden güne eriyen Zeliha'yı bu derdinden kurtarmak isteyen babası çözüm yolları arar. Müneccimler, hekimler bu derde deva bulamazlar. Sonunda Ma rîp Sultanı durumu bir mektupla Mısır Azizi'ne bildirir ve kızıyla evlenmesini sa lar.

600 *Velî bu dem saña gizlû
sözüm var
Hiç oğlum yok cihânda bir kızım var*

601 *Siziñ bâdeñizi içmiş kemâ-
kân Girü red itmege
bulmadım imkân*

602 *Ne taş dir ne âtâş dir
kendin atar Urup tondan
tona 'ışk anı satar*

603 *Seniñ yokdur cihânda hod
nazîrin Biñ atlu kat bile
gönder vezîrin*

604 *Virem kızım Zelîhâyı saña
ben
Bu sözlerden velî kaldım hayâdan*

605 *Asıldan ben gurûba
pâdişâhım İki aylık
yire püşt [ü] penâhım*

606 *Yazup virdi anı kâsîd eline
Girüp yola gidüp Mısırın éline*

Zeliha, Aziz'i ilk defa gerdek anında görür, Aziz'in rüyada gördü ü ki i olmadı ını anlar ve onunla birlikte olmaz.

632 Çün 'azîz girdi kapudan içerü Ol Zelîhâ ile oldu
rû-be-rû

633 Çün Zelîhâ bakdı anıñ yüzine
Hey'eti çirkin göründi gözine

634 Bakdı düşde gördigi hûrşîd degil Hak yolunu 'arz
iden mürşid degil

635 Yûsufa nisbet aña bakdı gözi
Kirpi dükkânına beñzerdi yüzi

636 Didi eyvâh 'ömrimiz gitdi hiçe
Ben aña olmam yakın gündüz gice

Zeliha, günler sonra Mısır mezarında Yusuf'u görür. Onun rüyasında gördü ü ki i oldu unu anlar ve satın alır.

662 Aldı Mâlik ağırınca altını
Kıldı handân ol Zelîhâ hatını

Yusuf, ya ça Zeliha'dan küçüktür. Zeliha, bin bir ihtimamla Yusuf'a bakar, onu büyütür. Aradan yedi yıl geçer ve Yusuf kemale erer.

690 Müfessirler beyân idüp
bu hâli Didiler on sekiz yaşıdur
kemâli

Zeliha, Yusuf'tan birlikte olmayı ister ancak, güzelli in geçicili ine dair nasihat alarak reddedilir. Zeliha, â ık bir kadındır. A kına ula mak için her eyi göze alır. Bütün servetini bu yolda harcar. Tehdit, iftira, yalvarma her yolu dener. Rezil rüsva olma pahasına a kının ardından ko ar, ama iste ini elde edemez. O, bir kadın olarak a kın sembolüdür. nandı ı puta yalvarır, onun da bir çare olmadı ını görünce putu parçalar ve Allah'a yönelir. Allah'tan nida gelir ve Zeliha iman eder. Allah'ın emriyle Cibril Yusuf'a ula ır ve Zeliha'yı almasını önerir. Bu kez Yusuf'un teklifini reddeden Zeliha, Allah a kının o bo lu u doldurdu unu söyler. Yusuf, Allah adına Zeliha'ya yalvarınca teklifi kabul eder ve onunla evlenir.

2.2.4.1.3. Yakup

Yakup, bu hikâyedeki ana kahramandır. O bir peygamberdir. shak peygamberin o lu, ys'in karde i, Yusuf'un babasıdır. Annesiyle birlik olup hile yaparak ys'in hakkını gaspetmi ve babası shak'tan nübüvvet duasını alarak peygamber olmu tur.

22 *Turdu çün 'İys bindi fi 'l-hâl atına
Anası tîz geldi Ya 'kûb katına*

23 *Pes elinden tutdı anıñ ol zamân Gitdi bir halvet yire oldı
nihân*

24 *Didi atañ kardaşıña söyledi
Çün benim kulakım anı diñledi*

25 *Bir geyik avla getür didi baña
Destim açup bir du'â idem saña*

26 *Hak katında 'izz-i câh devlet bula
Aldı yayıñ okıñı girdi yola*

27 Tut bu sözüüm sen boğazla bir koyun
İysin hakkında idelim bir oyun

28 Oda asup anı biryân idelim
Sofraya koyup ber-â-ber gidelim

29 Ekl idüp ol Hâlıkâ hamd eyleye
Hem seniñ 'çün ol du'âyı eyleye

30 Bir koyun boğazladı gâyet semiz
Postın alup itdiler anı temîz

31 Ev içine nâşı Ya 'kûb koymadı
Hem bu sırrı bir kimesne duymadı

Bu duruma çok kızan ys, silahlarını ku anarak Yakup'u vuru maya davet etmi, Yakup, ys'in vuru ma teklifine cevap veremedi i gibi korkusundan am'a giderek dayısının yanına sınınmı tır. Burada on yıl kalarak çobanlık etmi, dayısının iki kızı ve onların cariyeleri ile evlenmi tır.

58 Didi İlyâs hoş tutayım ben seni
Ol kadar mal vireymiş kim ol ganî

59 Sen benim yanımda kal tâ on sene
Me'mûl olur kardaşın hışmı yine

60 Hem bu iklimde seni evlendürem
Merdligimi kardaşıña bildürem

61 Oldı Ya 'kûb çün bu sözden şâdumân Tayısı yanında
kaldı bir zamân

62 Gördi İlyâs oldu Ya 'kûb evliyâ İki kızı var idi
sâhib-hayâ

63 Virdi bir kız anı dâmâd eyledi
Ehl-i Şâmı cem' idüp zâd eyledi

64 Geçdi anıñ üzerine iki yıl
Kalmasın kalbin içinde kâl [u] kâl

65 Sen bu sözi işidüp kalma taña Virdi bir kızın dahi İlyâs
aña

Yakup'un, 6 karısı, bu evliliklerden 12 o lu ve sayısı verilmeyen kızları olur. E lerinden Yusuf'un annesi Rahil'i, o ullarından da en çok Yusuf'u sevmektedir.

Yakup, Kenan'da ya ar, çobanlık ederek geçinir. Yusuf'un karde leri tarafından kaybedilmesi üzerine derin bir kedere bürünür, gözlerini kaybeder ve tam yirmi altı yıl bu ayrılık acısıyla yanar, kavrulur. Yakup'un en belirgin özelli i evlat acısıyla ci eri da lanan bir baba olu udur. O, bu duruma sabretmek gerekti ini, bunun Allah'tan gelen bir imtihan oldu unun da bilincindedir.

399 Çünkü Ya 'kûb bu kelâmı
söyledi Hâlîka hamd
eyleyüp sabr eyledi

400 Pes bu âyetden murâd sabr-
ı cemîl Ağlar ammâ
savtını eyler kalîl

O ullarının kendisini aldattı ını bilmesine ra men onlara beddua etmez. O, hasret, hüzn, ayrılık, özlem, gözya ı, a lama, inleme ile özde le mi tir. Nihayetinde Yakup, önce Yusuf'unun kokusunu alır, sonra da Be ir'in getirdi i Yusuf'un gömle ini sürünce gözleri açılır.

2076 Gömlegi sardı yüzine ol
zamân R   en olup gözleri
gördi hem n

Yakup, Yusuf'a kavu ur. Yusuf'un karde lerini ba ı lamı olmasından ayrı bir mutluluk duyar. Onlarla birlikte 147 ya ına kadar ya ar. Ölünce vasiyeti  zerine Kenan'a g t r l r ve babasının yanına defnedilir.

2.2.4.2. İkinci derecedeki kahramanlar

Olayın ikinci derecedeki kahramanları zaman zaman Yakup'a ve Yusuf'a d  manlık etmi ki ilerdir. Bunlar; ys, Aziz ve Yusuf'un karde leridir.

2.2.4.2.1. İys

ys, Yakup'un ikiz karde idir. Yaratılı olarak g   l  kuvvetli biridir. Gece gündüz avcılıkla u ra ır. shak, kendisinden sonra onun peygamber olmasını ister. Annesi ile Yakup, bir hile yapar ve ys'in peygamberli ini engellerler. Bunun  zerine ys, Yakup'u vuru maya davet eder ama Yakup, kaçıp dayısına sı ınır. shak'ın ölümü  zerine Kenanileri bir süre o yönetir. Yakup geri döndü  nde ys'ten korkar ama ys, onu ba ı ladı ını Kenan'a yerle mesine izin verdi ini söyler. Bir süre sonra Yakup peygamber olunca, halk ys'ten yüz çevirir. Buna dayanamayan ys, Yakup'tan izin alarak Kenan ilini terk eder, Rum'a göçer.

2.2.4.2.2. Aziz

Mısır ahı'nın hazinedarıdır. Mısır yönetiminde en üst düzey b rokrattır. Zeliha'nın babasından gelen mektup  zerine Zeliha ile evlenir. Ne var ki, Zeliha'nın gördü   rüyada Yusuf, kendisini Mısır Azizi olarak tanıtmı , bunun yanılgısıyla Aziz'e, kendi iste i dı ında evlilik teklifi geli mi tir. Ya lı, çirkin bir adamdır. Zeliha, Aziz'i görür görmez ondan yüz çevirir,    nk  rüyasında gördü   adam bu de ildir. Aziz, Zeliha'yı gerçekten sever, bir dedi ini iki etmez,

birlikte olamamasına ra men evlili ini sürdürür. Mısır mezarından Zeliha'nın iste i üzerine a ırlı ınca altın ödeyerek Yusuf'u satın alır. Zeliha'nın Yusuf'a iftira etti i gerçe i ortaya çıkınca Zeliha'yı bo ar. Bu davranı ından da anla ılabilece i gibi o, özünde adil, iyi niyetli, cömert ve onurlu bir erkektir. Aziz, bu olanlara daha fazla dayanamaz ve bir süre sonra da ölür.

2.2.4.2.3. Kardeşler

Hikâyede, Yusuf'un on bir erkek karde i vardır. Bunlardan biri (Bünyamin) öz, di erleri üveydir. Karde lerden dokuzunun adı, çe itli sebeplerle hikâyede yer almı , ancak ikisinin adı hiç geçmemektedir. (Yehuza, Mebeza, em'un, Rubil, Lavi, Hubbaz, Ramil, Be ir) Bunların hepsi iyi silah kullanan, korkusuz, cesur ki ilerdir. Babaları Yakup'un, Yusuf'a a ırı dü künlü ü ve sevgisi kıskançlık sebebi olu turur. Bu kıskançlık yüzünden on karde bir araya gelerek Yusuf'a kötülük ederler. Sonuçta hatalarını anlar, pi manlık duyar ve Yusuf'un da onları ba ı lamasıyla mutlu sonda birle irler.

2.2.4.2.3.1. Yehuza

O, Yakup'un en büyük o ludur. Hikâyede en çok adı geçen karde tir. Karde lerinin iste i üzerine Yusuf'u kırlara götürmek için babasından almı tır. Aynı zamanda Yusuf'un öldürülmemesi için de dokuz karde ini ikna eder. çlerinde en duygusal ve akliselim olandır. O, Yusuf'u kuyuya atınca gözlerinden kanlı ya döker.

368 Kuyunuñ içine sarkıtdı anlar

Yehûzânıñ gözinden akdı kanlar

Yehüza, hikâyenin ba ında Yusuf'un kana bulanmı gömle ini babasına götürdü ü gibi, hikâyenin sonunda da Yusuf'un gömle ini Be ir vasıtasıyla babasına ula tırandır. Yakup, gömle i gözlerine sürünce gözleri açılmı tır.

Yehüza'nın bir ba ka özelli i de cesur bir sava çı olmasıdır. Özellikle gürz kullanmada ustadır.

1747 Ol Yehûzâ didi bir kez
haykıram Ehl-i Mısır
gürzim ile ben kıram

2.2.4.2.3.2. Şem'un

Yakup'un o ullarındandır. Yusuf'un kuyuya atılmasında a ırı ısrarcı davranmı tır. O, sava ta ta atmasıyla ünlü, cesur bir sava çıdır.

1749 Didi Şem'un taş ile
ben urayım Kim öñime
gelür ise kırayım

2.2.4.2.3.3. Rubil

Yakup'un o ullarındandır. A aç de nekle (sanapur a acından) dövü ür, bin ki iye ba gelece ini söyler.

1751 Didi Rûbîl yitmeye biñ er baña
Kim gelürse gönderün benden baña

1752 Bir sanâpûr ağacını aluram
Ehl-i Mısır birbirine ururam

2.2.4.2.3.4. Lâvî

Yakup'un o ullarındandır. Cesur, sava çı bir ki ili i olup, ok atmada ustadır.

1754 Didi Lâvî ben dahi ok
ataram Çok tapular
birbirine kataram

1755 Tîrimi bir kez çekince
kirişe Kimin iki cânı
varsa girişe
1756 Kimdür ol kim tîrime ola
siper
Kim gelürse eyleyem zîr [ü] zeber

2.2.4.2.3.5. Hubbaz

Yakup'un o ullarından biridir. Özellikle cirit kullanmada usta, iyi bir sava çıdır.

1757 Didi Hubbâz ben dahi
atam cirîd Mısr içinde
olmuşam bugün ferîd

2.2.4.2.3.6. Ramil

Yakup'un o ullarından bir di eridir. O, sava ta korku salan narasıyla ünlüdür.

1760 Didi Râmîl bir girânı aluram
Ceng içün meydânda da'vâ kıluram

1761 Na'ra urup sağa sola ataram
Kardaşımı şâhdan alup kurtaram

2.2.4.2.3.7. Mebâzâ

Yakup'un o ullarından bir di eridir. Hikâyede çok fazla adı geçmez.

352 Didi Yusuf beni virmez
Mebâzâ Dokuz gardaş
didiler ey behûzâ

2.2.4.2.3.8. Beşir

Yusuf'un gömle ini Yakup'a ula tıran o ludur. Hikâyede çok fazla adı geçmez.

2056 Çün Beşir ile revân oldı yola
Sür'at idüp bakmadı sağa sola

2.2.4.2.3.9. İbn-i Yamin (Bünyamin)

bn-i Yamin, Yakup'un küçük o lu ve Yusuf'un öz karde idir. Yakup, Yusuf'un yoklu unda onu da kaybetme korkusuyla yanından ayırmamaktadır. Yusuf, Mısır'a bu day almaya gelen karde lerinin arasında bn-i Yamin'i göremeyince; bir daha ki sefere küçük karde lerini de getirmelerini, aksi halde bu day vermeyece ini söyler. bn-i Yamin'i getirdiklerinde Yusuf, karde lerine ziyafet verir, bir fırsatını bularak bni Yamin'e kendini tanıtır.

1670 Didi Yûsuf ben seniñ
kardaşınam Ata ana
birdürür sırdaşınam

Yusuf, bn-i Yamin'e: "Seni hırsızlıkla suçlayıp yanımda tutaca ım." dedi inde, ondan; ferman senin, cevabını alır.

1682 Anlara ben bir sitem itsem gerek
Sârik idüp ben seni tutsam gerek

1683 İbn-i Yâmin didi kim fermân seniñ Baş
[u] cânım yolına kurbân senin

Yusuf, bn-i Yamin'in yüküne "altın taşı" saklatarak onu hırsızlıkla suçlar ve böylece karde ini yanında alıkoyar.

1716 *İbn-i Yâmine sıra geldi hemân
Bildi anı kâmeti oldu kemân*

1717 *Gerçi ol sırrı bilürdi âfitâb
Leyki kıldı atâsından çok hicâb*

1718 *Çünkü anıñ yükini açdı 'amû
Gördiler kim ölçek içinde kamu*

Yusuf ile Yamin iki öz karde dertle ir, ayrı kaldıkları zamanda ya adıklarını birbirlerine anlatır, hasret giderirler.

1748 *Kimdür ol kim gürzime
karşu gele Erlik ahvâli
nedür bizden bile*

1750 *Kimdür ol kim ol baña karşu tura
Ger turursa tîz gider câni sora
1758 Karşu karşu âdemi ben sökerem
Yir yüzine seyl gibi kan tökerem*

1759 *Kimdür ol kim darbıma karşu gele
Ceng açılsın sabr idiñ bu dem hele*

1760 *Kimdür ol kim yok yire câniñ vire
Yir yüzine akıdup kaniñ vire*

1761 *Her biri bir dürlü da 'vâ eyledi Bu
yañadan diñle Yûsuf n'eyledi*

353 Bizimle var idi ahd-i emânî
Senî fark olmadı yahşi yamanın

2.2.4.3. Diğer Kişiler

Üçüncü gruptaki yardımcı kahramanlar; ahı Reyyan, Rumi İyas, Malik bni Digar, Yusuf'un Halası, Hz. Yakup'un annesi, Zeliha'nın dayesi, Marip padi ahı, Zeliha'nın annesi, Rahile, ça enger, araptar ve kurt sayılabilir. Olay akışı içinde ortaya çıkan ve küçük rolleri olan adeta figüran diyebileceğimiz kişiler kadrosunda da; Yakup'un kızları, bir hatun avrat, kocakarı, dile gelen çocuk, elçi, Büra, hatun, müneccimler, mahpuslar, Mısırlı saray çevresi kadınları, put görülmektedir.

2.2.4.3.1. Yakup'un annesi

Hz. şak'ın eşi, İys ve Yakup'un anneleridir. Bir gün şak'ın canı et çeker ve o İys'ten; bir geyik avlamasını, pişirip büryan edip getirmesini ister. İys'e kendisinden sonra peygamber olması için dua edeceğini söyler. Annesi bu konu mayı duyar. Hemen Yakup'u çaırır, bir koyun kestirir büryan eder ve babasına götürmesini sağlar. şak, büryanı yer, getirene o özel duayı eder. Böylece annenin de yardımıyla yapılan bu hile, ileride Yakup'a peygamberlik getirecektir. İys, avdan döner, durumu öğrenir, çok kızar ve Yakup'u vuru maya davet eder. Yakup, vuru madan korkar, kaçır ve tam üç yıl saklanır. Sonra annesinin isteği üzerine am'daki dayısının yanına sığınır.

Burada annenin evlatları içinde birini diğerine tercih edebileceğinin örneği verilir. Ayrıca emeline ulaşmak için "hile" dâhil her yolu mübah sayan sinsi, kararlı bir karakteri canlandırır.

2.2.4.3.2. Yakup'un kız kardeşi (Yusuf'un Halası)

Çocuksuz bir kadındır. Mesnevilerin çoğunda adının "nas" olduğu undan bahsedilir. Bu mesnevide, adı dâhil hiçbir özelliğinden bahsedilmez. Yusuf'u, iki aylığına yanına alır, bu süre dolunca iki hafta daha ister, bu süre de dolunca,

daha uzun kalsın diye beline hatıra ku a ı ba layıp Yusuf'u hırsızlıkla suçlayan halasıdır.

2.2.4.3.3. Rumi İlyas (Yakup'un Dayısı)

Yakup'un dayısı ve kayınpederidir. am'da ya ar ve hayvancılıkla u ra ır. ys'ten kaçıp yanına sı ınan Yakup'u saklar ve korur. O, Yakup'a önce bir kızını verir, iki yıl sonra da di er kızını verir. Rumi lyas, kızlarına kar ılık, Yakup'un on yıl çobanlık etmesini ister. Bu on yıl dolar, Yakup gördü ü bir rüya üzerine ordan ayrılp Kenan'a dönmek isteyince Yakup'a ve ailesine izin verir.

2.2.4.3.4. Rahile (Yusuf'un Annesi)

Rahile, Yakup'un ikinci e i, dayısının kızı, Yusuf ve bni Yamin'in annesidir.

Yusuf'a hamile oldu u sırada bir defa adı geçer.

2.2.4.3.5. Yakup'un kızları

Yusuf'un üvey kız karde leridir. Adları ve sayıları zikredilmez, mesnevide birkez onlardan bahsedilir. Yusuf'un kokusunu alan Yakup, kızlarına: "Bana deli demezseniz size bir ey diyece im; zannederim Yusuf yanıma gelecek." der. Kızlar, bu yakla ıma ancak gülerler.

2058 Kızlarına didi Ya 'kûb ey
nigâr Yûsufîñ kokusu
geldi âşikâr

2059 Siz eger dîvâne dimezsiz
baña Ben bu hâli
añlayup kaldım taña

2060 Zannım oldur geldi Yûsuf
yanıma Bir hayât irişdi
tatlu cânıma

2061 Ya 'kûbıñ bu sözini işitdiler
Bir uğurdan üzerine güldiler

Bazı mesnevilerde Yakup'un kızı için "Deyne, Dine, Dünya" adı geçmesine karşın, bu mesnevide isim yoktur.

2.2.4.3.6. Zeliha'nın annesi

Mesnevide, Zeliha'nın gördüğü rüyadan sonra hikâyeye dâhil olur. Kızının derdine çare bulmaya çalışır. Bu derdin, sebebini öğrenmeye çabalarken, her anne gibi evladının derdiyle dertlenen, onun kadar üzülen bir yaklaşımla sergiler.

580 Zelîhânıñ katına geldi anlar
Anasınıñ gözinden akdı yaşlar

581 Alup destin su'âl itdi atâsı
Ne bilsin cür'a içüp dardı tâsı

585 'Azîziñ yolına koydı
serini Anasına didi bir gün
sırını

582 'Azîziñ bâdesin nûş
itdi kandı Atâsı hod anı
cân tutdı sandı

2.2.4.3.7. Mağrip Padişahı

Zeliha'nın babasıdır. Kızının a k derdine dü mesinden sonra çareler arar, bir mektupla Mısır ahı'ndan kızıyla evlenmesini ister.

604 *Virem kızım Zelîhâyı saña ben
Bu sözlerden velî kıldım hayâ ben*

605 *Asıldan ben gurûba pâdişâhım
İki aylık yire püşt [ü] penâhım*

2.2.4.3.8. Zeliha'nın dayesi

Zeliha'nın dadısıdır. Çocuklu undan itibaren Zeliha'nın yanında bulunmu ona sırda olmu tur.

557 *Zelîhâ tâyesi ile yatardı
Demi dem üstüne dâ'im katardı*

Zeliha'nın sorunlarını a ması için elinden gelen gayreti sarf eden, onun derdi ile dertlenen, çözüm yolları öneren yardımcı karakterdir. Halk hikâyesi gelene inde sık gördü ümüz "Yardımcı ya lı kadın" rolünün benzeridir.

716 *Geldi bir gün tayeri itdi su'âl
Yâ Zelîhâ kalmamış sende mecâl
717 Ben bilürem sende bir derd vardurur
Gice gündüz işin âh [u] zârdur*

718 *Sırrını gel eyleme benden nihân Benden olur mu
saña hiç bir ziyân*

719 *Döndi fi'l-hâl mâcerâyı söyledi*

Başına geldiklerin nakl eyledi

720 *Didi taye ideyim dermân saña
Bî-hisâb mâl viresin bu dem baña*

Daye, Zeliha'ya bir saray yaptırarak onu görülmemi biçimde bezetir. Bu sarayın giri inde Yusuf ile Zeliha'nın suretlerini sarma dola bir ekilde çizdirip Yusuf'un aklını çelmeye çalı ır. Bütün bu yaptıklarıyla Zeliha'yı mutlulu a ula tıraca ını dü ünür.

721 *Ben señin'çün ta'mîr idem bir sarây
Sen gibi var mı cihânda yüzi ay*

722 *La'l [ü] yâkûtdan anı yapdurayım
Yûsufî lâ-büd saña tapşurayım*

723 *Çünkü sen 'âşıksın aña cân ile Bisledin hem
ni'met ile nân ile*

724 *Gâyet ile iştiyâkın var ise
'İşk elinden işin âh [u] zâr ise*

725 *Gayrı yârdan anı usanduralım
'Akl [ü] fikrini saña yanduralım*

726 *Var mı bir derd olmaya dermân aña Leyki vâfir mâl
gerek şimdi baña*

727 *Sihr ile biz Yûsufa tedbîr kılak Çün Zelîhâ bu
söze viridi kulak*

728 *Didi hep mâlım saña olsun fedâ
Tek beni sen itme Yûsufdan cüdâ*

729 *Çünkü taye işbu sözi diñledi Gitdi bir mi'mâr bulup
gör n'eyledi*

730 *Köşkiniñ kurbında yaptı bir sarây
Kim görürse 'aklını eyledi zây*

731 *Çün bizetdiler anı nakkâş ile
Altun incü la'l-i kıymet taş ile*

732 *Ol Zelîhâ sûretini düzdiler Yûsufiñ şekline karşı
yazdılar*

733 *İkisiniñ sûretini kurdılar Birbirine sarılup kol
urdılar*

734 *Ya'ni Yûsuf ol sarâya çün gire Birbiriniñ şeklini
anda göre*

735 *Ol Zelîhâ hâlini anda bile
Kendiniñ hem şehveti gâlib gele*

736 *Göre Yûsuf ol nigâra sarıla
Çıkmaya hergîz sözinden yâr ola*

737 *Kurdi mi'mâr eyleyüp anı tamâm Mısır içinde
görmemişdi bir 'avâm*

738 *Çün Zelîhâya irişdi bu haber*

Göñli oldı gussadan zîr [ü] zeber

2.2.4.3.9. *Malik İbn-i Digar*

Yusuf'u kuyudan çıkaran ve on sekiz mangıra karde lerinden satın alan kuma tüccarıdır. yi bir tüccar görüntüsü çizer ve Yusuf'un satıldı na dair senet (hüccet) düzenleyerek karde lerine imza ettirir. Yusuf'taki ola anüstü hali sezmi ve ona yol boyunca iyi davranmı tır. Bu yönüyle ferasetli becerikli bir tüccar oldu u söylenebilir. Mısır pazarına getirdi i Yusuf'u, a ırlı ınca altın alarak Aziz'e satması da bir malı edebilece i en son de ere satarak azami kâr etme becerisidir. Bunlar aynı zamanda onun paraya dü künlü ünün de göstergesidir.

2.2.4.3.10. *Büşra*

Yusuf'u kuyudan çıkaran Malik'in yanındaki yardımcıdır. Yusuf'a kefil olur ve devenin üzerinde ba larının çözülmesini sa lar.

503 *Didi Büşrâ ben kefil*
oldum aña Ne 'itâbın
var ise eyle bana

2.2.4.3.11. *Mısır Sultanı Malik-i Reyryan*

Malik-i Reyryan, Mısır sultanıdır. O, Mısır'ın ah'ı ve yönetimin tek hâkimidir. Reyryan, ülkeyi geni yetkilerle donattı ı Aziz aracılı ıyla yönetir, kendisi ortalarda pek görülmez. Ma rip Sultanı'ndan Zeliha'yla evlenmesini öneren mektubu alan Aziz, durumu Reyryan'a bildirir. Reyryan, bu olayla hikâyeye dâhil olur.

618 *Varup destûr alup ol pâdişâhdan*
Mâlik-i Reyryân olan püşt [ü] penâhdan

Bir süre sonra Reyyan bir rüya görür. Bu rüyada yedi semiz öküz denizden çıkar, yedi zayıf öküz de arkadan gelir, zayıflar semizleri yerler. Ayrıca güne in kavurdu u yedi kurumu bu day ile veradan gelen sümbülleri açılmı yedi ye ilba bu day görür. Uyandı ında danı manlarını toplar ancak bu rüyayı kimse yorumlayamaz. Saki, zindandaki Yusuf'u hatırlar ve Reyyan'a rüyayı tabir edebilece ini söyler. Yusuf'un yedi yıl bolluk, yedi yıl kıtlık olaca ı tabiri üzerine, çare nedir sorusu ortaya çıkar. Bunu da bolluk yıllarında her yerin arpa bu day ekilip çürümemesi için de saplarıyla saklanması ve kıtlık yıllarında kullanılması gerekti ini önerir Yusuf. Reyyan, bu akıllı adamın bana vezir olması gerekir diye dü ünür.

1103 Pâdişâh ider eydir
saña aña Lâ'ik idi ol
vezîr ola baña

Reyyan, derhal Aziz'i ça ırır, Yusuf'u zindandan çıkarıp getirmesini söyler. Aziz, Yusuf'un suçunu belirtse de Reyyan Yusuf'u görmek ister. Yusuf, saki aracılı ıyla olanı biteni ah'a anlatır. ah, saray kadınlarını dinler, davette parmakların kesilmesi olayını, Yusuf'un suçsuzlu unu, Zeliha'nın kinini ö renir.

1163 Ulu dîvân olup meclis kuruldı
Kabâhat sâhibi kimdür soruldı

1164 Didi şâh söyleyiñ hatun kişiler
Bu sırrı bilmez imiş er kişiler

Zeliha gördü ü rüyadan itibaren olanları anlatır ve gerçe i söyler. Bunun üzerine çok mahcup olan Aziz, Zeliha'yı bo ar. in aslını ö renen ah, sakiyi zindana gönderir, Yusuf'u huzuruna getirttirir. Yusuf'un güzelli i kar ısında ah sarayında bulunan herkes büyülenir. ah, Yusuf'a: "Dile benden ne dilersen." der. Yusuf, Mısır kethüdalı ını ister.

1224 Şâh didi kim tâc-ı devlet mülk-i mâl

Ayakın toprakına olsun helâl

1225 *Ne dilersin dile benden ey ulu
Ben saña mensûb virem ol bahtlu*

1226 *Didi Yûsuf mansûbı ben n'eylerem Leyki Mısra kethüdâlık
eylerem*

Söz arasında Yusuf'un otuz iki dil bilmesi ah'ı çok etkiler.

1221 *Otuz iki dili Yûsuf söyledi
Pâdişâh anı ta'accüb eyledi*

1222 *Şâh didi kim ey güneş yüzli perî
Bu ne dildür söylediñ ey dîn
eri*

1223 *Didi 'İbrî dilidür ey şehriyâr
Kimse bilmez idem anı âşikâr*

ah'ın rüyası bir kez daha yorumlanır ve Yusuf, alınacak tedbirleri anlatır.

1228 *Bundan öte nusretim çokdur saña Sen bu rü'yâ
hâlini bildür baña*

1229 *Didi Yûsuf yiddi yıl ucuz ola
Zâd zahîre her nevâle çok ola*

1230 *Pes bu yıllar çok ekin ekdürmeli
Ba'zını sap ba'zını dökdürmeli*

1231 Zîrâ buğda sapıyla tîz çürümez
Kılçık içinde aña kurd yürümez

1232 Şâh didi kim ben kimi idem emîn
Buğda ile çün tola rûy-ı zemîn

1233 Didi Yûsuf sen baña kılğıl emîr Yir yüzine hem beni eyle
nazîr

Yusuf, göreve ba lar, ilk yedi yıllık bölümde her tarafa bu day ektirir.

Reyyan, burada da görüldü ü gibi olayları çok yönlü ara tıran ilgililerini dinleyen, hakkaniyeti gözetten ve isabetli karar veren bir yöneticidir. Yönetiminde emaneti ehline teslim eden, erki ehil yöneticilerle payla an bir yakla ım sergiler. Ayrıca o ya landı ını, ömrünün son demlerinde oldu unu anlayınca Yusuf'u yerine veliaht seçer.

2114 Pâdişâh ol demde pîr olmuş idi
'Ömri anıñ âhire ırmış idi

2115 Yûsufa ısmarlamışdı saltanat
'Adli dâdı mâlı mülki memleket

Reyyan, bu mesnevide Yakup ile kar ıla tı ında onun telkiniyle Hak dine inanır.

2.2.4.3.12. Kocakarı

Reyyan'a düzenlenen suikastı haber veren kadındır. Bu, vaktiyle varlıklı bir bey hatunuyken, e i ölür, malları ah tarafından gasbedilir, sefalet içinde kalır. ah'a suikast için kendisinden istenen yardımı kabul eder, sonra ne dü ündü ü bilinmez ama bundan vazgeçerek olayı ah'a bildirir.

957 Zehri alup geldiler şâh yanına

Geldi hatun çıkdı şâh dîvânına
958 Mâcerânîñ künhini nakl eyledi
Zehr-i mârî şâha bir bir söyledi

Bir dul kadının, gadre u rayınca neler yapabilece inin göstergesidir.

2.2.4.3.13. Zindanda iki genç (Çaşenger ve Saki)

Bunlar, Reyan'ın hizmetkârlarıdır. Biri a çıba ı, di eri sakidir. Rum ilinden bir padi ahın oyununa gelerek, Reyyan'ı zehirlemeye kalkarlar. Bir kocakarı Reyyan'a hazırlanan tuza ı anlatır. Reyyan, durumu tetkik eder ve suçüstü yaptı ı saki ile a çıba ıyı zindana atar.

921 Çünkü bir gün şâha
hâ'in oldılar Koydı şâh
zindân içinde kaldılar

Saki ve a çıba ı, zindanda uydurdıkları bir rüyayı Yusuf'a anlatarak yorumlamasını isterler. Saki: "Rüyamda arap süzerek kase kase doldurup düzüyordum." der. A çıba ı da: "Ben de ba ımın üstüne taam dolu bir sini aldım, ku lar geldi, o taamı yediler ve yerlerine gittiler." der. Yusuf, rüyaları tabir etmek istemez ama ikilinin ısrarı üzerine; sakiye, sen zindandan çıkıp eski i ine döneceksin, a çıba ıya ise, seni asacaklar, der.

992 Sizi yarın bu zindândan alurlar
Girü kalan karanlıkda kalurlar

993 Olursın efendiñe bir kâbdâr
Melik-i Reyân seni ider şarâbdâr

994 Ezel ki rütbeñi varup bulasın Olup sâkî
sa'âdetde kalasın

995 Seni dâra çeküp yarın asarlar

İki ayakını yirden keserler

Bu yorum üzerine ikili: “Biz böyle bir rüya görmemi tik, seni sınamak istedik.” derler. Yusuf: “Artık geri dönü yok, her insanın dili aynı zamanda ba ının belasıdır.” der. Ertesi gün a çıba 1 asılır, saki serbest bırakılarak eski görevinin ba ına döner.

Saki; Reyyan’a, Yusuf’tan bahsederek o me hur rüyanın yorumlanmasını sa lar. Bu yorum vesilesiyle de Yusuf’un Reyyan’la tanı maları gerçekleşir.

2197 Pîrligime hürmet eyle ey ulu

Hak katında olasın yüzi sulu

2198 Çün egilüp kâmetin oldu kemân

Hâlıkñ birliğine eyle î mân

2199 Hem beni sen kıl peygamber ey azîz Gıll [u] kinden

kalbiñi eyle temîz

2200 Kaldurup parmakını kıldı î mân

Rahmetine

Hâlıkın kıldı gümân

2201 Bildi ol Mevlâyı tevhîd eyledi

Tañrı birdür sen nebiysin söyledi

2.2.4.3.14. Kasid/elçi

Mesnevide iki elçiden bahsedilir. Bunlardan birincisi, Züleyha’nın babası Ma rip Sultanı’ndan, Aziz’e mektup getiren elçi, ikincisi, Rum Padi ahı’nın, Reyyan’ı öldürtmek için gönderdi i, kocakarı aracılı ıyla sakiye ula an elçidir.

2.2.4.3.15. Bir hatun/avrat

Malik, Mısır'a götürdü ü Yusuf'u mezata çıkarır ve de erine üç hazine ister. Bir hatun ki i, bir kelep ipli e Yusuf'u almak ister. Halk, onun bu divaneli ine gülü ür. Bu hatun, yalnızca bu pazar sahnesinde yer almaktadır.

542 Tut kulakın diñle bu tuhfe işi
Gördi Mâlik geldi bir hatun kişi

543 Çün gelen 'avratları itdi girü Geldi oldı
Yûsuf ile rû-be-rû

544 'Aklı gitdi oldı dîvâne gibi
Şem' odına oldı pervâne gibi

545 Söyledi kim Mâlike ol ey begim
Evde vardur bir kelep ipliceğim

546 Ben egirmişem anı kirmân ile
Tebdîl idek Yûsufi Ken'ân ile

547 Teşti ile bükmişem gündüz gice
At deve hayvânıña eyle piçe

548 Ger dilersin gidelim evden yaña
Hâsılı söz ip saña Yûsuf bana

549 'Avratıñ dîvâneligin bildiler Kahkahâ
ile aña gülüşdiler

2.2.4.3.16. Dile gelen çocuk

Gömle i yırtılan Yusuf, kaçarak kapıdan çıkmak üzereyken Aziz’le karşılaşır. Zeliha, Yusuf’u Aziz’e geçerek “yata ıma yana tı” der. Yusuf, kendisinin ihanet etmedi ini, bunu be ikteki çocu un da teyit edece ini söyler. Bunun üzerine dile gelen çocuk, do ruyu söyleyerek Yusuf’u kurtarır.

817 Yûsuf ile ‘azîz sordı gulâma
Çocuk aña zebân döndi kelâma

818 Çün emru’llâh hem-ân-dem sâdır oldı
Çocuk bu kelâmı zebâna aldı

835 Didi sabî siz size söz itme’iñ
Yûsufiñ gömlekini keşf eyle’iñ

836 Gerçi öñden yırtıksa ol kamiys Çün Yusuf olur
kâzib Zeliha hâliys

837 Arkadan yırtıksa çün ol kamis Zelihâ olur kâzib
Yusuf hâliys

838 Yûsufiñ gömlekini çün gördiler
Arkasında yırtıkını buldılar

839 Arkasından yırtıkını buldılar
Suçı hem Zelîhâya isnâd kıldılar

Bu sabi kimdir? O anda Zeliha’nın sarayında hangi sebeple bulunmaktadır belli de ildir.

2.2.4.3.17. Zindandaki mahkûmlar

Yusuf'un atıldığı zindanda pek çok mahkûm vardır ve bunların hak tanımaz kimseler oldu u belirtilir. Adları, suçları, özellikleri belirtilmeyen bu mahkûmlar fon karakterler konumundadır.

919 Gerçi ol zindânda
mahbûs çok idi Hakkı
bilür bir kimesne yok idi

2.2.4.3.18. Saray çevresi hanımları

Saray çevresi hanımları, e raf ve bürokratların hanımları olsa gerektir. Bunlar, önce Zeliha'yı kınayan, Yusuf'u görünce de farkında olmadan meyve bıçaklarıyla ellerini do rayan ve Zeliha'ya hak veren kadınlardır.

890 Beni destân ider mi
dilleriñiz Olup hayrân
kesildi elleriñiz

Reyyan tarafından ehadetlerine ba vuruldu unda, 'köle-saray hatunu' arasında ikilem ya anmasına ra men, do ruyu söyleyen bir konum alarak adaletin yerini bulmasına katkı sa lamı lardır. Bunlar da ortada fazla görünmeyen fon karakterlerdir.

2.2.4.3.19. Müneccimler

Ma rip Padi ahı'nın sarayında görevli danı manlardır. Padi ahın kızı Zeliha, a k hastalığına tutulunca çare bulmaya çalı ırlar.

583 Müneccimler gelüp
toldı sarâya Olup vahdet
düzüldiler sıraya

584 Görürler kim Zelîhâ
yoldan azdı Kimi heykel
kimisi muska yazdı

Melik Reyyan'ın sarayında da benzer hizmet gören müneccimler vardır. ah, me hur "rüya"sını önce müneccimlerine yorumlatmak ister. Onlar, i in içinden çıkamayınca Yusuf devreye girer.

1082 Çok müneccim geldi ta'bîr bilmedi
Hükm-i gayba el urup söz kılmadı

2.2.4.3.20. Kurt

Mesnevide, kurt dolaylı olarak hikâyeye girer. Yusuf'un karde leri "Yusuf 'u kurt yedi." diyerek babalarını kandırmaya çalı mı , kurda iftira etmi lerdir. Yusuf ile Zeliha mesnevilerinin bir kısmında "kurt" dile gelir, konu ur, gerçe i anlatır. Bu mesnevide böyle bir anlatıya rastlanmamaktadır.

2.2.4.3.21. İmam Fahrî Râzî

Bir grup cemaat Ömer katına gelmi: "Tevrat'ta Musa'ya bir kıssa anlatılmı bize neden anlatılmaz." demi . Bunun üzerine Yusuf kıssası gökten inmi tir. Bunu rivayet eden ki i de mam Fahrî Râzî²³'dir.

²³ Fahreddîn Râzî (1148-1209) Horasanlı din ve fen alimidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. AĞLAR İRŞÂDÎ BABA'NIN YUSUF İLE ZELİHA HİKÂYESİNDE GEÇEN DİNÎ UNSURLAR VE İŞLENEN TEMALAR

3.1. Dinî Unsurlar

Yusuf ile Zeliha hikâyesi, i ledi i a k konusu yanında bir peygamber kıssası olması sebebiyle de içinde dinî unsurlar barındırır. Bu mesnevinin özellikle tevhid, münacat, dua ve hatime bölümlerinde dinî unsurların çok kullanıldı ı görülür. Mutasavvıf bir air olan A lar Baba'nın, dinî, tasavvufî bir konuda bunlara yer vermesi gelene in gere i ve sonucudur.

3.1.1. Allah'ın Ad ve Sıfatları²⁴

Yusuf ile Zeliha mesnevisinde Allah'ın isim ve sıfatları ba ta tevhid bölümü olmak üzere hikâye akı ı içinde pek çok vesile ile anılmaktadır. Bu mesnevide tespit etti imiz Allah'ın isim ve sıfatları unlardır:

air, mesneviye Hak Te'âlâ kelimesiyle ba lar. Bu “yüce yaratan” anlamına gelir ve Hakk, Allah'ın isimlerindendir.

*1 Hak Te'âlâ eylese tevfik bize
Bir kasas var söyleyem anı size
Allah'ın adı yanında; u sıfatlar kullanılmı tır:*

²⁴ Bekir Topalo lu, vd., slamda nanç Esasları, Çamlıca Yayınları, stanbul, 2010, s.106-111.

Hayyü'l- Celil: Hayat sahibi, diri, anı yüce olan, sıfatları itibarıyla en üst mertebede olan.

Celil: Hiddetli anlamına gelir ve Allah'ın isimlerindendir.

1027 Seniñ ceddin ol İbrâhîm Halîldür
Saña hûbluk viren Hayyü'l-Celîldür

Bâri Hudâ: Bâri örneksiz yaratan, var eden demektir. Huda, Farsça Allah'ın adıdır.

1029 Didi Yûsuf iden Bârî
Hudâdur Halâik hep
kapusunda gedâdur

Perverdigâr: Terbiye eden, rızık veren Allah anlamına gelir. Perverdigâr, Farsça Allah'ın adıdır.

1033 Didi Yûsuf Zelîhâ dil-figârdur
Kamusın eyleyen Perverdigârdur

Te'âlâ: Yüce demektir. Allah'ın sıfatlarındandır.

1035 Te'âlâdan gelür emr ile fermân
Şarâbdârdan olur mı derde dermân

Hudâ-yı Lâ-Yezâî²⁵: Zevalsiz, bitimsiz. Sonsuz olan Allah.

1041 Turup Yûsuf çün irdi
yiddi sâle Du'â kıldı
Hudâ-yı Lâ-Yezâle

Hudâ-yı lâ-Yenâm²⁶: Uyumayan Allah.

²⁵ <http://www.turkcebilgi.com>

²⁶ <http://www.turkcebilgi.com>

1238 Yiddi yıl ucuzlık oldu
ber-devâm Bî-hesâb viridi
Hudâ-yı lâ-Yenâm

Tanrı:²⁷ Evrende var olan her eyin yaratıcısı, koruyucusu oldu una ve tekli ine inanılan yüce varlık.

2201 Bildi ol Mevlâyı tevhîd eyledi
Tañrı birdür sen neblýsin söyledi

Mevla: Kendisinden yardım umulan, dost demektir.

2212 Hâlini Mevlâsına ‘arz eyledi Nâliş
idüp bu kelâmı söyledi

Rab: Sahip, malik, bütün âlemlerin sahibi anlamındadır.

2213 Didi yâ Rab saltanat viridiñ baña
Bu cihândan el çeküp geldim saña

Allah (C.C.): Yüce Yaratıcının özel ismidir. Varlı ı kendinden olan ve bütün kemal sıfatlarının manasını kendinde toplayan hakiki mabudun adıdır.

2032 Zîrâ Allâh merhamet
kânıdurur Kulı ‘afv
itmek anıñ şânıdurur

Fazl: Lütuf ve ihsan, Kur’an’da Allah’ın bol ve güzel arma anı anlamına gelir.

2214 Hem dahi düş ta‘biriñ
viridiñ baña Fazl [u]
lutfiñdan ‘atâ kıldıñ bana

Gani Settâr: Hiç kimseye muhtaç olmayan, örten, örtücü demektir.

²⁷ <http://www.turkcebilgi.com>

2196 Hîç bir 'âlem yok iken ol
var idi Evveli yok bir
Ganî Settâr idi

Ganî Yezdan: Gani, zengin, bol anlamlarını ta ır.Yezdan, Farsça'da Tanrı kelimesinin kar ılı ıdır.

Hakk: Fiilen var olan, varlı ı kendinden olan, varlı ı ve ulûhiyyeti gerçek olan.

2197 Pîrligime hürmet eyle ey ulu
Hak katında olasın yüzi
sulu

Halik: Yaratan; yarataca ı eyi hikmeti gere ince önceden takdir edip planlayan demektir. Allah'ın subiti sıfatlarındandır. O'ndan ba kası için bu sıfat kullanılamaz.

2198 Çün egilüp kâmetin oldu
kemân
Hâlıkıñ birligine eyle î mân

2199 Hem beni sen kıl peygamber
ey azîz Gıll [u] kinden
kalbiñi eyle temîz

2200 Kaldurup parmakını kıldı
î mân Rahmetine
Hâlıkın kıldı gümân

Rabbü'l-Enam:²⁸ Yaratılmı bütün canlıların sahibi

²⁸ <http://www.turkcebilgi.com>

1945 Yirde gökde oldurur
Rabbü 'l-Enâm Yok
şerîki yok nazîri Lâ-Yenâm

Rahman: Allah'ın ismi bütün mahlûkatına, inanana, inanmayana merhamet edip nimet bah eden demektir.²⁹.

1947 Yirde gökde cümleñiñ
kaydın görür İsmi Rahmân
'âmmeniñ rızkın virür

3.1.2. Peygamberler

Hikâye kahramanı Hz. Yusuf'un bir peygamber olması, onun atalarının da peygamber olması mesnevide pek çok peygamberden bahsedilmesini gerekli kılmı tır. Bu mesnevide peygamberler, daha çok öne çıkan özellikleriyle anılmı lardır.

3.1.2.1. Hz. Âdem

Hz. Âdem ilk insan, ilk peygamber ve aynı zamanda insanlı ın ortak atasıdır. Mesnevide, Âdem'in yaratılı ı, meleklerin ona secde edi i, cennete giri i, Havva ile bulu ması, onlardan insanların türemesi, insanın dünya mihnetini omuzlaması ve Âdem'in bin yıl ya aması gibi yönlerle anılmı tır.

1952 Âdemi halk eyleyüp virdi vücûd Pes melekler
kıldılar aña sücûd

1953 Girdi cennet içine zevk eyledi Halk idüp Havva
ile çift eyledi

1954 Hâsılı söz geldi anlar fâniye

²⁹ www.diyaret.gov.tr/turkish/dinikavramlarioku.asp

Nâs türeyüp Hâlıkı tanıya

1955 Cennet içre ni'meti bulmuş iken
lezzetlere dalmış iken

Sermedî

1956 Geldi bu fânîde gördi zahmeti
Düşdi boynuna cihânîñ mihneti

1957 Ol cefâkâr taşın aldı boynuna
Bir ağırlık çökdi anîñ aynına

1958 Hak Te'âlâ tağlara emr eyledi
Korkdı anlar almayup gayr eyledi

1959 Çünkü Âdem cenneti görmüş idi
Ol hisâbsız ni'mete irmiş idi

1960 Hiç unutmaz idi Hakkın ni'metin
dehrin mihnetin

Bu sebebdan aldı

1961 Ya'nî varup cenneti görmek için
Hakkîñ ol dîdârını irmek için

1962 Dehr içinde sürdi ol biñ yıl 'ömür
Hak Te'âlâdan aña geldi emir

1963 Gitdi uhrâ mülkine kıldı vefât
cihâna oldu mât

Kim ki geldi bu

3.1.2.2. Hz. İbrahim

Hz. brahim, Âdem'in neslinden gelmektedir. O, o lu smail'i Allah yolunda gözünü kırpmadan kurban etmeye adamı tır. Bu mesnevide Hz. brahim, Nemrut'la sava ı, ate le imtihanı, o luyla imtihanı, sabrı, belalara kar ı koyu u ve Allah dostu olması yönleriyle anılır.

1964 Âdemiñ neslinden İbrâhîm Halîl

Geldi yirler yüzine dost-ı celîl

1965 Cenk idüp Nemrûd la 'în kallâş ile

Hak Te'âlâ sınadı âtâş ile

1966 Virdi kendini belâlar okına

Haşre dek dillerde nâmı okuna

1967 Sabr ile oldu Te'âlâya halîl Sabr ile

sevdi anı Hayyü'l-Celîl

277 Didi ey oğul seni kurbân idem

Emr-i Hakdur sen baña itme sitem

1970 İki oldu oğlı anıñ nâmudâr

Birisini Tañrıya kurbân adar

1971 'İşk-ı Hakdan gelmedi acı aña

indürüp koçu aña

Hak Te'âlâ

1972 Hiç birisi bu cihânda gülmedi

Hakdan özge gayrı nesne bilmedi

1973 Kıldı âtâş ile Mevlâ imtihân

Kavmi ile çekdiler çok imtinân

3.1.2.3. Hz. İsmail

Hz. smail’de bu mesnevîde, babası tarafından kurban edilmesi olayıyla anılır. Hz. brahim, beline ba ladı ı kayı ku a ı açarak smail’in ellerini ba lar. Bu ku ak, babadan o ula devrederek gelip halası tarafından Yusuf’un beline ba lanan ku aktır. Aynı zamanda, Yusuf’un hırsızlıkla suçlanmasına sebep olan ku aktır. air, ku a ın kayna ını belirtmek için olay içinde olay anlatma yolunu seçmi tir. Mesnevîde, smail’in adı, kendisine kurbanlık “koç” geldi inin belirtildi i bir yerde geçer, fakat onun “kurban olma” hikâyesi anlatılır. smail, kurban kesilme anında bile babasına zahmet verme, ona âsi olma endi esi ta ırmakta ve bu zahmeti en aza indirmek için ellerinin ba lanmasını istemektedir.

279 *Sen urı tur ellerimi bağlağıl*
İster isen sabr it ister ağlağıl

280 *Bu husûsda merhamet itme baña*
Zahmet idüp olmayam ‘âsî saña

1933 *Cihâna kim gelürse ol olur fân*
‘Ammim İsmâ’île koç geldi kurbân

281 *Çün kayışdan bir kuşakı var idi*
Ol mübârek béline bağlar idi

282 *Açdı ol kuşakı anı bağladı* *Hep*
melekler hû çeküben ağladı

283 *Çekdi fi’l-hâl ol bıçakı kesmedi*
Rûzigârı üzerine esmedi

284 *Pes bıçakın bakmadı ağazına Çaldı üç
kerre anıñ boğazına*

285 *Urdı taşa iki pâre oldu taş
Ol mübârek gözlerinden akdı yaş*

286 *Ol bıçak hiç gelmedi acı aña
Hak Te'âlâ gönderüp koçu aña*

3.1.2.4. Hz. İshak

shak, mesnevinin ana karakterlerinden biridir. Hikâyenin ba ında yer alır. O, brahim peygamberden sonra Kenan (Filistin) ilinin peygamberidir. O ullarından ys'in kendisinden sonra peygamber olmasını ister, ama Yakup ve annesinin hilesi bunu engeller.

10 *Gitdi İbrâhîm Nebî ol yüzü ay Geldi
İshâk yiryüzüne basdı pay*

11 *Çün nübüvvet şartını kıldı edâ
Ken'ân iline nebî kıldı Hudâ*

12 *Şer'-i İbrâhîmi kurdı ey 'azîz İki oğlu
toğdı aneden ikiz*

13 *İbtidâ toğana İshâk 'İys diyüp
Soñra toğanıñ adın Ya'kûb diyüp*

27 *Tut bu sözüm sen boğazla bir koyun
'İysin hakkında idelim bir oyun*

39 Kim getürdi ise biryânı baña
Sen nebilik hil'atın giydür aña

3.1.2.5. Hz. Yakup

Hz. Yakup, hikâyenin ba kahramanlarından biridir. Annesiyle birlik olup hile yaparak ys'in hakkını yemi ve babası shak'tan nübüvvet duasını alarak peygamber olmu tur. Yakup, Kenan'da çobandır. Yakup'un en belirgin özelli i evlat acısıyla ci eri da lanan bir baba olu udur. O, bu duruma sabretmek gerekti inin, bunun Allah'tan gelen bir imtihan oldu unun bilincindedir.

399 Çünki Ya'kûb bu kelâmı söyledi
Hâlîka hamd eyleyüp sabr eyledi
400 Pes bu âyetden murâd sabr-ı cemîl³⁰
Ağlar ammâ savtını eyler kalîl

3.1.2.6. Hz. Yusuf

Hz. Yusuf, hikâyenin ba kahramanıdır. Güzelli in sembolü olan Yusuf, do umundan ölümüne kadar bütün yönleriyle ele alınır ve i lenir.

3.1.2.7. Hz. Yunus

Hz. Yunus'un, tevhit bölümünde adı geçer. Ak ile suda yüzdü ü özelli ine i aret edilir.

6 'Işk ile İbrâhîm atıldı oda
'Işk ile Yûnus Nebî [y]üzdi suda

³⁰ Bir de gömle inin üzerine sürülmü yalan bir kan ile geldiler. Babaları, "Hayır, nefisleriniz sizi aldatıp bu i e sevk etmi ; artık bana dü en güzel bir sabırdır. Sizin bu saydıklarınıza kar ı, yardımına sı ınılacak ancak Allah'tır" dedi. (Yusuf Suresi, 18. Ayet.)

3.1.2.8. Hz. İdris

Hz. İdris de tevhit bölümünde sayılan peygamberler arasında yer alır, a k sayesinde cennete kavu tu u belirtilir.

5 *Her kemâlât ‘ışk ile olur inan*
‘İşk ile Hak İdris’e virdî cinân

3.1.2.9. Hz. Musa

Hz. Musa, tevhit bölümünde zikredilirken “asa’sı” ile anılır.

7 *‘İşk ile hem virdi Mûsâya ‘asâ*
Bahr içinde gark olup ehl-i ‘usâ
8 *‘İşk ile nûş itdi Hızr Âb-ı Hayât*
Tâ ilâ yevmi ’l-kıyâm görmez memât

3.1.2.10. Hz. Muhammed (S.A.V.)

Hz. Peygamber’den dolayı söz edilir. Hz. Muhammed’in, ahir zamanda gelece i, onun eriatının kıyamete kadar gidece i haber verilir. Hz. Peygamber’in ümmetinin dünyayı kaplayacak çoklukta olaca ı ifade edilerek, ins ve cinnin de peygamberi olaca ına vurgu yapılır.

1592 *Didi Ya’kûb gelecekdür Muhammed*
Anıñ şer’i olısardur mü’ebbed

1593 *Te’âlâ’llâh anı mahbûb idiser*
İlâ yevmi ’l-kıyâm şer’i gidiser

1594 *Melâ’ikler anı söyler lisânda*
Gidüp bizler gelür âhir zamânda

1595 Anıñ ümmetleri tuta cihânı
İdeler Hâlıkı tesbîh dihânı

1596 Kamu inse vü cinne göndüre Hak Risâlet tahtı üzre
kondura Hak

3.1.3. Halifeler

Peygamberin vefatından sonra onun vekili, müslümanların din ve devlet ba kanıdır. Seçimle ba a gelenler Ebûbekir, Ömer bin Hattab, Osman bin Affan ve Ali bin Ebu Talib'dir. (632-661).³¹

3.1.3.1. Hz. Ömer

Halife Ömer'dir. Mesnevide ondan dolayı söz edilir. Yusuf kıssasının nüzulü anlatılırken; Ömer'in huzuruna bir cemaatin gelip Yusuf kıssasını sorması üzerine; Ömer'in de bunu peygambere sordu u anlatılır. Daha sonra Cebrail gökten iner ve kıssayı anlatır.

328 İmâm-ı Fahri Râzîden rivâyet
'Ömer katına gelmiş bir cemâ'at

329 Berâber gelmiş idi Ka 'bu'l-ahbâr
Bilüp Tevrâtı çok itmişdi tekrâr

330 'Ömer fi'l-hâl saçup akı karadan
Biri açdı bu kıssa'ı verâdan

331 Didi Tevrât içinden Hak buyurdı Bu
sergüzeşti Mûsâya tuyurdı

332 Letâfetlü garâ'ib bir hikâye

³¹ Süleyman Uluda , slam Ansiklopedisi, c. 15. s.299-300. 2014.

N'îçün bildürmedi sâhib-livâya

333 'Ömer destûr virüben söylediler
'Ale'l-icmâl anı nakl eylediler

3.1.4. Melekler

Allah'ın nurdan yarattı ı ve istedikleri ekle girebilen, daima ibadet eden günahsız varlıklardır. Bunlardan 4 tanesi büyük melek olarak anılır: Cebrail, Mikail, srafıl ve Azrail'dir.³²

3.1.4.1. Cebrail

Cebrail/Cibril, mesnevide kritik zamanlarda ortaya çıkar ve olaya müdahale eder. Kahramanlara bazen yardım ederek bazen ikaz ederek bazen de haber getirerek olayların seyrini de i tirir.

Malik, su almak için kuyuya kovayı salınca Cebrail, Yusuf'a ipten tutarak kuyudan çıkmasını tavsiye eder.

416 Girdi Cebrâ'il kuyudan
içerü Oldı Yûsuf anuñ
ile rû-be-rû

417 Tut bu ipden yukaru eyle
tulû' Adı şânıñ 'âleme bulsun
şuyû' Cebrail, Yusuf'u teselli
eder:

³² Ali Erba , slam Ansiklopedisi, c.29, s. 36-37. 2014.

484 Yûsufiñ kalbin tesellî eyledi Döndi
andan işbu sözi söyledi

485 Didi Cebrâ'il aña sâhib-kemâl
Bir gün aynaya bakup gördiñ cemâl

Yusuf, kurtulu sebebi olarak sakiye bel ba layıp yanlı a dü ünçe, Cebrail
onu uyarır:

1034 Didi Cibrîl bilürsin anı erham
Olur mu derdiñe ol sâkî merhem

Zeliha, yeni yaptırdı ı göz kama tırıcı sarayında Yusuf'a yakınla ma
teklifinde bulunur. Yusuf, nefsi ne yenik dü me, teklifi kabul etme
noktasındayken, birdenbire kar ısında babası Yakup'u görür. O, Yusuf'u ikaz
ederek peygamberli in tehlikeye dü ece ini söyler. Ardından Cebrail, Yusuf'a
seslenerek; nefsi ne uymamasını, bu davran ının nesline yakı mayaca ını,
peygamberlik mesle ine mani bir durumun söz konusu olaca ını hatırlatır.

792 Çü fermân aldı sâdır oldu
Hem-ân-dem Cebrâ'il Yûsufa geldi

793 Didi Cibrîl amân nefsiñe uyma
Peygamber meslekinden girü kalma

794• Seniñ nesliñe bu iş
yakışır mı? Halîlu'llâh buña
râzî olur mı?

795 *Yanaşdı Yûsufın*
Cibrîl yanına Vurup bir kez
perini arkasına

Yusuf'a Allah'ın selamını ve Zeliha ile gördü mesî buyru unu getiren de Cebraîl'dir.

1355 *Emr idüp Cebrâ'ile Allâhu Hâd*
İndi yirler yüzine açdı kanâd

1356 *Didi Cibrîl Hak saña kıldı selâm*
Var Zelîhâ ile eyle hoş kelâm

3.1.4.2. Diğer Melekler

Yusuf ile Yakup'un kavu masını melekler bile seyre dalarlar. Bunlar isimsiz bütün meleklerdir.

2168 *Melâ'ikler dahi çün*
turdu seyre İki hasret
biri birini göre

3.1.4.3. Şeytan

eytan, mesnevide; Lâîn ve blis adlarıyla da anılmaktadır. O, di er bütün Yusuf ile Zeliha mesnevilerinde olayların akı nı olumsuz yönde etkileyen yönlendirici bir fonksiyona sahiptir. eytan ile Cebraîl iki zıt kutubun (iyilik ve kötülük) temsilcileridir. eytan, hikâye kahramanlarının içlerine vesvese dü ürecek, önemli karar anlarında onları olumsuz tutum takınmalarına ikna eder. Bu mesnevide ilginç olan, eytan'ın, direkt olarak böyle bir i levi yerine getirmemesidir. eytan'dan dolaylı söz edilerek; eytan'a uymayın; o, sizi do ru yoldan ayırır ekinde bahsedilmektedir.

261 Zîrâ şeytân ulu
 düşmândur kula Koymaz
 insânı gide toğrı yola

359 Uyup şeytâna anı
 öldürürüz Hakka Kâbil
 gibi 'âsî oluruz

Yukarıdaki beyitlerde de görüldü ü gibi; eytan, bu mesnevide daha çok “eytana uymayın; o, yoldan çıkarır, size zarar verir” biçiminde tedbir alma, uyarılma yönüyle ele alınmış tır.

3.2. Temalar

Hikâyede i lenen temalar 14 balık altında tüm ayrıntılarıyla incelenmeye çalışılmış tır.

3.2.1. Rüya

Yusuf ile Zeliha hikâyelerinde en önemli temalardan biri rüyadır. Sadece Yusuf'un rüyaları değil, Zeliha'nın, Yakup'un, Mâlik Reyyan'ın, Ça engin'in rüyaları kahramanların hayatını etkilemenin yanında bütün bir Mısır halkının, Kenanilerin kaderinde de belirleyici ve yönlendirici olmuş tır.

Yusuf'un Rüyası: A lar Baba'nın mesnevisinde, Yusuf'un kaderini tayin eden gördü ü ve yorumladı ı rüyalardır. Bunlardan ilki, güne , ay ve yıldızların kendisine secde etmesidir. Bu rüyanın babası tarafından peygamber önsezisiyle yorumu, hem sevinçli hem de endişeli beraberinde getirmi tır. Yakup, endişeli daha önemsemi olmalı ki, önce Yusuf'u karde lerine söylememesi konusunda tembihlemi , sonra rüyasını yorumlamış tır.

259 Çün sakın kardaşlarına söyleme
 Hâsılı bir ferde izhâr eyleme

260 İşbu rü'yâyı bilüp fikr ideler
Havfım oldur kim saña mekr ideler

262 Yûsufa vâfir nasîhat eyledi
Döndi Ya 'kûb anı ta'bîr eyledi

Rüyanın karde ler tarafından duyulması, kıskançlı ın hat safhaya ulaşmasına yol açmı ve Yusuf'un kuyuya atılmasına sebep te kil etmi tir.

368 Kuyunuñ içine sarkıtdı anlar
Behûzânıñ gözinden akdı kanlar

Yusuf'u kuyudan çıkaran Mâlik bni Digar, ilgili pek çok hikâyede gördü ü bir rüya üzerine kuyu ba ına gelir. Bu mesnevide, Mâlik böyle bir rüya görmemi tir. Mâlik'in gönlüne ilham olmu ya da bunun tamamen bir tesadüf oldu u söylenebilir. Malik, Yusuf'u satın alıp Mısır'a götürmekle onun hayatına yeni bir sayfa açılmasına zemin hazırlamı olur.

Yusuf 'un bir ba ka rüyası: Yusuf, ah'ın sözünü dinlemede kararsız kalıp Allah'a yalvardı ında bir rüya ile önü açılır.

2145 Tevekkül tâm idüp anda özünü
Gelüp ilhâm alup uyku gözünü

2146 Gelüp tîz bir kişi virdi selâmı İdüp Yûsuf
ile bir hoş kelâmı

2147 Didi ulu söziñ itmek gerekdür Ataña at
ile gitmek gerekdür

2148 Ulu sözi tutan olur ulu ol
Murâdı ne ise âhir bulur ol

Yakup'un rüyası: Yakup, dayısının yanında çobanlık hayatını sürdürürken bir gece gördü ü bir rüya üzerine Kenan'a döner ve yönetimi eline alır.

67 *Diñle imdi bu kasas oldı
nice
Hâbe varmış idi Ya 'kûb bir gice*

68 *Bir melek geldi anıñ
karşusına Anı
tebşîr eyledi ârzûsına*

69 *Didi bunda sâkin olma
'avdet it Ehl-i beytin
ile tur Ken'âna git*

Zeliha'nın rüyası: Zeliha, Ma rîp Padi ahı'nın dünyalar güzeli tek evladıdır.

553 *Bilüp kendini çün irdi kemâle Olup
bâliğ dönüp kaşı hilâle*

554 *Nazîri yok idi anıñ cihânda
Ne Belhde bulunur ne İsfehânda*

Zeliha, mesneviye bir rüya ile dâhil olur. Rüyasında Yusuf'un elinden bir "kâse" içer ve "mecnun" derecesinde ona â ık olur. "Bade içme" diye hikâye masal ve â ıklık gelene inde görülen bu motifin, A lar Baba'nın mesnevisinde de ortaya çıktı ı görülmektedir. Rüyada Yusuf, Zeliha'ya kendisini Mısır ehrinin pazarında bulabilece ini söyler. Bu rüya, di er mesnevilerde gördü ümüz birkaç tekrarı olan rüyalar zinciri de il, bir defada görülmü tek bir rüyadır. Ak hastalı ıyla günden güne eriyen, benzi solan Zeliha, müneccimlere, hekimlere, bilge ki ilere ra men bir türlü iyile tirilemez. Ma rîp Padi ahı, kızının bu durumuna daha fazla dayanamaz ve bizzat giri imde

bulunarak Zeliha'yı, memleketinden altı ay uzaklıkta olan Mısır'a, Aziz'e gelin gönderir.

631 *Zelîhâ çün inüp kondı sarâya*
Yüzün açup bakarlar nûrlu aya

Zeliha, Aziz'i görür, çirkin bularak be enmez ve birlikte olmaz. Zira rüyasında gördü ü ki i Aziz de ildir. Zeliha'nın bu çaresiz durumunda bir dev peyda olur ve her gece Aziz ile Zeliha arasına girerek engel te kil eder. Zeliha beklemededir.

649 *Çünkü dîv oldı Zelîhâya siper*
Biz alak Yûsuf nebîden bir haber

Çaşengerin ve Sakinin rüyası: Sultana suikast suçlamasıyla zindanda yatan iki ki i, Yusuf'a rüyalarını anlatır ve tabir etmesini isterler. Yusuf'un yorumunu be enmeyince de "Biz yalan söyledik, rüya görmemi tik." derler. Yusuf'un tabiri üzere hüküm verilir; ça engere asılır, saki saraya döner. Saki, Yusuf'un ke fine vesile olacak, onu ah'la tanı tıracak ve Yusuf'un hayat akı ında yeni bir dönem ba latacaktır.

Malik Reyryan'ın rüyası: Hükümdarın gördü ü rüyada; yedi semiz öküz denizden çıkar, yedi zayıf öküz de veradan iner, zayıflar semizleri yerler. Ayrıca kurumu yedi bu day yanında veradan gelen yedi ye ilba sümbülleri açılmı bu day gördü ünü söyler.

1047 *Görüp Reyryân düzüldiler sıradan* *Yidi aruk öküz*
geldi verâdan

1048 *Za'îf olan semizini yidiler*
Yidisini yidi fi'l-hâl yidiler

1049 *Dahi gördi kurumuş yiddi buğda*

Güneş anı kurudup itmiş ağda

1050 Verâsından görüp buğda yişil baş

Açup sünbüllerini ol yenür aş

3.2.2. Aldatma, Hile

Kahramanlar, amaçlarına ulaşmak için zorunlu hallerde hileye başvururlar. Bu hikâyede dört kez hileye başvurulmuştur.

Birinci hile, yâ'ya karşı düzenlenen hiledir. şak peygamberin eşi, o lu Yakup'la birlikte hareket ederek diğ er o lu yâ'nın peygamberliğini engellemek için hile yapar. yâ'nın getireceği av eti yerine, koyun boğazlayıp şak'a büryan sunmaları bu hilenin özüdür. Anne, şak'tan sonra peygamber olması için iki öz o lundan birini, diğ erine tercih etmekte, şak'ın isteğine muhalefet ederek hile ile kendi isteğini gerçekleştiren Yakup'un peygamber olmasını sağlamaktadır.

27 *Tut bu sözüüm sen
boğazla bir koyun
'Yâ'nın hakkında idelim bir oyun*

28 *Oda asup anı biryân
idelim Sofraya
koyup ber-â-ber gidelim*

29 *Ekl idüp ol Hâlıkâ hamd
eyleye Hem
seniñ 'çün oldu 'âyı
eyleye*

İkinci hile, Yusuf'un halasının kemer hilesidir. Yanında uzun süre kalsın diye aileye armağan kalan kemeri, uykudaki Yusuf'un beline bağlar ve onu

hırsızlıkla suçlar. Böylece dedeleri brahim eriatı uygulanarak Yusuf'un iki yıl süreyle halasına köle olması gerçekleşir.

295 *Ol kuşakı aldı hatun ağladı
Yûsufiñ çıplak béline bağladı*

313 *Anı çıplak atından bağlamışlar
Gice uyku içinde aldemişlar*

314 *Görüp Ya 'kûb bu işden oldu gamnâk 'Akıl anı ider
miydi hîç idrâk*

315 *Turup kız kardaşı didi karındaş
Yûsuf sârik olup bize eger baş*

316 *Bugün isbât olup sârik ki zîrâ
Dedemiziñ şerî'atın it icrâ*

317 *Didi Ya 'kûb saña kul oldu Yûsuf
Sakın 'ışkî içün çekme te'essüf*

318 *Hem iki yıl esîr gidüp bu şeh-zâd Dilersin al
dilersin eyle âzâd*

Hikâyedeki üçüncü hile, karde lerin babalarına götürdükleri “kanlı gömlek” hilesidir. Yusuf’u kuyuya atan karde leri, bir koyun bo azlayıp Yusuf’un gömle ini kanına batırırlar ve a layarak babalarına giderek: “Yusuf ’u kurt yedi.” derler. Yakup, gömlekte di izleri olmadı ını görür ve söylenenlere inanmaz. “Yusuf ’u getirin, yoksa size beddua ederim.” der.

384 *Bir koyun boğazlayup*
yaturdılar Gömlegini kanına
baturdılar

Hikâyedeki dördüncü hile, karde i bn-i Yamin'i yanında alıkoymak için Yusuf'un yaptığı hiledir. Bu day almaya gelen karde lerini misafir etti inde dü ündü ü hileyi Yamin'e açıklar. "Seni hırsız edip yanımda tutacağım." der. Karde lerini üç gün misafir ettikten sonra gerekli bu dayı verir; Yamin'in yüküne de altın tası koydurur ve u urlar. On bir karde , iki saat yol aldıktan sonra dört yüz atlı yollarını keser, altın tasın çalındı nı, yüklerini arayacaklarını söylerler. Karde ler, hırsızlık suçlamasını kabul etmezler. Soylarından asla bir hırsızın çıkmadı nı, tasın herhangi birinde bulunması halinde kendi eriatlarınca o ki inin iki yıl padi aha köle olması gerekti ini söylerler. Arama yapılır, altın tas Yamin'in yükünde bulunur, iki yıl kölelik cezasıyla tutuklanıp karde i Yusuf'un yanına getirilir.

1718 *Çünkü anıñ yükünü açdı 'amû Gördiler*
kim ölçek içinde kamu

1719 *Tîz turup anı giriftâr itdiler*
Bağlayup şâh yanına götürdiler

3.2.3. Güzellik

Yusuf ile Zeliha hikâyesinde i lenen bir ba ka tema güzelliştir. Yusuf peygamberin gelmi geçmi en güzel erkek oldu u bilinmektedir. Mesnevide, bu güzelli i verenin Allah oldu una sıkça vurgu yapılır. Malik, onu kuyudan çıkarırken görülmemi bu güzelli i u mısralarda anlatır:

425 *Didiler biz böyle bir hûb görmedük*
Hîç 'Arabda böyle mahbûb görmedük

426 *Çeşmi âhû kaşları 'ayn-ı hilâl*

Leblerinden akıyor âb-ı zülâl

427 *Zîrâ bu insân degil belki melek
Yir yüzine indürüp anı felek*

428 *Gerçi gevher olduğunu bildiler* *Aldılar yükler*
katına geldiler

Yeryüzünde bir benzerinin olmadı ını ifade eden Zeliha, Yusuf'un güzelli ini öyle dile getirir:

698 *Seniñ ol gözlerin şehlâya
beñzer*
Cemâlin nûr ziyâsı aya beñzer

699 *Kıvrulmuş kaşların beñzer*
kemâne Gören tersâ gelir
fi'l-hâl îmana

700 *Olup koynun içi Firdevs-i*
A'lâ
Boyiñ servi senin a'lâdan a'lâ

701 *Açılmış gonceye beñzer*
yañakın Salup 'ıška beni
bilür bu hâkın

702 *Çeküp 'ar'ar gibi eflâke*
dâlin Deger Mısır
yañakındaki hâlin

703 Seniñ var mı nazîriñ bu
cihânda Mısır ehli seni
söyler dihânda

Fiziki güzelliklerinin sayılıp dökülmesi üzerine, Yusuf, bunun geçicili ini ve fanili ini hatırlatır.

706 Çeküp bir âh didi kim ey Zelîhâ
Olup fânî bozulur şekl-i sîmâ

707 Bu kez men yüzimi beñzetdiñ aya
Boyım servi kaşım kurulu yaya

708 Olup gögsüm karıncalar yuvası
Vücûdım mahv olup toprak gıdâsı

Zeliha'nın kadınlar tarafından kınanması sonucunda kendi haklılı ını göstermek için ça ırdı ı saray kadınları, Yusuf'u ilk gördüklerinde çarpıldıkları güzellik kar ısında ellerini do ramı lardı. Bunun bir kul de il, ancak bir melek olabilece ini belirterek, Yusuf'un güzelli ini öyle tasvir ederler:

869 Ki yâ hâşâ didiler görmedik hûb

Beşerde hiç olur mu böyle mahbûb

870 Didiler bu melek mi yohsa perî Misal yokdur devr-i Âdemden
beri

871 Cemâlini görüp mest oldu anlar

Kesüp bıçak ile ellerin anlar

872 Çü zandılar güneş doğdı cebelden
aldan

Oluk gibi akup kanları

873 *Benî Âdemde olmaz böyle bir kul Melekdür yâ semâdan inmedür
ol*

874 *Melekdür bu didiler degil insân Dahi Hakkına nâzildür bu
Kur'ân*

875 *Zanarsın ki güneş doğdı sehâbdan Gören gözler kamaşdı
âfitâbdan*

876 *Yer ehlinden olur mı böyle bir kul Semâdan yâ felekden inmedür
ol*

877 *Ne hoş kılmış bunu Perverdigâr Nezâket bâğının mürğ-i bî-
kârdan*

878 *Hümâ peri gibi per bu[k]ağı
Buña şimdi lâzım cennet otağı*

879 *Üşütmüş mâhının bedr ayıdur bu Semâlarda melekler şâhıdur bu*

880 *Degildür yir yüzinde böyle insân
Perî cinde bulunmaz böyle bir cân*

881 *Bunu gören kişi hîç kul sanur mı
Cemâline bakan göz usanur mı*

883 *Benî Âdem olur mı
böyle mahbûb Cihâna
gelmemişdür böyle bir hûb*

888 *Zelîhâ çün bakar*
parmaklarına Ta'accüb eyledi
turnaklarına

3.2.4. Kıskançlık/Çekememezlik

Karde ler, Yusuf'u kıskandıkları, çekemedikleri için ortadan kaldırmak isterler. Onlar, babalarının e it davranmadı ını, kendilerini yeterince sevmedi ini, Yusuf'a ayrıcalık tanıdı ını belirtirler. Karde ler, "Hele bir de Yusuf, sultan olursa; herkes ona biat eder, bizim yüzümüze kimse bakmaz." derler. On karde in aralarında uzunca tartı tıktan sonra verdikleri karar Yusuf'u katletmektir. Bu karar, kıskançlı ın boyutunu göstermesi açısından ilginçtir. Ayrıca çekememezli in, karde bile olsa insanı ne kadar yanlı lara yöneltece inin önemli bir örne idir.

131 *Didiler babamuz hîç bizi*
sevmez Bizi Yûsuf gibi
görmege ivmez

132 *Gice gündüz anuñla ider*
ülfet
Bize oğul didigi dilde sûret

133 *Kuşadur egnine dürlü*
libâsı Bizi satsa satun alur
'abâsı

134 *Aña nisbet bize itmez i'âne*
Yûsuf ger sultân olursa
cihâna

135 Şerî'at bâbını açup gider
düz
Cihânıñ küllisi aña tutar yüz

136 Olup sultân kalur 'işretde
demde Hakîr olup
kaluruz biz 'ademde

137 Alup anı ırak seyre gidelim
Varup sahrâ içinde katl idelim

3.2.5. Ayrılık

Hikâyenin ba ında meydana gelen Yakup ile Yusuf'un ayrılı ı, sıradan bir ayrılık de il, adeta bir koparılmadır. Yakup'un, çok sevdi i ve kaybetme korkusu içinde oldu u Yusuf'undan ayrı bırakılmasıdır.

115 Kalblerinden şefkâtin
aldı Hudâ Yûsufi
Ya 'kûb'dan itdiler cüdâ

Tam kırk yıl süren bu ayrılık Yakup'u gözlerinden etmi ve ömrünü hüznle geçirmesine sebep olmu tur.

3.2.6. Sabır

Mesnevideki önemli temalardan biri de sabırdır. Hikâyenin içinde, biri Yakup'un sabrı, ikincisi Yusuf'un sabrı olmak üzere iki büyük sabır örne inden bahsedilebilir.

Karde leri, Yusuf'un kurt tarafından yenildi ini söyleyip kana bulanmı gömle ini Yakup'un eline verdiklerinde; Yakup, sonsuz bir yürek yangınlı ına ve dayanılmaz acısına ra men Hâlık'a hamd edip kendisine de sabır telkin eder. İgili ayetten murat "Artık bana dü en 'sabr-ı cemil'dir." der.

399 Çünkü Ya 'kûb bu kelâmı söyledi Hâlîka hamd
eyleyüp sabr eyledi

400 Ağlar ammâ savtını eyler kalîl
Pes bu âyetden murâd sabr-ı cemîl

A lar Baba, hikâyenin akı ı içinde yeri geldikçe araya girerek Yusuf suresinin ilgili ayetlerini zikreder ve bu ayetlerin tefsiri diyebilece imiz anlatılar sunar. Sabır üzerine söyledi i u beyitler bunun örnekleridir:

401 Her kemâlât sabr ile olur velî
Her bir 'ârif bu söze didi belî

402 Sabr ile irdi iren maksûdına
Sabr ile irdi iren ma'bûdına

403 Dâ'imâ alur seni Hakdan yaña
Sabr ile şeytân zafer bulmaz saña

404 Enbiyâlar buldı devlet sabr ile Evliyâlar buldı
ref'et sabr ile

Sabır üzerinde duran air, "Rical'ül Gayb"³³ konusunu da hatırlatarak anlatımını güçlendirmektedir. "Rical'ül Gayb" âlemde tasarruf sahibi gizli ve a ikar veliler toplulu udur.

405 Erba'inler buldı celvet sabr ile
Gayb erenler buldı lezzet sabr ile

³³ Bk. <http://iyibiryer.ilogcu.com>. Allah'ın görünmeyen erleri, Budelâ 40 ki i, Umena, 7 ki i, Hulefâ 3 ki i, Kutup 1 ki idir. Geni bilgi için bak: Süleyman Uluda , slam Ansiklopedisi, c.35, s.81. 2012.

406 *Sabr ile hem yediler oldu ulu Üçler oldu sabr ile yüzi
sulu*

Mesnevide, Yusuf'un hem karde lerinin yaptıklarına, hem de Zeliha'nın baskılarına, oyunlarına, tuzaklarına sabretmesi di er dikkate de er bir noktadır.

3.2.7. Aşk

Yusuf ile Zeliha hikâyesinin ana teması a ktır. Zeliha'nın rüyada içti i bade ile ba layan Yusuf a kı, giderek had safhaya ula ır ve tahammül edilemez bir hal alır. Büyük bir çabanın ve az rastlanan kadın tarafının talebi üzerine gerçekte en evlilikte bir hayal kırıklı ı ya anır; erke in, rüyada görülen ki i olmadı ı anla ılır.

634 *Bakdı düşde gördigi
hûrşîd degil Hak
yolunı 'arz iden mürşid
degil*

635 *Yûsufa nisbet aña bakdı
gözi Kirpi
dükkânına beñzerdi yüzi*

Zeliha, Aziz'e asla yakın olmaz. Karamsarlık ve çaresizlik içinde, bunalımlı günler geçirmeye ba lar.

636 *Didi eyvâh 'ömrümüz
gitdi hiçe Ben aña
olmam yakın gündüz
gice*

637 Çün baña cür'a viren
mahbûb degil
'İşkımın âşüftesi mergûb degil

Yusuf'un saraya getirilmesiyle; Zeliha'da, parlayan bir saman alevine benzer sevincin uzun sürmedi i görölür. Yusuf'un peygamber ahlakıyla harama yönelmemesi, Zeliha'yı reddetmesi ve ona nasihat etmesi; maddi güzelli in geçicili i ekinde ifade edilebilir.

705 Zelîhânıñ gidüp sabrı muhâli
Cevâbına virüp Yûsuf su'âli

706 Çeküp bir âh didi kim ey Zelîhâ
Olup fânî bozulur şekl-i sîmâ

707 Bu kez men yüzimi beñzetdiñ aya
Boyım servi kaşım kurulu yaya

708 Olup gögsüm karıncalar yuvası Vücûdım mahv
olup toprak gıdâsı

709 Bugün sen bakmağıl bu ağımıza
Eser bâd-ı hazân bu bâğımıza

710 Neler gitdi neler geldi cihâna
Uçar bülbül kalur bâğlar vîrâne

711 Zelîhâ yüzine hîç bakmaz idi Didigi sözlerine akmaz
idi

Ancak Mecnun'la kıyaslanabilecek bir a kı ya ayan Zeliha'ya bu nasihatlerin bir faydası olmaz.

712 Nasîhat 'âşîka hîç kâr ider mi
Zelîhâ pes Yûsufdan 'âr ider mi

713 Kişi kendü hâline 'ışkî bulmaz Başına gelmeyen
kul 'ışkî bilmez

714 Kula 'ışkî viren Kâdir İlâhdur
Ağır batman çekilmez bir silâhdur

A kta, hedefine ula mayı adeta ya amın anlamı haline getiren Zeliha, tüm çatı maların oda ında yer alır. Kaybetme korkusu, kavu amama hırsı, Aziz'e kar ı sorumluluk, çevre kadınları arasında itibarsızla ma, kınanma gibi olumsuzluklar onu yıldırmmamı tır. O, Yusuf'a kavu mak için maddi manevi bütün varlı ını ortaya koydu u gibi Aziz'i a ulamayı bile teklif edecek kadar ileri gider ve bu u urda her fedakârlı ı gö üslemeye hazırdır.

761 Benim sensin ezelden cür'adârım Tükendi kalmadı
sabr [u] karârım

762 Bugün bir sâ'ilem geldim kapuña
İdüp hürmet beni irgür tapuña

763 Seniñ 'çün ben beni bugün bizetdim
Yidi yıldur kemâliñi gözetdim

764 Dilersin hem 'azîze ağı virem
Bugün yarın anıñ kaydını görem

3.2.8. Üzüntü

Mesnevide üzüntü teması iki kahraman üzerinden i lenmektedir. Biri Yusuf'u kaybeden Yakup'un üzüntüsü, ikincisi Yusuf'a kavu amayan

Zeliha'nın üzüntüsüdür. Yakup, a lamaktan gözlerini kaybedecek derecede bir üzüntü ya amı ve kırk yıllık ayrılık süresince bu kederi hiç dinmemi tir.

*2062 Didiler kim Yûsufı unut hele
Kırk yıl oldu gideli kanden gele*

*2063 Bunca yıllar âh çeküp kıldıñ figân
Ağlayuban kâmetin oldu kemân*

Zeliha'nın, Yusuf'a kavu amadı ı için çekti i üzüntü de bu temanın di er bir a ırlık noktasını olu turur. Bu öyle bir derin üzüntüdür ki, dünya güzeli bir kadını tanınmaz hale getirir.

*1264 Gice gündüz oturup ağlar idi
Firâkın nârına can tağlar idi*

*1306 Vücûdım nâtüvân olup kocaldı
Velâkin ser çeküp 'ışkım yüceldi*

3.2.9. Tutsaklık

Yusuf, zindana atılır ve orada yedi yıl tutsak tutulur. Yusuf'u zindana attıran Zeliha, görece i eziyetle Yusuf'un kendisine dönece ini ummaktadır. Zindan, Yusuf gibi suçsuzların da girebilece i bir yer olmakla beraber, genelde hak tanımaz kimselerin bir arada oldu u yer diye tarif edilmi tir.

*917 Döndiler fâhir libâsın soydular
Hâsılı zindân içine koydular*

*918 Ya'nî Yûsuf gire zindân içine
Göre zahmet nâdim ola suçına*

919 Gerçi ol zindânda mahbûs çok idi Hakkı bilür bir
kimesne yok idi

3.2.10. İmtihan

Dünya bir imtihan yeridir. İnsan dünyaya imtihan için gelmiştir. Peygamberler dâhil herkes bir imtihana tabi tutulur. Hikâyede çe itli olaylar vesile kılınarak, insanın vermekte olduğu imtihanda başarı sağlamasının esas olduğu belirtilir. Hz. İbrahim'in Nemrut ile Hz. Yakup'un, Yusuf ile imtihan edildiğine işaret edilerek bunlardan ibret alınması öğütlenir. İbret, görülenlerden elde edilecek bilgi ile görülmeyenin bilgisine ulaşmak anlamını taşır. Bu açıdan bakıldığında hikâyedeki ahıslar ve olaylar, insanlığın ahlakî, dinî ve sosyal olayları kavrama ve yorumlamasında birer sembol konumundadır. Aslolan bu sembollerden hareketle imtihanı unutmamaktır.

122 Biñ bir adlu Zü'l-kemâl
Bârî Hudâ Kıldı
İbrâhîm için oda nidâ

123 İmtihân idüp anı âtâş ile
Ceng idüp Nemrûd la'în kallâş ile

124 Çekdi Ya'kûb oğlu için
imtinân Kıldı Yûsuf ile
anı imtihan

126 Leyki biz ol cilve'i fark
itmezüz Sun'-ı Sâni' hikmetine
yitmezüz

127 Akıl isen bu sana ibret
yeter Çok derinden söylesem
fikrim yeter

128 Anlayana savı-ı zenbûr
oldu sâz Anlamayan kula
azdur tablîbâz.

129 Derdi Hakdan bizlere
tuhfe bileñ Mâverâdan nahn
olan fîye geleñ

3.2.11. Pişmanlık

Mesnevinin, çok baskın olmamakla beraber üzerinde durdu u temalardan biri de pi manlıktır. Hikâyenin ba larında kuyuya atılan Yusuf'un yanına gelen Cebrail, üzülmemesini, karde lerinin birgün bu yaptıklarına pi man olup kendisine gelip af dileyceklerini haber verir.

374 Sana gardaşların ittiklerinden
Atub suya, dönüb gittiklerinden

375 Olup nâdim saña bir gün gelürler
Tapuñda hor [u] ser-gerdân olurlar

Bir ba ka pi manlık, Zeliha'nın pi manlı ıdır. Aziz ile evlendi inde aradı ını bulamamaktan kaynaklanan bir pi manlıktır.

1191 'Azîz karşıma geldi
sanki düşmân Ben itdigim işe
oldum pişimân

Hikâyenin sonuna do ru Yusuf, karde lerinin yaptıklarını kendilerine hatırlatınca; onlar, gözya ı dökerek pi man olduklarını söylerler.

Pi manlıklarının ni anesi olarak her biri ayrı ayrı gelir, Yusuf'tan öziir diler. Yusuf, bir peygambere yakı ır eda ile kendisi affetti i gibi Halik'ten de karde lerini affetmesini ister. O, "Affetmek Allah'ın anındandır." der.

2019 Didi ben Yûsuf Yemen kardaş
baña Sâbıkâ siz kim
kıldığınız iş bana

2020 Dizleriniñ üzerine çökdiler
Gözlerinden kanlu yaşlar
tökdiler

2021 Didiler kim biz günâhkâruz
kamu
Bildik ol yazduğumuzu ey 'amû

2026 Diñle imdi Yûsufiñ kardaşları
Gözlerinden akıdurlar
yaşları

2027 Her birisi geldi 'özin diledi
Döndi anlar bu kelâmı söyledi

2028 Biz seni kılduk atamuzdan
cüdâ
Şimdi geldiñ tapıña olduk gedâ

2029 Biz seniñ bu hâliñi itdik 'aceb
Leyki bu şâhlıkıña olduk sebeb

2030 Didi Yûsuf ey benim
kardaşlarım Siz benim
gözüm gibi sırdaşlarım

2031 Size ben bugün 'atâlar
eyleyem Suçuñızı
hâlikımdan dileyem

2032 Zîrâ Allâh merhamet
kânıdurur Kulı 'afv
itmek anıñ şânıdurur

Bu ayrılık tam kırk yıl sürmü, hikâyenin sonuna yakın baba o ul kavu mu lardır. Bu kavu mayı air; gam ku onun savu ması, gasvet kervanının çekilmesi ekinde tasvir eder.

2173 Gelüp Yûsuf atasıyla kavuşdı
Uçup gam kuşu bir yana savuşdı

2174 Kasâvet kârübânı çün çekildi Örüturup
Yûsuf atdan egildi

3.2.12. Kader

Hikâyede geçen olayların kaderin cilvesi oldu u vurgulanır. Gerek karakterler arcılı ıyla gerekse air, do rudan konuya girerek takdirin Allah'tan geldi i ve kulun buna müdahil olamayacağını kesin bir dille ifade eder.

116 Kul sebebdür takdîr Allâhıñ velî
'İlm-i gaybe kimseniñ irmez eli

Eylemin gerçekte mesinde kul sadece sebep olarak görülür. Zeliha'nın iftirası, Malik'in Yusuf'u alması hep takdir-i ilâhî için birer sebeptir. Bu durum,

Yusuf'un, Malik'in rüyasını tabir etmesine ve istikbalinin açılmasına vesile olmu tur. Tanrının takdirini kimse bilemez. Derdi veren de odur, derman kılan da odur, her ey ondandır anlayı ı içinde kader algısı verilmi tir.

117 *Sen bu remzi añlayup itme 'aceb
Mısra varmaya kulı oldu sebab*

118 *Tutmasa zindân içinde meskenet
Kanda bula idi Yûsuf saltanat*

119 *Mâlik anı almasaydı iştirâ
Hem Zelîhâ itmeseydi iftirâ*

120 *Kim iderdi rü'yânıñ ta'bîrini
Kimse bilmez Tañrınıñ takdîrini*

121 *Derd viren Allâh durur dermân anıñ Kul
sebebdür lûtf anıñ ihsân anıñ*

Hikâyenin akı ı içinde araya giren air, kader üzerine birkaç söz edece ini söyler. air, Yusuf'u kuyuya atan karde lerini kınamamayı salık verir. Kulun olup bitenin tümü hakkında fikir sahibi olamayaca ını belirterek, kadere rıza göstermekten ba ka yol olmadı ını söyler.

213 *Tut bu pendim söyleyem birkaç kelâm Diñleyen
ihvânıma olsun selâm*

214 *'Aklın idrâk itmedigin söyleme
Ya 'kûbıñ oğulların ta'ñ eyleme*

215 *Dime kemdür Yûsufıñ kardaşları
Ana ayru ata bir sırdaşları*

220 Kimse bilmez Sâni'in ol sun'ını
Kul ne bilsin vech-i hikmet künhini

3.2.13. Kavuşma

Yakup'la Yusuf'un kavu ması ve sarılması anında sanki bir ulu divan kurulmu tur. Onlar, kırk yıllık ayrılıktan sonra hasretin bitti i yerde sarma dola , yanak yana a mutlu sona ula ırlar.

2175 Açup destin aña Ya 'kûb sarıldı
Sanasın bir ulu dîvân kuruldı

2176 Oğlı ile atası görüşdiler
Birbirine yüzlerin sürüşdiler

Hikâyenin di er bir kavu ma sahnesi, Yusuf ile Zeliha arasında ya anır. Zeliha'nın, Yusuf'u zindana attırmasıyla ba layan ayrılık, on sekiz yıl sonra kavu ma ile neticelenir.

1414 İkisini birbirine virdiler
Ruy-ı handân hoş murâda irdiler

3.2.14. Ölüm

Mesnevide ölüm teması be yerde i lenmi tir. Bunlardan ilki Yusuf'un halasının ölümüdür. Hatun ki inin, eceli gelince dünyaya gözlerini yumdu u eklinde sadece haber verilerek geçilir.

321 Gidüp hatun
bekâya tutdı yüzi Ecel
geldi fenâdan yumdı gözi

kinci ölüm Aziz'in ölümüdür ki, o da yalnızca haber verilerek geçilir. Hiçbir ölüm merasiminden, ayinden bahsedilmez. Ölümle birlikte ölenin adının, sanının dünyadan silindi i, adeta hiçli e karı tı ı görülür.

1240 *Fânî dünyâ kaddini kıldı kemân
Yumdı göziñ gitdi uhrâya hemân*

1241 *Adı sanı oldu dünyâdan nihân
Memleket Yûsufa kaldı ol zamân*

Üçüncü ölüm, Mâlik Reyyan'ın ölümüdür. Hikâyenin sonuna yakın Yakup'un davetiyle iman eden ah'ın sonrasında öldü ü duyurulur. Bu ölümün ardından da hiçbir törenden söz edilmez.

2202 *Şâhıñ etbâ'ı dahi geldi bile
Sun '-ı Sâni' hikmetini kim bile*

Dördüncü ölüm, hikâyenin ba kahramanlarından Yakup'un ölümüdür. Hikâyenin sonunda 147 ya ında öldü ü belirtilir. Ölümün Hak'tan geldi ini, buna kar ı insanın çaresizli ini ifade eden Yakup, ölüm öncesi Yusuf'a vasiyette bulunur. Yakup, tabutunun bir deveye bindirilerek Kenan'a götürülmesini ve atası shak'ın yanına defnedilmesini ister.

2205 *Geldi anıñ va'desi oldu tamâm
Yûsufı kıldı vasî ol gün îmâm*

2206 *Didi oğlum çünkü ben medfûn olam Emr-i Hakdan
gerçi geldi ne kılam*

2207 *Sen benim bu pendimi eyle kabûl
Ben seniñ çok mihnetiñ çekdim oğul*

2208 *Bir deveye sen beni bindüresin
Tâbûtıyla Ken'âna göndüresin*

2209 Şâm turâbında varup maksûd bulam
Atam İshâkıñ yanında defn olam

2210 Gitdi Ya 'kûb bu cihânı bildi fân Hak Te'âlâ
hazretine virdi cân

Be inci ölüm, Yusuf'un ölümüdür. Babasının ardından Rabb'ına dua eden Yusuf, saltanatından el çekerek, "salihlere" katılmak üzere bu cihandan göçece ini bildirir.

2213 Didi yâ Rab saltanat virdiñ baña
Bu cihândan el çeküp geldim saña

2214 Hem dahi düş ta 'biriñ virdiñ baña Fazl [u] lutfiñdan
'atâ kıldıñ baña

2215 Var idüpsiz gökleri hem yirleri
Tâc [ü] tahtı terk idüp döndüm beri

2216 Eyle İslâm yolu ile mât beni
Zümre-i sâlihler sen kat beni

2217 Tâc [ü] tahtı terk idüp bildi 'abes
Ahret menzîline kıldı heves

2218 Ol dahi gitdi cihândan turmadı
'Âkil olan bunda mesken kurmadı

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. AĞLAR İRŞÂDÎ BABA'NIN YUSUF İLE ZELİHA HİKÂYESİNDE SOSYAL HAYATA AİT ÖĞELER VE TABİAT UNSURLARI

4.1. Yönetim

Mesnevide Mısır'ı yöneten en üst düzeydeki kişiye “ah”, “Melik”, “Sultan”, “Padi ah” isimleri verilmektedir. Bu kişi ülkenin hâkimidir ama ortalarda çok görülmez. Kıtarını büyük ölçüde “aziz” denen hazinedarına devretmiş durumdadır.

609 *Velî sultân severdi anı gâyet
Hükûmâtı aña virdi tamâmet*

610 *Aña teslîm idüp her bir umûrı
Göre dâ'im ayakaltında mûrı*

Yönetimde çok önem arzeden, içinden çıkılmaz durumlarda ah'a danışılır ve yönlendirmesine göre uygulama yapılır. ah'ın bilge kişiliği, önemli olaylarda verdiği isabetli karar ve yönlendirmeleri de dikkate ayandır. Malik-i Reyhan adını taşıyan bu ah, Yusuf'la daha ilk karşılaşmasında ondaki cevheri fark etmiş ve onu kendisine vezir yapmayı düşünmüştür. O, rüyasını yorumlattığı Yusuf'a, kıtlı karı nasıl tedbir alacağını sormuş, aldığı cevaptan tatmin olarak Yusuf'u hazinenin başına getirme kararı almıştır.

ah'ın yanında müneccimler ve akıl sahipleri diye adlandırılan danışmanlar ve emrinde sayısız asker, devlet işlerini yürüten memurlar bulunmaktadır.

Kölelik düzeninin devam etti i, kölelerin sadece hizmet üreterek efendilerine, yönetime ba lı kaldıkları görülür. “Gulam” veya “kul” denilen bu köleler, sıradan i lerin görülmesinde kullanılmaktadır.

4.2. Askerlik

Mesnevide, gerek saray güvenli inin sa lanması, gerekse kıtlık zamanında ya maya meydan vermeden gıda da ıtımının sa lıklı bir ekilde yapılabilmesi için güvenli in ön planda tutuldu u görülüyor. Bu güvenli i; düzenli bir yapısı oldu u anla ılan güvenlik güçleri sa lamaktadır. Olay akı ında asker, le ker, çeri, bölük, tabur terimleri sıkça kullanılmaktadır. Ayrıca hikâyede geçen Sultan’a suikast olayı da gösteriyor ki Mısır’ın içerde ve dı arda dü manları vardır. Hatta bu dı dü manlar, Mısır’a sava açmı , ancak ba arılı olamamı lardır. Bu dı ve iç tehlikelere kar ı Mısır’ın, sayısı kalabalık, düzenli bir asker varlı ından söz edilebilir.

2153 Çeküp taburını oldı
revâne Sadâlar hây[u] huy
toldı cihâne

2161 Velî gâyet hisâbsız leşkeri var
Mısır ülkesiniñ çok kişveri var

1766 Çün buyurdı bindiler on biñ çeri
Âhen ü pûlâd giyinmiş her biri

2164 Gelüp leşker hemân
Ya ‘kûbı gördi Çekildi cümlesi
ayruca turdı

Mesnevide sava sahneleri verilmi, bu arada kullanılan silahların isimlerine de inilmi tir. Bunlar; kalkan, gürz, cevgan, altın cevgan ve tir (ok) dir.

1457 Ba'zısı béline kalkan bağladı
Ba'zı kından gürzin alup yağladı

1491 Çâvuşı hem kırk idi
çevgân ile Enderûn olan
hisâbın kim bile

1638 Hep kızıl altun olup
çevgânları Şâh katına
okudılar anları

4.3. Hukuk

Mesnevide, Kenanilerin brahim eriatına göre bir hukuk düzeni uyguladıkları görülür. Hırsızlık yapan ki inin, mal çaldı ı ki iye iki yıl kölelikle cezalandırılması bu eriatın gere idir.

1714 Kim ki sârik oldu yoldan
ol döne Pâdişâha kul ola iki
sene

1735 Siz didiñiz her kim ol sârik kıla
Ol kumâşın sâhibine kul ola

1736 Ben siziñ şer'iz ile hükm eyledim
Sârikin oldur cezâsı söyledim

Mısır yönetiminin hukukunda da çaldı ı malın iki katını sahibine iade etmek cezası vardır.

1738 Biz Mısır kânûnı üzre
gidelim Şâhı böyle
hükmi kurmuş n'idelim

1739 Kim ki bir dirhem gümüş
çalar ise
Sâhibi arar anı bulur ise
1740 Sârik olan iki dirhem
virmeli Ger dilersiz
anı böyle görmeli

Her iki hukukta da zinaya ho bakılmaz ve te ebbüs eden zindanla cezalandırılır. Ayrıca sultana suikast giri iminin “ça engir” örne inde oldu u gibi idamla cezalandırıldı ı görölmektedir.

1018 Hemân çâşengeri salb
eylediler Çeküp kuşlar
delüp başın yidiler

4.4.Ticaret

Mesnevide, ticaret diyebilece imiz alı veri lerin geneli köle satı larıdır. Yusuf'u kuyudan çıkaran Malik, Yusuf'un karde lerine at ve deve yükü atlas ve kuma larından henüz hiç satamadı ını, üzerinde çok parasının olmadı ını söyler. Onlar, koynundan çıkacak paraya razı olacaklarını söylerler. Malik'ten, on sekiz mangır çıkar, karde ler bunu iki er iki er bölü ürlir. Malik, satı ı bir hüccete (satı sözle mesi) ba layarak Yusuf'u satın alır. Sözle meyi, her bir karde e imzalatması alı veri lerin sa lam yapıldı ını göstermektedir. Malik, bu uygulamaları, karde lerin satı tan pi man olmamaları, kimsenin kendisini dava etmemesi için yaptı ını söyler. Karde lerin de Yusuf'u; güzelli ine aldanılmaması gereken bir hırsız, kötü kalpli, hain biri olarak tanıttıkları görölür. Bu durum satılan malın bütün özelliklerinin söylenmesi gerekti inin

açık ifadesidir. Bütün bunlar toplumda bir ticari ahlak anlayışının varlığının göstergesidir.

460 *Sûretiñ gören bilür hûbdur bu kul
Leyki anıñ sîreti sârikdür ol*

461 *Nân yidigi kimseye hâyindür ol
Kalbi toğrulmaz aña hâyindür ol*

Mısır'da kölelerin alınıp satıldığı bir pazar kuruldu unu, mezar denilen bu pazarda satışların açık artırma usulü ile yapıldığı görülmektedir. Satış sunulan kölenin özelliklerinin sayılıp dökülerek iyi bir fiyata verilmesi amaçlanır. Hatta Yusuf'un mezata çıkarıldığı anda ona bakmanın bile "kızıl" (altın) karlı oldu u görülür. Yusuf'un bu pazardaki satışında ağırlı inca altına verildi i kaydedilir.

536 *Seyr iden kul bir kızıl vire aña
Sen bu remzi añlayup kalma taña*

537 *Şâyi' oldı bu haber dilden dile
Altun akçanıñ hisâbın kim bile*

661 *Müşterîler geldi
seyre turdılar Didi Mâlik
bir terâzû kurdılar*

662 *Aldı Mâlik ağırınca
altunı Kıldı handân ol
Zelîhâ hatunı*

663 *Satdı anı bakmadı*
sağa sola Yûsufı virdi
revân oldu yola

Alı veri lerde bedel ödendi i görülür. Kıtlık döneminde, bu day almaya gelenler akçe ödediklerini söylerler.

1561 *Bizim akçamızı şâh*
almamış hîç İdüp hürmet
bize ol kıymamış hîç

4.5. Evlilik

Mesnevide, Yakup'un dayısının kızlarıyla evlenmesi olayı sadece söylenip geçilmektedir. Bu evlilikte, dü ün vb. herhangi bir ayrıntı verilmemi, sadece Yakup'tan on yıl çobanlık etmesi artı konulmu tur. Bunun bir nevi "ba lık parası" oldu u dü ünülebilir.

Zeliha'nın Aziz'le evlenmesi gelenek hakkında bir fikir vermektedir. Evlilik talebi kız tarafından gelmi tir. Bu çok rastlanılan bir durum de ildir. Aziz, kız istemeye be bin atlı ile bir heyet ve beraberinde "hesapsız" tabir edilen çe itli arma anlar göndermi tir.

620 *Gurûb şâhı 'azîze geldi*
kutlu
Mürettep eylediler bês biñ atlu

621 *'Azîz gönderdi garba bî-*
hisâb mâl Deve
katarlarına kıldı hammâl

622 *Tevâtür mâl virüp elçi*
eline Giderler çün
Zelîhânıñ éline

Ma rip Padi ahı, kendine ve konumuna yakı ır bir ekilde davranarak, gelinle birlikte yüklü bir çeyiz gönderir. Ne var ki mesnevide, Zeliha ile Aziz'in evlenmesinde kutlama, dü ün vb. anlamda bir merasime rastlanmaz.

624 *Zelihânıñ getürdüğü cihâzı*
Bütün satun alur Mülk-i Hicâz'ı

Aziz'in ölümünden sonra Zeliha'nın, Yusuf'la evlenmesinde "dü ün" yapıldı ı görülmektedir. On gün süren bu dü ünde, halkın katılımı, yeme-içme, dans ve e lence yapıldı ı anlatılır. Gelin ve damat Mısır'da gezdirildikten sonra gerde e konurlar.

1405 *Pes bizetdi girdeki köşki*
sarây Raksa geldiler
kamu yohsul [u] bây

1406 *Yimek içmek şâ[d]ılık toy*
[u] düğün Gice gündüz on
gün oldu toy düğün

4.6. Ziyafetler

Mesnevide çe itli vesilelerle sofrta kuruldu u, yemek ikram edildi i, ziyafetler verildi i görülür. Bunlardan en ayrıntılı olanı Zeliha'nın e raf hatunlara Yusuf'u göstermek üzere verdi i yemektir. Konukları ayakta kar ılayan hizmetçiler, Zeliha'nın "ho geldiniz" kar ılamasından sonra sofraya alınırlar. Ardından ikrama geçilir. Dinarlı siniler etrafına oturtulan konuklara; önce tatlı erbet, ardından tatlıca çorba ikram edilir. Sonra sırasıyla; güveç, ya lı börek, tavuk etleri, piyazlı dolma ve tatlılardan saru u burma ikram edilir.

856 *Ol hâdimler rükn-i erkân
kıldılar Hep sıradan
tatlu şerbet virdiler*

857 *Emr idüp ol deste hûnı
sediler
Kıssa dînârlı siniler kurdılar*

858 *Pes revâki[d]lere hubzı
serdiler
Tatluca çorbayı evvel sundılar*

859 *Hem güveç kapları yağlı
börek Pes yiyüp
içdiler anlar gülerek*

860 *Tavuk etler ile piyazlı
tolma Verâsından
gelüp saruğı burma*

861 *Ekl idüp etmeki çün
oturdılar Bıçağ
turunc ellerine virdiler*

Yusuf'un karde lerine verdi i ziyafet bir di eridir. Altın bir sini üzerinde içleri türlü yiyeceklerle dolu on çanak konulmu tur. Burda yemeklerin adı verilmemi tir.

1502 *Öñlerine kurdılar altun sini
Sen bu remzi añlayup olma denî
1503 Her sinide on çanak var ey ulu
İçleri dürlü ta'âm ile tolu*

*Bıçak kullanılarak yenmesi için meyvelerden “turunç” ikram edilmi tir.
Bunun dı ında bir de “kuru meyve”den bahsedilir.*

*861 Ekl idüp etmeki çün oturdılar
Bıçağ turunc ellerine virdiler*

*297 Geldi uyardı yerinden
kaldurur Meyve ile iki
ceybin toldurur*

4.7. Giysiler/takılar

*Mesnevide; Kamis, ki mirî al, libas, aba, ku ak, al ye il kemha, ayvaz,
hırka, bini , cübbe, cev en, peçe, siper, harir, pulad (askeri giysi)gibi giysilerden
söz edilir.*

*836 Gerçi öñden yırtık ise ol Kamis
Çün Yusuf olur kâzib Zeliha hâlis*

*523 Bağladı başına bir Kişmîrî şâl
Kim görürse yüzini olurdu lâl*

*298 Geydürüp tîz egnine
dürlü libâs Kalmadı hîç
kalbiniñ içinde pâs*

*518 Kalmadı hîç kalbiniñ
içinde pâs Taldı Nîle
soyunup tökdi libâs*

133 Kuşadur egnine dürlü
libâsı Bizi satsa satun
alur 'abâsı

281 Çün kayışdan bir kuşakı var idi
Ol mübârek bêline bağlar idi

76 Al yişil kemhâ kuşanmışlar libâs
At katır hayvân kamu yüklü nuhâs

90 Karşusunda hoş müzeyyen kulları
Al yişil kemhâ giyer oğulları

91 Ba'zısı çevşen giyer ba'zı siper
Kâ-rûbenden geldi 'İys sordı haber

751 Zelîhâ çün anıñ
üstüne vardı Harîr ile yüzi
gözini sardı

Takılardan; altın, inci, la'l, ve kıymetli ta lardan söz edilir.

731 Çün bizetdiler anı nakkâş ile
Altun incû la'l-i kıymet taş ile

4.8. Oyunlar

Mesnevide, Yusuf'u kıra götüren karde leri, kendi aralarında bazı oyunlar oynarlar. Bu oyunlardan: "se irtmeç" (ko u) ve "ta dikip ni an vurma" airin ya adı ı Bayburt yöresinde oynanan oyunlardır. Ayrıca güre tutma, ok atma, cirit atma gibi oyunların da oynandı ı görülür.

346 Veyâ güreş tutun
seyrân idelim Olup ahşam
atamıza gidelim

388 Biz segirdmeç oyununu oynaduk
Kurd gelüp anı yimiş hîç tuymaduk
345 Ki zîrâ siz bu Ken'âna ferîdsiz
Ya ok atıñ ya oynayıñ ciridsiz

344 Bu sahrâdur n'îçün
gamgîn turasız Tikin bir
taş nişângâhı urasız

4.9. İnançlar

Mesnevide, Kenanilerin Hak din olarak “brahim eriatı” diye belirtilen inanca göre amel ettikleri, Mısırlıların, “putperest” oldukları anlatılmaktadır. Zeliha, bütün yakarılarına rağmen Yusuf'a ulaşmak hususunda sonuç alamayınca putundan vazgeçer ve onu kırarak Allah'a iman eder.

1333 Soydı altun incüsin aldı hemân
Hâlîka bël bağlayup kıldı î mân

1334 Kîl ü kâldan vaz geçüp çekdi eli Kalbine Hakdan
esüp ilhâm yili

1335 Döndi pûtdan tutdı dergâha yüzi
Nâliş idüp söyledi işbu sözi

1336 Kaldurup el didi ey Bârî Hudâ
Şimdi bildim sen ganisin ben gedâ

Yakup, ah'ı ömrünün son demlerinde imana davet eder:

2198 Çün egilüp kâmetin oldu kemân
Hâlıkıñ birligine eyle îmân

2199 Hem beni sen kıl peygamber ey azîz
Gull [u] kinden kalbiñi eyle temîz

2200 Kaldurup parmakını kıldı îmân Rahmetine
Hâlıkın kıldı gümân

2201 Bildi ol Mevlâyı tevhîd eyledi
Tañrı birdür sen neblýsin söyledi

Mesnevide, o günün toplumlarında bile zinanın yasak oldu u, kabul görmedi i i lenir. Yusuf'un zina tuza ında bocaladı ı anda, imdadına yeti en babasının, gözüne görünerek kendisini uyardı ı anlatılır.

785 Zelîhâ eyledi da'vet zinâya
Uyup nefse gide Yûsuf fenâya

786 Zelîhâ hûb sarây merğûb döşek hûb
Görüindi Yûsufıñ gözine Ya'kûb

787 Didi oğlum zinâ mı sen idersin
Peygamberlik ağacından düşersin

788 Velî sen bir uçar kuşsın havâda
Yolup kanadların kalma yuvada

789 Sakın meyde tilek virme derinden Olursın çün
nebîler defterinden

790 *Amân ağyâra dîr durma gülinden Kapuya kaç*
Zelîhânîñ elinden

Bir ba ka rivayete yer veren air, Cebrail'in zinayı engelledi ini anlatır:

791 *Dahi ikinciniñ budur cevâbı İdüp Cebrâ'ile Allâh hitâbı*

792 *Çü fermân aldı sâdır oldu*
Hem-ân-dem Cebrâ'il Yûsufa geldi

793 *Didi Cibrîl amân nefsiñe uyma*
Peygamber meslekinden girü kalma

794 *Seniñ nesliñe bu iş yakışır mı Halîlu'llâh buña râzî*
olur mı

795 *Yanaşdı Yûsufın Cibrîl yanına*
Vurup bir kez perini arkasına

796 *Nefis birden hem andan zuhûr itdi Virüp zahmet*
gelüp taşra töküldi

797 *Sen içersin Âb-ı Kevser câmindan Kapuya kaç*
Zelîhânîñ elinden

shak peygamber, kendisinden sonra peygamber olacak ki iyi bir defaya mahsus yapabilece i bir dua ile sa lar.

19 *Bir geyik bulup getürürsin baña*
Destim açup bir du'â idem saña

20 *Tağı taşı geşt idüp turma ara*

Hak nebi kılsın seni benden soñra

*39 Kim getürdi ise biryânı baña
Sen nebilik hil'atın giydür aña*

Yusuf'un duası, Zeliha'nın gençle mesini sa lar.

Mesnevide, nanca dair di er çıkarımlar unlardır: ftira, dedikodu, gıybet toplum katmanlarında iyi kar ılanmamaktadır. Dua, mesnevide önemli bir yer tutar. shak'ın duası, Yakup'un duaları, Zeliha'nın duaları önemlidir. Mesnevide beddua yoktur. Yakup, kendisini aldatan o ullarını "Size beddua ederim." diye tehdit etse de bu korkutmak amacına matuftur ve beddua etmez. Ayrıca muska yazdırma uygulamasıyla kar ıla ılır. Zeliha'ya iyile mesi için ailesi tarafından muska yazdırılır.

*583 Müneccimler gelüp
toldı sarâya Olup vahdet
düzüldiler sıraya.*

*584 Görürler kim Zelîhâ
yoldan azdı Kimi heykel
kimisi muska yazdı*

4.10. Mimari

Mesnevide görülen mimari eserler hakkında isim dı ında fazla bilgi yoktur. Bunlar da çok zengin de ildir. Reyyan ve Aziz'in sarayda oturdu u belirtilmi se de etraflıca tasvirlerine yer verilmemi tir. Zeliha'nın dayesi tarafından Yusuf'u cezbetmek amacına yönelik yaptırılan sarayın tasviri en belirgin olanıdır. Zeliha'nın kö künün yakınında yaptırılan bu saray, görenin aklını zay edece i kadar güzel ve göz kama tırıcıdır. Saray, altın, inci, la'l ve kıymetli ta larla nakka tarafından süslenmi tir.

721 Ben señin 'çün ta'mîr idem bir sarây
Sen gibi var mı cihânda yüzi ay

722 La'l [ü] yâkûtdan anı yapdurayım
Yûsufi lâ-bûd saña tapşurayım

730 Köşkiniñ kurbında yaptı bir sarây
Kim görürse 'aklını eyledi zây
731 Çün bizetdiler anı nakkâş ile
Altun incû la'l-i kıymet taş ile

733 İkisiniñ sûretini kurdılar
Birbirine sarılup kol
urdılar

734 Ya'ni Yûsuf ol sarâya çün
gire Birbiriniñ şeklini
anda göre

735 Ol Zelîhâ hâlini anda bile
Kendiniñ hem şehveti gâlib gele

741 Didi istignâ ile ey yüzi ay
Ben seniñ 'çün eyledim bir hoş sarây

742 El ele tutup berâber gidelim
Varup ol köşki teferrüc idelim

745 Üsti yüksek ziyneti key çok idi
İkisinden gayrı kimse yok idi

765 *Nazar kıl sen sen ahsen*
mi ben ahsen Sarây ahsen sen
ahsensin ben ahsen

Mesnevide, hayme, çadır, ev, kö k, saray, murassa incidenten yapı, nak , kapı gibi mimari terimler vardır. Bunlar içinde en çok kullanılan “çadır” ve “kapı”dır. Yakup, Kenan’da bir çadırdır oturmaktadır, Yusuf, am’da dayısının çadırına gitmi ti, ys’le çadırdır oturdular, Malik yolda çadır kurar ve Yusuf’u oturtur gibi. Ayrıca “çadır kumak”, “çadır sökmek” tabirlerine de rastlanır.

79 *Girdi çadır içine virdi selâm*
Eyledi Ya ‘kûb ile birkaç kelâm

Mimari unsur olarak adına çok rastladığımız di er bir isim “kapı”dır. ehre 12 kapıdan girmek, sarayın 12 kapısı, kilitlenen 7 kapı gibi.

744 *Gördi Yusuf on iki*
kapusu var Hoş murassa
incidenten yapusu var

748 *Döndi fi ’l-hâl yeddi*
kapu bağladı Hicr ile ‘ışk
anı evde tağladı

4.11. Tabiat unsurları

Tabiat, bilindi i üzere görüldü ü ekli ile topraktır, sudur, havadır, güne tir, aydır, bitkidir, hayvandır, madendir, insandır. nsan, canlılar arasında üstün yaratılan bir varlık olarak dünyaya gözlerini açtı ı andan itibaren aile, cemiyet, tarih, anane ve co rafyanın getirdi i kültür birikimi içinde dı dünya ile kar ıla ır. Da lar, ovalar, denizler, nehirler, göller, ormanlar, çiçekler, ku lar onun hayatında renk ve mana kazanır. Maddi ve manevi de erler zaman içinde

ruhunda bir ikinci tabiatı olu turur. Cemiyette insanın bu dünyası ile dı âleme bakı ını bir terkip hâlinde sözle terennüm edenler, airlerle yazarlardır.³⁴

air, tabiatı; da lar, tepeler, umman, bahr (deniz), Nil nehri, çöl gibi co rafik unsurlarla hikâyeye ta ımı tır. Bunun yanında, im ek, yıldırım, gök gürlemesi, yel, rüzgâr, kar, dolu, bulut ve güne , bedir, ay, sema, felek, ülker yıldızı, gibi kozmik yönleriyle de hikâyede i lemi tir.

865 Didi güneş doğar
burc-ı cebelden Size
birkaç cevâb diyem tîz elden

876 Yer ehlinden olur mı böyle
bir kul Semâdan yâ felekden
inmedür ol 2165 Ki ya 'ni
Ülker Yıldız kavışur
Yûsuf Ya 'kûb ile nice görüşür

875 Zanarsın ki güneş doğdı sehâbdan
Gören gözler kamaşdı âfitâbdan

879 Üşütmüş mâhınıñ bedr ayıdur bu
Semâlarda melekler şâhıdur bu

867 Yûsuf çıkdı açup
yüzden nikâbı Çalup köşke
cemâlden âfitâbı

³⁴ ükrü Elçin, *Türk Edebiyatında Tabiat*, Ankara, 1993, s. VII.

*Çiçeklerden; menem e (menek e), gül, hâr, sünbül, benef e, ebnem
mesnevide kendine yer bulmu , di er çiçek türlerinden söz edilmemi tir.*

*864 Bu sözlerden utandım ben ârımdan
Menemşe gül çıkar şimdi hârından*

*1050 Verâsından görüp buğda
yişil baş Açıp
sünbüllerini ol yenür aş*

*163 Tıfildur işin engine salar ol
Güneş şebnemini alup salar ol*

Hayvanlardan; deve, at, koç, kurt, koyun, katır, geyik ve aslan zikredilmi tir.

*2172 Devesinden inüp yirler
yüzine Sevinmekden tolar yaşı
gözine*

*410 At deve yüklü kumâş 'ankâ idi
Devlet ile mâl ile eshâ idi
286 Ol bıçak hiç gelmedi acı aña
Hak Te'âlâ gönderüp koçı aña*

*388 Biz segirdmeç oyununu
oynaduk Kurd gelüp anı
yimiş hiç tuymaduk*

*384 Bir koyun boğazlayup
yaturdılar Gömlegini kanına
baturdılar*

158 Bizim na'ramuza aslan
tayanmaz Otakından çıkup
hergîz uyanmaz

*Ku lar; daha çok masal atmosferi içinde masal ku ları olarak anılmı tır.
Bunlar; gam ku u, refref ku u, hüma ku udur. Ayrıca, mürğ, andelib, ahin ve
ku hikâyede anılan gerçek ku lardır.*

2173 Gelüp Yûsuf atasıyla kavuşdı
Uçup gam kuşu bir yana savuşdı

1597 Anı Hak bindüre Refref kuşına
Le'amrük tâcını urup başına

877 Ne hoş kılmış buni
Perverdigârı Nezâket bâğının
mürğ-i nigârı

157 Didiler biz bahâdur pehlevânuz
Kuşa kurda urup niçe şâhânuz

878 Hüma peri gibi parlir puğâğı
Buña şimdi lâzım cennet otağı

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. AĞLAR İRŞÂDÎ BABA'NIN YUSUF İLE ZELİHA HİKÂYESİNDE MOTİFLER

Eser, motif açısından oldukça zengindir. Halk hikâyelerinde görülen motiflerin pek çoğunun bu eserde de olduğu görülmektedir. Hikâyede bulunan motifleri a a ıdaki ba lıklarla ele almak mümkündür:

5.1. Ana Motifler

Yusuf ile Zeliha hikâyesinde geçen; rüya, kuyu, gömlek ve zindan motifleri ana motiflerdir. A a ıda bu motifler ayrıntılarıyla incelenmeye çalışılmıştır.

5.1.1. Rüya

Eserde altı önemli rüyadan söz edilir.

Yakup'un rüyası: Yakup am'da dayısının yanındayken bir melek, rüyasına girerek Kenan'a dönmesini, peygamberlik vaktinin geldiğini söyler.

69 *Didi bunda sâkin olma 'avdet it*
 Ehl-i beytin ile tur Ken'âna git

70 *Mâsivâdan kalbiñi eyle temîz*
 Hak seni kılsın peygamber ey azîz

Yusuf'un rüyası: Ay ve gün ile birlikte on bir yıldızın gökten inerek Yusuf'a secde ettiği rüyadır. Bu rüya, Yusuf'un sürgününün sebebi olur.

255 *Hikmet ıssıdur ganî
Perverdigâr Gökte on
bir yıldız indi âşikâr*

256 *Ay ile hem gün dahi indi
bile
Sun'-ı Sâni' hikmetini kim bile*

257 *Sen bu rü'yâyı bilüp kalma
taña Ta'zîm idüp
secde kıldılar bana*

*Çaşenger ve Saki'nin rüyası: Ça engerin ba ındaki sininin üstünde
bulunan bu dayları ku ların yemesi, sakinin arap süzerek kâselere doldurup
istiflemesi ekinde anlatılan rüyadır.*

970 *Öz elim ile şarâb süzer
idim Kâse kâse
toldurup düzer idim*

971 *Leyki anıñ bilmezim
ta'bîrini Çün baña vasf
eylegil takrîrini*

972 *Gerçi sâkî bu düşî şerh
eyledi Geldi
çâşenger bu sözü söyledi*

973 *Başıma bir sini aldım ey
ulu*

Kabları dolu ta'âmıyla tolu

974 *Geldi kuşlar başım üzre
kondılar Sini üstünden
ta'âma sundılar*

975 *Hâsılı söz ol hûnı ekl
itdiler*

Döndiler yirlü yirine gitdiler

Zeliha'nın rüyası: Zeliha'nın, Yusuf'u gördü ü rüyadır. Mısır Azizi'nin bir kâse bade sunarak, Zeliha'yı kendine âlık etti i ve yedi yıl çile çektikten sonra muradına erip bana kavu acaksın, dedi i rüyadır. Bu rüya, âlık gelene indeki rüyada bade içme motifinin aynısıdır.

562 *Kemâlince Zelîhâ anı gördi
Sunup oğlan aña bir kâse virdi*

563 *Didi nûş it şîfâlıdur bu kâse
Seni bed-nâm ider
'ışkım o nâse*

564 *Yidi yıl sen benim 'ışkım
çekesin Oluban nâtüvân
kaddin bükesin*

Mâlik Reyryan'ın rüyası: Bu rüyada yedi semiz öküz denizden çıkar, yedi zayıf öküz de kardan gelir, zayıflar semizleri yerler. Ayrıca güne in kavurdu u yedi kurumu bu day ile sümbülleri açılmı yedi ye ilba bu day görünür. Reyryan bu rüya üzerine danı manlarını toplar ancak bu rüyayı kimse yorumlayamaz.

1047 Görüp Reyyân düzüldiler
sıradan Yidi aruk öküz
geldi verâdan

1048 Za 'îf olan semizini yidiler
Yidisini yidi fi 'l-hâl yidiler

1049 Dahi gördi kurumuş yiddi
buğda Güneş anı kurudup
itmiş ağda

1050 Verâsından görüp buğda
yişil baş Açup
sünbüllerini ol yenür aş

Yusuf'un bir başka rüyası: Yusuf, ah'ın sözünü dinlemede kararsız kalıp Allah'a yalvardı ında bir rüya ile önü açılır. Rüyada büyük sözü dinlemek gerektir diye uyarılır.

2145 Tevekkül tâm idüp anda özüni
Gelüp ilhâm alup uyku gözüni

2146 Gelüp tîz bir kişi virdi selâmı İdüp
Yûsuf ile bir hoş kelâmı

2147 Didi ulu söziñ itmek gerekdür Ataña at
ile gitmek gerekdür

2148 Ulu sözi tutan olur ulu ol
Murâdı ne ise âhir bulur ol

5.1.2. Kuyu

Mısır yolunda Yusuf'un atıldığı kuyudur. Yusuf'un yok olması dü üncesiyle karde leri tarafından atıldığı bu kuyunun içinde bir ta yükselir, Yusuf, bu ta üzerinde kalır. Ardından Cebrail gelir ve Yusuf'a: "Korkma, seni Allah bu sudan korur." diye telkinde bulunur.

341 Yehûdâ dolanup sağı solında
Var idi bir kuyı Mısırın yolunda

342 Gidüp anlar kuyı yanında kaldı Yûsuf
şeh-zâde'i bir korku aldı

362 Kamusı bu söze pes kıldı işkâ Didiler kuyuya idelim
ilgâ

363 Tutup Yûsufi soydılar libâsın
Kolından hep çıkardılar 'abâsın

364 Yehûzâ açdı bélinden kuşakı
Anı indüreler sudan aşakı

365 Çıkarup gömleğin itdiler 'uryân
Ana zindân olup sahrâ vü seyrân

366 Didi Yûsuf atam virdi emânet
Emânetkâr ider mi hîç hıyânet

367 Bunu itmez cihânda bir harâmî İdüp 'uryân suya
atmak revâ mı?

368 Kuyunıñ içine sarkıtdı anlar

Yehûzânîñ gözinden akdı kanlar

5.1.3. Gömlek Eserde dört ayrı

gömlekten söz edilir:

1. Yusuf'un gömleği: Karde ler tarafından koyun kanına batırılarak Yakup'a getirilen g mlektir.

384 Bir koyun boğazlayup yaturdılar
G mlekini kanına baturdılar
390 G mlekin kanlu eline virdiler
Karşusunda bağlayup el turdılar

391 Gördi Ya 'k b gömleki h le işi
Bir yirine degmemiş kurdın dişi

2. Yusuf'un gömleği: Zeliha'nın çekerek arkasından yırttı ı g mlektir.

804 Yûsuf kađdı Zeli   yatakindan
Zeli     n tutup ard eteginden

805 Katı  ekdi Yûsuf dönmedi herđ z
 ek p gömleki yırtup Zeli   t z

3. Yusuf'un gömleđi: S r lmesiyle baba Yakup'un gözlerini a an Yusuf'un gömle idir.

2076 G mleki sardı yüzine ol
zamân R   en olup gözleri
gördi hem n

4. Zeliha'nın g mle i: Yusuf'un çekmesiyle yırtılan ve
Zeliha'nın "e itlendik" dedi i Zeliha'nın gömle idir.

1424 Yapı up bir gün meger Yûsuf a  a
Kendüzin  ekdi Zel   a bir ya  a

1425 Yırtılup n -g   Zel   a gömlegi
Döndi didi Yûsufa ey d n begi

1426 S b      n yırtmı  idim ben dahi  kimiz
olduk berâber ey seh 

1427 B   o  l to  ı bulardan iki kız U 
tamâm oldu Zel   a ey 'azîz

5.1.4. Zindan

Zeliha, Yusuf'tan istedi ini elde edemeyince Yusuf'un aleyhinde
söyledikleriyle Aziz'i etkiler ve onu zindana attırır.

916   n 'az zi   'aklını kandurdu ol
Kalbini Yûsufdan usandurdu ol

917 Döndiler f   ir libâsın soydular
Hâsılı zindân içine koydular

918 Ya'nî Yûsuf gire zindân içine Göre zahmet nâdim ola
suçına

5.2. Olağanüstülükle ilgili Motifler

Halk hikâyelerinde görülen ola anüstü motiflerin birço una bu eserde de rastlamaktayız. Motifler 11 ba lık altında ortaya konulmu tur.

5.2.1. Gaip ten gelen ses

Yusuf kuyuya atılınca kula ına gaip ten bir ses gelir ve Yusuf'a korkmamasını söyler.

371 *Anı mahzûn ider mi hîç Hudâsı
Gayibden Yûsufa geldi nidâsı*

372 *Ki yâ Yûsuf sakın korkma bu sudan Seniñ
Rabbiñ seni saklar pusudan*

5.2.2. Beşik teki çocu ğun dile gelmesi

Yusuf'un iste iyle be ikteki bebek dile gelir ve Yusuf'un suçsuz oldu unu söyler.

835 *Didi sabî siz size söz itme'iñ
Yûsuf'iñ gömleğini keşf eyle'iñ*

836 *Gerçi öñden yırtıksa ol kamis
Çün Yusuf olur kâzib Zeliha hâlis*

837 *Arkadan yırtıksa çün ol kamis
Zelihâ olur kâzib Yusuf hâlis*

838 *Yûsuf'iñ gömleğini çün gördiler
Arkasında yırtıkını buldılar*

839 *Arkasından yırtıkını buldılar*

Suçı hem Zelihâya isnâd kıldılar

5.2.3. Olağanüstü güç

*Yusuf, karde lerinin yüzüne bakıp koltu onun altından çıkardı ı ya lı ı
açınca, onların gücü tükenir, elleri tutmaz kolları gürz kaldıramaz olur.*

1788 Sundı koltuğundan aldı
mâh-ı tâb
Ol nübüvvet yağlığını âfitâb

1789 Yüzlerine karşı bir kez ol
açar Silker ol dem
cümlesin gücü kaçır

1790 Kaldı fi 'l-hâl tutmaz oldu
elleri Gürzi giran
kalduramaz kolları

1791 Gitdi Yûsuf hamle kıldı ol
zamân Her birine urdı
bir darb-ı girân

1792 Bağladı bir bir giriftâr
eyledi
Gördi Şem 'ûn çok katı 'âr eyledi

5.2.4. Olağanüstü güzellik

Bilindi i gibi Yusuf, güzellik sembolüdür:

883 *Benî Âdem olur mu böyle*
mahbûb Cihâna
gelmemişdür böyle bir hûb

Zeliha, e raf hatunlarını davet ederek ellerine turunç ve bıçak verir.
Yusuf'un güzelli ini gören hanımlar farkında olmadan ellerini do rarlar:

1135 *Bıçağı ellerinde ıgradılar*
Bütün parmaklarını toğradılar

5.2.5. Kamçının tutuşması

Yusuf'un kamçısı, Zeliha'nın eline de ince yanmaya ba lar. Yusuf, yanan
kamçıyı bırakır gider.

1314 *Yûsuf fi 'l-hâl Zelîhâ 'ya uzatdı*
Yanup kamçı 'alâmâtı gözetdi

1315 *Zelîhânıñ eli hod anı yakdı*
Görüp Yûsuf elinden tîz bırakdı

5.2.6. Gençleşme

Yusuf'un duasıyla Zeliha gençle ir.

1363 *Bir du 'â kıl sen baña*
kim genc olam Ben seniñle
kavuşup vuslat bulam

1364 El getürüp bir du'â
kıldı hemân Gözi fettân
kaşları oldu kemân

5.2.7. Fırtına

Mâlik, Yusuf'u deve üzerinde ba layınca fırtına kopar. Bundan korkan Yusuf'u çözünce fırtına diner.

495 Bir katı yıl esdi şimşek oynadı
Zann idersin bahr [u] 'ummân kaydı

496 Gâh tolu yağdırdı Hak gâh karladı
Görüldi gök yıldırımlar oynadı

507 Geldiler tîz bendlerini açdılar
Oldı rûşen kollarını saçdılar

508 Hak Te'âlâ zulmeti ref' eyledi
Bu yañadan diñle Mâlik n'eyledi

5.2.8. Bıçak

smaîl'in bo azına üç kere vurulmasına ra men kesmeyen bıçak, ta a vurulunca ta ı boydan boya ikiye ayırır.

284. Pes bıçakın bakmadı
ağızına Çaldı üç kerre
anıñ boğazına

5.2.9. Yusuf'un kokusu

Rüzgâr Yusuf'un kokusunu Yakup'a ula tırır. Yakup, kızlarına Yusuf'unun kokusunu aldı ını söyler.

2058 Kızlarına didi Ya 'kûb ey
nigâr Yûsufiñ kokusu geldi
âşikâr

5.2.10. Cin

Zeliha a k hastalı ına tutulunca müneccimler dahil kimse çare bulamaz. Ailesi, onu cin kapladı diye dü ünür.

582 'Azîziñ bâdesin nûş
itdi kandı Atâsı hod anı
cîn tutdı sandı

5.2.11. Dev

Bir masal motifi olan “dev”, bu mesnevide de kar ımıza çıkmaktadır. Zeliha, Aziz'i ilk kez evlendi i gece görür ve be enmez. Çünkü Aziz, onun rüyasında gördü ü ki i de ildir, dolayısıyla onunla birlikte olmak istemez. Bunun üzerine Allah bir dev gönderir. Bu dev, karı kocanın arasına girer ve Zeliha'yı Aziz'den korur.

649 Çünkü dîv oldu
Zelîhâya siper Biz
alak Yûsuf nebîden bir haber

5.3. Sosyal Hayatla İlgili Motifler

Hikâyedeki sosyal hayatla ilgili motifler 14 ba lık altında toplanmı ve bunlar hikâyeye akı ındaki sırasına göre incelenmeye çalı ılmı tır.

5.3.1. Mektup/name

Mesnevide mektup motifi birkaç yerde kullanılmı tır.

Garp padi ahı, Mısır ahı'na mektup yazar.

592 *Seniñ vasfın gidüpdür Mısra Şâma Velâkin
yaz aña bir hoşça nâme*

593 *Saňa akrân bir ülke pâdişâhı Hicâz
illeriniñ püşt [ü] penâhı*

594 *İşitdi şâh bu sözi hoş begendi
Dönüp bir vasf-ı hâli yazdı kendi*

Aziz, Garp Padi ahı'na cevap yazar ve kızını ister.

619 *Gurûb şâhına bir nâme yazıldı
Zelîhâya ulu hevdec düzüldi*

620 *Gurûb şâhı 'azîze geldi kutlu
Müretteb eylediler bês biñ atlu*

621 *'Azîz gönderdi garba bî-hisâb mâl Deve katarlarına
kıldı hammâl*

622 *Tevâtür mâl virüp elçi eline Giderler çün Zelîhânıñ
éline*

Yakup, o lu Rubil'e mektup yazdırır ve Mısır ahı'na gönderir.

1887 *Ben dahi bir nâme yazayım aña Görüp anı eyleye hürmet
baña*

1888 *Sûretâ şâh size kemlik eyledi Döndi Rûbîl oğlına ol söyledi*

1889 Didi oğlum al eliñe hâmeñi
Ben diyem sen 'İbrî yazğıl nâme'i

1890 Pîr oluban gözlerim seçmez benim Hışm içinde ditreşür
cânım benim

1891 Aldı Rûbîl destine çün bir kalem
Çekdi kırtâsın üzerine 'alem

1892 Turdı Ya 'kûb söyledi gevher kelâm Pâdişâha eyledi ol çok
selâm

4. Yusuf, Yakup'a mektup yazar.

1938 Aldı Yûsuf nâme'i gördi hemân Tökdi gevher
gözlerinden erguvân

1939 Aldı fî'l-hâl mefhûmını okudı Bildi Yûsuf kim atası
kakıdı

1940 Döndi atasına yazdı bir varak On iki nâme yazılmışdı
sebak

1941 Atasına gelmez idi nâmesi Zîrâ anıñ bellü idi hâmesi

1942 Nâme'i aldan aña virmez idi Ya 'kûb anıñ 'aklına gelmez idi

1943 Yazdı Yûsuf ol be-nâm-ı Kirdigâr
Evvel oldur âhir ol Perverdigâr

5.3.2. Altın tas

Yusuf, karde i Yamin'in yüküne zahire ölçüsü olarak kullanılan "altın tas"ı saklatır. Sonra da Yamin'i hırsızlıkla suçlayarak yakalatır.

1741 *Hod bilürsüz ölçekim
altundurur Öz elimle
almışam satundurur*

1742 *İki kaymet lîk gümüş viriñ
baña Kardaşıñızı
virem sizden yaña*

1743 *Yâ kul idüp anı bize vormeli
Yâhûd tâsın kıymetini
dirmeli*

1744 *Tâs degil illâ velî altun idi
Bî-hisâb ol mâl ile satun idi*

5.3.3. Altın taht, altın sini

Yusuf altın tahtta oturur, karde lerine altın sinide yemek ikram eder.

1497 *Gördiler altunlî bir taht
kurulu
Tahtın üstünde oturur bir ulu*

1498 Öñlerine kurdılar altun
sini Sen bu remzi
añlayup olma denî

1499 Her sinide on çanak var
ey ulu İçleri dürlü ta'âm
ile tolu

5.2.4. Kurban

Hz. brahim Halil, o lu Hz. smail'i kurban etmeye söz vermi ti. O, bu sözü yerine getirmeye çabalarken, Hakk'ın olay yerine bir "koç" göndermesi ve bunun kurban edilmesi olayı anlatılır.

276 Çünkü İbrâhîm Halîl dostı
Hudâ
Oğlını Hak yolına kıldı fedâ

277 Didi ey oğul seni kurbân
idem Emr-i Hakdur
sen baña itme sitem

278 Didi çünkü emr-i Hakdur
ben n'idem Nusret
Hakdan gerekürse sabr
idem

279 Sen urı tur ellerimi bağlağıl
İster isen sabr it ister
ağlağıl

280 *Bu husûsda merhamet itme
baña Zahmet idüp
olmayam 'âsî saña*

286 *Ol bıçak hiç gelmedi acı aña
Hak Te'âlâ gönderüp koçu aña*

5.2.5. Kuşak

Hz. brahim'in beline ba ladı ı kayı ku ak ki, onunla Hz. smail'in ellerini ba lamı tı. Bu ku ak, zincirleme babadan o ula geçerek devam edegelen hatıra ku aktır. Halası tarafından Yusuf'un beline ba lanan ve Yusuf'un hırsızlıkla suçlanmasına sebep olan ku aktır. Kuyuya atılırken Yusuf'un belinden Yehüza'nın açtı ı ku ak da odur.

281 *Çün kayışdan bir kuşakı var idi Ol
mübârek béline bağlar idi*

282 *Açdı ol kuşakı anı bağladı
Hep melekler hû çeküben ağladı*

5.2.6. Esir, köle ve köle satışı

Yusuf, halası tarafından iki yıl esir alınır.

318 *Hem iki yıl esîr gidüp bu
şeh-zâd Dilersin al dilersin
eyle âzâd*

Yusuf, köle olarak önce Mâlik'e satılır, sonra da Aziz'e satılır. Böylece Yusuf'un iki defa köle olarak satıldı ı görülür.

1. *Yusuf, karde leri tarafından 18 mangıra Mâlik'e satılır.*

455 Didiler kim koynıñı aç görelim
Ne çıkarsa Yûsufı biz virelim

456 Döndi Mâlik koynıñı açdı hemân
On sekiz mankır bulundı bî-gümân

457 Çünkü Yûsuf gördi anı ey hümmâm İkişer akça
buluşdılar tamâm

2. Mâlik, Yusuf'a pazarda üç hazine ister, ya lı bir kadın bir kelep
iplikle onu almaya talip olur.

539 Didi Mâlik üç hazîne isterem
Andan ol nûrlu cemâli gösterem

541 Geldi hatunlar cemâlin gördiler Mest-i lâ-ya 'kıl
oluban turdılar

542 Tut kulakın diñle bu tuhfe işi
Gördi Mâlik geldi bir hatun kişi

543 Çün gelen 'avratları itdi girü Geldi oldı Yûsuf ile rû-be-
rû

544 'Aklı gitdi oldı dîvâne gibi
Şem' odına oldı pervâne gibi

545 Söyledi kim Mâlike ol ey begim Evde vardur bir
kelep ipliceğim

546 *Ben egirmişem anı kirmân ile Tebdîl idek Yûsufî Ken'ân
ile*

Yusuf, a ırlı ınca altına kar ılık Aziz'e satılır.

661 *Müşterîler geldi seyre turdılar Didi Mâlik bir terâzû
kurdılar*

662 *Aldı Mâlik ağırınca altını Kıldı handân ol Zelîhâ
hatunı*

663 *Satdı anı bakmadı sağa sola Yûsufî virdi revân oldu yola*

5.3.7. Dügün/ Gerdek

*Yusuf ile Zeliha, zengin fakir tüm halkın katıldı ı, yemekli içmeli, çalgılı
çengili on gün süren dü ün yaparlar.*

1405 *Pes bizetdi girdeki
köşki sarây Raksa geldiler
kamu yohsul [u] bây*

1406 *Yimek içmek şâ[d]ılık
toy [u] düğün Gice gündüz on
gün oldu toy düğün*

*Dü ün alayının Mısır içinde gezdi i, bir nevi “damat gezdirmesi” yapıldı ı
ve sonra gerde e koyma i inin gerçeikle ti i görülür.*

1413 *Mısır içinde Yûsufî gezdürdiler
Aldılar çün girdekine girdiler*

1414 İkisini birbirine virdiler
Ruy-ı handân hoş murâda irdiler

5.3.8. Hile

shak peygamberin e i, peygamberlik konusunda iki öz o lundan birini, di erine tercih etmekte ve *shak*'ın iste ine muhalefet ederek bir hile ile kendi iste ini gerçekte tirmektedir. Yakup'un peygamber olması için *ys*'e oyun oynar, onun avdan getirece i et beklenmeden bir koyun bo azlayıp büryan ederek *shak*'a sunmaları bunun göstergesidir.

27 Tut bu sözüm sen boğazla bir koyun
'İysin hakkında idelim bir oyun

28 Oda asup anı biryân idelim
Sofraya koyup ber-â-ber gidelim

29 Ekl idüp ol Hâlîka hamd eyleye Hem seniñ'çün ol
du'âyı eyleye

Mısır ahı'nı ortadan kaldırmak için bir hile dü ünülür. ah'ın, arapdarı ve a çısı devreye sokularak yiyeceklerine zehir koymak suretiyle zehirleme giri iminde bulunulur.

926 Bir gün ol şâh hâs
kulına söyledi İşbu pünhân
hîle'i vasf eyledi

285 Urdı taşa iki pâre oldu taş
Ol mübârek gözlerinden akdı yaş

Zeliha'nın misafirlerine verdi i ziyafette meyveler için bulundurdu u bıçak:

861 Ekl idüp itmeki çün
oturdılar Bıçak turunc
ellerine virdiler

5.3.9. İmtihan

Allah, brahim'i ate ile Yakup'u Yusuf'la imtihan eder.

122 Biñ bir adlu Zü'l-kemâl
Bârî Hudâ Kıldı
İbrâhîm için oda nidâ

123 İmtihân idüp anı âtâş ile
Ceng idüp Nemrûd la'în kallâş ile

124 Çekdi Ya'kûb oğlu için
imtinân Kıldı Yûsuf ile anı
imtihân

5.3.10. Savaş

On karde , Mısır kuvvetleriyle sava a tutu ur, büyük kayıp verdirirler.
Yusuf, silahlarını ku anır ve karde lerini esir alır.

1766 Çün buyurdi bindiler on biñ çeri
Âhen ü pûlâd giyinmiş her biri

1767 Şehr içine düşdi gavgâ nâgihân
Birbirine girdi pîr ile civân

1768 Pâdişâha geldi nâ-gâh bir kişi Şâh-ı Reyyân
eyleyüp tefdîş işi

1769 Çün işitdi şâh-ı Reyyân anladı
Leyki Ken 'ânîleri çok tañladı

1770 Didi on âdem cihânı kıramaz
Ceng idince karşımızda turamaz

1771 Didi Yûsuf bunları ben sınduram
Sen ferâgat eyle ey şâh-ı kirâm

1772 Çün sarâya geldiler kardaşları
Taşra kaldı kârubân yoldaşları

1773 Pes Yehûzâ na'ra urdı nâgihân
Gürzin eline alup oldu revân

1774 Bilesince çün tokuz kardaşı var Kiminiñ tîr kimisiniñ
taşı var

1775 Geldi Şem'ûn ol dahi na'ra urup Gevdesinden
kılları taşra tutup

1776 Pâdişâhın ussı gitdi ol zamân Girdi bir halvet
yire oldu nihân

1778 Geldi Rûbîl hamle
kıldı leşkere Kimse karşı
turmadı ol servere

5.3.11. And içme

Karde ler, Yusuf'u ortadan kaldırmaya and içerler. Yamin'i alırken babalarına sa salim geri getireceklerine dair tekrar and içerler.

145 Gelüp bir bir kamu and eylediler
Yehûzâya bu sözi söylediler

146 Yarın sen al atâsınıñ yanından
Anı katl etmezüz geçdik kanından

5.3.12. Ziyafet

Zeliha, e raf hatunlarını davet ederek onlara ziyafet verir. Ayrıca Yusuf da karde lerine ziyafet verir. Bunun dı ında Yusuf ile Zeliha'nın dü ünü esnasında da halka ziyafetler verildi i görülür.

5.3.13. Çocuksuzluk

Yusuf'un halasının çocu u yoktur. Bu yüzden Yusuf'u almak ister.

183 Geldi bir gün Ya 'kûbıñ kız kardeşi Gözlerinden akıdup
kanlu yaşı

184 Düşdi ayakına feryâd eyledi
Döndi andan işbu sözi söyledi

185 Hak saña çün virdi on iki oğul
Sen kerem kıl bu sözüm eyle kabûl

186 Vir birini anı oğul ideyim
Hak benim evlâdım aldı n'ideyim

5.3.14. Evlilik/ mutlu son

Yusuf ile Zeliha'nın kavu ması, evlenip mutlu sona ulaşması.

1420 Çün ikisi birbirinden oldu şâd
Rûzı kılsun cümlemüze Hak murâd

1421 Hak Te'âlâ anları şâ[d] eyledi
Ol Zelîhâ kalbin âbâd eyledi

1422 Birbiriyle kaldılar haylî zamân Yûsuf aña olmuş
idi mihribân

5.4. Hayvanlarla ilgili motifler

Eserde hayvanlarla ilgili motiflerin sayısı çok azdır. Kurttan ve koyundan dolaylı söz edilir. Örne in: koyun kanına batırıldı, kurt yedi gibi..

5.4.1. Kurt

Yusuf'u kurt yedi, diye babalarına yalan söylemeleri ve kurda iftira etmeleri anlatılır.

387 Nâliş idüp didiler kim ey baba
Yûsufu biz eyledik kurda caba

388 Biz segirdmeç oyununu oynaduk
Kurd gelüp anı yimiş hîç tuymaduk

389 Çün bizim esbâbımızı bekleye
Kim bilürdi kurd gelüp anı yiye

5.4.2. Kuş

Hız Peygamber'in Refref kuşuna binip geleceğini söylenir.

1597 Anı Hak bindüre Refref kuşına
Le'amrük tâcını urup başına

1598 İdüp Mi'râc inüp yirler yüzine
Kamu 'âleme ola mecbûr sözine

1599 Şu gün kim olırsar yevmü'l-kıyâmet Kamu 'âlem diler
andan şefâ'at

5.5. Formülistik Sayılar

Hikâyede sıklıkla kullanılan sayılar 3, 7 ve 40'tır. Bunların dışında; 10, 12, 18, 26, 32 sayılarının da kullanıldığını görülür.

Üç sayısı

Yakup, annesiyle yaptığı hileden sonra yâ'ye görünmemek için 3 gün saklanır. Yusuf, kuyuda üç gün kalır. Zeliha'ya dünür gelenler üç gün misafîr edilir. Yusuf, kardeşlerini üç gün misafîr eder.

408 Kaldı Yûsuf kuyuda üç gün tamâm
Gör ki n'eyler ol Hudâ-yı lâ-Yenâm

1688 Üç gün anları konukladı
tamâm Yükleri tutun buyurdu
ol hüâm

Yedi sayısı

Yedi kapı, Zeliha sarayda yedi kapıyı ba lar. Yedi yıl sevda çekerek Yusuf'un yolunu bekler. Zeliha, rüyasında bade içerken yedi yıl a k derdi çekece i kendisine söylenir. Yusuf, zindanda yedi yıl yatar. Yedi yıl bolluk, yedi yıl kıtlık olur. Yakup ve Yusuf 7 yıl birlikte ya arlar.

Kırk sayısı

Yakup, Yusuf'tan kırk yıl ayrı kalır. Yusuf, 40 gün a k acısı çeker.

On sayısı

Yakup, dayısının iki kızıyla evlenmesine kar ılık 10 yıl çalı ır. 10 gün dü ün yapılır, 10 çe it yemek ikram edilir.

1410 Tañrı sun'ından aña
virdi cemâl Ağzı kevser
lebleri âb-ı zülâl

1503 Her sinide on çanak
var ey ulu İçleri dürlü
ta'âm ile tolu

On iki sayısı

Yakup'un 12 o lu olur. Yusuf, atasına 12 name yazar.

On sekiz sayısı

Zeliha, 18 yıl a k acısı çeker. 18, kemal ya ı sayılır.

1397 On sekiz yıl nevha kıldın
sen tamâm Ben anı kırk
günde çekdim ve's-selâm

Yusuf, 18 mangır kar ılı ında Malik'e satılır:

456 Döndi Mâlik koynıñı açdı hemân
On sekiz mankır bulundı bî-gümân

Yirmi altı sayısı

Yusuf'u 26 yıl evvel kurt yedi.

1517 Uş yigirmi altı yıl oldı tamâm
Söyler anı rûz [u] şeb ağlar müdâm

Otuz iki sayısı

Zeliha'nın gençle mesi anında 32 saç örü ünden bahsedilmektedir. Yusuf 32 dil bilmektedir.

1365 Otuz iki saç bulundı
dört yaña Gördi Yûsuf
hikmeti kaldı taña

1221 Otuz iki dili Yûsuf söyledi
Pâdişâh anı ta'accüb eyledi

SONUÇ

20. yüzyıl airlerinden A lar r âdî Baba, 1879'da Bayburt'un Oruçbeyli (Siptoros) köyünde do mu ve orada ya amı tır. Mahalle mektebinden sonra gelenek içinde, alanında uzman molla tipi kimselerden e itim almı ve kendi kendini yeti tirmi tir. Geçimini çiftçilik ve hayvancılıkla sa layan air, 30 yıl bila-bedel köyünün imamlı nı yapmı tır. Mutasavvıf bir aileden gelen r âdî, bir yandan eserlerini yazarken di er yandan da yöresinde ir at faaliyetlerini sürdürmü , 18 Temmuz 1958'de köyünde vefat etmi tir.

A lar r âdî Baba hakkında kaynaklarda yeterli bilgiye rastlanmamaktadır. Mevcut kaynaklardan ve ailesinden aldı ımız bilgiye göre; o, gördü ü bir rüyadan sonra iir söylemeye ba lamı , el yazması ve birer nüshadan olu an dört eser vücuda getirmi tir. Bunlar: “A lar Baba Divanı”, “Kısas-ı Enbiya” (Zeyl), “Tefsir-i nnaenzelnâ ve amun Gazi Mesnevisi” ve “Tasavvuf Mesnevisi” dir.

A lar r âdî Baba'nın kaleme aldı ı Yusuf ile Zeliha mesnevisi, Kısas-ı Enbiya adlı eserin içinde yer alan iki kıssadır. “Yakup Aleyhisselam ve Karında ı ys Hikayetidür” ve “Yusuf Aleyhisselam Hikayetidür” ba lıklı bu iki kıssa, mesnevi metnini olu turmu tur. 2226 beyit ve 9 dörtlükten olu an bu metin, kültür ve edebiyat dünyamıza ilk olarak sunulacaktır. Eser, edebî bir inceleme yapılmak üzere ele alındı ve günümüz alfabesine çevrildikten sonra bazı yönleriyle de erlendirilip tanıtılmaya çalı ıldı.

BAYBURTLU A LAR R ÂDÎ BABA

Yusuf ile Zeliha'nın ilk dokuz beyti (1-9) tevhit bölümüdür. (238-253 ve 327340) arasındaki beyitler sebab-i telif, (1354-1365 ve 1963-1980) arasındaki beyitler münacât, (189-198) arasındaki beyitler methiye, (2211-2218) arasındaki beyitler dua, (2219-2226) arasındaki beyitler hatime'dir. 865. beyitten sonra 8'li hece ölçüsü ile yazılmı 9 dörtlük vardır.

A lar r âdî Baba'nın Yusuf ile Zeliha adlı bu eserinde vezin ba langıçta remel bahrinin (fâ 'ilâtün / fâ 'ilâtün / fâ 'ilün) kalıbıdır. Ancak 130. beyitte (mefâ 'ilün / mefâ 'ilün / fe 'ülün), 172. beyitte; (fâ 'ilâtün / fâ 'ilâtün / fâ 'ilün), 189. beyitten itibaren tekrar (mefâ 'ilün/ mefâ 'ilün/ fe 'ülün) kalıbına dönüldü ü görölür. Bu her iki kalıp döne döne kullanılarak eser tamamlanmı tır. Kalıp de i meleri konu de i meleriyle ilgilidir denebilir. Bu kalıplar, hece vezninin 4+4+3=11 duraklı biçiminin ahengini vermekte ve Türkçeye uygun gelmektedir. 865. beyitten sonra 4+4=8'li hece ölçüsüyle yazılmı , Zeliha tarafından kınamalara kar ı söylenmi 9 dörtlük vardır. Ayrıca 470. beyitle ba layan ve 481. beyitte biten (mefâ 'ilün / mefâ 'ilün / fe 'ülün) kalıbında 12 beyitlik bir gazele yer verilmi tir. Bu gazelde Yusuf, tüccar Malik'e satıldı ı andaki duygularını içli bir ekilde dile getirmekte ve karde lerine sitem etmektedir.

Kıssalar, insanlara dinî, ahlâkî ve sosyal de erlerin kazandırılmasında önemli bir yer tutarlar. Özellikle Yusuf Kıssası evrensel bir konu i ledi i için yüzyıllardır sevilmi , okunmu ve insanlı a bir mesaj sunmu tur. Bu mesnevi de i ledi i; rüya, a k, güzellik, sabır, ölüm, aldatma, hile, kıskançlık, pi manlık, ayrılık, üzüntü, tutsaklık, kader, imtihan gibi temalarla okuyucuya evrensel mesajlar ta ı mı tır.

Kıssada yer alan gaybi haberler ve edebî i'caz, Hz. Muhammed'in bu kıssayı tamamen vahiy yoluyla ö rendi ine ve bilhassa onun peygamberli ine bir delil niteli i ta ı dı ına i arettir.³⁵

Eser, motif bakımından oldukça zengindir. Ba ta dinî unsurlar olmak üzere hikâye ve masal motiflerinin de kullanıldı ı renkli bir tablodan söz edilebilir. Dinî unsurların önceli i; Allah'ın isimleri ve sıfatlarıdır. Peygamberler, öne çıkan özellikleriyle anılırken, Cebrail, di er melekler ve eytan metinde görevlerine göre yer

³⁵ Kadir Polater, Kur'an ve Kitabı Mukaddes'e Göre Yusuf Kıssası, Dinbilimleri Akademik Ara tırma Dergisi, c.7, S. 3, Ankara, 2007.

almı lardır. Ana motifler ba lı ı altında tespit edilen 38 motif ise, halk hikâye ve masal motiflerinin bu eserdeki zengin kullanımını göstermektedir.

Hikâyede, ki i çatı malarından çok sembol ve kavram çatı ması vardır. Kavramlar ve semboller ki ilere bina edilerek ya da e yada ki ile tirilerek onların ahsında birer de eri temsil etme noktasına ta ınmı tır. Gömlek; Yakup'un gözlerini açarken ayrı, arkasından yırtıldı ında ayrı, kana bulandı ında ayrı, Zeliha'nın sırtında yırtıldı ında ayrı bir de eri ifade etmi tir.

Eser; dil, ses ve ekil özellikleri bakımından günümüz Türkçesiyle kıyaslandı ında bazı farklılıklar göstermektedir. Bazı noktalarda Eski Türkçeyle yakınlık kurdu u söylenebilir. airin ya adı ı Bayburt çevresinin yöresel dil özelliklerini ve yöresel bazı kelimelerini (kod, te ti, kirman, pu a , segürtme gibi) de ta ıyan bu eserde Arapça ve Farsça kökenli kelimelerin oranı da önemli bir yer tutmaktadır.

r âdî, bilinen bu kıssayı akıcı bir dil ve güzel bir üslupla yeniden i lemi tir. Özellikle tasvirlerin çok güçlü ve metnin son derece lirik bir anlatımla olu tu u görülmektedir. air, tam bir söz ustasıdır ve olayları kendi sesiyle anlatır. Anlatımda yer yer konuyu kesmi , kendi götü lerini belirterek ö üt verme yolunu izlemi tir. Üzerinde en çok durdu u ibadet konusunda uyarılar yaparak, ibadetlerin aksatılmamasını, lezzet alınmasını vurgulayan nasihatlerde bulunmu tur.

air, hikâyeyi anlatırken yer yer didaktik bir yol tutarak okuyucuyu/dinleyiciyi bilgilendirmektedir. O, muhataplarının âdeta “Hikmetinden sual olunmaz.” felsefesiyle davranmasını, kimseyi kınamamasını ve olaylardan ibret alarak ders çıkarmasını ö ütlemetedir. O, aynı zamanda hikâyeyi vesile kılarak okuyucuya dinî, ahlâkî ve sosyal de erleri kazandırmaı amaçlamı tır.

Bu anlatım ekli; geleneksel masal, hikâye anlatımında gördü ümüz meddah figürünü hatırlatmaktadır. Ayrıca hikâyenin air tarafından zaman zaman bir dinleyici kitlesine özellikle ba lılarına, ihvanına anlattı ını da göstermektedir.

213 Tut bu pendim söyleyem birkaç kelâm

YUSUF LE ZEL HA
Diñleyen ihvânıma olsun selâm
BAYBURTLUALAR RÂDÎ BABA

Bu çalı mayla Alar r âdî Baba'nın Yusuf ile Zeliha mesnevisi, edebî bir incelemeye tabi tutularak kültür ve edebiyat dünyamıza kazandırılmış tır. Ayrıca eser, bu sahadaki çalı malara da bir ek olarak yeni ku akların faydasına sunulmu tur.

SÖZLÜK

-A-

A'lâ: Daha, en, pek, yüksek.

Âb: Su

Abâ: 1. Yünden dokunan bir tür kaba kuma . 2. Kuma tan yapılan üstlük hırka. 3. Dervi li in simgesi olmu ö n ü aç ık hırka.

Âbâd: 1. Ebedler, sonsuz gelecek zamanlar. 2. Mamur, en, bayındır.

Abes: Akla ve gerçe e aykırı.

Ab-ı hayat: 1. ç ine ebedi hayat ba ı layan efsanevi su. 2. Çok tatlı ve hafif su.

Ab-ı revân: 1. Akarsu 2. Hayat.

Ab-ı zülal: 1. Berrak su. 2. Billur. 3. Cam.

Acceb: Hayret.

Adavet: Dü manlık, **Âdem:** İlk insan, ilk peygamber, adam.

Adem: Yokluk.

Adn: Cennet, Firdevs.

Adû: dü man.

Âfitâb: 1. Güne . 2. Güne in ı ı ı 1. 3. Güzel kadın. 4. Güzel yüz. 5. arap.

Âfitâbin: 1. Güne e âit. 2. emsiye.

A âh: 1. Bilgili, haberli, uyanık. 2. Erkek adı.

A az: Ba langıç, ba lama.

A nâm: Koyunlar.

A u: Zehir, sem.

A yâr: Ba kaları, yabancılar, eller.

Âh [u] zâr: nleme, a lama.

Ahbâr: 1. Haber, söylenti. 2. Yahudi bilginleri. 3. yilıklar. 4. Yazı mürekkepleri.

Âhen: Demir, zincir, kılıç. sert, katı.

Âhen ü pûlâd: Çelik kılıç.

Ahi: Karde .

Ahlâm: Rüyalar.

Ahsen: En güzel, çok güzel.

Âhû: Ceylan, güzel göz.

Âhuzar: Feryat, figan etmek.

Ahvâl: 1. Haller, durumlar. 2. Kendili inden kalbe do an cezbe, co ku.

Ahzân: Hüzünler, üzüntüler.

Âkil: Yiyen, yiyici.(ekl'den)

Akil: Akıllı,aklı ba ında, basiretli, sa duyulu.

Âkk: Serke , inatçı.

Âl: Aile, sülale, soy.

Alâmet: z, belirti

Alc'l icmal: 1. Özetle. 2. Toplu olarak, topluca.

Amân: 1. Eminlik, korkusuzluk. 2. Ba ı , ba ı lanma.

Amenna: nandık, diyecek yok.

Amm: Amca.

Amû: Amca.

Ana: 1. Onu, ona. 2. Onun için, ondan dolayı. 3. Ona göre, oraya göre.

Anber: 1. Ada bal ının ba ır sa ından çıkarılan mis gibi kokan madde. 2. Güzel koku. **Andelîb:** Bülbül.

Anın: Onun

Ankâ: 1. Kaf da ında durdu u sanılan bir ku . 2. Varlıklı ve saygın. 3. Kanaat sahibi, doygun.

Ar: Utanma, utanç duyma, namus.

Arık: Cılız, kuru, sıska.

Asâ: De nekler, sopalar.

Âsiye: kederli hüznü kadın, Firavunun e inin adı.

Âsdîkâ: Samimi dostlar.

Â ikâr: Belli, meydanda, açık.

A üfte: Oynak, açık saçık kadın.

Ata: Büyü ü, baba, büyükler.

Atan: 1.Su kenarı. 2.Kuyunun etrafında deve çekip durulacak yer. 3.El ile su çekilen kuyu.

Attâr dükânı: Güzel kokular, i ne, iplik satan; aktar.

Avam: Halkın a a ı tabakası.

Avare: siz güçsüz, bo gezen, avare, aylak. **Avdet:** Dönme, dönü .

Ayân: 1. Açık, a ikâr, zahir. 2. belli, görünen, göz göze.

Azgâs: 1.Demetler 2.Karmakar ık söylentiler.

Azgasûahlam: Karı ık rüyalar.

Aziz: Ermi , eren.

-B-

Bâb: layık, uygun.

Bade: çki.

Bâde: Sonra.

Bâd-ı hazân: Sonbahar.

Bâd-ı Sabâ: Seher yeli, Do rudan esen hafif ho rüzgâr.

Bâdî: 1. Sebep, 2. Geçici.

Bahâ: 1.Güzellik, zariflik.

Bahâ': Kıymet, de er, paha.

Bâhâ: 1.Bir evin etrafındaki kapalı avlu veya bahçe. 2. Açık meydan alan. 3. Suyun derin yeri.

Bahadur: 1.Sava larda güçlü ve yılmazlı ıyla, üstünlük kazanan veya yi itlik gösteren kimse, batur. 2. Yi it, kahraman, cesur dilaver.

Bahr: 1. Deniz. 2. Büyük göl veya nehir.

Baki: Sonsuz.

Bali : 1.Bülu a eren, ergen. 2. Eri mi , vasıl olmu , varan, yeti en. 3. Yekün, toplam. 4. Son mertebeyi bulan.

Bâri: 1. Eksiksiz, tam mükemmel. 2. Mümtaz, üstün. 3. Hiç olmazssa, öyleyse. 4. Düzgün, her yeri bir birine uygun ve güzel yaratan.

Batman: A ırlık birimi.

Bây: Zengin.

Bed-nâm: 1. Kötü adlı, fena tanımı , adı kötüye çıkmı . 2.Kötü, çirkin, soy, ad.

Bedr: Dolunay.

Bedr-i Münir: I ık veren, parlak dolunay.

Be-gâyet: Pek, a ırı, çok, son derecede, pek ziyade.

Beg-zade: Beyzade.

Bêha: Güzellik.

Bekâ: Devamlılık, evvelki hal üzere kalma.

Bekâya: Geride kalanlar.

Beli: Evet, hay hay.

Bend: Bent, ba lanmı .

Be-nâm: Namlı, ünlü, me hur.

Benef e: Menek e.

Benef e gül: Menek e gül.

Ber-devâm: Devam üzere, daim, devamlı.

Be âret: 1.Müjde, mu tu. 2. Çirkin kıyâfet; yeni çıkan garip ey.

Be ir: 1. Müjde getiren, müjdecî. 2. Güler yüzlü, güleç.

Beyan: Açıklamak.

Beyt: 1. Ev, oda, hane. 2. Geceyi bir i le geçirmek.

Beytü'l-ahzân: 1. Yusuf'u kaybeden Yakub'un çadırı. 2. Dünya.

Bi- hisâb: Hesapsız, hesapsızca.

Bîgâne: İgisiz, aldırı etmeyen. **Bi-güman:** ekilsiz, üphesiz.

Bilad: Beldeler, yerle im yerleri.

Bî-mecâl: Halsiz, takatsiz.

Bî-nevâ: Nasipsiz, zavallı, fakir.

Bu da: Bu day.

Bu z: Sevmeme, nefret etme, kin besleme.

Bûhtan: Kara çalma, iftira.

Buk'a: 1. Yer, toprak, ülke. 2. Büyük yapı.

3. Leke, benek.

Burc-ı Cebel: Da çıkıntısı.

Buy: Koku.

Bürhân: Delil, ispat, tanık.

Bü ra: 1. yi haber, müjde. 2. Keder adı.

-CCâh:

Kuyu, çukur.

Câh: Yüksek makam, onurlu mevki.

Cân: Hayat, ruh.

Câvidân: Daimi kalacak olan, ebedî.

Cebel: Da .

Cebr: Zorla.

Cebri: Zorla yapılan, zorlama.

Ced: 1. Ata. 2. Dede.

Celvet: Yerini yurdunu terketme.

Cem: Toplanmak, birle mek.

Cem'îyyet: Dernek, topluluk.

Cemîle: 1. Ho a gitmek için yaranma. 2. Kadın adı.

Cevlan: amda bir da .

Cinan: Cennetler.

Cûy: Nehir, akarsu.

Cüda: Ayrı, ayrılımlı .

Cünha: Küçük suç, kabahat.

Cür'a: Tek yudumluk içim.

Cüst: Güzel.

-Ç-

Çâk: Çatlak, yarık.

Çâr: Dört.

Çerâk: 1. Fıtil, mum. 2. Otlama, otlak.

Çe it: 1. Tür 2. Kıymetli kuma .

Çevgân: 1. Cirit oyununda atlıların birbirine attıkları de nek. 2. Ucu e ri de nek, baston.

Çün: 1. Gibi. 2. Çünkü, mademki.

-D-

Dâd: Adalet, do ruluk.

Dâmen: Etek.

Dânâ: Bilen, bilici, bilgiç.

Dâreyn: ki dünya: Dünya ve ahiret.

Dehân: A ız.

Dehr: 1. Zaman, ebedî. 2. Bin yıllık zaman. 3. Dünya.

Denî: Alçak, rezil, soysuz.

Delve: 1. Su kovası. 2. Güne etrafındaki 12 burçtan biri.

Deprer: 1. Sarsılmak, hızla hareket etmek. 2. iddetle titremek.

Derahim: 1. Okkanın dört yüzde biri. 2. Akçeler, paralar.

Derûni: çle ilgili içten.

Dest: El.

Dest-gîre: Yapan, tutan.

Destur: zin, müsaade.

Devâ: 1. laç. 2. Çare, tedbir.

Dirâz: Uzun.

Dîbâce: Ba langıç, giri , önsöz.

Didê: Göz.

Dihan: Kırmızı deri, boyanmış süslü kadın.

Dil-ârâ: Kalbi süsleyen, gönlü zinetlendiren.

Dil-dâr: Birinin gönlünü almış sevgili.

Dilfigâr: Gönlü yaralı, âşk.

Dil-nevâz: Gönlü ok ayan.

Dil- âd: Gönlü hoş, sevilmiş.

Dinâr: Yaklaşık olarak altın liranın dörtte biri de erinde olan eski bir para, çeyrek altın.

Dirâyet: Zeka, bilgi, kavrayış.

Dîv: Dev.

Dîvâr: Duvar.

Duhter: Kız, kerime.

Duhteri: Kızlık, bekârlık.

Dürlü: Türlü.

Dürr: nci tanesi.

-E-

Ecil: 1. ini sonraya bırakan. 2. Geciktirilen ey.

Edna: 1. Daha a a ı alçak 2. Pek hakir, hor zavallı. 3. Baya ı, adı.

Efgan: 1. Izdırıp ile haykırma, ba ırıp ça ırma, inleme, ba rı ma. 2. Feryat, fğan.

Eflâk: 1. Felekler, dünyalar, gökler. 2. Bahtlar, talihler, kaderler.

Ekbîr: Rütbece, görgü ve faziletçe büyük olanlar.

Ekl: Yemek yeme.

Elcâbir: Büyükler, devlet büyükleri, ileri gelenler.

Emân: 1. Korkusuzluk. 2. Af ve yardım dileme. 3. Eminlik.

Emrullah: Allah'ın emri.

Enâm: 1.Halk, bütün mahlukat. 2. Ayet ve sûreler demeti.

Enderûn: 1. Bir eyin iç tarafı, dâhili, iç yüz, harem dairesi. 2. Kalp. 3. Evvelce.

Erba'in: 1.Kırk. 2. Dervi lerin çile çıkarmak için hücreye kapandıkları kırk günlük müddet.

Erham: En merhametli.

Erkân: Bir topluluğun ileri gelenleri.

Esbât: 1. Huzurlar. 2. Torunlar. 3. Uzun düz saçlar.

Esha: 1. Çok cömert. 2. Pek merhametli kimse.

Esrâr: Gizlenilen, bilinmeyen eyler.

E lem: Önemsemek.

E ref: Çok erefli.

Etbâ: 1. Birinin sözüne, i ine, mesle ine uyanlar. 2. Hizmetçiler, u aklar.

Eyâ: 1.Acaba manasında nida. 2. "Ey, hey!" manasına gelir.

Eyyam: Devirler, günler.

Ezâ: Üzme, sıkıntı verme.

Ezder: Münasip, yarar ır, lâyıık.

-F-

Fahir: Kendini be enen, parlak zanlı.

Faide: Fayda, yarar.

Felek: Gök.

Ferâgât: Hakkından vazgeçme.

Feramur: 1. Unutma. 2.Hatırdan çıkarma.

Ferîd: Benzersiz, e i bulunmayan.

Fıddâ: Gümü .

Fırka: Bölük, pörtü.

Figân: Ba ırarak inleme, a lama.

Fil: Hint ve Afrika gibi sıcak co rafyalarda ya ayan yabani iri kıyım hayvan.

Fîl-hâl: 1. imdi, hemen. 2. Bu halde. 3. Hadd-i zâtında.

Fırak: 1. Ayrılık hicran, a ı ın sevgilisinden ayrılması. 2. Hüzün, acı, teessür.

Firdevs: Cennet, cennette altıncı kat.

Firkat: Ayrılık.

Fürû: A a ı.

-G-

Gabgab: Çifte gerdan, çene altı.

Gâfil: Gaflette bulunan, ihmal eden, ilerisini iyi dü ünmeyen.

Gâh: Bazen, kimi vakit.

Galâ: Kıtlıktan gelen pahalılık.

Gamgin: Kederli, tasalı, hüzünlü.

Gamnâk: Gamlı, tasalı, kaygılı.

Ganî: 1. Zengin varlıklı. 2. Bol, çok.

Gara: Tutkal, jelatin.

Garb: Batı.

Gark: 1. Bo ulmak, batmak 2. Ölmek.

Gavr: 1. Bir eyin dibi, çukur. 2. Esas.

Gayb: 1. Göz önünde olmayan, bilinmeyen gizli. 2. Allah'ın insan dı ında baktı ı alem.

Gayr: Di er, ba kası.

Geda: Kimsesiz, dilenci, yoksul.

Ger: E er, ayet.

Ge t: 1. Gezme, dola ma.

Gevher: 1. Cevher, elmas. 2. Öz asıl.

Gıda: 1. Besleyici madde. 2. Ku luk vaktinde yenen yemek. 3. Zihni ve kalbi olgunla tıracak Kur'an ve imân ilmi.

Girân: Bıktırıcı, a ır.

Giriftâr: Tutulmu , yakalanmı .

Giryan: A layıcı, a layan.

Gubar: Toz.

Gulam: 1. Bıy ı yeni çıkmı delikanlı. 2. Kul, köle, esir.

Gussa: Keder, tasa, gam.

Gu : 1. Kulak. 2. itme, önleme.

Gülbang: 1. Tekkelerde toplu olarak ezili bir tada okunan dua. 2. arkı, tekbir.

Gülizar: 1. Gül yanaklı, al yanaklı.

Güman: 1. Sanma, zen, i kil. 2. üphe, ku ku.

Gürz: Eskiden silah olarak kullanılan uzun saplı, büyük demir topuz.

Gürz-i Girân: rî, a ır topuz. **Güzâr:**

Geçme, geçi .

-H-

Hacil: Utanmı , utanan, utanmaktan yüzü kızaran.

Hâd: 1.Sınır, uç. 2. Derece. 3. Hidayet eden, yol gösteren (Hâdi).

Hafî: Gizli, saklı.

Hadim: Hizmet veren, hizmet edici, yarayan.

Hakir: Hor, baya ı, adi, ki iliksiz.

Halâik: 1. Mahlûklar, yaratıklar, insanlar. 2. Halayık, satın alınan kadın hizmetçi. 3. Kadın, köle, cariye.

Halas: Bir yerden, bir eyden, kurtulma, kurtulu .

Halâs: Kurtulma, kurtulu .

Hallak: Allah.

Halvet: 1. Bir kö eye çekilme, yalnızlık. 2. Tenha bo bir yer mahal. 3. Bir hücreye kapanma. 4. İssiz yerde yalnız kalma.

Hamail: Muska, tılsım.

Hamu : Susmu , suskun, sessiz sessiz, sabit.

Hâmül: Tahammüllü, sabırlı, dayanıklı.

Han-ân-dem: Derhal.

Handan: Gülen.

Har: 1. Sıcak, kızgın, yakıcı. 2. Çok kızmak.

Hâr: 1. Diken. 2. E ek. 3. Hor. 4. Yıkılmış .

Harîr: pek.

Hârîs: 1.Hırslı. 2. Tamahkâr. 3. Bir eye çok dü kün, lüzumundan fazla istekli.

Hâsıl: Ortaya çıkan, görünen.

Hâss u ‘âm: Herkes.

Ha âret: Zararlı, de ersiz.

Ha r: 1. Toplama, cem’etme. 2.Ölüleri diriltip mah ere çıkarma; kıyamet.

Hava: 1. Dünyayı belirli bir yüksekli e kadar çevreleyen hafif gaz tabakası. 2. Tabakayı olu turan hafif gaz. 3. Atmosferin yapısı ve özelli i.

Havf: 1. Korku, korkma, ürkme. 2. eriat hükümlerine göre günah i leme korkusu.

Hayâ: 1. Utanma, sıkılma. 2. Ar, namus, edep. 3.Allah korkusu ile gınahtan kaçınma.

Hayme: Çadır.

Hayrân: Takdîrkârlı ından dolayı a akalmı , çok takdir etmi , çok be enmi .

Hazen: Sakınma, itiraz.

Hemrah: Yol arkada , yolda .

Hen-ân-dem: Derhal.

Hergiz: Asla, katiyen, hiçbir suretle, hiçbir zaman.

Hevâ: Nefsın zararları, arzuları.

Hevdec: Kadınlar için deve üzerine yapılan mah

Hezârân: Binler.

Hıfz: 1. Saklamak. 2. Ezberleme, akılda tutma.

Hı m: Öfke, hiddet.

Hı ma:1. Öfkeye, kızgınlı a. 2. Bir avuç dolusu.

Hıyanet: Hainlik, kötüye kullanma.

Hicap: Utanma, utanç, sıkılma, perde.

Hicaz: Arap yarımadasında Mekke ile Medinenin bulundu u ülke.

Hicr: Ayrılık.

Hicran: Bir yerden veya bir kimseden ayrılma, ayrılık.

Hil’at: Süslü elbise, kaftan.

Hilkat: Yaratılı .

Hilmi: nsanın tabiatında olan yava lık.

Hisâb: Hesap, sayma, aritmetik.

Hisse: Pay.

Hod: 1. Kendi. 2. Ba zırhı mi fer.

Hub: 1. Güzel, ho , iyi. 2. Cemil.

Hûban: Güzeller, iyiler.

Hubluk: Ceza, dert.

Hubz: Ekmek.

Hûda: Allah.

Hukm-i gayb: Taraflardan biri hazır olmadı ı halde verilen hüküm.

Hulk-ı Ahsen: Güzel huy.

Hulki: Huy ile hulk ile alakalı ve hulka müteallik.

Humâr: Sarho luk, sersemlik hali.

Hûmman: Cennet ku u, himmetli, çalı ma, yardım eden.

Hûn: Kan.

Hun-hâr: Kan dökücü.

Huni: Geni kap.

Hurûc: 1. Çıkma, çıkı . 2. Göç.

Hûsn: Güzel.

Hûve'l-âhir: Günümüz zamanı, sonraki zaman.

Hûve'l-evvel: Önceki zaman.

Hüccac: Hacılar.

Hüccet: 1. Delil, belge sanat. 2. Yetkin ve uzmanla mı bilim adamlarına ve seçkin âlimlere verilen unvan. 3. Senet, vesika, delil.

Hüda: Allah.

Hümâ: Talih ku u.

Hümâm: 1. Himmetli. 2. Bir i e sıkı sıkıya sarılıp o i i bitiren. 3. Aslan. 4. Büyük ve sa lam.

Hüsn-i Teessûf: Hüzünlü ve gamlı bir ekilde acınma, yazıklanma.

Hüveyda: Besbelli.

-II k:

A k.

Iyâl: 1. Geçindirmek zorunda bulundu u kalabalık bir ailesi olan. 2. Kadın, e . 3. Yere yatırma zorla yere yıkma.

- 'ânc:

Yardım.

bârât: Bir ifadeyi meydana getiren kelime ve cümleler.

bn: O ul.

brî: brâni, Yahudi.

btida: 1. Ba langıç, ilk. 2. Bir i e ba lamak. 3. Öncelikle, en önce. 4. Evvel, en ba ta.

Îfa: Bir i i yapma, yerine getirme.

fa: Gizli bir eyi veya konuyu aç a çıkarma dı a vurma.

ftirâs: 1. Parçalama, parça parça etme.

ma: Ayıplamak, kınamak.

va: Ayartmak, azdırmak, ba tan çıkarmak.

hfa: Gizleme, saklama, saklı kalma.

hlâs: Temiz sevgi ve yürekten ba lılık.

hsan: Ba ı , lütuf, iyilik etme.

hvan: 1. Samimi arkada lar, karde ler, can dostlar. 2. Aynı tarikattan olan arkada lar, yolda lar.

krâr: Söyleme, dile getirme.

ksîr: Hayatı ölümsüzle tirme.

'lâm: 1. Bildirme, bildirilme. 2. Bir davanın, mahkemece nasıl bir hüküm ve karara ba landı nı gösteren vesika.

mdâd: Tehlikede olana yapılan yardım.

mran: Hz. Meryem'in babası.

mtinan: Ba a kakma, minnet.

nâm: 1. Nimetlendirme nimet verme, bo ulma. 2. Yeniçeri askerlerinin aylıklarına yapılan zam.

nâyât: Son, sona erme, sonu gelme.

nayct: Yardım.

nkisâr: 1. Kırılma. 2. Gücenmek. 3. Bedduâ.

ntiha: Son, sona erme, sonu gelme.

rsâl: Gönderme, yollama.

r âd: 1. Gözetlemek. 2. Hazır ve âmâde eylemek. 3. Do ru yolu gösterme, Allah yolunu, tarikâtı gösterme.

sfidâc: Üstübeç.

skâr: Sarho etme.

skât: Sükût ettirmek, susturmak, kandırmak, razı etmek.

slâm: 1. Bildirme, anlatma. 2. Allah'ın Hz. Muhammed'i tebli e memur etti i din, Müslüman.

snâd: 1. Bir söz ya da haberi birisine nisbet etmek. 2. Bir nesneye, bir eye dayanmak. 3. ftira etme. 4. Peygamber sözü olan hadislerin sırayla kimler tarafından söylendi ini bildirme.

stignâ: 1. Aza kanaat etme, togözlülük. 2. Nazlanmak, a ır davranmak.

ret: Meclis, içkili toplantı.

tira: Satın alma.

tiyak: iddetli istek.

tab: Azarlama, paylama. **tmâm:** 1. Bitirme. 2. Tamamlama. Kadir **tmegil:** Etme.

z'an: Anlayı , anlama yetene i.

zhâr: 1. Gösterme, meydana çıkarma. 2. Yalandan gösteri .

zz: 1. De er, kıymet. 2. Yücelik, ululuk. 3.

Güçlülük.

zzi: 1. Sabırlı. 2. A ırba lı kimse.

-K-

Kabil: 1. Alan, kabul eden. 2. Olabilir, mümkün. 3. Yetene i kabiliyeti ve istidâdı olan becerekli. **Kâd:** Hırs.

Kadd: Boy.

Kadem: 1. Ayak, adım. 2. Metrenin üçte biri, yarım ar ın.

Kadi: Hâkim Peygamber (a.s.m) namına suçluyu ve suçsuzu ayırıp eriatle hükmeden hâkim.

Kadim: Ba langıcı olmayan, eski ezeli.

Kâdir: Kudret sahibi, güçlü.

Kâf: 1. Osmanlıcada bir harf. 2. Yaran, yarıcı.

Kaf: Masal da ı.

Kaht: Kıtlık, kuraklık.

Kail: nanmı , söyleten.

Kâl: 1. Kökünden koparmak 2. Konu mak.

Kâla: Sı ınca .

Kalîl: 1. Az. 2. Bodur kimse.

Kallâ : Kalle .

Kâm: Dilek, arzu.

Kamer: Ay.

Kâmet: Boy, endam.

Kâmis: Gömlek.

Kamu: Halkın bütünlü ü, halk, amme, hep, bütün.

Kamus: 1. Deniz, derya. 2. Denizin ortası, derin yeri. 3. Sözlük.

Kapçık: Tahıl tanelerindeki kabuk.

Karâbet: Sayıca yakınlık, hısımlık, akrabalık.

Kârbân: Kervan.

Karîb: Çok yakın.

Kârin: Yakın.

Karneyn: 1. Hem cismani hem de ruhi dünya. 2. Dünya ve ahiret.

Kasas: Maceralar, kıssalar, hikâyeler, hikâye etmek, anlatmak.

Kasâved: 1. Sertlik. 2. Gam, keder, tasa.

Kâsid: 1. Sürümsüz, geçmez, aranmaz. 2. Tasarlayan, kasededen. 3. Eksik olan, kesat.

Katar: Bir arada giden veya uçan hayvan dizisi.

Kavî: Kuvvetli, güçlü, sa lam, güvenilir.

Kavl: Söz.

Kayıl: Kabul etme.

Kaza: 1. Olaca ı ezelden Hak tarafından takdir olunan eylerin vukua gelmesi. 2. Kadı'nın hükmü. 3. stenmeden yapılan zararlı i .

Kâzıb: Yalancı, yalan söyleyen.

Kazıyye: 1. sorun, konu, dava. 2. Yan cümle, cümlecik. 3. Teklif, önerme.

Kebîr: Büyük.

Kelâm: Söz, konu mak.

Kem: Kötü, fena.

Kemâ-kân: Önceden oldu u gibi, eskisi gibi.

Kemal: Bilgi ve erdem bakımından olgunluk, eksiksizlik.

Kemân: 1. Yay. 2. Kavis. 3. Keman.

Kemend: dam için kullanılan ya lı kayı .

Kemhâ: pek kuma .

Kem-ter: Daha a a ı, a ıda bulunan, hakir, itibarsız. 2.Eksik, noksan.

Ken: Kazıcı, kazan, koparan; yıkan, söken. **Ken'an:** Hz. Yakup'un memleketi, Filistin.

Kesas: 1. Bildirme, anlatma, hikâye etme. 2. zleme, iz sürme. 3. Bir yazı sitili.

Ketm: Bir sözü, bir haberi saklama, gizli tutma.

Kevâk: Kevkebeler, yıldızlar.

Key: Ne vakit? Ne zaman?

Keyd: Tuzak, hile, oyun.

Keyl: 1. Ölçme, kile, ölçek. 2. Tartma, de erini anlama. 3. Kiler, tahıl, hububat ölçüsü.

Keylî: Kile ile ölçülen eyler.

Kıra'at: Okuma; devamlı ve düzgün okuma.

Kırtâs: 1. Kâ ıt, kâ ıt tabakası, sahife. 2. Kâ ıtçı.

Kıyâm: 1. Kalkma, ayakta kalma, ayakta durma. 2. Ayaklanma. 3. Ölümden sonra dirilip aya a kalkma. 4. Bir i e kalkı ma, ba lama.

Kîl-kâl: Dedikodu.

Kirdigâr: Allah.

Kisra: 1. ran padi ahı. 2. ran'ın eski padi ahlarından adil Enu iruh'un ünvanı.

Ki miri: Ki mir ile ilgili, ki mire özgü.

Ki ver: klim; memleket, vilayet, ülke.

Konak: Araba veya hayvanla bir günde alınan yol.

Kudûmına: Uzak bir yoldan gelme, ayak basma.

Kûh: 1. Do a özgü, da ile ilgili. 2. Da da ya ayan kimse. 3. Ta ralı, kaba kimse.

Kulûb: Kalpler, gönüller.

Kurb: Yakın olma, yakınlık, yakın bulunma.

Küllî: Umumi, bütün.

Kûnh: 1. Bir eyin hakikati, aslı, temeli. 2.

Kök, dip.

Küfr: mansızlık.

Künûz: Hazineler.

-L-

La'bûd: Muhakkak, mutlaka.

Lal(u) Yakut: Kırmızı de erli ta .

Lây: 1. Çamur. 2. Kül. 3. Tortu.

Lâ-ya'kıl: Dalgın, biho .

Lâ-Yezal: Zevalsiz, bitimsiz.

Leb: Dudak.

Lebbeyk: Buyurmak, buyurunuz.

Lesker: Asker.

Letafet: 1. Latiflik, ho luk. 2. Güzellik. 3.

Nezaket. 4. Yumu aklık.

Leyki: Ancak, ne varki, fakat.

Libas: Giysi, elbise.

Likâ: Kavuma.

Liva: Sancak.

Lü'lü-i'anber: Kıymetli koku.

-M-

Ma'büd: Kendisine tapılan varlık, tapacak, tanrı, ilah.

Ma'vra: 1. Öte. 2. Görünen âlemin ötesi.

Ma rib: 1. Güne in battı ı yer ve yön. 2. Güne in battı ı vakit.

Mâh: Ay.

Mah'ılikâ: Ay yüzlü, ay çehreli.

Ma-hasal: Hasıl olan, meydana gelen, netice, sonuç.

Mahbub:1. Sevgili, ma uk. 2. Hz. Muhammed (s.a.v).

Mâhi: 1. Mahveden, yok edici, yok eden. 2. Balık.

Mahîr: Uzman, i ini iyi bilen, usta.

Mahmûd: 1. Hamd olunmu , sena edilmî , övülmeye de er.

Mahpus: Kapatılmı , hapsedilmî kimse .

Mâh-rû: Ay yüzlü, yüzü ay gibi olan, güzel.

Mahzun: Üzgün.

Makâl: 1. Söz, kelam, lakırtı. söyleyi .

Makbul: 1. Kabul olunmu . 2. Be enilen, ho kar ılanan.

Maksûd: Amaç, Kasdolunan, istenilen ey, istek.

Mâlik: 1. Issı, sahip, efendi. 2. Yönetim hakkında elinde bulunduran, mutasarrıf.

Maliki: slamiyette dört mezhepten biri.

Mangır: Para, bakırdan yapılmı , iki buçuk de erinde sikke.

Mansub: 1. Nasbolunmu , konmu , dikilmi . 2. Memuriyete konulmu , memuriyette bulunan.

Mâsiva:1. Bir nesneden ba ka olan varlıkların hepsi. 2. Allahtan ba ka bütün varlıklar. 3. Dünyalık i ler.

Mat: 1. Bir tartı ma durumunda veya benzeri durumda yenik dü mek. 2. Ölmek.

Mâverâ: Ard, geri, bir eyinötesinde arkasında bulunan.

Mazmun: Anlam, kavram

Mecal: 1. Güç, kuvvet, takat, derman. 2. Fırsat, imkân.

Mecmu: Cem'olunmu , toplanmı , bir araya getirilmî ey, top, tüm.

Medh: Övme, övgü.

Me fhûm: Kömürle mi olan

Mekr: 1. Oyun, hile, dalavere. 2. Aldatma.

Meks: 1. Durma bekleme, bir yerde kalma, e lenme. 2. Bir eyin pahası noksan olma. 3. Ö ür, vergi almak.

Melâmet: Ayıplama, kınama, azarlama, çıkı ma.

Melâmi: Parıltılar, aydınlıklar.

Melûl: 1. Usanmı , bıkmı . 2. Mahzun.

Memât: Ölüm, vefat, hayat kar ıtı.

Memhûr: Mühürlemek, mühürlü ka ıt, mühürle kapatılmı .

Me-mûl: 1. Umulan, beklenilen. 2. Beklenti, umut, ümit. 3. Emel edilen.

Menahi: Men edilmî eyler, er'en yasak edilmî eyler.

Menhî: Haram olunmu , yapılması er'an menedilmî ey.

Merâm: stek, amaç, gaye, maksat.

Mergub: 1. Ra bet edilmi, be enilmi, herkesçe sevilip aranılmı. 2. stenilen, sevilen.

3. Kadın adı.

Meskenet: 1. Miskinlik, fakirlik, yoksunluk. 2. Beceriksizlik.

Mesrur: Sevinmi, sevimli.

Mest: Kendinden geçirmek.

Mestur: Örtülü, kapalı, gizli.

Mevce: Dalga.

Mezra'a: Ziraat olunacak ekilecek tarla, yer.

Mihmân: Misafir.

Mihnet: Sıkıntı, üzüntü

Mir'at: Ayna.

Misl: E, benzer.

Miyân: 1. Orta. 2. Meyan, ara, aralık.

Mu'tad: Alı ılmı olan.

Mu'teber: tibarlı, hatırı sayılır, saygın.

Muhal: Olmaz, olamaz, olmayacak, olması gerçekte mesi imkânsız.

Muheyya: Hazır.

Muhîp: Seven, muhabbet eden, dost, hayrı isteyen.

Mukarreb: Yakınla ma, yakın, yakınla tırlmı.

Mukkaddem: Daha evvel olan.

Murad: stek, dilek.

Murassa: De erli ta larla bezenmi, cevahirle süslenmi.

Murdâr: Mundar, kirli, pis.

Musahhar: Ele geçirilmi.

Mutâ: tâat olunan, boyun e ilen, ba kalarının kendisine itâat ettikleri.

Mutarrâ: 1. Kokulu, koku sürülmü. 2. Taze.

Muttasîf: Kendisinde bir sıfat olan, u veya bu tarzda sıfatlanmı olan, vasıflı, nitelikli. 2. nanılır, güvenilir. 3. Yürürlükte olan geçer.

Muteber: tibarlı olan, saygın, de er verilen, güvenilir, hatırı sayılır.

Mübtedi: Dinde olmayanı dine sokan.

Müdâm: 1. Devam eden, süren, sürekli.

Müfessir: Kısa anla ıması güç bir metni açıklayan, açıklı a kavu turan.

Mülk-i Hicaz: Hicaz padi ahı.

Mümtaz: 1. mtiyazlı, ayrı tutulmu, üstün tutulmu. 2. Seçkin. 3. Erkek adı.

Müncerr: 1. Bir tarafa çekilip sürüklenen, sürülen, kayıp bir tarafa giden. 2. Varıp sona eren. 3. Neticelenen.

Müneccim: Gelece i gören ki i, ahıs.

Müretteb: Düzelmi, dizilmi.

Mürg-i Nigâr: Güzel yüzlü ku, sevgili.

Mürsel: Gönderilmi, yollanmı, Peygamber.

Mür id: Do ru yolu gösteren kimse, klavuz.

Müste'an: Kendisinden yardım, i bekleyen, yardım istenen.

Müstecâb: Kabul görülmü.

Müzeyyen: 1. Süslenmi, süslü. 2. Kadın adı.

-N-

Nâ'il: Eri mi, ele geçirmi, ba armı, kazanmı, ula mı.

Na-çar: 1. çaresiz, ister istemez. 2. zorunda kalmı. 3. zavallı.

Na'ra: Yüksek sesle, uzun ba ırma.

Nâçî: Ne 'et eden.

Nadan: Bilgisiz, cahil.

Nâdim: Pi manlık duyan, pi man.
Nâfe: Efsanevi koku, misk.
Nâ-gâh: Birden bire.
Nâ-gehân: Apansız birden bire.
Nâ-hak: Haksız.
Nahif: Zayıf, cılız.
Nahnü: Biz.
Nâka: Di i deve, maya.
Nakl: Nakil, ta îma.
Nakka : Ya lı boya ile duvar nakı ları yapan usta, süsleme sanatkârı.
Nâle: nilti.
Nali : nilti, inleme, figan.
Nâm-dâr: Ünlü, me hur.
Nâme: Mektup.
Nân: Ekmek.
Nâr: Ate .
Nâs: nsanlar, halk, herkes.
Nâse: Açıklık, açık ve kesin yargı.
Nash: Nasihat, ö üt.
Na ı:1. Sebep olan, ileri gelen. 2. Dolayısıyla, sebebeyle.
Nâ i: 1. Ne 'et eden, yeniden vücuda gelen. 2. Delil, dolayı, ö türü. 3. Yeti mi a layan veya kız. 4. Geceleyin meydana gelip zahir olunan ey.
Nâtüvan: ktidarsız, zayıf, kuvvetsiz.
Nâzenin: Nazlı, ince, ho edalı.
Nâzır: 1. Nazar eden, bakan, gözeten. 2. Vekil, bakan. 3. Bir yüzü bir tarafı olan.
Nâzil: nen, inmi .
Nazîr: Benzer, e , örnek.
Nebi: 1. Ok. 2. Ok yapma.
Nekre: Belirsiz olan.
Nergis: Çiçek.
Neva: Ses, ahenk, na me.

Nevale: 1. Vergi, ba ı . 2. Nasib, kısımet, talih. 3. Yiyecek, içecek, bir tek porsiyon.
Nevâz: Ok ayıcı ho ses.
Nevbet: 1. Resmi törenlerde görev gören bando müzik aleti. 2. Tekkelerde çalınan müzik aleti.
Nev-civân: Taze, genç delikanlı.
Nevha: Ölüye sesle a lama.
Nigâr: Resim, güzel yüzlü sevgili.
Nihân: 1. Gizlenmi , saklı. 2. Bilinmeyen, görülmeyen, seçilmeyen. 3. Gizli, sır.
Nikâb: Ku çu eldiveni.
Nikab: Yüz örtüsü.
Nik-hu: Güzel huylu, iyi.
Nîk-sıfat: Güzel sıfatlı, güzel yüzlü.
Nîran: Cehennem.
Nîsa: Kadın.
Nî an: z, bellik.
Niyaz: 1.yalvarma, yakarma. 2.dua.3. bazı tarikatlarda küçü ün büyü e kar ı olan selam, saygı ve duası.4. ihtiyaç, muhtaçlık.5. bekta ı edebiyatında rica ve duayı muhtevi manzum veya mensur sözler.
Nuhâs: Bakır, bakır para.
Nuhât: 1. Hıçkırma, 2. Nahiv âlimleri.
Nukul: Rivayetler, hikayeler.
Nükul: Vazgeçme, geri dönme, cayma.
Nusret: 1. Yardım. 2. Allah 'ın yardımı. 3. Ba arı üstünlük.
Nû : 1. Tatlı, bal. 2. çki, i ret.
-Nû : çen, içici, ayya .
Nush: nasihat verme, ö üt.
Nübüvvet: Nebilik, Peygamberlik.
Nüşa: 1. Yazılı, yazılmı ey, yazılı bir eyden çıkarılan suret. 2. Gazete ve dergilerde sayı. 3. Muska.

Nüzül: 1. nme. 2. Yolculuk sırasında konaklama. 3. Felç.

-O-

Oluk: Bir eyin akmasına yarayan üst yanı açık boru.

Ota : Büyük ve süslü çadır.

-PPây:

Ayak.

Payin: 1. Alt, a a 1, a a 1 taraf. 2. Merdivenin ilk basama 1.

Pare pare: Parça parça.

Per: 1. Kanad. 2. Yelek, ku kanadının büyük tüyleri.

Pehlevan: Pehlivan, güre çi, yi it.

Penâh: Sı ınma, sı ınacak yer.

Pend: Nasihat, ö üt

Perdedör: Perdecî, büyük bir kimsenin kapısında bekleyip içeri gireceklere kapı perdesini açmakla vazifeli kimse.

Perver: Besleyen, yeti tiren.

Perver-digâr: Koruyan, besleyen, seven, rızık veren Allah (c.c).

Pes: 1. Geri, arka. 2. Bu durumda, bundan böyle, öyle ise. 3. Sonuç olarak. 4. Yeter. 5.

Sonra. 6. Hafif, yava sesle söyleyen.

Peyk: Haber ve mektup getirip, götüren.

Pinhan: Gizli, saklı, gizlenmi .

Pîr: Ya lı, ihtiyar.

Pîr: 1. Koca, ya lı adam, ihtiyar. 2. Bir tarikatın kurucusu. 3. Bir sanatın kurucusu. 4.

Esnekte bir grubun üyesi.

Piyaz: Zeytinya ı ve sirke ile yapılan fasulye salatası.

Pûl: Para.

Pûlâd: Polat, çelik.

Pur: O ul.

Pupa : Hörgüçlü deve.

Pût: Put, heykel.

Putin: Üç dört tel iplikten bükülmü iplik.

Pünhûn: Kan içinde, kan dolu.

Püser: Erkek çocuk, o ul.

Pü t: Arka, sırt.

Pü t'(ü)penah: Koruyucusu, arkası.

-RRa 1b:

Ra bet.

Râh: Yol.

Reca: 1. Rica. 2. Ümit.

Ref ' idmek: 1. Yükseltme. 2. Yukarı kaldırma, 3. Hükümsüz bırakma.

Ref: 1. Gev eklik, süpüklük. 2. Varlık va zengin olma. 3. Bolluk, rahatlık, refah.

Refet: Merhamet etme, koruma, kollama, efkâr gösterme.

Reha: 1. Gev eklik, kurtulu , kurtulma. 2. Varlık veya zengin olma. 3. Bolluk, rahatlık, refah.

Reh-var: 1. Atın rahvan, e kin, sarsmadan yürüyü ü. 2. Rahvan at.

Reng (u) bûy: Suret ve koku.

Rem: 1. aret, sembol, rumuz. 2. Güç anla ılır. 3. Gizli ve kapalı söyleme.

Rencide: ncinmi , kırılmı .

Refref: Peygamberimizi Miracta en yüksek makama götüren ku .

Revâ: 1. Hak, lâıyk, caiz, uygun. 2. Gidici.

Revâkid: Durgun olanlar.

Revânc: Yürüten, giden.

Reyyan: Suya doymu , suya kanmı .

Ricâl: Erkekler, yüksek makamdaki devlet büyükleri.

Ricalî: Devlet ileri gelenleri.

Rîf 'at: 1. Yükseklik, yücelik, büyük ve büyük rütbe. 2. Erkek adı.

Rikâhdâr: Osmanlılarda hükümdarın ata binerken tüzengisini tutan ki i.

Rivayat: Rivayetler, söylentiler.

Rub: 1. Süpürme. 2. Süpürge.

Rû-be-rû: Yüz yüze, kar ı kar ıya, kar ılıklı olarak.

rûhu'l-emîn

Rûmi: Anadoluyla ilgili özgü veya burayla ilgili.

Rumuz: Remizler, i aretler; manası gizli olan sözler.

Rust-a-hiz: Kıyamet günü.

Rû en: 1. Aydın, parlak. 2. Belli, meydanda, a ikâr. 3. Erkek adı.

Rûy: Yüz.

Rûy-ı han: Okuyanın yüzü. **Rûy-ı zemîn:**

Yeryüzü, **Rûz:** Gün.

Rûz-ı cezâ: Hesap günü.

Rûz [u] eb: Gece gündüz.

Rücû: Geri dönme.

Rûkn-i erkân: Canı gönülden.

Rûsvây: Ayıplanacak durumda olan, rezil.

-S-

Sâ: Takriban, 1000 dirhemlik (3120 gr'lık) hububat ölçe i, kile.

Sabıka: 1. Geçmi olay ve durum. 2. Bir kimsenin daha önce bir mahkemeye dü üp ceza almasına sebep olan suç.

Sabî: Çocuk.

Sabr-i cemil: Allahtan gelen bir acıya dayanma.

Sadâ: Ses, yankı.

Sadâret: 1. Ba ta bulunma, öne geçme. 2. Sadrazamlık, sadrazamın i i ve makamı. 3. Rumeli ve Anadolu kazaskerli i.

Sadır: Çıkan.

Safa: Sefa.

Sâfi: Temiz, katkısız, duru.

Sagir: Küçük çocuk.

Sahib-i hayrat: Hayırlı i ler yapmı kimse.

Sail: 1. Soran, sorucu, sual eden. 2. Dilenci

3. Akıcı, akan 4. Saldıran.

Sâkî: Su veren, arap getiren, içki sunan.

Salb: 1. Asma, dara acına çekme. 2. Çarmıha germe.

Sâle: Senelik, yıllık.

Sanem: Put.

Sani': Görülen i .

Sârik: Çalan, hırsızlık eden, haremî.

Savt: lahi, gülbang gibi besteli ezgi.

Sebak: 1. Ders. 2. Öndül.

Sedd: 1. Kapama, tıkama; kapanma, tıkanma, engel olma. 2. Mania, perde. 3. Set, tümsek. 4. Baraj, bü et. 5. Rıhtım.

Segirtme: Ko ma **Sehâp:** Bulut.

Schâvet: Cömertlik, el açıklı ı, muhtaç olanlara çok ihsan etmek.

Schî: Sahî, eli açık, esirgemeyip veren.

Selsebil: Kar ılık beklemeden hayır için da ıtılan içme suyu, cennette bir çe menin adı.

Semâ: Gökyüzü.

Seme: Sersem, ahmak, alık.

Semen: 1. Baha, de er, kıymet 2. Semizlik.

Semiz: i man, eti ya lı, bol etli.

Senâ: Övme, övü .

Serâser: 1. Ba tan ba a, büsbütün. 2. Altın veya gümü teller dokunmu bir çe it kıymetli kuma .

Sergüze t: Bir kimsenin ba ından gelip geçen olaylar, hikâye, macera. 1. Baha, de er, kıymet 2. Semizlik.

Sermed: Daimi, sürekli.

Ser-tac: Ba tacı olan, çok sevilen, sayılan.

Sermed: Daimi, sürekli.

Serzeni : Sitem etmek.

Seyl: Akıntı.

Seyyad: Avcı.

Seyyah: yolcu; gezici **Sezâ:**

Münasip, uygun, layık.

Sıdk: Do ruluk, ba lılık, samimiyet.

Sidre: 1. Arabistan kirazı. 2. En yüksek makam.

Sîhr: 1. Büyü, gözba cılık, büyücülük. 2. Büyü kadar tesiri olan ey, fattanlık. 3. iir ve güzel söz söyleme gibi insanı meftûn eden hüner, sanat.

Sîlsile: 1. Birbirine ba lanan zincir.

2. Soy, sop. 3. Sırada . 4. Seri, dizi.

Sini: Büyük tepsi.

Sinn-i âba: Yedi ya ayandan on be veya yirmi ya ayana kadar olan zaman.

Siper: Korunak, koruyucu engel.

Su'al: Soru.

Suhuf: Sahifeler, yapraklar.

Sukût: Dü me.

Sumnat: Puthane, kilise.

Sun: Yapı , yapı ma.

Sun'î: Yapma, takma.

Susen: Susam.

Sur'at: Hız.

Sücûd: Secdeye varmak.

Sühan: Söz, lakırtı.

- **ab:**

ap.

ad: 1. Sevindirmek, mutlu etmek. 2.

Memnun, en.

âd-mân: Sevinçli.

âdumân: Sevinçli, memnun, mesrur.

afi: 1. slamiyette dört sunni mezhepten biri. 2. Bu mezhepte olan kimse.

ah: Hükümdar.

âhbâz: 1. Bir cins iri ve beyaz do an.

2. Yi it, anlı, gösteri li adam.

arapdar: arapçı, saki, içki sunan.

âyî': 1. Yaygın olarak duyulmu , herkesçe bilinmi . 2. Da ıtılmamı ortak hisse.

azz: Kaide dı ı.

eb: Gece.

ebnem: Çi ; havada bu u durumundayken ak amın ve gecenin serinli iyle yerde ya da bitkilerde toplanan küçük su damlaları.

ecâ'at: Yi itlik, yürekliplik.

chla': Kusurlu sayılmayacak kadar hafif a ı.

chen ah: En büyük padi ah, ah, padi ahlar padi ahi, ahlar ahi.

chr: 1. Yeni av. 2. Ay, otuz günlük zaman.

chvet: Cinsel istek.

ekl'i sima: Simanın, yüzünün ekli.

em: 1. Bal mumu. 2. Mum çıra ı.

erafet: 1. erefli olma, ereflilik.
2.ki izadelik, soydanlık. 3. Hz. Muhammed
soyundan gelme.

erh etmek: Açıklamak.

erh itmek.

erh: Bir anlatım veya kitabı açıklama.

erik: Ortak, ders arkada ı, okul arkada ı.

eydâ: A ktan aklını kaybetmi divane,
dü kün, a kın.

u'le:1. Alev, ate ı ı ı. 2. Kadın adı.

ûrâ: Bir alanla ilgili olarak olu turulan
danı ma kurulu.

uyû: Yayılma.

-

T'Ta'n: Ayıplama,
kınama.

Tâ'rîf: 1. Etrafiyla anlatma, anlatılma;
etrafıyla bildirme, bildirilme. 2. Bir maddeyi
bütün lüzumlu noktalarını içine alır ekilde
bir ibare ile anlatma.

Ta'zımat: Hürmetler, saygılar.

Taaccub: 1.Hayret. 2. a akalma.

Taâlâ: Allah.

Taâm: Yemek.

Ta lamak: Da lamak.

Tahsîn:1. yi ve güzel bulmak. 2.Kale
gibi sa lamla tırmak.

Takarrüb: Yakınla ma, yakla ma,
yana ma.

Takrîr: 1.Yerle tirme, yerle tirilme.
2.Sa lamla tırma, sa lamla tırılma. 3. Anlatı ,
anlatma.

Talâk: Bo ama, nikâhlı kadını bırakma.

Talî': Kısmet, kader, talih.

Taltîf: 1. Gönül ok ama, gönlü ho etme.

Tan: Güne do madan önceki alaca
karanlık, fecir.

Tasadduk: 1. Sadaka vermek. 2. Sadık
ve gerçek oldu unu meydana çıkarmak.

Ta ra: Ba kent dı ındaki yerler.

Tavus-ı adni: Cennet
ku u.

Tazim:1.Büyütme. 2.A ırlama. 3. Saygı
gösterme.

Te'essüf: Acınma, yazıklama, yerinme.

Te'hîr: Sonraya bırakma, geciktirme.

Te'vil: Bir sözü veya davranı ı görünür
anlamından ba ka anlamda kabul etme,
çevirme.

Teb: Hararet, sıtma, humma.

Tebdil: 1. De i tirme.

Tebeddül: De i me, ba ka hale girme.

Teber: 1.Balta. 2. Me in bıça ı. 3.
Dervi lerin ta ıdı ı balta.

Teberrük: Bereket, umma.
tebessüm eyleyüben

Teb ir: Hayırlı bir haber verme, müjde
verme.

Tecessüs: Casusluk yapmak, gizlice
ara tırmak, gözetlemek.

Tecrîd: 1. Soyma, soyulma. 2. Ayırma,
birden tarafta tutma. 3. Her eyden el ayak
çekip Allah'a yönelme.

Tefekkür: Dü ünme, dü ünü .

Teferrüc: Gezinti, gezintiye çıkıp gam
da ıtma.

Tegayür: Bir durumdan ba ka bir
duruma geçme, de i me.

Teh-i dest: 1. Elibo , savruk, zü ürt. 2.
Bilim ve sanattan mahrum bo kafa.

Tehî: Bo , bo una, avare.

Tekellüm: Söyleme, konu ma.

Telhis: Özetlemek.

Tersa: Hristiyan.

Te ekki: ikâyette bulunmak.

Te ne: Susamı , çok istekli.

Tevâtür: 1. Bir haberin a ızdan a ıza dolaarak yayılması. 2. Bir hadisi erifin bir cemaat tarafından rivayet edilmesi hali.

Tevfik: 1. Uydurma, muvafık bulma. 2. Allah'ın yardımına kavu ma. 3.

Tenasüp. 4. Erkek adı.

Tıfıl: 1. Küçük çocuk. 2. Zayıf, ufak tefek.

Tîb: Güzel koku, güzel kokulu nesne.

Tîr: Ok.

Tiz: Tez, çabuk, ince, keskin.

To rı: Do ru.

Töhhmet: Suç, suçlama, kabahatli, i lendi i sanılan fakat gerçekli i meydana çıkmamı suç.

Tuhfe: Hediye, pe ke , arma an.

Tulû: 1. Do ma, do u 2. Ortaya çıkmak, zuhur.

Turan: Türk diyarı.

-UUcb:

Kendini be enmi lik.

Uhrâ: Ba ka, di er.

Ukul: Akıllar, zihinler, uslar.

Ulû: Sahipler.

Umur: ler, hususlar.

Uruc: Yukarı çıkmak, yükselme.

Urup: 1. Ar ının sekizde biri uzunlu unda ki ölçü(TDK). 2. Yöredeki anlamı tahıl ölçü birimidir, yaklaşık tenekeye tekabül eder. (Örn: ki urup bu day gibi). Bu ölçekler küçükten büyü e do ru; inik, urup, demürlü, kile ekinde

sıralanır. Demürlü, 18 kilogramlık bir tenekeye e ittir.

Uryân: Çıplak.

Usa: Asi.

Uzmâ: Büyük.

-Ü-

Ülfet: Alı ma, kayna ma, görü me, konu ma, ahbaplık, dostluk.

-V-

Va'd: Bir i i yerine getirmek için verilen söz.

Vâfir: Çok, haddinden fazla.

Vâfir kelam: Çok söz, çok lakırtı.

Vahdet: 1. Yalnızlık, teklik, birlik. 2. Allah'a yakınlık, Allah'a ula ma.

Vakâr: 1. Ciddi ve vakur olanın durumu. 2. A ırba lılık, ciddiyet. 3. Heybet, ha met.

Vâle: 1. Ilgımsalgım, serap. 2. Bir çe it ipek kuma . 3. Nâle.

Varak: Yaprak, kâ it.

Vasf: Nitelik, bir kimsenin veya eyin ta ıdı ı hal, sıfat. 2. Bir kimsenin veya eyin durumunu anlatarak tarif etmek. 3. Övme. 4. Sıfat.

Vech: Yüz, surat, çehre.

Vechi-i Hikmet: Hikmetli yüz, hikmetli sima.

Veli: Ermi , eren, evliya.

Verâ: Arka, geri, öte.

Verâset: Mirasçılık, varislik.

Visâl: 1. Ula ma, biti me. 2. Sevgiliye kavu ma.

Vukû: Olmak, meydana gelmek.

Vuku-ı Hal: Olan, meydana gelen hal.

Vuslat: Kavu ma.

Vüs'a: Takat, güç.

-YYâd:

Anma, hatırlama.

Yevm: Gün.

Yevmi'l kıyam: Kıyamet günü.

Yezdân: 1. Mecusilerin hayır ilahı.

2.Allah.

Yezdâni: Allah'a özgü, Allah'la ilgili.

Yohsul u bay: Fakiri ve zengini

Zir: Alt. **Zîr-i destine:**

Elinin altına **Zîya:** Iık, aydınlatmak.

Ziyan: Zarar.

Ziynet: De erli e ya.

Zülâl: Berrak, tatlı, güzel, so uk su.

-Z-

Za'îf: Zayıf

Zâd: Azık, yiyinti.

Zâde: 1.O ul, evlat 2. nsaniyetli, do ru adam.

Zâhir: Görünen, açık, belli, dı yüz.

Zahire: Gerekti i zaman harcanmak üzere ambarda saklanan yiyecek.

Zâile: 1. Zeval bulan, yok olan, daim ve baki olmayan. 2. Geçen, geçmi olan.

Zârıncı: 1.Feryad edip inleyen. 2.Yatalak hasta. 3.Yanık türkü. (Tarama Sözlü ü.) **Zay:** Akit, kaybetmek, yitirmek.

Zâyâ: 1. Elden çıkma. 2. Yok olma.

Zehr-i mâr: Yılan zehri.

Zelîl: Hor görünen a a ı tutulan, a a ılanan.

Zemm: Yerme, kötöleme.

Zencebil: Zencefil bitkisinden elde edilen, baharat olarak kullanılan toz.

Zerrin: 1. Altından yapılan. 2. Altın gibi sarı ve parlak. 3. Güzel kokulu bir çiçek.

Zeval: Sona erme, silinme.

Zibâ: 1. Süslü, i lemeli ziynetli. 2. Çekici, yakı ıklı, güzel, cazibeli.

Zir(û) zeber: Alt- üst.

KAYNAKÇA

AYDEMİR, Abdullah, *Tefsirde srâiliyât*, Ankara, 1979.

BEKROLU, Nazan, *Yusuf ile Züleyha*, Tima Yayınları, İstanbul, 2005.

CERRAHOĞLU, Smail, *Tefsir Tarihi*, Ankara, 1996.

ÇETİN, Nurullah, *Yeni Türk airlerinin "Yusuf ve Züleyha Hikâyesi"* Duyarlı 1, Hece Yayınları, 2004.

DADEMİR, Özkan, *Yusuf ile Züleyha*, Fenomen Yayınları, Erzurum 2012.

DEVELLOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Do u Matbaası, Ankara, 1980.

DOLU, Halide, *Men einden Beri Yusuf Hikâyesi ve Türk Edebiyatındaki Versiyonları*, (Yayınlanmamı Doktora Tezi), Ü, İstanbul, 1953.

ERBA, Ali, *İslam Ansiklopedisi*, c.29, s. 36-37. 2014.

KAVRUK, Hasan, *Türk Edebiyatında Mensur Hikâyeler*, MEB, 1998.

KURTOLU, Mehmet, *Ben Yusuf Sen Züleyha*, İstanbul Yayınları, 2009.

LEVEND, Ağah Sırrı, *Hamdi'nin Yusuf u Züleyha'sı*, Türk Edebiyatı Tarihi, C.1. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu TTK Yayınları, 3. Bsk., Ankara, 1988.

DEMİR, Recep, *Hatâyî- Tebrizî ve Mollâ Câmî'nin Yusuf u Züleyha Mesnevileri Üzerinde Kar ıla tırmalı Bir nceleme*, Yayınlanmamı Doktora Tezi, Van, 2004.

ÖZEL, smet, *Bir Yusuf Masalı*, ıle Yayınları, 18. Baskı, İstanbul, 2012.

POLATER, Kadir, *Kur'an ve Kitabı Mukaddes'e Göre Yusuf Kıssası*, Dinbilimleri Akademik Ara tırma Dergisi, c.7, S. 3, Ankara, 2007.

AHNLER, Necmettin, *Üç Gömlek Hikâyesi*, nsan Yayınları, İstanbul, 2008.

SEZER, Melek Özlem, *Yusuf ile Zeliha*, Kanguru Yayınları, Ankara, 2011.

ÜKRÜ, Elçin, *Türk Edebiyatında Tabiat*, Ankara, 1993.

TOPALOĞLU, Bekir, *İslamda nanç Esasları*, Çamlıca Yayınları, İstanbul, 2010.

TÜRKDOĞAN, Melike Gökcan, *Divanı, İnceleme-Metin, Klasik Türk Edebiyatında Yusuf u Züleyha Mesnevileri Üzerine Mukayeseli Bir Çalışma, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 3287, Kültür Eserleri, 480, Ankara, 2011.*

ULUDA, Süleyman, *İslam Ansiklopedisi, c. 15. s.299-300. 2014.*

Türkçe Sözlük, TDK Yayınları, Ankara, 2005.

TÜRKMEN, Hüseyin, *Kara Gün, Has Basın, Kayseri, 2012.*

TOZLU, Necdet, *Alar Baba*

YAZIR, Elmalılı M. Hamdi, *Kur'ân-ı Kerim ve Yüce Meâlî, (Sadele tiren: Kasım Yayla), Merve Basın Yayın, İstanbul, 2002.*

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

27.03.2013'te bakılmıştır.

[http:// incil.info](http://incil.info), *Kitabı Mukaddes İrketi ve Yeni Yaşam Yayınları, adresinden*

alınmıştır.

<http://www.turkcebilgi.com>

<http://www.nedirnedemek.com>

[http:// iyibiryer. Blogcu.com](http://iyibiryer.blogcu.com)

[https://tr. Facebook.com Yusufiye Derneği Genel Merkezi](https://tr.facebook.com/YusufiyeDerneğiGenelMerkezi), “Allah’ın görünmeyen eserleri”

[www. kulturturizm.gov.tr](http://www.kulturturizm.gov.tr), *Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 3287, Kültür Eserleri, 480, 2011.*

www.diyenet.gov.tr/turkish/dinikavramlarioku.asp

[www. Yusufiye derneği.org/](http://www.YusufiyeDerneği.org/)

AĞLAR İRŞÂDÎ BABA'NIN
YUSUF İLE ZELİHA HİKÂYESİ

ÇEVİRİ YAZI

Kıssa-ı Ya'kûb u 'ys

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

(1a) Bu kıssa-ı
Ya'kûb 'aleyhi's-selâm
Ve karında ı 'İys hikâyetidür

1 Hak Te'âlâ eylese tevfik
bize Bir kasas var
söyleyem anı size

2 Cân kulakın aç benim iki
gözüm
Nâdân ehline benim yokdur
sözüm

3 Ehl-i 'ışka nâfedür 'anber
süzüñ Eveli yâkût
üstüne incü düzüñ

4 'Işk ile irdi irenler devlete
'Işk ile irdi irenler
vuslata

5 Her kemâlât 'ışk ile olur
inan
'Işk ile Hak İdris'e virdî cinân

6 'Işk ile İbrâhîm atıldı oda
'Işk ile Yûnus Nebî [y]üzdi
suda

7 'Işk ile hem virdi Mûsâya
'asâ Bahr içinde gark
olup ehl-i 'usâ

8 'Işk ile nûş itdi Hızr Âb-ı
hayât
Tâ ilâ yevmi'l-kıyâm görmez
memât

9 İbtidâ biz bir salâvât
virelim
Söze andan başlayuben
girelim

10 Gitdi İbrâhîm Nebî ol
yüzü ay
Geldi İshâk yiryüzüne basdı
pay

11 Çün nübüvvet şartını kıldı
edâ Ken 'ân iline nebî
kıldı Hudâ

- 12 Şer‘-i İbrâhîmi kurdı ey
‘azîz İki oğlu toğdı
aneden ikiz
- 13 İbtidâ toğana İshâk ‘İys
diyüp
Soñra toğanıñ adın Ya ‘kûb
diyüp
- 14 Çünki irdiler yigirmi
yaşına
Çok serencâm geldi anlar
başına
- 15 Turdı İshâk kıldı
Ya ‘kûb’u çoban
Geşt idiüben tağı taş
yazı yaban
- 16 Kardaşı ‘İys avı çok sever
idi Gice gündüz
olmaka iver idi
(1b)
- 17 Bir gün İshâk söyledi kim
ey oğul Sen benim bu
sözimi eyle kabûl
- 18 Egniñe bağla silâhın bin
atı
Yok mizâcım gö[ñ]lüm ister av
eti
- 19 Bir geyik bulup
getürürsin baña
Destim açup bir du ‘â
idem saña
- 20 Tağı taşı geşt idiüp turma
ara
Hak nebi kılsın seni benden
soñra
- 21 Oda asup anı biryân
eyleyim
Hâlıkımdan ol du ‘âyı
dileyim
- 22 Turdı çün ‘İys bindi fî’l-
hâl atına Anası tîz
geldi Ya ‘kûb katına
- 23 Pes elinden tutdı anıñ ol
zamân Gitdi bir halvet
yire oldı nihân

- 24 *Didi atañ kardaşıña
söyledi Çün benim
kulakım anı diñledi*
- 25 *Bir geyik avla getir didi
baña
Destim açup bir du'â idem
saña*
- 26 *Hak katında 'izz-i câh
devlet bula Aldı yayıñ
okıñı girdi yola*
- 27 *Tut bu sözüm sen boğazla
bir koyun 'İysin
hakkında idelim bir oyun*
- 28 *Oda asup anı biryân
idelim
Sofraya koyup ber-â-ber
gidelim*
- 29 *Ekl idüp ol Hâluka hamd
eyleye Hem seniñ'çün ol
du'âyı eyleye*
- 30 *Bir koyun boğazladı gâyet
semiz Postın alup
itdiler anı temîz*
- 31 *Ev içine nâşı Ya 'kûb
koymadı
Hem bu sırrı bir kimesne
duymadı*
- 32 *Gizlü varup anı biryân
etdiler Aldılar İshâk
öñine gittiler*
- 33 *Didi oğlın eyledi biryân
saña Destin açup bir du'â
eyle aña*
- 34 *Didi İshâk ibtidâ ekl
idelim Emr-i Yezdân
böyle imiş n'idelim (2a)*
- 35 *Ben dilerdim 'İysi
peygamber ola Ol
Benî İsrâ'ile rehber ola*
- 36 *Pes 'akıllu kâmil ise
söylemez*

- Kulın akli hikmeti keyl
eylemez*
- 37 *Zâhirinde kudreti
iştâdadur
Bâtınında hikmeti ihfâdadur*
- 38 *Çün kim ol âhû aña oldı
gıdâ Kaldurup el didi
ey Bârî Hudâ*
- 39 *Kim getürdi ise biryânı
baña
Sen nebilik hil'atın giydür aña*
- 40 *Oldı dergâhda du'âsı
müstecâb
Leyki 'İysden eyledi gâyet
hicâb*
- 41 *'İysin ahvâli işit n'oldı
nice
Avdan üç gün gelmedi gündüz
gice*
- 42 *Hâsılı söz bir geyik urdı
hemân Atâsınıñ katına
oldı revân*
- 43 *Geldi fi'l-hâl mâcerâyı
añladı
Gözlerinden yaş akıdıp
ağladı*
- 44 *Didi İshâk sil yaşıñı
ağlama
Buğz idüp kardaşıña kin
bağlama*
- 45 *Çün benim meylim saña
olmuşdı yâr Böyle
tacdîr eylemiş
Perverdigâr*
- 46 *Döndi İshâkıñ katından ol
zamân Kardaşıñıñ
semtine oldı revân*
- 47 *Didi ey kardaş silâhıñı
takın
Bundan öte dost beni (bilme)
sakın*
- 48 *Gâfil iken sen beni urdun
dime
Rû-be-rû ceng idelim olma
seme*

- 49 *Hâmûş olup döndi Ya 'kûb Bayı dervîş cem ' olurlar*
nâ-gehân Gitdi bir zâdına
halvet yire oldı nihân
- 50 *Kanda kaldı ismi hîç 56 Ne atâsı tuydı ne hod*
okunmadı kardaşı
Üstüne üç yıl güneş tokunmadı Yalıñuz gitdi yola yok yoldaşı
- 51 *Mâderi gidüp gelürdi 57 Buldı İlyâs Rûmî çün virdi*
yanına selâm Birbiriyle
Kimse hîç kemlik sunar mı eylediler çok kelâm
cânına 58 Didi İlyâs hoş tutayım ben
52 Günde bir kerre getirürdi Ol kadar mal vireymiş kim ol
ta 'âm Geldi bir gün ganî
söyledi vâfir kelâm 59 Sen benim yanımda kal tâ
53 Çok nusuh virdi didi kim on sene Me 'mûl
ey oğul Gel benim bu olur kardaşın hışmı ine
sözimi eyle kabûl 60 Hem bu iklimde seni
(2b) evlendürem
54 Şâm ilinde kardaşım (var) Merdligimi kardaşıña
ey ulu Hak Te 'âlâ bildürem
kılmış anı arkalu 61 Oldı Ya 'kûb çün bu
55 Rûmî İlyâs dirler anıñ sözden şâdumân
adına Tâyesı yanında kaldı bir
zamân

- 62 *Gördi İlyâs oldu Ya 'kûb
evliyâ İki kızı var idi
sâhib-hayâ*
- 63 *Virdi bir kız anı dâmâd
eyledi
Ehl-i Şâmı cem ' idüp zâd
eyledi*
- 64 *Geçdi anıñ üzerine iki yıl
Kalmasın kalbin içinde kıl-ı
kâl*
- 65 *Sen bu sözi işidüp kalma
taña Virdi bir kızın
dahi İlyâs aña*
- 66 *İki kızdan añağıl ey dil-
figâr
On oğul virdi aña Perverdigâr*
- 67 *Diñle imdi bu kasas oldu
nice
Hâbe varmış idi Ya 'kûb bir
gice*
- 68 *Bir melek geldi anıñ
karşusına Anı tebşîr
eyledi ârzûsına*
- 69 *Didi bunda sâkin olma
'avdet it Ehl-i
beytin ile tur Ken 'âna git*
- 70 *Mâsivâdan kalbiñi eyle
temîz
Hak seni kılsın peygamber ey
azîz*
- 71 *Kardaşından olmasun
kalbin melûl Vahyi
gönderüp saña ol Zü 'l-
celâl*
- 72 *Çünkü gûş itdi melâ 'ik
sözini
Turdı cândan açdı fi 'l-hâl
gözini
(3a)*
- 73 *Tâyesinden destûr aldı ol
zamân
Kandasın Ken 'ân diyüp oldu
revân*

- 74 *El-vidâ 'lık eyleyüp tutdı
yolu Bilesince var idi
yitmiş kulu*
- 75 *Bile on[lar hem] gidüp
ezder idi Her biri
bir aslana beñzer idi*
- 76 *Al yişil kemhâ
kuşanmışlar libâs
At katır hayvân kamu yüklü
nuhâs*
- 77 *Otlı sulu bir dere var
bakdılar Kalup
anda yüklerini yıkdılar*
- 78 *Kurdı hayme girdi Ya 'kûb
altına Geldi Ken'ândan
birisi katına*
- 79 *Girdi çadır içine virdi
selâm
Eyledi Ya 'kûb ile birkaç kelâm*
- 80 *Sordı Ken'ândan haber
Ya 'kûb aña Kardaşım
hâlini sen bildür bana*
- 81 *Didi 'İys kondı 'adâlet
postına Aldı hep Ken'ânı
zîr-i destine*
- 82 *Çün kim ol İshâk nebî
kıldı vefât Hem aña yüz
tutdı cumhûrı nuhât*
- 83 *Pes bular bu sözde iken
dil-fiğâr
Tağda yüz atlı göründi âşikâr*
- 84 *'İys meger ol gün ava
çıkmuş idi
Cübbe-cevşen egnine giymiş
idi*
- 85 *Didi Ya 'kûb kardaşımdur
bu kişi Rûz [u] şeb av
avlamak anıñ işi*
- 86 *Ger gelüp bize virür ise
selâm Anuñ ile eyleyin
sizler kelâm*
- 87 *Ya 'kûb olduğum aña
bildürmeyiñ Üstüme
düşmânımı güldürmeyiñ*

- 88 *Vasf idin kim Şâmdaki*
‘İysin kulu Hâk-ı
pâyına gidüp tutdı yolu
- 89 *Geşt idüp ‘İys tağ [u] taş*
yaz u yaban Gördi
haymesin kurup bir kâr-
bân
- 90 *Karşusunda hoş müzeyyen*
kulları Al yişil kemhâ
giyer oğulları
- 91 *Ba‘zısı çevşen giyer ba‘zı*
siper
Kârbândan geldi ‘İys
sordı haber
(3b)
- 92 *Kankıñuzdur işbu*
kârbâna baş
‘Avret oğlanlar kimin yükler
kumâş
- 93 *Kardaşından Ya‘kûb*
olmuşdı nihân İçlerinden
çün biri açdı dihân
- 94 *Didi Şâmda var idi ‘İysin*
kulu
Hâk-i pâ yine gider tutdı yolu
- 95 *Çün bu sözi işidüp ‘İys*
añladı
Gözlerinden yaş akıdup ağladı
- 96 *Didi kanda kaldı Ya‘kûb*
kardaşım
Hasretinden rûz [u] şeb akar
yaşım
- 97 *Geldi Ya‘kûb gördi ‘İys*
kardaşını Ağlayup
tökdi gözinden yaşını
- 98 *Birbirine sarılup kol*
urdılar Girdi çadır içine
oturdılar
- 99 *İki kardaş şâd oluban*
güldiler Hâsılı
Ken‘ân içine geldiler
- 100 *Turdı ‘İys üç gün misâfir*
eyledi Gitdi kalbinden
‘adâvet söyledi

- 101 *Tâyesinden iki kız almış
idi
Hem ber-â-ber Ken 'âna
gelmiş idi*
- 102 *Kaldı pes Ken 'ân içinde
altı ay
'İyse muhtâc olmadı olmuşdu
bay*
- 103 *'Avratınıñ adı idi Râhile
Rahme Yûsuf düşdi oldu
hâmile*
- 104 *Yüzi mir'ât nûr-ı Yezdânî
idi Ya 'kûba cilve-i
Rabbânî idi*
- 105 *Toğdı fî 'l-hâl adını Yûsuf
kodu Kim bakarsa
yüzine yakar odı*
- 106 *On iki oğlu olup kaldı
taña
Hak Te 'âlâ vahyi gönderdi
aña*
- 107 *Kıldı peygamber anı
Rabbü 'l-enâm*
- 108 *Kardaşı 'İysden
çevürdiler yüzi
Gördi kime söylese
geçmez sözi
(6a)*
- 109 *Gâh olur kim kuş gibi
gider yola Gâh olur
muhtâc olur a 'mâ kula*
- 110 *Ba 'zısı hırka giyer ba 'zı
biniş
Gezmez ammâ seyr ider yokuş
iniş*
- 111 *Aldayup ol nefsini dâ'im
utar
Bir uyuzdan kendini ednâ
tutar*
- 112 *Bu sıfatla muttâsıfdur ehl-
i hâl Kalblerine almaz
anlar kıl ü kâl*
- 113 *Çünkü bildüñ vasf olan ol
zâtları
Didiler kim Ya 'kûbîñ esbâtları*

*Kâla'llâhu Te'âlâ fi'l-keâm ve
shâk u Ya'kûb ve'l-esbât*

*Kimse bilmez Tañrının
takdîrini*

114 Hiç birinde bir 'adâvet
yok idi Yûsufa
hürmetleri ki çok idi

121 Dert viren Allâh durur
dermân anıñ Kul
sebebdür lütf anıñ ihsân
anıñ

115 Kalblerinden şefkâtin aldı
Hudâ Yûsufi Ya'kûbdan
itdiler cüdâ

122 Biñ bir adlu Zü'l-kemâl
Bârî Hudâ Kıldı
İbrâhîm için oda nidâ

116 Kul sebebdür takdîr
Allâhıñ velî 'İlm-i
gaybe kimseniñ irmez eli

123 İmtihân idüp anı âtâş ile
Ceng idüp Nemrûd la'în kallâş
ile

117 Sen bu remzi aňlayup
itme 'aceb Mısra
varmaya kulu oldu sebab

124 Çekdi Ya'kûb oğlu için
imtinân Kıldı
Yûsuf ile anı imtihân

118 Tutmasa zindân içinde
meskenet Kanda
bula idi Yûsuf saltanat

125 Zâhiri hüş-ber gibi cür'a
idi Bâtını Hakdan
aňa cilve idi

119 Mâlik anı almasaydı
iştirâ Hem Zelîhâ
itmeseydi iftirâ

(6b)

120 Kim iderdi rü'yânıñ
ta'bîrini

126 Leyki biz ol cilve'i fark
itmezüz Sun '-ı
sâni' hikmetine yitmezüz

127 *Âkil isen bu sana ibret
yeter
Çok derinden söylesem fikrim
iter*

128 *Anlayana savtı-ı zenbûr
oldu sâz
Anlamayan kula azdur
tabl-bâz.*

129 *Derdi Hakdan bizlere
tuhfe bileñ Mâverâdan
nahnü olan fihe gelen
z kâlû'l-Yûsufu ve ahûhu
chebbu ilâ ebînâminnâ ve
nahnü 'usbetün inne ebâna lefi
dalâlin mübîn³⁶*

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Fe'ûlün

130 *Yûsuf kardaşları bu hâli
bildi Onı cem' oldu bir
tenhâya geldi*

131 *Didiler babamuz hiç bizi
sevmez Bizi Yûsuf gibi
görmege ivmez*

132 *Gice gündüz anuñla ider
ülfet Bize oğul didigi
dilde sûret*

133 *Kuşadur egnine dürlü
libâsı Bizi satısa satun
alur 'abâsı*

134 *Aña nisbet bize itmez
i 'âne
Yûsuf ger sultân olursa cihana*

135 *Şerî'at bâbını açup gider
düz Cihânıñ küllisi
aña tutar yüz*

136 *Olup sultân kalur 'işretde
demde Hakîr olup
kaluruz biz 'ademde 137
Alup anı ırak seyre
gidelim*

³⁶ "Hani onlar (aralarında öyle konu mu lardı): "Yusuf ile öz karde i, babamıza daha sevimli

geliyor. Oysa biz daha güçlü bir grubuz. Pek belli ki, babamız bu i te yanıhıyor." (Yusuf Suresi 8. ayet)

- Varup sahrâ içinde katl idelim* 144 *Tokuz kardaş viriñ sizler*
kanâ 'at Alayım
138 *Büyük kardaşların adı*
Yehûzâ Didi bu iş degül
tedbîr Mebâzâ 145 *Gelüp bir bir kamu and*
eylediler Yehûzâya
bu sözi söylediler
139 *Bilürsüz kim bize Ya 'kûb*
atadur Ki ya 'nî adam
öldürmek hatâdur 146 *Yarın sen al atâsınıñ*
yanından
140 *Oluruz Hakka 'âsî kalbi*
kara
Velâkin götürüñ gayrı diyâra *Anı katl etmezüz geçdik*
kanından
141 *Didiler babamuz virmez*
yanından Anı gâyet
sever tatlu cânından 147 *Çün öldürmek kelâmın*
etdi anlar Yehûzâyı
öñine katdı anlar
142 *Yehûzâ dir atamdan ben*
aluram Ayakına düşüp
çok yalvaruram (7a) 148 *Didiler ey bizim ulu*
atamız Şerâfetlü
kerâmetlü babamuz
143 *Velâkin anı biz öldürmek*
olmaz
La 'în şeytânı biz güldürmek
olmaz *"Kâlû yâ cbânâ mâlekc lâ-*
te'mennâ

*‘alâ Yûsufe ve innâ lehü le-
nâsihûn³⁷³⁸*

*Ersilhü me‘anâ ıden yerta‘ ve
yel‘ab ve innâ lehü le-
hâfîzûn³⁹*

149 Bugün vir Yûsufi bize
emânet Çıkup sahrâya
idelim seyâhat

154 Didi ben Yûsufi size
inanmam
Cemâline bakup hergîz
usanmam

150 Alup anı aramıza giderüz
Tıfildur hem nasîhatler
iderüz

155 Varup oynamaka meşgûl
olursız Biri biriñize oyun
kılursız

151 Adıdur kûh-ı Kâfî
inkisârın
Saña teslîm iderüz anı yarın

156 Budur [y]igidlerin vakârı
şânı Olup gâfil viresiz
kurda anı

152 Seniñ kalbin bize hergîz
inanmaz Oğul
feryâdına ata tayanmaz

(7b)

153 Biraz av avlayalım atalım
ok Ara yirde bizim
bîgânemüz yok

157 Didiler biz bahâdur
pehlevânuz
Kuşa kurda urup pençe
şâhânuz

158 Bizim na‘ramuza aslan
tayanmaz

³⁷ (Onlar buna karar verdikten sonra bir
gün babalarına varıp): “Sevgili
babamız, dediler. Sen neden
güvenip de Yûsuf’u bize emanet
etmiyorsun? Oysa biz onu çok

seviyoruz. Ona samimiyetle
ba lıyız.” (Yusuf Suresi
³⁸ . ayet)

³⁹ “Yarın onu bizimle gönder. Gezsin,
oynasın. Biz ona çok iyi sahip
çıkarsız.” (Yusuf Suresi 12. ayet)

Otakından çıkup hergîz
uyanmaz

*Kâlû le'in ekelehüz-zî'bû ve
nehnü 'usbetün innâ izen le-
hâsirûn*⁴⁰⁴¹

159 On iki biñ adıma ok
ataruz İki aslanı bir
dâra çataruz 160
Silâh âletlerini
takınalım
Esen yillerden anı sakınalım

161 Didi Ya 'kûb baña itmeñ
recâyı
Size ben virmezem üç günlük
ayı

162 Yüzi anıñ güneş hiç
görmemişdür Benefşe
gül gibi açılmamışdur

163 Tıfildur işin engine salar
ol

Güneş şebnemini alup solar ol

164 Nezâketle ben anı
beslemişem Ne isterse
sözini eslemişem

165 Gice gündüz yüzine
bakınuram
Yavuz gözden hem anı
sakınuram

166 Onı bir kez ayakına
sarıldı
Sanasın bir ulu dîvân kuruldu

167 Didi Ya 'kûb virürem size
yarın Getürüp Yûsufi
sahrâya varın

168 Sabâh oldu alup anı
giderler Kamusı
Yûsufa hîle iderler

169 Egilüp Ya 'kûbıñ kaddi
olup dâl Kevâkibler

⁴⁰ Onlar "Vallâhi" dediler. "Biz böylesine
güçlü bir grup iken, onu kurt kapar

da yerse, yazıklar olsun bize! Biz ne
güne duruyoruz." (Yusuf Suresi

⁴¹ . ayet)

- içine girdi bir ay⁴²170
 Bulud kapladı sağını
 solını
 Gezüp hîç görmemiş Ken'ân
 yolını
- 171 Yehûzânîñ yüzine çok
 bakardı Atasınıñ
 anıñ 'ışkı yakardı
 (8a)
 Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
- 172 Añladı ki i'tibârı kalmadı
 Her merâmı üzre nâs
 buyrulmadı
- 173 Bağladı kalkan kılıç sardı
 belin Geldi bir gün
 Ya'kûbîñ aldı elin
- 174 Hak Te'âlâ çün seni kıldı
 resûl
 Sen benim bu sözimi eyle
 kabûl
- 175 Böyle emr itmiş bize
 Perverdigâr Sen izin
 vir ben idem terk-i diyâr
- 176 Didi Ya'kûb ben izin
 virmem saña Bu recâyı
 bir dahi itme baña
- 177 Gördi kardaşına söz kâr
 itmedi Bir zamân kıldı
 recâ 'âr itmedi
- 178 Birbirine sarılıp
 ağladılar
 Firkat odına ciger tağladılar
-
- talı kısmı aharla düzeltmeye
 çalı mı ancak kafîyeyi
 uyduramamı tır.
- 179 Döndi 'İys geldi evine ol
 zamân Mâlinı evlâdını
 aldı hemân
- 180 Çıkdı Ken'ândan revân
 oldı yola Rûma
 gitdi bakmadı sağa sola

⁴² Müstensih yazım hatası yapmı , ha-

- 181 *Vardı Rûmda çün
temekkün eyledi Sîre
ehli işbu sözi söyledi*
- 182 *Çünkü sen bildiñ anıñ kıl
kâlini Bu yañadan diñle
Yûsuf hâlini*
- 183 *Geldi bir gün Ya 'kûbıñ
kız kardeşi
Gözlerinden akıdup
kanlu yaşı*
- 184 *Düşdi ayakına feryâd
eyledi
Döndi andan işbu sözi söyledi*
- 185 *Hak saña çün virdi on iki
oğul
Sen kerem kıl bu sözüüm eyle
kabul*
- 186 *Vir birini anı oğul ideyim
Hak benim evlâdım aldı
n'ideyim*
- 187 *Didi Ya 'kûb kankısın
dilersen al Ağlayuban
kâmetüñi itme dâl*
- 188 *Zîrâ Ya 'kûb söyleyince bu
sözi
Döndi hatun Yûsufa bakdı gözi
(8b)*
- Mefâ 'ilün/ Mefâ 'ilün/ Fe 'ülün*
- 189 *Görüp hatun Yûsuf bedr
aya beñzer Tulû ' itmiş
ziyâsı aya beñzer*
- 190 *Dili tesbîh ider
Perverdigârı Olup
koynu içi 'attâr dükânı*
- 191 *Açılmış gül gibi gabgab
yañağı Fasîh elfâz ile
deprer tudağı*
- 192 *Kurulmuş kaşları beñzer
kemâna
Gören tersâ gelür fî'l-hâl
îmâna*

- 193 *Yakar ‘uŝŝâkı ‘ışkı hîç
dimez tâb Yüzi
hurŝîd niyâz ehline
mihrâb*
- 194 *Nezâket bağınuñ ol gül-
‘izârı
Zebân kevser dehân zemzem
puñarı*
- 195 *İçenler mest olup hergîz
ayılmaz Toyunca
göz cemâline bakılmaz*
- 196 *Dili ‘İmrân sözi cânlar
gıdâsı
Be-gâyet hûb yaratmış ol
Hudâsı*
- 197 *Cemâlinden akar nûrı
hüveydâ
Görüp hatunuñ ‘aklı oldu şeydâ*
- 198 *Hudâ öğmiş yaratmış yok
bahâne Nice vasf itsin
İrşâdî dîvâne*
- 199 *Didi ben Yûsufi kardaş
aluram*
- 200 *Anı ben sakınayım
rûzgârdan
Bize tuhfe gelüp
Perverdigârdan*
- 201 *Te‘âlâ ‘llâh anı çün kıldı
mahbûb Olup râzî
virüp Yûsufi Ya ‘kûb*
- 202 *Didi şimdi saña hürmet
kıluram İki aydan
soñra senden aluram*
- 203 *Cemâlini görüp cânıñ
sevîne
Dönüp hatun alup geldi evine*
- 204 *Görüb Yâkub tamam oldu
iki mâh Tutup kız
kardeşinin semtine râh*
- 205 *Didi Ya ‘kûb tamâm oldu
iki ay
Didi kardaş benim ‘aklım olur
zây*

- 206 İki hafta kadar kalsın Hak saña mecmu'ını in'âm
yanımda Firâkı ider
âtâşı yanar cânımda
- 207 Yedürüp koymadım anı 211 Rabbin ahkemdür
yalın aç bilecidür seni
Gerek sen idesin hâtırdan Çok kemâle irgüricidür seni
ihrâc 212 Çünkü Ya 'kûb anı ta 'bîr
(9a) eyledi Bu yaña oğulları
Fâ 'ilâtün/ Fâ 'ilâtün/ Fâ 'ilün gör n'eyledi
- 208 Hem cemâliñi gören 213 Tut bu pendim söyleyem
mecbûr ola Cümle birkaç
kardaşın tabıñda hûr ola kelâm
Diñleyen ihvânıma olsun
selâm
- 209 Ceddiñ İshâk İbrâhîme 214 'Aklın idrâk itmedigin
virdigi söyleme Ya 'kûbıñ
Ni'metine anları irdürdügi oğulların ta 'ñ eyleme 215
Dime kemdür Yûsufiñ
Vc yütimmü ni'metchü kardaşları Ana ayru
'aleyke ve 'alâ âl-i Ya'kûba ata bir sırdaşları
kemâ ctemmehâ 'alâ cbevyke
43
- 210 Ni'metiñ 'uzmâsını in'âm
ider

⁴³ "...ve Yakup ailesine nimetini kemale
erdirecektir..." (Yusuf Suresi 6.
ayetten)

216 *Atâsından yüzini
döndürdiler Soyup anı
kuyuya indirdiler*

222 *İbtidâ kardaşları fikr
eyledi Ol tokuz kardaş
bu sözi söyledi*

217 *Zîrâ Yûsuf gördi ise bu
düşü
Kardaş olan hiç ider mi bu işi*

*Ektulû Yûsufe cvitruhûhu
erden yehlu lekümvechû
cbîkûm ve tekûnû min ba'dihî
kavmen sâlihûn⁴⁴*

218 *Ağladup feryâdına
bakmadılar Hîç birisi
merhamet kılmadılar*

(9b)

Fâ 'îlâtün/ Fâ 'îlâtün/ Fâ 'ilün

219 *Hîle idüp atâsın aldadılar
Hicr odına bağırını tağladılar*

223 *Didiler biz Yûsufî katl
iderüz Ağlayarak
atamuza giderüz*

220 *Kimse bilmez Sâni 'in ol
sun'ını Kul ne
bilsin vech-i hikmet
künhini*

224 *Yâhûd anı eylerüz gözden
nihân Kimseye bâkî
degildür bu cihân*

221 *Zâhir ehli bu sözi zikr
eylemiş Bâtın ehli
kalb ile fikr eylemiş*

226 *Sırrımızı bir kimesne
bilmesün Kankı ifşâ
ederise gülmesin*

226 *Gerçi şâyed şâyi' olursa
bu hâl Atamız eyler bize
anı helâl*

⁴⁴ "Yusuf'u öldürün yahut onu uzak bir yere atın ki, babanızın sevgi ve

teveccühü yalnız size kalsın.
Ondan

227 Rû-be-rû itdiklerimiz
söylerüz Düşüp
ayakına râzî eylerüz

232 Nâs içinde nefisini ednâ
bilen Hak katında 'izz-
i devlet bulan

228 Hem dahi Yûsuf bize eyler
helâl Merhamet
ehlidürür bedr-i hilâl

**Ve lekcd kerremnâ benî
Âdeme ve hamelnâhum fî'l-
berrî ve'l-bahrî⁴⁵**

229 Atamızı çünkü râzî kılaruz
Zann olur kim sonra sâlih
oluruz

233 Koymaz Allâhı dilinden
bir nefes Andan
özge kimseye itmez heves

230 Bâtına viridi cevâbı ehl-i
hâl
Çün bu resme eylediler vasf-ı
hâl

234 Hak Te'âlâ anlara hâl
keşf ider Aslanı bir
kıl ile alup yider

231 Ehl-i hâlin vasf idem
ahlâkını
Hiç unutmaz halk eden
Hallâkını

235 Gâh olur bir zerreden
bilmez haber Kalbine
hiç asla ol olmaz hazer

236 Gâh olur kim ba'zı hîn
hüccâc olur Gâh olur
kim bir pûla muhtâc olur

sonra da tövbe ederek Salih
kimseler olursunuz.” (Yusuf Suresi
9. ayet)

⁴⁵ “Gerçekten biz Âdem evlatlarını
ereflî kıldık. Karada ve denizde...”

(srâ Suresi 70. ayetten)

237 *Gâh olur kim bu'dını
görür velî Gâh olur
kim kurbuna irmez eli*

(10a)

Mefâ 'ilün/ Mefâ 'ilün/ Fe 'ûlün

238 *Hemân bu kıssa'ı gûş itdi
fî'l-hâl Resûla'llâh
katına geldi der-hâl 239
Görüp çün yüzini
Sultân-ı kevneyn
Şefâ'at ma'deni
da'câtü'l-'ayneyn*

240 *Tebessüm eyleyüp
buyurdi ey yâr
Seniñ kalbin zamîrinde
melâl var*

241 *Didi Tivrâtı Hak Mûsâya
virdi Yûsuf kıssasınıñ
künline irdi*

242 *Bize bir sûre indüremez
mi Allâh Resûlisin
saña virmez mi Allâh*

243 *'Ömer bu kıssa'ı çünkim
tuyurdi Cevâbına
Resûla'llâh buyurdi*

244 *Gamın dilden gider şâ[d]
eyle cânıñ Feleklerde
yazılmış adı sanıñ*

245 *Bu kevneyn iki harfden
Kur'ân-ı Hak Semâvâtı
direksiz tutduran Hak*

246 *Bizi ol kıssadan gâfil mi
eyler Ki Tivrât ehline
sâ'il mi eyler*

247 *'Ömer kalbindeki yâs
zâ'il oldı
İnüp Cibrîl semâdan nâzil oldı*

248 *Hemân nahnü nakussu⁴⁶
geldi âyât
Müfessirler idüp anı
rivâyât*

⁴⁶ "Biz sana vahyettik..." (Yusuf Suresi 3.

ayetten)

Nahnü nakussu ‘aleyke ahsene’l-
kasası bi-mâ evheynâ ileyke
hâze’l-Kur’ân⁴⁷

Tilke **âyâtü’l-
kitâbi’lmübîn**⁴⁸

(10b)

249 Didi Cibrîl karındaşım
Muhammed Seniñ
şer’in Hudâ kıldı
mü’ebbed

Fâ ‘ilâtün/ Fâ ‘ilâtün/ Fâ ‘ilün

250 Saña itdi Te‘âlâ’llâh
selâmı İder sâbıkları
zâhir kelâmı

253 Çünki bildiñ sûreniñ
inzâlini

Bu yañeden diñle Yûsuf hâlini

254 Geldi bir gün atâsına
söyledi

İşbu rü’yâyı aña nakl eyledi

251 Bu sergüzeşti medh itdi
Te‘âlâ
Bu Kur’ândan kılup kalbin
tesellâ

Yâ ebeti râ’eytü ahade ‘a ere
kevkebenve’ - emse ve’l-
kamere **râ’eytühüm lî-
sâcidîn**⁴⁹

252 Bu sûreniñ yüz on bir
âyeti var Letâfetlü
içinde gâyeti var

255 Hikmet ıssıdur ganî
Perverdigâr Gökte on
bir yıldız indi âşikâr

**Kâla’llâhü Te‘âlâ fî’l-
kelâm: “Elif Lâm Râ...**

256 Ay ile hem gün dahi indi
bile

⁴⁷ “Biz bu Kur’ân’ı sana vahyetmekle
geçmi ümmetlerin birtakım
haberlerini en güzel ekinde beyan
ediyoruz.”
(Yusuf Suresi 3. ayetten)

⁴⁸ Allah Te’ala sözünde [öyle der]: “Elif
Lâm Ra. Bunlar a ikâr olan kitabın
ayetleridir.” (Yusuf Suresi 1. ayet)

⁴⁹ “Babacı ım! Ben rüyamda on bir
yıldızın, güne ve ayın bana secde
ettiklerini gördüm.” (Yusuf Suresi
4. ayetten)

Sun ‘-ı Sâni‘ hikmetini kim bile

*Koymaz insânı gide
toğrı yola*

257 *Sen bu rü’yâyı bilüp
kalma taña Ta ‘zîm
idüp secde kıldılar baña*

262 *Yûsufa vâfir nasîhat
eyledi Döndi Ya ‘kûb anı
ta ‘bîr eyledi*

258 *Söyledi Ya ‘kûb aña kim
ey oğul Sen benim bu
pendimi eyle kabûl*

*Ve kezâlike yectebîke
Rabbûke ve yû‘allimûke min
te‘vîli‘l-hâd ysi⁵¹*

*Kâle yâ büneyye lâ-taksus
rü’yâke‘alâ ihvetike feyekîdü
leke keyden⁵⁰*

263 *Didi on bir yıldız on bir
kardaşın
Sen hazer kılolmaz anlar*

259 *Çün sakın kardaşlarına
söyleme Hâsılı bir
ferde izhâr eyleme 260
İşbu rü’yâyı bilüp fikr
ideler
Hayfîm oldur kim saña mekr
ideler*

sırdaşın
264 *Sen ‘azîz olursın anlar aç
olur
Saltanat bir gün saña ser-tâc
olur*

261 *Zîrâ şeytân ulu
düşmândur kula*

265 *Zannım oldur Hak seni
sultân ider Ma ‘rifetle
kalbiñi ‘ummân ider*

⁵⁰ “Evladım, dedi babası: “Sakın bu rüyayı karde lerine anlatma. Sonra seni kıskandıklarından sana tuzak kururlar.” (Yusuf Suresi 5. ayetten)

⁵¹ “Rabbîni seni öylece seçecek, sana rüya tabirini ö retecek...” (Yusuf Suresi 6. ayetten)

- (11a)
- Mefâ 'îlün/ Mefâ 'îlün/ Fe 'ûlün
- 266 Bugün virmem diyüp
hatun tayandı Gelüp ol
hâl ayakına kapandı
- 267 Ezelden hod saña ben
dest-gîrem Koli bağlu
kapıñda bir esîrem
- 268 Görüp Ya 'kûb anıñ gözini
yaşlu Firâkına
tayanmaz bağrı taşlu
- 269 Esirgeyüp aña çün
hürmet itdi Tehî-dest
hânesine döndi gitdi
- 270 İki hefte dahi sabr itdi ol
şâh
Gidüp kız kardaşına oldu hem-
râh
- 271 Girüp hânesine virdi
selâmı İdüp hatun ile
vâfir kelâmı
- 272 Didi kardaş nedür bilmem
günâhım Cihânda
gülmedi baht-ı siyâhım
- 273 Seni ben bu gice idem
müsâfir Konuşam
sohbet-i Yûsuf ile vâfir
- 274 Vücûdım şehrine oldur
hamâ'il
Görüp Ya 'kûb bu söze oldu
kâ'il
- Fâ 'îlâtün/ Fâ 'îlâtün/ Fâ 'ilün
- 275 Geçdi ahşam çün vakti
oldı gice Sen kulak
vir bu kasas oldu nice
- 276 Çünkü İbrâhîm Halîl dostı
Hudâ OĞlını Hak yolına
kıldı fedâ
- 277 Didi ey oğul seni kurbân
idem
Emr-i Hakdur sen baña itme
sitem
- 278 Didi çünkü emr-i Hudâdur
ben n'idem Nusret

- Hakdan gerekürse sabr
idem*
- 279 *Sen uritur ellerimi
bağlağıl
İster isen sabr it ister ağlağıl*
- 280 *Bu husûsda merhamet
itme baña Zahmet
idüp olmayam ‘âsî saña
(11b)*
- 281 *Çün kayışdan bir kuşakı
var idi Ol mübârek
béline bağlar idi*
- 282 *Açdı ol kuşakı anı bağladı
Hep melekler hû çeküben
ağladı*
- 283 *Çekdi fi’l-hâl ol bıçakı
kesmedi Rûzigârı
üzerine esmedi*
- 284 *Pes bıçakın bakmadı
ağazına Çaldı üç
kerre anıñ boğazına*
- 285 *Urdı taş a iki pâre oldu taş
Ol mübârek gözlerinden
akdı yaş*
- 286 *Ol bıçak hîç gelmedi acı
aña
Hak Te’âlâ gönderüp koçı
aña*
- 287 *Geldi Cebrâ’il aña oldu
delîl Elleri açdı
İbrâhîm Halîl*
- 288 *Çün lütuf kıldı aña
Perverdigâr Ol kuşak
béline oldu yâdigâr*
- 289 *Pes cihândan gitdi
İbrâhîm Nebî Ol kuşak
İshâka kaldı ey ebî*
- 290 *Gitdi İshâk oğlu Ya’kûba
kalup Yalvarup kız
kardaşı andan alup*
- 291 *Sandukında rûz [u] şeb
saklar idi
Ceddi ol İbrâhîmî ağlar idi*

- 292 *Biz yine mâ nahnü fîye
girelim Hatunîñ ahvâlini
seyr idelim*
- 293 *Kaldı Ya 'kûb soyunup
yattı gece
Sen kulak ver mâ-cerâ n'oldı
nece*
- 294 *Hâlasıyla çün Yûsuf
yatmış idi Uyku anı
gaflete satmış idi*
- 295 *Ol kuşakı aldı hatun
ağladı
Yûsufîñ çıplak bêline bağladı*
- 296 *İtmedi sırrını bir ferde
beyân
Geçdi ol şeb çün sabâh oldu
'ayân*
- 297 *Geldi uyardı yerinden
kaldurur Meyve ile
iki ceybin toldurur*
- 298 *Geydürüp tîz egnine dürlü
libâs Kalmadı hîç
kalbiniñ içinde pâs*
- 299 *Turdı Ya 'kûb katına geldi
hemân Zârı zârı ağlayup
kıldı figân
(12a)*
- 300 *Didi kardaş ben nece
ağlamayam Firkat
odıyla ciger tağlamayam*
- 301 *Sandukımdan bu gice
çıkmuş kuşak Bilmezim
çaldı anı kangı uşak*
- 302 *Sen bilürsin ol
teberrükdür bize Ben
anı göstermez idim bir
göze*
- 303 *Ben anı kimden sorayım
ya Nebi Korkaram
kim anı aldı ecnebi*

Mefâ 'îlün Mefâ 'îlün Fe 'ülün

- 304 *Didi Ya 'kûb karâbâtı* *Budur mürsellerin 'izz ile şânı*
araram
Kebîrinden sagîrinden 311 *Gelüp tîz hâlesi tutdı*
soraram *'abâsın*
Çıkardı kollarından hep
305 *Evel bu evdeki halkı* *libâsın*
arayîñ
Soñra gayrı karâbâtı 312 *Sanasın kim güneş çaldı*
darayîñ *cihâna Çu gördiler*
kuşak çıkdı 'ayâna
306 *Turup hatun kabîlesin* 313 *Anı çıplak etinden*
aradı Ki Ya 'kûbîñ aña *bağlamışlar Gice uyku*
sözi yaradı *içinde aldemişlar*
307 *Karâbet hep gelüp bir bir* 314 *Görüp Ya 'kûb bu işden*
arandı Biri birine *oldı gamnâk 'Akıl anı*
virdiler çün andı *ider miydi hiç idrâk*
308 *Didiler kim birisinde* 315 *Turup kız kardaşı didi*
bulunmaz *karındaş Yûsuf sârik olup*
Didi Ya 'kûb çıkar şimdi *bize eger baş*
tolanmaz 316 *Bugün isbât olup sârik ki*
309 *'Aceb kaldı mı hiç bir kul* *zîrâ Dedemiziñ*
sırada Didiler kim Yûsuf *şerî'atın it icrâ*
kaldı arada
(12b)
310 *Didi yüz görmeyüp arayîñ*
anı

317 Didi Ya 'kûb saña kul oldu
Yûsuf Sakın 'ışkı için
çekme te'essüf

318 Hem iki yıl esîr gidüp bu
şeh-zâd Dilersin al
dilersin eyle âzâd

319 Saña hizmet idüp cânın
sevine
Dönüp Ya 'kûb gelüp gamgîn
evine

320 Zamân devr eyledi geçdi
iki yıl
Bu hâli hoş tasavvur eyle ey
dil

321 Gidüp hatun bekâya tutdı
yüzi Ecel geldi
fenâdan yumdı gözi

322 Ömür sermayesi çün
itmâm oldu Gidüp
Yâ 'kûb alup oğlunu geldi

323 Kaziyye gavrına irdi
burada
Biraz sözler ki kalsınlar arada

324 Sözi az söylemekde var
halâvet
Muhammed Mustafaya vir
salâvat

Bu Kıssa Yûsuf
'Aleyhi's-selâmındur

325 Biraz Ya 'kûb kelâmından
dinildi
Hikâyâtı 'ale'l-icmâl bilindi

326 Sühan itmâm olup irdi
nihâye
Bu kez nevbet gelüp şemsü'd-
duhâya

327 Eger sâ'il su'âl itse 'aceb
ne Bu kıssanıñ
nüzüline sebep ne

328 İmâm-ı Fahri Râzîden
rivâyet

'Ömer katına gelmiş bir
cemâ'at

329 Berâber gelmiş idi
Ka 'bu'l-ahbâr
Bilüp Tevrâtı çok
itmişdi tekrâr

330 'Ömer fi'l-hâl saçup akı
karadan Biri açdı
bu kıssa'ı verâdan

331 Didi Tevrât içinden Hak
buyurdu Bu
sergüzeşti Mûsâya tuyurdu

332 Letâfetlü garâ'ib bir
hikâye
N'îçün bildürmedi sâhib-
livâya

333 'Ömer destûr virüben
söylediler
'Ale'l-icmâl anı nakl
eylediler

(13a)

334 Kanı gün görmeyen Yûsuf
dil-ârâ Kanı ön
görmeyen zülfi mutarrâ

335 Kanı il görmeyen ol kaddi
Tûbâ İdüp kardaşları
katline şûrâ

336 Bakup kardaşlarınıñ
yüzlerine Ta 'accüb
eyledi ol sözlerine

337 Kimi sağdan giderdi kimi
soldan Hudâ ayırmassın
insânı yoldan

338 Kaza'-ı âsumân indi
havâdan
Nezâket bülbüli uçdı yuvadan

339 Otakından çıkup vâz geldi
âhû Firâkı bağırını
delmez mi yâ hû

340 Bu sözlerden gerek
bağrın deline Olup gâfil
girüp seyyâd eline

- 341 *Yehûzâ dolanup sağı
solında
Var idi bir kuyı Mısırın yolında*
- 342 *Gidüp anlar kuyı yanında
kaldı Yûsuf şeh-zâde'i bir
korku aldı*
- 343 *Didi biz gelmişüz seyrân
yirine Bahâdur
pehlevân kimdür görine*
- 344 *Bu sahrâdur n'ichün
gamgîn turasız
Tikin bir taş nişângâhı urasız*
- 345 *Ki zîrâ siz bu Ken'âna
ferîdsiz Ya ok atıñ
ya oynayıñ ciridsiz*
- 346 *Veyâ güreş tutun seyrân
idelim Olup ahşam
atamıza gidelim*
- 347 *Yûsuf çünki tamâm itdi bu
sözi Yehûzâ bağına
toldurdı közi*
- 348 *Atam hâtırlarıñız kıldı
memnûn Yehûzânıñ
yüzine baktı Şem'ûn*
- 349 *Didi şimdi gelür bir
ecnebî kul
Hiç insândan olur mı hâli bu
yol*
- 350 *Bilüp kardaşlarınıñ
işlerini
Akıdup gözlerinden yaşlarını*
- 351 *Kitâline anıñ gülbeng
uruldı Yehûzânıñ
kucakına sarıldı*
- 352 *Didi Yusuf beni virmez
Mebâzâ Dokuz kardaş
didiler ey Yehûzâ
(13b)*
- 353 *Bizimle var idi ahd-i
emânıñ Seniñ fark olmadı
yahşı yamanıñ*
- 354 *Eger sen Yûsufa oldun
kafadar*

- Biz olmazuz saña hergîz*
vefâdar
- 355 *Hayâtıñı memâtiña*
kataruz *Seni Yûsuf*
gibi dâra çataruz
- 356 *Kerem kıl gel şîrîn cânına*
kıyma *Olup sâhib bu*
dem Yûsufa uyma
- 357 *Yehûzâ söyledi*
kardaşlarına *Bu pendî*
eyledi sırdaşlarına
- 358 *Didi kim adam öldürmek*
hatâdur
Atamuzdan bize Yûsuf
'atâdur
- 359 *Uyup şeytâna anı*
öldürürüz *Hakka*
Kâbil gibi 'âsî oluruz
- 360 *Ger öldürsek bu nev-reste*
cânânı *Te'âlâ'llâh bize*
virmez cinânı
- 361 *Şerî'at bâbı üzre gidelim*
düz
Buların 'aklını kandurdu
bu söz
- 362 *Kamusı bu söze pes kıldı*
iskâ *Didiler kuyuya*
idelim ilkâ
- 363 *Tutup Yûsufî soydılar*
libâsın
Kolından hep çıkardılar
'abâsın
- 364 *Yehûzâ açdı bélinden*
kuşağı *Anı indüreler*
sudan aşağı
- 365 *Çıkarup gömlekin itdiler*
'uryân
Ana zindân olup sahrâ vü
seyrân
- 366 *Didi Yûsuf atam viridi*
emânet *Emânetkâr ider*
mi hîç hıyânet

367 *Bunu itmez cihânda bir
harâmî İdüp 'uryân suya
atmak revâ mı*

368 *Kuyunîñ içine sarkıtdı
anlar Yehûzânîñ
gözinden akdı kanlar*

369 *İnüp ol câh içine suya
taldı
Ayakı bir taşın üstinde kaldı*

370 *Bu vahyi gönderüben Hak
Te'âlâ İdüp tebşîr kılup
kalbin tesellâ*

371 *Anı mahzûn ider mi hiç
Hudâsı Gayibden Yûsufa
geldi nidâsı*

*(14a) Ve evhaynâ
ileyhi letünebbi'ennehüm bi-
emrihim hazâ vehüm
lâye 'urûn⁵²*

Mefâ 'îlün/ Mefâ 'îlün/ Fe 'ûlün

372 *Ki yâ Yûsuf sakın korkma
bu sudan Seniñ
Rabbiñ seni saklar
pusudan*

373 *İşârâtı saña kıldım bu
düşden
Sakın gamlanmagıl hergîz bu
işden*

374 *Sana kardaşların
itdiklerinden
Atub suya dönüb
gitdiklerinden*

375 *Olup nâdim saña bir gün
gelürler
Tapuñda hor [u] ser-gerdân
olurlar*

376 *'Azîm şehre seni sultân
iderim
Saña kardaşların muhtâc
iderim*

⁵² "...ve seni hiç tanımadıkları bir

sırada, kendilerine yaptıkları bu i i
hatırlatacaksın." (Yusuf Suresi 15.
ayetten)

377 *Alub şefkâtlarını
döndüren ben Seni bu
câh içine indüren ben*

383 *Kulın 'aklı bilmez hikmet
işleri Bu yañadan
Yûsufiñ kardaşları*

378 *Seni Ya 'kûb yanından
ayıran ben Bu 'âlem
fânidür bâkî turan ben*

384 *Bir koyun boğazlayup
yaturdılar Gömlegini
kanına baturdılar*

379 *Odı ben virdim
İbrâhîm Halîle Ara
yirde olup Nemrûd vesîle*

385 *Meks idüp ahşama dek
eglendiler
Yatsu vakti evlerine geldiler*

Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilün

380 *Çünkü Yûsuf bu nidâyı
diñledi Hak Te'âlâniñ
kelâmın anladı*

*Kâla'llâhu Te'âlâ fî'l-**kelâm** "ve
câ'û ebâhüm 'i â'en yebkûn"⁵³*

(14b)

Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilün

381 *Sen kulak virdiñ mi İrşâdi
gedâ Bin bir adlu Zü'l-
kemâl Bârî Hudâ*

*[Kâlû] yâ ebânâ innâ zehabna
nestebiku ve terekna **Yûsufe**
'inde metâ'ina feekelehü'z-
zi'bü⁵⁴*

382 *Kullarına dert virür
dermânı var Kahr
içinde lutfi var ihsânı var*

⁵³ Allah Te'ala [bir] sözünde: "Yatsı vakti, a layarak babalarının yanına döndüler." (Yusuf Suresi 16. ayet)

⁵⁴ [Dediler]: "Sevgili babamız, biz yarı mak üzere bulundu umuz yerden ayrılırken Yusuf'u da

386 *Bir kezin âh eyleyüp
ağladılar Ya 'kûbîñ
yüregini tağladılar*

387 *Nâliş idüp didiler kim ey
baba Yûsufu biz
eyledik kurda caba*

388 *Biz segirdmeç oyununu
oynaduk
Kurd gelüp anı yimiş hîç
tuymaduk*

389 *Çün bizim esbâbımızı
bekleye
Kim bilürdi kurd gelüp anı
yiye*

390 *Gömlegin kanlu eline
virdiler
Karşusunda bağlayup el
turdılar*

***Ve câ'û 'alâ kam ysihî bidemin
kezibin⁵⁵***

391 *Gördi Ya 'kûb gömlegi
hîle işi
Bir yirine degmemiş kurdın
dişi*

392 *Gerçi sizde hîç vefâlık yok
imiş
Leyki kurdın şefkati key çok
imiş*

393 *Gömlekini dişi ile
delmemiş
Hürmet idüp pâre pâre
kılmamış*

394 *Bilmezim ben Yûsufi siz
n'itdiñiz Alup anı
kankı yola gitdiñiz*

395 *Bu yalancı kan ile gelmek
neden
Hicr odına bağrımı delmek
neden*

*e yalarımızın yanında bıraktık.”
(Yusuf Suresi 17. ayetten)*

⁵⁵ “Ona Yusuf’un gömle ine sahte kan
bula tırarak getirmi lerdî...” (Yusuf
Suresi 18. ayetten)

- 396 *Bu benim kalbim şehâdet eyledi Dîşi kurdın üzerine degmedi* *Her bir ‘ârîf bu söze didi belî*
- 397 *Ey benim cânı ciger evlâdlarım Tiz getürîñ Yûsufî şeh-zâdlarım* *Kâle bel sevvelet leküm enfüsüküm emrenfe-sabrun cemîlün⁵⁶*
- 402 *Sabr ile irdi iren maksûdına Sabr ile irdi iren ma‘bûdına*
- 398 *İnkisâr itsem belâ gelür size Yûsufımdan bir haber viriñ bize (15a)* *403 Dâ’imâ alur seni Hakdan yaña Sabr ile şeytân zafer bulmaz saña*
- 399 *Çünkü Ya ‘kûb bu kelâmı söyledi Hâlîka hamd eyleyüp sabr eyledi* *404 Enbiyâlar buldı devlet sabr ile Evliyâlar buldı ref‘et sabr ile*
- 400 *Pes bu âyetden murâd sabr-ı cemîl Ağlar ammâ savtını eyler kalîl* *405 Erba’inler buldı celvet sabr ile Gayb erenler buldı lezzet sabr ile*
- 401 *Her kemâlât sabr ile olur velî*

⁵⁶ “[Babaları Yakup] “Hayır” dedi.
“Nefisleriniz sizi aldatmı , bu i e
sevketmi . Artık bana dü en

(ümitvar olarak) güzelce
sabretmektir.” (Yusuf
Suresi 18. ayetten)

- 406 *Sabr ile hem yediler oldu*
ulu Üçler oldu sabr
ile yüzi sulu
- 407 *Bir kemerdür her miyân*
zabt idemez Ol
sebebden hak tarîka
gidemez
- 408 *Kaldı Yûsuf kuyuda üç*
gün tamâm
Gör ki n'eyler ol Hudâ-yı lâ-
Yenâm
- 409 *Çün 'Arâbdan var idi bir*
kârübân Ol
kuyunuñ yanına kondı
hemân
- 410 *At deve yüklü kumâş*
'ankâ idi Devlet ile
mâl ile eshâ idi
- 411 *Hak Te'âlâ katdı sükker*
aşına Geldi devlet kuşı
kondı başına
- Ve câ'et seyyâretün*
feerselûvaridehüm fe-cdlâ
delvehü⁵⁷
- 412 *Mâlik ibni Diğar aña*
dirlers idi Bâ-yı
dervîş nânını yirler idi
- 413 *Pes ticâret eyleyüp ilden*
ile Bir azâdlu kulı
var idi bile (15b)
- 414 *Alup anı geldi ol su*
yanına
Hîç bu devlet gelmez iken
aynına
- 415 *'Akl anı hîç eylemezdi*
cüst [ü] cû Asdı bir
delve aña toldura su
- 416 *Girdi Cebrâ'il kuyudan*
içerü Oldı Yûsuf anuñ
ile rû-be-rû

⁵⁷ "(Gelelim Yusuf'a) Öteden bir kafilâ
 gelmi, sucularını kuyuya

göndermi lerdî." (Yusuf Suresi 19.
 ayetten)

- 417 Tut bu ipden yukaru eyle
tulû ‘ Adı şânıñ ‘âleme
bulsun şuyû ‘
- 418 Çekdi Mâlik delve sudan
çıkmadı İbtidâ çün
içeriye bakmadı
- 419 Gördi koğa gelmedi kaldı
taña
Döndi bakdı câhın altından
yaña
- 420 Eyledi Büşra ile Mâlik
kelâm Didi bu ipe
sarılmış bir gulâm
- Kâle yâ Bü râ hâza gulâmunVe
eserrûhu bidâ‘aten⁵⁸**
- 421 Gördiler câhın içinde bir
ziyâ
Gün tokunsa yüzine eyler hayâ
- 422 Nûr yüzinde berk urup
cevlân ider Âfitâbıñ
tığına meydân ider
- 423 Kendi şem ‘a pes kuyı
olmuş fenâr Su içinde
sandılar kandıl yanar 424
Kuvvetiyle çekdiler anı
berü Delve ile geldi
çıkdı yukaru
- 425 Didiler biz böyle bir hûb
görmedük
Hîç ‘Arabda böyle mahbûb
görmedük
- 426 Çeşmi âhû kaşları ‘ayn-ı
hilâl Leblerinden
akıyor âb-ı zülâl
- 427 Zîrâ bu insân degil belki
melek Yir yüzine
indürüp anı felek

⁵⁸ “Dedi “Âaa müjde! Müjde! te bir
civan!” Sucu ile yanındakiler onu
ticaret malı olarak satmak niyetiyle

kafilede olanlara onu bildirmeyip
gizlediler.” (Yusuf Suresi 19.
ayetten)

- 428 Gerçi gevher olduğunu
bildiler Aldılar
yükler katına geldiler
- 429 Didi Mâlik sen kimin
evlâdısın Söyle bize
kankı bâğın bâdısın
- 430 Didi ben bir pîr kişiniñ
oğlıyam Ol Benî
İsrâ'iliñ hem nesliyem
(16a)
- 431 Çün getürdiler beni
sırdaşlarım İtdiler
'uryân beni kardaşlarım
- 432 Ağlayup feryâdına
bakmadılar Hîç birisi
merhamet kılmadılar
- 433 Söz bir idüp câh içine
atdılar Nâdim olup
evlerine gïtdiler
- 434 Didi Mâlik ma 'lûm oldu
işbu hâl Korkarım
kardaşların eyler makâl
- 435 Döndi fî 'l-hâl açdı bir
yük nâgehân Al yişil
atlas çıkardı şâdumân
- 436 Geydi Yûsuf egnine Hindi
kumâş
Didi Mâlik şimdi kopar bir
savaş
- 437 Sür'at idüp bu diyârdan
gidelim
Müdde'iler ger gelürse
n'idelim
- 438 Sökdi çadır yüklenüp oldu
revân
Gördiler kopdı girüden bir
tûfân
- 439 Kârubânıñ öñini aldı
bular
Gözlerinden Mâlikin akdı
sular
- 440 Ba'zısı kolına kalkan
bağlamış
Ba'zı gürzin kından alup
yağlamış

- 441 *Kârubânı sardılar evrân
gibi
Her biriniñ hey'eti aslan gibi*
- 442 *Hışm ile geldi Yehûzâ
söyledi
Döndi Mâlik hâl aña 'arz
eyledi*
- 443 *Söz bir idiüp bu kulı satın
baña
Yokdur akçamız kumâş virek
saña*
- 444 *Didiler kim biz metâ'ı
almazuz
Hem saña buğzu 'adâvet
kılmazuz*
- 445 *Câh içine biz anı itdik
rehâ
Korkma bizden isterüz ucuz
bahâ*
- 446 *Çün bu sözi kalblerine
aldılar
Ol sebebdan aza râzî oldılar*
- 447 *Ya 'nî biz alsak bugün
atlas kabâ Kimse
dimez Yûsufî aldı zibâ*
- 448 *Ehl-i Ken 'ân söyler anı
satdılar Tâcir olup
mâlî mâla katdılar*
- 449 *Ya 'kûb atamız dahi anı
tuyar
'Âkil olan bu işi elbet sayar
(16b)*
- 450 *Hod biz anı akça için
satmazuz
Leyki kardaş sırasına
katmazuz*
- 451 *Bâri anı idelim gözden
nihân
Kurd alup anı yidi eyler
gümân*
- 452 *Çünkü anlar böyle tedbîr
eyledi Mâlike döndi
Yehûzâ söyledi*

- 453 *Didi biz Hindiñ metâ 'iñ*
almazuz Başımızı
dağdağaya salmazuz
- 454 *Didi Mâlik yüklerim*
satılmadı Hîç bir
akça koynıma atılmadı
- 455 *Didiler kim koynıñ aç*
görelim Ne çıkarsa ol
Yûsufî biz virelim
- 456 *Döndi Mâlik koynıñ açdı*
hemân
On sekiz mankır bulundu bî-
gümân
- 457 *Çünkü Yûsuf gördi anı ey*
hümâm İkişer
akça bölüşdüler tamâm
- 458 *Gördiler Yûsuf giyer*
atlas 'abâ Mâlik aña
mâlinı itmiş cabâ
- 459 *Didiler bu oğlanıñ hoş-*
bûyı var İllâ üç
dört gûne anıñ hûyı var
- 460 *Sûretiñ gören bilür*
hûbdur bu kul
Leyki anıñ sîreti
sârikdür ol
- 461 *Nân yidigi kimseye*
hâyindür ol
Kalbi toğrulmaz aña hâyindür
- 462 *Hem dahi bu tîz kaçır*
bağlu gerek Elleri
ayakları tağlu gerek
- 463 *Didi Mâlik bağlaram*
zencîr aña
Bârî bir hüccet yazup
viriñ baña
- 464 *Kimse benden anı da 'vî*
olmaya Satup anı
soñra nâdim olmaya
- 465 *Çün Yehûzâ bir varak*
yazdı hemân
Düzdi 'İbri dili üzre bî-gümân
- 466 *Yazdı bir levhi alup*
beyzâladı Her birisi
ismini imzâladı

- 467 *Didi Yûsuf söyleyem
birkaç kelâm Evvelâ pîr
atama idiñ selâm*
- 468 *Hîç ferâmûş kılmayup
dâ'im aña Destin
açup çok du 'â ide aña
(17a)*
- 469 *Bu sözi kardaşlarına
söyledi Döndi
andan şî're âğâz eyledi
[Gazel]*
- 470 *Bize kutlu gelmedi
seyrânımız Bağrıñızı
yakmadı nîrânımız*
- 471 *'Andelîbler bâğıma
girmez iken Dirdi
hojrâd lâle'i reyhânımız*
- 472 *Keştimize bir muhâlif bâd
esüp Çûşa geldi
dalgalı 'ummânımız*
- 473 *On sekiz mankıra virdiñiz
beni Yas tutup kan ağladı
Ken'ânımız*
- 474 *Hürr iken ben kul diyü
çalındı hat Bir gün
elbet fâş olur 'ibrânımız*
- 475 *Âşiyânımdan beni
uçurdiñiz
Gâfil olup tuymadı
bâğbânımız*
- 476 *Câh içinde turdum üç
gün gâlibâ
Reng [ü] bûyım almadı
sultânımız*
- 477 *Tâvûs-ı 'Adnî gibi yaşlar
töker Ağlamakdan
dîde-i giryânımız*
- 478 *Kalkdı kısmet giderüz
Mısr iline Yâ
soyumuz çekdi yâ
hodnâmınız*
- 479 *Sergüzeştım tâ ilâ-
yevmi 'l-kıyâm
Dile düşüp söylene
destânımız*

- 480 Sizde suç yok böyle emr
itmiş bize Biñ bir
adlu ol Ganî Yezdânımız
- 481 Dest-i mâlın yüzine aldı
felek
'Arş [ü] ferşi ağladur
efgânımız
- 482 Birbirine sarılup
ağladılar
Firkat odına ciger tağladılar
- 483 Zârlıktan ditredi rûy-ı
zemîn
Sidreden indi yire rûhu 'l-emîn
- 484 Yûsufiñ kalbin tesellî
eyledi
Döndi andan işbu sözi
söyledi
- 485 Didi Cebrâ'il aña sâhib-
kemâl Bir gün aynaya
bakup gördiñ cemâl
(17b)
- 486 Sâbıkâ sen işbu sözi
söylediñ
Mâh cemâliñi görüp seyr
eylediñ
- 487 Söyledin kim ben kul
olaydım eger Hâllerin
Mısırın hazînesin deger
- 488 Ben esîr bâzârına olsam
rehâ
Rûy-ı şem'im la'line yitmez
bahâ
- 489 Kendiñi a'lâ görüp 'ucb
eyleme
Pes bu sözi bir dahi sen
söyleme
- 490 Gönderüp ol Mâliki
Rabbü'l-Gânî
On sekiz mankıra satdurdı
seni
- Ve crevhü bi-semenin bahsin
derâhimema'dûdetin ve kânû
fîhi minc'z-zâhidîn⁵⁹**

⁵⁹ "Dedi "Âaa müjde! Müjde! te bir
civan!" Sucu ile yanındakiler onu

ticaret malı olarak satmak niyetiyle
kafilede olanlara onu bildirmeyip

- 491 *Aldı Mâlik Yûsufi girdi yola*
Sür‘at idüp bakmadı sağa sola
- 492 *Bir deve üstüne anı bağladı*
Derd ile âh eyleyüben ağladı
- 493 *Çünkü Yûsuf ağlayup kıldı amân Hak Te‘âlâ bir*
gazab virdi hemân
- 494 *Pes cihân rûşen iken bozdı havâ Yûsufiñ*
Hak derdine kıldı devâ
- 495 *Bir katı yil esdi şimşek oynadı*
Zann idersin bahr [u] ‘ummân kaynadı
- 496 *Gâh tolu yağdurdı Hak gâh karladı Gürledi*
gök yıldırımlar oynadı
- 497 *Bir karanlık çökdi halkın üstüne Merhamet*
kılmadı dostı dostuna
- 498 *Akdı sêller yazılar oldu deñiz*
Sandılar kim kopdı ol gün rustahîz
- 499 *Bir depe üstünde nâ-çâr oldılar*
At deve hayvân kamusı kaldılar
- 500 *Geldi Büşrâ Mâlikiñe söyledi*
Didi gör Ken‘ânlı bize n‘eyledi
- 501 *Biz bu ma‘ûmı deveye bağladuk Firkat*
odına yüregin tağladuk
- 502 *Didi Mâlik ol kaçarsa n‘idelim Ardı soñra kankı*
éle gidelim

gizlediler.” (Yusuf Suresi 19. ayetten)

- (18a)
- 503 *Didi Büşrâ ben kefil
oldum aña Ne 'itâbın
var ise eyle bana*
- 504 *Yalvarup Mevlâsına kıldı
niyâz Sél gelüp deryâ
gibi oldu Hicâz*
- 505 *Yüz tutup Mevlâsına
geçdi sözi
Bir dahi âh çekse gark eyler
bizi*
- 506 *Elleriñ ayakların
bağlamayak Hicr odına
bağrını tağlamayak*
- 507 *Geldiler tîz bendlerini
açdılar Oldı rûşen
yollarını seçdiler*
- 508 *Hak Te 'âlâ zulmeti ref'
eyledi
Bu yañadan diñle Mâlik
n'eyledi*
- 509 *Yûsufiñ kaçmaduğın
añladı Kardaşınıñ
iftirâsın añladı*
- 510 *Toğdı güneş gitdi yola
kârubân Geçdi
Mâlik ilerüye şâdumân*
- 511 *Gün katı ıssı olup
buñaldılar
Nîlin ırmakı yanında
kaldılar*
- 512 *Turdı Mâlik kurdı bir
hayme ulu Al yişil
atlasdan üsti örtülü*
- 513 *Açdılar altına bir zîbâ
firâş Hiç aña el
urmamışdı bir ferâş*
- 514 *Geldi Yûsuf çıkdı anıñ
üstüne Aldı Mâlik
hizmetini destine*
- 515 *Didi bugün sen efendi
ben gulâm Sen emîr
buyur bize eyle kelâm*

- 516 *Ben seniñ karşında kem-
ter oluram Bir gün
elbet maksûdımı buluram*
- 517 *Döndi Yûsuf çıkdı
çadırdan hemân
Gördi Nîl ırmakını âb-ı
revân*
- 518 *Kalmadı hîç kalbiniñ
içinde pâs Daldı Nîle
soyunup tökdi libâs*
- 519 *Mâlik anı dalgadan
gözler idi Öñi soñra
kumları düzler idi*
- 520 *Girdi Nîlin içine virdi
ziyâ Şu 'lesinden kıldı
balıklar hayâ*
- 521 *Korkdı Mâlik Yûsufî mâhî
yudar Sağlığına bir deve
kurbân adar
(18b)*
- 522 *Korkdı Mâlik suda turup
incine Aldı geldi girdi
çadır içine*
- 523 *Bağladı başına bir
Kişmîrî şâl Kim
görürse yüzini olurdı lâl*
- 524 *Sanki çıkdı ağ yolundan
mâh-tâb Gün
tokundı yüzine kıldı hicâb*
- 525 *Çün tonatdı anı dürlü
renk ile Mısr içine
girdiler gülbang ile*
- 526 *Kondı Mâlik yüklerini
yıkıdılar Hüb-
cemâline anıñ çok
bakdılar*
- 527 *Kim görürse cânına
düşdü firâk İstemezdi
ola kurbından ırak*
- 528 *Didiler insân mıdur
yohsa perî Misli
yokdur devr-i Âdemden
beri*

- 529 Mısr içine böyle mahbûb
gelmedi Kim anı
satdıysa kadrin bilmedi
- 530 Kaddi 'ar'ar pes kalem
parmakları Şu 'lelü yıldız
gibi turnakları
- 531 Kirpiginiñ gamzesi
kanlar töker La 'liniñ
tiryâki hep Mısırı deger
- 532 Kaşı mihrâb gözleri tan
yıldızı 'Işk odına yakdı
yandurdı bizi
- 533 Hâlleri tâ Kistrâdan ister
harâc Lebleri iksîr gibi
derde 'ilâc
- 534 Gerçi ol hûblar içinde bir
idi
Yâ doğ aya yâ toğarım dir idi
- 535 Döndi Mâlik çekdi bir
yirde hemân Girdi anıñ
içine kaşı kemân
- 536 Seyr iden kul bir kızıl vire
aña
Sen bu remzi añlayup kalma
taña
- 537 Şâyi 'oldı bu haber dilden
dile
Altun akçanıñ hisâbın kim bile
- 538 Didiler kim Mâlike iste
behâ Kimde altun çok
ise ede rehâ
- 539 Didi Mâlik üç hazîne
isterem
Andan ol nûrlu cemâli
gösterem
- 540 Didiler kim kimse anı
alamaz
Mısr içinde bir efendi
bulamaz
- (19a)
- 541 Geldi hatunlar cemâlin
gördiler Mest-i lâ-
ya'kıl oluban turdılar

- 542 *Tut kulakın diñle bu tuhfe* 549 *‘Avratıñ dîvâneligin*
işi Gördi Mâlik bildiler Kahkahâ
geldi bir hatun kişi ile aña gülüşdiler
- 543 *Çün gelen ‘avratları itdi* 550 *Her bilâda iki dîvâne*
girü Geldi oldı Yûsuf gerek⁶⁰
ile rû-be-rû Şem ‘i yakduk aña pervâne
gerek
- 544 *‘Aklı gitdi oldı dîvâne* *Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ûlün*
gibi
- Şem ‘ odına yandı pervâne gibi 551 *İşit imdi Zelîhâ gül- ‘izârı*
Aña mesken idi Mağrib diyârı
- 545 *Söyledi kim Mâlike ol ey* 552 *Aña nevbet gelüp düşdi*
begim Evde vardur bir dehâna Atâsı
kelep ipliceğim pâdişâh idi cihâna
- 546 *Ben egirmişem anı* 553 *Bilüp kendini çün irdi*
kirmân ile Tebdîl kemâle Olup bâliğ
idek Yûsuf-ı Ken ‘ân ile dönüp kaşı hilâle
- 547 *Teşti ile bükmişem* 554 *Nazîri yok idi anıñ*
gündüz gice At deve cihânda
hayvânıña eyle peçe Ne Belhde bulunur ne
- 548 *Ger dilersin gidelim* *İsfelhânda*
evden yaña Hâsılı söz
ip saña Yûsuf baña

- 555 *Dilerdi kendü misli
pâdişâhı Bir ülke
sâhibi zerrîn külâhı*
- 556 *Atâsı virmez idi bir
kuluna Arardı
kendine akrân buluna*
- 557 *Zelîhâ tâyesi ile yatarđı
Demi dem üstüne dâ'im
katardı (19b)*
- 558 *Yazup vasf idelim anıñ
sözini Kalup tenhâ alup
uyku gözini*
- 559 *Anı tapşiralım biz
ârzûsına
Bir oğlan geldi anıñ
karşusına*
- 560 *Kızarmış gül yañakı nâra
beñzer Kaşı kara gözi
hun-hâra benzer*
- 561 *Cemâlinden akar nûrı
hüveydâ Yakup
'ışkı aña virdi rüveydâ*
- 562 *Kemâlince Zelîhâ anı
gördi
Sunup oğlan aña bir kâse virdi*
- 563 *Didi nûş it şîfâhdur bu
kâse Seni bed-nâm
ider 'ışkım o nâse*
- 564 *Yidi yıl sen benim 'ışkım
çekesin Oluban
nâtüvân kaddin bükesin*
- 565 *Murâdıñı bulasın soñra
ammâ İdesin Mâliki
yolumda yağmâ*
- 566 *Bu sözi söyledi ol mâh-ı
lîkâ Alup destine nûş
itdi Zelîhâ*
- 567 *Olup teşne alup anı
dehâne İçüp iksîr
şîfâsı degdi cânê*
- 568 *Be-gâyet 'ışk alup
kaynadı kanı Bulup
derde hayât-ı câvidânı*

- 569 Benim 'ışkımdurur cânıñ
gıdâsı İrüp gavre bu
söziñ intihâsı
- 570 Görem dirsın beni ey
zülfi sûsen Mısır
şehri bazârını sorasın
- 571 Zelîhâ olmadı kâdir
cevâba
Bakar mecnûn ol sinn-i şâba
- 572 Benim 'ışkım saña
cândan lezîzdür
Eger ismim su'âl itsen
'azîzdür
- 573 İşitdi çün dil-ârânıñ
sözini
Zelîhâ uykudan açdı gözini
- 574 Görür ol bâdeniñ tadı
dihânda
Neler izhâr idiser Hak
nihânda
- 575 Bakar fi'l-hâl 'azîz
yokdur yanında
Kalup 'ışkı Zelîhânıñ
cânında
- 576 Murâd bir kimseye kalur
mı bâki Olup
mahzûn solup nergis
yañakı
(20a)
- 577 Anı dâ'im alurdu
karşusına Olup
şeydâ bakardı ârzûsına
- 578 Firâk-ı âhına tâye uyandı
Cihânı terk idüp geçdi usandı
- 579 Atâsına gidip tâye
tuyurdu
Seher vakti idi köşkde uyurdu
- 580 Zelîhânıñ katına geldi
anlar
Anasınıñ gözinden akdı yaşlar
- 581 Alup destin su'âl itdi
atâsı
Ne bilsin cür'a içüp dartdı tâsı
- 582 'Azîziñ bâdesin nûş itdi
kandı Atâsı hod anı cîn
tutdı sandı

- 583 *Müneccimler gelüp toldı*
sarâya Olup vahdet
düzüldiler sıraya
- 584 *Görürler kim Zelîhâ*
yoldan azdı Kimi
heykel kimisi nüsha yazdı
- 585 *'Azîziñ yolınakoydı serini*
Anasına didi bir gün sırnı
- 586 *Ne kim düşde görürse*
söyledi ol
Vukû' hâli ifâde eyledi ol
- 587 *Atâsı hem dahi bildi bu*
hâli
İşidüp kalmadı asla mecâli
- 588 *Didi Mısra gidilür altı*
ayda
Aña dermân olur mı hîççi
 fayda
- 589 *'Aklı ıssılar ile kıldı*
vahdet
Didiler kim buña sen eyle
dikkat
- 590 *İçüp cür'a aña nüska kâr*
itmez
Yanar bir gün düşer oda 'âr
itmez
- 591 *Mısır şâhına göndermek*
sezâdur
Bu ayrılık aña rûz-ı cezâdur
- 592 *Seniñ vasfın gidüpdür*
Mısra Şâma Velâkin
yaz aña bir hoşça nâme
- 593 *Saña akrân bir ülke*
pâdişâhı
Hicâz illeriniñ püşt [ü] penâhı
- 594 *İşitdi şâh bu sözi hoş*
begendi
Dönüp bir vasf-ı hâli yazdı
kendi
- 595 *Düzüp dîbâcesin döndi*
kelâma Didi ey
pâdişâh ba'de's-selâma
(20b)

- 596 *Hicâzı kaplamış zıll-ı
cenâhın
İdüp zulmü çok arturma
günâhın*
- 597 *Bilürsin hod cihânıñ yok
vefâsı Safâsından anıñ
çokdur cefâsı*
- 598 *Nice şâhlar gelüp geçdi
bu çölden Budur
'âdet budur kânûn bu
êlden*
- 599 *Fakîre merhamet it gözle
acı
'Arab 'Arba saña olsun
du 'âcî*
- 600 *Velî bu dem saña gizlü
sözüm var
Hiç oğlum yok cihânda bir
kızım var*
- 601 *Siziñ bâdeñizi içmiş
kemâ-kân Girü red
itmege bulmadım imkân*
- 602 *Ne taş dir ne âtâş dir
kendin atar Urup
tondan tona 'ışk anı satar*
- 603 *Seniñ yokdur cihânda
hod nazîrin Biñ atlu
kat bile gönder vezîrin*
- 604 *Virem kızım Zelîhâyı
saña ben
Bu sözlerden velî kıldım hayâ
ben*
- 605 *Asıldan ben gurûba
pâdişâhım İki aylık
yire püşt [ü] penâhım*
- 606 *Yazup virdi anı kâsîd
eline Girüp yola gidüp
Mısırın éline*
- 607 *Zelîhâ çün 'azîz dimişdi
adın
Bulup vuslat ala andan
murâdın*
- 608 *Mısır şâhı anı zann itdi
elçi*

- Zelîhânîñ söziyle gitdi yolcu 615 ‘Azîz ol nâme’i aldı eline
Vukû’-ı hâl nedür anda
biline
- 609 Velî sultân severdi anı
gâyet Hükûmâtı aña virdi
tamâmet 616 Açup memhûrını okuyup
anı
- 610 Aña teslîm idüp her bir
umûrı Göre dâ’im ayak Görüp mazmumını şâ[d] oldu
altında mûrı cânı
- 611 ‘Azîz anîñ hazînedârı idi 617 ‘Azîz anı ider bir hefte
Künûzına defînedârı idi mihmân Bu sırrı
itmedi sultâna pinhân
- 612 Yazılmışdı anîñ adına
nâme 618 Varup destûr alup ol
Gelüp kâsid aña turdı kıyâme pâdişâhdan
Mâlik-i Reyyân olan püşt
[û] penâhdan
- 613 Didi Mağrib
Şahındandur gelişim 619 Gurûb şâhına bir nâme
Garîbim bu diyârda yok yazıldı Zelîhâya ulu
bilişim hevdec düzüldi
- 614 Sunup tîz nâme’i virdi 620 Gurûb şâhı ‘azîze geldi
eline Vukû’-ı hâl nedür kutlu
anda biline Müretteb eylediler bés biñ atlu
- (20b) 621 ‘Azîz gönderdi garba bî-
hisâb mâl Deve
katarlarına kıldı hammâl

- 622 *Tevâtür mâl virüp elçi
eline
Giderler çün Zeliânîñ éline*
- 623 *İdüp şâh anları üç gün
müsâfir Lezîzâne
sümatlar çekdi vâfir*
- 624 *Zeliânîñ getürdüğü
cihâzı
Bütün satun alur Mülk-i
Hicâz'ı*
- 625 *İki konak gider yola atâsı
Velâ[kin] gitmedi kalbinde
pâsı*
- 626 *Mısır gâyet ırak yir
olduğ'ichün
Zeliâ hem yanup solduğı için*
- 627 *Sarılup boynuna çok
ağladılar Firâkın
odına cân tağladılar*
- 628 *Zeliâyı koyup mihnet
revâne İdüp 'avdet yola
oldı revâne*
- 629 *İki konak bir günde
giderler Gice
gündüz yola sür'at
iderler*
- 630 *'Azîz anı işidüp karşı
çıkdı Sadâlar hây [u]
hûydan Mısır yıkdı*
- 631 *Zeliâ çün inüp kondı
sarâya
Yüzin açup bakarlar nûrlu aya*
- Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün*
- 632 *Çün 'azîz girdi kapudan
içerü Ol Zeliâ ile oldı
rû-be-rû
(21b)*
- 633 *Çün Zeliâ bakdı anıñ
yüzine Hey'eti çirkin
göründi gözine*
- 634 *Bakdı düşde gördiği
hûrşid degil
Hak yolunu 'arz iden mürşid
degil*

- 635 *Yûsufa nisbet aña bakdı
gözi
Kirpi dükkânına beñzerdi yüzi*
- 636 *Didi eyvâh 'ömrimiz gitdi
hiçe
Ben aña olmam yakın gündüz
gice*
- 637 *Çün baña cür'a viren
mahbûb degil
'İşkımın âşüftesi mergûb
degil*
- 638 *Pes bu zişt ile benim
hâlim n'ola
Gül yañakın hoyrad el urup
sola*
- 639 *İtdigim işi dîvâne
eylemez
Ol benim düşim yalanı
söylemez*
- 640 *Oldı dünyâ başına zindân
anıñ
Yolina cân virmege meydân
anıñ*
- 641 *Mest-i lâ-ya 'kıl olup hîç
söylemez Karga
bûlbûl ile ülfet eylemez*
- 642 *Çün takarrüb olmaya
geldi 'azîz Ol Zelîhâ
eyledi kalbin temîz*
- 643 *Tut kulakın añağıl ey
dil-figâr
Gönderüp bir dîv aña
Perverdigâr*
- 644 *Birbiriyle olmadı
emniyyeti Oldı dîv
ile anıñ cem 'îyyeti*
- 645 *İkisiniñ arasına girdi ol
Hak anı kıldı musahhar turdı
ol*
- 646 *Gonceniñ ter şebnemi
üzülmedi Oldı hâ'il
bikri hîç bozulmadı*
- 647 *Geçdi anıñ üzerine bir
zamân*

- Çün Zelîhâ kaddini kıldı kemân
648 Gözler idi dâ'imâ rü'yâsını
Silmedi hîç ol gönülden pâsını
649 Çünki dîv oldu Zelîhâya siper
Biz alak Yûsuf nebîden bir haber
650 Yûsufiñ satıldığı düşdi dile Şayi' oldu bu haber ilden ile
651 Geldi gördi müşterî oldu 'azîz Hulk-ı ahsen hem cemâli çok temîz
652 Çün kemâl ile aña seyr eyledi Ol Zelîhâya bu sözi söyledi
(22a)
- 653 Mâlik ibni Dağra dirler bir ulu Yûsuf adlu kulu var yüzi sulu
654 Bu cihâna öyle mahbûb gelmemiş Kimden almış ise kadrin bilmemiş
655 Cem' olup başına hatunlar diler Ağırınca Yûsufa altun diler
656 Bu sebebden kimse anı alamaz Ol didigi altını şâh bulamaz
657 Satun alup anı evlâd idelim Oğlumuz hîç olmadı biz n'idelim
Ve kâle'l-lezî' terâhü min-Mısra le'mrâtihi ekremî mesvâhü 'asâ enyenfe'anâ ev nettechizehü [veleden]⁶¹

⁶¹ Mısır'da Yusuf'u satın alan vezir, hanımına: "Ona güzel bak!" dedi. Belki bize faydası dokunur yahut

onu evlat ediniz." (Yusuf Suresi 21. ayetten)

- 658 *Var bu oğlanıñ yüzinde
meymenet
Belki biz andan görek çok
menfa‘at*
- 659 *Çün Zelîhâ işidince bu
sözi
Şem‘e pervâne olup yandı özi*
- 660 *Pes hazîne kapusun açdı
hemân Aldı bir kul
altunı oldı revân*
- 661 *Müşterîler geldi seyre
turdılar Didi Mâlik
bir terâzû kurdılar*
- 662 *Aldı Mâlik ağırınca
altunı
Kıldı handân ol Zelîhâ hatunı*
- 663 *Satdı anı bakmadı sağa
sola Yûsufı viridi
revân oldı yola*
- 664 *Girdi Yûsuf çün sarâydan
içerü Ol Zelîhâ ile oldı
rû-be-rû
[Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ûlün]⁶²*
- 665 *Zelîhâ bir kezin gördi
yüzini Olup şeydâ
ütürdi kendüzini*
- 666 *Didi rû‘yâda gördigim
dil-ârâ Baña
cür‘a viren zülfi mutarrâ*
- 667 *Didi başın dönüp saçın
taradı Be-gâyet kalbine
Yûsuf yaradı
(22b)*
- 668 *Anı ‘invân ile gâyet
bizetdi
Esen yilden toğan aydan
gözetdi*
- 669 *Didi ben kul saña sen bir
efendi Benim cânım seni
gâyet begendi*

⁶² Vezin yanlış yazılmıştır.

- 670 *Seniñ 'ıŝkıñ beni oda
yakupdur Çeküp
bende kemend zincîr
takupdur*
- 671 *Çü mağrib şâhınıñ ben
duhteriyem Ezelden
hod saña ben müŝterîyem*
- 672 *Düşimde 'aklını alup
uçurdun Yişil kâse
ile cür'a içürdün*
- 673 *Beni yağmâ kılup oldun
harâmî Anı iksîr
idüp virmeñ revâ mı 674
İşârâtı o vakt eylemedin
mi
Bu sözi sen baña söylemedin
mi*
- 675 *Benim 'ışkım ile yanup
sulasın Mısır şehri
bazârında bulasın*
- 676 *Uyanup uykudan açdım
gözimi
Olup şeydâ ütürdüm
kendüzimi*
- 677 *Atam anam görünmezdi
gözime İşidenler
gülüşdiler sözime*
- 678 *Seniñ 'ışkın beni saldı
dırâza
Vatanım terk idüp geldim
Hicâza*
- 679 *Bilürsin hod bu ile gelmez
idim Mısır var mı
cihânda bilmez idim*
- 680 *Beni atam kafesinde besler
idi Yüzime güneşi
göstermez idi*
- 681 *Sırımı bilmedi hîç
mübtedîler Gelüp
begler beni çok istediler*
- 682 *Nice begler kapımda oldu
sâ'il Murâdına biri
olmadı nâ'il*
- 683 *Vatanımdan kıldıñ beni
avâre*

- Söziñe turmayup çıkdın
kenâre
684 Düşüp yola girüp sür 'atlü
geldim Firâkın
odına firkatlü geldim
- 685 Seni ben bulmadım
çünkü bu yirde
Bütün dünyâ gözime
oldı perde
- 686 Kılup efgân beni yandurdu
nârın Zelîhâdur saña
sâdıklı yârın
(23a)
- 687 Bu hâl üzre gider çün
yeddi sâle Olup bâliğ
irüp Yûsuf kemâle
- 688 Te 'âlâ'llâh bu âyetden
buyurur
Muhammed
Mustafâsına tuyurur
- Velemmâ bele e e üddehû
âteynâhü hükmen ve 'ilmen²⁶**
- 689 Yigirmi üç yaşına girdi
Yûsuf Zelîhâ çün çeker
hüzn-i te'ssüf
- 690 Müfessirler beyân idüp bu
hâli Didiler on sekiz
yaşdur kemâli
- 691 Otuzına gidince kuvvet
artar
Cesedde mürğ-i cân gövde'i
dardar
-
- 26 "O kemal ça ına geldi inde
kendisine hüküm ve ilim verdik."
(Yusuf Suresi
22. ayetten)
- 692 Eger kırkına giderse eyâ
cân
Bulur kuvvet kemâlini kemâ-
kân
- 693 Bu kez kırkdan kuvvet
döner girüye Ayak ayak
iner dâ'im fûrûya
- 694 Zelîhâ kendini bir gün
bizetdi Yûsuf şeh-zâde
ile çok söz itdi

- 695 *Kuşanur egnine dürlü
libâsı
Silindi kalmadı kalbinde pâsı*
- 696 *Alup çün Yûsufı girdi
sarâya İki geldiiler
halvet araya*
- 697 *Hayâsın ref' idüp ol mâh-
ı likâ Bu sözi Yûsufa
didi Zelîhâ*
- 698 *Seniñ ol gözlerin şehlâya
beñzer Cemâlin nûr
ziyâsı aya beñzer*
- 699 *Kıvrulmuş kaşların beñzer
kemâne Gören
tersâ gelir fi'l-hâl î mânâ*
- 700 *Olup koynun içi Firdevs-i
a'lâ Boyıñ servi senin
a'lâdan a'lâ*
- 701 *Açılmış gonceye beñzer
yañakın Salup 'ışka beni
bilür bu hâkın*
- 702 *Çeküp 'ar'ar gibi eflâke
dâlin
Deger Mısır yañakındaki hâlin*
- 703 *Seniñ var mı nazîriñ bu
cihânda Mısır ehli
seni söyler di hânda
(23b)*
- 704 *Benim sensin hemân cânı
'azîzim Sahrâda açılan
gülden temîzim*
- 705 *Zelîhânîñ gidüp sabrı
mecali Cevâbına virüp
Yûsuf su'âli*
- 706 *Çeküp bir âh didi kim ey
Zelîhâ Olup fânî bozulur
şekl-i sîmâ*
- 707 *Bu kez men yüzimi
beñzetdiñ aya Boyım
servi kaşım kurulu yaya*
- 708 *Olup gögsüm karıncalar
yuvası
Vücûdım mahv olup toprak
gıdâsı*

709 Bugün sen bakmağıl bu Çünkü Yûsuf olmadı dermân
ağımıza Eser bâd-ı aña
hazân bu bâğımıza

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fa'ilün

710 Neler gitdi neler geldi
cihâna
Uçar bülbül kalur bâğlar
vîrâne

716 Geldi bir gün tayısı itdi
su'âl
Yâ Zelîhâ kalmamış sende
mecâl

711 Zelîhâ yüzine hîç bakmaz
idi Didigi sözlerine akmaz
idi

717 Ben bilürem sende bir
derd vardur Gice
gündüz işin âh [u] zârdur

712 Nasîhat 'âşîka hîç kâr
ider mi
Zelîhâ pes Yûsufdan 'âr ider
mi

718 Sırrını gel eyleme benden
nihân Benden olur mı
saña hîç bir ziyân

713 Kişi kendü hâline 'ışkı
bulmaz Başına gelmeyen
kul 'ışkı bilmez

719 Döndi fi'l-hâl mâcerâyı
söyledi Başına
geldiklerin nakl eyledi

714 Kula 'ışkı viren Kâdir
Îlâhdur
Ağır batman çekilmez bir
silâhdur

720 Didi taye ideyim dermân
saña
Bî-hisâb mâl viresin bu
dem bana

715 Pes Zelîhâ mest olup
kaldı taña

(24a)

- 721 *Ben señin 'çün ta 'mîr
idem bir sarây Sen
gibi var mı cihânda yüzi
ay*
- 722 *La 'l [ü] yâkûtdan anı
yapdurayım Yûsufi lâ-
büd saña tapşurayım*
- 723 *Çünkü sen 'âşıksın aña
cân ile
Bisledin hem ni 'met ile nân ile*
- 724 *Gâyet ile iştiyâkın var ise
'İşk elinden işin âh [u] zâr ise*
- 725 *Gayrı yârdan anı
usanduralım
'Akl [ü] fikrini saña
yanduralım*
- 726 *Var mı bir derd olmaya
dermân aña Leyki vâfir
mâl gerek şimdi baña*
- 727 *Sihr ile biz Yûsufa tedbîr
kılak Çün Zelîhâ bu
söze virdi kulak*
- 728 *Didi hep mâlım saña
olsun fedâ Tek beni
sen itme Yûsufdan cüdâ*
- 729 *Çünkü taye işbu sözi
diñledi
Gitdi bir mi 'mâr bulup
gör n'eyledi*
- 730 *Köşkiniñ kurbında yaptı
bir sarây Kim
görürse 'aklını eyledi zây*
- 731 *Çün bizetdiler anı nakkâş
ile
Altun incû la 'l-i kıymet taş ile*
- 732 *Ol Zelîhâ sûretini
düzdiler
Yûsufiñ şekline karşı yazdılar*
- 733 *İkisiniñ sûretini kurdılar
Birbirine sarılup kol
urdılar*

- 734 *Ya'ni Yûsuf ol sarâya çün
gire Birbiriniñ şeklini
anda göre*
- 735 *Ol Zelîhâ hâlini anda bile
Kendiniñ hem şehveti
gâlib gele*
- 736 *Göre Yûsuf ol nigâra
sarıla
Çıkmaya hergîz sözinden yâr
ola*
- 737 *Kurdi mi'mâr eyleyüp anı
tamâm Mısr içinde
görmemişdi bir 'avâm*
- 738 *Çün Zelîhâya irişdi bu
haber
Göñli oldı gussadan zîr [ü]
zeber*
- 739 *Al yişil kemhâ döşekler
sardılar Hem Zelîhâ putıñ
anda kurdılar
(24b)*
- 740 *Geldi taye anı takrîr
eyledi Yûsufa döndi
Zelîhâ söyledi*
- 741 *Didi istignâ ile ey yüzi ay
Ben seniñ 'çün eyledim
bir hoş sarây*
- 742 *El ele tutup berâber
gidelim Varup ol
köşki teferrüc idelim*
- 743 *Çün bu sözi söyleyince
mâh rû Girdiler Yûsuf
nebîyle içeri*
- 744 *Gördi Yusuf on iki kapusu
var
Hoş murassa inciden yapusu
var*
- 745 *Üsti yüksek ziyneti key
çok idi İkisinden gayrı
kimse yok idi*
- 746 *Gördi Yûsuf sûreti kaldı
taña Göziñ açup
bakmadı hîç bir yaña*

- 747 *Birbiriniñ boynuna atmış
elin Hem Zelîhâ
Yûsufıñ koçmış bélin*
- 748 *Döndi fî'l-hâl yeddi kapu
bağladı Hicr ile 'ışk anı
evde tağladı
Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün*
- 749 *Ezelden Yûsufa urulmuş
idi
Putı taht üstüne kurulmuş idi*
- 750 *Perî Cimşîd ile
Nemrûddan idi
Başı gözi yişil
zümrüdden idi*
- 751 *Zelîhâ çün anıñ üstüne
vardı Harîr ile yüzi
gözini sardı*
- 752 *Didi kim Yûsufa
ma'bûdımız bu
'İbâdetde bizim
mahmûdımız bu*
- 753 *Komaz 'ışkım bakamam
hizmetine Kulı
kavuşdurur ol hasretine*
- 754 *Didi Yûsuf ilâhımız
Hudâdur
Halâ'ik hep kapusunda
gedâdur*
- 755 *Hüve'l-evveldürür yok
ibtidâsı Hüve'l-
âhirdürür yok intihâsı*
- 756 *Hudânıñ varlığı dâ'im
diridür Tebeddülden
tagayyürden beridür
(25a)*
- 757 *Anıñ ol putını insân
yapupdur Delü olan kişi
aña tapupdur*
- 758 *N'içün sardıñ harîr ile
yüzini Belürsüz eylediñ
iki gözini*
- 759 *Didi şimdi yanaşuram
saña ben*

*Düşimde bâde'i sundun baña
sen*

*Bugün yarın anıñ kaydını
görem*

760 Gözi görmez kalur
pünhân içinde Bizi
çün görmesün 'isyân
içinde

765 Nazar kıl sen sen ahsen
mi ben ahsen Sarây
ahsen sen ahsensin ben
ahsen

761 Benim sensin ezelden
cür'adârım Tükendi
kalmadı sabr [u] karârım

766 Didi Yûsuf ma'âza'llâh ki
hatun Baña sen ağırınca
virdiñ altun

*Ve gallekati'l-cbvâbe ve kâlet
heyte leke kâlc ma'âza'llâhi⁶³*

762 Bugün bir sâ'ilem geldim
kapuña İdüp hürmet beni
irgür tapuña

767 Oğul idüp 'azîz bize
inandı

Benim doğruluğıma akli kandı

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

763 Seniñ'çün ben beni bugün
bizetdim Yidi yıldur
kemâliñi gözetdim

768 Bana kul gözi ile bakmaz
hergîz N'içün nefse
uyup egri olak biz

764 Dilersin hem 'azîze ağu
virem

769 Eliñizden yidim âb ile
nânı

Ma'âza'llâh degildür ulu şanı

⁶³ "...ve kapıları kapatarak "Haydi yak-

la bana!" dedi. O : "Allâh' a
sı ınırım!" dedi..."(Yusuf Suresi 23.
Ayetten)

- 770 *Velî vardur bu yirde üç
rivâyet Müfessirler idüp
anı dirâyet*
- 771 *Biri oldur girüp Yûsuf
sarâya Zelîhâ ile
geldiler sıraya
(25b)*
- 772 *Olup bâliğ henüz bulmuş
kemâli Güle beñzer
Zelîhânîñ cemâli*
- 773 *Kuşanmışlar harîr atlas
libâsı İki hem berâber
içdi tâsı*
- 774 *Sarây vahdet mekân
vahdet olanda
Kamer güneş ile ülfet
bulanda*
- 775 *Husûsâ kim olup şeytân
arada Zelîhâ virüp
ağuyı ziyâde*
- 776 *Kulı toğrı yola hiç
döndürür mi
Ataş yanmış iken yıl söndürür
mi*
- 777 *Zelîhâ od Yûsuf oddur
sarây od İkisine
gelüp iğvâ viren od*
- 778 *Zelîhânîñ görüp hâlini
bildi Fenâ endîşeler
fıkrine geldi*
- 779 *Te ‘âlâ’ llâh aña gösterdi
bürhân
Müfessirler delîlidür bu
Kur’ân*
- Ve leked hemmet bihî ve
hemme levlâ an-reâ bürhâne
Rabbihî⁶⁴***
- 780 *Didiler kim Yûsuf hâli
olaydı*

⁶⁴ “Do rusu, hanım ona sahip olmayı
iyice aklına koymu ve buna
yeltenmi ti de.E er Rabb’inin

bürhanını görmeseydi o da kadına
meyledecekti...” (Yusuf
Suresi 24.ayetten)

*Te ‘âlâdan n’içün bürhân
geleydi*

*Göründi Yûsufiñ gözine
Ya ‘kûb*

781 *Girüp anı elin çekdi
zinâdan
Anı men ‘eyledi bürhân
zinâdan*

Yâ Yûsuf ... ente nebiyyi⁶⁵

(26a)

782 *Velî diñle aña bürhân ne
imiş*

787 *Didi oğlum zinâ mı sen
idersin
Peygamberlik ağacından*

Te ‘âlâdan gelen ihsân ne imiş

düşersin

783 *‘Ale’l-icmâl biz anı nakl
idelim Hudâ yol
gösterür ise gidelim*

788 *Velî sen bir uçar kuşın
havâda
Yolup kanadların kalma
yuvada*

784 *Anıñ üç vech ile vardır
cevâbı*

*Budur Allâhu a ‘lem bi’s-
savâbı*

789 *Sakın meyde tilek virme
derinden Olursın
çün nebîler defterinden*

785 *Zelîhâ eyledi da ‘vet
zinâya*

Uyup nefse gide Yûsuf fenâya

790 *Amân ağyâra dîr durma
gülinden Kapuya
kaç Zelîhânıñ elinden*

786 *Zelîhâ hûb sarây mergûb
döşek hûb*

⁶⁵

“Ey Yusuf...Sen bize Nebisin.”

- 791 *Dahi ikinciniñ budur
cevâbı İdüp Cebrâ'ile
Allâh hitâbı*
- 792 *Çü fermân aldı sâdır oldı
Hem-ân-dem Cebrâ'il
Yûsufa geldi*
- 793 *Didi Cibrîl amân nefsiñe
uyma
Peygamber meslekinden girü
kalma*
- 794 *Seniñ nesliñe bu iş yakışır
mı Halîlu'llâh buña
râzî olur mı*
- 795 *Yanaşdı Yûsufın Cibrîl
yanına Vurup bir kez
perini arkasına*
- 796 *Nefis birden hem andan
zuhûr itdi Virüp
zahmet gelüp taşra
töküldi*
- 797 *Sen içersin Âb-ı Kevser
câmından Kapuya
kaç Zelîhânıñ elinden*
- 798 *Dahi üçüncisi ol perî
Ya 'kûb
Yûsufın gözine göründi bîhûb*
- 799 *Durup parmak ile işâret
itdi Neden göñül
senin egriye gitti*
- 800 *Ki sen mürğ sözün lü 'lü-i
'anber
Seni Allâh kılacakdur
peygamber*
- 801 *Çü Firdevs bâğınıñ sen
bülbülisin
Menâhîden her
'isyândan hâliysin*
- 802 *Nezâket bâğınıñ olma
dâlından Kapuya
kaç Zelîhânıñ elinden*
- (26b)
- 803 *Yûsuf bu sözleri gûş it[di]
bildi Fuhûşâtdan
hemân kendini aldı*

- 804 *Yûsuf kaçdı Zelîhâ Mısır şehrine bizi bed-nâm*
yatakindan Zelîhâ çün itdin
tutup ard eteginden
- 805 *Katı çekdi Yûsuf dönmedi*
hergîz Çeküp gömleki
yırtup Zelîhâ tîz
- 806 *Yûsuf kaçup diger*
vahdete irdi 'Azîz geldi
hemân sarâya girdi
- 807 *Zelîhâ 'azîze Yûsufi geçdi*
Yûsuf geldi yatakıma yanaşdı
- 808 *'Azîze vuku '-ı hâl vasf*
eyledi ol 'Azîz
Yûsufa didi ey sârik kul
- 809 *Didi 'azîz neden sen egri*
oldın Neden nâşî bize
bu işi kıldın
- 810 *Saňa her emri teslîm*
eyledik biz
Seni bize hem evlâd
eyledik biz 811 Zanarsıñ
ki gûyâ sen bir nâm itdin
- 812 *Dönüp Yûsuf 'azîze*
söyledi hem Vukû '-ı
hâl ol vasf eyledi hem
- 813 *Ki yâ hâşâ ben egri*
olmadım hiç Zelîhâya
kem işi kılmadım hiç
- 814 *Yûsuf 'âzîze 'arz itdi bu*
hâli Zelîhâ sözine
virme 'ukûli
- 815 *Bir Allâh bilür ancak çün*
bu hâli Beşikdeki çocuk
söyler makâli
- 816 *Didi Yûsuf anı söyledür*
Allâh
Vukû '-ı hâli vasf ider
inşâ 'allâh
- 817 *Yûsuf ile 'azîz sordı*
gulâma Çocuk
añda zebân döndi kelâma

818 Çün emru 'llâh hem-ân-
dem sâdır oldu
Çocuk bu kelâmı zebâna
aldı

(27a)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

824 İşit imdi ol Zelîhâ
n'eyledi
Kime râst geldi ise söyledi

825 Çün Mısır hatunları gör
n'itdiler Zelîhâ
hakkında çok söz itdiler

819 Sen hatâ idici oldun
bilsene

Tevbe idüp günâhından
dönsene

820 Didi 'azîz Yûsufa sen tut
sözüm İfşâ itme bu işi
iki gözüm

821 Yûsufa Zelîhâya tenbih
eyledi Bizi rüsvây
itmeñiz sizler didi

822 Yâd kimesne bu işi tayar
ise Âsdîkâlar
serzeniş ider ise

823 Mısır içinde aslâ daha
duramam Utanuram
şâh yanına varamam

Mefâ 'ilün/ Mefâ 'ilün/ Fe 'ülün

826 Didiler ki Zelîhâ deli
olmuş

Zây 'akıl kendini eflâke salmış

827 Mısır hatunları söz
söylediler Zelîhâ
hatunı hep kınadılar

828 Yûsuf adlu gulâm almış
Zelîhâ

İdüp mâliñ anıñ yolında
yağmâ

829 Bütün vakâr [']ârını yile
virmiş Yûsuf gulâm ile
tenhâya girmiş

- 830 *Zelîhâ Yûsufî sarâya* *Çün Yusuf olur kâzib Zeliha*
almış İkisi bir yatak hâlis
içine girmiş
- 831 *'Azîze bu işi itmek sezâ mı* *837 Arkadan yırtıkise çün ol*
Kapuda kuluna gitmek revâ mı *kamis Zelîhâ olur kâzib*
Yusuf hâlis
- 832 *Zelîhâ 'aklını başından* *838 Yûsufîñ gömlegini çün*
almış Muhibü kulûbî *gördiler Arkasında*
Yûsufa salmış *yırtıkını buldılar*
- 833 *Yûsufdan Zelîhâ kim taleb* *839 Arkasından yırtıkını*
itmiş Yûsuf muhabbeti *buldılar*
'aklını zây itmiş *Suçı hem Zelîhâya isnâd*
kıldılar
- 834 *Didiler 'azîze Zelîhâ iş* *840 Oku Ağlar Baba*
it[di] Bu sözleri bütün *Kur'ândan delîl*
Zelîhâ işitdi *Yûsuf ihlâs Zelîhâ oldu*
(27b) *zelîl*

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 835 *Didi sabî siz size söz* *n kâne kamiysuhü kudde*
itme'îñ Yûsufîñ *minkubulin fesadekat ve hüve*
gömlegini keşf eyle'îñ *mine'lkâzibîn ve inkâne*
836 Gerçi oñden yırtıkise ol *kamiysuhü kadde min dübüürin*
kamis *fekezebet ve hüve mine's-*
sâdıkîn³⁰

841 Didi ‘azîz yâ Zelîhâ bak
baña Ne ecilden bu işi
kıldın baña

842 Hayrîñiz gâyetle kalîldür
sizin Keydiñiz gâyetle
‘azîmdür sizin

843 Siziñ kavliñize olmaz hîç
vefâ İdersin bu işi
âleme îfâ

30 “E er gömle i önden yırtılmı sa,
kadın do ru söylemi tir, delikanlı
ise yalancının tekidir. Yok, e er
gömle i arkadan yırtılmı sa o yalan
söylemi tir, delikanlı do ru
söylemektedir.” (Yusuf Suresi
26.-27. sureler)

nne keyde küñne ‘azîm⁶⁶

844 Nisâlardan menfa‘at
‘ademdür hem Ricâl üzre
zahmeti kadimdür hem

845 Mekr-i nisâdan emîn
olmaz ricâl İt tefekkür işbu
hâlden hisse al

846 Mekr û keydi nisânîñ
çıkarur ebed
Şerlerinden hıfz ide ol
Ganî hâd

847 Döndi andan ‘avratına
söyledi Yâ Zelîhâ sen
günâh itdin didi (28a)

848 Şâyi ‘oldı bu haber
evden ile Yûsuf ile Zelîhâ
düşdi dile

849 Gûş it imdi ol Zelîhâ
n’eyledi Nice ta‘âmlar
müheyyâ eyledi

850 Serdi sarâyını zinnet
eyledi Yûsufi bir yirde
pühân eyledi

⁶⁶ “...Gerçekten sizin fendiniz pek
müthî tir.” (Yusuf Suresi 28.
ayetten)

851 *Pes Zelîhâ bir kul irsâl
eyledi Kibâr eşref
zenlerini dir didi*

852 *Gitdi ol kul cümlesine
söyledi Çün Zelîhâ sizi
da'vet eyledi 853 Saf saf
olup ol sarâya geldiler*

*Hizmet idenler ayakda
durdılar*

854 *Hoş edeb erkân ile
oturdılar
Çok fesâhatlü tekellüm itdiler*

855 *Diñle imdi ol Zelîhâ
n'eyledi
Yâ hatunlar siz safâ gelir didi*

856 *Ol hâdimler rükn-i erkân
kıldılar Hep sıradan tatlu
şerbet virdiler*

857 *Emr idüp ol deste hûnı
serdiler Fıdda
dînârlı siniler kurdılar*

858 *Pes revâkidlere hubzı
serdiler Tatluca
çorbayı evvel sundılar*

859 *Hem güveç kapları yağlı
börek Pes yiyüp içdiler
anlar gülerek*

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

860 *Tavuk etler ile piyazlı
tolma
Verâsından gelüp saruğı
burma*

861 *Ekl idüp itmeki çün
oturdılar
Bıçak turunc ellerine virdiler*

862 *Didi Zelîhâ bizi çok
taşladılar Turuncı
soymağa hem başladılar*

863 *Hezârân sözi de çok
söylediler İdüp
destân bizi key kınadılar*

(28b)

864 *Bu sözlerden utandım ben* 'Aklımı başımdan aldım
ârımdan Menemşe Kınamañız beni sizler
gül çıkar şimdi hârından (29a)

865 *Didi güneş doğar burc-ı* 5 *Ben şimdi mecnûn*
cebelden Size olmuşam 'Işk ile
birkaç cevâb diyem tîz yanıp solmuşam
elden Gözüme her şey'i almışam
Kınamañız beni sizler

Beyt

1 *Bir gice rü'yâda gördüm* 6 *Elinden âb içüp kandım*
Bâdesini içdim kandım Hizmetinden usanmadım
Anıñ'çün ben deli Murâdımı alamadım
oldum Kınamañız beni Kınamañız beni sizler

2 *İlimden beni uçurdu* 7 *Ağzından akar zencebil*
Kanadsız buraya getürdi Lebinden Kevser selsebil
Beni bu hâle yitürdi Ses viriyor sanki bülbül
Kınamañız beni sizler Kınamañız beni sizler

3 *Mağrib diyârından çıkdım* 8 *Cemâlini gören yanar*
Mısıra kadar yaş Lâleyi mest olur kanar
tökdüm Bilmeyen kul melek
Kocalup béli mi бүkdüm zanar Kınamañız beni
Kınamañız beni sizler sizler

4 *Burda maksûdımı buldum* 9 *Zeliha çok ağladı*
Cemâline hayrân oldum Kalbiñ Çalaba bağladı
Zelîhâ veş nâra yandı

- Kınamañız beni sizler*
 866 *Didi Zelîhâ Yûsufa gel*
'urûc it
Cihân zulmetinde dûr turma
hurûc it
- 867 *Yûsuf çıkdı açup yüzden*
nikâbı Çalup köşke
cemâlden âfitâbı
- 868 *Girüp hûb cemâliçün*
bakdı anlar Zelîhânıñ
gözinden akdı kanlar
(29b)
- 869 *Ki yâ hâşâ didiler*
görmedik hûb
Beşerde hiç olur mı böyle
mahbûb
- 870 *Didiler bu melek mi yohsa*
perî
Misli yokdur devr-i Âdemden
beri
- 871 *Cemâlini görüp mest oldu*
anlar Kesüp bıçak ile
ellerin anlar
- 872 *Çü zandılar güneş doğdı*
cebelden Oluk gibi
akup kanları eldan
- 873 *Benî Âdemde olmaz böyle*
bir kul Melekdür yâ
semâdan inmedür ol
- 874 *Melekdür bu didiler degil*
insân
Dahi Hakkına nâzildür bu
Kur'ân
Ve kulnâ hâ c li'llâhi mâ-hâza
be eren illâ melekün kerîm³²
- 875 *Zanarsın ki güneş doğdı*
sehâbdan Gören
gözler kamaşdı âfitâbdan
- 876 *Yer ehlinde olur mı böyle*
bir kul Semâdan yâ
felekden inmedür ol

- 877 *Ne hoş kılmış buni* (30a)
Perverdigârı Nezâket
bâğının mürğ-i nigârı
- 878 *Hümâ peri gibi parlir*
puğâğı
Buña şimdi lâzım cennet otağı
- 879 *Üşütmüş mâhının bedr*
ayıdur bu Semâlarda
melekler şâhıdur bu
- 880 *Degildür yir yüzinde*
böyle insân
Perî cinde bulunmaz böyle bir
cân
- 881 *Bunu gören kişi hiç kul*
sanur mı? Cemâline
bakan göz usanur mı?
- 882 *Olalım biz buña hem taye*
râğıb Bu gibi var
mıdur dîlî mergûb
- 883 *Benî Âdem olur mu böyle*
mahbûb Cihâna
gelmemişdür böyle bir
hûb
- 884 *Zelîhâyı n'ichün ta'n*
eyledik biz
'Abes ise aña söz söyledik biz
- 885 *Yûsuf çün girmede emrine*
anıñ Hezârân âferîn
sabrına anıñ
- 886 *Bizim kullarımız böyle*
olaydı Yakup hicrân
atâşına salaydı
- 887 *Yile virür idik nâmûsı*
'ârı Ki kanda
bulayıduk bu i'tibârı
- 888 *Zelîhâ çün bakar*
parmaklarına
Ta'accüb eyledi
turnaklarına
- 889 *Didi hatunlara işbu*
cevâbı

32 "Ve dediler: "Hâ â! Allah için, bu bir insan olamaz, bu kıymetli bir melek! Ba ka bir ey olamaz." (Yusuf Suresi 31. ayetten)

- Görüp seyretдіңіз çün âfitâbı Oluban nâtüvân
kaddimi egdim
- 890 Beni destân ider mi
dilleriñiz Olup
hayrân kesildi elleriñiz
- 896 Gice gündüz aña minnet
kıluram
Ne vaktin bilmezim vuslat
buluram
- 891 Gören gözler beni hîç
ta'n ider mi Cemâlini
kul oğlu zann ider mi
- 897 Ne deñlü söylesem
derdim tükenmez
Beni çirkin görüp aslâ
begenmez
- 892 Düşimde hem baña cür'a
viren bu Atam anam
ilimden ayıran bu
- 893 Yişil kâse ile bâde
virüpdür
Veli bu dem beni bu hor
görüpdür
- 898 Beni Mısra melâmet
eyleyen bu Kime
(i)râst gelürse söyleyen
bu
- 894 Firâkınıñ odı yandurdı
nâra
Beni gamda koyup çıkdı
kenâra
- Vele'in lem-yef'al mâ amuruhu
le-yüscenenneve leyekûnen
mine'ssâ irîn⁶⁷**
- 895 Yidi yıldur tamâm
sevdâyı çekdim
- 899 Velî Yûsuf murâdım itmez
ise İdüp kulluk
sözime gitmez ise

⁶⁷ "...Yine yemin ederim ki, kendisine emredece im i i yapmaması halinde o mutlaka zindana

atılacak, zelil ve peri an olacaktır!" (Yusuf Suresi 32. ayetten)

- (30b) *Olup mahbûs varup zindânda*
kalma
- 900 *Ben anı göndürem zindân*
içine
Çeküp zahmet ola nâdim
suçuna
- 901 *Zelîhâyı bular çün*
diñlediler
Verâsından bu sözi söylediler
- 902 *Didiler Yûsufa hüsn-i*
bahâdur
Zelîhâya meyil virmek sezâdur
- 903 *Aña beñzer Mısırdâ var*
mı hatun Olup kulu
seni çün aldı satun
- 904 *Irak olma anıñ iki*
gözinden
Nükûl itme Zelîhânıñ sözinden
- 905 *Efendiñi yakıp nîrâna*
salma
- 906 *Didi ya Rab bular*
korkmaz erinden
Beni hıfz it bu ‘avratlar
şerinden
- Asbü ileyhinne ve ekün*
mine’lcâhilîn⁶⁸
- 907 *Bu da ‘vetden baña*
zindân sezâdur
Bilürsin çekdigim rûz-ı
cezâdur
- 908 *Eger olsam bu menhî işe*
kâyil
Oluram tâ-ebed zulmetde câhil
- 909 *Çün Zelîhâ söyleyüp ‘âr*
itmedi Bir nasîhat
Yûsufa kâr itmedi
- 910 *Bu sebebdan Yûsufa kîn*
bağladı

⁶⁸ “...Onlara meyledip cahilce davrananlardan olabilirim.” (Yusuf Suresi 33. ayetten)

- Gözlerinden yaş akıdup 916 Çün 'azîziñ 'aklını
ağladı kandurdi ol Kalbini
Yûsufdan usandurdi ol*
- Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilün*
- 911 *Turdi fî 'l-hâl ol 'azîze
söyledi Didi gör
Ken 'ânli bize n'eyledi*
- 912 *Mısr içinde şânımız gitdi
yile
Bizi bed-nâm eyledi dilden
dile*
- 913 *Kime râst gelse anı
söylemiş Kim benim
hakkımda bühtân eylemiş*
- 914 *Bize oğul olması anıñ
muhâl
Gönder imdi tîz anı zindâna
sal*
- 915 *Çünkü ol zindân içinde
yâd olur Mısr ilinde suç
aña isnâd olur
(31a)*
- 917 *Döndiler fâhir libâsın
soydular Hâsılı
zindân içine koydılar*
- 918 *Ya 'ni Yûsuf gire zindân
içine Göre zahmet
nâdim ola suçına*
- 919 *Gerçi ol zindânda
mahbûs çok idi
Hakkı bilür bir kimesne
yok idi*
- 920 *İçlerinde iki igit var idi
Anlara zindân be-gâyet
dar idi*
- 921 *Çünkü bir gün şâha hâ'in
oldılar Koydı şâh zindân
içinde kaldılar*
- 922 *Hak Te 'âlâ eylese tevfiğ
bize*

- Hûb kasasdur vasf idem anı*
size
- 923 *Rûm ilinde var idi bir*
pâdişâh Diler idi
Mısr iline ola şâh
- 924 *Üzerine çün gubâr asmaz*
idi
Melik Reyyânı gözi
kesmez idi
- 925 *İki def'a kaldurup leşker*
aña Bozulup döndi
girü aldı taña
- 926 *Bir gün ol şâh hâs kulına*
söyledi İşbu
pünhân hîle'i vasf eyledi
- 927 *Mısra yüz tut eylegil*
tebdîl-i câm Dâsitânıñ
söylene yevmi 'l-kıyâm
- 928 *Bir kaç eyyâm anda sâkin*
olasın Hâsılı söz bir
vefâdar bulasın
- 929 *Melik-i Reyyâna zehîr*
virürsin Altun ile
bu işi gördüresin
- 930 *İdüp ilçi çün revân oldı*
yola
Sür'at idüp bakmadı sağa sola
- 931 *Yir içine girdi bir dost*
bulmadı Kimseye
sırrını ifşâ kılmadı
- 932 *Rûm ilinden çünki*
gelmişdi garîb
Nâgihân bir 'avrata
oldı karîb
- 933 *Turdı hatun şâhı geçdi*
ilçiye Söyler idi dâ'imâ
ol yolcuya
- 934 *Didi şâhın biñ günü bir*
gün ola Kendi gidüp tahti
éllerde kala
(31b)
- 935 *Bir ulu beg-zâde hatunı*
idim
Şâhdan evvel Mısra atunı idim

936 *Adımız buldı şuyû' ilden
ile
Altun akça biñ hisâbın kim
bile*

937 *Çok gedâlar üstüne
açdım perim Turdı bir
gün nâgihân öldü erim*

938 *Kimseye bildürmez idim
hâlimi Cebri kıldı aldı
sultân mâlımı*

939 *Evlerimi aldı beglik
eyledi Hâsılı söz bize
kemlik eyledi*

940 *Çâr dîvârdan bir yapu
virdi baña Elçi anı
ışidüp kaldı taña*

941 *Didi şâhın katli için
gelmişem
Mısr içinde ben seni dost
bilmişem*

942 *Bundan öte ağlayuban
itme zâr
Katl-i Şah'a bende iksir ağı
var*

943 *Çün bu dünya başına dar
mı senin Akraba'ı
dostların var mı seniñ*

944 *Diledigince saña mâl
vireyim
Şâ[d] [u] mesrûr Rûm iline
ireyim*

945 *Didi 'avrat anı ider bir
kişi
Ol gelürse tîz biter şâhın işi*

946 *Pâdişâha sâkidür virür
şarâb
Mest-i lâ-ya 'kıl olup eyler
harâb*

947 *Didi ilçî sen getür anı
baña
Bî-hisâb mâl vireyim şimdi
saña*

948 *Girdi hatun sâkî'i buldı
hemân
Korkusından kaddini kıldı
kemân*

949 *Havf iderdi sırrını ol
bildüre
Belki şâha telhîys idüp öldüre*

950 *Aldı hatun sâkî'i girdi
yola
Sür'at idüp bakmadı sağa
[sola]*

951 *Çün getürdi anı ilçi
yanına
Kıldı şûrâ susadılar kanına*

952 *Bî-hisâb mâl sâkiye va'd
eyledi Döndi sâkî işbu
sözi söyledi*

953 *Didi sabr it gideyim
şâhdan yaña Hûn-salârı
söz virür ise bana
(32a)*

954 *Yâ aña ruhsat düşe
yâhûd baña Zehri
katup nân ile vire aña*

955 *Gitdi sâkî tiz bulup
çâşengeri Mâcerâyı
söyleyüp aldı beri*

956 *Geldiler ilçi ile yâr
oldılar
Mâlî görüp şâha ağyâr oldılar*

957 *Zehri alup geldiler şâh
yanına
Geldi hatun çıkıdı şâh dîvânına*

958 *Mâcerânıñ künhini nakl
eyledi
Zehr-i mâri şâha bir bir
söyledi*

959 *Şâh aratdı ilçi bulunmadı
Kanda gitdi bir haber
alınmadı*

960 *Çün bu cünha geldi şâhın
gücine Hışma geldi atdı
zindân içine*

- 961 *Gitdi Yûsuf tutdı*
zindânda karâr Bu
iki kişıyle oldu yâr-i ğâr
- 962 *Kim ki düş gördi ise*
ta'bîr idüp Mâ-hasal
te'vîlini takrîr idüp
- 963 *Geldi sâkî söyledi*
çâşengere
Ehl-i zindân yüz tutar Yûsuf
ere
- 964 *Gâyet ile ta'bîr ider ol*
düşî
Mısr içinde yokdurur anıñ işi
- 965 *Didi çâşengere aña biz*
gidelim
Bir yalan düş söyleyüp saf
idelim
- 966 *Gerçi ta'bir eyler ise bu*
düşî Zindan ehlin
aksine döndi işi
- 967 *Çün bu âyet sâ'ili iskât*
ider Sâkiniñ rü'yâsını
isbât ider
- 968 *Geldi sâkî Yûsufa vâsf*
eyledi
Mâcerânıñ künhini ol söyledi
- 969 *Didi ben rü'yâmda*
gördim ey 'azîz
Zindân içinde seni
gördik temîz
- 970 *Öz elim ile şarâb süzer*
idim
Kâse kâse toldurup düzer idim
(32b)
- 971 *Leyki anıñ bilmezim*
ta'bîrini
Çün baña vâsf eylegil takrîrini

⁶⁹ “Hapishaneye onunla beraber iki genç de girmi ti. Onlardan biri: “Ben rüyamda, kendimi arap yapmak

için üzüm sıkarken gördüm.” dedi.” (Yusuf Suresi 36. ayetten)

972 Gerçi sâkî bu düşî şerh
eyledi Geldi çâşenger
bu sözü söyledi

[Ve kâle'l- âhirü] nnî crânî
ahmilü fevke re'sî hubzen
te'külü't-tayrû minhü nebbî'nâ
bi-te'vîlihî⁷⁰

973 Başıma bir sini aldım ey
ulu Kabları dolu
ta'âmıyla tolu

974 Geldi kuşlar başım üzre
kondılar Sini
üstünden ta'âma sundılar

975 Hâsılı söz ol hûnı ekl
itdiler
Döndiler yirlü yirine gitdiler

976 Gördi Yûsuf söyledi ki
korkulu Diledi ki
ide anı örtülü

977 Ekserî ta'bîrciler te'hîr
ider
Düş göreniñ kalbini tebşîr ider

978 Gerçi gördi ki fenâ bir
düş ise Sâhibine çün
yaramaz iş ise

979 Ta'bîr itmez anı tekrâr
söyledür Mâverâyı
kulakına diñledür

980 Ehl-i üstâz gavrına anıñ
bakar
Bir hayır söz belkim ağzından
çıkar

981 Ol söz ile düşîni hayra
yorar
Bu sebebdan gördüğünü çok
sorar

982 Çünkü Yûsuf bildi ol düş
korkulu Añla
Îrşâdi gedâ olma delü

⁷⁰ “[Sonraki de:] “Ben de ba ımın üstünde
ekmek ta ıdı ımı ve bu ekme i
ku ların gagaıadı ını gördüm. Ne

olur, bu rüyamızın da tabirini
bildir.” [dedi.]” (Yusuf Suresi 36.
ayetten)

983 *Turđı Yûsuf anı ta ‘bîr*
itmedi
Hûn-salârîñ ‘aklı aslâ yitmedi

984 *Çün nasîhat idüp iğmâz*
eyledi
Zindân ehline bu sözi söyledi

Yâ sâhibi’s-sicni’e erbâbün
müteferrikûne hayrun
*emi’llâhu’lvâhidü’l-kahhâru*⁷¹

985 *Hakkı koyup putlara*
tapmak neden
İblisiñ iğvâsına akmak
neden
(33a)

986 *Halk iden Hallâk sizi*
göricidür ‘Âlemi bir
ânda kahr idicidür

987 *Zîrâ Yûsuf Hakkı izhâr*
eyledi Döndi anlar işbu
sözi söyledi

988 *Ta ‘bîr iyle sen bizim*
rü ‘yâmızı
Rûy-ı handân eylegil
dünyâmızı

989 *Didi Yûsuf sâkiye kim ey*
ulu
Sen cihânda gâyet oldun
bahtlu

990 *Tîz vakitde maksûdîñi*
bulasın
Hem efendiñe mukarreb olasın

991 *İtmegil zindân içinde âh*
[u] vâh
Çün seni sâkî ider ol pâdişâh

⁷¹ [Yusuf:]“Ey hapishane arkadaş larım, bir
dü ünün. Sizin için müteaddit
Rablere ibadet etmek mi, yoksa

mutlak hâkim olan Allah’a ibadet
etmek mi iyidir?”[dedi.]

*Yâ sâhibî's-sicni emmâ
châdüküma fe-yeskî Rabbehü
hamren⁷²*

Mefâ 'îlün/ Mefâ 'îlün/ Fe 'ûlün

992 *Sizi yarın bu zindândan
alurlar Girü kalan
karanlıkda kalurlar*

993 *Olursın efendiñe bir
kâbdâr*

*Melik Reyyân seni ider
şarâbdâr*

994 *Ezel ki rütbeñi varup
bulasın Olup sâkî
sa'âdetde kalasın*

995 *Çü sâkî añlayup işbu
rumûzı*

Didi çâşengere Yûsuf bu sözi

*Ve emmâ'l-âherü fe-yuslebü
fete'külü't-tayrü min ra'sihî⁷³*

996 *Seni dâra çeküp yarın
asarlar İki ayakını
yirden keserler*

997 *Gelüp kuşlar başın
üstüne kona*

*Şu kim rü'yanda konmuş idi
hûna*

998 *Melik Reyyân seniñ
kaddin egiser*

*Delüp kuşlar yiyüp
beynin çekiser 999 Yumup
gözin cesedden çıka cânıñ
Cihânda kalmaya ad ile sanıñ*

1000 *İşidüp ol yigid Yûsufdan
anı Be-gâyet havf
idüp ditreşdi cânı (33b)*

⁷² "(Ey hapis arkada larım, gelelim rüyalarınızın tabirine) "Sizden biriniz, efendisine yine arap sunacak." (Yusuf Suresi 41. ayetten)

⁷³ "Di eri ise asılacak, ku lar da ba ını galeyacak." (Yusuf Suresi 41. ayetten)

1001 Bu rü'yâyı didi biz
görmemişdik Nişânına
ebed hiç ırmemişdik

1002 Velâkin biz seni bu dem
sınaduk Yalan
söyler diyüp dâ'im
kınaduk

1003 Didi Yûsuf girü dönmek
muhâldür Her
insânın dili kendine
fâldür

**Kuziye'l-emrû'ilezi fîhi
testeftiyân⁷⁴**

1004 Te 'âlânın kapısı sedd
olur mı
Kazâsı gelmiş iken redd olur
mı

1005 Kişinin dili kendine
belâdur

Sükûtından dilin kadri 'alâdur

1006 Gelüp tîz sâkî'i

tebşîrlediler Girü

kalanını zincîrlediler

1007 Çeküp bir âh derûnî

ağladılar Firâkın

nârına cân tağladılar

1008 Uruturup ayağa kalkdı

sâkî

Ki zindân ehline saldı firâkı

1009 Gelüp Yûsuf ile sâkî

sarıldı

Birisi buğz idüp gâyet darıldı

1010 Didi Yûsuf benim diñle

sözimi

Sakın zindânda unutma özimi

**Ve kâle'ilezî zenne ennehü
nâcin min-hümâez-kürnî 'inde
Rabbike fe-ensâhü' - eytânü⁷⁵**

⁷⁴ te yorumunu istedi iniz i , böylece
halledilip
sonuçlandırılmış tır.”(Yusuf
Suresi 41. Ayetten)

⁷⁵ “Onlardan kurtulaca anı dü ündü ü
arkada ına: “Efendine benden
bahset, suçsuz oldu umu
hatırlat.”dedi. Fakat eytan,
efendisine söylemeyi ona

1011 *Beni sultân katında gâh
añasın Bugün meclisine
gidüp varasın*

1012 *Diyessin bir garîb [y]igid
var anda Olup ol bî-
nevâ kalmış nihânda*

1013 *Turup nâ-hak yire zindânı
bekler Zulüm itmiş
Mısır içinde begler 1014
Zelîhâ salmış anı iftirâya
Elif kaddi egilüp döndi yâya*

1015 *İdüp hürmet halâs ide
beni ol Melik
Reyyân merâm itse bulur
yol*

(34a)

1016 *Didi sâkî seni ben hîç
unutmam
Melik Reyyân katında dilden
atmam*

1017 *Gidüp çâşneger ile çıkdı
sâkî
Girü kalan olup zindânda bâkî*

1018 *Hemân çâşengeri salb
eylediler
Çeküp kuşlar delüp başın
yidiler*

1019 *İnüp Cibrîl semâdan nâzil
oldı Yûsuf kalbindeki
yas zâ'il oldu*

1020 *Didi Cibrîl seni ben idim
irşâd
N'îçün sen istediñ sâkîden
imdâd*

1021 *Bu zindan zahmeti gâyet
cezâ mı Melik
Şâhdan vefâ ummak sezâ
mı*

1022 *Neden nâşî bu sözi
söylediñ sen*

*unutturdu.” (Yusuf Suresi 42.
ayetten)*

Şarâbdâra gümânı eylediñ sen
1023Seni kim var idüpdür çün
ezelden
Su'âlini virüp Yûsuf tîz elden

1024Didi Allâh beni kıldı
'ademden
Velî bir gün halâs ider bu
gamdan

1025Hüve'l-evvel Hudâya
ibtidâ yok
Hüve'l-âhir hem aña intihâ
yok

1026Didi Cibrîl saña hûbluk
viren kim
Bu zindânda seniñ kaydın
gören kim

1027Seniñ ceddin ol İbrâhîm
Halîldür
Saña hûbluk viren Hayyü'l-
Celîldür

1028İdüp 'uryân vucûdını
soyan kim Seni câh
içerüsine koyan kim

1029Didi Yûsuf iden Bârî
Hudâdur Halâik
hep kapusunda gedâdur

1030Didi Cibril cihan fâni
turan kim
On iki mangır alup sattıran
kim

1031Saña bürhân gelüp 'arz
eyleyen kim Getürüp
Ya 'kûbı vasf eyleyen kim

1032İki aylık gulâmı söyleden
kim

Zelîhâya suçı isnâd iden kim

1033Didi Yûsuf Zelîhâ dil-
figârdur Kamusın
eyleyen Perverdigârdur

1034Didi Cibrîl bilürsin anı
erham Olur mı derdiñe
ol sâkî merhem (34b)

1035Te'âlâdan gelür emr ile
fermân
Şarâbdârdan olur mı derde
dermân

1036 Bu sözi almasa idin
gümâna
Gemiñ çıkmış idi şimdi limâna

1037 Yidi yıl sen bu zindânda
kalasın Soñucı
derdiñe dermân bulasın

1038 Bulam dirsın yakın hâlde
halâvet
Muhammed Mustafâya
vir salâvat

1039 İdüp sâkî Melik-i Reyyâna
hizmet
Unutdı Yûsufı kim ide Nusret

**Ve kâle'ilezî zenne ennehü
nâcin min-hümâ ez-kürnî 'inde
Rabbike fe-ensâhü' - eytânü⁷⁶**

1040 Anıñ kalbine Yûsuf
düşmez idi Melik
Reyyâna söziñ açmaz idi
1041 Turup Yûsuf çün irdi

yiddi sâle Du'â kıldı
Hudâ-yı Lâ-Yezâle

1042 Girüye redd olur mı hiç
du'âsı Aña şefkat idüp
fî 'l-hâl Hudâsı

1043 Melik Reyyân meger
günlerde bir gün
Demi dem üstüne
katardı her gün

1044 Gice hâbda uyurken gördi
bir düş Yatup nâ-
gâh gözi oldu aña tuş

1045 Velî sen kıssa'ı diñle bu
yüzden Görüp
yiddi öküz çıkdı deñizden

1046 Semiz gâyet birinde yok
bahâne
Nazîri gelmemiş hiç bu cihâna

**Ve kâle'l-melikü innî erâ
seb'a bakaratin simânin**

⁷⁶ Bir önceki dipnotla aynıdır.

*ye'külühünne
'icâfun*⁷⁷

seb'un

1052 '*Akıl sâhiblerin cem'*
eyledi ol

İdüp takrîr bu düşi söyledi ol

1047 Görüp Reyyân düzüldiler

sıradan Yidi aruk

öküz geldi verâdan 1048

Za'îf olan semizini yidiler

Yidisini yidi fi'l-hâl yidiler

*Yâ cyyühe'l-melâû eftûnî fi-
rû'yâye in-küntüm li'r-rû'yâ
ta'burûne*⁷⁸

1053 Ekâbirler gelüp girdi

sarâya İdüp

ta'zîm düzüldiler sıraya

1049 Dahi gördi kurumuş yiddi

buğda Güneş anı

kurudup itmiş ağda

(35a)

1054 Didi bu düşimi ta'bîr idiñ

siz Beni âgâh idüp

takrîr idiñ siz 1055 Bular

şâhdan bu remzi

diñlediler

Cevâbında bu sözi söylediler

1050 Verâsından görüp buğda

yişil baş Açup

sünbüllerini ol yenür aş

1051 Uyanup uykudan açdı

gözini

Olup ser-mest ütürdü

kendüzini

*Kâlû azgâsü ahlâmîn ve mâ-
nahnü bi-te'vîli'l-ahlâmi bi-
'âlemîn*⁷⁹

⁷⁷ "(Günü birinde) Hükümdar gördü ü bir rüyayı anlattı dedi ki: "Ben yedi semiz inek gördüm, bunları yedi zayıf inek yiyordu." (Yusuf Suresi 43. ayetten)

⁷⁸ "Ey efendiler: Siz rüya tabir ediyorsanız, benim bu rüyamı da halledin!" (Yusuf Suresi 43. ayetten)

⁷⁹ "O kâhinler: "Bu gördükleriniz karı ık dü lerdür. Biz böyle karı ık dü lerdür"

1056 *Seniñ düşün olup azgâsü
ahlâm Anıñ te'vîline yok
bizde i'lâm*

1061 *Çün tamâm oldu yidi yıl
ey gedâ Sâkî'i kıldı
sebeb bârî Hudâ*

1057 *Ulumuzsın seniñdür emr
[ü] fermân Velî
ta'bîrine yok kulda iz'ân*

1062 *Dilemişdi sâkîden Yûsuf
meded Yiddi yıl
zindânda meks itdi ebed*

1058 *Hacîl olup iki kat oldu
anlar
Birisi bilmeyüp mât oldu anlar*

(35b)

Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilün

1059 *Bular çünkim çeküp gâyet
te'essüf Ki sâkîniñ
diline geldi Yûsuf*

1063 *Turdı sâkî şâha takrîr
eyledi Yûsufı kalbine
alup söyledi*

1060 *Te'âlânıñ 'inâyâtı irişdi
Rivâyâtı şarâbdâra
irişdi*

1064 *Didi şâhım sen kazâdan
ol emîn
Devletin vâfirlenüp gitsün
gamın*

*Ve kâle'ilezî necâ min-hümâ
ve'ddekere ba'de ümmetin enâ
ünebbi'üküm bi-te'vîlihî fe-
ersilûni⁸⁰*

1065 *Sâbıkâ ben kulıña kıldın
cezâ Zindân içine atup
çekdim ezâ*

yorumunu bilmeyiz.” dediler.”
(Yusuf
Suresi 44. ayet)

⁸⁰ O iki arkada tan kurtulanı, aradan geçen
bunca zamandan sonra, i te ancak o
sırada, Yusuf'u hatırlayarak dedi ki:
“Rüyanın tabirini size ben

1066Yûsuf adlu bir [y]igid
gördüm ulu Aslı
Ken'ânlı velî yüzi sulu

1067Her su'âle çün virür şâfî
cevâb Gün tokunsa
yüzine eyler hicâb

1068Vasf ideyin hûblukını işit
nice

Gitse gündüz çün vakit olsa
gice

*bildirece im. Hele siz beni
hapishaneye gönderiverin!" (Yusuf
Suresi 45. ayet)*

1069Ehl-i zindân mâh
cemâline bakar
Şu 'lesinden şem'e kandîl mi
yakar

1070Yüzine bakmaya gözler
doyamaz Zindân
olduğunu kimse duyamaz

1071Bu cihânda gerçi kul
gâyetde çok Mısır
içinde aña beñzer kimse
yok

1072Zirâ ol insân degil belkim
perî
Misli yokdur devr-i Âdemden
beri

1073Dil ile çün ben anı vasf
idemem
Görmemiş şâhım anı medh
idemem

1074Kim ki rü'yâ gördi ol
ta'bîr ider
Mâverâsını güzel takrîr
ider

1075Çünkü sâkî Yûsufî vasf
eyledi
Döndi andan şâh bu sözi
söyledi

1076Var bu rü'yâyı aña vasf
eylegil
Bu düşün sen künhini nakl
eylegil

1077Turdı sâki bindi fî'l-hâl
atına Sür'at idüp geldi
Yûsuf katına

1078 Geldi sâkî Yûsufı gördi
hemân
Ehl-i zindân ağlayup kıldı
fîgân

1079 Didi ey sultân-ı hûbân
nîkî hû Sen beni
tut ma 'zûr ey hulkı iyü

1080 Pâdişâh endîşesinden ben
seni Ger unuttum ise
âfv eyle beni

1081 Bu gice çün gördi bir düş
pâdişâh
Ol Melik Reyyân
olan püşt [ü]
penâh (36a)

1082 Çok müneccim geldi
ta 'bîr bilmedi
Hükm-i gayba el urup
söz kılmadı

1083 Didi Yûsuf anı takrîr it
bize
Hak baña bildürdügin idem
size

1084 Didi yiddi çün sığır gördi
semiz
Hem yidisi aruk idi ey 'azîz

**Yûsufu eyyühe'sıddîku
eftinâfî-seb'i bakaratın
simânin⁸¹**

1085 Geldi arıklar semizini yidi
Pâdişâhın gördiği böyle
didi 1086 Gördi soñra
yiddi baş buğda kuru
Yiddi yaş sünbül dahi ey
nîkî hû

1087 Pâdişâh endîşede kaldı
hemân
Korkusından kâmeti çü oldu
kemân

⁸¹ Hapishaneye gidip: "Yûsuf! Sözü
do ru ve isabetli olan aziz dostum!
u mü kil rüya hakkında bize bir

çöztüm bildir lütfen: "Yedi semiz
ine i..." (Yusuf Suresi 46. ayetten)

- 1088Ger anı ta 'bîr idersin ey Var su 'âl it kim aña dermân
 hümâm İşbu nedür
 zindân zahmeti oldu
 tamâm
- 1089Didi Yûsuf emriderse 1094Gitdi sâkî Yûsufa kıldı
 Müste 'ân su 'âl
 Vech-i hikmet künhini idem Bu düşe tedbîr nedür kaşı hilâl
 beyân
- 1090Çün yidi semiz sığır ucuz 1095Didi Yûsuf evvel ucuzluk
 ola ola
 Ol yidi arık sığır ktlık ola Sâniyen hem yiddi yıl
 ktlık ola
 Kâle tezre'ûne seb'a sinîne
 deeben Femâ hasadtüm
 fezerûhu⁸²
- 1091İbtidâ ucuzluk ola yiddi 1096Her zahîre 'i tevâtür
 yıl Yiddi hem kaht
 irişe anı bil ekmeli Yir yüzine key
 tohum çok tökmeli
- 1092Geldi sâkî virdi sultâna (36b)
 haber Göñli oldu
 gussadan zîr ü zeber 1097Arpa buğda toldurun sapı
 ile İçerüde hıfz idiñ
 yapu ile
- 1093Şâh-ı Reyyân didi toğrı
 bildürür

⁸² [Yusuf]: "Yedi sene, bildi iniz ekilde
 ekin ekersiniz. Ama biçti inizi,

yiyce iniz az miktar dı ında..."
 (Yusuf
 Suresi 47. ayetten)

1098Buğda eger sapı ile turur
ise Çürimez on yıl
eger kalur ise

1099Geldi sâkî pâdişâha
söyledi
Her ne kim Yûsuf didi şerh
eyledi

1100Şâh begendi bu sözi
tahsîn görüp Sâkiye
kıldı su'âl öri turup

1101Döndi sâkî Yûsufi vasf
eyledi Her kemâlâtını
şâha söyledi

1102Aslı Ken'ânî velî bedr-i
münîr
Yiddi yıldur kim çeker zindân
esîr

1103Pâdişâh ider eydir saña
aña Lâ'ik idi ol vezîr
ola baña 1104 Nâ-
sezâdur ol [y]igid zindân
çeke Ol karanlıkda
turup kaddin ege

1105Sâkî vasf idüp aña
şehriyâr
Anı zindânda 'azîz eyledi zâr

1106Pâdişâh ider kanı gelsin
'azîz Kalmasun zindân
içinde ol temîz

1107Çün 'azîz girdi kapudan
içerü Oldı sultân anuñ
ile rû-be-rû

1108Didi kulumdur benim ol
nev-civân Satun
almıştım anı şâh-ı cihân

1109Oğlum olğıl dâ'im aña
söyledim Soñra bize
hâ'in oldı bilmedim

1110Çün anı ben kıymadım
öldürmege Kendi
suçın kendine bildürmege

1111Şâh işidüp didi âzâd
eylegil
Sen benim içün aña dâd
eylegil

1112Didi şâhım ben saña kem-
ter kulum Sen çıkar
didiñ ise ben ne kılam

1117Melik Reyyân seni âzâd
idüpdür Suçın âfv
eyleyüp dil-şâd idüpdür

1113Şâh didi kim gelsin anı
görelim Mâcerâmuz nice
oldı soralım

1118Gelüp devlet urutur bin
atına Berâberce
gidelim şâh katına

1114At ile don hem dahi hil‘at
aña
Geydürüben tiz gelin benden
yana

1119İşidüp sâkîden Yûsuf bu
sözi Akup yaşı
doluban iki gözi

1115Geldiler zindanda Yusuf
yanına Alup anı
giderler Şâh katına (37a)

1120Didi Yûsuf bu zindândan
çıkamam Görüp
şâhı huzûrında bakamam

1116Çünkü Yûsuf kıl ü kâli
añladı
Geldi sâkî çün bu sözi söyledi

1121 Benim adım olup
defterde memhûr
Benem suçlu Zelîhâ oldu
mestûr

**Ve kâle’l-melikü e’tûnî bihî
felemmâ câ’chü’r-rüsûlü⁸³**

1122 Mısır halkı bütün anı
iştidi
Didiler kim Yûsuf çok kem iş
itdi

Mefâ ‘îlün/ Mefâ ‘îlün/ Fe ‘ûlün

⁸³ “Bunu duyan hükümdar: “Onu bana

getirin!” dedi. Hükümdarın elçisi
gelince...” (Yusuf Suresi 50.
ayetten)

- 1123 *Kimi Yûsuf didi hiç şânı
bilmez Kimi didi
yidigi nânı bilmez* *Efendiñe varup söyle bu sözi
Kâle'rci' ilâ Rabbike fes'elhü
mâ-bâlû'n-nisveti'İleti katta'ne
cydiychünne⁸⁴*
- 1124 *Kimisi ta'n idüp kimi
inandı* *1129 Kılup hatunları da'vet
Zelîhâ Sarâyını
idüp vahdet Zelîhâ*
- 1125 *Baňa 'avrat ile töhmet
kılındı
Düşüp dilden dile cünham
bilindi* *1130 İdüp ikrâm kamusun
toyladı ol
Verâsından bu sözi
söyledi ol (37b)*
- 1126 *Bilürdün hod anı
zindânda iken
Sezâ var mı bu cünha bende
iken* *1131 Kuşadup egnime elvân
kumâşı Akardı
gözlerinden kanlu yaşı*
- 1127 *Olur mı şâh yanında
i'tibârım
Melik Reyyân katında
iftihârım* *1132 Benim 'ışkım ile oldu
zârıncı
Virüp ellerine fi'l-hâl turuncı*
- 1128 *Göz ile görmeyen bilmez
rumûzı*

⁸⁴ [Yusuf]: "Sen önce dönüp efendine de

ki : "O ellerini kesen kadınların meselesi neydi, kendisine soruver." (Yusuf Suresi 50. ayetten)

1133 Baña çün gel diyüp itdi
nidâyı Zelîhâ pes
bulurdı her edâyı

1140 Velî sizde ne el kaldı ne
parmak Sezâ var
mı beni dilden kınamak

1134 Beni koymuş idi ol gün
nihâna Cemâlimi
gören oldu dîvâne

1141 Çü mağrib şâhınıñ ben
duhteriyem Ezelden
hod buña ben müşteriyem

1135 Bıçakı ellerinde ıgradılar
Bütün parmaklarını
toğradılar

1142 İçüp bâdesini kandım
düşimde Olup
şeydâ akıl yokdur
başında

1136 Kimisiniñ olup tîz 'aklı
yağmâ Kimisi
üstüme sıçratdı esmâ

1143 Yidi yıl oldu bu sevdâyı
çekdim Oluban
nâtüivân kaddimi egdim

1137 Bular şeydâ çün oldu
gördi bizi Zelîhâ pes
verâdan açdı sözi

1144 Benim 'ışkım anı hod
yakmadı hîç İdüp
hürmet yüzime bakmadı
hîç

1138 Elif kaddim egilüp döndi
yâya Sizi ben eyledim
da 'vet sarâya

1145 N'îçün ben sizden idem
anı nihân Giñiş
dünyâ olup başıma
zindân

1139 Baña siz ta 'rîf idiñ toğrı
bir yol
'Aceb bir yirde var mı böyle
bir kul

1146 *Bir iki gün dahi aña*
bakaram
Meyil virmez ise zincîr
takaram

1147 *Gelüp hışma atam zindân*
içine Göre zahmet ola
nâdim suçına

1148 *Zelîhâdan bu sırrı*
diñlediler
Verâsından bu sözi söylediler

1149 *Zelîhânıñ sözinden çıkma*
asla Gidüp zindân
içinde kalma asla (38a)

1150 *Efendindür ırak olma*
gözinden Velî çıkma
anıñ hergîz sözinden

1151 *İdüp hatunları yola*
revâne
Zelîhâ âh çeküp düşer figana

1152 *Alup vuslat merâmın*
bulmadı ol ‘Azîze hem
beni gammâzladı ol

1153 *Melik Reyyâna var söyle*
bu hâli Kamu
dırsın kibâreşref ricâli

1154 *Dahi hatunları cem ‘*
eylesünler Gelüp bir
bir kamusın söylesinler

1155 *Çü kadınlar turup*
kaldıysa zinde
Zelîhâda mıdur suç
yohsa bende

1156 *Su ‘âl itsün huzûrda*
mâcerâyı Neden
kıldı baña ol iftirâyı

1157 *İdüp ‘avdet girüye döndi*
sâkî
Didi şâhım sen ol devletde
bâkî

1158 *Ne kim Yûsuf didiye*
söyledi ol Vukû’ hâli
ifâde eyledi ol

1159 *Melik Reyyân bu sözi çün*
işitdi Gidüp ‘avratları
aldı getürdi

1160 Bilüp anı Zelîhâ çekdi
çün gam
Didi hatunlar iderler beni zem

1166 Çü hatunlar bu emri
diñlediler Zelîhâ
hakkına söz söylediler

1161 Bugün ben ‘âleme bed-
nâm oluram Figân [û]
âh idüp zârı kıluram

**Kâle mâ-hatbükünne iz-
râvedtünne Yûsufe ‘an
nefsihî⁸⁵**

1162 Elif ka[dd]i egilüp döndi
yâya ‘Azîz anı alup
geldi sarâya

(38b)

1167 Suçi Yûsufa isnâd itmezüz
biz
İdüp takrîr anı ketm itmezüz
biz

1163 Ulu dîvân olup meclis
kuruldu Kabâhat
sâhibi kimdür soruldu

1168 Zelîhâ eyledi çün bizi
da’vet

1164 Didi şâh söyleyiñ hatun
kişiler Bu sırrı bilmez
imiş er kişiler

Velî ol gün sarâyı kıldı vahdet

1169 Gelüp Yûsuf ile biz yüze
yüze Cemâlin nûrını
‘arz itdi bize

1165 Bilüp âgâhınız var mı bu
işden

Bugün Yûsuf halâs oldu bu
düşden

1170 Sanasın kim güneş toğdı
sehâbdan

Saçılmaz gül yañakı âfitâbdan

⁸⁵ Hükümdar kadınları toplayıp: “Ne idi
sizin Yusuf ’la davanız? Siz Yusuf
’un gönlünü (nefsini) çelmeye

çalı tı ınızda durum ne idi...”
(Yusuf Suresi 51. ayetten)

1171 Cihânda görmedik biz
öyle bir cân Kesüp
parmaklarımız akdı al
kan

1172 Açup sırrın kamusun kıldı
izhâr N'îçün biz
şâhımızdan idek inkâr

1173 Didi ben Yûsufi sevdim
ezelden Eger
bulmam ise vuslat tîz
elden

1174 Ben anı zindân içine
ataram
Veyâ hışma gelüp gayra
sataram

1175 Didi Yûsuf Zelîhâ
da 'vetinden
Benim hazzım yok anıñ
vahdetinden

1176 Bu da 'vet hem baña rûz-ı
cezâdur Velî zindâna
girmeklik sezâdur

1177 Zelîhâ añladı sırrı olur
fâş

Akıdup gözlerinden kan ile yaş

1178 Didi şâhım kulak vir
diñle hâli Baña sen
sor virem bir bir su'âli

**Kul-ne hâ e l'illâhi mâ-'alim-nâ
'aleyhi min-sû'in kâletî'm-
ractü'l'azîzi'l-'âne hashasa'l-
hakku⁸⁶**

1179 Baña mesken idi mağrib
diyârı Gelüp terk
eyledim nâmûsı 'ârı

1180 Düşimde bâde'i sundı
elime
Ben anı almaz iken hîç dilime

⁸⁶ Onlar da: "Hâ a! Allâh için söylemek
gerekirse, onun yaptı ı hiçbir
kötülük bilmi, görmü

de iliz." dediler. O sırada vezirin e i:
" imdi gerçek meydana çıktı..."
(Yusuf Suresi 51. ayetten)

- 1181 *Didi bu cür 'adur nûş it
bulasın Yanup
'ışkı hayâlimden solasın*
- 1182 *Olup iksîr kaçan aldım
dehâne Nûş itdüm
çün şifâsı degdi câna*
- 1183 *Bulam dirsın beni didi
dil-ârâ
İdüp sür 'at Mısır şehrinde ara
(39a)*
- 1184 *Uyanup uykudan açdım
gözimi
Olup şeydâ ütürdüm
kendüzimi*
- 1185 *Saňa akrân atam bir
pâdişâhdur Meğârib
iline püşt [ü] penâhdur*
- 1186 *Atam bilmez idi çün kıl ü
kâlim
İdüp esrâr-ı 'ayân idem bu
hâlim*
- 1187 *Benim sözüüm ile pes tutdı
yolçı Saňa bir nâme
yazup geldi ilçi*
- 1188 *Seni ben çün Yûsuf zann
eyler idim Nice beg-
zâdeler ta'n eyler idim*
- 1189 *Anıñ 'ışkı beni saldı
dirâze
Vatânım terk idüp geldim
Hicâze*
- 1190 *Gelüp Mısır içine gördüm
'azîzi
Yûsuf zann eyler idim nâ-
temîzi*
- 1191 *'Azîz karşuma geldi sanki
düşmân Ben
itdigim işe oldum pişimân*
- 1192 *Gelüp bir gün baňa didi
ki hatun
Saňa ben bir kul aldım
şimdi satun*
- 1193 *Gelüp Yûsuf ile girdi
sarâya*

- Cemâlin nur görüp beñzetdim* 1200 *Ricâlar eyledim hîç*
 aya *tuymadı ol Ki ve'l-*
hâsıl sözüme uymadı ol
- 1194 *Hemân bakdım anıñ bir*
kez yüzine Çekilmiş 1201 *Ütürdüm nâmûsı vakârı*
sürme kudretten gözine şânı
Turup bir gün 'azîze geçdim
- 1195 *Düşimde çün baña içürdi* anı
bâde Görüp anı olup
'ışkım ziyâde 1202 *Benim gayet bu işi geldi*
gücüme
- 1196 *Yidi yıl ben anıñ yüzine* *Aziz anı goyup zindan içine*
bakdım Firâkın (39b)
nârına kendimi yakdım
- 1197 *Olup bâliğ kaçan irdi* 1203 *Yûsuf sâdık olup hak*
kemâle zâhir oldı
Benim kaddim dönüp egri *Yidi yıl meks idüp zindânda*
hilâle kaldı
- 1198 *Velî bir gün sarâyı halvet* 1204 *Ben andan görmedim hîç*
itdim Alup anı berâber *bir hıyânet Kamu bir*
bile gitdim bir idüp şâha rivâyet
- 1199 *Hayâlar perdesin açdım* 1205 *Ne deñlü söylesem*
yüzümden Yûsuf derdim tükenmez
gâyet hazer itdi Beni çirkin görüp aslâ
sözümden begenmez

1206 Anıñ 'ışkı beni kıldı
melâmet
Bilürdim başıma kopar
'alâmet

1207 N'içün senden ben anı
idem inkâr 'Azîz anı
ışidüp eyledi âr

1208 Ulular çok idi gâyet
utandı Dönüp
kalbi Zelîhâdan usandı

1209 Hicâbından bakamaz şâh
yüzine Akup yaşı
tolup iki gözine

1210 Olup nâdim utandı gâyet
elden Zelîhâya talâk
virdi tîz elden

1211 Bundan öte senden oldum
ben beri Kande kim
göñlin diler anda yüri

1212 Sâhib olup ben saña
hatun dimem Yûsufi
aldım saña satun dimem

1213 Çün Zelîhâ gitdi kendi
işine
Hîç 'azîz düşmezdi anıñ pişine

1214 On sekiz yıl nevha kıldı ol
tamâm Gice
gündüz ağlar idi ve's-
selâm

1215 Şâh-ı Reyyân sâkiye çün
söyledi Sevdî cânı
Yûsufi vâsf eyledi

**Ve kâle'l-melikü e'tûnî bihî
estahlishü li-nefsî⁸⁷**

1216 Lâ'ik oldur ben anı idem
vezîr
Mısr içinde var mıdur aña
nazîr

⁸⁷ Hükümdar: "Onu yanıma getirin, özel
danı manım edineyim." dedi.
(Yusuf

Suresi 54. ayetten)

1217 Döndi sâkî Yûsufa geldi
hemân
Didi zindândan hemin buldun
emân

1218 Aldılar zindân içinden
çıkdılar
Hây [u] hûydan Mısr içini
yıkdılar

1219 Çünkü girdi ol sarâydan
içerü
Geldi pes şâh ile oldu rû-be-rû
(40a)

1220 Kim anıñ yüzine kıldıysa
nazar Vâle olup 'aklı
başından gider

1221 Otuz iki dili Yûsuf söyledi
Pâdişâh anı ta'accüb
eyledi

1222 Şâh didi kim ey güneş
yüzli perî Bu ne
dildür söylediñ ey dîn eri

1223 Didi 'İbrî dilidür ey
şehriyâr Kimse
bilmez idem anı âşikâr

1224 Şâh didi kim tâc-ı devlet
mülk-i mâl Ayakın
toprakına olsun helâl

1225 Ne dilersin dile benden
ey ulu
Ben saña mansûb virem ol
bahtlu

1226 Didi Yûsuf mansûbı ben
n'eylerem Leyki
Misra kethüdâlık eylerem

1227 Yûsufiñ 'aklına tahsîn
eyledi
Döndi andan şâh bu sözi
söyledi

1228 Bundan öte nusretim
çokdur saña Sen bu
rû'yâ hâlini bildür baña

1229 Didi Yûsuf yiddi yıl ucuz
ola

- Zâd zahîre her nevâle çok
ola*
- 1230 *Pes bu yıllar çok ekin
ekdürmeli Ba'zını
sap ba'zını dökdürmeli*
- 1231 *Zîrâ buğda sapıyla tîz
çürümez
Kapçık içinde aña kurd
yürümez*
- 1232 *Şâh didi kim ben kimi
idem emîn Buğda ile
çün tola rûy-ı zemîn*
- 1233 *Didi Yûsuf sen baña
kılğıl emîr Yir yüzine
hem beni eyle nazîr*
- Felemmâ kellemechü kâle
inneke'lyevme ledeyna
mekînün emînün⁵⁴***
- 1234 *Andan özge mansûbı ben
n'eylerem Zâyi'
itmeme habbesin hıfz
eylerem (40b)*
- 1235 *Geçdi Yûsuf bildi anıñ
memleket Halkı
hoşnûd eyledi ol nîk-sıfat*
- 1236 *Sâbıkâ çün zulm ile
berbâd olup Geldi
Yûsuf 'adl ile âbâd olup*
-
- 54 *Onunla konu tuktan sonra da: "Sen
artık bundan böyle, nezdimizde
yüksek bir makam sahibi, tam
itimat edilen bir müste arsın."
dedi. (Yusuf Suresi
54. ayetten)*
- 1237 *Başladı oldu ucuzluk yiddi
yıl Halka Yûsuf çok
ekin ekdürdi bil*
- 1238 *Yiddi yıl ucuzluk oldu ber-
devâm Bî-hesâb virdi
Hudâ-yı lâ-Yenâm*
- 1239 *Şer '-i İbrâhîmi kurdı ol
temîz Bir iki gün
hastelendi çün 'azîz*
- 1240 *Fânî dünyâ kaddini kıldı
kemân Yumdı göziñ gitdi
uhrâya hemân*

1241Adı sanı oldu dünyâdan
nihân
Memleket Yûsufa kaldı ol
zamân

1242Öyle yaren oldu Yûsuf şâh
ile Şâ[d] olurdu
pâdişâh ol mâh ile

1243İki sâ‘at görmeseydi
yüzünü
Ütürürdi pâdişâh kendüzini

1244Pâdişâha çok nasîhat
eyledi
Bir gün aña şâh bu sözi
söyledi

1245Ben kocaldım kaddim oldu
nâtivân Saltanat
tahtı seniñ olsun hemân

1246Çün tamâm oldu yidi yıl
emr ile Buyruk oldu
Tañrıdan Cebrâ‘ile

1247İndi Cebrâ‘il hemân yir
yüzine Saldı kâhtı
yokuşına düzine

1248Her kim uykudan uyandı
ol gice İşit imdi vasfını
idem nice

1249Ol gice kimse sabâha
turmadı Lây içinde
kimse bir nân koymadı

1250Şâh uyanup uykudan turdı
örü Söyledi kim tîz
ta‘âm alın berü

1251Didi gâyet açlık aldı çün
bizi Geldi Yûsuf
söyledi işbu sözi

1252Didi irdi bu gice eyyâm-ı
cû‘
Geldi kıtlık kıldı ucuzluk rucû‘

1253Şâh işidüp oldu gâyet
kayğulu Yûsufa
kıldı du‘â ol bahtlu

(41a)

1254Îl vilâyet halkınıñ sen
cânısın

Hem sa'âdet tahtınıñ
sultânısın

1255Bilmezim ben sen bilürsin

ey emîr Bu
cihânda yokdurur saña
nazîr

1256Geldi kızlık 'âlemi tutdı
hemân

Bây [u] derviş kâmeti oldı
kemân

1257İşit imdi gör ki Yûsuf
n'eyledi Pâdişâha
geldi evvel söyledi

1258Ehl-i Mısırın halkını kıldı
hisâb

Pes kamunıñ yazdı adın bir
kitâb

1259Gözsüz 'avrat tul kocalar
var idi Yohsul idi
dünyâlıkda dâr idi

1260Her birine turdı ta'în
bağladı

Kime deyni varsa virdi sağladı

1261Mısır içinde kalmadı
kimse cüyû ' Adıyla
hem şânıyla buldı şuyû '

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1262Kanı imdi Zelîhâ kande
kaldı Firâkın nârına
kendini saldı

1263Bu hâl üzre gidüp çün
yiddi sâle Elif kaddi
egilüp döndi dâle

1264Gice gündüz oturup ağlar
idi Firâkın nârına
can tağlar idi

1265Tüketdi mâlını ol kıldı
yağmâ Olup ağnâm gibi
insana sağmâ

1266Biri gelse dise Yûsufi
gördim
Geçerken uğrayup seyrine
turdım

1267Elin koynuna salardı o
hatun
Bilüp müjde virür idi on altun

1273Şeherden çün çıkarken
Yûsuf ey yâr
Zelîhâyı biri itdi haberdâr

1268Biri dise konuştum ben
yüze yüz Virür idi
aña seksen veyâ yüz

1274Bugün Yûsuf çıkup seyrân
yirine Cemâlin 'arz
idüp halka görine

1269Biri dise seni Yûsuf
alacak
Seniñ ol derdiñe dermân
kılacak

1275Anıñ 'ışkıyla kendin egler
idi İki hizmetçi anı
bekler idi

1270Aña virdigiñi hîç görmez
idi Olup şeydâ 'ukûl
irmez idi

1276İşitdi Yûsufı sahrâya çıkdı
Çeküp bir âh vücûdîñ
nâra yakdı

(41b)

1277Asup tesnîm turup gam
bahri deşti Felâket
talğası başından aşdı

1271Velî bir gün Yûsuf
seyrâne çıkdı
Sadâlar hây [u] hûydan Mısır
yıkdı

1278Vücûdında bütün ditreşdi
kanı
Sanasın gencelüben buldı cânı

1272Nikâbın çekmiş idi ol
yüzine
Toyunca göz bakamazdı
gözine

1279Beni didi komayıñ şehir
içinde Gülüp şâ[d]
olmadım bu dehr içinde

1280Bugün Yûsuf gidüp
seyrâne çıkmış

- Benim meylim ezelden
aña akmış
- 1281İdüp sür'at varalım biz
yolına Olur me'mûl ide
hürmet kulına
- 1282İşidürem velî bir söz
dilinden Biri şefkat
idüp tutdı elinden
- 1283Mecâli yok düşerdi sağa
sola Oturdu çün Yûsuf
geldigi yola
- 1284Veli dinle biraz anın
sözini
Yoluna Yusuf'un dikti gözünü
- 1285Çü sahrâda idüp Yûsuf
seyâhat
Olup ahşam kılup şehrine
'avdet
- 1286Gelüp etbâ' ile Mısra
girdi Zelîhâ'ı görüp
sırrına irdi
- 1287Didi kimdür bu yol üzre
bî-çâre Figân
idüp düşer âh ile zâre
- 1288Didiler ma'şûkın oldur
Zelîhâ
İdüp mâlın seniñ yolında
yağmâ
- 1289İki hizmetçi var katında
bekler Seniñ 'ışkını ile
kendini egler (42a)
- 1290Seniñ adını salup anı
fürûye Bilüp Yûsuf atın
didi girüye
- 1291Zelîhâyâ didiler geçdi
Yûsuf
Katı bir âh idüp çekdi te'essüf
- 1292Cihân başına sankim oldu
zindân Yüce savtı ile ol
kıldı efgân
- 1293Gel ey Yûsuf seversin ol
Hudâyı Gelüp
Yûsuf işitdi çün nidâyı

1294Girü döndi Zelîhâya
sürüp at
Firâkından béli olmuş
iki kat

1295Ki zîrâ vasf idüpdi anı
sâkî Düşüp 'ışka
solup nergîys yañakı

1296Didi Yûsuf aña kim ey
Zelîhâ
Kanı gençlik kanı ol şekl [ü]
sîmâ

1297Haris olma cihân
mülkinde kane
Egilüp kâmetin dönmiş
kemâne

1298N'îçün râhat oturmazsın
yerinde Benim
'ışkım yine var mı serinde

1299Zelîhâ âh çeküp kalkdı
ayaka Didi 'ışkım gider
mi hiç ıraka

1300Gice gündüz seniñle
yakıluram Olup
şeydâ saña zârı kıluram

1301Mısır ehli baña suç kıldı
isnâd
N'îçün senden baña olmadı
imdâd

1302Ezelden hod 'akıl yokdur
başımda
N'îçün sen bâde'i sundun
düşimde

1303Benim 'ışkım saña hîç
te'sîr itmez Olan
âtâşımı dil ta 'bîr itmez

1304Benim 'ışkım n'îçün
senden kesilmez Ki
cür'a içmeyen kul 'ışkı
bilmez

1305Seniñ 'ışkın benim cânım
gıdâsı Velî bilmem ne
vakt olur devâsı

1306Vücûdım nâtüvân olup
kocaldı
Velâkin ser çeküp 'ışkım
yüceldi

1307Kerem kıl sen beni nârîña
yakma 'Adûlar sözine
yâr olup akma

1308Benim 'ışkım kemâline
yitişdi Visâliñe yanup
bağrım tutuşdı (42b)

1309Didi Yûsuf kanı 'ıška
'alâmet
Benim 'ışkım seni kıldı
melâmet

1310Budur 'âşıkların 'izz ile
şânı İdüp ma'sûkına
izhâr nişânı

1311Şu kim kâse ile içdiñse
bâde
Ger oldıysa bu dem 'ışkın
ziyâde

1312Zelîhâ çün işitdi bu
rumûzı Tîz elden
Yusufa didi bu sözi

1313Elinden kamçıñı destime
uzat
Yine müncerr olur hâl anı
gözet

1314Yûsuf fi'l-hâl Zelîhâya
uzatdı Yanup kamçı
'alâmâtı gözetdi

1315Zelîhânıñ eli hod anı
yakdı
Görüp Yûsuf elinden tîz
bırakdı

1316Yanar kamçı bakar Yûsuf
fürûye Atın depdi dönüp
der-hâl girüye

1317Zelîhâ bu sözi aldı lisâna
Kim az kaldı atıñ kamçıyla
yana

1318Velî sen bundan aldıñ mı
bir 'ibret Gice
gündüz idem âh ile hasret

- 1319Geçüp Yûsuf gider kendi Seni ben eylerem biñ pâre
işine Zelîhâ düşmedi pâre
ayruk pişine
- 1320Ki ya 'nî Yûsufi görüp 1326Bütün altunıñı soyup
sevine aluram
Olup ahşam dönüp geldi evine Seni ben 'âleme rüsvây
kıluram
- 1321Gice yatar iken ol 1327Anı harc eylerem Yûsuf
yatakına Varup yolına Bahâdur taş u zi-
düşdi pûtunıñ ayakına kıymet bulına
(43a)
- 1322Didi ey pût saña çok 1328Çün Zelîhâ işbu sözi
yalvaruram Seni ulu söyledi
bilüp zârı kıluram Birkaç eyyâm meks idüp sabr
eyledi
- 1323Benim bu derdime 1329Gördi pûtndan olmadı
dermân kılasın dermân aña Hışma
Kulûb-ı Yûsufa ilhâm geldi eyledi fermân aña
salasın
- 1324Beni atuñ ile tîzce 1330Didi eyvâh 'ömrimiz gitdi
kavuşdur hiçe Ben 'ibâdet
Çün ağyârdan alup meylin eyledim gündüz gice
savuşdur
- 1325Eger derdime olmaz ise 1331Atam anam yok yire
çâre tapmış aña
Egri gidüp bakmamış Hakdan
yana

1332İtdigim işi dîvâne eylemez
Gördi ol pût ağzın açup
söylemez

1333Soydı altun incüsin aldı
hemân Hâlîka bél
bağlayup kıldı î mân

1334Kıl ü kâldan vaz geçüp
çekdi eli Kalbine
Hakdan esüp ilhâm yili

1335Döndi pûtdan tutdı
dergâha yüzi Nâliş idüp
söyledi işbu sözi

1336Kaldurup el didi ey Bârî
Hudâ
Şimdi bildim sen ganisin
ben gedâ

1337Şimdiye dek küfr-i bâtil
söyledim Yok
şerîkin bildim ikrâr
eyledim

1338Yûsufîñ kalbini sen
döndür baña Hod
bilürsin iştiyâkım var aña

1339Vasf-ı hâlim 'ilmiñe ihfâ
degil Leyki 'ışkım
Yûsufa ifşâ degil

1340Biñ bir ismin hürmet için
ya Karîb Mısr
içinde sen beni koyma
garîb

1341Bunca yıllar ol pûta
kıldım recâ Çün
egilüp kâmetim oldu koca

1342Pes Zelîhâ Hakkı aındı
sıdk ile Bildi ol
Mevlâyı sevdi 'ışk ile

1343Hakk aña buyurdı lebbeyk
kulum
Bî-mekânım yokdurur sağım
solum

1344Çün melekler bu hitâbı
bildiler
Bir uğurdan Hakka secde
kıldılar

- 1345 *Didiler kim ey İlâhî Lâ- 'Arz idüp dergâhıma geçdi*
Yenâm Ol Zelîhâ sözi
'âsiye kıldıñ kelâm
- 1346 *Bunca yıldur ol seni 1352 Sıdk ile ol istedi benden*
bilmez idi Hîç 'ibâdet devâ Mâsivâyı terk
'aklına almaz idi idüp bildi hevâ
(43b)
- 1347 *Hak Te 'âla çün buyurdi 1353 Benden ol derdine*
ol zamân Ol Zelîhâ dermân bulmasa
birliğim bildi hemân Yûsuf ile çünki vuslat
bulmasa
- 1348 *Sâbıkâ çün olmuş idi gerçi 1354 Fark olur mı hîç sanem*
'âkk ile Samed Geçdi
Yûsufi biz derdine dermân pûtdan çün beni bildi
kılak Ahad
- 1349 *İbtidâ ol bilmez idi 1355 Emr idüp Cebrâ 'ile*
mübtedî Allâhu Hâd İndi yirler
'Arz idüp pûtına dermân istedi yüzine açdı kanad
- 1350 *Bunca yıllar eyledi 1356 Didi Cibrîl Hak saña kıldı*
hürmet aña Çâresini selâm Var Zelîhâ ile
bulmayup kaldı taña eyle hoş kelâm
- 1351 *Çaresiz kaldı baña tutdı 1357 Çün seniñ 'ışkıñ anı kıldı*
yüzi seyyâh Emri ile al
anı eyle nikâh

1358Hem du'â eyle aña şûbân
ola
Nâs içinde 'izz-i câh devlet
bula

1359Turdı Yûsuf bindi fi'l-hâl
atına Geldi indi çün
Zelîhâ katına

1360Didi Yûsuf ey Zelîha-yı
nigâr Çok saña lutf
eyledi Perverdigâr

1361Emr-i Hakdan böyle
buyruldı baña
Destim açup bir du'â
idem saña

1362Çünkü Yûsuf anı tebşîr
eyledi Ol Zelîhâ işbu
sözi söyledi

1363Bir du'â kıl sen baña kim
genc olam Ben
seniñle kavuşup vuslat
bulam

1364El getürüp bir du'â kıldı
hemân Gözi fettân
kaşları oldu kemân

1365Otuz iki saç bölündü dört
yaña Gördi Yûsuf hikmeti
kaldı tana
(44a)

1366İlerüsinden yig oldu ol
nigâr
Zülfî nergîys gözleri oldu
humâr

1367Kaddi servi hem sanavber
kâmeti
Yalvaruban buldı Hakdan
rahmeti

1368Hâl bu kim Yûsuf nazar
kıldı aña 'Âşık oldu
cân ile bakdı aña

1369Didi ey hûb-ı zamân mâh-
ı çîn
Rûy-ı handân ey nigârım
nâzenîn

1370 Çok lütuf kıldı saña Bârî
Hudâ Ol Ganîdür biz
kulu olmuş gedâ

1371 Taye geldi çün Zelîhâyı
görüþ Şükr-i Yezdân
kıldı yüz yire vurup

1372 Çün işitdi bu sözi Reyyân-
ı Şâh
Didi amennâ ve saddeknâ yâ
Îlâh

1373 Hak Te'âlâ çün 'inâyet
eyledi Hüsni ile mâh-ı
likâyı toyladı

1374 Çün Zelîhâ buldu
hüsniyle kemâl
Hûblukına ırmış iken bir
zevâl

1375 Didi Yûsuf idelim şimdi
dügün Yâ Zelîhâ vuslata
irdik bugün

1376 Kim seninle zevk-i 'işret
idelim Emr-i Yezdân
böyle imiş n'idelim

1377 Didi ey Yûsuf gözüüm
görmez seni
Çün baña şefkat idüp Rabbü'l-
Ganî

1378 Senden hergîz olmadı
dermân baña Şimdi ben
'âşık olup bakmam saña

1379 Sâbıkâ ben Rabbimi
bilmez idim 'İşkî ile
bağrımı delmez idim

1380 Gitdi gençlik 'ömrümi
virdim yile Sen beni
bed-nâm idüp dilden dile

1381 Ulu hatunlar beni zemm
eyledi Şâha karşı her
birisi söyledi

1382 Çünkü sırrım oldu her
dilde 'ayân Pâdişâha
ben dahi kıldım beyân

1383 'Âr [u] vakâr cümlesin
terk eyledim Mâcerâyı
şâha karşı söyledim

1384 Suçı ben aldım seni kıldım
temîz Tîz talâk virdi baña
Kıtfîr 'azîz
(44b)

1385 Atdım anı ben saña kıldım
gümân Geçdi
'ömrüm kâmetim oldu
kemân

1386 Yoluña sarf eyledim hep
mâlümü
Sen gelüp hiç sormadıñ
ahvâlimi

1387 Halk eden Hallâkımı
bildim hemân
Güft [ü] gûdan kalbimi sildim
hemân

1388 Geçdi senden eski 'ışkım
kalmadı Yûsufa hiç
merhamet ol kılmadı

1389 Oldı mahzûn döndi Yûsuf
ol zamân Şâh-ı
Reyyân katına geldi
hemân

1390 Mâcerâyı şâha bir bir
söyledi Başına
geldiklerin nakl eyledi

1391 Şâh didi kim gönderem
adam aña Ol yine
tâlib olur senden yaña

1392 Turdı şâh eşref kibârı
göndürür Virmedi
söz çün girüye döndürür

1393 Çünkü Yûsuf 'ışkıyla kıldı
savaş Yakdı sevdâ aldı
anı bir âtâş

1394 Pes tevâzu ' pîşesin aldı
ele
Kırk gün oldu bedel yiddi
yıla

1395 Gördi kimse olmadı
dermân aña Gitdi bir
gün ol Zelîhâdan yaña

1396 Yalvarup hâlin ifâde
eyledi
Döndi andan işbu sözi söyledi

1397On sekiz yıl nevha kıldın
sen tamâm Ben anı
kırk günde çekdim
ve's-selâm

1398Halk iden Hallâkını
sevmez misin Sen baña
yâr olmaya ivmez misin

1399Çün Zelîhâ işidince bu
sözi Âh idüben yaş ile
toldı gözi

1400Didi yâ Yûsuf hemîn
buldun merâm
Kıldı şefkat çün saña
Rabbü'l-Enâm

1401Rabbimiñ sen adını yâd
eylediñ
Hamdüli'llâh kalbimi şâ[d]
eylediñ

1402Ben izin virdim saña eyle
dügün Tîz uritur Şâha
var söyle bugün

1403Turdu Yûsuf bindi fi'l-hâl
atına Sür'at idüp geldi
şâhın katına
(45a)

1404Çün Melik Reyyâna anı
söyledi
Döndi bu kez şâh aña gör
n'eyledi

1405Pes bizetdi girdeki köşki
sarây
Raksa geldiler kamu yohsul
[u] bây

1406Yimek içmek şâ[d]ılık toy
[u] dügün Gice
gündüz on gün oldu toy
dügün

1407Zelîhânîñ gençliğini
bildiler
Fırka fırka ol düğüne geldiler

1408Pâdişâhın begleri
hatunları
Ceblerine toldurup altunları

1409Geldiler cümle Zelîhâ
katına
Görüp hayrân oldılar ol
hatuna

1410Tañrı sun 'ından aña virdi
cemâl Ağzı kevser
lebleri âb-ı zülâl

1411Her kim anıñ yüzine kıldı
nazar Kalbiniñ içinde
kalmadı keder

1412Dürlü hilkatlar getürdiler
aña Kim anı gördi ise
kaldı taña

1413Mısr içinde Yûsufi
gezdürdiler Aldılar
çün girdekine girdiler

1414İkisini birbirine virdiler
Ruy-ı handân hoş
murâda irdiler

1415Gördi Yûsuf ol Zelîhâ
yüzini Şâ[d] [ü] mesrûr
eyledi kendözini

1416Hem Zelîhâ bakdı Yûsufi
görür Şükr idüben
yüzini yire urur

1417Didi Yûsuf ey Zelîhâ imdi
sen Tañrı birliğine
ikrâr idesen

1418Çün Zelîhâ didi ey cân-ı
cihân
Ben Hudânuñ birliğin bildim
inan

1419Nice 'âşıkdur ki ol
ma 'şûkınıñ Girmeye
ol dînine mahbûbınıñ

1420Çün ikisi birbirinden oldu
şâ[d]
Râzı kılsun cümlemüze Hak
murâd

1421Hak Te 'âlâ anları şâ[d]
eyledi Ol Zelîhâ kalbin
âbâd eyledi

1422Birbiriyle kaldılar haylî
zamân Yûsuf aña olmuş
idi mihribân
(45b)

1423Hem Zelîhâ tâ‘ate meşgûl
olup ‘İşkî satdı
Tañrıya makbûl olup

1424Yapışup bir gün meger
Yûsuf aña Kendüzin
çekdi Zelîhâ bir yaña

1425Yırtılup nâ-gâh Zelîhâ
gömlegi Döndi didi
Yûsufa ey dîn begi

1426Sâbıkâ çün yırtmış idim
ben dahi İkimiz
olduk berâber ey sehî

1427Bêş oğul toğdı bulardan
iki kız

Uş tamâm oldı Zelîhâ ey ‘azîz

Ya‘kûb ‘Aleyhi’s-selâm
O ulları Mısra rsâl Eyledi

1428Çünkü ol kaht ‘âlemi tutdı
hemân Bây [u] dervîş
kâmeti oldı kemân

1429Didiler kim Hak bize virdi
belâ Sardı Ken‘ân
ilini kaht [u] ğalâ

1430Yûsufiñ kardaşları zâr
oldılar Habbe
dâne kalmadı dâr oldılar

1431Tut kulakın diñle cândan
ey ebî Çıkdı Mısırın
yoluna Ya‘kûb nebî

1432Ak sakallu pîr mübârek
dil-nevâz Yalvarup
Rabbisine kıldı niyâz

1433Bir zamân kıldı tefekkür
ey ulu Hilmi gâyet çok
idi yüzi sulu

1434Bir kişi geldi aña virdi
selâm Eyledi Ya‘kûb ile
vâfir kelâm

1435Didi Ya 'kûb bir su 'âlim
var saña Mâcerâñı
vasf idüp söyle bana

1436Kankı iklîmden gelür bu
kârubân At deve
yüklü kamu buğda revân

1437Didi mihmân Mısra
varduk ey 'azîz
Akça virüp buğda alduk
key temîz

1438Bir sehâvet ehli hem beg-
zâdedür Yüzini
gören sanar şeh-zâdedür

1439Her kişiniñ hâline göre
bakar

Günde biñ yük

Mısırın içinden

çıkar (46a)

1440Mısırı başdan başa ol şâh
buyurur 'Âlemi
tatlu diliyle doyurur

1441Hem kavîdür hem
emindür ol kişi Ol
diyârda yokdur hîç anıñ
éşi

1442Mısır içinde bî-hisâb
buğdası var
Keyli için altun ölçek tâsı var

1443Didi Ya 'kûb şer'ini söyle
baña Ben bu hâli
ışidüp kaldım taña

1444Didi ol şâh 'âlemiñ hâlin
sorar Şer'-i İbrâhîm
gibi da 'vâ kurar

1445Mısır içinde kimse
kalmadı cüyû' Ad
ile hem şân ile buldı şuyû'

1446Kimseye zulm eylemez ol
mâh- rû Vardım
anuñ ile oldum rû-be-rû

1447Çünkü Ya 'kûb bu kelâmı
diñledi Geldi tîz
on oğlını cem' eyledi

1448Mâcerânîñ künhini nakl
eyledi Döndi andan
işbu sözi söyledi

1455Her birisine virüp iki deve
Mısr iline gönderüp ive
ive

1449Mısr içinde bir sehâkân
var imiş
Kâmil imiş 'aklı başa yâr imiş

1456Zâd zahîre evlerinde yok
idi Ya 'kûbîñ ehli
'ıyâli çok idi

1450Şer' -i İbrâhîmi kurmuş ol
velî Kalbine esmiş
anıñ ilhâm yili

1457Ba 'zısı béline kalkan
bağladı
Ba 'zı kından gürzin alup
yağladı

1451'Âdil imiş zulmi aslâ yok
emiş Zâd zahîre her
nevâle çok imiş

1458Ba 'zısı şebde alup ba 'zı
kemân Döndi Ya 'kûb
nâme'i yazdı hemân
(46b)

1452Me'mûl olur kim bize
şefkat ide Ol Benî
İsrâ'ile hürmet ide

1453Hak Te'âlâ nusret itsin ol
kula
Sür'at idüp bakmayîñ sağa
sola

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

1454Ben dahi bir nâme
yazayım aña Görüp anı
hürmet ide ol baña

1459Yazup dîbâcesin döndi
kelâma
Didi ey pâdişâh ba 'de's-
selâma

1460'Ademden var idüp bizi
Te'âlâ İder bir gün
cemâlini tecellâ

1461 Cihânı mezra 'a kıldı
kulına Bilüp fânî ola
tâlib yolına

1462 Seni Hâk pâdişah itdi
cihâna
Esirge hürmet et kaddi
kemâna

1463 Ebed dünyâ saña mülk
ola sanma 'İbâdet
lezzetinden hiç usanma

1464 Fakîre merhamet it gözle
acı Hicâz ehli saña
olsun du'acı

1465 Gedâ yohsula vir âb ile
nânı
Bilürsin hod alup kıtlık cihânı

1466 Açup destin ki hayrât eyle
hayre Diyârımda
bulınmaz hiç zahîre

1467 Felekden câm tolusun
içegeldim Firâkın
hil'atını giyegeldim

1468 Benim şimdi on oğlum var
cihânda Biri
ma'sûm biri kaldı
nihânda

1469 Firâkım çokdurur ol sinn-
i şâba Bu dem
oğullarım geldi cenâba

1470 Kerem kıl bizlere eyle
'âtâyı
Gece gündüz saña idem
du'âyı

1471 Saña şahlık viren
Hayyu 'l-Celîldür
Benim neslim ol
İbrâhîm Halîldür

1472 Atam İshâk baña ad virdi
Ya 'kûb Gözüm
yaşı ile yazıldı mergûb

1473 Durup virdi Yehûzânî
eline
Yöneldiler hemân Mısırın iline

1474Yûsuf kardaşlarını gözler
idi Zahîre alanı çok
izler idi

1475Didi bir gün bular lâ-bü'd
gelürler Mısırdâ
buğda olduğın bilürler
(47a)

1476Komışdı bekçiler Ken 'ân
yolına Bu sözi söyler idi
her kuluna

1477Çü Ken 'ândan gelür
olursa yolçı Zahîre
adına olursa pulçı

1478Velî bir gün Yûsuf
sahrâya çıkdı Sadâlar
hây [u] hûydan Mısır
yıkdı

1479Görüp Ken 'ân yolu üzre
on adam Akıtdı
gözlerinden yaş ile dem

1480Turup Yûsuf bular yanına
geldi Görüp kardaşlarını
anda bildi

**Vc câ'c ihvetü Yûsufe
fe'dhalû 'aleyhi fe-'arefehüm
vehüm lehü münkirûne⁸⁸**

1481Geldi Şem 'ûn ilerü kıldı
du'â 'İbrî dilince idüp
taltîf aña

1482Ya 'kûbîñ nâmesini sundı
hemân Bildi Yûsuf atâsı
sağ ol zamân

1483Hem degürdiler atâsından
selâm Söyledi Şem 'ûn
ile birkaç kelâm

1484Şehr içine döndi Yûsuf
şâdumân Kendi
dârü'l-mülkine kondı
revân

⁸⁸ Gün geldi, Yusuf'un karde leri Mısır'a
gelip onun huzuruna çıktılar. O,
onları tanıdı, ama öbürleri onu

tanıyamadılar. (Yusuf Suresi 58.
ayet)

1485Emr idüp kardaşların
indürdiler Bir saraya
yüklerin indürdiler

1486Didi Yûsuf siz götürün tîz
ta 'âm Bu garîb
mihmânlara idiñ kıyâm

1487Ol gün anda kaldı
diñlendi bular
Gözlerinden Yûsufiñ
akdı sular

1488Geçdi ol şeb çün sabah
oldu ayan İtmedi
sırrını bir ferde beyan
1489 Çıktı Yusuf ol
sadâret tahtına
Geldi rû 'yâsı iriştî
vakine

1490Turmuş idi yiddi yüz kul
kapuda Kor
kuşaklu hizmet ider
tapuda

1491Çâvuşı hem kırk idi
çevgân ile Enderûn
olan hisâbın kim bile

1492Didi Yûsuf gelsin ol
Ken 'âniler Kad
şecâ 'at sâhibi Reyhâniler

(47b)

1493Gitdi bir kul virdi
Şem 'ûna haber
Göñli oldu gussadan zîr
ü zeber

1494 'İzzetiyle emr olup
getürdiler
Turdı fî 'l-hâl perde 'i
götürdiler

1495Çün sarâydan girdiler tîz
içerü
Oldılar Yûsuf ile hem rû-be-rû

1496Bildi Yûsuf leyki anlar
bilmedi Hîç
biriniñ hâtırına gelmedi

1497Gördiler altunlu bir taht
kurulu Tahtın üstünde
oturur bir ulu

1498Örtmiş idi başına vakâr-ı
tâc

- Şeb çerâk olmuş yanar çün 1505Ni 'meti ekl eyleyüp
isfidâc oturdılar Kâse ile
hem şeker getürdiler
- 1499Perdedârı çekmiş yüzine
nikâb Kim görürse 1506Didi Yûsuf kankı iklîmden
nûrını eyler hicâb geliş Kimse ile var mı
bir alışveriş
- 1500Gördi Yûsuf lutf ile 1507Gayrı şâhdan siz câsûs
hürmet idüp olma[ya]sız Mekr [ü]
Her biriñ hâlin sorup şefkat hîle hod bize kılma[ya]sız
idüp
- 1501Didi Yûsuf tîz ta 'âm alın 1508Didiler kim ilimiz Ken 'ân
berü Hûn-salârı geldi olur
fi 'l-hâl ilerü Bu du 'âcılar saña andan gelür
- 1502Öñlerine kurdılar altun 1509Hem dahi biz onumuz bir
sini kardaşuz Bir atadan
Sen bu remzi añlayup olma olmışuz hep sırdaşuz
denî (48a)
- 1503Her sinide on çanak var 1510Atamuz Ya 'kûb nebîdür
ey ulu İçleri dürlü sinn-i pîr Ol dahi
ta 'âm ile tolu size du 'âcı yâ emîr
- 1504Çün gelin hûna saladur 1511Ceddimiziñ adı İbrâhîm
didiler Hâlîka vâfir idi Suhuf içinde hem
senâlar itdiler Halîlu 'llâh idi

1512Didi Yûsuf on mısız
kardaş hemîn
Leyki bu dem ben sizi bilmem
emîn

1513Didiler vardur bizim
kardaşımız
Pes berâber gelmedi
sırdaşımız

1514Yûsuf adlu bir dahi çün
var idi Hûb idi mahbûb
dildâr idi

1515Atamuzıñ sevgülüsi idi ol
Ol gidince ağlayup oldu melûl

1516Nâgihân sahrâ içinde
kurd yidi Atamuz
andan bize hışm eyledi

1517Uş yigirmi altı yıl oldu
tamâm
Söyler anı rûz [u] şeb ağlar
müdâm

1518Ağlamakdan hâlî olmaz
hîç özi
Ev içinden taşra çıkmaz
kendüzi

1519Ol ev için beytü 'l-ahzân
eyledi
Sâkin olup anda efgân eyledi

1520Pîr mübârekdür velâkin
bî-mecâl Döndi
Yûsuf anlara kıldı su 'âl

1521Var idi anda meger kim
bir hüner Pes ne
içün sevdi anı ol peder

1522Didiler kim hüsn ile
mümtâz idi Hûblar
içinde velî şehbâz idi

1523Gerçi bâliğ olmamışdı ol
sabî Çün anı gâyet
severdi ol nebî

1524Mâcerâyı çün bular nakl
eyledi Döndi Yûsuf bir
kuluna söyledi

- 1525 *Mefâ 'îlün Mefâ 'îlün Fe 'ûlün* Didi Yûsuf bular ister
zahîre
Çeküp zahmet gelürler dest-
gîre
- 1526 *Birer yükden sakın*
virmeñ ziyâde
Bular nesli peygamber ulu
zâde
(48b)
- 1527 *Didi Şem 'ûn ikişer eyle*
ihsân
Velâkin hod seniñdür emr-i
fermân
- 1528 *Birer yük buğda hiç bize*
yiter mi Devemüz
boş çü Ken 'âna gider mi
- 1529 *Bizim ol kavmimiz çokdur*
eyâ cân Kerem kıl
ikişer yük eyle ihsân
- 1530 *İkişer yük bize didi*
atamuz İlimize
kaht virdi Hudâmuz
- 1531 *Bugün çok bizde var kavm*
[ü] kabîle Esirge
hürmet it sabr-ı cemîle
- 1532 *Didi Yûsuf kuruldı böyle*
kânûn İdüp 'avdet
gelince ol yiter hûn
- 1533 *İdüp Şem 'ûn ile vâfir*
kelâmı Didi atañıza kılın
selâmı
- 1534 *Elin açup baña kılsın*
du 'âyı
Benim derdime kılsın Hak
devâyı
- 1535 *Bu on kardaş gelin sizler*
serâser Alın kardaşıñızı
hem berâber
Kâle c'tûnî bi-âcin leküm
minebîküm ele terevne innî

**ûff'î-keyle ve ene hayru'î-
münzilîn⁸⁹**

*Gice gündüz ayırmaz hiç
yanından*

1536Getürmezsiniz velî siz bu
dem anı Size ben
virmezem zâd ile nânı

1540Gidüp atamızı âgâh
idelim
Eger göndürmez ise biz
n'idelim

1537Anı vasf eyleyüp medh
eylediñiz
Atamız çok sever hem
söylediñiz

1541Velâkin biz aña ifşâ
iderüz
İdüp sür'at kudûmına giderüz

1538Görem anıñ yüzini pür
hüner mi
Didiler atâsı andan döner mi

1542Olur memûl alup anı
gelürüz
Cenâbından zahîre biz
aluruz

**Kâlû senürâ vidü 'anhü ebâhü
ve innâ le-fâ'ilûn⁹⁰**

(49a)

1539Anı gâyet sever tatlu
cânından

1543Dönüp Yûsuf didi kim bir
kulına Tutun yüklerini
gitsün yolına

⁸⁹ [Yusuf onlara] Dedi ki: "Siz, baba bir
karde inizi de yanıma getirin,
gördü ünüz gibi ben siz tam ölçek
veriyorum ve ben dı arıdan gelen
misafirleri a ırlamaya, ba ka
herkesten fazla özen

göstermekteyim." (Yusuf Suresi 59.
ayetten)

⁹⁰ Onlar: "Bakalım, babasından ona izin
almanın bir yolunu bulup bu i i
ayarlamaya çalı aca ız." dediler.
(Yusuf
Suresi 61. ayet)

1544*Velî akçalarını yüklerine
Koyun bile götürsinler
evine*

1545*Gelüp on yük tamâm
buğda tutarlar
İçine akçasın gizlü
atarlar*

1546*Bilüp Yûsuf bularda
yokdur akça Olup kıtlık
kurudı bâğ [u] bakça*

1547*Atâsınıñ bilüp kadrini
a 'lâ
Rumûz ile kılup kalbin tesellâ*

1548*Ki ya 'nî Ya 'kûb ala bir
işâret Şu kim kardaşları
kıldı haşâret*

1549*Tutup yükin olup yola
revâne Yehûzâ bu
sözi aldı lisâne*

1550*Didi Yûsuf ola mı çün bu
şeh-zâd Bize ikrâm idüp
ol kıldı imdâd*

1551*Yehûzâya didiler ey
dîvâne
Neden sen bu sözi aldıñ
dihâne*

1552*Şecâ 'at sâhibi ol bizi
gördi Atamızıñ dahi
hâlini sordı*

1553*Mısırdâ yok bizim gibi
bahâdur
İdüp hürmet bize ikrâm
sezâdur*

1554*Ulu gördi bizim gürz-i
girânı
Didi bunlar cihân sâhib-kırânı*

1555*'Aklı dâna idi bildi
rumûzı
Verâsından didi lâ-vey bu sözi*

1556*Ki bildi şâh bize Ya 'kûb
atadur Bu ikrâmlar bize
andan 'atâdur*

1557Aña nisbet bize şâh kıldı
nusret Sorup
hâtırlarımız itdi rif'at

1564Bizim ile idüp vâfir
kelâmı Saña dilden anıñ
vardur selâmı

1558İdüb sür'ât gelüp Kenân
iline
Giderler hep atasının eline

1565Halîlu'llâh şerî'atıñ
kurupdur Başında
şeb çerâk tâcı urupdur

1559Olup ahşam kamusı yük
açarlar Tamâm
akçalarıñ anda bulurlar

1566Velî añlar cihânda kıl u
kâli Ki 'adlinden olup
râzî ahâlî

1560Didiler ey bizim ulu
atamuz
Şerâfetlü kerâmetlü
babamuz 1561 Bizim
akçamızı şâh almamış hîç
İdüp hürmet bize ol kıymamış
hîç

1567Fakîre hürmet idüp gözler
açı Hicâz ehli aña
olmuş du'acı

1568Dili tatlu toyulmaz hîç
sözinden Veli ağlar
akar yaşı gözünden

(49b)

1562Bizi gâyet ulu bildürdi
nâsa
Olup ta 'rif bu şâh gelmez
kıyâsa

1569Beni İsrail'i gâyet sever
ol
Cemâlin görmeye dâ'im iver
ol

1563Be-gâyet bizlere ikrâm
idüpdür Seniñ
hâlin bize gâyet sorupdur

1570Yidi biñ kulı var anıñ
kapuda
Turup hizmet ider dâ'im
tapuda

1571Biri nâşî bilüp kılmadı bî-
gân
Dahi kırk çâvuşı altunlı
çevgân

1572Bu resme Ya 'kûba vasf
eylediler
Verâsından bu sözi
söylediler

1573Küçük kardaşımızı istedi
şâh
Gidüp Mısır iline biz tutalım
râh

1574Berâberce alup anı
gidelim Zahîre çün
bize yitmez n'idelim

**Kâlû yâ ebânâ mûni'a minne'l-
keylü fe-ersil me'anâ chânâ
nektel ve innâ lehü le-
hâfizûn⁹¹**

1575Biz anı saklaruz hayf itme
hergîz Mısır şâhına söz
virdik anı biz

1576Bizim ile eger çün gitmez
ise Velî buğda bize
az yitmez ise

1577Bu dem gitsek tehî-dest ol
emîre Bize virmez ebed
bir kod zahîre 1578
Giderse şâh bize buğda
virür çok Olur
sâyesi ile karnımız tok

(50a)

1579Saña vardur dahi şâhın
selâmı
Yehûzâya didi Ya 'kûb kelâmı

**Kâle hel âmenüküm 'aleyhi
ille kemâ âmintüküm 'alâ ahîhi
min-kablü⁹²**

⁹¹ Dediler: "Sevgili babamız, ölçe imiz, tahsisatımız kaldırıldı. Gelecek sefer, öbür karde imizi de bizimle beraber gönder ki onu vesile ederek, daha çok tahsisat alalım. Onu gözümüz gibi koruyaca ımıza söz veriyoruz!" (Yusuf

Suresi 63. ayetten)
⁹² [Yakup] Dedi ki: "Daha önce onun karde ini size emanet etti im gibi bunu da siz inanıp emanet edeyim, öyle mi?" (Yusuf Suresi 64. ayetten)

1580 Didi ben oğlumu size
inanmam Cemâline
bakup aslâ usanmam

1581 Ezelden Yûsufî size
inandım
Sizin ol mekriñizden ben
usandım

1582 Alup siz Yûsufî benden
emânet Yalançı
kan getürdiñiz ‘alâmet

1583 Benim kalbim şehâdet
eylemiştir
Yiyüp kurd oğlumu çün
almamıştır

1584 Velâkin ‘ilm-i gaybı
bilmezim ben
Dîdemden yaşıımı hiç silmezim
ben

1585 Habbeza kim alup benden
gidesiz Anı Yûsuf
gibi pünhân idesiz

**F’allâhü hayrun hâfizen ve
hüve erhamü’r-râhimîn⁹³**

1586 Velî sizden anı yig saklar
Allâh Murad
irgüricidür ol Allâh

1587 Ben Allâha anı
ısmarladuram
Siziñ ol mekriñizden
sakladuram

1588 Kamu yirde kişiye erham
oldur
Devâsız derdine hem merhem
oldur

1589 Bugün virmem size elbette
anı
Götürüp idesiz bize ziyânı

⁹³ “Ben size de il sadece Allâh’a
ısmarladım. Çünkü en iyi koruyan

Allah’tır ve O, merhametlilerin en
merhametlisidir.”
(Yusuf Suresi 64. ayetten)

1590*Velî size bu dem and
virdürürem Siziñle
oğlını ben gönderürem*

1597*Anı Hak bindüre Refref
kuşına Le'amrük tâcını
urup başına*

1591*Didiler kim nedür andıñ
idelim Alup Mısr iline
bile gidelim*

1598*İdüp Mi'râc inüp yirler
yüzine
Kamu 'âleme ola mecbûr
sözine*

(50b)

1592*Didi Ya 'kûb gelecekdür
Muhammed Anıñ şer'i
olisardur mü'ebbed*

1599*Şu gün kim olısar
yevmü 'l-kıyâmet
Kamu 'âlem diler andan
şefâ'at*

1593*Te'âlâ'llâh anı mahbûb
idiser İlâ yevmi 'l-kıyâm
şer'i gidiser*

1600*Dahi andan dilersiz ger
şefâ'at İdüp İbn
Yâmin ile siz seyâhat*

1594*Melâ'ikler anı söyler
lisânda
Gidüp bizler gelür âhir
zamânda*

1601*Girüp yola gide siziñle
bile
Bu dem aña idersiz mekr [ü]
hîle*

1595*Anıñ ümmetleri tuta
cihânı İdeler Hâlıkı
tesbîh dihânı*

1602*Sözümü diñlediñiz âşikâre
Salam sizi Ganî
Perverdigâre*

1596*Kamu inse vü cinne
göndüre Hak Risâlet
tahtı üzre kondura Hak*

1603Dönüp anlar kamu and
eylediler Cevâbında
bu sözi söylediler

1604Kim iderse aña buğz [u]
hıyânet O şâhdan
görmeye aslâ şefâ'at

1605Karâbetde bizim
kardaşımızdur
Kamu hâlde dahi
sırdaşımızdur

1606Didi Ya 'kûb kaçan Mısra
gidesiz Benim bu
pendimi anda idesiz
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1607Bir kapudan girmeyiñ siz
içeru
Başka başka olasız pes rû-be-
rû

1608Korkarım kim sizlere bir
göz deger Pîr
atayam el-fırâk kaddim
eger

(51a)

1609Bir kişiniñ on iki oğlu ola
Bu cihânda sanma kim râhat
ola

1610Ba 'zısı nefsin hevâsına
gezer Ba 'zısı atâsınıñ
bağrın ezer

1611Çünkü Ya 'kûb pendini
vasf eyledi Döndi andan
işbu sözi söyledi
**Vemâ u nî 'anküm mine'llâhi
min-
cy'in ini'l-hükmü ille l'illâhi
'aleyhi tevekelte**⁹⁴

1612Bu didigim sözde yokdur
fâ'ide

⁹⁴ "Gerçi ben ne yapsam Allah'tan gelecek
takdiri önleyemem. Onun içindir

ki, ben ancak O'na dayanır, O'na
güvenirim."
(Yusuf Suresi 67. ayetten)

- 1613 *Ben tevekkül Tañrıya tâm
eyledim Ol sözi
size işâret söyledim*
- 1614 *Hükm-i fermân yüce
Allâhıñ belî 'İlm-i
gayba kimseniñ irmez eli*
- 1615 *İbn-i Yâmen geldi Ya 'kûb
katına Bindiler
kardaşları çün atına*
- 1616 *Didi oğlum şâha benden
kıl selâm Sırrı bul
anıñ ile söyle kelâm*
- 1617 *Mâcerâniñ künhini nakl
eylegil
Korkma [andan] bildigiñi
söylegil*
- 1618 *Zannım oldur şâh saña
ikrâm ider Ol Benî
İsrâ' ile in 'âm ider*
- 1619 *Bir emânet vireyim şimdi
saña Alup anı gidesin
şâhdan yaña 1620
Ya 'kûbiñ katında bir
destâr olup Yâdigâr
olup dedesinden kalup*
- 1621 *Ol idi destârcı'ı
peygamberân
Kime irse ol nebî oldı
'ayân*
- 1622 *Didi oğlum pâdişâha
gidesin Bunı
öñinde teberrük idesin*
- 1623 *İdesin babam du 'â kıldı
size
Lutfiñızdan çok kerem kıldıñ
bize*
- 1624 *Bu nişânlar kim 'aceb
bize gelür
Zannım oldur belki şâh Yûsuf
olur*
- 1625 *Sür'at idüp oldular yola
revân Bilesince gitdiler
çok kârubân*

- (51b)
- 1626Çünkü anlar Mısr iline
girdiler Ya 'kûbîñ
tenbîhini çün tutdılar
- 1627Başka başka girdi anlar
içerü Oldılar şehriñ
içinde rû-be-rû
- 1628Kıl ü kâldan kalblerin
sildürdiler Geldi fî'l-
hâl Yûsufa bildürdiler
- 1629Didiler kim geldiler
Ken 'ânîlar Hem şecâ'at
sâhibi Rûhânîler
- 1630Her biri çekmiş iki nâka
yider
Yüzlerine kim bakarsa havf
ider
- 1631Çünkü Yûsuf işidince bu
sözi Âh idüp yaşı ile
toldı gözi
- 1632Kullarına söyledi kim
kondurun Lutf ile
ikrâm idüben indürün
- 1633Ol Benî İsrâile hürmet
gerek Hem garîbdür
anlara nusret gerek
- 1634Didi Yûsuf kaç kişilerdür
gelen İçiñizden var
mıdır anı bilen
- 1635Didiler geldi berâber on
kişi Bildi Yûsuf
añladı gizlü işi
- 1636Çün işidince sevindi
hâtırı
Didi belki İbn-i Yâmindür biri
- 1637Yiddi biñ kul kapusunda
turdılar
Şâh buyurdi resm-i erkân
kurdılar
- 1638Hep kızıl altun olup
çevgânları Şâh katına
okudılar anları
- 1639Kurdılar karşuda on bir
sandelî Her birinde otura
on bir velî

- 1640İbn-i Yâmin şâhı gördi ol
zamân Ya 'kûbîñ
destârını virdi hemân
- 1647Şâh buyurdi altısını
kurdılar Her siniye
ikişer oturdılar
- 1641Bildi Yûsuf ol nübüvvet
tâcîdur Babasınıñ
sevgülü ser-tâcîdur
- 1648İbn-i Yâmin yalıñız kaldı
hemân Ağlayuban
kâmeti oldı kemân
- 1642Öñlerine geldi sofrâ
kurdılar
Hizmet idüp kol ayaka turdılar
- 1649Didi Yûsuf n' içün ağladın
'azîz
Çün bulardan ben seni tutam
temîz
- 1643Her biri şâhı ta 'accüb
eyledi Döndi Yûsuf işbu
sözi söyledi
- 1650Hâliñi ahvâliñi söyle
baña
Kim ki rencîde gelüp eyler
saña
- 1644On biriñiziñ atâsı bir
midür Yohsa siziñ
anañız ayru midur
(52a)
- 1651Didi şâha var idi bir
kardaşım
Atamuz bir anamuz bir
sırdaşım
- 1645Didiler kim atamuz birdür
ulu Ol kerâmet
ehlîdür yûzi sulu
- 1652Gâfîl iken kurd alup anı
yidi
Geldi bunlar bu sözi öyle didi
- 1646Altı hatun aldı Ya 'kûb ey
sehî On iki evlâdı oldı
hep ahî

- 1653Gerçi şimdi sağ olaydı ol Yûsuf İbn-i Yâminle bile Aldı
 hümâm Yalıñuz yir girdi halvetiyle şevk ile
 mi idim şimdi ta'âm
- 1654Didi Yûsuf yâ yigid sen 1661Çün kuruldı vahdet itdiler
 ağlama Firkat makâm Çün ikisi
 odiyla yüregın tağlama ekl idebile ta'âm
- 1655Gel berâber biz ta'âm ekl 1662Sundı Yûsuf açdı yüzinden
 idelim Hâlıkâ hamd [ü] nikâb Öyle sankim
 senâlar idelim toğdı köşke âfitâb
- 1656Dilerim kim ben saña 1663İbn-i Yâmin ağlayup kıldı
 kardaş olam Ol Benî figân
 İsrâ'ile sırdaş olam 'Aklı gidüp nâle kıldı ol zamân
 (52b)
- 1657Hod bilürsin ceddimiz 1664Gül suyunu saçdılar gül
 Âdem safî Bu sözi yüzine 'Aklını dirdi
 remziyle añlatdı hafî hemân kendüazine
- 1658Leyki bu dem bir sözüm 1665Didi Yûsuf yâ yigid n'oldı
 vardır saña Sen anı saña Bir murâdın var
 işidüben kalma taña ise söyle baña
- 1659Halk içinde ağzuma 1666Gözleriñ yaşı neden
 almam ta'âm turmaz akar Ah [u]
 Dâ'imâ ben isterem zârın şimdi eflâke çıkar
 vahdet makâm 1660 Turdı

1667Didi ey sultân-ı hûbân-ı
 cihân
 Sırrımı ben eylemem senden
 nihân

1672İki bülbül birbiriyle
 kavuşur
 Geldi vuslat gitdi hasret
 savuşur

1668Ben seniñ çün yüziñe seyr
 eyledim Bu
 cihândan kendimi gayr
 eyledim

1673Birbiriniñ hâtırını
 sordular
 Didi Yûsuf geldi sofrâ kurdılar

1669Beñzedürem ben seni
 kardaşıma
 Çün mukaddem kurd yiyen
 sırdaşıma

1674Vasf olunmaz çekdiler
 dürlü ta'âm Birbiriyle
 eylediler çok kelâm

1670Didi Yûsuf ben seniñ
 kardaşınam
 Ata ana birdürür sırdaşınam

1675Sordı Yûsuf atâsından
 dâsitân
 İbn-i Yâmin eyledi bir bir
 beyân

**Kâle innî enc chûke felâ-
 tebt'e'is bima-kânû
 ya'melûne⁹⁵**

1676Didi senden ayrılalı ol ulu
 Gözleri yaş ile olmışdur sulu

1671Çünkü Yûsuf kendüzini
 söyledi İbn-i
 Yâmin bir dahi âh eyledi

1677Kurd alup seni yidi
 inanmadı 'Aklı fikri
 bu işe hiç kanmadı 1678
 Rûz [u] şeb ol hasretiñ

⁹⁵ [Yusuf]: "Ben senin karde inim, onların yaptıklarına üzülme!" dedi. (Yusuf

Suresi 69. ayetten)

- dâ'im çeker Beytü'l-ahzâna girüp kaddin eger* 1684 *Didi Yûsuf uritur git anlara*
Bir sitem itsem gerekdür
1679 *Sen gidenden tâ berü hîç* *hanlara*
gölmedi Oldı 1685 *Çünkü geldi kardaşını gördiler*
vahdet nâs içine gelmedi *Şâh saña hil'at mı virdi*
(53a) *sordılar*
1680 *Mâcerânîñ künhini nakl eyledi* 1686 *Didi ben ol hil'at için gitmedim*
Döndi Yûsuf gör aña ne söyledi *Hakkıñızda bir fenâ söz itmedim*
1681 *Ki sakın bu sırrı izhâr eyleme* 1687 *Geldi Yûsuf çıkdı tahtın üstine*
Hem dahi kardaşlarıña söyleme *Bildi kim kardaşlarınıñ kasdı ne*
1682 *Anlara ben bir sitem itsem gerek Sârik idüp ben seni tutsam gerek* 1688 *Üç gün anları konukladı tamâm Yükleri tutun buyurdi ol hümâm*
1683 *İbn-i Yâmin didi kim fermân seniñ Baş [u] cânım yolına kurbân seniñ* 1689 *Çün berâber kârubân kim geldiler*
Pâdişâhdan geldi buğda aldılar

1690Döndi Yûsuf bir kulına
söyledi Ol kula
sırriyla âgâh eyledi

1691İbn-i Yâmin yükine sâ'ı
koyun
Ben bugün âl eyleyüp idem
oyun

1692Leykî sâ'ı hîç birisi
görmesün
Hem bu sırriñ aslına çün
irmesün

1693Cümlesin itsem gerek
bugün hacîl
İşbu âyet hakkına oldu delîl

*Felemmâ cehhezehüm bi-
cehâzihim ce'ale's-sikâyetu fî-
rahli ahîhi sümme ezzene
mü'ezzinun*⁹⁶

1694Çünkü anlar yüklerini
tutdılar İbn-i
Yâminiñ yükine atdılar

1695Gâfil olup hîç birisi
bilmedi On kişiniñ
hâtırına gelmedi 1696
Bağladılar yüklerin fi'l-
hâl hemân Yükledüp
tîz oldılar yola revân
(53b)

1697İki sâ'at oldılar yola
revân
Dört yüz atlu
bindürüp Y ûsuf
[kârbân]

1698Geldi kullar kârubânı
döndürür Cümlesini
ol arada kondurur

1699Didiler [bir] nesne
çalındı bugün
Başıñıza şimdi kopar bir
dügün

⁹⁶ “Onların yüklerini hazırlatırken, su kabını, öz karde inin yükünün içine koydurdu. Kervan hareket

edince de Yusuf ’un görevlilerinden biri...” (Yusuf Suresi 70. ayetten)

**Sümme ezzene mü'ezzenun
eyyetühe'l-îrû inneküm le-
sârikûne⁹⁷**

1704Tâs değil illâ velî altun
idi Bî-hisâb ol mâl
ile satun idi

1700Pâdişâhın tâsını çalmak
neden
Pehlevân siz bu işi kılmak
neden

1705Sârik olmak size olur mı
sezâ Anıñ ucından
çekersiz çok cezâ

1701İki def'a size ikrâm eyledi
Tâs çalındı hışma geldi
söyledi

**Kâlû nefkidü suvâ'a'l-meliki
velimen câ'e bihî himlû be'îrin
ve-ene bihî ze'îmün⁹⁸**

1702Didiler kim nicedür tâs
bilmezüz Şâha hîç
biz bir hıyânet itmezüz
1703 Didiler kim buğda
ölçerken hemân
Padişâhın ölçeği oldu
nihân

1706Kim anı bulup getirürse
aña Bir deve yüki vire
buğda aña

1707Didiler kim biz bu hâli
kılmaduk Tañrı
hakkı'yçün o sâ'ı
almaduk

⁹⁷ Kervan hareket edince de Yusuf'un görevlilerinden biri: "Ey kafil! Durun, siz hırsızlık yapmı sınız!" diye nida etti.(Yusuf Suresi 70. ayetten)

⁹⁸ Görevlilerden biri: "Hükümdarın su

kabını kaybettik. Onu getirene bir deve yükü ödül var. Buna ben kefilim." dedi.
(Yusuf Suresi 72. ayet)

1708Neslimizde sârik aslâ
yokdurur Leyki
nâsın iftirâsı çokdurur

1713Kankı yükde bulunursa ol
semen Diñler idi bu sözi
İbn-i Yamen

1709Pâdişâha itmezüz biz kem
işî
Geldi kullar söyledi dördü

1714Kim ki sârik oldu yoldan
ol döne Pâdişâha
kul ola iki sene

béşi
(54a)

1715Geldi fi 'l-hâl yükleri
aradılar
Görmeyüp yüz cümlesin
daradılar

**Kâlû fema cezâ'ühü in-küntüm
kâzibîne⁹⁹**

1710Didiler kim uğrılık idüp
kişi Şer'inizde
nicedür anıñ işi

1716İbn-i Yâmine sıra geldi
hemân Bildi anı kâmeti
oldı kemân

1711Sizdedür ölçek diyü itdiñ
gümân Hîç
biriñize bugün yokdur
emân

1717Gerçi ol sırrı bilürdi
âfitâb
Leyki kıldı atâsından çok
hicâb

1712Didiler kim ölçeği aldük
ise Pâdişâha kem işi
kıldük ise

1718Çünkü anıñ yükini açdı
'amû

⁹⁹ Görevliler: "Peki, yalancı çıkarsanız,
cezası ne?" dediler. (Yusuf Suresi
74. ayet)

Gördiler kim ölçek içinde
kamu

1724Yûsufi alduk hemân gayb
eyledik Kurd alup
anı yidi biz söyledik

1719Tîz turup anı giriftâr
itdiler Bağlayup şâh
yanına götürdiler

1725Ne yüz ile koyup anı
gidelim
Derdimize nice dermân idelim

1720Kaldılar kardaşları
hayrân [u] zâr
Kaldılar ol yirde itdiler
karâr

1726Biz gidüp olsak anuñla
rû-be-rû Bizi koymaz ol
kapudan içerü
(54b)

1721Kimi didi kalsın ol biz
gidelim Kavmimiz
key aç olupdur n'idelim

1727Gidelim şâh katına
yalvaralım
Bir uğurdan hep sarâya
varalım

1722Kimi didi gitmek olmaz ey
ulu
Gitdi 'aklıñ sen meger oldun
delü

1728Ağlayup derdimizi 'arz
idelim
Belki vire kardaşımız gidelim

1723Atamız virdi emânetdür
bize Didi ben
ısmarladım anı size

1729Yüklerini anda kondılar
kamu Geldiler Yûsuf
katına ey 'amû

1730Didi Yûsuf niye girü
döndiñiz

Ne sebebden bunda dönüp
geldiñiz

1731Didiler kim ey şehenşâh-ı
cihân Atamızıñ kaddini
kılma kemân

1732Bize çok dürlü 'inâyet
eylediñ
Kendi lutfiñdan sehâvet
eylediñ

1733Ol bizim kardaşımızı vir
girü
Bu sehâvet senden olsun mâh-
rû

1734Didi Yûsuf uğrılık itdi
hemân
Şer'iñizde bize kuldı [ol]
'ayân

1735Siz didiñiz her kim ol
sârik kıla Ol kumâşın
sâhibine kul ola

1736Ben siziñ şer'iz ile hükm
eyledim Sârikin
oldur cezâsı söyledim

1737Bir dahi vardur benim
size sözüüm
Ben zulümkâr olmazam diñlen
gözüm

1738Biz Mısır kânûnı üzre
gidelim
Şâhı böyle hükmi kurmuş
n'idelim

1739Kim ki bir dirhem gümiş
çalar ise Sâhibi
arar anı bulur ise

1740Sârik olan iki dirhem
virmeli Ger
dilersiz anı böyle görmeli

1741Hod bilürsüz ölçekim
altundurur Öz elimle
almışam satundurur

1742İki kaymet lîk gümiş viriñ
baña Kardaşıñızı
virem sizden yaña

1743Yâ kul idüp anı bize
virmeli Yâhûd
tâsın kıymetini dirmeli
(55a)

1744Geldi İbn-i Yâmini
ayırdılar Söz bir
idüp şâha karşı turdılar

1745Didiler kim biz nice
yalvaralım Kardaşımız
cebr ile kurtaralım

1746Yohsa eylik ile virmez şâh
bize Birbiriyle
girdiler vâfir söze

1747Ol Yehûzâ didi bir kez
haykıram Ehl-i
Mısır gürzim ile ben
kıram

1748Kimdür ol kim gürzime
karşı gele Erlik
ahvâli nedür bizden bile

1749Didi Şem'ûn taş ile ben
urayım Kim öñime
gelür ise kırayım

1750Kimdür ol kim ol baña
karşı tura Ger
turursa tîz gider cânı sora

1751Didi Rûbîl yitmeye biñ er
baña
Kim gelürse gönderün benden
baña

1752Bir sanâpûr ağacını
aluram
Ehl-i Mısır birbirine ururam

1753Kimdür ol kim çün
benimle ceng ide Yir
yüzini bizlere ol teng ide

1754Didi Lâvî ben dahi ok
ataram
Çok taburlar birbirine
kataram

1755Tîrimi bir kez çekince
kirişe Kimin iki cânı
varsa girişe

1756Kimdür ol kim tîrime ola
siper

Kim gelürse eyleyem zîr [ü]
zeber

1762 Kimdür ol kim yok yire
cânıñ vire
Yir yüzine akıdup kanıñ vire

1757 Didi Hubbâz ben dahi
atam cirîd Mısr
içinde olmuşam bugün
ferîd

(55b)

1758 Karşu karşu âdemi ben
sökerem Yir yüzine
seyl gibi kan tökerem

1763 Her biri bir dürlü da'vâ
eyledi
Bu yañadan diñle Yûsuf
n'eyledi

1759 Kimdür ol kim darbıma
karşu gele Ceng
açılsın sabr idiñ bu dem
hele

1764 Didi bunlar cengi ederse
ey 'amû Hışma geldi
kalbleri kinlü kamu
1765 Ol bilürdi anların
ahvâlini
Mısr içinde bulmadı emsâlini

1760 Didi Râmîl bir girânı
aluram
Ceng içün meydânda da'vâ
kıluram

1766 Çün buyurdi bindiler on
biñ çeri Âhen ü
pûlâd giyinmiş her biri

1761 Na'ra urup sağa sola
ataram
Kardaşımı şâhdan alup
kurtaram

1767 Şehr içine düşdi gavgâ
nâgihân Birbirine
girdi pîr ile civân

1768 Pâdişâha geldi nâ-gâh bir
kişi

- Şâh-ı Reyân eyleyüp tefdiş işi 1775Geldi Şem'ûn ol dahi
na'ra urup
1769Çün işitdi şâh-ı Reyân
anladı Leyki Ke'ânîleri
çok tañladı
1776Pâdişâhın ussı gitdi ol
zamân
1770Didi on âdem cihânı
kıramaz Ceng
idince karşımızda
turamaz
1777Şehr içinde vâfir 'avratlar
dahi Hamlini vaz'
eyldiler ey ahî
1771Didi Yûsuf bunları ben
sınduram Sen
ferâgat eyle ey şâh-ı
kirâm
1778Geldi Rûbîl hamle kıldı
leşkere Kimse
karşu turmadı ol servere
1772Çün sarâya geldiler
kardaşları Taşra
kaldı kârubân yoldaşları
1779Gördi Yûsuf oldu leşker
târumâr İlerüye
geldi fi'l-hâl nâm-dar
1773Pes Yehûzâ na'ra urdı
nâgihân Gürzin
eline alup oldu revân
1780Bunların erligini seyr
eyledi
Hışma geldi ol Yehûzâ söyledi
1774Bilesince çün tokuz
kardaşı var Kiminiñ tîr
kimisiniñ taşı var
1781Vir bizim kardaşımızı ol
emîn Bir dahi na'ra
uram ditrer zemîn (56a)

- 1782Tâc [u] tahtıñ başıña dâr
eylerem Kardaşım
alup baña yâr eylerem
- 1783Biz Benî İsrâ'iliñ hod
aslıyuz
Ken'ân içinde peygamber
nesliyüz
- 1784Yok yire biz yirlere kan
dökmeyek
'Avdet idüp kimseye biz
degmeyek
- 1785Didi Yûsuf ey yigidler
kılmañuz Kendiñizi
biz bu dem er bilmeñüz
- 1786Hâzır olun kalduram
sizden tamar Biriñizde
kalmaya gürz [ü] teber
- 1787Çün bilürdi Mısr içinde ol
emîn Anlara kimse
olamazdı karîn
- 1788Sundı koltuğundan aldı
mâh-ı tâb Ol
nübüvvet yağlığını âfitâb
- 1789Yüzlerine karşı bir kez ol
açar
Silker ol dem cümlesin güçi
kaçar
- 1790Kaldı fî'l-hâl tutmaz oldu
elleri Gürzi giran
kalduramaz kolları
- 1791Gitdi Yûsuf hamle kıldı ol
zamân Her birine urdı
bir darb-ı girân
- 1792Bağladı bir bir giriftâr
eyledi Gördi Şem'un
çok katı 'âr eyledi
- 1793Baş aşğa saldılar cümle
kamu Birbirine
bakışurlar ey 'amû
- 1794Didiler kim bu bize bir
hâl idi Başımıza geldi bu
bir âl idi
- 1795Çün Behûzâ işbu sözi
söyledi
Çün bu işi dünyâda kim eyledi

1796Didi v'allâh bunda
Ya 'kûb nesli var Lîk
cihânı başımıza kıldı dâr

1797Kim benim kalbim
şehâdet eyledi
Bizlere Yûsuf bu hâli
söyledi

1798Tutdı Yûsuf aldı geldiler
girü Atdılar zindân
içine rû-be-rû

1799Hışm idüp zindân içine
atdılar
Üç gün anlar habs içinde
kaldılar

1800Şâh-ı Reyân çün işitdi bu
sözi Şâzilikden yaş ile
toldı gözi

(56b)

1801Yûsufa 'ışkı bir iken biñ
olur Ancılayın dürr
[ü] gevher kim bulur

1802Kaldılar zindânda üç gün
üç gice
Sen kulak vir bu kasas oldu
nice

1803Döndi Yûsuf lutf ile
hürmet idüp Çün çıkardı
cümlesin nusret idüp

1804Ellerini açmayup
getürdiler Yûsufiñ
karşısına yitürdiler

1805Didi Yûsuf ey igidler siz
biliñ
Şâh buyurdu bunları tîz katl
edin

1806İllâ ben siziñ gibi
[y]igidleri
Hayf ola kim öldüreyim sizleri

1807Her kim erdür ol eri
sevmek gerek Er yolında
er gibi turmak gerek

1808Varıñ imdi sizi âzâd
eyledim
Şâha yalvarup ricâli söyledim

1809Ellerinden bendlerin
götürdiler Mısr
içinden cümlesini sürdiler

1815Ol ikisi anda kaldılar
hemân Çün kalanı
oldılar yola revân

1810Çıkıldır taşra ne at var
ne deve Didiler
kim biz nice gidek eve

1816Kıldı sür'at ağlayuban
gitdiler Atâsınıñ
hazretine yitdiler

1811Didiler atamuza gitmek
gerek
Çün bu hâli aña şerh itmek
gerek

1817Geldiler babalarınıñ
yanına
İşbu âyet nazîl oldu şânına

1812Bizleri şâh Mısra bed-
nâm eyledi Pes
Yehûzâ işbu sözi söyledi

*rci'û ilâ ebîküm fe-kûlû yâ
ebânâ innec'b-neke sereka*¹⁰⁰

(57a)

1813Ben atamıñ yanına
gitmem hele Bunda
Şem'ûn ile kaluram bile

1818Firkatiyle didiler kim ey
ata Şâh bu dem hiç
itmedi bize 'atâ

1814Ben gidüp anıñ yüzine
bakamam
Dertlü bağrın hicr odına
yakamam

1819İbn-i Yâmin ölçeği
uğrıldı
Hışma geldi bizi gâyet 'ârladı

¹⁰⁰ Siz dönün babanıza deyin ki: "Sevgili
babamız, bizler farkına varmadan

o lun inan ki hırsızlık etmi."
(Yusuf
Suresi 81. ayetten)

1820Yükiniñ içinde sâ'î
buldılar

Bize çok dürlü cezâlar kıldılar

1821Sa'yi kılduk cebrîle
alayıduk

Mısr içinde ya'nî nâm
alayıduk

1822Tâkatimiz kalmadı gavgâ
idek Virmedi
kardaşımızı biz n'idek

1823Çün bu gavgâ geldi gâyet
gücine Hışma geldi atdı
zindân içine

1824Kalduk ol zindân içinde
üç gice Diñle imdi
hâlimiz oldu nice

1825Ellerimiz bağladı zencîr
ile
Vasf olunmaz dil ile takrîr ile

1826Geldiler zindân içinden
aldılar

Çün Yehûzâ Şem'un ile
kaldılar

1827Ger bize inanmaz isen ey
peder Sor Mısır
kervânına al bir haber

**Ves'elî'l-karyete illetî künnâ
fîha ve'l-'îre' illetî akbelnâ
[fîhâ]¹⁰¹**

1828Mâcerâyı gördi anlar
añladı Çün işitdi pîr-i
Ken'ân ağladı 1829 Didi
Ya'kûb Yûsufi virdim size
Dürlü dürlü hîle kıldınız
bize

1830Alup anı itdiñiz kurda
gıdâ Görelim
n'eyler bize bârî Hudâ

1831Hasretiyle bir zamân
çekdim firâk Şimdi İbn-
i Yâmini görmem ırak

¹⁰¹ nanmazsan, gitti imiz echrin ahalisine
ve yine içinde geldi imi kâfilede

bulunanlara sor.” (Yusuf Suresi 82.
ayetten)

1832 Kande Şem 'ûn hem
Yehûzâ gelmedi
Tâli'im hîç bu cihânda
gülmedi

1833 Çâresi oldur idem sabr-ı
cemîl

Çün bu âyet hakkına oldu delîl

**Kâle bel sevvelet-leküm
enfüsüküm emren fe-sabrun
cemîlün**¹⁰²¹⁰³

(57b)

1834 Zannım oldur cem'isi bile
gele

Düşmân ağlar dost olanımız
güle

1835 Kardaşıyla hem dahi
Yûsuf gelür Tañrınıñ
hikmetleriñ kul ne bilür

1836 Çünkü Ya 'kûb Yûsufi
añdı hemân Bu kelâmı
söylediler ol zamân

**'Asa'llâhü en-ye'tiyenî bihim
cemî'an inne hüve'l 'alîmü'l-
hakîmü**¹⁰⁴

1837 Bir uğurdan didiler kim
ey ata Yûsufi gayb
eyleyüp itdik hatâ

1838 Rûz [u] şeb anıñ için
ağladıñ

Firkat odiyla yüregın tağladıñ

1839 Sen anıñ ucından oldun
pîr kişi Çün
tecessüs eylediñ sen bu işi

1840 Ağlamakdan gözleriñ oldu
za'îf

¹⁰² Ama babaları Yakup: "Hayır, hayır!
Korkarım yine nefisleriniz sizi
olumsuz bir i e sürükleyip aya ınızı
kaydırmı tır. Ne yapayım? Bu hale
kar ı sükûnet ve ümit içinde
sabretmekten ba ka yapacak ey
yok!" dedi. (Yusuf Suresi
¹⁰³ . ayetten)

¹⁰⁴ Ümidim var ki, Allah bütün
kaybettiklerimi bana lutfedecektir.
Çünkü O 'Âlim'dir, Hakîm'dir.
(Benim de, onların da hallerini bilir
ve beni elbette hikmetini ortaya
koymak için, bu imtihana tabi
tutmu tur.)" Yusuf
Suresi 83. ayetten)

*Hem vücûdîñ kalmadı oldu
nahîf*

1841 *Yûsufîñ derdi seni eyler
helâk Ağlayuban
dâmeniñi itme çâk*

1842 *Bunca yıldur kâmetin oldu
kemân Yûsufîñ sağlığını
itme gümân 1843 Çünkü
oğulları anı söyledi
Döndi Ya 'kûb bu sözi
vasf eyledi*

*Kâle inne-mâ e kû bessî ve
hüznî ilâ'llâhî ve a'lemü
mine'llâhî mâle ta'lemûne¹⁰⁵*

1844 *Ben Hudânîñ lutfi ile
bilürüm Nekre
işlerden haberdâr oluram*

1845 *Leyki siziñ 'aklıñız keyl
eylemez 'Âkil her
bildigini vasf eylemez*

1846 *Yûsufîñ ol gördüğü düşi
çıkar*

*Bir gün elbet şâh olur bize
bakar*

1847 *Siz dahi karşısına kul
olasız Sâyesinde
istirâhat bulasız*

1848 *Bu yakında ol bizimle
görüşür İki hasret
birbirine kavuşur*

1849 *Ey benim cân [u] ciger
oğullarım
Firkatiyle deldiñiz bağrım
benim*

(58a)

1850 *Çünkü bunlar bu kelâmı
diñledi*

Onu bir kezden bu sözi söyledi

¹⁰⁵ "Ben, sıkıntımı, keder ve hüznümü sadece Allah'a arz ediyorum. Hem sizin bilemediğiniz birçok şeyi Allâh

tarafından vahiy yolu ile biliyorum." dedi.
(Yusuf Suresi 86. ayet)

*Kâlû in-yesrik fekad sereka
ahunlehü min-kablü fe-
eserreha Yûsufu¹⁰⁶*

1851 Didiler kim Yûsuf adlu
kardaşı Bir
anadan bir atadan sırdaşı

1852 Ol dahi anıñ gibi sârik idi
Halasından bir kemer çalmış
idi

1853 Çünkü Yûsuf bu kelâmı
bildi ol
Pes tebessüm eyleyüben güldi
ol

1854 Kalbi incindi bu sözden
nâgihân Didi
virmem şer'ile size hemân

1855 Göñli olmuşdı girü
döndürmege Atâsına
oğlını göndürmege

1856 Çünkü anlar Yusuf'a sârik
didi

Virmedi Bin Yamini
mekes eyledi 1857 Didiler ey
şehriyâr-ı muhterem Çok
kerem kıldıñ bize yâ ze'l-kirâm

1858 Bir dahi eyle sehâvet
ey ulu Atâsına sen
bağışla bahtulu

1859 Bilmeyüp yañlış yola
gitdi hemân Sen bizi
kılma tapıñdan bî-gümân

*Kâlû yâ cyyühe'l-'azîzü inne
lehû eben cyhen kebîren⁷³*

1860 Bir koca pîr atâsı var
ey ulu Dâ'im ağlar
gözleri oldu sulu

1861 Oğlını bağışla alup
gidelim 'Işkını buña
bıraktı n'idelim

¹⁰⁶ Onlar: "E er o çalmı sa, zaten daha önce
onun karde i de hırsızlık
yapmı tı." dediler. Yusuf bu sözden

duydu u üzüntüyü içine attı ve
onlara belli etmedi. (Yusuf Suresi
77. ayetten)

1862 *Sen tehî-dest bizleri
salma yola Pîr babası
işidine âh kıla*

*Kâle ma'âza'llâhi en-te'huze
ille men-vecedna metâ'ana
'indehû innâ izen le-
zâlimûnc⁷⁵*

(58b) *Fc-huz
chadana mekânchü inne
nerâke mine'l-muhsinîn⁷⁴*

1866 *Didi Yûsuf ben size suç
itmezem Suçsuz
olan kişiye güç itmezem*

73 Yusuf'un karde ini alıkoyması kar-
ısında, onlar öyle dediler: "Ey aziz
vezir! Onun pîr-i fanî bir babası
var."
(Yusuf Suresi 78. ayetten) 74 Onun
yerine bizden istedi ini alıkoy. Gerçekten
seni anlayı gösteren, iyiliksever
insanlardan görüyoruz." (Yusuf
Suresi 78. ayetten)

1867 *Uğrım oldur ben anı
virmem size Yok yire
yalvarmayıñ imdi bize*

1863 *Anı sen vir bizden al
birimizi
Kılma mahrûm anda ol
pîrimizi*

1868 *Anı koyup ben size suç
eyleşem
Zâlim oluram size güç eyleşem*

1864 *Râziyüz bunda bugün kul
olmağa
Rûz [u] şeb biz size hizmet
kılmağa*

1869 *Çün girüye döndiler
mahrûm [u] zâr
Didiler kim itmedi hiç
i'tibâr*

1865 *Lutf idüp ol suçını
bağışlağıl Suç bizim
ammâ sehâvet işlegil*

75 [Yusuf] dedi ki: "Biz malımızı
kimin yanında bulmu sak onu
alıkoyarız. Ba kasını tutmaktan
Allâh'a sî ınırım. Çünkü biz öyle
yaparsak zalimler arasına girmi
oluruz!" (Yusuf Suresi
79. ayet)

- 1870 *Pes bugün gitmek bize yol
olmaya Babamuz
katında makbûl olmaya*
- 1871 *Geldiler kardaşını tîz
buldılar
Bir uğurdan suçı isnâd kıldılar*
- 1872 *Didiler kim ölçeği aldıñ
n'îçün Pâdişâha kem işi
kıldıñ n'îçün*
- 1873 *Mısr içinde sen bizi kıldıñ
zelîl
Atamuz yanında hem olduk
hacîl*
- 1874 *Sen bizi kıldıñ melâmet yâ
kişi Kim delü olan
ider mi bu işi*
- 1875 *Babamuzıñ gözleri
görmez bizi İbn-i
Yâmin söyledi işbu sözi*
- 1876 *Didi hâşâ ben hıyânet
kılmadım Ölçeği
buğda içine salmadım*
- 1877 *Râzi olmam şâha ben kul
olmaya Pîr
atamdan âh [u] zârı
almaya (59a)*
- 1878 *Ben sizi Mısr iline
göndüreyim
Yûsufımdan bir haber
döndüreyim*
- 1879 *Hem dahi kardaşıñız oldu
nice
Sür'at idüp turmayup gündüz
gice*
- 1880 *Buğdamuz aç kalup ehl-i
'ıyâl Birimizde
kalmadı aslâ mecâl*
- 1881 *Didiler kim akçamuz
yokdur n'idek
Yüzimize tutnak idüp biz gidek*
- 1882 *Şâh bize virmez zahîre ey
'azîz
Mısr içinde olmaduk bizler
temîz*

1883Yüz karasıyla nice biz
gidelim

Şâh zahîre virmez ise n'idelim

1884Didi Ya 'kûb gitmemiş
tutmaz bu baş
Hayli dem ekl itmedik
bizler bir aş

1885Oğul evlâd sabrı bilmez
ey oğul Siz benim
bu sözimi idiñ kabûl

1886Me'mûl olur kim şâhın
hışmı ine Kalbine
şefkat anıñ Hakdan ine

1887Ben dahi bir nâme
yazayım aña Görüp anı
eyleye hürmet bana

1888Sûretâ şâh size kemlik
eyledi Döndi Rûbîl
oğlına ol söyledi

1889Didi oğlum al eliñe
hâmeñi

Ben diyem sen 'İbrî yazğıl
nâme'i

1890Pîr oluban gözlerim
seçmez benim

Hışm içinde ditreşür
cânım benim

1891Aldı Rûbîl destine çün bir
kalem Çekdi kırtâsın
üzerine 'alem

1892Turdı Ya 'kûb söyledi
gevher kelâm Pâdişâha
eyledi ol çok selâm

1893Düzüp dîbâcesin döndi
kelâma Didi ey
pâdişâh ba'de's-selâma
(59b)

Mefâ 'îlün Mefâ 'îlün Fe 'ûlün

1894Benim bu hâlîme âgâh
olasın Olup bâkî
sa'âdetde kalasın

1895 Bilürsin yok vefâsı
rûzigârîñ Saña
yardımcı ola Kirdigârîñ

1901 Yarın Allâh saña bir bir
sorısar Bütün
halka terâzûyı korısar

1896 Mukaddem bizlere kıldıñ
'atâyı
Kamu şâ[d] eylediñ yohsulu
[u] bâyı

1902 Helâhına anıñ vardur
hisâbı
Harâmına dahi vardur 'azâbı

1897 Te 'âlâ'llâh kahat virdi
ilime
Toyunca hiç ta 'âm girmez
elime

1903 Sen anı sanma kim kıl kâl
sorulmaz Cihân
da 'vâsı üzre ol kurulmaz

1898 Olup fânî pîr olmışdur
kemânım
Kesildi dünyâdan 'ahd [ü]
amânım

1904 Nebîdür bu velîdür yüz
görülmez
Kamuniñ defteri açup
dürülmez

1899 Bugün yarın gözedür
gözlerim yol Veli dirler
Mısır'da buğda var bol

1905 Bu sultândur bu bir
hândur dinilmez Her
insânıñ velî kalbi
delinmez

1900 Fakîre merhamet it acı
gözle Diyârında olan
muhtâcî gözle

1906 Te 'âlâ çün seni şâh kıldı
Mısra
Olup tebdîl güzâr it
'usri yusra¹⁰⁷ 1907 Benim

¹⁰⁷ “ Her güçlükte bir kolaylık vardır.”

(n irâh Suresi 5. ve 6. ayetler)

*oğullarım geldi cenâba
Tutup sözüm olup nâ'il sevâba*

*Benim ceddîm ol
İbrâhîm Halîldür*

*1908Mukaddem eylediñ bize
vefâyı Velî bu dem baña
kıldıñ cezâyı*

*1914Hem aña on suhuf indürdi
Allâh Bekâsı mülkine
göndürdi Allâh*

*1909Benî İsrâ'iliñ var i'tibârı
N'içün yağmâ idüpsin
iftihârı*

*1915Cihâna kim gelürse ol
olur fân
'Ammim İsmâ'ile koç
geldi kurbân*

*1910Benim oğlıma tâs çaldı
dimişsin İdüp sârik
kamuya söylemişsin*

*1916Benim atam dahi İshâk
Peygamber Gelüp
Ken'ân iline oldu rehber*

*1911Neden kıldıñ aña sen
iftirâyı
Saña ger eylesem ben bed-
du'âyı*

*1917Revâ midür bizi sârik
tutasın
Benî İsrâ'ili elden atasın*

*1912Eridüp Kûh-ı Kâfi
inkisârım Kabûl
eyler du'âmı Kirdigârım*

*1918Benim kalbim aña hergîz
inanmaz
'Akıl sâhibleriniñ fikri kanmaz*

(60a)

*1919N'içün oğlum çala altunlu
tâsı*

*1913Saña şâhlık viren
Hayyü'l-Celîldür*

Olan sârik olur Mevlâya 'âsî

1920Anı saklar benim püşt [ü]
penâhım Cihânda
gülmedi baht-ı siyâhım

1927Gözüm yaşı ile nâmem
yazıldı Rivâyâtı 'ale'l-
icmâl düzüldi

1921Velî bir oğlumu kurd aldı
gitdi
Firâkı bağıma gam saldı gitdi

1928Bu dem nâmem saña vâsıl
olunca Görüp
mefhûmını anda bilince

1922Gice gündüz yanar 'ışkâ
cânımda Anı zann
eylerem turur yanımda

1929Benim oğullarım göndür
berâber Kim on
biri bile gelsin serâser

1923Hemîn oldur benim fikr
[ü] hayâlim Oluban
nât[ü]vân yokdur
mecâlim

1930Saña buğda için itmem
ricâyı Velî oğluma itme
iftirâyı

1924Baña mesken olupdur
beytü'l-ahzân
'Aceb bu derdime olur mı
imkân

1931Benim Rabbim benim
rızkımı virür Karıcanıñ
izini taşda görür

(60b)

1925Benim ol oğlumu koydum
yirine Biriniñ derdi
beñzer mi birine

1932Bu def'a oğlumu
göndürmez isen
Bütün mecmu'ını döndürmez
isen

1926Anı uğrı diyüp meks
eylediñ sen Neden
nâşî bu sözi söyledin sen

1933Sözümü tutmaz iseñ
âşikâra
Teşekkî eylerem Perverdigâra

1940Döndi atasına yazdı bir
varak On iki nâme
yazılmışdı sebak

1934Yazup ol nâme'i viridi
'ayâne Olup oğulları
yola revâne

1941Atasına gelmez idi nâmesi
Zîrâ anıñ bellü idi
hâmesi

1935Biraz bakır koyuban
yüklerine Alup
buğda geleler evlerine

1942Nâme'i alan aña virmez
idi
Ya 'kûb anıñ 'aklına gelmez idi

1936Geldiler kardaşlarını
buldılar Aldılar
Yûsuf katına geldiler

1943Yazdı Yûsuf ol be-nâm-ı
Girdigâr Evvel
oldur âhir ol Perverdigâr

1937Çün du'âlar kıldılar ser-
tâ-kadem Didiler
kim düşmânıñ olsun
'adem

1944Pâdişâh oldur kalanıdur
mecâz Ol hakikat
pâdişâhı bî-niyâz

1938Aldı Yûsuf nâme'i gördi
hemân
Tökdi gevher gözlerinden
erguvân

1945Yirde gökde oldurur
Rabbü'l-Enâm Yok
şerîki yok nazîri Lâ-
Yenâm

1939Aldı fi'l-hâl mefhûmını
okudı Bildi Yûsuf kim
atası kakıdı

1946Birliğine yiddi kat gökler
sened
Arş [u] ferşi halk idüben bî-
'amad

1947Yirde gökde cümleñiñ
kaydın görür İsmi
Rahmân ‘âmmeniñ rızkın
virür

1948Zâhîrinde kudreti
işâdadur Bâtınında
hikmeti ihfâdadur

1949Küntü kenziñ¹⁰⁸sırrını
bildürmedi Dostını ol
dünyâda güldürmedi

1950Ba ‘zı kulu su bulamaz
içmeye Ba ‘zı
sudan yol bulamaz
geçmeye
(61a)

1951‘İzzet hürmet çün gelür ol
Tañrıdan ‘Âkil olan
bilmez eylik gayrıdan

1952Âdemi halk eyleyüp virdi
vücûd Pes melekler
kıldılar aña sücûd

1953Girdi cennet içine zevk
eyledi
Halk idüp Havva ile çift eyledi

1954Hâsılı söz geldi anlar
fâniye Nâs türeyüp
Hâlıkını tanıya

1955Cennet içre ni ‘meti
bulmuş iken Sermed-i
lezzetlere dalmış iken

1956Geldi bu fânîde gördi
zahmeti Düşdi
boynuna cihânıñ mihneti

1957Ol cefâkâr taşın aldı
boynuna Bir ağırlık
çökdi anıñ aynına

1958Hak Te ‘âlâ tağlara emr
eyledi

¹⁰⁸ “ te, nefisleriniz için hazineye
tıktıklarınız!” (Tevbe Suresi 35.
ayetten)

*Korkdı anlar almayup gayr
eyledi*

1959Çünkü Âdem cenneti

*görmüş idi Ol
hisâbsız ni'mete irmiş idi*

1960Hiç unutmaz idi Hakkın

*ni'metin
Bu sebebden aldı dehrin
mihnetin*

1961Ya'nî varup cenneti

*görmek için Hakkıñ ol
dîdârını irmek için*

1962Dehr içinde sürdi ol biñ

*yıl 'ömür
Hak Te'âlâdan aña geldi emir*

1963Gitdi uhrâ mülkine kıldı

*vefât
Kim ki geldi bu cihâna
oldı mât*

1964Âdemiñ neslinden

*İbrâhîm Halîl
Geldi yirler yüzine dost-
ı celîl*

1965Cenk idüp Nemrûd la'în
*kallâş ile Hak
Te'âlâ sınadı âtâş ile*

1966Viridi kendini belâlar
okına

Haşre dek dillerde nâmı okuna

1967Sabr ile oldu Te'âlâya
Halîl

*Sabr ile sevdi anı Hayyü'l-
Celîl*

1968Sabr ile irdi iren
*maksûdına Sabr ile
irdi iren ma'bûdına*

1969Her kemâlât sabr ile olur
*velî Her bir 'âkıl bu
söze dirler belî*

(61b)

1970İki oldu oğlı anıñ nâ mudâr
Birisini Tañrıya kurbân adar

- 1971 *‘İşk-ı Hakdan gelmedi acı
aña Hak Te ‘âlâ
indürüp koçı aña*
- 1972 *Hîç birisi bu cihânda
gülmedi
Hakdan özge gayrı
nesne bilmedi* 1973 *Kıldı âtâş
ile Mevlâ imtihân Kavmi ile
çekdiler çok imtinân*
- 1974 *Sen dahi ol zâta oldun
silsile
Beytü ‘l-ahzâna girüp çekdin
çile*
- 1975 *Sabr idüp ol ev içinde
kalasın
Kurd yimiş oğlını bir gün
bulasın*
- 1976 *Bir oğul için neden
kalbin melâl
Görelim n ‘eyler Hudâ-yı Zü ‘l-
Celâl*
- 1977 *Çünkü Yûsuf nâme ‘i kıldı
tamâm Sırrını
bildürmedi hîç ol imâm*
- 1978 *Tutdı bir sâ ‘î yola itdi
revân Gözlerinden akdı
yaşı erguvân*
- 1979 *Yıl devesine anı
bindürdiler
Sür ‘at ile Ya ‘kûba göndürdiler*
- 1980 *Aldı Ya ‘kûb nâme ‘i açdı
hemân
Çünkü bildi mâ-hasal kıldı
gümân*
- 1981 *Didi bu Reyyânîler sözi
degil Nâme ‘i yazan
Şahın özi degil*
- 1982 *Bu söz ol Rûhânîler
sözidürür Belkim ol
Ken ‘ânîler sözidürür*
- 1983 *Şâh-ı Reyyân böyle söz
bilmez yaza ‘İlm-i
Bâtınca ‘İbârâ ‘yı düze*

1984Zannım oldur kurd yimiş
oğlum ola Andan
özge bu kelâmı kim bile

1989Mihneti Hakdan bize
tuhfe bilek Biz yine
mâ-nahan olan fiye gelek

1985Remz ile çün yazmış idi
mâh-ı tâb Bağrı
yufka olanı yakdı kitâb

1990İşit imdi Yûsufiñ
kardaşları
Bir yire cem 'oldılar sırdaşları

1986Kim saña ruhsat virüp
Bârî Hudâ Hâmûş
olma söyle İrşâdı gedâ

1991Geldiler çün Yûsufiñ tîz
yanına İşbu âyet nâzîl
oldı şânına

**Kâlû yâ eyyühe'l-'azîzü
messena vechlena'd-dürrü ve
ci'na bi-bidâ'atin¹⁰⁹**

1987Kıssa'ı çün evvelinden
söylediñ Kendi
nefsiñe anı nush eylediñ

1992Gâyet açlık anları almış
idi

Her birisi bî-mecâl kalmış idi

1988Sen 'aceb aldıñ mı
bundan 'ibreti
Kullarına Hak virüpdür
nusreti

1993Söz bir idüp didiler kim
ey 'azîz

Mısr içinde biz seni gördük
temîz

(62a)

¹⁰⁹ Onlar "Ey Aziz Vezir! Biz de, ailemiz
de yine darlık ve sıkıntıya dü tük,
biz bu sefer pek az bir mebla

getirebildik." dediler. (Yusuf Suresi
88. ayetten)

1994Ehlimiz açdan buñaldı ey
ulu Merhamet eyle
bize yüzi sulu

1999Sen kerem kıl bizlere eyle
'atâ Gerçi biz itdik ise
öñden hatâ

1995Akçamuz yok key kumâş
getürmişüz Vâle olup
'aklımız ötürmişüz

2000Çünkü bunlar çok recâlar
eyledi
Döndi Yûsuf işbu sözi söyledi

1996Ol yarar eşyâ degil leyki
saña Hürmet eyle pîr
atamuzdan yaña

**Kâle hel 'alimtüm mâ-fe'altüm
bîYûsufe ve ahîhi iz-entüm
câhilûne¹¹¹**

**Fc-evfi lena'l-keyle ve
tesaddak 'aleyna inne'llâhe
yeczi'lmütesaddikîne¹¹⁰**

2001Yûsufa kardaşına siz
n'itdiñiz Atup [anı]
kuyuya siz gitdiñiz (62b)

1997Bizlere eyle tasadduk yâ
imâm Zâyi 'eylemez anı
Rabbü'l-Enâm

2002Siziñ oldur dâ'imâ
mu'tâdiñiz Pîr atañızı
gelüp aldadiñiz

1998Zâd zahîre ilimizde
kalmadı
Yiddi yıldur bir nevâle olmadı

2003Gömlerini boyadiñiz kan
ile Eylediñiz bu işi

¹¹⁰ Lütfen bize tahsisatımızı tam ölçek ver
de, parasını veremedi imiz kısmı
da sadakanız olsun. üphesiz ki
Allah tasadduk edenleri fazlasıyla
ödüllendirir." (Yusuf Suresi 88.
ayetten)

¹¹¹ Artık zamanı geldi ini dü ünerek Yusuf:
"Siz, cahilli iniz döneminde Yusuf
ile karde ine yaptı nız muameleyi
biliyorsunuzdur de il mi?" dedi.
(Yusuf Suresi 89. ayet)

- pünhân ile 2004 On sekiz
mankıra anı satdınız
Kul yirine haz çeküp siz
atdınız*
- 2005Döndi kardaşları inkâr
eyledi
Sen kulak vir gör ki Yûsuf
n'eyledi*
- 2006Didi Yûsuf sırrımı açdım
bugün Pâdişâhîñ hazne
açdım bugün*
- 2007Seyr iderken buldum anda
bir varak 'İbrî dili
üzre yazılmış sebak*
- 2008Kimse bilmez kim anı
kır'at ide Pâdişâhîñ
işine hizmet ide*
- 2009Siz de bilin var ise 'İbrî
dili Gerçi oldu ol
letâfet bülbüli*
- 2010Didiler kim biz anı kıra'at
idek Vüs'amız olur ise
dikkat idek*
- 2011Viridi Yûsuf ellerine
hücceti
Bilüp anı korkdılar gâyet katı*
- 2012Çünkü anlar Yûsufî satar
iken Sayru idüp
Mâlike virür iken*
- 2013Mâlikin destine hüccet
virdiler Okuyup çün
adlarını gördiler*
- 2014Gördi Yûsuf anları
hayrân [u] zâr
Didi vakti geldi olam
âşikâr*
- 2015Nâgihân açdı yüzinden ol
nikâb Sandılar toğdı
sarâya âfitâb*
- 2016Pûrka'ı yüzinden aldı
gördiler
Tahtda turan Yûsuf imiş
bildiler*

2017Baş aşğa saldılar anlar
kamu
Bildiler kim kardaşımı ey
'amû

2018Kaldurup baş didiler kim
ey 'azîz Biz seni
Yûsufa beñzetdik temîz
(63a)

2019Didi ben Yûsuf Yemen
kardaş baña Sâbıkâ siz
kim kıldınız iş baña

2020Dizleriniñ üzerine
çökdiler
Gözlerinden kanlu
yaşlar tökdiler

2021Didiler kim biz
günâhkâruz kamu
Bildik ol yazuğumuzı ey
'amû

2022Didi Yûsuf kim ki sabr itdi
'ayân

'Âkıbet bir işe irer bî-gümân
nnehû men-yetteki ve yesbir
fe-inne'llâhe lâ-yudî'u
ecce'lmuhsinîne¹¹²

2023Mihnete sabr eyleyenler
anı bil
Ni'mete irişdürür Hayyü'l-
Celîl

2024Bir kişi kim korka
Allâhdan müdâm Lutf
ile gark ider Rabbü'l-
Enâm

2025Kullarınıñ ecrini yok
eylemez Kul odur
kim sabr idüp ol söylemez

2026Diñle imdi Yûsufiñ
kardaşları
Gözlerinden akıdurlar yaşları

¹¹² “u kesindir ki, kim Allah'ı sayıp
haramlardan sakınır, itaatlara
devam ve imtihanlara sabrederse,

Allah da böyle güzel hareket
edenlerin mükâfatını asla zayî
etmez.” (Yusuf Suresi 90. ayetten).

**Kâlû ta'llâhi lekad
ascreke'llâhü
'aleyna ve in-künna le-
hâti'îne¹¹³**

2027Her birisi geldi 'özrin
diledi
Döndi anlar bu kelâmı söyledi
2028Biz seni kılduk atamızdan
cüdâ Şimdi geldik
tapiña olduk gedâ

2029Biz seniñ bu hâliñi itdik
'aceb
Leyki bu şâhlıkıña olduk sebab

2030Didi Yûsuf ey benim
kardaşlarım
Siz benim gözüm gibi
sırdaşlarım

**Kâle lâ-tesrîbe 'aleykümü'l-
yevme ye firü'llâhü leküm ve
hüve erhamü'r-rahimîne⁸³**

2031Size ben bugün 'atâlar
eyleyem Suçuñızı
hâlikımdan dileyem

(63b)

2032Zîrâ Allâh merhamet
kânıdurur Kulı 'afv
itmek aniñ şânıdurur

2033Geldiler kardaşları çün
görüşür Sandılar
Aya Ülker kavuşur

2034Birbiriyle sarılup şâ[d]
oldılar
Şâh buyurdi çün beşâret
kıldılar

83 Yusuf öyle cevap verdi: “Bugün sizi kınayacak, serzeni te bulunacak de ilim! Ben hakkımı helâl ettim. Allâh da sizi affetsin. Çünkü merhamet edenlerin en merhametlisi O’dur.” (Yusuf Suresi 92. ayet)

¹¹³ Karde leri de öyle dediler: “Vallahi de, tallahi de Allah seni bize üstün kılmu tır. Do rusu biz suçlu idik.”

(Yusuf Suresi 91. ayet)

2035Didi Yûsuf tîz kurun siz
hûnı hâss Hûna bile
oturalım bâ-havâss

2041Didi Yusuf biz nice etmek
gerek Babamıza bir
haber gitmek gerek

2036Pes kızıl altun siniler
kurdılar Hizmet
idenler ayaka turdılar

2042Didiler kim bil eyâ şâh-ı
cihân
Atamıza idelim anı 'ayân

2037Şâ[d]ılık ile ta 'âmı yidiler
Hâlîka hamd [u] senâlar
itdiler

2043Gözleri görmez cihânı ey
ulu İçî taşı gam
fîrâkıyla tolu

2038Anlarıñ ahvâlini Reyyân-ı
Şâh
Geldi bir bir añladı zerrîn
külâh

2044Siz götürün gömlegim
viriñ aña Cümleñizi
isterem benden yaña

2039Yûsufa şâh söyledi kim ey
emîr

2045Anlarıñ katında bir er var
idi Yel gibi gider
katı reh-vâr idi

Bu [y]igid bilişin mi ey münîr

2046Didiler kim bir kişi olsa
bize Kim bu yolu bir
gün içinde uza

2040Çün Melik-i Reyyâna
virdi ol haber

Kim bular kardaşların mıdur
mu'teber

2047Didi Yûsuf kim götüre
gömlegi Çün
hayâtımı işide dîn begi

2048Alup anı gözlerine ol süre
Şâ[d] oluban 'âlemi

rûşen göre (64a)

2049Çün Yehûzâ işidine bu
sözi

Şâ[d]ılıktan yaş ile doldı gözi

2050Didi şâhım gömlegi ben
götürem
Devletinden ben bu işi
bitürem

2051Kanlu gömlek sâbıkâ
virdim aña Şimdi
tebşîr gideyim andan
yaña

2052Yel devesine binüben
gitdiler
Dürlü ni 'metler aña
yükletdiler

2053Didi Yûsuf çünki yola
çıkasın

Sen dönüp Ken 'ân yolına
bakasın

2054Gömlegi sen açasın bir
kez hemân Silkesin
Ken 'âna karşı ey civân

2055Taki anın kokusun bâd-ı
sabâ
Götürüp Yakupa yel eyler
cebâ

2056Çün Beşir ile revân oldu
yola Sür 'at idüp
bakmadı sağa sola

2057Vardı Ken 'ân yolına çıkdı
hemân Gömleki açdı
Yehûzâ ol zamân

zhcbû bi-kam ysî hâza fe-
clkûhu 'alâvechi cbî ye'ti
basîren¹¹⁴

¹¹⁴ “u gömle imi alın, babmın yanına
varıp onun yüzüne sürüverin, o

zaman gözü açılacaktır.” (Yusuf
Suresi 93. ayetten)

2058Kızlarına didi Ya 'kûb ey
niğâr Yûsufiñ kokusu
geldi âşikâr

2059Siz eger dîvâne dimezsiz
baña
Ben bu hâli añlayup kaldım
taña

2060Zannım oldur geldi Yûsuf
yanıma Bir hayât
irişdi tatlu cânıma

2061Ya 'kûbîñ bu sözini
işitdiler
Bir uğurdan üzerine güldiler
Velemmâ fesaleti'l-'îrû kâle
ebûhum innî lâ-cidü rîhe
Yûsufe lev-lâ
entüfennidûne¹¹⁵¹¹⁶

2062Didiler kim Yûsufı unut
hele Kırk yıl oldu
gideli kanden gele

2063Bunca yıllar âh çeküp
kıldıñ figân Ağlayuban
kâmetin oldu kemân (64b)

2064Didi ben anıñ kokusın
aluram
Soñra size ben hikâyet kıluram

2065Geçdi ol gün çün irişdi
peyk-i hâs Kaygudan
gönülleri oldu halâs

2066Kavmi ile Ya 'kûb oturmuş
idi Yûsufa endişesin
kurmuş idi

2067Girdi Ken 'ân içine kâsîd
hemân
Bir nidâ haykırdı kavme ol
zamân

2068Çağırup dir kim halâ'ik
hâs-ı 'âm

¹¹⁵ Kafilê daha Mısır'dan ayrılır ayrılmaz,
öteden babaları: "âyet "bunadı"
demezsensiz, do rusu ben Yusuf'un

kokusunu alıyorum."dedi. (Yusuf
Suresi

¹¹⁶ . âyet)

Yûsufi buldı bugün
Ya 'kûb tamâm 2069 Ol üni
Ya 'kûb işitdi kıldı âh
Bu ne gavgâdur didi kıldı
penâh

2070Didi kavmi bu beşâretdür
meger Yûsufi bulduk
diyü geldi haber

2071Didi ol dem ben size
virdim haber
Siz sözime uymadıñız hîç
meger

**Kâle elem ekul-Ieküm innî
a'lemü minc'İlâhi mâ lâ-
ta'lemûne¹¹⁷**

2072Geldi kâsid Ya 'kûbıñ aldı
elin
Bundan öte didi sen egme
bélin

2073Çün Yehûzâ yoldadur
şimdi gelür Yûsufi hod
benden ol a'lâ bilür

2074İşit imdi ol Yehûzâ
n'eyledi
Gömlegi virdi Beşîre söyledi

2075Biñ deve ile gelem git
ilerü
Çün Beşîr girdi kapudan içeri

2076Gömlegi sardı yüzine ol
zamân Rûşen olup
gözleri gördi hemân 2077
Ehl-i Ken 'ân çünkü anı
bildiler

Geldi Ya 'kûba beşâret kıldılar

2078Nâgihân irdi Yehûzâ
şâdumân Bir deve
yük buğda tökdi ol zamân

(65a)

¹¹⁷ [Yusuf]: “Ben sizin bilmediklerinizi
Allah tarafından vahiy yoluyla
bilirim, dememi miydim?” dedi.

- 2079Ehli açlık ile buñalmış idi 2086Didi sen anuñ içün olma
Yok zahîre çâresiz zelîl
kalmış idi Gitdigi yol şer‘-i İbrâhîm
Halîl
- 2080Yûsufi işitdiler cümle 2087Bu haber Ya ‘kûbı şâdân
kamu Zâd zahîre eyledi
unuduldi ey ‘amû Secde kıldı Şükr-i Yezdân
eyledi
- 2081Çün Yehûzâ geldi fi ‘l-hâl 2088Didi havfim andan idi ben
ilerü Atasıyla oldu za‘îf
anda rû-be-rû Oğlan idi Yûsufim ‘aklı nahîf
- 2082Tâkati gitmiş iken buldı 2089Aldayuban yoldan atalar
mecâl Döndi Ya ‘kûb anı Nefse uyup
oğlına kıldı su‘âl tamuda yana cânı
- 2083Didi oğlum mâcerâyı 2090Ayrı düşüp birbirimiz
söylegil Yûsufiñ görmeyek
ahvâlini şerh eylegil Cennetiñ bâğında lâle
dirmeyek
- 2084Babamuz yâ dedemüz 2091Bunca yıllar kılduğum zâr
yolında mı Yohsa [u] figân Bu
Reyyânîlerin aynında mı sebebden idi eylerdim
nihân
- 2085Çünkü Ya ‘kûb işbu sözi 2091Bunca yıllar kılduğum zâr
söyledi Pes Yehûzâ [u] figân Bu
Yûsufi vasf eyledi nihân

- 2092Şimdi şâ[d] olup işitdim Sür‘at idüp turmayup tîzce
ben anı Öyle diniñ gidiñ
saklayan kişi kını
- 2093Mâl-ı Kârûn olsa bizde ey 2099Ehliñiz ile gelin cümle
‘amû Arada dîn tamâm Biz görek
olmasa yok bil kamu n’eyler Hudâ-yı Lâ-
Yenâm
- 2094Yalıñız dilde degil dîn ey 2100Düzdiler Ya ‘kûba bir
ulu hevdec ulu Altun atlas
Cümle hâlin dîn gerek ey
bahtulu ile üsti örtülü
- 2095Bu yañadan diñle Yûsuf 2101Beglerinden göndürüp ol
hâlini Virdi kardaşlarına iki mîr İki biñ atlu koşup
çok mâlını ol zerre şîr
(65b)
- 2096Biñ deve yüki virüp buğda 2102Urdılar tabl u ‘alem
hemân Ken‘ân iline anı götürdiler Çıkdı
kıldı revân Ken‘ân iline yöneldiler
- 2097Döndi kardaşlarına ol 2103Çünkü Ken‘ân şehrine
söyledi irişdiler Geldi
Sen kulak vir gör ki Yûsuf Ya‘kûba beşâret virdiler
n’eyledi
- 2098Didi Ken‘ân ehline taksîm 2104Ni‘meti hem mal
idiñ getürdiler bile Zad
zahirenin hesabın kim bile

*Kâlû yâ ebana'sta fir lena
zunûbenâ inna künna
hâti'îne¹¹⁸*

2105 Geldiler atalarınıñ yanına
İşbu âyet nâzîl oldu şânına

2106 Nâlîş idüp didiler ki ey
ata

Sâbıkâ biz eyledik size hatâ

2107 Yûsufi biz eyledik senden
cüdâ

Pâdişâh kıldı anı Bârî Hudâ

2108 Sen bizim içün dile

Hakdan meded

Yok şerîki oldur Allâhu's-

Samed

*Kâle sevfe esta firû-leküm
Rabbî innehü hüve'l- afûru'r-
Rahîmü¹¹⁹¹²⁰*

2109 Didi Ya 'kûb çün seher
vakti ola Hak
Te'âlâ suçunızı afv eyle

2110 Destim açup Halîka
yalvarayım Hem dahi
size helâllik vireyim
(66a)

2111 Gördi Ya 'kûb Hâlîka
hamd eyledi Bu
Yañadan diñle Yûsuf
n'eyledi

2112 Babasınıñ vasf-ı hâlin
söyledi Geldi şâh
katına ta 'rîf eyledi

2113 Kardaşını kavmini didi
hemân

Mısr iline geldügin kıldı beyân

¹¹⁸ Evlatları ise öyle dediler: "Ey bizim efkatli babamız! Bizim günahlarımız için Allâh'tan ma firet diler. Do rusu biz günahkâruz." (Yusuf Suresi 97. ayet)

¹¹⁹ O öyle cevap verdi: "Sizin için Rabb'imden af dileyece im. Gerçekten ol Gafûr'dur, Rahîm'dir." (Yusuf Suresi ¹²⁰ . ayet)

2114Pâdişâh ol demde pîr
olmuş idi 'Ömri
anıñ âhire irmiş idi

2115Yûsufa ısmarlamışdı
saltanat
'Adli dâdı mâlı mülki
memleket

2116Bu haberden oldı cânı
şâdumân
Yûsufa çok kıldı tahsîn ol
zamân

2117Didi Yûsuf atama karşı
varam
Ol gelince lâ'ik olmaz ben
turam

2118Kavmi ile ol göçüp Mısra
gelür Saltanat tahtında
ol bizi bilür

2119Hem dahi kardaşlarım
gelür bile Şâyi' oldı bu
haber dilden dile

2120Dilerim kim bî-hisâb
leşker düzem Hâk-ı
pâyına gidüp yaşıım süzem

2121Pîr atadur destine almış
teber
Hem nebîdür Hakdan ol virür
haber

2122Lâzım oldı ben gidem
karşu aña Çok
du'âlar eyleye ol pîr baña

2123Pâdişâh Yûsufdan anı
diñledi Çün bu
pendi Yûsufa ol söyledi

2124Şâh didi kim bir sözüm
vardur saña
Sen gidince pîr atañızdan
yaña

2125Babaña karşı gidince ey
münîr İnme atıñdan yire
bedr-i münîr

2126Bir yire dirilse leşker bâ-
haşer Pâdişâh olan
çeker andan hazer

2132Gelüp mevce ki vuslat
bahri daşdı Muhabbet
deryâsı başından aşdı

2127Sen benim bu sözümi
kılma ‘aceb
Şâhlıkından inmege olur
sebeb

2133Çü yitmiş ev idi kavm [ü]
kabîle Kamu hicret
idüben geldi bile

2128Çün atandur ol kusûra
kalmaz ol Hîç saña
buğzı ‘adâvet kalmaz ol

2134Gözi kaldı anıñ Mısırñ
yolında Oğulları
döner sağı solunda

2129Didi Yûsuf öyle olsun ol
zamân
Taşra geldi leşkerin düzdi
hemân

2135İki günlük yolu bir gün
alurlar
Gice gündüz idüp sür‘at
giderler

(66b)

2130Döndi Yûsuf kırk biñ
araldı hemân Atası
Ya ‘kûbına oldu revân

2136Velî Yûsuf dahi çıkdı
Mısırdan
Te‘âlâ’llâh beyân idüp bu
sırdan

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Fe‘ûlün

2131Bu kez Ya ‘kûb gelüp
Ken‘ân ilinden
Yehûzâdan haber aldı
gülinden

2137Resûline bu âyet oldu
nâzîl Murâdına kılup
Ya ‘kûbı nâ’il

*Verefe'a ebeyhi 'ale'l-'ar i ve
herrûlehü seceden ve kâle yâ
ebeti hâza te'vîlü rü'yâye¹²¹*

2138Dahi Yûsuf aña karşu
giderdi Bu sözi
kalbi ile fikr iderdi

2139İki endîşe kalbine gelürdi
Atasına katı hürmet kılarıdı

2140Biri oldur didi ben atdan
inem
Atam karşusına pervâne
dönem

2141Velâkin şâh baña kıldı bu
pendi Alup halvet yire
vasf itdi kendi

2142Atamıñ hâtırı kalur mı
bilmem
Kalursa ger iki dâreynde
gülmem

2143Açup destin du'â kıldı
Hudâya Didi yâ
Rab 'ayân it bu gedâya

2144Bu yolın kankısına ben
gideyim Dahi
bilmem aña dermân
ideyim

(67a)

2145Tevekkül tam idüp anda
özüni
Gelüp ilhâm alup uyku gözüni

2146Gelüp tîz bir kişi virdi
selâmı İdüp Yûsuf ile bir
hoş kelâmı

2147Didi ulu söziñ itmek
gerekdür Ataña at
ile gitmek gerekdür

2148Ulu sözi tutan olur ulu ol
Murâdı ne ise âhir bulur ol

¹²¹ Annesi ile babasını yanına oturttu.
Hepsi onun önünde saygı ile
e ildiler. Yusuf: "Babacı ım, i te

küçükken gördü üm rüyanın
tabiri!" dedi. (Yusuf Suresi 100.
ayetten)

- 2149*Ki zîrâ sen şehîñ fevkinde*
 isin Sadâret sadrınıñ
 tahtında isin
- 2150*Bugün şâyed ki sen insen*
 atından Olursın
 dûr sadâretin katından
- 2151*Şahuñ toğrı sözi bu dem*
 kabûl it Nâsın
 râhatlığı içün hamûl it
- 2152*Hemân Yûsuf bilüp*
 cândan uyandı Bu
 sözi gûş idüben ‘aklı
 kandı
- 2153*Çeküp taburını oldı*
 revâne
 Sadâlar hây [u] huy toldı
 cihâne
- 2154*Ki zîrâ gitmiş idi kırk biñ*
 atlu Bölük bölük
 giderler iki katlu
- 2155*Semâya çıkdı at insân*
 avâzı
 Sadâlar cem ‘ olup tutdı Hicâzı
- 2156*Nice begler giderdi bile*
 karşu Açıldı lâleler
 bizendi çarşu
- 2157*Bu kez Ya ‘kûb çıkup*
 Ken ‘ân yolından
 Oğulları döner sağı
 solından
- 2158*Görüben Yûsufı at*
 oynadurlar Cihânı
 na ‘ralardan kaynadurlar
- 2159*Kamu ehli ‘ayâl ile*
 gelürler
 Yûsuf karşu çıkup anı bilürler
- 2160*Didiler Ya ‘kûba göründi*
 Yûsuf
 Sakın ‘ışkı içün çekme te’essüf
- 2161*Velî gâyet hisâbsız leşkeri*
 var Mısır ülkesiniñ
 çok kişveri var
- 2162*İşitdi çün bu sözi pîr-i*
 Ken ‘ân

Sevinüp eyledi ol Şükr-i
Yezdân

2163[Karî]b oldı biri birine
anlar
Sevinmekden tolar gözine
kanlar

(67b)

2164Gelüp leşker hemân
Ya 'kûbı gördi
Çekildi cümlesi ayruca
turdı

2165Ki ya 'ni Ülkere Yıldız
kavışur Yûsuf
Ya 'kûb ile nice görüşür

2166Açup Yûsuf nikâbını
yüzinden
Kamu halkıñ akup yaşı
gözinden

2167Gören gözler anı ol gün
kamaşdı İki
birbirine hem yanaşdı

2168Melâ'ikler dahi çün turdı
seyre İki hasret biri
birini göre

2169Didiler bunca yıllar pîr-i
Ken 'ân Akardı
gözlerinden yaş ile kan

2170Hudâ emr eyleyüp gidüp
görüşdi Güneş
sankim gurûbına irişdi

2171Ey İrşâdî kasîr eyle
kelâmı Gelüp Ya 'kûb
aña virdi selâmı

2172Devesinden inüp yirler
yüzine Sevinmekden
tolar yaşı gözine

2173Gelüp Yûsuf atasıyla
kavuşdı
Uçup gam kuşu bir yana
savuşdı

2174Kasâvet kârubânı çün
çekildi Öruturup Yûsuf
atdan egildi

- 2175Açup destin aña Ya 'kûb
sarıldı
Sanasın bir ulu dîvân kuruldı
- 2176Oğlı ile atası görüşdiler
Birbirine yüzlerin sürüşdiler
- 2177Ol halâ 'ik diler idi irmege
Ya 'kûbiñ nûrlu cemâlin
görmege
- 2178Yûsuf ile gelmiş 'asker
çok idi Âdemiñ ol gün
hisâbı yok idi
- 2179Girdiler çün Mısra
ta 'zîmât ile Kimi nâka
ile kimi at ile
- 2180Döşediler Ya 'kûba bir
hûb sarây Girdi anıñ
içine ol nûrlu ay
(68a)
- 2181Atasınıñ hâtırınıñ aldı ele
Hâlasınıñ hâlini sordı bile
- 2182Tîb idüp hâtırlarınıñ kaşı
hilâl
Döndi Ya 'kûb Yûsufa
kıldı su 'âl
- 2183Söyle sâbık hâliñi sen ey
püser
Düşdüğinden ol kuyuya vir
haber
- 2184Didi Yûsuf anları sorma
baña
Söylesem ol tan gelür şimdi
saña
- 2185Geçdi ol şeb irte oldu hâss
u 'âm Ya 'kûbı görmege
geldiler tamâm
- 2186Şâh-ı Reyyân ol dahi
geldi göre
Tañrınıñ hikmetleriñ andan
sora
- 2187Yûsuf ile geldi girdi içerü
Oldılar Ya 'kûb ile hem
rû-be-rû

2188Didi ey pîr-i 'azîz hem
mâh-ı rû İşbu
oğlanlar seniñ midür
kamu

2189Râziyam ben Yûsufından
ey ulu Çok hayâ ehlidür
yüzi sulu

2190Hizmetinden hîç turup
usanmadım Ben dahi
oğlña kemlik sanmadım

2191Didi Ya 'kûb anı sen bil
Tañrıdan Hayrı
şerri bilmegil sen
gayrıdan

2192Gökde yıldız şems ile mâh
eyledi Mısr iline ol seni
şâh eyledi

2193Mâl u mülki viridi devlet
saltanat Zîr-i
destiñe girüpdür
memleket

2194Olmış iken evveliñ
m[u]rdâr menî

Mısra mâlik eyledi
Mevlâ seni

2195Andan özge gayrı yokdur
bir İlâh Yirde
gökde birdürür ol pâdişâh

2196Hiç bir 'âlem yok iken ol
var idi Evveli yok bir
Ganî Settâr idi

2197Pîrligime hürmet eyle ey
ulu Hak katında
olasın yüzi sulu

2198Çün egilüp kâmetin oldu
kemân Hâlıkñ birliğine
eyle î mân

2199Hem beni sen kıl
peygamber ey azîz Gıl
[u] kinden kalbiñi eyle
temîz

(68b)

2200Kaldurup parmakını kıldı
î mân Rahmetine
Hâlıkın kıldı gümân

2201 *Bildi ol Mevlâyı tevhîd
eyledi
Tañrı birdür sen nebisin
söyledi*

2202 *Şâhıñ etbâ'ı dahi geldi
bile
Sun '-ı sâni ' hikmetini kim bile*

2203 *Çün bu işden oldu Ya 'kûb
şâdumân Geçdi
anıñ üzerine bir zamân*

2204 *Yûsuf ile kaldı Ya 'kûb
yiddi yıl
Sürdi yüz kırk yiddi yaşı anı
bil*

2205 *Geldi anıñ va 'desi oldu
tamâm Yûsufı
kıldı vasî ol gün îmâm*

2206 *Didi oğlum çünki ben
medfûn olam Emr-i
Hakdan gerçi geldi ne
kılam*

2207 *Sen benim bu pendimi
eyle kabûl Ben seniñ
çok mihnetiñ çekdim
oğul*

2208 *Bir deveye sen beni
bindüresin Tâbûtıyla
Ken'âna göndüresin*

2209 *Şâm turâbında varup
maksûd bulam
Atam İshâkiñ yanında
defn olam*

2210 *Gitdi Ya 'kûb bu cihânı
bildi fân Hak
Te 'âlâ hazretine viridi cân*

2211 *Geçdi Yûsuf bu cihândan
oldı vâz Ellerini kaldurup
itdi niyâz*

2212 *Hâlini Mevlâsına 'arz
eyledi Nâlîş idüp bu
kelâmı söyledi*

**Rabbi kad-âteynâ minc'l-mülki
ve 'allemtenî min-te'vîli'l-
châd ysi¹²²**

2213Didi yâ Rab saltanat
virdiñ baña

Bu cihândan el çeküp geldim
saña

2214Hem dahi düş ta'biriñ
virdiñ baña
Fazl [u] lutfiñdan 'atâ kıldıñ
baña

**Fâtire's-semâvâti ve'l-erdi
ente veliyyî fi'd-deyna ve'l-
âhireti teveffenî müslimen¹²³**

(69a)

2215Var idüpsin gökleri hem
yirleri

Tâc [ü] tahtı terk idüp
döndüm beri 2216 Eyle İslâm
yolu ile mât beni Zümre-i
sâlihlere sen kat beni

2217Tâc [ü] tahtı terk idüp
bildi 'abes Ahret
menzîline kıldı heves

2218Ol dahi gitdi cihândan
turmadı
'Âkil olan bunda mesken
kurmadı

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

2219Tamâm oldu bu kıssa çün
burada
Biraz sözler velî kaldı arada

¹²² “Ya Rabbi! Sen bana iktidar ve
hâkimiyet verdin. Kutsal metinleri
ve rüyaları yorumlama ilmini
ö rettin!”
(Yusuf Suresi 101. ayetten)

¹²³ “Ey gökleri ve yeri yaratan! Dünyada
da, ahrette de Mevlam, yardımcım
Sen'sin! Beni müslüman olarak öldür
ve beni iyilerin arasına ilhak eyle!”
(Yusuf
Suresi 101. ayetten)

2220 *‘Akıl sâhiblerine oldu*
‘ibret Olup tecrîd
cihandan ide nefret

2221 *Cihân handur gelenler*
oldı mihmân Pîre gence
amân virmez olur fân

2222 *Neler gitdi neler geçdi bu*
ilden
Ki her kişi halâs olmaz bu
yilden

2223 *Aña yelken direk aslâ*
tayanmaz
Niçün kul hâb-ı gafletden
uyanmaz

2224 *Cihân fânî saña mülk ola*
sanma
‘İbâdet lezzetinden hiç usanma
2225 *Ki nâdân ehline virme*
selâmı Otur sâlihler ile
kıl kelâmı

2226 *Seriñ virme sakın nâdân*
eline Olup nâdim
düşersin nâs diline

AĞLAR İRŞÂDÎ BABA'NIN
YUSUF İLE ZELİHA HİKÂYESİ

TIPKIBASIM

وَقَرَّ نَدَاشِي عَيْصُ حِكَايَتِدُورُ

وَالسَّلَامُ

بِرِ قَصَصُ وَأَسْوِيلِيمَ لِي سِيرَه
 نَادَن اَهْلِيْنَه بَنَم يُوْقُوْدُوْر سُوْرُوْم
 اَوَّلِ يَاوُوْت اَوْسُوْنَه اِنْجُوْدُوْر زَك
 عَشِقْلَه اِيْرَدِي اِيْرَتَلَر وَصْلَتَه
 عَشِقْلَه هُوْا دِرِ سَه وَدِي بِنَا
 عَشِقْلَه يُوْشُش تَنِي اُوْرَدِي صُوْدَه
 بَحْر اِيْجَنَدَه غَرَق اَوْلُوْب اَهْل عَصَا
 تَا اِلَيَّ يَوْمِ الْقِيَامِ كُوْرَمَز مَهَا
 سُوْنَه اَنْدَن يَاشَلِيُوْبَن كِيْرَمَلِيْم
 كَلِي اِسْحَاق يِر يُوْزِيْنَه بَاْعِدِي بَاي
 كَنْعَانَ يَلِيْنَه نَبِي قَلْدِي خُدَا
 اِيْكَ اَوْغَلِي طُوْغَدِي بَه دَن اِيْكَز
 صُكْرَه طُوْغَانِيْكَ دِيْن يِعْقُوْبُ دِيُوْب
 جُوْ سَمَرْجَام كَلْدِي اَنْتَلَر بَانِيْسَه
 كَشْت اِيْدُوْبَن طَاغ طَاش يَارِي سِيَان
 كَجَه كُوْدُوْر اَوْمَاوَه اِيُوْر اِيْدِي

فِي بِيْرَه
 اِيْكَ كُوْدُوْر
 رَسُوْدُك
 وَلْتَه
 رُيَانَن
 اَوْدَه
 بَه عَصَا
 عَشِيْكَت
 لِيْم
 كَلِي
 اَدَا
 نَزِيْر
 دِيُوْب
 شِيْنَه
 قُوْبُ هُوْ
 سُوْر اِيْدِي

سَن بَعْم بوسونمى ايله قبول
 يوق مزاجيم كلوم استراوا اتي
 دستم اجوب بردعا ايدم سكا
 حق نبي قلسين سني بندن صكره
 خالقمدن اول دعاي ديلم
 اناسي تيز كلدي يعقوب قاتنه
 كيدي برخلوت سيرة اولدي نهان
 جوب بعم قولاديم اتي ديكلدي
 دستم اجوب بردعا ايدم سكا
 الذي يايك او قتي كيدي يوله
 عيصين حقتنه ايله ليم براون
 صفرية قيوب برابر كيه ليم
 هم سنجون اول دعاي ايليه
 بوستين لوبايديلر اتي تميز
 هم بوسري بر كسته طويدي
 الديلر اسحاق او كيه كتيديلر
 دستين اجوب بردعا ايله اكا
 امريزدان بويله ايمش نيله ليم

ليدكم اي و غول
 له جان بين اتي
 سرهين بكا
 ديوب طومه اكا
 بيان ايلم
 بندن اول ايله
 ايتك اولر ما
 كه سويلك
 ردي بكا
 بهاه دولت بوله
 ن بوغازله قوپ
 يان ايله ليم
 ته حمد ايليه
 نهايت سمير
 فقوب قويدك
 بريان ايديلر
 بريان سكا
 اكل ايله ليم

اول بنی اسرائیل ره خبر اوله
 قولین عقلی حکمتی کیدل ایلمز
 باطننده حکمتی اخفاده دور
 قاله وروب ال دیدی ای باری خدا
 سن نبی لیک خلعتین کیدم انجا
 لیکه عیضدن ایلدی غایت حیا
 اودن اوج کون کلمه کوندوز کیه
 انا سینک قانتیه اولدی روان
 کوزلر ندن یاشا قیدوب اغلا دی
 بفضل ایدوب قره اشیکه کین باغلا
 بویله تقدیر ایلمیش بر سر کار
 قره اشینک ستمینه اولدی روان
 بوندن اوتیه دوست بنی صقین
 روبرو جهنک ایدو ایلیم اولیه ستمه
 کیدی برملوت یره اولدی نهان
 اوستونده اوج یل کشش طوقومند
 یکسه هیچ ملک صناعی جانته
 کلدی برکون سوئلدی وافر کلام
 کل بنم بوسوز پی ایلنه قبول

سیفم بر اوله
 سینه سویلمز
 ششاده دور
 کلا اولدی غذا
 مایانی بکلا
 مایستی مستجاب
 ست تولدی بجه
 شاد و ردی جهان
 مایا کلا دی
 یاشیگی اغلامه
 کلا اولمشدی یار
 قنتندن اولرما
 و جهنکی طاقین
 روتون دیمه
 ی یعقوب ناکها
 کج او قومدی
 دی یانته
 دی طعافتم
 دیدیم ای او

حَقِّ تَعَالَى قَلْبِشَ رَاقِ اسْرِ قَلْوُ
 بای دَرُوشِ جَمْعِ اُولُور لَر دَا دِیَنَه
 یَا لَکَز کِی دِی یُولَه یُوق یُولَدَا سَتِی
 بَر بَر یِلَه یِلَد یِلَر چُوق کَلَام
 اُولَقْد سَمَال وِیَر یَمَکَم اُول غَنی
 مَأْمُول اُولُور قُدَاشِیَن غَنیم اِیَنَه
 مَر دِ لَکِی قُدَاشِیَکَه یِلَد وِ سَم
 طَایِسی یَا نِیَنَه قَالَدِی بَر زَمَان
 اِیَکِ قِیَزِی وِ لَی دِی صَا حَیَیَا
 اَهْل شَا مِی جَمْعِ اِیْدُوب دَا دِ اِیَلِکِ
 قَالَسِیَن قَلْبِیَن اِیچِنَدَه قَال قِیل
 وِیَر دِی بَر قِیَن یَن دِغِی اِلَیاس کَا
 اَوْن اَوغُول وِیَر دِی اَکَا بَر وِر دِکَا ر
 خَابَه وِ لَی شِی اِی دِی یَعْقُوب بَر کِجَه
 اَنی تَبَشِیَر اِیَلِکِ اَر زُوسِیَنَه
 اَهْل بَیْتِیَن اِیَلَه طُور کُفَا نَه کِیْت
 حَقِّ سَنی قَلْسِیَن بَیغَمَیَر اِی عَزِیَن
 وَحِی کُودُورَه سَنَه اُول دُور کَلِکَل
 طُور حِی خَابَدِکِ اِیچِکِ فِی لَکَا کُورِیَنی

ی اُولُ
 یَک اَدِیَنَه
 خُود وِر دِغِی
 وِی دِی سَلَا
 قَتَا یَم بَن سَنی
 وِن سَنَه
 سَنَد وِر دِی
 سَوَز دِ شَاد مَا
 یَعْقُوب بَاوِلِیَا
 کَا دِ اِیَلِکِ
 اِیَکِ یِل
 دِ ب قَالَه طُور
 اِی دِ لَی فِکَا ر
 حِی اُول دِی حِی
 قَال شُوسِیَنَه
 مَلَه عَوْد اِیْت
 مَلَه تَبِز
 قَلْبِیَن مَلَاک
 مَلَه سَوَزِیَنی
 یَلَا

قَنده سِين كَنفَان دِيوُبَاوُلِي رَوَان
 بِيَلَسَنجَه وَلَرَايِدِي يَمَشَن قُولِي
 هَرَايِدِي بَرَا صَلَوَتَه بَكْرَهَايِدِي
 اَت قَاطِر هِيَوَان قُو يُو كَلُو خُتَاس
 قَالُوْب اَنده يُو كَلِي يَنِي يَقْد يَلَسَر
 كَلِي كَنفَان دَنَك بِي سِي قَا يَنده
 اِيَلِي يِقُو اِيَلَه بَر فَح كَلَوَم
 قَرَانِيَم حَالِي سَن بِلَدُوْر بَنَا
 اَلِي هَسَب كَنفَانِي زِيَرِي دَسْتِيَه
 هَم آخَا يُوْز طُوْئِي جِه هُوِي خُتَات
 طَاغَنده وَنَا تَلُو كُوْرُوْئِي أَشِكَا ر
 جَبَّه جَوَشَن اَكِيَه كِيَمَشَرَايِدِي
 رُوْز شَبَاوْ اَوَلَا مَاق اَنِيكَ اِيَشِي
 اَنُوْ كِيَلَه اِيَلِي سِي زَلَر كَلَوَم
 اَوَسُوْمَه دُوْ شَمَانِي كُوْلُوْر مِيك
 حَا كِيَا يَنِه كِي دُوْب طُوْئِي يُوْلي
 كُوْ دِي هَمَه سِيَن قُوْرُوْب بَر كَار بَان
 اَل يِي شَل مَحَا كِيَر اَوْغُوْ لَسَرِي
 كَار بَان دَنَك كَلِي عِيْصَن صُوْرِي خَبَر

اَوَلُوْز مَان
 دِي يُوْلي
 سَرَايِدِي
 تَمَشَلَر لِيَا س
 بَا قَد يَلَسَر
 تُوْب اَلِيَه
 دِي سَلَام
 يِقُوْبَا نَا
 لِيَت بُوْ سَتِيَه
 دِي وَفَات
 دِلْفِكَار
 جِيُوْشَلَرِي
 دُوْر بُوْ كِيَشِي
 سَه سَلَام
 دُوْر مِيك
 عِيْصِيَن قُولِي
 اَشِي يَانُوْ بِيَا
 قُوْ لَسَرِي
 دِي سِي بَر

عورت و غلغلنر مکن یوکلر قاش
 ایچلرینک جون بری اچدی دهان
 خاکیا یینه کیده طوئدی یولی
 کونلرینک یاشن قیدوب اغلادی
 حسرتند روزن شب قار یاشیم
 اغلادیوب توکدی کونلرینک یاشینی
 کردی چلدن ایچینه و قور دیلر
 حاصل کونن ایچینه کلدیلر
 کیدی قلیندک عداوت سويلدی
 هم بر ابر کفانه کلمیشدی
 عیصه محتاج اولادی و ملیندی بای
 رحمه یوسف دوستی اولدی حامله
 یعقوبه جلوهی ربانی ایدی

ربانه باش
 ملیندی نه
 عیصین قوی
 بیصن کادی
 توب قداشیم
 یص قداشینی
 لاور دیلر
 کول دیلر
 مسافر ایلدی
 ملیندی
 نده آتای
 سرحله
 آتای ایدی

کیم باقار سیه یوزینه یاقارادی
 حق توکل و حقی کوندوردی کاش
 اهل کونن اسرینه اویدی تمام
 کوردی کیمه سويلسه کچمن سوزی

یوسف و دی
 نالادی طکنا
 سارونام
 دیلر یوزی

کاه اولور محتاج اولور اعمی قوله
کر منما سیرایدی یوقونلینیش
برایوزدن کندنی ادنا طومار
قلبرینه امانا نکر قیل قال
دیدیلر کیم یعقوبک سباطری

وایسحاق و یعقوب و آلا سباطری

یوسفه حرمتی کی جوق ایدی
یوسفی یعقوبک اندیلر جدا
علم غیبه لکینک ایرمنالی
مصره و رمایه قولا ولدی سبت
قنده بولا ایدی یوسف سلطنت
هم زلیخا ائیسیدی افراترا
لکینه بلنر تکرینک تقدیرنی
قل سبتور لطفانیک ائیشانیک
قلدی ابراهیم ایچون اوده ندان
جنگ ایلدوب عمره دلوین قلاشله
قلدی یوسف ایله ائی امجان
باطنی حقلان انا جلوه اییدی

کیدی یوله
صنیش
اوماد
هل حال
کون اولدای

کلام
وقایدی
ادی خدا
هیک ولی
ثمه عجب
سنه مسکت
کاشترا
تغیرنی
درمانیک
باری خدا
باش ایله
ون امتنا
قه ایدی

صُوعْ صَانَعِ حَكِيمِيَهْ يَتْمَزُورُ
 جُوقْ دَرِيكَدْ سَوِيْلِسْمَ فِكْرِيَمِ اِيْتَرُ
 اَكْلَاوْمَايْنِ قَوْلَهْ اَزْ دُورْ طَبْلِ بَارُ
 مَاوَرَحْتَنَ نَحْنُ اَوْلَانِ فِيْهْ كَلَكْ

مِيَاوَحْنُ عَصْبَهْ اَدَا اَنَا لَوْ ضَلَلِيْ بَيْنِ

اَوْحِيْ جَمْعِ اَوْلَادِيْ بَرِيْتَهَايَهْ كَلَكْ
 بِيْزِيْ يُوْسُفْ كِيْ كُورْمَكْهْ اَيَوْمَرِ
 بِيْزَهْ اَوْغُولْ دِيْدِيْ كِيْ دِيْلَهْ صَوْتْ
 بِيْزِيْ صَا شِسَهْ صَا تُوْنْ اَلْوَسْعَا سَهْ
 يُوْسُفْ كَرِ سَلْطَا اُولُوْرُسَهْ جِهَانْ
 جِهَانِيْكَ كَلِيْسَا اَكَا طُوْرِيْ يُوْرُ
 حَقِيْرْ اُولُوْرْ قَالْ دِيْدِيْزْ عَدْلَهْ
 وَاَرْوَبْ صَحْرَا الْحَنَدَهْ قَتْلِ اِيْهْ لِيْمْ
 دِيْزِيْ بُوْ اَيْسَرْ كُلْ تَدْبِيْرْ مَبَا خَا
 كِهْ يَغِيْ اَدَمْ اَوْلَدُوْرْ مَكْ خَطَا اَدُوْرْ
 وَاَلَاكْنِ كُوْتُوْرْكَ غِيْزِيْ دِيَا رَهْ
 اَلْنِيْ غَايَتْ سُوْرْ طَلُوْبْجَا نِيْنَكْ
 اَيَا قِيْنَهْ دُوْ شُوْبْ جُوقْ يَكُوَارُوْرَمْ

قَاتْمِرْ دُوْرُ
 دِيْتْ يِيْتَرُ
 اَوْلَدِيْ سَاَزْ
 نَفْهْ يِلَكْ

لَهْبْ اِلَا اَيْسَا

اِلِيْ يِلْدِيْ
 بِيْزِيْ سَوْنَهْ
 بِيْرْ اَلْفَتْ
 لِيْ بَا سِيْ
 اَعَا نَهْ
 بِيْرْ دُوْرُ
 سِيْمَرْ تَهْ دَمَهْ
 كِيْهْ لِيْمْ
 يْ يَهُودَا
 بَا تَادُوْرُ
 كَلِيْسَا رَهْ
 يَا نِيْنَكْ
 اَلْوَسْمْ

وَمَكَامَا سَيَزِلْكَ يَكْدِيلِر يَكْ يَانْدَن مِينِ اَلْكَ اَلْكَ وَاَتَا مَوْز	اِهَيْنِ شَيْطَانِ يَنْكُولِدُوكْ اَمَا اَلَا يَمِ يَوْسُفَانْدَن اَمَا نَت يَهْوَدَا يَه بُو سُو زِي سُو يَلْدِيلِر اَنِي قَتْل اَمَزُورْ كُجَنِيكْ قَانْدَن يَهْوَدَا يَوْكِنَه قَانْدَا اَلْكَ شَرَفْتُلُوكْ اَمَلُوكْ بَابَا مَوْز
اَتَاوْ مَنَا نَه اَمَانَت مَدَه رُو سَبَارِين يَنْ يَنْ اَمَا لِيم اَوْق	عَلَى يَوْسُفَ وَآيَالَهُ لَنَا صِحْوَت جَعُوبُ صَحْرَا يَه اَيْدِه لِيم سِيَاهَت طِفْلِدُورْ هَم نَصِيحَتْلَر اَيْدِه رُو سَكَا سَلِيم اَيْدِه رُو اَنِي يَارِين اَوْغُولْ فَرِيَادِينَه اَتَا طَا يَا غَا اَسْرَا يَزِيدِيم بِيكَا غُورْ يَوْق
سَرَح اَيْنَا غَا اَوَّلُورْ سِين اَي شَانِ	وَيَلْعَب وَآيَالَهُ لَحَا فِظْوَت بَهَا لِيَه بَاوْبُ هَر كِيَر اَوْصَا غَا بِرِي بِيَر يَكِينَه اَوِيُونْ قِلُورْ سِين اَوْلُوبْ غَا فِلْ دِيرَه سِين فُورْدَه اَنِي

قُشَّة وَرْدَه اَوْرُوب بَنَجَه شَهَا نُوْرُ
اَوْ تَا قَتْلَنَ جِهَقُوبُ بَصِيرَ کُیْنِ اَوْ یَا نَاَزَ

عَصَبَه اِنَا اِذَا لَحْنَا سِرْدُنَ

ایکی اَصَاوِرِنِ بِر دَا سَه بِصَطَا رُوْرُ
اَسَن یِلْگُردَن اَنی صَا قِنَا لِمِ

سَیْرَه بَن وِیْرَمَن اَوْج کُو تَلُو کُشَا

بِنَفْسَه کُل کی اَجَلَا مَشْدُوْدُ

کَنشُ بَقْبَه مَنی اَلُوْبُ صُوْلَا دُوْلُ

نَه اِسْتَرْ سَه سُوْرِنِی اَسْلَمِیْنَمَ

یَا وِز کُوْرَدَن مَم اَنی صَا قِیُوْرَمَ

صَنَا سَیْنِ بِلُوْلُو دِیُوْآن وِزُوْلُو

کُوْرُوْب یُوْسُفِی صَحْرَا یَه وَا رِنِ

مُوْسِی یُوْسُفَه حَیْلَه اَبْدَلِ لَرِ

کُوَا کَبَلِ اَلْجِنَه کِرْدِی یُوْرَمَ

کَزُوْبِ هِیچ کُوْرَمِش کُیُوْآن یُوْلُو

اَنَا سِنْدِ اَنِکْ عَشِقِ بَقَا رَدِی

هر مرامی اوزره ناس بویر شهادی
 کلدی برکون یعقوبیک الدیالین
 سن بغم بوسوزیمایله قبول
 سن اذین ویر بن ایدیم ترک دیار
 بوجای بردخی ائمه بکا
 بر زمان قلدی رجاء اعدی
 فرقت اودینه جگر طاعله دیلر
 مالی اولادینی الدی هکات
 رومه کتدی باقادی صاغه صوله
 سپر واهلی اشبو سوزی سوبیلدی
 بو بکادن دیکله یوسف حالینی
 کونلر نلک اقدوب قاتلو یاشی
 دوندی آنلک اشبو سوزی سوبیلدی
 سن کرم قیل بوسوزیم ایله قبول
 حق بغم اولادیم الدی نیه یم
 اغلاویون قاتمکی ائمه دال
 دوندی خاتون یوسفه باقادی کوزی

لادی
 ی بلین
 رسول
 وردکار
 رسم سکا
 اشدی
 دیلر
 اولزمان
 دی بوله
 ایلدی
 قیل قالینی
 قرداشی
 لدی
 یکی اوغل
 یم
 یلر سبال
 و سوزی

طلوع اتمیش ضیاسی آیه بکزر
 اولوب وئی ییچی عطار دکانی
 فصیح الفاظله دهر هر طودانی
 کورن ترهسا کلور فی الحیا امانه
 یوزی خوی نشید نیاز اهلینه فخر
 زبان کوشده هان زمزم بویکاری
 طویو نجه کوز جمالیه باقماز
 بغایت خوب میرا تمیش اول خداس
 کوروب خاتونیک عقیق اولدی شیدا
 نجه وصف ایشین ایشای دیوانه
 نجه کوندوز اکان خد مت قلوبم
 بیزه تحفه کلوب برور کاردن
 اولوب بر صحرای رب یوسنی یعقوب
 ایکی ایلک صکره سنک الورم
 دوتوب خاتون الوب کلک اوینه
 طوتوب قیز قزاشینک سمنه راه
 دیدی قزاش بی عقیق اولور ضای
 فراقی اطاشه یانار جا غده
 کرک سن ایلده سپین خاطر اخرج

بدلیه بکزر
 کوی
 بیکانی
 شرمه کانه
 دیمز طاب
 لعلیاری
 تین آینه مار
 غیغاسی
 هویدا
 قبه هانه
 المورم
 کاردن
 محبوب
 قلوبم
 وسوینه
 یکایک ما
 یکایک
 یا غده
 پین اج

لَوْلَهُ	جَمَلَهُ قَرْدَاشِین طَبِکَرَه غُولُوه
یَرِدِی	نَعْمَتِیَه اَنَلای کور دِی
کَالِ	یَقُوبَ کَا اَنَمَّهَا عَلَی اَبَوَیْکَ
یَدِر	حَقَّ سَنَاجَمُوعُ عَنی اَنَعَام ایدِر
لُورَسَنی	جُوقَ کَالَه اَیَر کُور بَیْدُورَسَنی
بَیْلَدی	بُویْکَا اَوُغُولای کُور سَنَیْلَدی
قَاج کَلَم	دِیْکَلِین اَخَوَا غَه اُولُسُون سِلَام
سُویْلَه	یَقُوبِیْکَ وُغُولَر بِن طَهْن ایلَه
قَرْدَاشِی	اَنَا اَیْرُوَاتَا بَر سَیْر دَاشِی
دِیْلَر	صُوبُوبَانی قُویْیَه اِنْدُور دِیْلَر
دُوشی	قَرْدَاش اُولَان هِیج ایلَر مِی بُوایشی
یِلَر	هَیج بَر سَیْر مَر حَمَت قِلْمَا دِیْلَر
دِیْلَر	هَیج اَوُدِیْنَه بَاغَر مِی طَاغَلَا دِیْلَر
نَعْمَی	قُل نَه بِلَسِیْن وَجَه حِکَت کَنَهی
بَلِش	بَا طَن اَهْلی قَلْبِلَه فِکَر ایلِش
دِی	اُول طَقُوز قَرْدَاش بُو سُوْر مِی سُولَی
یَخْلَاکُم	وَجَه اَبِیْکُم وَتَکُونُ اَمِنْ بَعْدَه قَوْمَا صَالِحِیْز

اَغْلَايَا قَاتَا مَوْنَه كِيَه رُوْرُ
مَكْسِيَه اَقِي دَكَلِدُوْر بُوْجِهَان
فَتَقِي اَفْتَا اِيْدَرْ سَه كُوْمَسُوْن
اَنَا مِيْزَا يَلَرْ بِيْزَه اَنِي حِلَال
دُوْشُوْبَا يَاقِيَه سَرَا ضِي اِيْلُوْرُ
مَرْحَمَت اَهْلِيْدُوْر دُرْبَدَرْ حِلَال
ظَنُّنْ اُولُوْر كِيْم صُنْهَرَه صَالِح اُولُوْرُ

تَل اِيْدَه رُوْرُ
رَدَن سِيْهَان
مَسُوْن
رَسَه بُوْجَا
سُوْيَلُوْرُ
يَلَرْ حِلَال
ضِي قِيْلُوْرُ

چُوْ بُوْرَسْمَه اِيْلِدِيْلَرْ وَصْفِيْ حَا
صِيْج اَوْ نُوْمَان خَلْق اِيْلَن خَلَا قِي
حَق قِيْتَنَه عِيْرِيْ دَوْلَت بُولَان

هَل حَال
مَخْلُوْقِي
دُنَا يِلَن

دَحْمَلْنَا مُوْ فِيْ اَبَرْ وَالْبَحْرِ اِلَا يَه

دَسَم

اَنْدَلَا اُوْنَكَه مَكْسِيَه اَمِيْرَه وَرَس
اَصْلَا خِيْبَرْ قِيْل اِيْلَه اَلُوْب اِيْدَه
قَلْبَه صِيْج اَصْلَا اَدَل اِلْمَا نَخْطَرْ
كَاه اُولُوْر كِيْم بِيْر بُوْلَه مُحْتَاْج اُولُوْر
كَاه اُولُوْر كِيْم قُرْبِيْنَه اِيْرَه رَا

رَنْفَس
كَشْفَا يِدَه
نَرْ خِيْبَرْ
حُجَاْج اُولُوْر
كُوْرُوْر وَلِي

رَسُولُ اللَّهِ قَتِيلُهُ كُلُّكَ دَرْجَالِ
 شَفَاعَتِ مَعْدَنِي دَعَاةُ الْعَيْنَيْنِ
 سَنِيكَ قَلْبَيْنِ ضَمِيرَتُهُ مَلَاوَلِ وَارِ
 يَوْسُفُ قِصَّةِ سَنِيكَ كُنْهِنَةُ بَارِدِي
 رَسُولِ بَيْنِ سَكَا وَيَرْمُزُ فِي اللَّهِ
 جَوَابِيكَ رَسُولُ اللَّهِ بُوَيُودِي
 فَلَاكَلَرْدَه يَا زِيَادِ صَانِيكَ
 سَمَاوَاتِي دَرْكَمِينِ طَوْلُودُورِ حَقِ
 كِه تَوَارَاتِ أَهْلِيكَ سَائِلِي اِيلَرِ
 اِيَنُوبِ جَبْرِيلِ سَمَادَن نَازِلِ اُولُي
 مُفَسِّرِ اِيَدُوبَانِي سِرَوَا يَاتِ
 اَقْبَسِي رِيَا اَوْحِيَا اِيَّاكَ هَذَا اَلْمَقْرَنِ

سَنِيكَ شَرَعِي خِدَا قَلْدِي مُوَبَّدِ
 اِيَدِ سَابِقَلَرِي ظَاهِرِ كَلَامِي
 بُوَيُودُورِ نَدَن قَلُوبِ قَلْبَيْنِ شَسَلِي
 لَطَا فِتْلُو اِچِينْدَه غَايَتِي وَارِ
 اَلْاَيَاتِ اَيَاتِ اَلْاَيَاتِ اَلْمَلِكِ

فِي الْحَالِ
 نَكُونُ
 يَا رِ
 وَيَرْمُزُ
 اللَّهُ
 يُوَدُّكَ
 لَهُ جَانِبُكَ
 لَنْ حَقِ
 اِيلَرِ
 اُولُي
 اَيَاتِ
 شَسَلِ

مُحَمَّدِ
 سَلَامِي
 تَقَالِي
 يَتِي وَارِ
 اَلْمَلِكِ

بُيُكَادَنْ دِيكُطَه يوسُفُ حَالِي اشبوسُ رُيَايَا كَا نَقْلَ ايلَدِي	بُيُكَادَنْ دِيكُطَه يوسُفُ حَالِي اشبوسُ رُيَايَا كَا نَقْلَ ايلَدِي
وَالشَّمْرَ وَالْقَمَرَ اِيْتَهُمْ لِي سَاجِدِينَ	وَالشَّمْرَ وَالْقَمَرَ اِيْتَهُمْ لِي سَاجِدِينَ
كُوكُوه اِي بُرِيدِي نِي اِي شِكَا صُنُوع صَانِعِ حِكْمَتِي كِيم بِيْلَه تَعْظِيم اِيْدُوب سَجْدَه قَلْدِير بِنَا سَن بَنِم بُو بِنْدِي عِي اِيْلَه قَبُولَه	كُوكُوه اِي بُرِيدِي نِي اِي شِكَا صُنُوع صَانِعِ حِكْمَتِي كِيم بِيْلَه تَعْظِيم اِيْدُوب سَجْدَه قَلْدِير بِنَا سَن بَنِم بُو بِنْدِي عِي اِيْلَه قَبُولَه
اِيْهَوَاتِيك فَيَكْدُوْلَاك كِيْدَه	اِيْهَوَاتِيك فَيَكْدُوْلَاك كِيْدَه
حَاصِلِي بَرُورْدَه اِظْهَارِ اِيْلَه خَوْفِي اِيْلَدُور كِيم سَنَّا مَكْرِيْلَه قُوْمَا نَ اِيْسَانِي كِيْدَه طَوْعِي يُولَه دُونْدِي يَفْعُوْبَانِي تَعْيِير اِيْلَه	حَاصِلِي بَرُورْدَه اِظْهَارِ اِيْلَه خَوْفِي اِيْلَدُور كِيم سَنَّا مَكْرِيْلَه قُوْمَا نَ اِيْسَانِي كِيْدَه طَوْعِي يُولَه دُونْدِي يَفْعُوْبَانِي تَعْيِير اِيْلَه
مِنْ تَا وَيْلَا اِلَا هَادِيْثِ	مِنْ تَا وَيْلَا اِلَا هَادِيْثِ
سَن حَذَرِ قِيْل اِيْمَانَا اِيْلَسَرِ اِيْلَشِين سَلْطَنَتِ بَرُكُون سَنَّا سَرَتَاچ اِيْلُور مَعْرِفَتْلَه قَلْبِي عِيْمَان اِيْدِر	سَن حَذَرِ قِيْل اِيْمَانَا اِيْلَسَرِ اِيْلَشِين سَلْطَنَتِ بَرُكُون سَنَّا سَرَتَاچ اِيْلُور مَعْرِفَتْلَه قَلْبِي عِيْمَان اِيْدِر

كَلْبُ أُولَٰ حَالِ يَا قَيْنَه قَبَا نَدِي
 قَوْلِي بَاغْلُو قَابِكْنَه بِرَاسِي سَم
 وَرَاقَيْنَه طَيَّا مَاز بَاغِي طَاشَلُو
 تَهِي دَسْتِ خَانَه سِينَه دُونِه كَرِي
 كِيدُو قَبِيْرَم دَاشِينَه وَلَدِي هَمَاه
 اِيْدُو بَخَانُوْن اِيْلَه وَافَرِ كَلَامِي
 جِهَانَه كَوْمَلِي بَخْتِي سِيَاهِم
 وَنُوشَا م صَحْبَتِي يُوْسُفْلَه وَافَرِ
 كَرُوْب يَعْقُوْب بُوْسُوْنَه وَلَدِي قَانَل

وَنُ طَيَّا نَدِي
 سَتَكِيْرَم
 زِيْنِي يَاشَلُو
 سَتَا نَدِي
 اُولَ شَاه
 دِي سَلَوِي
 كَنَاهِم
 سَا فَرِ
 رُحْمَا يِل

سَن قَارَقِيْر بُوْقَصَصْ وَلَدِي حَجَه
 اَوْغَلِي هَمِي يُوْلِيَه قَلِي فِدَا
 اَمِي حَقْدُوْد سِن بَكَا اَعْلَه سِيْتَم
 نَصْرُ شَحَقْد كَر كَلُوْد سَه صَبْر اِيْدَم

وَلَدِي كَجَه
 سَتِي حَقْدُو
 بَا ن اِيْدَم
 سِن نِيْدَم

اِسْتَرَا سِن صَبْر اِسْتَرَا غَلْفِيْل
 نَحْمَت اِيْدُو بُوْطَا يَم عَا صِي سَكَا

لَفِيْل
 ه بَكَا

اول مَبَارَك بَيْلِيه باغلاويدي
 هب مَلَكَم هُو بُو كُون اَغلاويدي
 رُو زكاري اوز رينه اسمدي
 چالدي اوج كره انيك بوغازينه
 اول مَبَارَك كوز لر دن اقدى ياش
 حق نعالى كوندوروب وچي انا
 اللهي اچدي ابراهيم خليل
 اول قو بَيْلِيه اولدي يادكار
 اول قوساق اسحاقه قالدي كاي
 يلمو روبرين دواشي تلتك الوب
 جدي اول ابراهيم اَغلاويدي
 خاتونيك احوالي سيرايله ليم
 سن اولاق ويرايم اولدي نجده
 او قوتاتي غفلتته صبايشراييدي
 يوسفيك چيلق بيليه باغلاويدي
 كركدل شب چو صباخ اولدي عينا
 سوره ايكي جين طولدور
 (الله) قالا اي هب قَلْنِك اچنده بَد
 زاري زاري اَغلاويوب قَلْدِي فِغان

قو وارايدي
 باغلاويدي
 اقي كسمدي
 غازينه
 اولدي طاش
 چي انا
 دي دليل
 ردكار
 هيم نبي
 به قالوب
 قلاويدي
 نه ليم
 بالدي كجه
 آتيشراييدي
 اَغلاويدي
 بيان
 لدور
 رولياس
 لاي هان

فَرَقْتُ أُوْدِيْلَهُ جَكَرْطَاغَاوَمِيمِ
بَلْمَهْمِ جَالِدِيَاتِي قَتْنُو أُوْشَاقِ
بَنَ اَنِي كُوْسُوْرَهْ مَرَايْدِيمِ بَرْكُوْنَهْ
قُوْرَقَارَمَكِمِ اَنِي اَلْدِي اَجَنْبِي

وَقَوْلُهُ

كَبِيرُنْدَكْ صَفِيرُنْدَكْ صَوْرَارَمِ
صَكَّةْ غَيْرِي قَرَا بَاتِي دَلْمَا يَكْ
كِهْ يِقُوْبِيكْ كَا سُوْرِي يَكْدِي
بِرِي بِيرِيْنَهْ وَيِرْدِيلِرْ جُونْ اَنْدِي
دِيْدِي يِقُوْبْ جَقَارْ شَرْدِي طُولْمَا
دِيْدِيْلِرْ كِيْمِ يُوْسُفْ قَالْدِي اَسْرَادَهْ
بُوْدُوْرْ مَرْسَلْمَرْ بِنْ عَزِيْلَهْ شَانِي
جَقَارْدِي قَوْلْمَرْ بَلْمَهْمِ هَبْ لِيَا سِيْنِ
جُوْ كُوْرْدِيْلِرْ قُوْشَاقْ جُوْ كِيْ جِيْئَانَهْ
كَلَهْ اَوِيْقُوْ اَجِيْنْدَهْ اَلْدَا مِيْنَلَرْ
عَقْلِ اَنِي اِيْلَرْ مَجِيْدِي هِيْمِ اَدِمَا كْ
يُوْسُفْ سَارَقَاوُلُوْبْ بِيْنَهْ اَكْرَبَشْ
دَدَهْ مِيْزِيكْ شَرْ بَقِيْتِيْنِ اَيْتِ اَجْمَا

اَعْلَا مَا يَمِ
بَعْمَشْ قُوْشَا
كُدُوْرْ بِيْنَهْ
يَا نَبِي

اَمَلِيْنِ

اَسْرَارَمِ
اَرَا يَكْ
سِيْنِ اَسْرَا
اَسْرَانْدِي
فَلْمَا
بِيْرَادَهْ
اَبِيكْ اَنِي
تَكْ عِبَاسِيْنِ
يْ جِيْئَانَهْ
اَلَا مِيْنَلَرْ
كَلَهْ اَوِيْقُوْ
بَلْمَهْمِ اَكْرَبَشْ
اَرَا كِهْ زِيْرَا

صَتِّينَ عَشْرَ لِحْجُونِ جَمَكَةٍ تَأْسَفُ
 دِيلِ سَبِينِ لَ دِيلِ سَبِينِ اِيلَهْ اَزَادِ
 دُونُوبُ يَعْقُوبُ كَلُوبُ عَمَكِينِ اَوِيْنَهْ
 بُوَحَالِ خُونِشِ تَصَوُّرِ اِيلَهْ اِيْ دِيلِ
 اَجَلِ كَلْدِي فَنَادَن يَوْمُدِي كُونِي
 كِيدُوبُ يَعْقُوبُ اَلُوبُ اَوَعْلِي كَلْدِي
 بَرَزْ سَوْرَكِرْ كِهْ قَالَسْتِكِرْ اَمَادَهْ
 مُحَمَّدَ مَصْطَفَايَهْ وَبِرْ صِلَاوَتِ

السَّاءُ مَكْدُورُ

حِكَايَاتِي عَلَى الْاَجْمَالِ جَلَنَدِي
 بُوَكِرْ نَوْبَتِ كَلُوبُ شَمْسِلِ الصَّحَايَهْ
 بُوَقِصَّهْ نِيكَ تَزُوْلِنَهْ سَبَبِنَهْ
 عَمْرَ قَانِنَهْ كِلَشِ بَرَجْمَاعَتِ
 بِلُوبُ وُزْكَرْ جَوَقْ اَمَحْشَدِي تَكَرَّرِ
 بَرَجْمَاعِدِي بُوَقِصَّهْ وُزْكَرْدَنِ
 بُوَسْرَكُودِ نَقْتِ مَوْسَايَهْ طَوِيُوِي
 لِحْجُونِ بِلْدُوِيْمَدِي صَاهِبِ لَوَايَهْ
 عَلَى الْاَجْمَالِ اَنِيْ نَقْلِ اِيلَدِي لَر

اولدک یوسف
 بوشهراد
 نیک سوینه
 لکی یل
 مودی یوزی
 قاسم اولدی
 بوشهراد
 وار حله کت

عَلَيْهِ

بینلدی
 ک نهاییه
 له عجبته
 ن روایت
 لاخبار
 ن قرادن
 بویوز
 حکایه
 بویلدیر

قَتَاوَن كُرْمَيْن دَوْلِي مَطْل
 اَيْدُب قَرْدَاشْ كَتْلَنَه شُور
 تَحْت اَيْدِي اول سُوْر كَرِيْنَه
 حَذَا اَيْرَه يَاشْ سَانِي يُولَدَن
 نَزَاكَت بِلْ كِي اوْجَدِي يُوَادَن
 فَرَاقِ بَاغْمَرِي كِي دَلْمَزِي يَاهُو
 اولُوْب غَا فِل كِرُوْب صِيَادَا لِيَه
 وَا سَرَايِي بِر قُوِي مَصْرِيْن يُولَدَنَه
 يُوْسُف شَهْرَادِي بِر قُوِي قَالَدِي
 بَهَادُوْر بِهَلُوْكَ كِهْمَدَه كُرْمِيْنَه
 تِكِيْن بِهَاشْ نِيْشَا نَكَا هِي وَا سَرِيْن
 يَا اَوْقِ اَنْكَ يَا اُوِيْنَا يَكْسَم بِدِيْسِيْن
 اولُوْبَا حَسَنِيْنَا مِ اَتَا مِيْنَه كِهْمَدِيْم
 يَهُوْ دَا بَاغْمَرِيْنَه طُولَدُوْدِي كُوْرِي
 يَهُوْ دَا نِيْكَ يُوْرِيْنَه بَا قَدِي شِيْمُوْن
 هَجِج اِنْسَا بَدَن اوْلُوْمِي خَالِي بُوِيْل
 اَقِيْدُوْب كُوْر لَرْنَك يَاشْ لَرِيْنِي
 يَهُوْ دَا نِيْكَ قُوْجَا قِيْنَه صَار لَرِيْنِي
 طَقُوْر قَرْدَاشْ دِيْدِيْلَرَاي يَهُوْ دَا

دَلَا ر
 طُوْبَا
 لَرِيْنَه
 بِرِي صُوْلَدَن
 هُوَادَن
 كَلْدَا هُو
 غَمْرِيْن دَلِيْنَه
 صُوْلَدَنَه
 قَالَدِي
 اَن بِرِيْنَه
 طُوْر اَسِيْن
 يَدِيْسِيْن
 اَيْرَه لِيْم
 بُوْصُوْرِي
 ك مَنُوْن
 ي قُوْل
 لَرِيْنِي
 قُلْدِي
 مَبَا دَا

سَنَکَ فَرَقَ اَدِمَادِیْ یَحْشَیْ عَمَانِکَ
 بَیْزِ اَهْمَارِ زُوسْکَا هَر کِیْزِ وَفَادَارِ
 سَنَیْ یُوسُفُ کِیْ دَاسَرَهْ جِتَارُوزُ
 اُولُوبُ صَاحِبِ بُدُم یُوسُفَهْ اَوِیَعَهْ
 بُو بِنَدِیْ یِلْدِکِ سِرْ دَاشْکَرِیْنَهْ
 اَتَا مُوزْدَنِ بَیْرَهْ یُوسُفُ عَصَا دُورُ
 حَقَّهْ قَابِلِ کِیْ عَاصِیْ وُلُورُوزُ
 تَقْوَالِ اَنْتَهْ بَیْرَهْ وَیَرْمَزْ جِئَانِ
 بُولَارِیْنِ عَقْلَانِ قَاتْنُورِیْ بُو سُوْرُ
 دِیْدِیْلَرُ قُوْیُوهْ اِلَیْهْ لَیْمِ اِلْقَا
 قَوْلِیْنْدَهْ هَبْ حَقْقَارِ دِیْلَرُ عِبَاسِیْنِ
 اَنیْ اَنْدُورَهْ لَرْ صَوْتِ اَسْنَقِ
 اَنْکَا زَنْدَنِ اُولُوبُ صَحْرَا وَیَسِیْرَانِ
 اَمَّا سَنْکَا رَا یِدَهْ یِیْ جِیْجِیْ نَتِ
 اَیْدُوبُ عَرَبَانِ صَوِیْهْ اَتَمَقِ رَوَامِیْ
 یَهُودَا سَنَکَ کُوزَنْدَنِ اَقْدِیْ قَانْکَرِ
 اَیَا قِیْ سِرْ طَشِیْنِ اَوْسُتُوْرَهْ قَالْدِیْ
 اَیْدُوبُ بَتَشْشَرِ قُلُوبُ قَلْبِیْنِ سَسَا
 غِیْبَتِیْ یُوسُفَهْ کَمَلِیْ نِیْ دَاسِیْ

یَا مَانِکَ
 قَفَادَا
 قَتَارُوزُ
 نِیْکَهْ قِیْمَهْ
 شَکَرِیْنَهْ
 لَکْ عَصَا دُورُ
 لَکْ دُورُوزُ
 بَیْتَهْ جِئَانِ
 لَیْمِ دُورُ
 لَکْ اَسْقَا
 رُ لَبَاسِیْنِ
 قُوسَاقِ
 یِلَرُ عَرَبَانِ
 بَا مَانَتِ
 حَرَامِیْ
 یِکَا تَنُورُ
 سَوِیْهْ طَا
 قِیْ نَقَالِ
 حَذَّاسِیْ

يَا مَرْحُومٌ هَذَا وَهَمٌّ لَا يَنْتَفِرُونَ

سَيِّدُكَ رَبُّكَ سَيِّدُ صَالِحٍ يَوْصُونَ
صَقَانِ غَمٍّ كَيْلٍ هَمٍّ كَيْزٍ يَوْصُونَ
أَتُوبُ صَوْبِهِ دُونَ كَيْدٍ يَكْلُزْنَ
طَبِئَكَهُ خَوْسِرٍ كَرْدَانٍ أَوَّلُ لَرْدٍ
سَقَا قَرْدَاسٍ سَلَمٍ مَحْتَجٍّ يَدِهِ
سَيِّدُ بُوَجَاهٍ الْجِيَّةِ يَنْدُورْنَ بِنِ
بُوعَالِمٍ فَايْدُوسٍ بَاقِي طُورَانِ بِنِ
الْمَرْيَدَةِ أَوْلُوبُ مَرْوَدُ وَسِيلَهُ

فَايْدُوسٍ

هَقَّ تَعَالَى نِيكَ كَلَامٍ مَيْنِ أَكَلَادِي
بِيكَ بَرَادِلُ ذَوَالْكَمَالِ بَارِي هَدَا
قَهْرٍ الْجِيَّةِ لَطْفٍ وَارِاجِسَانِي وَارِ
بُؤْيُكَادَنِ يَوْسُفِيكَ قَرْدَاسِي
كُوْمَلِكِي قَانِيَّةَ بَاوَدِي
يَتَسُو وَتَقِي أَوَّلِيَّةَ كَلْدِي
رَمِي وَارِاجِسَانِي يَتَكُونُ

يوسف عنه قُبَا عَافَا كَلَهُ الذُّبُّ

يَعْقُوبُكَ يَوْمَ كَيْ طَاغَلَا دِيلَر
يُوسُفُ بَيْنَ أَيْلَدِيكَ قُورْدَه جَبَا
قُورْدَه كَلُوبُ اتِّي عِيْشَن هِيْج طُومَادُو
كِيْم بِلُورْدِي قُورْدَه كَلُوبُ اتِّي يَسِيَه
قَا شُوشَنَدَه بَاغْلِيُو بَال طُورْدِيلَر

كُذِبْ

بِر نِيْيه دَكِيْمَن قُورْدِيْن دِيْشِي
لِيْكه قُورْدِيْكَ شَفَقَتِي كِيْ يُوْا يِيْز
جِهْمَت يَلْدَب بَارَه بَارَه قَلْمَه مِيْش
الْوَبَاتِي قَتْنِي قُورْلَه كِيْد يَكِيْز
حُجْرَاو دِيْنَه بَاغْرِي دِيْلَك نَدَك
دِيْشِي قُورْدِيْكَ اُوز سِهْنَه دِيْلَك
يِيْز كُورِيْكَ يُوْشُفِي شَهْرَاد لَرِيْم
يُوْشُفِيْلَك بَر حَبِيْر وِيْرِيْكَ بِيْرَه

يُوسُفُ وَرَكْنَا

غَلَا دِيلَر
كِيْم اِيْ بَابَا
اُوْشِيْنَادُو
بِكَلِيَه
وِيْرْدِيلَر

بَدِيْ

يِيْلَه اِيْشِي
قُورْ يُوْا يِيْز
هَلْمِيْش
يِيْز
نَدَك
دِيْ
لَرِيْم
سِيْز

خَالِقَهُ هَذَا يَلُوبُ صَبْرًا لَيْدِي
اغْلُورَامًا صَوْتِي يَلُرَ قَلِيلُ
هَرَبَرَاغَا فَبُوسُونَهُ دِي دِي بَلِي

فَصَبْرُكُمْ جَمِيلُ

صَبْرًا يَلَهُ اِيَرْدِي اِيَرْتِ مَعْبُودِيَتَهُ
صَبْرًا يَلَهُ شَيْطَانِ ظَفَرِ بِيْمَارِ سَخَا
اُولِيَا لِهَرَبَلْدِي رَفَعَتْ صَبْرًا يَلَهُ
غَيْبِ اَرْتَرُ بُولْدِي لَدَتْ صَبْرًا يَلَهُ
اَوَجْهَلْ اُولْدِي صَبْرًا يَلَهُ يُوْرِي صُولُو
اَوَّلْ سَبَبَكْ حَقْ طَرِيقَهُ كِيَهْ مَر
كُوْرِكْ نِيْلَهْ اَوَّلْ خُذْلِي لَا يِنَامْ
اَوَّلْ قِيُونِيكْ يَا يِنَهْ قُوْنْدِي هِيَاكْ
دَوْلَتِيَهْ مَا لَا يِلَهْ اسْتَحَا اِيْدِي
كَلْدِي دَوْلَتِ قُوْنْدِي بَا يِنَهْ

وَاِيَرْدِي قَادِي دَلُوْهُ

بَا يَدِ سَوَشِنَا نِي يِلَهْ اِيْدِي
بِرَا ذَا دَلُوْ قُوْلِي وَاِيَرْدِي بِيْلَهْ

وَحُسُوْنِيكْ
بِرِي جَمِيلُ
وَلُوْ قُوْلِي

سَمِ اسْمُ

مَقْصُودِيَتَهُ

يَكْفَا

صَبْرًا يَلَهُ

صَبْرًا يَلَهُ

لَدِي اُولُو

لَا يِلَهْ مَر

جُكُوْنَتَامْ

بِرْ كَارْتَا

عَنْقَا اِيْدِي

كَرِ اِيْنَهْ

سَلُوْ

لِهْ اِيْدِي

كْ اِيْلَهْ

هیچ بود و لست کلمه ایکن اینه
 اصری بر دلوه آکا طولدوه صو
 اولدی یوسف اؤکسله سوروب
 ادی سنانیک عالمه بولسون نیغ
 ایتدا جون اچر قییه باقادی
 دوندی باؤدی جاھین التند کفا
 دیدی بوا یپه صاهریش بر غلام
 واسترده بضاعت

کون طوؤنسه یوزینه ایلر حیا
 افتایک طایفه میدان ایلر
 صولجند حیانلیر قندیل یار
 دلوه ایلر کلدی جوقدی یوق
 هیچ غریبه بویله محبوس کورمه
 لیلن اقیوسر آب ترلال
 یه یوزینه ایلر یبانی فلک
 اولجیر یوکلم قتییه طدیلر
 سوتیلوبه قنق باغان بادی سین
 اول یی اسرانیلک هم یسلیم

صویاننه
 بخت جو
 دیک اچرو
 ایلر طلوع
 صودن جفا
 قالدی طفا
 ملک کلام
 غلام

حیدر ضیا
 بجولای ایلر
 ویش قنار
 برو
 نوب کورمه
 لیلن هلال
 کی ملک
 فی بلدیلر
 ولاد سین
 ک و غلیم

لیکه دِداش سیر سینه قامازون
 وِردِ آلب آنی یدی ایلر مکان
 مالکه دوندی یهود اسویلدی
 باشمیزی دغده غنیه صالمازون
 هیچ بر لکه قونمه اتلیدی
 نه جقار سیه یوسفین ویره لیم
 او سکرن منقر بولوندی بی مکان
 ایکش لجه بولشیدیلر نایم
 مالک تها مالی اتمش جبا
 الا اوج دوت کونه انیک هوکی وار
 لیکه انیک سیرتی سار قنداول
 قلب طوع و قها انکا هاندو اول
 الا کجا یا قلری طاعلو کسک
 باری بر حجت بانوید وریک بجا
 صابو بانی طکره نادم اولمه
 دوردی علم دیلی اوزره بی مکان
 هم بر پی اسمی امضا لیدی
 اولایو بیر آنامه ایدیک سلام
 دستین اجموب جوق دعا ایله بجا

هاتارون
 نهان
 ییلیدی
 نالمازون
 ایلیدی
 لیم
 مکان
 یه نام
 س عبا
 نوی وار
 بو قول
 وداول
 گرت
 خیر کا
 مینه
 کان
 الیدی
 کلام
 کتا

دُونْدِي اَنْدَن شَوِيه اَمَّا اِلْدِي

۷۱

بَاغِي كِيْنِي يَا قَادِي نِيْرَاغِي
 دِيْخِي خُوِيْرَاد لاي سَرِيْحَاغِي
 جُوْشَه كَلْدِي طَلْعُوْ عَمَّا نِيْغِي
 يَاسْ طُوْوَبُ قَانَا غَلَاوِي كِنَاغِي
 بَرَكُوْن اَلْت فَاثُوْ اُولُوْ عَمَّاغِي
 عَمَّا فَا اُولُوْ طُوْ عِيْلِيْ بَاغِي
 رَنَك بُوْ عِيْم اَلْمَادِي سَلْطَاغِي
 اَغْلَاوَا قَلَك دِيْدِي كِيْ يَاغِي
 يَا صُوْمُوْزِيْ كِيْ يَا خُوْدِيْغِي
 دِيْلَه دُوْشُوْب سُوْ يِلْنَه دِيْغِي
 بِيْلَك يَرَاد لَوَاوَل عَاغِي
 عَمَّا شِيْخَا غَلَاوِي دُوْ رَا قَاغِي
 فَرَقْتَاوُوْ دِيْه جِيْكَ طَاغَلَاوِي
 سِيْدِيْ بَاغِي يِيْه رُوْح اَلَاغِي
 دُونْدِي اَنْدَن اَنْشُوْ سُوْ يِلْنَه
 بَرَكُوْن اِيْتَايَه بَاوَب كُوْ دِيْغِي

دُونْدِي

غِيْغِي

يَكِيْن

وَب

زِيْغِي

بَغِي

كِيْغِي

دُوْغَالِيَا

تُوْكَر

طَاغِيْلَه

فِيْغِي

شِيْغِي

فَلَك

يَلَس

مِيْن

بَلْدِي

مَل

ما هجا اليكي كور و بسير ايلديك
خالرين مضرين غزينة سين دكر
روي شمعتم اقلينه يتر بها
پس بوسوز كبردي من سونلما
اوسكز منقيره صاندوردی سني

ره زوديت و كانوا فيه من الزاهد

سرعت ايدوب باقاي صا صوله
در دايله ااه ايليو بن اغلادي
حق تقالي بر غضب وردجها كان
يوسفك حق در دینه قلدي دوا
ظن ايله سين جري عمان قاينادي
كولديكوك يلدی هلا وینادی
مرحمت قلما دج دوستی دوستونه
صاندیلریم ویدی اول کون رستی
ات دوه حیوان قوی قالدیلر
دیلكور کفالتی بین نیلديک
فرقتاودینه یوره کن طاعله در
اردي صکره فتی ايله کیده لیم

سوزلديک
ایم اکر
سمرها
عجب ایلمه
رب الفانی
در اجم

یوله
قلدي
دی اما
ی هوا
ناوینادی
اه قارلدي
اوستونه
ی دگیر
ولدی لر
یلدي
تلا دوت
نیله لیم

نه عتايين و امريسه ايله، بک
 سيل کلوبدر يا کي اولدي حجاز
 برخي اه چکسه غرق ايلر يري
 حجاز دینه باغري طالع ميق
 اولدي روشن يولکري صحنيلر
 بوئيکاد ديكله مالک نيلدي
 قرداشنيک فتراسين اکلادي
 کچري مالک ايلر يره شاد مان
 نيلين ايرعاق ياشنه قالديلر
 ال ييشل اطلست اوستي اورتلور
 صبح آکا ال اورمايشد برخراس
 الدي مالک غنيمي دستنه
 سن امير بوور يره ايله کلام
 برکون البت مقصودي بوورم
 کوردي ميل ايرعاق اب رزن
 طالدي نيله صويونوب تولکيلار
 اوکي صکره قوملري دورلايدي
 سقوله سينک ولدي بالقدر حيا
 صاغليغه برده قربان ادار

ولدي اکا
 ري نيار
 ه کچري سو
 لوه ميق
 اجديلر
 ايلدي
 اکلادي
 قله کاربا
 قالديلر
 چيک اوو
 با فراس
 ک اوستونه
 بن غلام
 تر اولورم
 دري هان
 تنه پاس
 ايددي
 ي ضيا
 هي يودار

الذی کلدی کردی جادیرا چینه
 کیم کور دوسه یوزینی اولودی لال
 کون طوقندی یوزینه قلدی حجاب
 مصر الحینه کردیلر کلنک ایله
 غوب جمالیته نیک حق باقدیلر
 استمر دکلله قریبتک ایراق
 منل یوتلدوردور ادمک بری
 کیم انی صاندیسه قلهرین بیلدی
 شعلو یلدرن کی طریا قلدی
 لقانیک تریاکی هب مفری دکر
 عشق اودینه یاتدی یالندردی یزی
 البکری کسیر کی درده علاج
 یا طوغ ایله یا طوغ غارم دریایی
 کیم یاشیک الحینه قاشی مکان
 سنی نور مری کلا یوبغماله طکا
 التون لجه نیک حسابین کیم بیله
 مکده التون همون ايسه اینه رها
 انلک اوله نولر جمالی کوسورم
 مصر الحینه برافندی بولا ماز

طوقدی الحینه
 جمیری شال
 کلک ماهنا
 سرنک ایله
 قدیلر
 نیک فریق
 شسه بری
 بکلدی
 مقلدی
 رتوکر
 نیلدی
 حراج
 بریدی
 ده مکان
 یوه انکا
 ن دیله
 بها
 یسترم
 مان

مَسْتِ لَا يَمُوتُ أُولُو بَن طَوْدِ دِيلَر
 كُورِ دِي مَالِ كَلْدِي بِرِ جَانُونِ كِشِي
 كَلْدِي وَلَدِي يَوْسُفِيلَه رُورُ
 شَمْعِ اودِينَه يَانْدِي بِرِ قَانَه كِي
 اودَه وَايدِرِ كَلْبِ اِيلِينِ كِم
 تَبْدِيلِ ايدَاكِ يَوْسُفِي كِنَفَا اِيلَه
 اَنَشْ دَوَه حَيَوَانَكِه اِيلَه بِجَه
 حَا اِيلِي سَوَرِ اِيلِي سَوَرِ يَوْسُفِي بِنَا
 قَهْقَه اِيلَه آخَا كُولُشْدِيلَر
 شَمْعِ ياقْدُوقِ آخَا بِرِ قَانَه كَرَكِ
 دُولُونِ

آخَا مَسْكَنِ اِيلِي مَقَرِبِ دِيَارِي
 آتَا سِي بِاَدِ شَاهِي دِي حِيْمَانَه
 اُولُوبِ بِالْفِ دُولُوبِ قَاشِي طَالَاه
 نَه بِلْمَحْنَه بُولُونُورِ هَلَه اَصْفَهَانَه
 بِرِ اُولُوكِه صَاهِي زَرِينِ كَلَوِي
 اَلْمَرْدِي كَنْدِينَه اَقْرَانِ بُولُونَه
 دِي دَمِ اَوْسُونَه دَامِ قَتَارْدِي

قَالُوا بَسْتَنَهَا الْوَبُ وَيَقُولُ كُوزِي يَنِي
 بِرَاوْغَلَانِ كَلَامَانِيكَ قَارَشُو بِيَنِي
 قَشِي قَارِي كُوزِي خُنْخَارِي بَكْزَرِي
 يَا قُوبُ عَشْقِي أَكَا وَيَرْدِي سُرُودِي
 صُوبُوبَاوْغَلَانِ أَكَا بِرْكَاسِي وَيَرْدِي
 سَنِي بَدَنَامِ أَيْدِي عَشْقِي نَاسِي
 أُولُوبُنْ نَاتُونِ دَدِينِ بُولُوكِي سِينِ
 أَيْدِي سِينِ مَا لِكِي يُولُودِي يَغْمَا
 الْوَبُ دَسْتِيَنِي نُونِ أَيْدِي زَلِيخَا
 الْيَحْيَى بَا كِسِيرِ شِفَاسِي دَكِي جَانِي
 بُولُوبُ دَرْدِي عِيَالِي جَاوَدَانِي
 أَيْرُوبُ غُورِي بُولُوبُ نِي شَانِي
 مِصْرِي شَهْرِي بِزَارِي صُورِ سَنِ
 بَقَارِ حُجُونِ كِيَانِي سِينِ شَابِي
 أَلْهَمِ بِسُؤَالِ أَيْتِنِ عَزِيزِي
 زَلِيخَا أُولُوبُودُنِ أَجْدِي كُوزِي يَنِي
 نَمَّا ظَهَارِ أَيْدِي سِرْ حَقِّ نِي هَانِي
 قَالُوا عَشْقِي زَلِيخَا نِيكَ جَانِي
 أُولُوبُ حُزُونِ صُوبُوبُ بِرْكَاسِي يَنِي

سوزيني
 بسينه
 بگزري
 يدا
 ي
 بوكاسه
 كه سين
 اما
 ليقا
 هانه
 ي قاني
 واسي
 صوسن
 به
 يزدور
 سوزيني
 دهانه
 ياننده
 ق

اولوب شيدا انا ^{قاردي} دوسيه
 بهاني تراك ايدوب كچي اوصاندي
 سحر وقي ایدی کوشکده او یوردی
 اناسینک کوزندن اقدی قاتلر
 نه بلسین جبرله ایچوب دایرئی تاسی
 اتاسی خود اتی جین طوئی صاندي
 اولوب وحده دوندولیلر سیرایه
 کی هیکل کیسی شنه یازدی
 اناسیه دیدی کون سیرپی
 وقع عالی فاده ایلدی اول
 ایشیدوب قالدی صلا فحالی
 اکادیر مان اولور می هیچ چه فایده
 دیدیلر کیم بو فاسن ایلده دقت
 یاناک برکون دوشه اوده عار ایتیر
 بویه پلق اکار وری جبر دور
 فلا کن یاز اکابر خوشجه نامه
 حجاز ایللرینک بشت بیتاهی
 دونوب بر وصف عالی یازدی کند
 دیدی ای باد شاه بعد السلامه

بسینه
 با ندی
 طو یوردی
 با تکر
 یی اتاسی
 لایرئی قاندي
 ب سیرایه
 نازدی
 سیرپی
 نه سويلک
 و عالی
 اتی ایلده
 وحده
 کارلر
 ک سیرا
 مهر شاه
 بشاهی
 نون بکندی
 وندی کاهمه

ایدوب ظلم بوق اسر تورمه کنه
 صفا سنک انیک جو قلدور جفا سی
 بودی عادت بودی قانون بوانلیدن
 عرب عریاسک اولسون دغا جی
 صیاح اولم یوق جهانه برقریم و
 کیرد اتمکه بولما دیم امکان
 اوروب طولنک طولنه عشقانی صانا
 بیئا تلوقات بیله کوننه دزیرین
 بوسوز لردن ولی قلیدیم حیا بن
 ایکی ایللی ییره نشت بئا صیم
 کردی یوله کیدوب مفرین ایلنه
 بولوب و صلت اذ انک مرادین
 زلیخا نیک سونیه کیدی یولجی
 حکومانی کا ویدی نماست
 کوره دایم یاق التیده مور
 کنوزینه دینه دای ایدی
 کلوب قاصدا شفا طوره دی قیامه
 غریبیم بودی یارده یوق بلیشیم
 وقعی حال ندور الله بلیشه

ایل جنابین
 یوق و قاسی
 لکی بوجولک
 لکه آجی
 یوزوم و لر
 بشر ما کان
 کیندن اتار
 غوغا نظیرین
 سکا بن
 سنا هییم
 یله الیه
 دی دین
 یالچی
 شکایت
 و مور
 ی ایدی
 نامه
 کلیم
 دی الیه

هَيْتِ جِرْگین کورونڈی کوزینه
 حق بولون عر ضا یلن مرشد دکل
 کرجه کانه بگزردی یوزی
 بناکا اولما یقین کوندوز کجه
 عیشمین انشفتک سی مرغوب دکل
 کول یکا قیم غویزه آل اوروب صوله
 اول بتم دوشتم یلوفی سولیمز
 بولیه جنا ویرمکه میدان انیک
 قرغه بلبل ایله الفت ایلمز
 اول زلیخا ایلدی قلین عذین
 کوندوب بره یواکا پروزد کار
 اولدی یوا یله انیک جمعیتی
 حقانی قلدی سحر طوردی اول
 اولدی حائیل بکری هیچ بوز قلدی
 جو زلیخا قلدی قلدی کمان
 سیمدی هیچ اول کولند پاییسی
 یزلاق یوسف بنیدت بر حبر
 شایع اولدی بو حبر ایلدن ایله
 خلق احسن هم جمالی بوق یتر
 اول زلیخا یه بوسوزی سولیدی

دوزینه
 نوسندکل
 کوزی
 ی هیچه
 بوب دکل
 لیم نوله
 ایلمز
 ن انیک
 سولیمز
 ی عزیز
 کد لیکار
 تک
 دی اول
 قلدی
 زمان
 یسی
 به سیر
 دی دیله
 ی عزیز
 یلیدی

يوسفادلو قولي ولر يوزي صولو
 كمدك الميشر ايسكه قلدرين بيلميش
 اغريجه يوسفه التون ديلر
 اول ديديك التون شاه بولماز
 اوغلو موز هيج اولماي بيزيله لم
 كرى مشواه عسى ان ينفق الامانة

بلكي بيزانلك كورك جو متفت
 شمه بر وانه اولوب يالدي اوزي
 الذي قول التون اولدي روان
 ديدى مالك برتر از دورد پسر
 قلدي خندان اول زليخا خاتون
 يوسف ويزدي روان اولدي بوله
 اول زليخا ايله اولدي روبرد

فا علة

اولوب شيدا اوئودي كندو
 بكا جهره ويرن زلفي مطر
 بغايت قلبه يوسف ياردي

اسکن یلدن طوغان ایدن کوزندی
 بتم جاعم سنی غایت بکندی
 چکوب بنده مکند زنجیر طاو بند
 از لکن خود سخا بن مشتری یم
 پیشل کاسه ایله جرعه الحور
 اتی اکسیر ایدوب دیرمک سدا می
 بوسوری من بکاسویله مد می
 مصر شنه برارنده بولاسین
 اولوب شیدا او توریم کندور می
 ایشیلنر کولشدیلر سوزیمه
 و طاعم ترک ایدوب کلیم حجان
 مصر و ارمی جهانه بلیم ایدیم
 یوزیمه کوششی کوشور مز ایدی
 کلوب بکلم بی جوق ایستدیلر
 سرادینه برها اولمادی نایل
 سوفیکه طور میوب چوقدیک کنار
 فراقین اودینه فراق کلدیم
 بئون دنیا کوزیمه اولدی بزد
 زلخا دور سکا صادق لی یارین

بزندی
 فندی
 یاقوتی
 ختری یم
 جودو
 حرامی
 دمی
 لاسین
 کوز می
 زیمه
 دیرانه
 ایدیم
 یدی
 پلر
 نایل
 واسه
 لوکلیم
 بیزده
 یارین

اُولُوْبُ بِالْعِزِّ يُوْسُفُ مَكَالَهُ
مُحَمَّدٌ مَصْطَفَا سَيِّدِهِ طُوْهُرُوْرُ
كَمَا وَ عَلِيٌّ

زَلِيخَا بِنْتُ جَهْرَمُ تَأْسَفُ
دِيْدِيْلِرْ اَوْنُ سَكْرُ يَاشَدُوْرُ مَكَالِي
جَسَدِيْهُ مَرْغُ جَهَانُ كُوْدِيْ دَاكْرُ تَارُ
بُوْلُوْرُوْتُ مَكَالِيْنِيْ مَكَالُ كَاْفُ
اِيَاقُ اِيَاقُ اِيْنِ دَاكْرُ فَرْوِيْهِ
يُوْسُفُ شَهْرَادُوْرُ اِيْلَهُ جُوْ سُوْرُوْلِيْ
سَلِيْنْدِيْ قَالِيْدِيْ قَلْبِيْنَهُ بَاسِيْ
اِيْكِيْسِيْ كَلْدِيْلِرْ خَلُوْتُ اِيْرَ اِيْهِ
بُوْ سُوْرِيْ يُوْسُفُهُ دِيْدِيْ زَلِيخَا
جَهَالِيْنُ نُوْرُ ضِيَا سَهْمَا يَهُ بَكْرُ زَرُ
كُوْنُ تَرْ بِيْشَا كَلُوْرُ فِي الْحَا اِيْمَانَهُ
بُوْ يَكْ سَرُوْ سِيْنُ اَعْلُوْدُنْ اَعْلُوْ
صَالُوْبُ عَشِيْقَهُ بَنِيْ بَلُوْرُ بُوْ خَاقِيْنُ
دَكْرُ مَصْرِيْ يَنْفَاقْتِيْهِ كِيْ خَالِيْنُ
مِصْرِ اَهْلِيْ سَنِيْ سُوْ يَلِرْ دِهَانَهُ

مَكَالَهُ
وَرُوْرُ
كَمَا وَ

يُوْسُفُ
جَهَالِيْ
تَرْ تَارُ
جَهَانُ
فَرْوِيْهِ
تَدِيْ
بَاسِيْ
اِيْرَ اِيْهِ
وَلِيْقَا
مَلُوْ يَهُ بَكْرُ
مَكَالَهُ
بَا اَعْلُوْ
خَاقِيْنُ
دَكْرُ
مِهَانَهُ

كَمَحَدَّه اَجِيلَه كُودَن عَيْنِيم
 جَوَابِيَه وَيَرْوِي سَفَسُوْا لِي
 اُولُوْب فَاي بُوْزُولُوْ شَكْل سِيْمَا
 بُوْيم سَرُوْ كَقَاتِيْم قُوْزُولُوْ يَا يَه
 وَجُوْدِيْم مَحُوْ اُولُوْب طَبَقْ غَدَا سِي
 اَسَر بَادِي خِرَان بُوْ بَا غَمِيْنَه
 اَوْجَا ر بَلْبُلْ قَالُوْ بَا غَلَر وَا لَرْنَه
 دِيْدِي كِي سُوْزَلَرِيْنَه اَمَّا زَا يِي
 زَلِيْخَا بِيْتَر بُوْ سَفَدَك عَا رَا يِيْمِي
 بَا نِيْشَه كَلَا يِن قُلْ عِشْقِي بِلِيْمِي
 اَغِيْر بِطْمَانْ جِكَلِيْمِي بِر سِلَا خِدُوْ
 جُوْ نَكِه يُوْ سَفَا وِلَا دِي دِيْمَه اَنَّا

فَا عِلَاوَت

يَا زَلِيْخَا قَالْمَا مِيْشَر سَنَه مَحَا ل
 كِيْجَه كُوْدُوْز اِيْنِيْمِيْلَقِيْ زَلَر دُوْز
 بِيْنِيْكَ اُولُوْ سَكَا هِيْج بِيْرِيْ اَن
 بَا نِيْشَه كَلْدِيْ كِيْلِيْمِيْن نَقْل اِيْلَدِي
 دِيْ حِيْسَا بِيْمَال دِيْمِيْ سِيْن بُوْيم بِيْكَ

سَنَ كِي دَارِ مِجْهَانَدَنَ يُونِزَايِ
يُوسُفِي لَا بَدَسَنَا طَبَشُورَ عِيَمِ
بَسَلَنِيكَ مَمَ نَمَتِيلَه نَا نِيلَه
عَشَوَا لَدِ بَاشِينِ أَحْيِ زَارِ اِيْمَنَه
عَقْلَ فِكْرِ يَفَسَنَا يَا نَدَوَه عِيَمِ
لِيَكِه دَا فَرِ مَالِ كَرَمَتِ شَهْدِي بَكَا
جُونِ زِلْجَا اَبُوسُونَه دِيرِدِي وَلاَقِ
تَكِ بَنِي سَنِ اِيْمَه يُونُسُفَتَنَ حِدَا
كِي دِي مِجْهَارِ جُولُوبُ كُورِ نِيْلَدِي
كِي مَ كُورِ وَرْسَه عَقْلِي يِلْدِي ظَلَايِ
اَلْتُونُ اَلْجُولُوعَلِ قِيْمَتِ طَا شَرِيلَه
يُونُسُفِيكَ شَبْكِيْنَه قَرَشُو يَارْدِيلَرِ
بِهَرِيْنَه صَا رِيلُوبُ قُودَا وَرْدِيلَرِ
بِهَرِيْنِيكَ شَكَايِ اَنَدَه كُورَه
كَنْدِيْنِيكَ مَمَ شَهْوَتِ غَالِبِ كُلَه
جَمْعِيَه حَمَرِ كِي سُوْرَتِكَ يَارْ اُولَه
مِمَّ اَلْجِنَه كُورِ مُمَشْدِي بِرِ عَوَامِ
كُورِ اَلْاَلْدِي غَضَبِكَ زِيْرِي زَبَرِ
مَمَ زِلْجَا بُونِيكَ اَنَدَه وَرْدِيلَرِ

یوسفه دوندی زلیخا سونلیدی
 بن سنجون ایلدیم غوش سرائی
 واروبالک شکی تفریح ایله لیم
 کر دپلر یوسف نبیله اچرو
 غوش مرصع انجودن یا پوسی وار
 ایکسندن غیری کسه یوقایدی
 کوزیک اجوب باقادی هیچ ریضا
 هم زلیخا یوسف و جیمیلین
 حوا ایله عشق ائوده طاعله دی

نورانی

بوق تحت استونه ورتیلیدی
 باشی کوز عیشیل زهرودن لیدی
 هریر ایله یوزی کوز بی صاردی
 عبادتک بزم محمدی
 قول قادی شمس اولی حضرتیه
 خله یوق هب قیوسه کدا دور
 هو لاخره ودر یوق انقاسی
 تکرارن تغیردن بریدور

بیلدی
 زلی ای
 ده لیم
 لاه رد
 ووسی وار
 جوقایدی
 دی طعنا
 شر الین
 باغلا دی

نورانی

سیدی
 ایدی
 وادی
 بو
 زمینه
 کدا دور
 کداسی
 ریدور

دَلُّوْ اَوْلَانِ كِشَنِي نَافَا طَابُو بَدُوْر
 بَلُوْر سِيْدَا يِلْدِيْكَ اِيْكَ كُوْر زِيْ
 دُوْ شِمْدَه بَادَهْ صَوْلُوْن بَنَّا سَن
 زِيْ بَلُوْ كُوْر سَنُوْ عَصِيَانِ اِلْجِيْده
 تُوْ كُنْدِيْ قَالَا دِيْ صَبَرِيْ قَلَا سَرِيْم
 اِيْدُوْبْ هَمِيْتْ بَنِيْ اِيْر كُوْر طَبُوْكَه

يِلْدِيْ يِلْدُوْر مَالِيْكَ كُوْر زَنْدِيْم
 بُوْكَنْ يَامِيْنِ اِيْكَ حِيْدِيْ كُوْر مِ
 سَرِيْ اَعَزْ سَن اَعَزْ سِيْنِ بَن اَعَزْ
 بَنَّا اَغِيْرِيْجَه وَهِيْمِيْكَ التُوْن
 هَمِيْتْ اِيْكَ قَالْ مَعَاذِيْ لَلّٰه

بَنِيْمْ طُوْغُرُوْ غِيْمَه عَقْلْ قَانْدِيْ
 بِيْجُوْنْ نَفْسَهْ اَوُوْ بَا كَرِيْ اَوَلَا قِيْز
 مَعَاذِ اللّٰه دَكِلْدُوْر اَوُوْ سَنِيْ
 مَفْسِرْ لَرَا يِدُوْبَا يِيْ دِيْ اِيْت
 زِيْچَا اِيْلَهْ كَلْدِيْ لَر سِيْ لِيْه

نَا يَابُو بَدُوْر
 لَهْ يُوْزِيْ
 سَنَّا بَن
 اِلْجِيْده
 عَهْ دَا سَرِيْم
 قَبُوْكَه

بِيْز تَدِيْم
 دُوْ وِيْهِيْم
 يِيْ بَن اَعَزْ
 لَهْ حَاتُوْن

هْ اِيْنا نَدِيْ
 زَهْر كِيْز
 نَا يِيْ
 نِيْوَا يِيْت
 نَفْ سَرَا يِيْه

كوله بگزر ز ليخانيك جمه
 ايكسنى هم بر ابرايچدى طاسى
 مگر گشترايله الفت بولا نه
 ز ليخاوير و با غواي ز يا كه
 اطاش يا غمشا يكن يل سوندلر
 ايكسنىه كلوبغا غوا ويرن اود
 فنا انديشلر فكر چيجه كلدى
 مفسرله دلييلده بو قمرن

ان ساي برهان ربه الابه

تقاليدن چون برها كلدى
 انى منع ايلدى برهان و نادى
 تقاليدن كلن احسانه ايمش
 خدايى كى سوشمرايسه كيه ليم
 سوره الله اعلم بالصواب
 اويوب نغسه كيه يوسف نايه
 كبر و ندى يوسفك كورينه يعقوب

نست نبي

شرمكالى
 سدر لياسى
 حقه اولانه
 ملك اراده
 و نذر مى
 دسركاود
 فى بلدى
 ي برهان
 ها بولا

ولايدى
 و نادى
 ايمش
 ليم
 سوره
 نايه
 و شك هو

يَقْتُمْ لِيكَ اَغَايِدَت دُوشَرَسِين	دُوشَرَسِين
يُولُوب قَنَادَلَرِين قَالْمَه يُوَادِه	يُوَادِه
اُولُوس سِين جُون نِيَسَار دَقَرِين	دَقَرِين
قَابُويَه قَاج زِلْجَانِكِ النَّدَن	النَّدَن
ايدُوب جَبْرَائِيلَه الله خِطَاي	جَوَاب
هَمَانْدَم جَبْرَائِيل يُوْسُفَه كَلَامِي	اُولَاي
يَقْتُمْ مَسْلُكُنْدَن كِير قَالْمَه	اَوِيْمَه
خَلِيل الله بُوْكَ رَاهِي اُولُوس مِي	يَا قَشْشُور مِي
وَسُرُوب بَرَكَن پَر مِي اَرْقِسْتَه	يَا نَسَه
وَسُرُوب زَحْمَت كَلُوب طَاشَر تَوَكُلُوكِ	مِي اَيْتَدِي
قَابُويَه قَاج زِلْجَانِكِ النَّدَن	جَانَمَنْدَن
يُوْسُفِين كُوزِينَه كُورُنْدَايِ خُوب	دَقُوب
نَدَن كُوكِل سِين اَكْرِيَه كِتَدِي	رَت اَيْتَدِي
سَعِي الله قِيَا حَاقْدَم يَقْتُمْ	عَنْبَر
سَنَاهِيْدَه عَفْسَانْدَن خَالِسِين	ل سِين
قَابُويَه قَاج زِلْجَانِكِ النَّدَن	دَالْنَدَن

خُوشَاتَدَن هِمَان كَنَدِي آلِي
 زَلِيخَا جُون تُو تُو ب آرَد اَتَكِدَن
 جَكُوب كَمَكِي يَر تُو ب زَلِيخَا تِير
 عَزِيز كَلَدِي هِمَان بَسَرِيه كَمَدِي
 يُونُس كَلَدِي يَتَا قِمَه يَنَاشَدِي
 عَزِيز يُونُس قَه دِيك اَي سَمَرِي قُول
 نَدَن نَاشِي بَنَه بُو ايشِي قَلِيدَن
 سَنِي بَنَه هَم اُولَد اِيلَك دِيك بَر
 سِر شَر رِيَنَه بَرِي بَدَنَام اِيَتِيدَن
 وَقُوعِي حَال اَدَل وَصَف اِيلَكِي هَم
 زَلِيخَا يَه كَم ايشِي قَلِيدَن هَم
 زَلِيخَا سَوَزِيَنَه وَبِرَه عَقُوبِي
 بَشِكَلَه كِي جُوجُوق سَوِيلَر مَقَالِي
 وَقُوعِي حَال وَصَف اِيلَكِي اَنشَاءُ اللّٰه
 جُوجُوق اَكَلَه دُبَان دُونَدِي كَلَامَه
 جُوجُوق بُو كَلَامِي دُبَانَه كَلَدِي

دِينْدَمِي

توبه ایلوب کناهندن ونسنه
 افشا اتمه بو ایشی ایکی کوزوم
 بری روستوی اتمک شکر لیدی
 اصدیقالم سر زینش ایلر ايسه
 اوتانورم شاه یانیه واره مام
 کیمه راست کلای ايسه سويلدی
 زلیخا حقینه جوق سوز ایدیلر
 ضای عقیل کندنی افلاک صالمش
 زلیخا خاتون هب قنا دیلر
 ایدوب مالک انک یولینه یقما
 یوسف غلامیله تیرایه کرمش
 ایکسی بریتاق ایچمه کرمش
 قابوده قولونه کیمک رواسی
 محب قلوب یوسفه صالمش
 یوسف محبت عقیلن ضای اتمش
 بوسور کیم یون زلیخا ایشیدک

کرمش

۷۱۵

یوسف ایله زلیخا دوشدی دیله
 نیلک
 نیلک
 یوسف بویورده بشاران ایله
 سال ایله
 کبار اشرف زلیخا دیر
 سویله
 چون زلیخا سیر دعوت ایله
 رایه کلایله
 خدمت ایدنله ایاقا دور دیله
 وتور دیله
 جوق قصا حتلو تکاوم اتدیله
 نیلک
 یاخا تو نله سیر صفای کلایر دیله
 ن کلایله
 هب سزادن طلقو مشیت بویور دیله
 بن سز دیله
 فیضه دینار سینه قورنقلایله
 سز دیله
 طلقو جه جورای اول صول دیله
 برك
 بس ییوب ایجلایله انله کولر
 طولایله
 وراستدن کلوب صارو ییولایله
 تور دیله
 میخاغ طور ونج اللینه بویور دیله
 طاشل دیله
 طور ونج صویره هم باشل دیله
 سویله
 ایلوب دستان بزی کئی قنادیلایله

مَدَن مَنَّمَشَه كُول حَقَّار شَمَدِي خَارَزْدَن
جَنَلَدَن سَنَه بِر قَاج جَوَاب دِي سَم قِيَر الدَن

دوم
دِيم
اَنگُون بَن دِي اولدوم بِنَه
قَنَامَكَن بَنِي سَنَه بِنَه

دوم
دِيم
بَنِي بُو دَالَه يَتُور دِي بِنَه
قَنَامَكَن بَنِي سَنَه بِنَه

دوم
دِيم
قُو جَالُوب بِيَلِي بُولدوم بِنَه
قَنَامَكَن بَنِي سَنَه بِنَه

دوم
دِيم
عَقْلِي بِاشْمَدَن اَلَدَم بِنَه
قَنَامَكَن بَنِي سَنَه بِنَه

عَشَقَ إِلَهَ يَانُوبَ صَوْلِشْمَ
 قَنَامَه كَرُ بَنِي سِرْلَه
 خِدَه مَتِدَن اَوْسَمَادِيم
 قَنَامَه كَرُ بَنِي سِرْلَه
 لِسَانِ كُوشِ سَلْسِيل
 قَنَامَه كَرُ بَنِي سِرْلَه
 دِلَه وَ مَسْتِ اُولُو قَنَا
 قَنَامَه كَرُ بَنِي سِرْلَه
 قَلْبِكْ جَلَجِه بَاغْلِكْ
 قَنَامَه كَرُ بَنِي سِرْلَه

خِرَآنِ ظَلَمَتَه دُورِ طُولِ مَحْرُوجِ ایت
 جَالُوبِ کَشِکْ جَمَالِ دَنِ اَقْتَابِ
 زِلْخَانِکْ کُورِ دَنِ اَقْوَ قَانَلَرِ

بَشَرْدَه هِجِ اُولُوسْهِي بُوِيلَه مَحْبُوب
 مِثْلِ يَوْقُلُوسْ دُوسْهِي اَدَمْلَن بَرِي
 كَسُوب بِيچاق اِيلَه اَلَمَرِين اَنَلَر
 اُولُوق كِي اَقُوب قَانَلَر اَلَدَن
 مَلَكْدُوسْ يَاسْمَادَن اِنْمَلُوسْ اُول
 دَخِي حَقَّقَه نَازِلْدُوسْ بُوُقْرَانْ

كُورَن كُوز لَر قِمَاشْهِي اَفِستَابدَن
 سَمَادَن يَافَلَكْدَن اِنْمَلُوسْ اُول
 نَزَاكَت بَاغِيْنِكْ صَرغْ كِنكَايْ
 بُوْكَاشْمِي لُزْغِيم جَنَّتْ اَوْتَاقِ
 سَمَالَه مَلَكْلَر شَاهِيْدُوسْ بُو
 پِيرِي جَنَّة بُولْمَاز بُوِيلَه بَر جَانْ
 جَمَالَه بَقَان كُوز اَوْصَا نُوسْهِي
 بُوْكَي وَاسْ مِيلْدُوسْ دِيْلَپِيرِي مَرْغُوب

جِهَانَه كَلَمَشْدَه بُوِيلَه بِرْخُوبِ
 عَبَتِ اَيْسَه اَنَا سُوْر سُوَيْلِيك بِيَز
 هَزَارَن اَزِيْن صَبْرِيْنَه اَنِيك
 يَا قُوتْ بِيْجَرَان اَصْلَانِيْنَه صَالَدِي
 كِه قَنْدَه بُولَا اِيْدُق اَعْتِيَا رِي
 نَوَسَا اِيْلِي صِلْنَا قَلَرْ يِنَه
 كُورُوب سِيْزَا تَدِيْكَرِيْجُونِ اَفْتَاي
 اُولُوب حِيْرَان كَسِيْلِي لَرِيْگِيْز
 جِهَالِي قُلَا اَوْغَلِي ظَن اِيْدِي رِي
 اَنَام اَنَام اِيْلِيْلَن اِيْرَان بُو
 وَلِي بُوْدَم بِي بُو خُوْر كُورُودِيْز
 بِيْغَلَه قُوتُوب جِيْدِي كِنَا رَه
 اُولُوبِن نَا تُوَان قَدِيْمِي اَكْدِيْم
 نَه وَقِيْن بِلْمِيْمِي وَصْلَتِ بُوْرِيْم
 بِيْ جِرْگِيْن كُورُوبَا صَلَا بَكْتَمَر
 كِمَه رُسْت كُورُوسَه سُوَيْلِيْن بُو

وَايْ كُورُوب سُوْر اَشْهَارِيْ

اِيْدُوب وَلُورُ سُوْرِيْه كِيْمَر اَيْسَه

لَه مَحْبُوبِ
 يِلْدِيْكَ بِيَز
 مَرْيَه اَنِيك
 ه اُولَا يَزِي
 بُوْس غَارِي
 مَقْلَرْ يِنَه
 وَجُوْاي
 يِلْگَرِيْگِيْز
 هَقْن اِيْدِي رِي
 ه وَيْرِيْن بُو
 وَيْرُودِيْز
 وَيْرِيْ نَاه
 اِيْچِيْكَدِيْم
 ت قِلُورْم
 يْم تُوْگَمَر
 ن بُو

ه رِيْجِيْز

نَا اَيْسَه

جَكُوبُ دَحْمَتِ اُولَه نَادِمُ صُوبُونَه
 وَرَا سِنْدَك بُو سُوْرِي سُوْنِلْدِي بِلَسْ
 زَلِيخَا يَه مِيل وِيرْمَك سَرَادُورُ
 اُولُوب سَتِي جُونُ الدِي صَاوُونُ
 نَكُولَا نَمَه زَلِيخَا نِيك سُوْرِي دَن
 اُولُوبُ مَحْبُوسُ وُلُورُوبُ زَنْدَانَه قَالَه
 بَنِي عِنْفَتَايِت بُوْعُوْرَتَلَر شَرَنْدَن
 مِّنْ اَحْبَا اَهْلِيَه

بِلُورُ بِيْن جَكُوبُ كِيْم سُوْرِي جَزَادُورُ
 اُولُورُ بِيْم تَا اَبْدَ ظَلْمَتَه جَاهِل

بِفَصْحَتِ يُوْسُفَه كَارَا نَدِي
 كُوْرَلَر نِيك يَاشَا قِيْدُوبَا قَلَادِي
 دِيْدِي كُوْرَكِي قَاتَلِي بِيْرَه نِيْلَدِي
 بِيْرِي بِلْدَا كِيْلَدِي دِيْلَدِي دِيْلَه
 كِيْم بَغْم حَقْمَدَه بَهْتَا نَايِلِيش
 كُوْنْدُورَا يَدِي نِيْنَا نِيْلَدَانَه صَال
 مِصْرَا بِلْدَنَه صُوجَا اَكَا اَسْنَادَا اُولُورُ

بِلُورُ

زَنْدَانِ اِيْجِيْنَه
 دِيْلَدِي بِلَسْ
 سِن بَهَادُورُ
 وَاكْرَمِي خَاوُونُ
 شَاكِي كُوْرَنْدَن
 نِيْلَدَانَه صَالَه
 قُوْرُقَا نَا سَرِيْدَن

زَنْدَانِ سَرَادُورُ
 جَاهِلِيْنَه قَايِل

يِيْ عَارَا نَدِي
 كِيْن بَاغْلَادِي
 اَلْعِيْرَه سُوْنِلْدِي
 زَكِيْدِي يِلَه
 اَلْعِيْرَه سُوْنِلِيش
 اَنِيْكَ مَحَال
 اِيْجِيْنَه يَادَا اُولُورُ

قَلْبِي يَوْسُفَ وَأَصَانْدُورِ دِي وَل
 حَا صِلِي زَنْدَانِ اِيچِيه قَوِي دِي لِر
 كُورَه رَحْمَتِ نَادِيه وَلَه صُوجِيه
 حَقِّ بِيْلُورِ بَرَكْسَه يَوْقِي اِي دِي
 اَتَكِه زَنْدَانِ بَقَايَتِ دِلِ اِي دِي
 قَوِي دِي شَاهِ زَنْدَانِ اِيچِيه قَالِ دِي لِر
 خُوبُ قَصْدُورِ وَصْفِ اِي دِي لِر سِيْن
 دِي لِر اِي دِي مَضْرِبِلَه اُولَه شَاه
 مَلِكِ سَرِيَا نِ كُورِي كِيْمَه اِي دِي
 بُو زُو لُوبِ دُونِ دِي كُورِ قَالِ دِي لِر
 اَنْبُو سَنَهَا حِيْلِي وَصْفِ اِي دِي لِر
 دَا سَتَانِيكِ سُوْيِلَه يَوْمِ الْقِيَامِ
 حَا صِلِي سُوْرِ بَرُو فَادِرِ بُولَه سِيْن
 السُّونِ اِيْلَه بُو اِيْشِي كُورِ دُورِ سِيْن
 سَرْعَتِ اِي دُوْبِ بَا قَا دِي صَاغَه صُحْلَه
 كِيْسِيَه سِيْرِي اِيْشِي قَلْمِ دِي
 نَاكِيْهَانِ سِرْعُوْرَتِه وَلِ دِي قَرِيْب
 سُوْيِلِرِ اِي دِي دَا عِيَا اُولِ اِيچِيه
 كَنْدِي كِي دُوْبِ تَحْتِ اِيْلَه قَالَه

قَانْدُو دِي لِر
 نِ صُوْيِلِرِ
 اِيچِيه
 بَرِ جُو اِي دِي
 اِي دِي
 اِيْنِ وَلِ دِي لِر
 بُو بِيْن
 بِيَادِ شَاه
 مَمْلُوكِ اِي دِي
 لَشْكِرِ اِيچِيه
 اِيْلَه سُوْيِلِرِ
 تَحْتِ اِيچِيه
 بِنِ اُولَه سِيْن
 بَرُو دُورِ سِيْن
 وَلِ دِي بُولَه
 تِ بُولِ دِي
 دِي غَرِيْب
 دِي اِيچِيه
 بِنِ بَرُوْنِ اُولَه

شَاهَدَن اَوَّل مَضَرَه اَتُوخ ایدیم
 السُّونُ اُتَجِه نِيكَ حِسَابِين کیم بیلَه
 طَوْدِي بَكُون نَاکِهَان وَلَدِي اَسْمِمْ
 جَبَرِي قَلْدِي اَلْدِي شُلُطَا مَا لِي
 حَاصِلِي سُوْزِي يِرَه مَلِيك ایلْدِي
 اِلْجِي اَتِي ایشیدوبُ قَالْدِي طَلَا
 مَضَرَه اِلْجِنْدَه بَن سَوْدُوسْت بِلْمِشَم
 قَتْل شَاهَه بِنْدَه اَكْسِر اَغُوْوَار
 اَقْرَبَاي دُوسْتَلَرِي يِرَه سَنِيك
 شَادِي مَسْرُود رُوم ایلْدِي اِهْرَه يِم
 اَوَّل کَلُود سَه تِن بَق شَاهِين ایشَه
 مَسْتَلَا يَعْقِل اُولُوب اِيلَر خَرَاب
 لُجْ حِسَاب مَال وِیْرَه يِم شَمْدِي کَا
 قُورُقُ سِنْدَن قَدْنِي قَلْدِي مَکَان
 بَلْکِي شَاهَه تَلْجِي خِل ایدوبُ وَلْدُ
 سَرْمَت ایدوبُ بَا قَالْدِي صَاعَه
 قَلْدِي شُوْ اَصُوصَاد پَلَر قَانِيَه
 دُونْدِي سَا قِي اَنَشَبُ سُوْزِي سُوْیْلْدِي
 خُونْلَرِي سُوْزُوْ وِیْرور اِسَه بَنَا

قَتْل ایدیم
 لَدَن ایلَه
 اچدیم بَرِيْم
 حَالِي
 ایلْدِي
 دِي بَنَا
 کَلْمِشَم
 قَتْل زَار
 اَرْمِي سَنِيك
 وِیْرَه يِم
 بَر کِشِي
 يِم وِیْر شَرَاب
 لُجْ بَنَا
 بُولْدِي هَا
 بِلْدُوْه
 ي يُولَه
 يِنَه
 وِیْر ایلْدِي
 شَاهَدَن بَنَا

زهري قاتوب نايته ويره آغا
 ماجرای سويليو بالدي بری
 مال کوروب شاهه غیا و اولدیله
 کلدی خاتون جیقلدی شاه دیوانه
 زهري مای شاهه بر سويلدی
 قنده کندی بر خنبر الیادی
 خشمه کلدی آتدی زندان اچینه
 بویکی کیشیله اولدی یار غار
 ما حصل تا ویلی تقریر ایدوب
 اهل زندان یوز طوبار یوسفه
 مضرا اچینه یوقدور انیک ایشی
 بر یاون دوش سويلوب وصفایه ایم
 زندان اهلین عکسینه دونک ایشی
 ساقینک رۇ یاسی نیکت ایلیم

تامل احمد قاتوب نایته ویره آغا

ماجرانی کھی اول سويلدی
 زندان اچینه سنی کوردیک غنیم
 کاسه کاسه طولدور وید و زلاییم

اخوند بفا
 باشنکری
 لالدر
 یاینه
 لیدی
 غندی
 می کینه
 دانه قرار
 قیر ایدوب
 اشکره
 دیشی
 به ایم
 دوشی
 کات ایلیم

نیلیدی
 ای عزیز
 رایدیم

جُونُ بَنَّا وَصَفَا يَلِكُلُ تَقَرُّ بَرِي
كَلْدِي جَانَنَكِرْ بُو سُو زِي سُو يَلْدِي

رَاءُ كُلِّ بَيَّارٍ مِّنْهُ نَبِيَّاتُ وَرِيَاءُ

قَابَلِي دُونُو طَعَامِيلَه طَلُو
سِي سِي اوستونك طَعَامَه صُونْدِيلِي
دُونْدِيلِي يَلُو سِي بِي كَتْدِيلِي
دِيلْدِي كِي يَدَه اَتِي اوستونو

دُونُ كُورَه نِيك قِلَايِي تَشِيرِيلِي
صَاحِبِيَه جُونُ يَكْمَا زِي ايشن ايسنه
مَاورَايِي وَكَلَه قَبِيَه دِي تَلْدُور
بِرْخِيرِ سُوْر بِلَكْمِ اغْزَنَك جَبَار
بُو سِي بَك كُورَه وَكِي جُونُ صُونْد
اَكْلَه اَرِشَادِي كَدَا اَوْمَه دَلُو
خُونُ سَلَاوَرِيك عَقْل اَصْلَه يَمَدِي
زَنْدَان اَهْلِيَه بُو سُو زِي سُو يَلْدِي

مَقَرُّ مَقَرُّ نِي اَمِّ نَشِي وَاهِد الْقَهَار

اِبْلِيك اَعُو ايسنه اَمَّا قَدَنْ

بِمِ بَقِيرِي
شِي شَرَح اِيلْدِي

بُو سُو زِي سُو يَلْدِي

دِيم اِي اُولُو
بِمِ اَوْرَه قُونْدِيلِي
جُونُ اَكْل اَتْدِيلِي
يَلْدِي كِي قُورَقُو
تَا فَخِير اِيلِي

فَنَارِدُوش ايسنه
كَلَار سُو يَلْدُور

بُو سِي بِيَه اَنِيك باقار
بُشِي خِيرَه يُولُو
لُكْلَه اَوْرَه قُونْدِيلِي

تَقِير اَمَدِي
وَبَا عِي اَصْل اِيلْدِي

بُو سُو زِي سُو يَلْدِي

طَاعُونْدَنْ

خَلْوَدِين

عَالَمِي بِرَأْنَدَه قَهْرًا يَدِ بَجْدُورِ
 دُونْدَه نَلَرِ اَشْيُو سُوْزِي سَوِيْلَدِي
 رُوْغِي خَفَنَدَاك اِيْلَكِيْل دُنْيَا مِيْزِي
 سَن جِهَانْدَه غَايَتِ اَوْلَدُكُ جَحْتَلُو
 حَم اَفَنْدِيكَه مَقْرَبِ اَوْلَه سِيْن
 جُوْش سَنِي سَاقِي اِيْدِر اَوْلُ بِاِدِشَاه

يَسْمُو سِرْبَه شَمَر

كِرُو قَالَان قَرَانْلَقْتَه قَالُوْلُسَر
 مَلِك سَيَان سَنِي اِيْلَر شَرَا بَدَار
 اَوْلُوبُ سَاقِي سَعَا دَنْدَه قَلَا سِيْن
 دِيْدِي جِهَانْ شَكْرَه يُوْسُفُ بُوْسُوْزِي
 قَل اَسْمَان سَن سِرْ اَسِيْه

اِيْكَا يَا قِيْ يَحْنَن كَسَرَلَر
 شُوْكِيْم رُوْ يَا نَدَه قُوْمِيْش اِيْدِي خُوْنَه
 دَلُوبُ قُوْشَلَر يِيُوْبُ بِيْنِيْن جِكِيْسَر
 جِهَانْدَه قَالْمِيْه اِدِ پِلَه صَا نِيْك
 بِغَايَتِ خُوْفَا يِدُوْبُ دَرِ شَدِيْ جَانِي

بِر بَجْدُورِ
 اِيْلَكِي
 دُنْيَا مِيْزِي
 اِيْ اَوْلُو
 اَوْلَه سِيْن
 ه وَاَه

شَمَر

الْوَلُسَر
 كَابَدَار
 لَه سِيْن
 رُوْزِي
 شَتَاه

صَا لَمَر
 سُوْنَه قُوْنَه
 ن اَكِيْسَر
 هِيْقَه جَانِيْك
 فَلَكَ اَتِي

نشانیه ابد هیچ ابرم شد یک
 یکن سوید دیوب دایم قنادوق
 هر نشانیه دیو کند بنه فالو
 مستغنیان

تضایع کلشراپکن سده اولی رمی
سکونتک دین قده علامه دور
کرو قلاوه زنجیر لایس
و قین نازنه جان طاهره دایر
که زندان جنته صالحی فرقی
برسی بفرایدوب غایت داکری
صقین زندانک اوومه اوزمعی
ناله لایس قاسمیته شمشاد

بَوَكُونُ مَجْلِسِنَه كِي دُوبُ وَرَا سِينِ
اَوَلُوبُ اَلْ دِي نَوَا قَا كِي شَرِ نِهَا نَدَه
عَلَمُ اَعْمِشْ مِصْ اِي جِنْدَه بَكَلَه
اَلَيْفُ قَدَمَا كِي دُوبُ دُونْدِي دَا يَه
فَلَكُ رِيَاكُ مَلَهْمُ اَتِسَه بُوورِ اِيلُ

دیدگاه

٤١

مَلِكُ سَرَيَاكُ قَتْنَدَه دِيلَك اَتَمَام
 كِرْوَقَالَانْ وَلُوبُ زَنْدَانَه بَاقِي
 جَكُوبُ قُشَلَر دَلُوبُ بَاشِين يَدِيلَر
 يَوْسُفُ قَلِينَدَه كِي يَاسُ زَايِيلْ اُولُي
 جُونُ سَن اِسْتَدِيلَك سَاقِيك اَمْدَا
 مَلِكُ شَاهَدَت وَفَا اَوْغَاق سَرَايِي
 شَرَابْدَا سَمَكَا فَا يِلْدِيكُ مَعَن
 سَقَا لِي يِي وَيَرْوُبُ يَوْسُفُ تَبَزَلَكُ
 دَلِي سَرَكُونُ خَلَا سَاقِيك بُو عَمْدَن
 هُوَا خَيْرُ مَعَم اَتَمَا اِنْتِمَا يَوْسُفُ
 بُو زَنْدَانَه سَنِيك قِيدِين كُونُ كِيم
 سَكَا خُوْبُلُوتُ وَيَرْوُبُ حَتَّى الْجَلِيلْدُورُ
 سَنِي جَاهِ الْيَجْرِ وَسَيَه قُويَانُ كِيم
 خَلَا مَقُوهَب قَبُوسِيَه كَدَا دُورُ
 اُون اِيكِي مَنَقَبَرِ الْوُوبُ صَانْدُورُنْ كِيم
 كَقَرُوبُ يَعْقُوبُ وَصَفَا يِلْدِين كِيم
 زَلِيخَا يَه صُوحِ اسْنَاد اِيلَك كِيم
 مَوْسِين اِيلْدِين سَرُورُ دِيكَار دُورُ
 اُولُورُ مِي دَسَدِيكَه اُولُ سَاقِي مَرَمُ

مَلِكُ سَرَيَاكُ
 كِرْوَقَالَانْ
 جَكُوبُ قُشَلَر
 يَوْسُفُ قَلِينَدَه
 جُونُ سَن
 مَلِكُ شَاهَدَت
 شَرَابْدَا
 سَقَا لِي
 دَلِي سَرَكُونُ
 هُوَا خَيْرُ
 بُو زَنْدَانَه
 سَكَا خُوْبُلُوتُ
 سَنِي جَاهِ
 خَلَا مَقُوهَب
 اُون اِيكِي
 كَقَرُوبُ
 زَلِيخَا يَه
 مَوْسِين
 اُولُورُ

شَرِّ بَدَأْتَن اُولُو رُمِّي دَرْدَه دَرْمَان
 مَلِكْ جَقْمِشَر اِيْدِي شَمْدِي مِلَانَه
 صَكُوْجِي دَرْدِيكَه دَرْمَان بُولَاسِي
 مُحَمَّدْ مَصْطَفَا يَه وِيه صَلَوات
 اَوْتُوْئِي يُوْسُفِي كِيْم اِيْدَه نَصْرَت

فَرْمَان
 نَه
 سِيْن
 حَلَاوَت
 خِدْمَت

اَدْرِ كُنْ عِنْدَ رَبِّكَ فَاَنْسِيْهِ الشَّيْطَانْ

اَجْ مِنْهُمَا

مَلِكْ رِيَا تَه سُوْنِيكْ اِيْمَارَ اِيْدِي
 دُعَا قِلْدِي خُدَايْ لَا يَزَالَه
 اَكَا شَفَقَتْ اِيْدِي فِي الْحَيَا اَخْدَاسِي
 دَمِي دَمِ اَوْسْتُوْنَه قَاتَا كَرِي هَر كُوْن
 يَا تُوْبْ نَا كَاه كُوْرِي اُولْدِي اِيْمَا طُوْش
 كُوْرُوْبْ اِيْدِي اَوْكُوْرْ جَقْمِي دَكِيْزْدَنْ
 نَظِيْرِي كَلَمِشَر هِيْجِي بُوْجِيهَا نَه

سَرَايِي
 اِيْدِي سَالَه
 دُعَا سِي
 بَر كُوْن
 دِي بَر دُوْش
 يُوْرْدَنْ
 بَهَانَه

سَمِيانْ يَا كَلْمَنْ سَبْعُ عِمَاجْ

بَقَرَاتِ

يِيْدِي اَرْوَقْ اَوْكُوْرْ كَلْمِي وِرْلَدَنْ
 يِيْدِي سِيْنِي يِيْدِي فِي الْحَيَا يِيْدِي بِلَر
 كُوْشَرَانْ فُوْرُوْدُوْبْ اِيْمِشْ اَخْدَا

سَرَادَنْ
 يِيْدِي بِلَر
 اِيْدِي بُوْعْدَا

۷۷

اِجُوبُ سُبُلَكَ بَنِي اَوْلَادِي نُوْرًا
اُولُوْبُ سِرِّهَسْتَاوُتَرْدِي كَنْدُوْرِي
اِيْدُوْبُ تَقَرُّرُ بُوْدُوْشِي سُوَيْلَكِي اَوْلُ
نِ اَنْقَمُ لَلرُّوْ يَا قَهْرُوْنَ

سُبُلُ بَاشْ
كُوْرِي
اَوْلُ
رُوْ يَا

اِيْدُوْبُ تَعْظِيْمُ دُوْزُوْلِدِي سِرِّهَسْتَاوُتَرْدِي
بَنِي اَكَاهْ اِيْدُوْبُ تَقَرُّرُ بُوْدُوْشِي سُوَيْلَكِي
جَوَابِيْلَه بُوْسُوْرِي سُوَيْلَكِي
بِتَاوُ وِيْلِ اَلَا اَعْلَامُ بِيْغَايِيْنِ

بِيْه
بِيْه
بِيْه
بِيْه

اَنْيَكُ تَاوُيْلِيْنَه يُوْقُ بِيْزِدَه اَعْلَامُ
وَلِي تَعْبِيْرِيْنَه يُوْقُ قَوْلَه اَزْعَانُ
بِيْهِيْ بِيْهِيْوُبُ مَاتْ وَلَدِي اَنْتَرُ
كِه سَا قِي سِيْكَ دِيْلِيْنَه كَلْدِي بُوْسُوْرِي
سِرْوَايَا قِي شَرَا بَدَا اِيْهِيْ شِيْدِي
بِهْدُ سَا اَنَا اَنْتِيْكُمْ بِتَاوُ وِيْلَه قَارِيْلَه
سَا قِي قِلْدِي سَبَبُ بَارِي خُرْدَا
يَدِي يِلْ زِيْنْدَانَه مَكْتِ اَنْتِيْ اَبَدُ

اَنَا اَعْلَامُ
بِيْه
بِيْه
بِيْه
بِيْه
بِيْه
بِيْه
بِيْه

یوسفی قلبه الوب سوبیدی
 دولتین وافر لوب کیشون غین
 زندان اچینه اوب چکدیم ادا
 اهل کتعا تلی ولی یوزی صولوا
 کون طوق نسه یوزینه ایله حجاب
 کتسه کوندور جوو و تیا ولسه کجه
 شعله سینک شمه قندیلری یقار
 زندان ولدوغی مکتسه طویا ماز
 مضاجینه کتا بکند مکتسه یوق
 مثل یوندور دریا مدک بری
 کور همیش شایم اخی ملج ایدم
 ماوراسینی کورل بقریا ایدم
 دوندک ایشاه بوسوزی سوبیدی
 بودوشین سن کنه نی نقل الیکیل
 سرعی ایدم چکدی یوسف قاتنه
 اهل زندان اغلیوب بیلدی یغان
 سن بتی موت مغلدرای خلکی ایو
 کراوندورم ايسه عفوایله بتی
 اول ملک ریان اولان پشت بناه

تر بریلدی
 ت اول امین
 ن جمر
 یم اولوا
 شای جوو
 شیت لجه
 نه بقار
 طویا ماز
 ایتنه جوو
 لکم بری
 بغایله تم
 قیر ایدم
 صولوا
 الیکیل
 ایتنه
 یغان
 نیکو خو
 بن سنی
 بادشا

540

حُكْمُ غَيْبِهِ أَلَا وَرُبُّهُ سَوْدُ ظِلِّهِ
 حَقُّ بِنَا يَلْدُورُ دُوكَيْنِ اِيْلَهُم سَبِيْرُهُ
 حَقُّ يَدِ سَيَّارِ وَ قَا يَدِ كَايِ غَزِيْنِ

فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ

بَا دِ شَاهِيْنِ كُورْدِي كِي يُونْلَه دِيْدِي
 يَدِي يَاشْ سَبْلُ دِي اِي نِي كِي خُو
 قُورْ قُورْ سِيْنَك قَا مِي حَقْ اُولِي مَكَانْ
 اِسْبُورْ نِيْلَك زَحْمَتِي اُولِي قَا مِ
 وَجْهِي حَكْمَتِ كُنْهِي اِيْلَهُم بِيَاكْ
 اُولِي دِي كَا رِي قُورْ صَغِيْرِي قِيْلَقْ اُولَه
 يَدِي حَقْ قُورْ اِيْرِي شَهْ قَا بِيْل
 كُورْ كُورْ اُولِي غَضَبِيْ زِيْرُورْ
 وَرْ سُوْالِ اِيْتِ كِيْمِ اَكْا دِيْرْ هَا نَدِيْ
 بُوْدُوشَه تَدْبِيْرِيْ نِيْدُورْ قَا شِيْ هِلَاكْ
 تَا شِيْ حَقْ يَدِي يَدِ قِيْلَقْ اُولَه
 دَا مَكَانْ قَا مَصْدَقْ قَا وَدَرْوَه

يَرْيُوزِيْنَه كِي تُوْغُوْمِ جُوْ قِيْلَقْ

رُبُّ بِلْمَدِي
 اِيْتِ بِيْرَه
 كُورْدِي سَمِيْرُ
 قَا اِفْتِيْنَا

يَدِي
 بُوْعْدَا قُورْ
 دِي حَقْ
 قَا مِ
 مَشَقْ
 بُوْجُوْلَوَه
 يَدِي يَدِ
 نَا نَه خَبِيْر
 بُوْجُوْلَوَه
 لِي سُوْالِ
 لُوْقَا اُولَه
 سَبِيْرِيْنِ

اَلْمَلِكِ

ايجروده حنطه ايديك يا بوايله
 جوهر پناون يل اكر قالو ايسه
 هر نكم يوسف ديدى شرح ايلدي
 ساقينه قلدي سوال اوي طوروب
 هر ما الاتي شاهه سويلدي
 يدي يلدوركم چكر زندان اسير
 لا تق ايدى اولدو زيراوله بگا
 اول قرائت قلده طوروب قدن اكه
 اتى زندانده عزيز ايلدى زار
 قالمسوز زندان اچينه اول تمين
 اولدي سلطان ايله انوكيله دوبرو
 صابون المشديم اتى شياهي جهان
 صكه بينه خان اولدي بيم
 كندى صوچين كنمينه يلدور مكه
 سن بيم اچون اكا داد ايله كيا
 سن جهان ديديك ايسه بن نه قلم
 ما جرموز بنه اولدي صوره ليم
 كيدورون تيز كلين بئلك يكا
 الويك اتى كنده لر شفاه قاشيه

من صاويله
 لودو ايسه
 نه سويلدي
 بختين كور
 صف ايلدي
 نى مئر
 اكا
 زندان جهه
 شهر يار
 بين عزيز
 د ايجرود
 اول نوچون
 اسويلديم
 اولدور مكه
 عا لا اولكيل
 اكر قولم
 اتى كور ليم
 خلوت اكا
 سف يازنه

٢٧

کَلْدِي سَاقِي جُو بُو سُو زِي سُو يَلْدِي
جَاءَهُ الرَّسُولُ

صُو پِهِيْن عَفُو اِيْلُوْب دِلْشَاد اِيْدُوْب
بَرَّ بَرَّ جَه كِي دِه لِيْم شَاه قِيْتَه
اِقُوْب يَاشِي طُولُوْبِيْن اِيْكي كُوْزِي
كُوْزُوْب شَاقِي حَضُوْرَتَه بَقَامَام
بَتَم صُو جَلُوْزِي لِيْخَا اَوَّلِي مَسْتُوْر
دِيْدِي لِيْم كِيْم يُوْسُف جُوْزِي كَم اِيْشِي لِيْ
يِيْ دِيْدِي يِيْ دِيْ كِي نَا نِيْ يِلْمِي
بَشَهِيْن عَقْلِي مَقَامِيْن بُو سُوْنَه قَانْدِي
دُوْشُوْب دِيْلِيْن دِيْلَه جَنَم يِلْمِي
سَرَاوَرِي بُو جَنِيْ ه بِنْدَه اِيْ كِيْن
مَلِك رِيْكَان قِيْتَه اَفْتِيْخَا يُوْسُف
اَمْرِيْ كِه وَلِيْ رُوْب سُوْيَلَه بُو سُوْزِي
مَا بَالِ لِنِسْوَةِ الْاُتَى قَطْعِيْن اِيْدِيْ هِيْن

سَرَا يِيْ اِيْدُوْب وَحَدَّتْ زِلْخَا
وَرَا سِيْلَك بُو سُوْزِي سُوْيَلْدِي اَوَّل

اِيْ كِه دِي
يِلْمِي فَلَمَّا

اِيْدُوْب دُوْر
يِيْن اِيْتَه
بُو سُوْزِي
جَقَامَام
ه مَهْوُوْر

نَشِيْدِي
نَا نِيْ يِلْمِي
يَا يِنْدِي
قِلْمِي
ه اِيْ كِيْن
فَتِيْ اَرِيْم
رَفُوْزِي
اَسْلَه

ت زِلْخَا
طُوْيَلْدِي اَوَّل

اَقَارْدِي كُوزْ لَرْنِيكَ قَانَلُو يَاشِي
 وِزْ بُولْ لَرْنِيكَ فِ الْحَال طُودُ بُوخِي
 زَلِيخَا بَسْ بِلُودِي هَمَّ اَدَاي
 جَمَا اِيْمِي كُورْ لَرْنِيكَ دِي بَوَانَه
 بَتُونْ بَارْ مَقْلَرْنِي طُوعْنَه دِيلَر
 كِيسِي اَوْسُتُومَه جِيْرْدِي سَمَا
 زَلِيخَا بَسْ وِرْدَكْتَن اَجَرِي سُوْرِي
 سِيْرِي بَن اِيْلَدِيْم دَعُوْت سِرَايَه
 عَجَبِيْرِيْرْدَه بُوِيْلَه بِرَقُول
 سَرَاوَرْمِي بِي دِلَك قِيَامَق
 اَزْ لَكْ خُودُ بُوْكَا بَن مَشْتَرِي يَم
 اُولُوبُ شَيْدَا عَقْل يُولُودُ يَاشِي
 اُولُوبُ نَاخُون قِيْدِيْمِي اَكْدِيْم
 اِيْدُوبُ مِهْت يُونِيَعَه بَا قَايْ هِيْج
 سَكْشِيْدِيْ نِيَا اُولُوبُ بَاشِيْمَه زِيْدَان
 مِيْل وِزْ مَرَا بَسَه نَجِيْر طَقَارَام
 كُوه نَحْمَتَا وَلَه نَادِيْم صُجِيْتَه
 وِرَا سِيْنَك بُو سُوْرِي سُوِيْلَدِيْلَر
 كِيْدُوبُ زِيْدَان اِيْجِيْنَه قَالَمَه اَصْلَه

كَنْ قَاشِي
 يَاشِي زَلِيخَا
 بِيْزْدَاي
 نِيْهَانَه
 دِيْلَر
 عَقْل يَمَا
 كُورْدِي بِيْرِي
 وِيْلَه يَاشِي
 طُوعِي بِيْرِي
 دِي نَه بَارْمَق
 بَن دَخْلَرِي يَم
 قِيْدِيْم دُرُشِيْدَه
 دَاي جِيْمَكْدِيْم
 اَقَادِي هِيْج
 اَخِي بِيْشَان
 بَقَارَام
 زِيْدَان اِيْجِيْنَه
 كِيْلَدِيْلَر
 جِيْمَقَه اَصْلَه

وَلِي جَعَلَهُ أَنْتَ هَر كَيَز سَوَزُونْدَك
 زَلِيخَا اَه جَكُوب دُوشَر فغانه
 غَمَزِيَه هَم بَنِي غَمَّان لَدَا وَلِي
 مُوَدِيَه سِين كِيَا رَا شَرَف رَجَالِي
 كَلُوب بَرِيَه مُوَسِين سَوِيل سَوِيلَر
 زَلِيخَا دَه مِي دَر صُوج يُوُخْسَه بِنْدَه
 نَدَك قَلْبِي بَنَّا اَوَّل اِفْتَرَاي
 دِي دِي سَا اِهَم سَن اَوَّل دَوْلَتَنه بَاقِي
 دُوقُوعُ حَالِي اِفَادَه اِيلَدَا اَوَّل
 كِي دَك عَوَزُ قَلْبِي اَلَدِي كَوْرَتَدِي
 دِي دِي خَا تَوْتَلَر اِي دَلَم بَنِي زَم
 نِغَانِي اَه اِيلَدُوب نَه رِي قَلُورَم
 عَز بِنَانِي اَلُوب كَلْدِي سَرَا يَه
 قَبَا حَت ضَا حِي مِي دُور صُورُولَك
 بُو سَرِي بِلَمَز اِي مِي سَر اِي كَشِي لَس
 بُو كُون يُو سَف خَلَا صَا اَلَدِي بُو دُون
 زَلِيخَا حَقِيَقَه سَوَز سَوِيل دِيلَر
 يُو سَف عَن نَفْسِيَه

كُور بِنْدَك
 رَوَانَه
 لَدَا اَوَّل
 وَحَالِي
 سَوِيلَر
 دِي سَه زِنَه
 مَا جَرِي
 دِي سَاقِي
 سَوِيلَك اِلِي
 اِي شِي دِي
 وَنُ غَم
 اَو لُورَم
 يَا يَه
 قُورُولَك
 وَنُ كَشِي اَو
 اِي شِي دَك
 لَدَا دِيلَر
 وَنُ دُون

ایلدوب تفریاتی کتم ایزوز بین
 ولجا اول کون سزای قلدی وحدت
 بجمالین نوری عریض ایدی بین
 صبحیلمز کول یکنافی افشا بدن
 کسوب بامقلم عین اقدی ال قان
 یخون پیرشا هیزدن ایدک انکار
 اگر بولما ام ایسه وضعت بنالک
 دیا خشمه کلوب عیبه صتار ام
 بنم حقیق یوقانیک وحده تیتک
 ولج زندان کز ملک سزادور
 ایلدوب کوز لرنلک قان ایله یاش
 بکاسن صور ویم بریر سوا لی
 مرآت لغزین ان حصص الحق

کلوب ترک ایلدیم ناموس عاری
 بن الخی لما زاکین صبح دیلمه
 یانوب عشق حیا ملکت صولا سین
 نوش ایدیم چون شفا سی دکم جهان
 ایلدوب سرعت مصر بشهر نده آسرا

یوزوز بین
 دعوت
 یوزده یون
 سحاب
 ناوله برجا
 لیدی اظهارد
 انلک
 تارام
 وه تیتک
 بجز ادور
 فرافاش
 دیکله عالی

دی قی
 دیاری
 المه
 بت بوله سین
 دهانه
 دیلارا

اُولُو بُشَيْدَا اَو تَوْدِيْم كَنْدُو بُي
 مَفَارِيَا يَلِيكَه بِشْتِ پَنَاهْدُو
 ايدو بُاسِرَ رَعِيَا اَتِيْم بُو مُلِيْم
 سَكَا بِرَنَامَه يَا زُو بُ كَلِي اِلْجِي
 لَجَه بَكْ ذَاكَه لَر طَعُو اِيْلَا اِيْدِيْم
 وَطَاغِيْم شَرَك ايدو بُ كَلِيْم حِجَان
 يُوْسُفُ ظَن اِيْلَا اِيْدِيْم نَا تَمِيْزِي
 بِن اِيْدِيْم اِيْم اِيْم اِيْم اِيْم اِيْم اِيْم
 سَكَا بِن اِيْم اِيْم اِيْم اِيْم اِيْم اِيْم
 جَمَا لِيْن نُوْرُو بُ بَكْتَر اِيْم اِيْم
 جَكِيْمِيْس سِرْهَه قَلْدَتْلَن كُوْزِيْه
 كُوْزُوْ بَا تِي اُولُو بُ عَشِيْمِيْم زِيَادَه
 وَاقِيْن نَارِيْه كَنْدِيْمِي يَا اِيْدِيْم
 يَتِيْم قَدِيْم دُوْزُوْ بَا كِي هِلْوَلَه
 اُولُوْ بَا تِي بَرَا بَرِيْلَه كَشِيْدِيْم
 يُوْسُفُ غَايَتِ حَذَر اِيْدِي سُوْنُوْ
 كَه وَالحَا صِل سُوْزُوْمَه اِيْم اِيْم اَو
 طُوْزُوْ بَر كُوْن عَزِيْه كَجِيْم اِي
 عَزِيْز اِي تُوْزُوْ بَر زَنْدَان اِيْم اِيْم

هم كوندو
 شاهدو
 قاليم
 كويوچي
 ايلكيديم
 دران
 هم عزي
 انكه دوما
 ه هاتون
 سراه
 بوزينه
 ي باده
 ه باقيديم
 ماله
 تديم
 بوزومد
 بدي اول
 ب شاني
 و جهمه

بیدی یلمکت ایدوب زیدانه قالدی
 قوی بر ایدوب شاهه روایت
 بی چرکین کورده با صلاو بکتمز
 بوردیم باشمه قوبار علاه مک
 عزیزانی ایشیدوبایلدی عار
 دونوب قلابی زلیخا او صاندی
 اوب یاشی طلوب ایکی کوزینه
 زلیخا یه طلاق ویردی تنالکت
 قنده کیم کو کلین دیراندک یویری
 یوسفی الدیم سکا صاوت دیم
 هیچ عزیز دوشمزدی نیک پبشینه
 کجه کوندور اهلایلیدی واکشلام
 سودی جانی یوسفی وصفایلدی
 لیتسی

مضراچینه واسه پیدوراکا نظیر
 دیدی زیدالکت یقین بولدی امان
 های هویتک مضراچینی یقیدیلر
 کلدی بس شاهجه ایلدی سوبرو

حق ظاهر اولدی
 هیچ بر خیانت
 هم تو کتمز
 قلاوت
 هم انکار
 توتاندی
 یوزینه
 غایت لیلک
 اللهم بن بری
 غافلون دیم
 ی ایشینه
 قلدی واکشلام
 جو سیکدی
 سبک لفته

هم وزیر
 کلدی یقین
 یقیدیلر
 ناچرو

وَالْهَ اُولُو عَقْلٍ بَاشِدَت كَيْدِ
 بِاِدِشَاه اَنِي تَجِبُّ اَيْلَدِي
 بُونَه دِلْدَه سُوَيْلِدِيك اَي دِيْن اِي
 كِسَه بَلْمَا يَدَم اَنِي اَشْكَا
 اَيَا قِيَك طَبْرَا قِنَه اُولُسُون جَلَاك
 بَن سَكَا مَنْصُوب دِي سَم اُولُجَنَلُو
 لِيَكِه مَضَر كَتَخْدَالِق اَيْلَسَم
 دُونْدِي اِنْدَك شِهَاه بُو سُوِي سُوَيْلِدِي
 سَن بُو رُو يَا جَالِي بَلْدُو بَكَا
 ذَا دُ زَخِيْن هَر بَوَالَه هُوَق اُولَه
 بَعْضِي صَاب بَعْضِي دَو كَلْدُو مَلِي

هَ نَظَر
 سُوَيْلِدِي
 بُونَه دِي
 شَه يَار
 مَلِك مَال
 لِيَك اَكَا اُولُو
 بَن نِيْلَسَم
 سِيْن اَيْلَدِي
 قَدْر سَكَا
 جُونَا اُولَه
 اَلْدُو مَلِي

قَبْجُو اِحْبَتَه اَنَا فُوْر دِي رُوْمَر
 بُو خَدَا اَيْلَه جُو طُولَه رُوْمَرِيْن
 يَر يُوْزِيْنَه هَم بَقِي اَيْلَه بَظِيْر
 لَدِيْنَا مَلِكِيْن اَمِيْن
 ضَايِع اَتَم حَبَّة سِيْن مَضَر اَيْلَسَم

هُوْمَر
 بَدَم اَمِيْن
 قَل اَمِيْن
 ك اَيْوَم
 نِيْلَسَم

خاتمی خوشنودا یددی اول نیک صفت
 کلدی یوسف عدلله آباد اولوب
 خلقه یوسف جو اکلن کدوردی میل
 بی عیسات ویردی خدای لا ینکم
 برایکی حسسته لندی جو غمیز
 یومدی کوزیک کندی خرابه مکان
 مملکت یوسفه قال دعا و لزمان
 شاد اولوردی بادشاه اول ماهله
 او تو مودی بادشاه کندو زین
 بر کون کا بوسوزی سوئلدی
 سسلطت تختی سیرک اولسون جهان
 بویرود اولدی نکریدک جبرائیل
 صالدی قحطی یوقوشینه دوزینه
 ایشیت ایددی وصفی ایدم حجه
 لای الحنده مکسه برنان قونادی
 سوئلدی بکم تیز طعالم این برود
 کلدی یوسف سوئلدی ایستوسوزی
 کلدی تیزلق قلدی اوجورلوق جوج
 یوسفه قلدی دعا اول بختلو

مملکت
 بر باد اولوب
 قیدی یل
 برده و اسم
 دل تمیز
 مکان
 ن نهان
 شاهله
 یوزینی
 ایلدی
 دی نانون
 امرایله
 وزینه
 اولکجه
 طویردی
 قوردا ابرو
 جوی بزی
 لم جوج
 بت قیلو

هَم سَعَادَتِ تَحْتِ نِيكَ سُلْطَانِ سِينِ
 بُو جِهَانْدَه يَوْ قُدُورِدُ سَكَا نَظِيرِ
 بَايِ دَرُوش قَامَتِي وَلَدِي مَكَانِ
 بَادِ شَاهَه كُلْدِي أَقَل سَوِيلْدِي
 بَسَر مَوْنِيكَ يَارْدِي دِنِ بَرَكِيَابِ
 لِحْصُولِ اِيْدِي دُنْيَا لَقْتَه دَارِ اِيْدِي
 كِمَه دِيْنِي وَ اَرَسَه دِيرِي صَاغَلَارِي
 اَدِيلَه هَم شَانِيلَه بُولْدِي شِيوعِ
 فَعُولِن

فَا قَيْن نَاسِينَه كَسْدِيْنِي صَالْدِي
 اَلْفِ قَدِي كِيلُوبُ دُونْدِي دَالَه
 فَا قَيْن نَاسِينَه جَان طَاغَلَارِي
 اُولُوبُ اَعْنَامِ كِي اِنْسَانَه سَقْمَا
 كَجَرَكَن اَوْغَلَارِي بُو سِيْنِيْنَه طُوْنِمِ
 يِلُوبُ مَزْدَه وِ بَرُولِيْدِي اَوْنُ التُونِ
 وِ بَرُولِيْدِي كَا سَكْسَن وِ يَا يُوْرُ
 سَنِيْكَ اَوْلُ دَرْدِيْكَه دَرْمَانِ دِلَهْمَا
 اُولُوبُ شِيْدَا عَقُولِيْ اِيْمَنَارِي

تَ جَانِ سِينِ
 اَمِيْر
 كِي هَانِ
 نِيْلْدِي
 دِ حِسَابِ
 اَلْوَارِي
 بَاغَلَارِي
 جَمِوعِ
 يِلِنِ

قَالْدِي
 تَوْنِيْكَ سَالَه
 غَلَارِي
 دِي يَغْمَا
 وَ كَوْنِيْمِ
 اَوْ حَاوْنِ
 بَن يُوْرَه يُوْرُ
 دَا لَاجَاقِ
 مَسْنَارِي

صدکله های هویدک ممک یقادی
 طویوخته کوز بقامدی کوزینه
 زلیخای برک ایدی خبر دایر
 جمالین عرض ایدوب خلقه کوزینه
 ایکی خد متجانی بکلم ایدی
 جکوب راه دهودیک ناه یاقدی
 قلاکت طالعده سی باشتنک اشدی
 صاسین کین لوین بولدی جان
 کلوب شاد ادا ایدیم بود هر الجنده
 بنیم میلم انلک انکا امیش
 اولور مامول ایدیه حرمت اولیه
 بری شفقت ایدوب طوونکی انلک
 ادنوردی جوک یوسف کلدیکی بوله
 یولیه یوسفیک نلکی کونیه
 اولوب احسانم قلوب شهرتیه عودت
 زلیخای کوروب سهرینه ایددی
 فغان ایدوب دوشمن اهلیه زاره
 ایدوب مالین سنیک یولینه بقا
 سنیک عشقین ایله کندی انکله

که چقدی
 کوزینه
 سفای یار
 بزرگ سهرینه
 کلم ایدی
 چقدی
 بحر دشت
 یقادی
 الجنده
 رانه چیش
 بولیه
 دینلک
 فقه صوله
 بوزنی
 بیامت
 کلدی
 زلیخای
 و زلیخا
 بکلم

يَلُوبُ يَوْسُفُ اَيْنَ دَبْدَبِي كَرِيْمِي
 قَتِي بِرَاهِ اَيْدُوبُ جَكْدِي تَاوَسُفُ
 يُوْجِهْ صَوْتِ اَيْلَهْ اَوَّلْ قَلْدِي اَفْغَانْ
 كَلْدِي يَوْسُفُ اَلْفَشْتِي بِهِي نِدَايْ
 فَا قِيْدَكْ يَلِي اَوَّلِيْشْ اِيْكَ قَاتْ
 دُو سُوبُ عَشِيْقَهْ صُوبُ بَرْ كِيْسْ كِيْ قِي
 قَتِي كِيْلِيْكَ قَتِي اَوَّلْ شَكْلِ سِيْمَا
 اَكِيْلُوبُ قَا مَتِيْنْ دُوْشِيْدْ كَا نَهْ
 بِهِيْمْ عَشِيْقِيْمْ يِيْنَهْ وَا سَمِي سَمِيْدَهْ
 دِيْدِي عَشِيْقِيْمْ كِيْدَهْ يِيْجِيْ اِيْلَا قَهْ
 اَوْلُوبُ شِيْدَا سَكَا رَا كِي قَلُوْشِمْ
 يِيْجُوْنْ سَنَدَكْ بَنَّا اَهْلَا دِي اَمِيْدَا
 يِيْجُوْنْ سَن بَادِي صَوْلُوْنْ دُوْشِيْمَهْ
 اَوَّلَانْ اَطَا شِيْ دِيْلْ تَغْيِيْرَا تَمْنْ
 كِهْ جَرِيْعَهْ اَلْجِيْمَانْ وُلْدْ عَشِيْقِيْ بِهِيْمْ
 وُلْدِيْ بِهِيْمْ نَهْ وَ قَتِيْ وُلُوْشْ دُوْا سِيْ
 دَلَا كِيْنْ سَرَجَكُوبُ عَشِيْقِيْمْ يُوْجَا اَلْ
 عَدُوْشْ سُوْرِيْنَهْ يَا كِهْ اَوْلُوبُ اَحْمَهْ
 وَ صَالِيْكَهْ يَا نُوْبُ بَا غَرِيْمْ طُوْشِيْدِي

فَرُوْيهْ
 سَفُ
 يَزْدَن
 لْ خُدَا
 وَبَات
 نَسَا قِي
 اَلْجِيْمَا
 كَا نَهْ
 سَمِيْدَهْ
 اِيْلَا قَهْ
 لُوْشِمْ
 سِيْنَاد
 بَا شِيْمَهْ
 يِيْلَا تَمْنْ
 سَكِيْمْ
 عَدَا سِي
 جَا كَدِي
 نَهْ يِيْلَا قَهْ
 شِيْدِي

بَنِم عَشِقِيم سَنِي قَلْدِي مَلَامَتِ
 اِيْدُوْبُ مَعْشُوْقِيْنَه اَظْهَارِ نِيْشَانِي
 كَر اَوْلَدِ بِيْسَه بُوْدِم عَشِقِيْنِ زِيَادِه
 تِيْنِ اَلْدَن يُوْسُفَه دِيْدِي بُوْسُوْرِي
 نِيْه مِجَر اَوْلُوْ حَالِ اَلِيْ كُوْرَتِ
 يَا نُوْبُ لَمِجِي عِلَا مَانِي كُوْرَتِي
 كُوْرُوْبُ يُوْسُفَ لَمِجِي مِجَر اَقْدِي
 اَتِيْن دِيْدِي دُوْشَمِيْنِ مِجَر اَكِيْمِي
 كِهْمَا اَقَالْدِي اَتِيْكَ قَمِيْلَه يَانِه
 كِيْه كُوْنُوْر اِيْدِم اَهْيَلَه حَسْرَتِ
 زَلِيْخَا دُوْشَمِيْدِي اِيْرُوْقِ بِيْشِيْه
 اَوْلُوْبُ اَعْمَشَامِ دُوْشَمِيْدِي اَوِيْه
 وَاَسْرُوْبُ دُوْشَمِيْدِي بُوْقُوْنِيْكَ اِيَا قِيْه
 سَنِي اَوْلُوْ يِلُوْبُ زَارِي قَلْبِ اَوِيْمِ
 قَلْبُوْبِي يُوْسُفَه اَلْهَامِ صِلَاوَسِيْنِ
 جُوْ اَعْمَا رَدَن اَلُوْبُ مِيْلَانِ صَاوُشْدَن
 سَنِي بِنِ اِيْلَرِيْمِ بِيْكَ بَارِه بَارِه
 سَنِي بِنِ عَالَمِه سَبِيْوَايِ اَوِيْمِ
 بَهَا دُوْر طَاشَرِ وَدِي قَمِيْتِ بُوْلِيْنَه

قَه عِلَامَتِ
 يَلِه شَانِي
 لَمِكْسَه بَادِه
 سُرْمُوْرِي
 ه اَوْرَاكْتِ
 اَوْرَاكْتِي
 يَا قَدِي
 ن فَرُوْيه
 لِيْسَانِه
 ي بَرِ عِيْنَتِ
 اِيْشِيْه
 سَوِيْه
 يَا نَاقِيْه
 تِيْلُوْ اَوِيْمِ
 لَوَسِيْنِ
 اَوُشْدَن
 سَه جَارِه
 اَلُوْمِ
 سَه

بِرَقِجْ اَيَّامَ مَكَتْ اَيْدُبُ صَبْرِ اَيْلَدِي
 خَبِثَةُ كَلْدِي اَيْلَدِي فَرْيَانِ اَكَا
 بَنِ عِبَادَتِ اَيْلَدِي مِ كُونْدُزْ كَجَه
 اَكِي كِيدُوبْ بَاقَهْ مِشْ قَقْدَ بَكَا
 كُورْدِي وَلُ بُوْتَا غَمِزِ بِنِ اَحُوبْ سُونِ
 خَالِقَهْ بِيْلُ بَاغْلِيُوبْ بُولْدِي اِيَا ن
 قَلْبِهْ حَقَقْ اَسُوبْ اِلْهَامِ يَلِي
 نَالِشْتَرِ اَيْلَدُبْ سُوَيْلْدِي اَشْبُو سُوِي
 شَمْدِي بِلْدِي مِ سَنِ عَمِي بِنِ بِنِ كَلَا
 يُوُقْ شَمِ بَكِي بِلْدِي مِ اَقْرَابِ اَيْلَدِي مِ
 خُودْ بِلُورْ مِ سِنِ اَشْتِيَا قِيمْ وَلَا اَكَا
 لِيكَهْ عَشِيْقِي مِ يُوْسُفَهْ اَشْتَا دَكِلْ
 مِصْرِ اِيَجْنَهْ سَنِ بَنِي قَوْمِهْ عَمِي رَيْبِ
 جُونِ اَكِيلُوبْ قَامَتْمِ اَوَّلِكْ قُوْجَا
 بِلْدِي اَطْ مَوْلَا فِ سُوْدِي عَشِيْقَه
 بِي مَكَا مِ يُوْقْدُودْ صَاغَمِ صُولُومْ
 رَاوْغُورْدَنِ حَقَقَهْ سَجْدَهْ قِلْدِ بِلَرْ
 اَوَّلْ زَلِيخَا عَا صِيَهْ قِلْدِيكْ كَلَا
 مِصْبِ عِبَادَتِ عَقْلِنَهْ اَمَّا زَايِدِي

رِي سُوَيْلْدِي
 مَكَا اَكَا
 بِلْدِي حِيْجَه
 مِشْ اَكَا
 اَيْلَمَرْ
 نَالْدِي هَا ن
 جَكْدِي اَلِي
 مَكَا هَهْ يُوِي
 بَارِي حَكَا
 مِلْ سِلْدِي مِ
 نَدُورْ بَكَا
 خِفَا دَكِلْ
 بِنِ يَا قَرِيْبِ
 قِلْدِي مِ رَجَا
 صِدْقِلَه
 قَوْلُومْ
 بِلْدِي بِلَرْ
 اَي لَا يِنَا مِ
 فِ بِلْمَا اَيْلِي

اول زلچا بركيم يلكي جهان
 يوسف ييز درم يته درهان قلاق
 عرمن ايدوب بوتنه درهان ايستكي
 چاره سيني بوملوب قالدي حكا
 عرمن ايدوب دركا هله كچه سوزي
 ماسواي تر ايدوب يلكي هوا
 يوسفيله چوتكه وضلت بولسه
 كجدي بوتلك چوتكي يلكي احمد
 ايندي يله يوزينه اچدي قناد
 وار زلچا ايله ايله خوراكلام
 امري ايله ال اتي ايله نكاح
 ناس اچينده عرمني چاه دولت بوله
 كلدي ايندي چوت زلچا قاتنه
 چوق سكا لطف ايلدي پروردكار
 دستم چوب بردي ايدم سكا
 اول زلچا اشبو سوزي سويلدي
 بن سنكله قايوشوب وضلت بولام
 كوزي قاتان قاشلدي اولدي مكان
 كوزدي يوسفكماني قالدي حكا

اول زلچا
 چيه عاق
 مبتدي
 ت اكا
 يلكي يوزي
 بلك دقا
 تا بولسه
 يله صمد
 ه هاد
 ليلدي سلام
 قيلي سباح
 اوله
 ملك ائنه
 نكار
 لاي بكا
 رايلكي
 خ اولام
 جهان
 ي دوتنكا

دُولُفِ نَرْكِيَسْ كُوزَلَرِ اُولُفِ خَمَارِ
 يَكُوَارُوبَنْ بُولُفِ حَقْلَنْ رَحْمَتِ
 عَاشِقَاوُلُفِ جَا نِيلَهْ بَاقْدِي اَكَا
 رُفِ خَنْدَانِ اَي نِكَا رِيْم نَا زَيْنِ
 اُولُ غَسِيْدُ رِيْمَنْ قُولُ اُولُفِ كَدِ
 شَكْرِ يَزْدَانِ قَلْدِي يُوْرُ يِيْرَهْ اُوْرُفِ
 دِيْدِي اَمْتَا وَصَدَقْنَا يَا اِلَوهْ
 حُسْنِ اِيلَهْ مَاهْ لِقَاي طُوْبِلُفِ
 هُوْبُلُوْقِيَهْ اِيْرَمِشِكِنْ يَزْدَا لُ
 يَا زَلِيخَا وَصَلْتَهْ اِيْرِيْكُ بُوْكُونُ
 اَمْرِي يَزْدَانِ بُوْيَلَهْ اِيْمِيْشِ نِيْلَهْ لِيْمِ
 جُوْ بَنَّا شَفَقَتَ اِيْلَهْ رُبُّ اَلْفَايِ
 شَمْدِي بَنْ عَاشِقَاوُلُوبُ بَا قَامِ سَكَا
 عَشْقِ اِيلَهْ بَا غَرِ عِي دَمَنَ اِيْدِيْمِ
 سَنَ بَكِي بَدَنَامِ اِيْلُوبُ دِيْلِيْنِ دِيْلَهْ
 شَاهَهْ قَا شُوْهَرِ بَرِيْسِي سُوْيَلُفِ
 بَادِ شَاهَهْ بَنْ دَخِي قَلْدِيْمِ بِيَاَنْ
 مَا جَرَاي شَاهَهْ قَرَشُوْ سُوْيَلُفِ
 تِيْرُ طَلُوْتُ دِيْرِي بَنَّا قَطْعِيْدِيْرِ عَزِيْرِ

اُولُ نِيْكَارِ
 قَا مَتِ
 قَلْدِي اَكَا
 مَاهْ جِيْنِ
 ي خُدَا
 ي كُورُوبِ
 بِيَاَنْ شَاهِ
 ت اِيْلُفِ
 نِيلَهْ مَالِ
 شَمْدِي دُوْكُونُ
 اِيلَهْ لِيْمِ
 كُورُوسِي
 دَرْمَا بَنَّا
 اِيْدِيْمِ
 يَزْدِيْمِ يِلَهْ
 ت اِيْلُفِ
 دِلَهْ عِيَاَنْ
 تَرْكُ اِيْلُفِ
 يْمِ عَشْقِ

كَجَدِي عَرِّمُ قَامَتَمِ اَوْلَدِي مَكَانَ
 سَنَ كَلُوبُ هَجِ صَوْنُكَ اَحْوَالِي
 كَفْتُ كُودَتِ قَلَمِي سِلْدِيْمِ هَجِيْن
 يُوْسُفَه هَجِ مَرَحْمَتَا اَوْلَ قَلَمِي
 شَاهِ رِيَّانَ قَاتِيَه كَلَدِي هَجَان
 بَاشِيَه كَلَدِي كَلَمِيْنِ نَقْلَا يِلَدِي
 اَوْلِيَه طَالِيْبُ اَوْلُورُ سَدَنَ يَكَا
 وَيَهْدِي سُوْرُ هَجُوْ كِرُوِيَه دُوْنْدُوْر
 يَا قَدِي سُوْدَا اَلِي اَنِي بِرَا طَاش
 قِرْقُ كُوْنَا اَوْلَدِي بَدَلْ يِلَدِي يِلَه
 كِيْتَدِي هَكُوْنُ اَوْلُ زَلِيخَا دَن يَكَا
 دُوْنْدِي اَنَدَن اَسْتَبُو سُوْرِي سُوْيَلَدِي
 بِنَا اَنِي قِرْقُ كُوْنَه هَكْدِيْمِ وَاسْتَلَا
 سَنَ بَكَا يَارَا طِيَه اَيُوْمَرُ مَسِيْن
 اَه اَيِدُو بِنَ يَامِيْلَه طُوْلَدِي كُوْرِي
 قِلَدِي شَفَقَتِ هَجُوْ سَكَا رِبَا اَوْنَام
 حَمْدُكَلَه قَلَمِي شَادَا اَيِلَدِي كُ
 تَبَزْ اَوْرِي شَاهُكَه دَارُ سُوْيَلَه بُوْكُوْن
 سَمَحَتَا اَيِدُوْب كَلَدِي شَاهِيْكَ قَاتِيَه

دِيْمِ مَكَانَ
 هَجِيْ مَا لِي
 يِمِ هَجِيْن
 شَقِيْمِ قَالِيْ
 سَفَا اَوْلُورُ مَان
 سُوْيَلَدِي
 اَم اَدَمِ اَكَا
 بَارِي كُوْنْدُوْر
 هَكَلَدِي صَوْنُ
 نَا اَلِي اَلَه
 رَمَان اَكَا
 ه اَيِلَدِي
 لِيْمِيْن سَنَ قَام
 مَرُ مَسِيْن
 بُو سُوْرِي
 دُوْ مَرَام
 اَيِلَدِي كُ
 اَيِلَه دُوْ
 اَلِي اَلَه

دُونْدِي بُولُوشْ شَاهْ آكَ كُورْ نِيلْدِي
 سَرَقْصَهْ كَلْدِيلَرْ قُورْ جُسُولْ بَايْ
 كِجَهْ كُونْدُوزَانْ كُونْ وَلْدِي طُورْ دُكُونْ
 فَرْقَهْ فَرْقَهْ اولْدُوكُونْتَهْ كَلْدِيلَرْ
 جَبَلَرْ يِنَهْ طُولْدُورُبْ السُّوتْلَرْ
 كُورُوبْ حَيْرَانْ اولْدِيلَرْ اولْ خَاتُونَهْ
 اغْزِي كُوشَرْ كَلْبَرْ آتِ زَلَالْ
 قَلْبِيكْ اچِينَهْ قَالْمَادِي كَدَرْ
 كِيمْ آتِي كُورْدِي ايسَهْ قَالْدِي طُكَ
 الدِيلَرْ جُونْ كَرْدَهْ كَبَهْ كَلْدِيلَرْ
 رُويْ خَنْدَلَنْ خَوْشْ مَرْدَهْ اِينْدِيلَرْ
 شَادِي مَسْرُورْ اِيلْدِي كَنْدُوزِي
 شَكْرْ ايلْدُوبْنِ يُونُوزِي يِدَهْ اورُورْ
 تَكْزِي بَرْلِيكْنَهْ اِقْرَارْ ايدَهْ سَنْ
 بَنْ خُدَا نِيكْ بَرْلِيكْنِ بِلْدِيمْ اِينْكَ
 كَبَرْ قِيَهْ اولْدُ يِنِيكَهْ مَحْبُوبْنِيكْ
 دُوزِي قَلْبِيكْ جَمْلَهْ مَوْرَهْ عَقْ مَرْدَهْ
 اولْدُ لِيخَا قَلْبِيكْ اَبَادَهْ اِيلْدِي
 يُونُسْفَاكَ اَمْلِيشِيدي مَهْرَبَانْ

بُولُودِي
 كُورْ سَرَايْ
 دُونْدُونْ
 كَلْدِيلَرْ
 قُورْ تَلْزِي
 اَيْتَهْ
 يَجْهَالْ
 دُونْ نَظَرْ
 بَلَرْ اَنَّا
 وُورْدِيلَرْ
 دِيلَرْ
 يُونُوزِي
 وُورُورْ
 دُونْ سَنْ
 جَهَانْ
 مَعْشُورِيكْ
 دُونْ شَادِي
 اِيلْدِي
 زَمَانْ

عِشْقِ صَانَدِي تَكْرِيه مَقْبُولِ اُولُو
 كَسَدُوزِيْن جِهَكْدِي زَلِيخَا بَرِيْنَا
 دُونْدِي دِيْدِي يُوْسُفْهَای دِيْن بَكِي
 اِيَكِيْمِيْن اُولْدُقْ بَرَايْ اَي سَسْنِي
 اَوْش تَاَم اُولْدِي زَلِيخَا اَي عَزِيْز

عاشق اولوب

بَاي دَرُوْش قَامَتِي اُولْدِي كِيْمَان
 صَارْدِي كَنُفَا اِيْلِي قُحْطِي غَلَا
 حَبَّة دَانَه قَالْدِي دَارَا اُولْدِي بَر
 جِهَكْدِي مَصْرِيْن يُوْلِيَه يِعْقُوْب بِي
 يِلْوَايُوْب مَرْتِي سِيْنَه قِلْدِي نِيَا
 حِلْم غَايْت جُوق اِيْدِي يُوْزِي صُوْ
 اِيْلْدِي يِعْقُوْب اِيْلَه وَافِر كَلَهَم
 مَا جِرَا كِي وَصَف اِيْدُوْب سُوْئِلَه بَكَا
 اَنْ دَوَه يُوْكُلُو اَمُوْ بُوْغْدَارُوْ
 اَلْحَه وِيْرُوْب بُوْغْدَا الدُّوْق كِي عَمِيْن
 يُوْزِيْنِي كُوْرِيَه صِنَار شَهْرَادَه دُر
 كُوْئِيَه سِيْكَ يُوْكُ مَصْرِيْن اَلْحَبْد جِقَار

ول اولوب
 سغفلا
 ملكي
 م بن دخی
 دن اکی قین

اولوب اولوب

صوتی قی
 یچی بک
 زار اولدی
 ائلن ای
 دینو
 ی اولو
 سلام
 وار سگ
 ربان
 ای عزیز
 و دادر
 باقار

عالمی طلو د بیلله طو یوسرور
 اول د یارده یو قلدو هیم انیکه ایشی
 کیلی ایچون السون و بجله طایه وار
 بن بوخالی ایشیدوب قالدم طکنا
 شرع ایزا هیم کی دعوی و زار
 ادیله هم سنانده بولدی شیوع
 و ایدیم انو کیله اولدوم روبرو
 کلدی تیزاون اوغلای جمع ایلدی
 دوندی اندک ایشو سوزی سولیدی
 کامل ایشی عقل باشه یار ایشی
 قلنه اسمیش ایشی الهام یلی
 ذاک زحیره هم بواله جوق ایشی
 اول بی ایشی ایلله حرمت ایده
 سرعت ایدوب باقا لیک صاغه صوله
 کور و بانی حرمت ایده اول بکفا
 مضرا یلیکه کوندرو بپویه پویه
 یعقوبیکه اهل عیالی جوق ایدی
 بعضی قیلان کزدین الو بیاغلاک
 دوندی یعقوب نامی یازدی کفا

شاه یوسرور
 اول کیشی
 و غدا سه وار
 و یله بکفا
 لالین صو
 ی جیوع
 و سدا
 بکلدی
 ایلدی
 کار ایشی
 اولدی
 قیا ایشی
 فقت ایده
 اول قوله
 اکفا
 دوه
 و ایدی
 باغلدی
 نهی مان

فَقُولُ

دیدی ای بادشاه بعد السلاوه
 ابدی برون بھالی بی تجلی
 بلوب فانی اوله طالب یولینه
 اسیر که حرمت ایت قدی مکانه
 عبادت لذت دین صبح اوصافه
 حیات اھلی سفا اولسون دعا بی
 بلور سینی خودا لب بیزلق جھانی
 دیار عده بولماز صبح زخیره
 ذرا مین خرقه بی کیه کلنیم
 بی معصوم بی قالدی بنھاننه
 بودم اوغول کیم کلدی جھنا به
 کجه کوندن سفا ابدیم دعا بی
 بنم نسلم اولما صبح خلیل دور
 کوزوم یا شی ایلله یازلی مرغوب
 یونلدیلر مکان مصرین ایلینه
 زخیره الا بی جوق اینلر ایدی
 مصرده بوغدا اولدوغین یونلر

ندی کارومه
 یزنی تعالی
 قولینه
 جھانه
 اوله صمه
 له آجی
 نانی
 تالیه خیره
 اچیه کلنیم
 ز جھاننه
 بن شابه
 عطا بی
 الجلیلک
 ویدی بعقوب
 نیک الیه
 کوزلر ایدی
 کلوزلر

٤٥٧

بُسُورِي سَوِيلِي اِيْدِي هَر قَوْلُونَه
 زَخِيْرَه اِدِيْنَه اُولُوْرُسَه بُولُجِي
 صَدَا لِرْ هَوِيْلِكْ مِهْرِي يَغْدِي
 اَقْتِيْدِي كُوْرَلَرْنِيْ يَشِيْلَه دَمْ
 كُوْرُوْبْ قَرْدَاشْ لِيْ اَنْدَه يِلْدِي
 اِيْلَه قُرْبَانِيْ وَجْهِيْ مَنِكْ رُونْ

عِيْدِي دِيْلِيْجَه اِيْدُوْبْ تَلْطِيْفَاتِيْ
 يِلْدِي يُوْشُقَاتِيْ صَاغْ اُولُوْرْمَانْ
 سَوِيْلِي شَعُوْنْ اِيْلَه بِرَقَاجْ كَلَامْ
 كَنْدِي دَا لِيْلَكِيْنَه وَتْنِيْ رَوَانْ
 بِرْ سِيْرِيْهْ يُوْكَلَرِيْنْ اِنْدُوْرْدْ بِلَسْ
 بُوْغَرْ يَبْ مِهْمَا نَلَرَهْ اِيْدِيْكَ قِيَامْ
 كُوْرَلَرْنِيْ يُوْشُقِيْكَ اَقْدِيْ صَوْلَرْ
 اَعْمَلْكَ سِيْرِيْ بِرْ قَرْدَهْ بِيَانْ
 كَلْدِي سُوْ يَاسِيْ اِيْرِيْشْدِيْ وَقْتِيْ
 قُوْرُوْشَا قَلُوْ خِيْذَمَتْ اِيْدِيْ طَابُوْدَهْ
 اِنْدُوْرُوْلَانْ عِيْسَا يِيْنْ كِيْمْ بِيْلَهْ
 قَدْ شَجَاعَتْ صَاحِبِيْ سَرِيْجَا يِيْلَرْ

وُلُوْنَه
 سَهْ بُولُجِي
 جِيْقْدِي
 اَوْنْ اَدَمْ
 سَهْ كَلْدِي
 اِيْلَه

دِيْ دُعَا
 يُوْشُقَاتِيْ
 سَلَامْ
 شَعْبَادَا
 اِيْدُوْرْدْ بِلَسْ
 تِيْنْ طِفْطِفْ
 لَنْدِي بُولَرْ
 اَوْلَاكِيْ عِيْلَا
 حَسِيْنَه
 قَابُوْدَهْ
 كَانِيْلَه
 كَنْوَانِلَرْ

کۆکلی اولدی غصّه زهر زهر
 طوژدی فی الحاکمه ی کوردیلر
 اولدیلر یوسفایله هم زهر
 هیچ بریتک غاصدینه کلمدی

خاتین اوستونده اوتورور اولو
 شنب جملقا ویشینک یی اسیفداج
 کیم کوردورسه نوریفا کیم حجاب
 قهر بریک خالین صوروب شفت ایلر
 خوشلادی کلدی فالحا ایلر
 سن بور مریها کلا یونبا ومله دنی
 ایچای دورلوا طعما مپله طلو
 طعما لقه وافر شالرا ایلر
 کاسه ایله هم شکر کتور دیلر
 مکسه ایله وافر یی ایشدیریش
 مکی حمله خود ییره قله سید
 بودعا خیلر سکا نکت کلور
 براتادن اولمشوز هب سیرداسوز

اتمه

قونه خبر
 تور دیلر
 ایچر
 بلندی

تورولو
 قاری تاج
 شریف
 هممت ایلر
 الین بر
 الین سینی
 وارا اولو
 دور دیلر
 رد یلر
 مکت
 جاسوا ومله
 نغان اولو
 بر داسوز

۴۵۸

اُولُ دَعَى سَيَرَه دُعَايِي يَا اَمِيْر
 صَحْفُ الْيَحْيَى هَمَّ خَلِيْلُ اللهِ اِيْدِي
 لَيْكِه بُوْدَم بَن سِيَرِي بِكَم اَمِيْن
 بَسْ بَرَايِ كَلْمِي سَرِي شَمِيْن
 خُوْبِي مَحْبُوْب دِلْمَا اِيْدِي
 اُولُ كِدِيْجَه اَغْلِيُوْب اُولُي مَوْلَا
 اَتَا مَوْن اَتَدَن يَزَه خَشْم اِيْلَدِي
 سُوْيَلْ اَن رُوْز نَبْ اَغْلَا ر مَدَام
 اَو اِيْجِيْدَن طَشْرَه جَمَان كَنْدُوِي
 سَاخْن اُولُوْب اَتَدَه اَفْوَ اِيْلَدِي
 دُوْنْدِي يُوْسُف اَتَدَه قَلْبِي سُوْل
 بَسِيْنَه اِيْجُوْن سُوْدِي اَن اُولُ بَدِي
 خُوْبَلْ اِيْجِيْدَه قَلْبِي سَهْب زَايْدِي
 جُوْ اَن غَايْت سُوْرِي اُولُ بِي
 دُوْنْدِي يُوْسُف مَوْلُوْنَه سُوْيَلْدِي

اَهْوَال

بِكُوْب زَحْمَت كَلُوْد لَو دَسْتَكِيْرَه
 بُولُ شَلِي بِغَضَب اُولُو دَا تَه

سِيْن بِيْر
 م اِيْدِي
 قَدْ اَتَى عَيْن
 قَدْ اَسْمَاعِيْن
 وَا اِيْدِي
 اِيْدِي اُولُ
 رِيْدِي
 ي تَام
 عِيْن اُوْرِي
 مَر اِيْلَدِي
 نِي اِيْجَال
 بَر هَسْر
 قَا اِيْدِي
 ي اُولُ بِي
 اِيْلَدِي

زَوْ زَحِيْرَه
 مَكْ زَايْدَه

وَلَا كِنْ غَوْدَسَنَكُنْدُرَامَرِي فَرِهَان
دَوَه موز بوش جو کتفانه کیدرمی
کرم قیل ایکشریک فایله عسنان
ایلمیزه قحط و پردی خدا موز
اسیر که حُرمت بیت صبری جمیله
ایدوب عودت کلنجه اول یتر خون
دیدجا تا کثیره قیلین سلاهی
بغم درد یکه قلسین حق دواهی
البن قردا شیکیزی هم بر بستر

مَرْغَمَ اَنِي اَوْفِ الْكَلِّ وَاَنَا هَا اَلْمَرْغَمَ اَلِي

سینه بن ویرمزم فاديله نانی
آتا موز جوق سوز هم سويلدیکیز
دیدیلر آتا سوانتک دوسری
وَاَنَا اَلْمَا عَلُوْتُ

کجه کوندوز ایره مار ههچ یاشندن
اگر کوندوز مرایسه بیز نیله لیم
ایدوب ایلمیزه سحرمت قدومیه کینه
جنا بیلک زخیره یتر الو سوز

عسنان
یتیمی
ایا جان
تا موز
فی قیله
قانون
کلای
عای
ر سراسر
سکرم الا
بغم انی
بیلدیکیز
مترمی
ناه
انیتک
له لیم
یه روز
کلوز

طوٲون ٲوٲم ٲي كٲسٲو ٲولٲه
 قوٲون بٲله كوٲر سٲلر اوٲنه
 اٲجسٲه اٲجه سٲن كٲنلوا تاكلر
 اولوب تٲزلٲق قوٲر وٲي باغ بٲجه
 رٲوزٲله قلوب قلاب سسكٲ
 شوٲكم قوٲر اشلر قلدٲ حشارٲ
 يهوذا بوٲسوزٲ الٲي لٲسانه
 بٲنه اكرٲم اٲدوب اول قلدٲ اٲلكا
 نكك سن بوٲسوزٲ الٲك دهانه
 انا مٲزٲك دٲي مالٲٲي صوٲوٲي
 اٲدوب حٲٲٲ بٲنه اكرٲم سٲرادر
 دٲٲي بوٲنلر جهان صاحٲ قراٲ
 ورا سٲنك دٲٲك لاوٲ بوٲسوزٲ
 بو اكرٲملر بٲنه اٲنك عطا دور
 صوٲوٲ خا طٲلر عٲن اٲٲي رفٲٲ
 كٲنلر هٲب انا سٲٲك الٲنه
 عام اٲجه لٲٲك اٲنه بوٲورلر
 سٲر قٲلو كر اٲنلو بابا موٲ
 اٲدوب حٲٲٲ بٲنه اول قٲمه سٲن سٲنج

بر قوٲلنه
 سٲرٲنه
 وٲكا طوٲنلر
 قلدور اٲجه
 بٲي اعلٲ
 بر اٲشارٲ
 بٲوله روانه
 بوٲنلر بوٲشهراد
 دٲوانه
 بٲزٲ كٲٲي
 بٲهادور
 كٲرٲك كٲرٲي
 بٲر موٲزٲ
 قوٲب انا دور
 لٲكٲ نصٲٲ
 كٲقان اٲلٲنه
 بٲ ٲوك اٲار
 انا موٲ
 لما اٲش صٲج

اولوب نعره بوشاه کلیم قیاسه
 سستیک مالین بیزه غایت صوبه بدور
 سستیک دلت آینک واردور سسلوی
 باشنده شب چمق تا حی اوردور
 که عدلینک اولوب راضی اهالی
 حجاز اهلی اقامت دغا حی
 ولی اغلا راقار یاشی کوزینک
 بحالین کور مکه دائم ایولول
 صوبه غلامت ایدر کلیم طهونه
 دخی فرق جادوشی التوتلی جوکان
 وراسیندن بوسون سویلدیر
 کیدوب مضطربینه بیزه کلیم ساه
 زخیره جوی بیزه یتمز نینه لیم
 مقنا اسنانک دلناله حاضره

مصر شاهیه سون ویردیک ای بیز
 ولی بوغدا بیزه از یتمز ايسه
 بیزه ویرمز ابد برقد زخیره
 اولور سایه سیلله قرین صدق

نکر ناسه
 بدور
 کلیم
 قور دور
 یل قال
 زلمه حی
 هیچ سوزینک
 سستیک اول
 کت قبوده
 ی بیکان
 فایلدیر
 سستیک شاک
 ده لیم
 لافارسل

کله هر کیز
 ايسه
 بالی امیره
 ندایر قور
 بهور

یہود ذایہ دیری یعقوب کلومی	یہودین سلاوی
لما افتکم علی غیہ من قبل	بہ الا
جہالینہ باؤبا صلا اوصانام سینیک اول مگر یکین بن اوصانیم یلوچی فان کور دیکین علامت پیوٹ قوردا و غلامی جو الہ مشد دیدلک یاشیای صبح سینیم بن آنی یوسف کی پٹھان ایہ سین	پینہ اینا غام ہ اینا ندیم لک امانت ایلمشیدور لیمیم بن لک کیدہ سین
وهو اسرهم الرا حین	خانیگا
مرادہ اینہ کو یکین دور اول اللہ سینیک اول مگر یکین دور صاقلدور دو اسین در دینہ ہم مریم اولدور	صاقلد اللہ زلدورم هم اولدور
کسور و بایہ سین پینہ زبانی سینیکلہ او غلامی بن کوندورم الوب عصر یلینہ بیلہ کپہ لیم	لبتہ آنی دیزدورم دیک ایہ لیم

آنک شہی اولیسہ دور موبد
 الی یوم القیام شہی کید پسہ
 کیدوب یزلم کلور آخر زمانہ
 ایدہ لہ خالق تبیح دہان
 رسالت تخت اور زہ فندہ حق
 لعمک تاجی اوروب بانینہ
 قو عالم اولہ ججو سوزینہ
 قو عالم دپلم انک شفاعت
 ایدوب ابن یا منیلہ سین سیاحت
 بودم آکا ایدہ مسین مکی عیلہ
 صلوات سیز غنی ہرورد کاسہ
 جوایتہ بوسوی سویدیلر
 او شاہک کورمیلہ اصلا شفاعت
 قو عالمہ دخی سیرد اشیمین دور
 بخم بویندی اندہ ایدہ سیز

قَالَ عَلَانَت

یا شقہ باشقہ اولاسیز سیز دور
 بیٹا ایم الفراق قدیم اک

در کتب

جکند محمد
 و باید پسہ
 لیسانہ
 تہ جہان
 کوندلہ حق
 ف و شینہ
 ب یزلم یوزینہ
 یوم القیامت
 کر شفاعت
 سیز نیکہ بیلہ
 یز اشکاسہ
 بند ایلدیلر
 ضی غیانت
 اشیمین دور
 آن مضہ کپہ
 لا

سیز الجرو
 وہ برکورد کر

۵

بُوْجِهَانْدَه صَفَه كِيْم رَاغَتْ اَوْلَه
بَعْضِي اَتَا سِيْنِك بَاغَرِيْن اَزْد
دُوْنْدِي اَنْدَك اَنْبُو سُوْزِي سُوْئِيْلِي

اِنْ اَحْكَم اِلَه لَيْلَه عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ

قُلْ اودور كِيْم مُحْتَابِسَه ضَرَايِلَه
اَوْل سُوْزِي سِيْزَه اِيْشَانْت سُوْئِيْلِيْم
عِلْم عَيْبَه كِيْسِيْكَ اِيْمَه اِلِي
يَنْدِيْلَه قَرْد اَشْكِيْ جُوْ اَشْتَه

سِيْرِيْ بُوْل اَنُوْكِْلَه سُوْئِيْلَه كَلَام
قُوْرْمَه بِنْدِيْ كِيْم سُوْئِيْلَكِيْل

اَوْل بِيْ اَسِيْر اِيْلَه اِيْلَه اِيْدَه
اَلُوْب اَتِيْ كِيْهه سِيْن شَاهِدِيْ يَكَا

يَا دِيْكَار اَلُوْب دَدَه سِيْنَك قَالُوْب
كِيْمه اِيْرِسَه اَوْل نَبُوْ اَوْلْدِيْ عِيْكَ

بُوْخَا اَوْكِيْنَه تَبَرَكْ اِيْدَه سِيْن
لُطْفَكِيْ نِيْ جُوْ كِيْم قُلْدِيْكَ يِيْزَه

ظَلَمِيْ اَوْلْدُوْر بَلَكِيْ شَاه يُوْسُف اَوْلُوْر
بِيْلَسِيْجَه كَشْدِيْ لَرِيْ جُوْ كَارُبَان

اَوْغُلِيْ اَوْلَه
بُوْاسِيْهه كَزْد
بِيْ وَصْفِيْلَكِيْم

بِيْ مِنْ شَيْءِيْ

قُدُوْر فَايِلَه
اَكِيْم اِيْلَكِيْم
اَلْهِيْكَ بَلِي

وَبْ قَايِلَه
هَبْنَدِيْ قُلْ سَلَا

نَقْل اِيْلَكِيْل
مَكَا اَلِيْم اِيْدَه

عَمْدِيْ سَكَا
يَسْتَا اَلُوْب

بِيْ بِيْعَمُ اِيْرَان
هَاهه كِيْهه سِيْن

اَوْلْدِيْ سِيْزَه
بِيْزَه كَلُوْر
اِيْرِيْوْلَه رُوْن

يعقوبك تبهي جو طود پلر
 اولد پلر ستهنگ اچينه روبرو
 گلدي في الحال يوسف بلور ديلر
 هم شجاعت صاحبي روجانيلر
 يوزلرينه كيم بقارسه عفو ايدر
 اه ايدوب ياشي يله طولدي كوزي
 لطيله اكر ام ايدوبن ايدوسدن
 هم غريب دور ائله نصرت كرك
 اچكزده وار ميلور اني بيان
 يلدي يوسف اكلادي كيزلواي سني
 ديدك بلكي اين يامندور بر
 شاه بو يوزدي ستملر كان قورد پلر
 شاه چيتيه او قود پلر ائكري
 هم سريده او نوره او كير وكي
 يعقوبك دستاري ي وپردي هان
 بابا سنيك سوكو ستملر اهدور
 خذمت ايدك قول اياقه طود پلر
 دونكي يوسف ائيبو سوزي سويلك
 يوعشه سيزيك انا كز اير و ميلور

كيت پلر
 اچر
 بلور ديلر
 انا پلر
 يدي
 يوسف
 ايدوب
 كرك
 رور كان
 كيشي
 خا طري
 طود پلر
 شهو كندري
 سته لي
 ول زمان
 انا جلود
 د پلر
 نكي
 ميلور

۷۰

اُولَا كَرَامَتَا هَلْدُو رِيوزِي صَلَوَا
 اَوْنَا يَكِي اَوْلَادِي اَوْلَدِي هَبَا نَحِي
 هَر سِنِيَه اِيكْسَر اَوْدُو دِيَلَر
 اَغْلَا بُو بِن قَاتَمَقِي اَوْلَدِي مَكَان
 بِيُو بُولَدُون بِن سَنِي طُوْتَم مَيَز
 مَكَنه رَجَبِيَه كَلُوْب اِيكْر سَنَا
 اَتَا مَوْر بَرَا نَا مَوْر بَر سَرَا شِيم
 كَلَدِي بُوْتَلَر بُو سُوْرِي اَوْيَلَه دِيَلِي
 يَا لَكْسَرِي مَحَا يَدِيم شَهْدِي طَعَام
 فَرَقْتَا اَوْدِيَلَه يُوْرَه كِن طَاغْلَه
 حَالَقَه عَمْدِي شَنَا لَر اِيْلَه لِيْم
 اَوْلَا بَنِي سَرَا بِيْلَه سَرَا شَل اَوْلَا م
 بُو سُوْرِي رَمَن بِيْلَه اَكْلَا تَلِي عَنِي
 سَن اَنِي اِيْشِيْدَن قَالَمَه طَكَا
 دَا عِيَا بِن اِسْتَرَم وَهَدَت مَقَام
 اَلْدِي اَكْرِي خَلُوَه تَبَه شَوْ قِلَه
 بِيُو اِيكْسَر اَكْلَا اِيْلَه بِيْلَه طَعَام
 اَوْيَلَه صَا اَنَكَم طُوْعَلِي كُوْشَكَه اِفَا ب
 عَقْل كِيْدُوْب نَالَه قِلْدِي اَوْلَمَان

وِرَا اَوْلُو
 بَاي سَحِي
 قُوْر دِيَلَر
 ي هَا ن
 اَوْرَمِيْن عَزِيْب
 كَلَا
 مَقْرَا شِيم
 اَنِي يَدِي
 مَحَا اَوْلَا م
 اَغْلَه
 اِيْلَه لِيْم
 سَرَا شَل
 اَدَم صَفِي
 اَرْدُو سَنَا
 اَمَام طَعَام
 اِيْلَه بِيْلَه
 بِيُو مَقَام
 اَكْلَا نَقَاب
 دِيْفَاد

عَقْلَی دِیَرِی حَکَّان کُندُ زَیْنَه
 بَر مَرَدِیْکَ وَا رَایِسَه سَوِیْلَه بَکَا
 اَتِی زَا رَیْکَ شِیْمَه اَفْلا وَکَه جِیْقَا
 سِیْرَی بَن اَیْلَم سَنَدَک نِیْهَکَن
 بُو جِیْهَ اَنَدَک کُندِی حَیْ اَیْلَدِیْم
 جُون مَقْدَم قُورْدُ یِیْن سِیْرَه اَیْمَه
 اَتَا اَنَا رُورْدُور سِیْرَه اَیْمَه
 بِنَا کَا اَیْلَدِیْم

اَیْن یَا مِیْن بَر دِی اَیْلَدِی
 کَلَدِی وُصْلَت کِیْدِی حَسْرَت صَاوُشْ
 دِیْدِی یُوسُف کَلَدِی صُغْرَه قُورْدُ پِلَر
 بَر جِیْهَلَه اَیْلَدِی پِلَر جُوق کَلَام
 اَیْن یَا مِیْن اَیْلَدِی بَر جِیْ بَیْآن
 کُورْ لَی یَا شِیْمَه اَمِشْدُور صِلُوا
 عَقْل فِکْرِی بُو اَیْمَه هِیْج قَاغْدِی
 بَیْت اَلَا حَسْرَتَه کُورْ بَیْت اَلَا
 اُولَدِی وُحْدَت نَا سَا اَیْلَدِی

دُونْدِي يَوْسُفُ كُورَا خَانَه سَوِيلَكِي
 قَمَدَنِي قَرْدَاشْ يَكَه سَوِيلَكِي
 سَارَقِ اِيْدُوبْ بَن سَنِي طَوْشَم كَرَك
 بَاشِ جَانِم يُولِيكَه قَرَبَان سَنِيك
 بِرِ سِيَمِ اَشْتَم كَرَك دُورُ خَا تَلَمَه
 نِشَاه سَكَا خِلْعَتِي وِ بَرِي صَوِيلَكِي
 حَقِّ كَرْدَه رَهْنَا سَوْرَا اَعْدِيَم
 يَلْدِي كِيَم قَرْدَاشْ يَكَه تَصَدِّقْ كَه
 يُوَكَلِي طَوْشَم بُو بَرِي اَدْلُ عَهَام
 بَادِ شَاهَت كَلْدِي بُوغْدَا اَلْدِيلَر
 اَدْلُ قَوْلَه سِرْ تِلَه اَكَاه اِيَكْدِي
 بَن يُوَكُون اَل اِيلِيُوْب اِيْدَم اَوِيُون
 عَم بُو سِرْ تِلَه اَصْلِيَه بُو اِيْرَهْمُون
 اَشْتَبَايْت حَقِيَقَه اَدْلِي دَلِيل
 مِسْقَاتِي فِي حِلْ حَقِيَقَه عَم اَوِيُون دُونْدِي

اِيْن يَا مِيْنَكِي يُوَكِيَه اَتْدِيلَر
 اَوْن كِيَشِيك عَا طَرِيَه كَلْمَكِي
 يُوَكَلْدُوب تِيْز اَوْلَدِيلَر يُولَه رَوَان

دوهرت یوزا تو بندوروب یوسف
جمله سینی اولارده تو بندور
باشکینه سینی تو بار سرد و کون
ایکم اسار شوک

بهلوان سپز بواشی فلق نکت
طاس جالندی غشمه کلدی سویلده
شاهه هیچ نیز بر خیانت قلموز

بادشا هین اولجکی اولدی نهان
بی حسا اول مالله صاوت ایدی
آنکه او چیلن بکر سپز جوق جیر
دیا قوریه مرول کاکر و انایه زده

برده یوکی دپه بوقدا اکا
تکری عتیجون او صاعی الما دوق
لنیکه ناسین ایترا سی جوقلدور
کلدی قوللر سویلدی دور دی بیتی

صَافِ بَيْنَ

شَرِّ عَمَلِكُمْ نَجِدُوا نِيكَ اَيْشِي
 هَجِير يَكُونُ يَوْمَهُد اَمَانْ
 بَادِشَاهَه كَم اَيْشِي قُلْدُ اَيْسَه
 دِيْطَل اِيْكَ بُو سُوْز اِيْشِي يَمَنْ
 بَادِشَاهَه قُلْد اَوْلَه اِيْشِي سَتَه
 كُوْز مِيْوُب يُوْز هَمْلَه سِيْن دَار اِيْشِي
 يِلْدِي اَتِي قَاتِي اَوْلَدِي مَانْ
 لِيْكَ قُلْدِي اَتَا سِيْنَد هُوْز حِجَاب
 كُوْز يِلْدِي اَوْلَدِي اِيْشِي قُوْ
 بَاغْلِيْوُب شَاه يَانِيْته كُوْز يِلْدِي
 قَالْدِيْشِي اَوْلَدِيْه اِيْشِي قَرَار
 قُوْمِيْزِيْ كِيْ اَج اَوْلُوْبْدِيْ سِيْه لِيْم
 كِيْشِي عَقْلِيْكَ سَن مَكْر اَوْلَدِيْ دَلُوْ
 دِيْشِي بَن اَصْمَلْدِيْم اَتِي سِيْه
 قُوْز اَلُوْب اَتِي يِلْدِي يِيْز سُوْبِيْشِي
 دَرْدِيْ يِيْه نِيْجَه دَرْمَان اِيْشِي لِيْم
 يِيْزِيْ قُوْمَان اَوْل قَبُوْز اِيْشِي

کشی
 تَدِيْكَ مَانْ
 ت اَيْسَه
 قُلْد غَنْ
 دُوْنَه
 سَر اِيْشِي
 هَمَانْ
 اِفْتَاب
 عَمُوْ
 اَتِيْشِي
 اَتِيْشِي
 کِيْشِي لِيْم
 اَوْلُوْ
 بِيْشِي
 يِلْدِيْشِي
 اِيْشِي لِيْم
 هَمَانْ

بَرَاوُغُورَدَن هَبَّ سِرَّايَه وَارَه لَیْم
 بَلْکَی دِیْهَه قَرْدَاشِیْمِز کِیْلَه لَیْم
 کَلْدَیلَر یُوسُف قِیْتَه اَی عَمُو
 نَه سَبَّکَلَن بُونَدَه دُغُوب کَلْدَیلَر
 آتَا مِیْزِک قَدِی قَلْمَه مَکَان
 کَنَدِی لُطْفِکَلَن سَخَاوَت اَیْلَدِیْک
 بُو سَخَاوَت سَتَلَن اَوَلُسُو مَا هُو
 شَرَحْ کَرْدَه بَیْزَه قَوْلُی عِیَان
 اَوَل مَآشِیْن صَا حِیْیَه قَوْل اَوَلَه
 سَارَقِیْن اَوَلْدُود جَزَا ی سَوِیْلَدِیْم
 بَن ظَلَم کَار اَوَلْمَا زَم دِیْکَلَن کُورُفُ
 شَاهِی بُو یَلَه عَمْکَم قُورُشِیْن یَلَه لَیْم

لَوَارَه لَیْم
 بَلْکَی دِیْهَه
 کَلْدَیلَر
 دُونْدَیلَر
 اَه جِهَان
 اَیْلَدِیْک
 بَرَاوُغُورَدَن
 اَه جِهَان
 سَارَقِیْلَه
 عَمْکَم اَیْلَدِیْم
 بَیْزَه سَوِیْلَدِیْم
 کِیْلَه لَیْم

صَا حِیْیَه رَا کَرْدَآنی بُولُو زَا پَسَه
 کَرْدَیْلَم اَنی بُو یَلَه کُورُ مَکَی
 اَوَل اَلَلَه اَلْمِشَم صَا تَوَلْدُورُ
 قَرْدَاشِیْکَی دِیْهَه سِیْزَدَن یَکَا
 یَا هُو طَا سَیْن قِیْمَتِیْنِ دِیْهَه لَیْم

زَا پَسَه
 کُورُ مَکَی
 تَوَلْدُورُ
 یَکَا
 دِیْهَه لَیْم

سوز بر ایدوب شاهه قرشوطویل
 قرداشیمین جبریلله قورنارلیم
 بربریلله کیدیلر دافره سونه
 اقلی مضی کریم ایلله بن قیرم
 اربیک احوالی ندوز یزدن بیلله
 کیم اوکمه کلوزا پسسه قیره ییم
 کرطودور ییز کیده جانی صوره
 کیم کلوزسه کوندورون بئنگ بکا
 اقلی مضی بربرینه اوردورم
 یریوزنی ییزلر اول تنک ایلله
 جووق طابورلر بربرینه قاتارم
 کیمیک ایکی جانی وار سبه کیریشه
 کیم کلوزسه ایلیم زیری زبر
 مضی اچینه اولیشیم بوکون فراید
 یریوزینه سپیل کی قان بوکرم
 جنک اچیلین صبرا ییلک بوم هله
 جنک اچین میدانه دعوی قیلورم
 قرداشیمین شاهن الوب قورنارم
 یریوزینه اقلدوب قانیک دیره

یلر
 و لیم
 شاه بیره
 یقیرم
 قرشوکله
 تاوره ییم
 شوطور
 مار بکا
 ورم
 جنک ایلله
 اتارم
 کیریشه
 لاله سپر
 تم جرید
 سوکرم
 و کله
 ورم
 لاله اتارم
 مانیک دیره

بُوَيَا دَن دِيكَلَه يُوُسُف نِيكَلِي
 خُسْمَه كَلَكِي قَلْبِي كِتْلُو مُو
 مِصْرَ اُجِيئَه بُوَطَلِي اَمِنَا لِي
 اَهَن بُوَلَا د بُوَلَا د كِيْمِي شَرِي
 بَرِهِيَنه كَرِي پَرَا يِلَه يِهْوَان
 شَاه رِيكَا اِيْلِيوُب تَنْدِي شَرِي
 لِيكَه كِنْعَا نِيكَلِي جُو طَلَاوِي
 جَنَك اِيْدِيخَه قَر شِيْمِي زِدَه طُوَرَامَان
 سَن فَرَاغَتَا يِلَه اِي شَاهِي كَرِي
 طَشَرَه قَالَكِي كَا بِيكَا بُولَد اَشَدِي
 كَر زِيْن اِيْلَه اَلُو بَا وَلَدِي سَوَان
 كِيْمِيك تَبَر كِيْمِي سِيك طَا شِي دَر
 كُوْدَه سِيْنَدَن قَلَكِي طَشَرَه طُوَرَامَان
 كَرِي بَرِهِيوَت يِيَه اُولَدِي نِيهَان
 حَمَلِي وَضَع اِيْلَدِي بِلَسَر اِي اَخِي
 مَكْسَه قَر شُو طُوَرَامَان اُولَدِي سَرُوَرَه
 اِيْلَرُوِيَه كَلَكِي فِي الْحَال نَامِدَار
 خُسْمَه كَلَكَاوُل يِهْوَا سُوِيْلَدِي
 بَرَدِي نَعْمَه اُوْرَا م دِي شَرَر زَمِيْن

يَلَكِي
 هَا اَوَمُو
 اَلِي
 نِيكَلِي
 مِصْرَ اُجِيئَه
 رِيكَلِي
 بُولَدِي
 قَرَامَان
 صِيْنَدُوْم
 دَا شَدِي
 نَا كِهَاد
 اَشُوَرَد
 هَا اَوَمُو
 اُولَمَان
 لَرَدِي
 قَلَشَرَه
 كَر تَارَامَان
 يَلَكِي
 اَلَامِيْن

قَدْ أَنشَيْمُ الْوَبَّ بِخَايَا أَيْلَمِهِ
 كَفَّانَ الْجَنَّةِ بِفَقْمِهِ سَلِيلُونَ
 عَوْدَتِ الْيَدُوبُ مَكْنِيَهُ بِيَزْدَمِيكَ
 كَنْدِي كَمِي سِيَزْ بُوْدَمِ اسْرَ بِلْمَكْنِ
 بِبِي كَمِي دَه قَالِيَه كَمِي رِي تَبَرِ
 أَتْلَمَ مَكْنِيَه اَوْلَا مَزْدِي قَرِي
 اَوْلُ نَبُوْتِ يَا غَلَقَه افْتَاكِ
 سَلَكَمِ اَوْلَدَمِ جُمْلَه سِيَن كُوْجِي قِيَارِ
 كَمِي كَمِي اَنْ قَالْدُورَه مَرِ قَوْلِي
 هَمِي بِهِيَه اَوْ رِي بِهِيَه بِهِيَه
 كَمِي رِي شَمْعُونِ جُوقِ قَتِي عَارِ لِي
 بِهِيَه بِهِيَه بِاقِشُوْ لِه اَكِي عَمُو
 بِاَشْمَا بِهِيَه كَلْدِي بُوْ بِرِ اَل اِيْدِي
 جُوْ بُوْ اَشْمَا دُنْيَا دَه كَمِي اِيْلْدِي
 كَمِي جَهَانِ بِاَشْمَا بِهِيَه قَلْدِي دَلِ
 بِبِيَزْلَه يَوْسُفُ بُوْ عَالِي سُوْ يَلْدِي
 اَتْدِيْلَه زَنْدَانِ اِيْجِيَه سُوْ بِرُوْ
 اَوْجِ كُونِ اَتْلَمَ جَبْسِ اِيْجِيَه قَالْدِي
 شَا ذِلْعَدَن يَا سِلَه طَوْلْدِي كُوْ

قَدْ أَنشَيْمُ
 صَلِيلُونَ
 نَ تَوَكَّلِكَ
 قَلْمَكْنِ
 سِيَزْ بُوْدَمِ
 اَوْلَا مَكْنِ
 رِي مَا هِتَابِ
 اَلْ اَجَارِ
 لَدِي اَلْدِي
 بِهِيَه بِهِيَه
 يَلْدِي
 جُمْلَه قُوْ
 اَل اِيْدِي
 سُوْ يَلْدِي
 بِشَمْلُوْ
 يَلْدِي
 بِهِيَه كَمِي
 سَه اَتْدِيْلَه
 وُسُوْجِي

شَاه بُودِم هِج اَعْدَى بِيَرَه عَطَا
 خَشْمَه كَلْدَى بِيَرَى عَايَت عَاوَلَى
 بِيَرَه جُو دُور لُور جِهَلَمَر قَلْد بِلَر
 مَصْر اِچْنَه يَغَا نَا مَ اَلَا اِيْدُو
 دِشْمَدَى فَر دَا شِمِيَرَى بِيَر نِيْدَك
 خَشْمَه كَلْدَى اَتَى زِيْدَان اِچْنَه
 دِيْظَلَمَا اَعْدَى حَالِيْمَا اُولَى جِيْه
 دِصْغَا اَلْمَا ز دِيْل اِيْلَه تَقَر اِيْلَه
 جُو يَهْوَا شَمْعُوْن اِيْلَه قَالْد بِلَر
 صُو مِصْر كَر وَا نِيْه اَل بَر جَبَر
 فِيسِيْمَا وَا هِيْل اَتَى اَقْلَمْنَا

جُو اِيْشْتَدَى بِيَرَى كَنْعَا اَعْلَى
 دُور لُور دُور لُور جِهَلَمَر قَلْد بِلَر
 كُور لَم نِيْلَم بِيَرَه بَارَى خُدَا
 شِمْدَا يَنِي يَامِنِي كُور مَم اِيْرَق
 طَالِعِم هِج بُو مِهَانَنَه كُور لَدَى
 جُو بَوَايَت حَقِيْقَه اُولَى دَلِيْل

هِيْل اَتَى اَقْلَمْنَا

دوشنما غلوردوست اولانين كوله
تكرينيك حكمتلريك قلانه يلور
بوكله مي سويديلر اولنر مان
نه هو اوليمم الحكيمةم

يوسف غيب ايلوب ايتديك خطا
فريت اولدوله يوسه كين طافلاويك
چوق جيسل ايلديك سن بو ايشي
نم و جوديك قالمدي اولدي خيف
اغليوبن دامه نكي ائمه جاك
يوسفيك صاغ ليفي ائمه مكان
دوندك يعقوب يوسف و صغاييك
والهي من الله والو ربه

تكره ايشلردن خبردار اولورم
عاقلي صغاييك و صغايك
بركون البت شياه اوليقي بيزه بقار
سايسينه ايشراحت بوله سيز
ايكي حسرتت بيزينه قايوشور
فرقتيله دلديك باغريم بغم

ييله كله
سف كلور
اكدي هان

هيو

هم اكا تا
اغلاويك
نك بركيني
ولدي ضيف
ايكر هلاك
ولدي مان
ن سويك

هيو

بيلورم
نك ايلنر
دوشه جتا
قلا لاسيد
رستور
ولتميم

اَوْفِ بِرَكَزْدَن بُو سُو زِي سُو يَلْدِي

لَه مِن قَبْلِ نَاسِرْ هَا يُو سَفْ

بِرَا تَادَن بِرَا نَادَن سِرْ دَا شِي

خَالَه سَنَلَن بِرَا مَرَا جَا لِي شِي اِي دِي

بَسَر بَسَم يَلِيو بَن كُولِي اُول

دِي دِي وِي رَم شَر عِلَه سِنَه هَا ن

اَتَا سِنَه اَو غِلْيِي كُو نَدُو رَمَكَه

وِي رَمَلِي بَن يَا مِي مَكْت يَلْدِي

بُو قَرَم قَلْدِيك بِي زَه يَا ذَكَلَكَرَم

اَتَا سِنَه سَن بَا غِي شَلَه جَن كُو

سَن بِي زِي قَلْمَه طَبِكَلَن بِي مَكَان

دَا مِ اَغْلَار كُو زَلِي اُولْدِي صُلُو

عِشْقِي بُو كَا بِرَا نَدِي نِي لَه لِي م

بِي زَه بَا سِي بِشِي دِي خَه اَه قِلَه

من الحسين

يا نبي

قلبه محروم الله اول بير پيزي
روزي شب پيز سيزه خدمت قلعه
صوتج نهم اما سخاوت اشكليل
منا ناخته يا انا خطايون

ر پيزي
اولعه
ياغشيل
هنگام

صوبه سوز اولان كيشيه كوچ اتميز
يوقيره يلو ارميك ايمدي بيره
ظالم اولوسم سيزه كوچ ايلسم
ديد پلركيم ايمدي صبح اعتيאר
بابامور قاتنه مقبول اولميه
بروغودن صوتج اسناد قلديلر
باد شاهه كهايشي قلبيك خون
اتاموز ياشنه هم اولدق عجيل
كيم دلو اولان ايدرمي بوايشي
اين يامين سويلدي ايشو سوز
اوجكي بوغدا ايجنه صالديم
پير تا مكن احي زاري امله

ج اتميز
هم سيزه
صوتج ايلسم
دوم زار
ل اولميه
ديلر
شجون
يك دليل
يا كيشي
صن پيزي
قلديم
قل اولميه

يُؤَسِّدُونَ بِرِجَالٍ دُونََهُ

ندوة

سَعَتْ اَيَدُ بَطْنِ مَيْوَبْ كَسُو زِيَه
 سَايَمَزَه قَالِدَا صَلَا مَجَال
 يُونِ مَيَزَه طُوْتَا قَا اَيَدُ بَطْنِ كِيْدَك
 مَضْا اِيْجَنده اُطْلُو قُ بِيْلَه عُيْز
 شَاه زَحِيْرَه دِيْمَرَا يَسَه نِيْه اِيْم
 حِيْلِي دَم اَكْل اَتْدِيْكَ يِيْز لَر مَرِيْش
 سِيْز بَنِم بُو سُوْنِ عِيْ اِيْدِيْكَ قَبُو
 قَلْبَه شَفَقَتْ اِيْجَنده اِيْجَنده اِيْه
 كُوْرُوْبَا قَا اِيْكَلَه عَمَتْ بِيْكَ
 دُوْنْدِيْ رُوْبِيْل اِغْلِيْه اَلُو سُوْلِيْه
 بَن دِيْمَرَن عِيْرِيْ يَار غِيْل قَامِي
 جِسْم اِيْجَنده دَر شُوْر جَا غَم بَنِم
 چَكْدِيْ قَر طَا سِيْن اُوْرُوْبِيْه عَاكَم
 بَادِ شَاهَه اِيْدِيْ اُوْل جُوْ سَلَام
 دِيْدِيْ اِيْ بَادِ شَاهَه بَدَا كَلَا مَه

اولوب باقی سعادتته قلا سین
 سکا یا سرجی اوله کیم دیکه
 موشاد ایلدیک یخسول بای
 طویو نجه صبح طعالم کیمه الیمه
 کسلی دی دنیادن عهدی اماغم
 ولی دیلر مصرعه بوغدا وار بول
 دیارننه اولان محتاجی کوزله
 بنون خلقة ترازوی قورپسه
 هر امینه دخی ولدور عذابی
 جهان دعواسوا ورنه اول قورمه
 مونسک دقوی اجوق دورومه
 هر نیشا نیک ولی قلبی دلیمه
 اولوب تبدیل کذا رایت عسر شمه
 طو توپ سوروم اولوب ناییل نوابه
 ولی بودم قلبدیک بهر ای
 چو ن یغما ایلد بئین افخاری
 ایلدوب ساری طویه سونیه میناید
 سکا کمالیسم بن بد دقای
 قبول ایلر دعاهم کیم کاریم

سین
 موزیک
 طای
 الیمه
 مغان
 کیم یول
 ورنه
 بو یسه
 یسادی
 صورطان
 رطمان
 دینیم
 مصره
 به
 ای
 باری
 یغنی سین
 تری
 ساریم

بَعْمُ جَدِّئِمِ اُولِ اِيْلَاهِيْمُ خَلِيْلُدُ
 بَقَاسِي مُلْكِيْنَه كُوْنُوْدِي اللّٰهَ
 عَمِّ اِسْمَاعِيْلَه قُوْجْ كَلْدِي قُرْبَانْ
 كَلُوْبْ كُنْعَانِ يَلِيْنَه اُولْدِي رَهْبَرْ
 بَحَا سِرَ اِيْلِي الدَّنْ آتَا سِيْن
 عَقْلْ صَاهِبْ بِيْنِكْ نَكْرِي قَاغَا
 اُولَانْ سَارَقْ اُولُوْرْ مَوْلَا يَهْ عَاصِي
 جِيْهَانَه كُوْمَلْدِي لَجْنَتِ سِيَا هِيْمِ
 فِرَاقِي بَاغْرِيْهْ عَمِّ صَالِدِي كِيْتِي
 اَنِي ظَنُّ اِيْلِيْمْ طُوْرُوْدُ يَاغِيْهْ
 اُولُوْبِيْنِ نَاوَانْ يُوْقُوْدُورْ حَا لِيْمِ
 عَجَبْ بُوْدُرْ دِيْمَهْ اُولُوْرْ حَا لِيْمِ
 سِرْ بِيْنِكْ دَرْدِي بَكْمُرْدِي سِرْ بِيْنَه
 نَكْنِ نَاشِي بُوْسُوْرِي سُوْيَلْدِي سَن
 رَوَايَاتِي عَلَيَّ اَلَا جَمَالْ دُوْنُ طَلِي
 كُوْرُوْبْ مَقْهُوْمِي اَسْلِيْجَه
 كِيْمِ اُوْنْ بِيْرِي بِيْلَهْ كَلْسِيْنِ سِرَ سَرِ
 وَلِي دُوْعَلِيْمَهْ اِيْمَهْ اِفْتِرَايْ
 قُرْبِيْجَه نِيْنَكْ اِيْرِيْ بِيْ طَاشَنَه كُوْرُوْدُ

الْجَلِيلُ
 دِي اللّٰهَ
 اُولُوْرْ فَاَنْ
 بَقَاسِي
 لُوْتَهْ سِيْن
 عَاغَا
 اِلَى طَاسِي
 سِيَا هِيْمِ
 دِي كِيْتِي
 قُرْبَانِ
 حَا لِيْمِ
 سِيَا لَاهِرْ
 سِرْ بِيْنَه
 يَلْدِي سَن
 يَزِيْدِي
 اُولُوْرْ حَا
 سِرَ
 حَا لِي
 دُوْرُوْرْ

بئوت مجوعی دوندورم ایسن
 تشکی یلکم پیر و ز دلاسه
 اولوب اوغولری یوله روانه
 آلب بوغدا کله لر اولرینه
 الدیلر یوسف قشنه کلدیلر
 دیدیلر کیم دوشمانیک اولسون علم
 توکدی کوه کوزلرین ارغوان
 یلدی یوسف کیم اناسی قایدی
 اون ایکی نامه یاز یلیدی سف
 زینا انیک بکو ایدی خا مسی
 یعقوب انیک عقلینه کلم ایدی
 اول اولدونا خراوه پیر دیکار
 اول حقیقت پادشاهی بی نیاز
 یوق شریکی یوق نظیری لایینام
 عمر شرفر بنی خلق ایدوبن جمعه
 اسم رحمان عامه نیک رزقین دیر
 با طیننه حکمتی اخفا ده دود
 دوستی اول دنیا ده کولدورم
 بعض صوت یول بولماز کجیه

ع

عَا قِلْ اَوْلَانِ بِلَمَّا اَيْلِيْكَ غَيْرِيْنِ
 بَسْتِ مَلَكْلَمَ قَلْدِيْمَ اَكَا سَجُوْدِ
 خَلْقِ اَيْدِ وَبِ حَوِيْ اَيْلَهْ جِفْتِ لِيْكَ
 نَاسْ شَرُّهْ يُوْبُ خَالِيْقِيْ تَايْنِهْ
 سَرْمَدِيْ لَذَتْمَهْ دَالِيْشَا يَكْنِ
 دُوشْدِيْ بُوَيُونَهْ جِهَانِيْكَ مُحْتَا
 بِرَا غَيْرِلِيْ قُجُوْكَدِيْ اَيْنَا اَيْنِيْهْ
 قُوْرُقْدَا نَكْرَا اَلْمَسُوْبُ غَيْرِ لِيْكَ
 اَوْلُ حَسَا سِيْزِ نَقْمَتَهْ اِيْرِيْشِيْ
 بُوَسْبِيْلَتِ الَّذِيْ دَهْرِيْنِ مُحْتَا
 حَقِيْكَ اَوْلُ دِيْكَ سِيْ اِيْرِيْكَ اِيْرِيْ
 حَقْ تَقَالِيْدْ اَكَا كَلْدِيْ اَمْرِ
 مِيْكَ كَلْدِيْ بُو جِهَانَهْ اَوْلِيْ مَاتِ
 كَلْدِيْ يِلْمَ يُوْزِيْهْ دُوشْتِيْ جَلِيْلِ
 حَقْ تَقَالِيْ صِيْادِيْ اَطْلَاشِ اَيْلَهْ
 حَسْرَتْ دَكْ دِيْلَكْرَدَهْ نَا مِيْ اَوْقُوْنَهْ
 صَبْرَا يِلَهْ سُوْدِيْ قِيْ حِيْ اَلْجَلِيْلِ
 صَبْرَا يِلَهْ اِيْرِيْ اِيْرِيْ مَقْبُوْدِيْهْ
 هَرَبَرِ عَا قِلْ بُو سُوْنَهْ دِيْهَرَا بَلِيْ

اَوْلُ تَكْرِيْدِ
 دِيْ وَجُوْدِ
 قَا اَيْلَدِيْ
 لَمَّا فَايْنِهْ
 لِيْشَا يَكْنِ
 زَحْمَتِيْ
 دِيْ بُوَيُونَهْ
 اَيْلَدِيْ
 غَيْرِ لِيْ
 نَقْمَتِيْ
 قُلْ اِنْ
 سِيْكَ يِلْمِ
 دُوشْتِيْ
 بِيْمَ خَلِيْلِ
 قُلْ اَوْ شِيْلَهْ
 قِيْهْ
 خَلِيْلِ
 مَقْبُوْدِيْهْ
 وَرُقْدِ

بَرَسِی تَکْرِیَه قُرْبَانِ اَدَاسَ
 حَقِّ تَعَالٰی اِنْدُودُوب قُوجِ اَخَا
 حَقْدَن اَوْرَکَه غَیْرِ شَنَه بِلَکِ
 قُوجِ یِلَه جَکْدِیَلَر جُوجِ اَمِینَان
 بَیْتِ اَلَا حَکْلَه کُوب جَکْدِیَن بَیْلَه
 تَوْرَدِ مِیْشَر اَوْغَلِکِی بِر کُوب بُولَه سِیَن
 کُورَه لَیْم شِیْلَه حَکْدَی ذَوْ اَلْجَلَوْل
 سِرِی بِلَدُور مَلْکِ هَیج اَوْلَا اِمَام
 کُوزَلَر بِلْکِ اَقْلَکِی اَشْیِ اَسْوَکَد
 سِرْ عَیْلَه بَقُوبَه کُوب دُور دِیَلَر
 جُوجِ کَه بِلْکِ مَا حَصْل قِلْکِ مَکَانَ
 نَامَی یَا رَا نَا شَهْیَن اَوْرَی دِکِل
 بَلْکِ اَوْل کِنْفَانِیْلَه سُوْرِدُور
 عِلْمِ بَا طَنْجَه عِبَارَی دُورَه
 اَنْدَن اَوْرَکَه بُولَا مِی کَیْم بِلَه
 بَقُورِ یَوْقَه اَوْلَا نِی یَا قَلْکِ کِتَاب
 خَامُوش اَوْلَه سُوْیْلَه اَرِشَادِ کَا
 کَنْدِی نَفْسِکَه اَنی نَضْر ایلْکِ
 قُولَر یَنَه حَقِّ دِیْر دُور نَهْرَکِ

کُور نَامَلَر
 اَخَا
 کُور
 اَمِینَان
 سِرِی
 قَالَا
 اَمِین مَلْکِ
 قِلْکِ
 بِلْکِ
 دُور دِیَلَر
 دِیَلَر
 دِکِل
 سُوْرِدُور
 بِلْکِ
 اَوْلَه
 کِ
 اَمِین
 بِلْکِ
 عِبَارَکِ

بِزَيْنَةٍ مَا خَذَ اُولَئِكَ فِيهِ كَلَّا
 رِيَّةَ جَمْعٍ اُولَئِكَ سِرًّا شَكْرًا
 اِسْبَوَالِيَتْ نَارَ بِلَا اُولَئِكَ شَانِيَةً
 وَاهْلَا نَا النَّهْرُ وَبَيْنَا بِيضَانَةٌ

مَهْرٍ بِرِيَّةٍ بِحِجَالٍ قَالَمِشْ اِيْدِي
 مِصْرَ اِحْتِنَه بِيْر سَاي كُورْدِيْكَ عَمِيْر
 مَرْحَمَتَا يَلَكَه بِيْرَه يُوْرِي صُوْلُوْا
 وَالَه اُولُوْبُ عَقْلَمِيْر اُوْتُوْر مِسْخُوْر
 حَرْمَتَا يَلَكَه بِرَا تَا مِيْرْدَن يَكْثَا

اِنَّ اِلَهَ بِيْرِيْ مَسْهَدٍ وَبِيْن

ضَايِعَ اَيْلَمَنَّا اِنِّيْ رَبِّ اِلَانَامِ
 يَدِيْ يَلِيْدُوْرِيْ نُوْلَه اَوْلَمْدِي
 كَرْجَه بِيْر اِيْدِيْكَ اَيْسَه اَوْلَمْدِيْ عَطَا
 دُوْنْدِيْ يُوْسُفَا اِسْبُوْ سُوْرِيْ سُوْلِيْكَ

اَوْتُوْر قُوْيَه سِيْر كِتْد بِيْرِيْ

اَوْتُوْر قُوْيَه سِيْر كِتْد بِيْرِيْ

بِيْرِيْ يَلَكَه
 قُرْدَشَلَه
 تِيْرِيْ يَلَانِيَه
 مَسْنَا

بِيْر اِيْدِي
 اِيْ عَزِيْر
 اِيْ اَوْلُوْا
 اُوْتُوْر مِسْخُوْر
 اِيْ سَكَا

اِنَّ اِلَهَ

اِيْمَانِ
 اَلْمَلِكِ

اَلَكَه عَطَا
 يَلَكَه

اَوْتُوْر

اَوْتُوْر

بېر انا كينى كلوب الداد پىز
 ايلد پىز بوايشى بىنهان ايله
 قلير بيه خط جكوب سينا ادد پىز
 سن قلاق وىر كوكه يوسف بىلك
 بادشا هيك خىنه اهدىم بكون
 عبرى دىلى وزره يازمىش سىق
 بادشا هيك ايشينه ندىت ايله
 كچه اولدى اول لطافت بىلى
 و شىخين الور ايسه دقت ايك
 بيلوب انى تور قدىلر غايت قى
 صبر و ايدوب مالكة و پروراين
 او قوب بىن اولمىش كورد پىز
 ديدى و قى كلدى اولام اشكار
 صاند پىر طوعدى سزايه افتاب
 خسته طوركى يوسف ايشى بلدىلر

بلدىلر كيم قرداشمىش اى عمو
 پىز سنى يوسف بگرتدىك تىز

قىلد پىز
 نيله
 صاند پىز
 ايلدى
 دىم بكون
 عبرى دىلى
 تاپى
 عبرى دىلى
 تاپى
 كچه
 تار كين
 بورد پىز
 كان زار
 اولمىش
 ردىلر

بگرتى
 پىم اى عبرى

قُلْ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ
سَاقَا سِدْرٍ كَرِيْمٍ اِيْشْرَ بَكَا
كُوْزَلْ بَنَدَك قَاتُوْ يٰ اَشْلَمَ تَوَكَّدِيْ
يَلْدِيْكَ اَوْلَادُ يٰ اَزْغُوْ نِيْ اِيْ عَمُوْ
عَاقِبَتِ بَرِيْشَه اِيْرَدِيْ مَكَانَ

نِعْمَتَه اِيْرِيْشْدُوْر رُحِي الْجَلِيْل
لَطْفَا يَلَه غَرَفَا يَلَه رُبَّالَا تَام
قَوْلْ اَوْدُوْ كِيْم صَبْرَا يَدُوْبَا وَا سُوْلِيْم
كُوْزَلْ بَنَدَك اَقِيْدُوْر لَه يٰ اَشْلَمَ

دُوْنْدَا تَلَه بُوْكَلا وِي سُوْلِيْدِي
شَمْعِيْ كَلْدِيْكَ طَا بَكَه اِيْلْدِيْكَ كَا
لِيْكَه بُوْشَا هَلِيْ قِيْكَه اَوْلَدِ سَبَب
سَبِيْرِيْم كُوْزَلْ هَمِيْر دَاشْلَمِيْم

صُوْبُوْ كِيْرِيْ خَالِقِيْدَن دِيْلِيْم

يٰ اَشْلَمَ
يُوْكَدِيْ
رُوْزَلْ
عِيَانْ

بِيْل
كَ مَدَام
اِيْلَمِيْم
قَرِيْشْلَمِيْ

لَه عِيْلِيْم

دِيْلِيْدِي
كَ حِدَا
بَك حَجَب
اَشْلَمِيْم

يُوْزَلْ

يَلِيْم

قُلْ عَفَا أَسْأَلُكَ أَنْتَ شَانِيدُ
 صَانِدُكُمْ أَيْهَا وَلَكُم قَاوُسُورُ
 شَاهُ بُوَيُورُ بِيْهَ بَشَارَتِ قَلْبِي
 غَوْنَه بِيْلَهْ بُوَيُورُ لِيْمَ بَا حَوَاضِ
 غِذْمَتَا يَدَيْكُمْ أَيْاقَهْ صُورُ يَلِ
 خَالِقَهْ حَمْدِي شَا لَمَّا تَدِيْلِي
 كَلْبِي بِرِ بِيْهَ بِيْهَ دِي زَيْنِ كَلَاهِ
 بُوَا كِيْدَ بِيْشِيْهْ اِيْ مَنِيْرُ
 كِيْمَ بُوَلَرُ قُرْدَ أَشْلَرِ عِيْدُورُ مَعْبَرُ
 بَابَا مِيْرَهْ بِرِ خَيْرُ كَيْمَكْ كَرْمَكْ
 آتَا مِيْرَهْ اِيْهَ لِيْمَ اِيْ عِيَاَنْ
 اِيْجِي طَاشِيْ عَمِّ ذِيْ قِيْلَهْ طَلُو
 جُمْلَهْ كِيْرِيْ اِيْشْتَرَمَ بِيْشِيْ يَكَا
 يَلِ كِيْ كِيْدَهْ قَتِيْ وَهْوَ اِيْ
 كِيْمَ بُوَيُورُ بِيْهَ بِيْهَ اِيْجِيْدَهْ اَوْنَهْ
 بِيْهَ عِيَاَنْ بِيْهَ اِيْشِيْهْ دِيْنِ بِيْهَ

شَا ذَا اُولُوْبَنَ عَالِيْ سُوْنِيْنِ كُوْبَهْ

سَاذِلَقَتَن يَاشِلَه طُولُكُ كُورِ
 دَوْلَتَنك بَن بُوَاشِي بِتُورَم
 شِيَدِي شَهَر كِيَه بِمِ اَنَدَن يَكَا
 دَوْلُو نَعْمَتِه اَكَا يُوَكْلَتَدِيلَه
 مِئَن دُونُوب كَعَا يُولِيَه بَاقَسِين
 سَلَكِه سِين كَعَانَه قَرَشُو يَكُون
 كُوتُورُوبُ يَعْقُوبَه يَا اَيَكِه جَبَا
 سَرْمَحَت اِيَدُوبُ بَا مُدَك صَلَافَه صُولَه
 كُومَلَكِي اَجَدِي يَهْوُوزَا اُولُزْمَان

وَيْه جَوَابَت بِسِير

يُوَسْفِيكَ قُوتُوسِي كَلَدِي اَشِيكَار
 بَن بُوَحَا اِلَى اَعْلَا يُوُوبُ قَالَدِيم طَكَا
 بِرُحْيَاكَ اِيَه شِيَدِي طَلُو جَا يَه
 بِرَاوُغُورُون اَوُزَرِينَه كُودِيلَه

وَيْه جَوَابَت بِسِير

قَرَقِي يَا اُولَدِي كِيَه لَوَقَتَن كَلَه
 اَعْلُو يُوُوبُ قَا مَلِين اُولَدِي مَكَان

يُوَسُوزِي
 بَن كُوتُورَم
 يُوُورَم اَكَا
 شِيَدِيلَه
 يُولَه جِيَه
 بَن بَرَكْتِه اَكَا
 بَن يَادِي صَبَا
 اُولَدِي يُولَه
 مَقَدِي اَكَا

وَيْه جَوَابَت بِسِير

بَن يَكَا
 يَز بَن
 سَف يَا يَه
 يَشِيَدِيلَه

وَيْه جَوَابَت بِسِير

تَهْلَه
 قَلَدِيكَ يَفَا

یوق زخیره جاره سیزه لیسند
 ذاد زخیره اوود و لدای عمو
 آتاسیله اولدای نه سرور
 دوزنک یعقوبنا و غلینه قلدک سؤل
 یوسفیک احوالی شرح ایلکیل
 یوسفه ریانیرین اینته می
 پسر یهودا یوسفی وصف ایلدی
 کتدیکی یول شرح ابراهیم غلیل
 سجه قلدی شکریر دن ایلدی
 اوغلان ایدی یوسفیم عقلی خیف
 نغسه او یوب طاموده یانه جان
 جنتیک باغینه لاله دیرمیک
 بو سببک ایدی یلردیم نهان
 او یله دینیک صاقلدی ان کیشی قی
 آساده دین اولسنه یوق پل قو
 جمله حالین دین کرک ای جنتو

قلمیشدی
 حله قو
 ایله ایله
 قلدی حال
 یوسفیک
 یولینه می
 یوسفیم
 طله دلایل
 دن ایلدی
 دی بن ضعیف
 نالسا
 یز کورمیک
 زارکی فغان
 یشتدیم بتانی
 زده ای عمو
 نای اولو

دیردی قردا شلورینه عقی مالینی

لینی

كُنَّا اِبلِيَه اَنِي قِلْدِي رَوَان
 سَن قَوْلَا قَوِير كَوْر كِه يوسفَنِيْلِي
 سَرَعَت ايلدُب طَوْر قِيوُب تَن زَه كِيْلِي
 بَن كَوْر كُنِيْلَر خُدَاي لَا يَنَام
 التَّوْنَا طَلَس ايلَك وَسُقِي اُورُنُو
 اِيكِي بِيك اَتُو قُوْنُو بَاوُل نَرَه شِيْر
 جَهَنَّمِي كُنَّا اِبلِيَه يُونَلْدِيْلَر
 كَلْدِي يِقُوْبَه بَن شَارَت وِشَرْدِيْلَر
 ذَا دَرْ خِيَر نِيك عِيسَا يِن كِيْم يِلَه

بُو خُدَايَا
 اَل سُوْلَه
 قَسِيْم اِيْلِيك
 لَه قَام
 تَوْنُو جَاوُو
 اِيكِي مِيْر
 تُوْر دِيْلَر
 اِيْلَر شِيْلَر
 سَر يِلَه

اِنْبُو اِيْت نَا زِيْل اُولْدِي شَا يِنَه
 سَا يَغَا بِيْزَا يِلْدِيك سِيْرَه خَطَا
 بَادِي شَاه قِلْدِي اَنِي بَارِي خُدَا
 يُوْق نَشْرِيكِي اُولْدُوْر اَللَّهِ الصَّمَّة

اِيْلَه
 اِيْلَر اَكَا نَا
 سَن كُنْجَا
 حَقْد مَلَك

حَق تَعَالَى صُوْجِيكِيْرِي عَفْو اِيْلَه
 حَقْدِي سِيْرَه حَلَا لِيكِي وِيْرَه يِم

رُوْقِي اُولَه
 بُو اَكَا يِم

بُوَيَّكَادَن دِيئَلَه يوسُف سَيَلَدِي
 كَلَدِي شَاه قَاتِنَه تَعْرِيفِ يَلَدِي
 مِصْرَا يِلَنَه كَلَدُو كِن قَلَدِي بِيَان
 عَمِي أَنِيكَ اِغْرَه اِيَه مِيشَدِي
 عَدَل دَاوِي مَالِي مُلْكِي مُمْلَكْت
 يوسُفَه جُوِي قَلَدِي خَسِين اُولَمَان
 اُول كَلَجَه لَا يُو اُولَمَان بَن طَوَرَم
 سَلَطَت خَتَنَه اُول بِيَرِي يَلُوَر
 شَايِخ اُولَدِي بُو خَبَر دِيئَلَك دِيلَه
 خَاكِيا يِنَه كِلْدُو ب ياشَم سُوَرَم
 مَم بِيْدُو رُحْمَتَك اُول وِشَر دُر خَبَر
 جُوِي دُعَا لِه اِيلِيَه اُول پِير بَكَا
 جُوِي بُو بِنَدِي يوسُفَه اُول سُوِيَلَدِي
 سَن كِلَجَه پِيرَا تَا كِرْدَن يَكَا
 اِنْعَمَه اَتَكِدَن يِه بَدَجِي مَنِير
 بَار مَلِكَا شَاه اُولَدَن جَمَكَا اَنَدَن خَلَكَا
 شَا هَلِيقَنَدَن اِنْغَكَه اُولُو رُسَبِي
 دِهَج سَنَّا بَغْضِي عَدَاوَت قِلَمَز اُول
 طَلْشَه كَلَدِي لَشَكَرِي دُوَرْدِي هَا

حَمْدَا يَلَدِي
 سُوِيَلَدِي
 هَا
 لَمِيشَدِي
 سَلَطَت
 شَادَمَان
 بَشُوَارَم
 ضَرَه كَلُوَر
 دِيلَه
 كَر دُوَرَم
 شَر تَبَر
 تَشُوَاكَا
 يِيَلَدِي
 وَارْدُو رُسَبَا
 مَنِير
 اَحْشَر
 عَجَب
 قَلَمَا اُول
 اُولَمَان

آتاسی یعقوبینه اولدی روان

نعمت

یهودان خبر الدی کولندن
محبت دسیاسی باغیندن
قو هجرت ایدوبن کلدی بیلده
اوغلای دوسر صاغی صولندن
کجه کوندوز ایدوب سرعت کیکلر
تعالی الله بیان ایدوب بوسیدن
مرا دینه قلوب یعقوب کاپیل
وقال یا ایله هذا تاج وکل سواد

بوسوز قلدی ایله فکر ایددی
آتاسینه ققی حشمت قلوودی
تاکم قرشوسینه بر وانه دوغم
الوب خلوت یر و صفاتی کندی
قالورسه کما یکی دارینده کولم
دیدک یا رب عیان ایت بولکایه
دخی بلغم اتم در مان ایله یم

فالدی قفا

نفا ایلندن
تجری دندی

قبیله

بلک یولندن

ن اولم

مصدن

نازیل

نحو

بدردی

کلودی

لک ایم

بوسندی

ی بلغم

ی حدایه

کیه یم

كَلْبُ إِلَهَامِ الْوَبَا وَيَقُو كُوزِي
 اِيْدُوبُ يُوْسُفَ الْيَمُوسُ كَلُوي
 اَنَا كَلُ تَيْلَه كَيْمَك كَر كَدُور
 مَرَادِي نَه اَيْسَه اِيْخِر بُولُولُ
 صَدَا نَحْت صَدَمِيْنَتُ حَسَنَه اَيْسِيْن
 اُولُور سِيْن دُور صَدَا اِيْن قَانِيْن
 نَاسِيْن رَحْمَتُ لِي اِيْچُون مَوْلَا اَيْت
 بُوْسُو زِي كُوشَا يِلْدُور عَقْل قَانِيْن
 صَدَا لِي هَا يَهْوُ طُولُور جِهَانَه
 بُولُوكُ بُولُوكُ كِيْدَر لَمَا يَكِي قَانُور
 صَدَا لِي جَمْع اُولُوبُ طُولُور حَجَارِي
 اَجَلُور لَآلَه لَمَا يَزْنُور جَمْرُشُور
 اَوْغُولُور دُور صَاغِي صُولُورِيْن
 جِهَانِي نَقَرَه لَمَدَن قَانِيْن دُور لَمَا
 يُوْسُفُ قَرَشُور جَقُوبَا يِي بُولُور لَمَا
 صَقِيْن عِيْشُور اِيْچُون جَمَكَه تَاوَسُفُ
 مِصْرُور لَمَا سِيْنِيْكُ جُوشُور كُوشُور وَاوَر
 سُو يُونُور بَا يِلْدُور اُولُور سُنْكَر يَزْدَن
 سُو مَكْدَن طُولُور كُوزِيْنَه قَانُور

اُوْرُنْخ
 ي سَلَاوِي
 كَر كَدُور
 رَاوُولُور
 قِيْدَه اَيْسِيْن
 سَن اِيْتَنَدَن
 وُورم تَبَا اَيْت
 نَا اُولُور اِيْدُور
 ي سِرْوَانَه
 ك اَتْلُور
 قَا اَوَارِي
 م قَرَشُور
 نَا يُولُورِيْن
 دُور لَمَا
 لَمَا
 يُوْسُفُ
 مَكْرِي وَاوَر
 سُو كُوشُور
 اَتْلُور

جَمَلَدِي جَمَلَسِي اِيْرَجَه طوْرِي
يُوسُفُ يَعْقُوبُ اَيْلَهَ يَنْجَه كُوشُو
مُوْخَلَقِيْكَ اَوْبُ يَاشِي كُوزِيْكَ
اِيْكِسِي بِرِيْزِيْهَه مَم يَاشِي
اِيْكِ مَسَرَتِي بِرِيْزِيْهَه كُوشُو
اَقَارِدِي كُوزِيْكَ يَاشِي اَيْلَهَ قَان
كُوشُو صَانِكُم غُوشِيْهَه اِيْرَشِيْ
كَلُوْبُ يَعْقُوبُ اِيْزِيْهَه سَلَوِي
سُوْمُكُنْ طُولَارِ يَاشِي كُوزِيْهَه
اَوْجُوْبُ غَم قُوشِيْهَه اَيْلَهَ صَانِكُم
اَوْرُوْ طُوْرُوْبُ يُوْسُفُ اَلَكُ كَلِي
صَانَسِيْنِ بَرَاوُوْدُ يُوْنُ قُوشِيْ

يَعْقُوبُ كُوشُو
يُوسُفُ اَوْرُوْشُو
يَاشِي يُوْرُنْدُكُ
يُوْنُ قُوشُو
طُوْرُوْدِيْ سَلَوِي
بِرِيْزِيْهَه
يَلُوْبُ كُوشُو
اَيْلَهَ كَلَوِي
بِرِيْزِيْهَه
سَلَوِي اَوْرُوْشُو
جَمَلَدِي
يَعْقُوبُ صَانِكُم

بِرِيْزِيْهَه يُوْرُنْدُكُ سُوْمُكُنْ
يَعْقُوبُ يُوْنُ جَمَلِيْكَ كُوشُو
اَدَه مِيْكَ اَوْلُ كُوشُو حِيْسَابِيْ يُوْايدِي
كِيْمِيْ نَاقَه اَيْلَهَ كِيْمِيْ اَنْتِيْلَه
كُوشُو اَنْتِيْكَ اِيْچِيْهَه اَوْلُ يُوْرُوْشُو

كُوشُو سَلَوِي
يَاشِي اِيْرَمَكَه
سَلَوِي حَقِ اِيْدِي
تَقْظِيْمَا اَيْلَهَ
بِرِيْزِيْهَه سَلَوِي

اَتَا سِيْهَه

خَالَهُ سَيْنِكَ خَالِي ضَيْدِكَ بَيْلَهُ
 دُونْدِي يَقُوبُ يَوْسُفَهُ قَلْدِي سَوَال
 دُونْدُو كِنْدَكْ اُولُ قُوْيُوِيَهْ وَجَهْر
 سَوِيلَسْمِ اُولُ طَانْ كَلُو شِيْ دِي سَنَا
 يَقُوبُ كُوْرْمَكْ كَلْدِيْلَهْ تَمَام
 تَكْرِيْنَكْ حَكِيْمَكْ بِكْ اَنْتَكْ صُوْرَه
 اُولْدِيْلَهْ يَقُوبُ اَيْلَهْ عَمِ رُوْبُرُو
 اَشِيُوْ اَوْغَلَا تَكْرِيْنَكْ سِنَكْ مِدُوْدِيْ قُو
 حَقْ جَمِيْ اَهْلِيْدُوْر دُرْ يُوْزِيْ صُلُو
 بَنِ دَحِيْ اَوْغَلِيْ كَهْ مَلِكْ صَاغِيْم
 خَيْرِيْ شِيْ بِلْمَكِيْل سَن غَيْرِيْ
 مَضْرَايِيْ كَهْ اُولُ سَنِيْ شَاهْ اَيْلَدِيْ
 زِيْرِيْ دَسْتِيْ كَهْ كُوْبُوْر مَمْلَكْت
 مَضْرَهْ تَالِيْ اَيْلَدِيْ مَوْلَا سَنِيْ
 يَزِدَهْ كُوْكَهْ بَرْدُوْر اُولُ بَادِيْ شَاه
 اَقْلِيْ يُوْقْ بَرْعِيْ سَتَايْ اَيْلَدِيْ
 حَقْ قِيْشَدَهْ اُولَهْ سِيْن يُوْزِيْ صُلُو
 خَالِيْ كَهْ لِيْ كَهْ اَيْلَهْ اِيْمَان
 غِلْ كِنْدَن قَلْبِيْ اَيْلَهْ تَمِيْز

يَ اَلَهْ
 تَا شِيْ هِيْلَا
 سَن اَيْ بِيْر
 مَهْ بَكَا
 يَ خَا صَرَا
 دِي كُوْرَه
 بَجْرُوْ
 مَاهْ دُو
 اَي اُولُو
 اَلْ صَاغِيْم
 لُ تَكْرِيْن
 مَاهْ اَيْلَدِيْ
 سَلْطَنَت
 مَهْ
 اَلْ قُدْرِيْ اَلَهْ
 اَلْ اَيْلَدِيْ
 قَا اُولُو
 اَلْ مَكَان
 اَلْ عَمِيْر

رَحْمَتِهِ خَالِقِينَ وَذِي مَكَانٍ
 تَكْرِي بِرُوحِ رُسْنِ بَيْ سِينِ سُوَيْدِ
 صُنْعِ صَانِعِ حَكْمَتِي كَيْمِ بَيْلِ
 كَجَرَى تَبَكُّ وَزَرْيَكِهِ بِرِزْمَانِ
 سُوَيْدِي يُوْزُقُ يَدِي يَا شَيْخَانِي بَيْلِ
 يُوْسُفِي قَلْبِي وَصَلِ الْوَكُونِ اِيَامِ
 اَمْرٍ حَقِّكَ كَرِهَةٍ كَثَرِي نَهْ قَلَمِ
 بَنِ سَنِكَ جُفَى مَحْنَتِكَ مَهْ كَدِيمِ اَوْغَلِ
 تَابُوتِيْلَهُ كَفَانَهُ كُوْنُوْرُهُ سِينِ
 اَتَاكُمْ اَسْحَى قَتِيكَ يَا سِنْدَهُ دَقْنِ الْاَلَمِ
 عَقَّ نَقَالِي اَحْضَرْتِيْكَ وَرِيْدِيْ جَنَّا
 اَلْكَرِيْبِيْ قَالِدُ رُوْبَا رِيْدِيْ نِيَا
 نَالِشَرِ اِيْدُوْبُ بُوْكَلَاهِي سُوَيْدِي

بُوْجِيْهَا نَدَنَ اَلْجُكُوْبُ كَلْدِيمِ سَكَا
 فَضْلِ الطُّفْكَ كَدَنَ عَصَا قَلْدِيْكَ بَكَا

تَاجَ تَحْتِي تَرَكَ اَيْدُبْ دُونْدُمْ بَرِي
 نَرْمُيْ صَالِحِي لَرِه سَن قَات بِي
 اَجَرْتْ مَنزِيلِنَه قَلْدِي هَوَسْ
 عَا قِلْ اَوْلَانْ بُونْدَه مَسْكَن قَوْمِي

لَرِي
 اَت بِي
 كَعْبُدْ
 بَرِي

بِرْدْ سُونْلَرِي قَالْدِي سَادَه
 اَوْلُوبْ تَجَرِي دِيْمَهَا نَدَن اِيْدَه نَفَرْت
 بِيْرَه كَنِيْلَه اِمَاَن وَيِهِيْنَه اَوْلُوبْ فَاَن
 كِه هَر كَشْتِي غَلَوْ صَا اَوْطَارْ بُوِيْلَكْ
 بِيْجُونْ قَوْلْ حَاپْ غَفْلَتْلَرَكْ اَوْ يَا تَمَازْ
 عِبَادَتْ لَدْ شِيْدَن هِيْجْ اَوْ صَا مَنَه
 اَوْ تُوْرْ صَالِحِي لَرِيْلَه قِيْلْ كَلَوِي
 اَوْلُوبْ نَادِيْمْ دُونْدُمْ بَرِيْن نَاسْ دِيْلِنَه

وَسَادَه
 عَمِلْتْ
 دِي مَقِيْمَا
 اِيْلَدَن
 بَا تَمَازْ
 هَا صَا مَنَه
 اَوْلُوبْ
 اِيْلَه

